Universidad de Deusto
Biblioteca

Sermones

Universidad de Deusto
Biblioteca

IHS
BIBLIOTECA DE LOYOLA.
Sala 1
Estante 48
Plúteo 1

46
2
125,5
22,5,47,18

Universidad de Deusto
Biblioteca

INSINVATIONVM

DIVINAE PIETATIS LIBRI QVINQVE, IN QVIBVS

vita, & acta Sanctæ Gertrudis Monialis Ordinis Sancti Benedicti continentur.

ACCESSERE NVNC DENVO exertitia ab eàdem Virgine composita, quæ mirum inmodum animos ad amorem diuinum inflamant.

OMNIA HÆC NVNC DENIQVE Magistri Fratris Ioannis de Castañiza, eiusdem ordinis Monachi, studio atq. diligentia correcta, probata, & illustrata scholijs.

DICATA SERENISSIMAE CAESAREAE Maiestati Catholicæ.



Anno 1599.

CVM PRIVILEGIO.

Matriti, apud hæredes Ioannis Iñiguez de Lequerica, ex officina Licentiati Varez à Castro.

ERRATA.

Vita

Hoja. 1. plana. 1 renglon. 5. vbi dicit monachi, di. at monachio. 22. vocent, vocant i. 2. 10. breui, ter, breuiter. 2. 1. 13. vxor. ita, vxorita. 3. 2. 14. contigere, contingere. 22 peruentu, peruen. 14. 1. 8. imisso, misso. 5. 2. 3. Nysseines, Nysseius 6. 1. 4. in Syria, in Syria. 6 2 11. felicere, feliciore. 10. 2. 1. trecesimum, trecentesimum 11. 1. 19. Belgimagium, veghimagium. 13. 2. vlt. sed tamen, cicatrices tamen 14. 1. 2. durarent, durarent. 14. 2. 5. prædicabantur, prædicerentur. 18 obessa, obsessa. 16. 2. 10. intirmendum, interimendum. 27 1. 2. institutionum. in sinuationum 20. beistatem, beistanensis. 18 1. 7. ducerei, ducere. 19. 2. 3. & hanc, vt hanc to. 1. 15. gratia, gratiæ 21. 2. 2. affiatim, affatim.

Insinuationum.

2, 7. vlt sorte, soret. 3. 1. 13. ad illa, ab illa. 6. 2. 1. qui, quę. 7. 2. 12. Mechilde, Mechtilde 61. 10. ite vt, ita vt. 6. 2 5. sucabe et, sic cauaret. 10. videsse, vidisse 7. 2. 12. prædicabat, prædicebat. 8 2. 1. accederet, accenderet. 11. 1. vlt. videntur, videntur. 12. 1. 1. delegit, delegit 13. 1. 17. simo, simo, 18 addenter, addentur. 14. 1. 1. licitia, licteita. 7. erat, erant. 27. 1. 1. lemi, vt, lem ne. 24. 1. 4. delestor, delector 28. 2. 22. indignosq;, indignosq; 31. 2 10 adissent, andissent. 32. 1 24. quam totius, quantocius 39. 1. 14 Et ne, Est ne. 42. 1. 24. reuoluerit, reuoluerit 43. 1. 13. beficiorum, beneficiorum. 45. 2 12. frustatim, frustatim. 49 1. 2. refectiori, refectorio. 23. ingign sissimæ, indignissimæ. 50. 2 27. indissolubiter, indissolubiliter. 51. 2 13. confidere, confidere 52. 1 2. 8. qua, quo 53. 1. 27. mens. vt: meus impulit, vt. 54. 1. 3 centupliter, centuplicter. pen mõdum, modum. vlt. alitrnatim, alternatim. 56. 2. 8. quærularet, quærularer. 60. 2. 17. tentaretur, cantaretur. 61. 1. 24 salutem, salrem. 62. 1. 5. fluentia, fluenta. 62. 2 vlt. penetra, ter, penetret. 65. 2. 1 aure, iure. 67. 2 8. præclaram, præclarum 25. tibi intimis, tibi in intimis. 68. 2. antep descrecere. decrescere. 69 2 4. humiliatis, humilitatis. 70. 2. 16. inmodico. in modico. 71. 2. 24. rutile, rutilet. 72. 1. vlt conscientiæ, conscientia. 73. 2. 2. Caput XIIII. Caput, XXIIII. 75. 1. 22. valuntatem, veluntatem. 76. 1. 20. leneretur, leniretur. 77. 1. 9. præferendis, perferendis 80 2 1. peccauit, peccabit. 81. 2. 5. quauã, quandã. 84 1 23. offuscata, tamen, offuscata tamen. 86 2. 23. indicẽs, indecẽs. 87. 1 10. inueniret, inueniter. 89 2. 7. terminis, terminus 91. 1. 7 quam in quam. 94. 1. 1 ignoscens, ignescens. 97. 2. 4. qualibet, quælibet. 98. 1. 15 hom nem, hom num. 98 2. vlt. cœliginis, cæligenis. 99. 1. 1. terriginis, terregens 100. 1. 17. proceders, proc sens 103 1. 10. fragilatatem, fragilitatem. 103. 2. 17 vtilitatem, vilitatem. 105. 1 21. lius commouens, lius commouent. 106. 1 12 aduentum, aduentu. 109, 2. penuit vridem appareat, vride apparet. 110. 1. 25. miræ, miri 111. 2. vlt. placere, placeret 112. 11. 9. largitias largitas 115. 1. 6 valetis, valentis 115. 1. 5. sities, sitiens. 6 tepeditarem, tepeditatem. 116. 2. pen super, intuper. 119. 2. 25. inflammatos, inflammatus. 120 1. 5 obedientia, obedientiæ. 122 1. 17. immolandam, adimmolandum. 124. 1. 4. me attrahe, mea attrahe, vlti. purgando, purgendum. 129, 2 9. vertuti, virtute. 17. diuitatis, diuinitatis 28. suauisione, suauissime. 130. 1. 7 Ad quod, Ad quod illa. Nunquid 11 importunis, importunitue. 33. 1. 4. asperaret, aspiraret 5 ingrata, in grata. 1; 4 124. intellectu, intellectuum. vlt. tibi. bibi. 137. 1. 19. lauras, lauas. 137. 2. 25 manus, amans. 28. pendere, podere. 138 1. deuotas, in deuotas. 20. beneplacum, beneplacitum. 139. 2. 17. grauita sua, gratuita su 145. 2. 1. beberet, deberet. 19 profisteretur, profiteretur. 146. 2. 22. notificare, illum: nõsificare volueritillum.

Exercitiorum.

14 1. 22. amima, anima 24. 2. antep. liberauit, liberabit. 26. 1. vlt. lyllabicẽ, syllabicẽ. 27. 1. 15. p gitos, digitos. 29. mea, meam. 30. 1. 5. dulcissime, dulcisimi 36. 1 26 factus es, factus es 38. 1 27. mear, mea. 40. 1. pen. impeleat, impleat. 44. 2 6. piguus, pignus. 49 2. 23. por ius, prorsus. En Madrid a xxx. de Agosto. de M. D. XC IX. años.

Iuan Vazquez del Marmol.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Suma del priuilegio.

EL Rey nuestro Señor concedio priuilegio por diez años al Licenciado Varez de Castro para imprimir estos cinco libros de las Insinuaciones, y el de los exercicios de Sãta Gertrude, con aprouacion de la Vniuersidad de Alcala, y vnos escholios del Padre Maestro Castañiza, como parecera por vn priuilegio firmado de su Magestad, y de D. Luys de Salazar su secretario, en Madrid a postrero dia del mes de Diziembre de 1598. años, despachado en el oficio de Ioã Gallo de Andrada secretario de Camara.

TASSA.

YO Iuan Gallo de Andrada escriuano de Camara de su Magestad, de los que residen en su Consejo, certifico y doy fee, que auiendose visto por los señores del los libros de santa Gertrude, intitulados: Insinuationũ Diuinæ Pietatis libri quinq. & Exercitia: tassaron cada pliego de los dichos libros a tres marauedis: los quales tienen ciento y ocho pliegos, que a los dichos tres marauedis cada vno, montan los dichos libros trecientos y veinte y quatro marauedis, en que se han de vender en papel: y dieron licencia para que a este precio se puedan vender y no a mas. Y mãdaron que esta tassa se ponga al principio de los dichos libros, y no se puedan vender sin ella. Y para que dello conste, de pedimiẽto del Licenciado Varez de Castro: y por mandado de los dichos señores, di la presente a quinze dias del mes de Octubre de 1599.

Ioan Gallo de Andrada.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Aprouacion de la Vniuersidad de Alcala.

LOS Doctores Gregorio dela Camara Cathedratico de la sagrada Escriptura, de la Vniuersidad de Alcala de Henares: y Luys de Thena Cathedratico de Scoto en la dicha Vniuersidad, dezimos: Que por remission del Consejo Real del Rey nuestro Señor al Rector de la dicha Vniuersidad, y del dicho Rector a nos, auemos visto dos libros de S. *Gertrude*. El vno intitulado: *Exercicios espirituales*, y el otro: *Insinuaciones de la diuina piedad*, con vnos escholios del Padre Maestro Castañiza predicador de la Orden de S. Benito: Y auiendo emendado algunas cosas en los dichos libros que se nos remitieron, y boluimos a embiar con esta nuestra censura, parece q̃ como aora quedan, no contienẽ cosa contra nuestra Santa Fe Catolica, y buenas costumbres: ni que pueda impedir la impressiõ del dicho libro en lengua Latina, antes tiene muchas meditaciones piadosas y deuotas, y q̃ puedẽ ser yson de muchavtilidad y prouecho para los fieles Christianos que con atencion y deuocion las quisieren cõseruar. Y por ser assi verdad que se puede dar licencia para imprimir el dicho libro, lo firmamos de nuestros nombres. En Alcala a 17. del mes de Octubre, de 1598. años.

El Doctor de la Camara. *El Doctor Thena.*

Aprouacion del P. M. Castañiza.

SVpremi Senatus permissu, vidi & perlegi sæpius scripta, acta B. Gertrudis, de quibus iure possum dicere quod olim Diuus dixit Bernardus, cum Eugenij III. Sũmi Pontificis mandato scripta ctiã B. Hildegardis sanctimonialis examinauit. Hæc scripta nõ sunt humanitus adinuenta, sed per Spiritũ sanctũ diuinitus inspirata: nec potest mortalis homo intelligere, nisi ad Dei similitudinẽ intus in anima veraciter fuerit reformatus. Quo circa, nõ tãtũ Catholicæ fidei, Religioni, ac bonis moribus, nil habere contrariũ attestor: neq; tantum ea prælo digna iudico: sed quæ spero ad nominis Domini laudem, & animarũ salutem (vltra quã credi possit, nisi expertus) valde profutura. Matriti in Monasterio D. Martini, die 12. Ianuarij, anni 1598.

Fr. Ioannes de Castañiza. PRO-

Suma del priuilegio.

EL Rey nuestro Señor concedio priuilegio por diez años al Licenciado Varez de Castro para imprimir estos cinco libros de las Insinuaciones, y el de los exercicios de Sãta Gertrude, con aprouacion de la Vniuersidad de Alcala, y vnos escholios del Padre Maestro Castañiza, como parecera por vn priuilegio firmado de su Magestad, y de D. Luys de Salazar su secretario, en Madrid a postrero dia del mes de Diziembre de 1598. años, despachado en el oficio de Ioã Gallo de Andrada secretario de Camara.

TASSA.

YO Iuan Gallo de Andrada escriuano de Camara de su Magestad, de los que residen en su Consejo, certifico y doy fee, que auiendose visto por los señores del los libros de santa Gertrude, intitulados: Insinuationũ Diuinæ Pietatis libri quinq. & Exercitia: *tassaron cada pliego de los dichos libros a tres marauedis: los quales tienen ciento y ocho pliegos, que a los dichos tres marauedis cada vno, montan los dichos libros trecientos y veinte y quatro marauedis, en que se han de vender en papel: y dieron licencia para que a este precio se puedan vender y no a mas. Y mãdaron que esta tassa se ponga al principio de los dichos libros, y no se puedan vender sin ella. Y para que dello conste, de pedimiẽto del Licenciado Varez de Castro: y por mandado de los dichos señores, di la presente a quinze dias del mes de Octubre de 1599.*

Ioan Gallo de Andrada.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Aprouacion de la Vniuersidad de Alcala.

LOS Doctores Gregorio dela Camara Cathedratico de la sagrada Escriptura, de la Vniuersidad de Alcala de Henares: y Luys de Thena Cathedratico de Scoto enla dicha Vniuersidad, dezimos: Que por remission del Consejo Real del Rey nuestro Señor al Rector de la dicha Vniuersidad, y del dicho Rector a nos, auemos visto dos libros de S. *Gertrude*. El vno intitulado: *Exercicios espirituales*, y el otro: *Insinuaciones de la diuina piedad*, con vnos escholios del Padre Maestro Castañiza predicador de la Orden de S. Benito: Y auiendo emendado algunas cosas en los dichos libros que se nos remitieron, y boluimos a embiar con esta nuestra censura, parece q̃ como aora quedan, no contienẽ cosa contra nuestra Santa Fe Catolica, y buenas costumbres: ni que pueda impedir la impresiõ del dicho libro en lengua Latina, antes tiene muchas meditaciones piadosas y deuotas, y q̃ puedẽ ser y son de mucha vtilidad y prouecho para los fieles Christianos que con atencion y deuocion las quisieren cõseruar. Y por ser assi verdad que se puede dar licencia para imprimir el dicho libro, lo firmamos de nuestros nombres. En Alcala a 17. del mes de Octubre, de 1598. años.

El Doctor de la Camara. *El Doctor Thena.*

Aprouacion del P. M. Castañiza.

SVpremi Senatus permissu, vidi & perlegi sæpius scripta, acta B. Gertrudis, de quibus iure possum dicere quod olim Diuus dixit Bernardus, cum Eugenij III. Sũmi Pontificis mandato scripta sancta B. Hildegardis sanctimonialis examinauit. Hæc scripta nõ sunt humanitus adinuenta, sed per Spiritũ sanctũ diuinitus inspirata: nec potest mortalis homo intelligere, nisi ad Dei similitudinẽ intus in animi veraciter fuerit reformatus. Quo circa, nõ tãtũ Catholicæ fidei, Religioni, ac bonis moribus, nil habere contrariũ attestor: neq; tantum ea prælo digna iudico: sed quæ spero ad nominis Domini laudem, & animarũ salutem (vltra quã credi possit, nisi expertus) valde profutura. Matriti in Monasterio D. Martini, die 12. Ianuarij, anni 1598.

Fr. Ioannes de Castañiza.

PRO-

PROLOGVS, IN QVO Magister Fr. Ioannes de Castaniza reddit rationem eorum, quæ in hac editione acciderunt.

(?)

QVID In hac postrema editione operum sanctæ Gertrudis diuino consilio, atq. numine, quid etiam à nobis præstitũ fuerit, qua potuimus diligentia, Lector accipe. Statueram, si per salutem, & vitã licuisset Benedictini ordinis illustria gesta, & fælices euentus in historiæ methodum redigere: (a quo studiome longo tempore salus defatigata impediunt. Ut tamen (ne cio quomodo) vt quo magis vires desinãt, tanto magis studij historiæ huius absoluendæ animæ desiderium crescat.) Pari etiam studio exoptabam libros aliquot pietate, atque doctrina refertos, tum a viris, tum a fœminis huius ordinis, sanctitate præstantibus, qui lõgi temporis iniuria in obliuione delitescebant, ea qua potuissem diligentia, vbiq. conquirere, atq. repertos, ad omnium publicam vtilitatem, & admirationẽ in lucem prodere. Erat inter celebres sanctorum libros, is qui de sancta Gertrude ante hos annos 300. Theutonico sermone, ut primũ deinde Latino fuerat conscriptus, hunc longo tempore frustra quæsiui variis locis, atque bibliothecis, donec tandem, præter opinionem, quadam die, feliciter tamen, in cellula cuiusdam Monachi Cistercien sis thesaurum istud inueni, mox de eius editione tractaui, atque Licentiato Varez de Castro ad hoc tantũ præstiti, acciditq. munere diuino vt Regius Senatus mihi curam huius examinandi libri demandaret. Quòd fateor nimis exoptaueram, quippe qui librum ante laudaueram, aliquando pro rostris in contionibus publicis, neq. eo exaturatus, desiderabam adhuc, quidam hac ætate rem publicam assererem ac velut causam dicturus iudicio, & scripto. Id enim ad nominis diuini gloriam, cuius vehementer arbitrabar posse in gentes Deo gratias promunere hoc relatas, qua potui hac vtilitate libri vim approbaui, du-

xiq; in huius libri lectione id ipsum me iudicasse, quod olim diuus Bernardus, dum scripta Sanctę Hildegardis eiusdē ordinis Benedictini monialis examinaret. Quia vero tibi gratum arbitror scire, quid nam id fuerit, placuit verba Tritemij grauis historiographi breuiter hic subscribere: Ex Spira, inquit, descendit sanctus Bernardus Francho fordiam, & Rex Romanorum cum eo, vbi innumeris virtutibus effulsit, & multos diuersis infirmitatibus oppresos sanauit, & Verbum Dei omnibus cum fiducia prædicans, verum se Dei famulum ostendit. Inde nauigio deuectus, peruenit ad oppidum Bingianum, vbi in monasterio S. Ruperti ducis ab altera parte naui fluminis Deo dilecta virgo S. Hildegardis Magistra deuotis præsidebat virginibus, sub regula diui Patris nostri Benedicti Omnipotenti Domino famulantibus, cui autem per literas verba sanctæ admonitionis transmiserat, cū certis munusculis, quæ pro reliquijs in eodem loco seruantur.

Tritemius in historia Hisangiensi.

Veniens autem ad Sanctam Christi sponsam vir Dei Bernardus, post mutuam in Christo salutationē, iussit sibi volumina, quæ ipsa virgo diuinitus inspirata, conscripserat, afferre, quibus diligenter reuisis, vtra modum admirans, ad circumstantes fertur dixisse: Hæc scripta non sunt humanitus adinuenta, sed per sanctū Spiritum diuinitus inspirata. Nec potest ea mortalis homo intelligere, nisi ad Dei similitudinem intus in anima veraciter fuerit reformatus. Ad hæc Capellanus sanctæ Virginis Monachus deuotissimæ conuersationis respondit: Reuerende Pater, vera quidem sunt quæ dixisti, sed homines multi, non solum seculares idiotę, sed etiam religiosi, & docti, alienum famulæ Christi quotidianis, oblocutionibus mirabiliter cruciant, dum hęc, nō diuinitus inspirata, sed aut somnia mulierbria, & destructi, cerebri deliramēta, aut per dæmones immissa falaciter confirmant. Cui vir Dei: Nō miramur, inquit, frater charissime, si dormientes in peccatis diuinas reuelationes existimant somnia: scientes verum, quod S. Apostolus dixit: Animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei, stultitia enim est illi, & non potest intelligere, quia spiritualiter examinatur. Omnibus enim in peccatis luxuriæ, auaritiæ, & superbiæ, quasi dormiendo iacentibus, diuinæ admonitiones somnia videri consueuerunt: Quoniam si vigilarent in timore Domini signa diuinarum reuelationum vera procul dubio agnoscerent. Qui autem immixti hæc a dęmonibus dicunt, diuinarū inspirationum occulta, & mistica, signa non nouerunt, similesq.

illis

illis iudicandi sunt, qui Dominum, & Saluatorem nostrū Iesum Christum eijcere dęmonia in potestate Beelzebub dixerunt. Ad sanctam quoque Hildegardem dixit: Et tu filia charissima non metuas opprobria hominum, Deum habens defensorem: quoniā sicut stipulam peribunt, veritas autem Domini manet in æternum. Nos quoq, ob tui amorem operam dabimus, vt hæc tua scripta per dominum Apostolicū lecta, & confirmata secure proferantur in lucem. His temporibus Eugenius Papa III. Treuerim venit cum 18. Cardinalibus, Episcopis, & Abbatibus multis, inuitatus ab Adelberone eiusdem ciuitatis Archiepiscopo, qui Papam cum cęteris, qui aderant omnibus per tres menses in cibo ac potu ex proprijs sumptibus copiosissime prouidit. Ibi Papa Eugenius Ecclesiam Monasterij sancti Mathię Apostoli de nouo reparatam pridie Kalendas Februarij dedicauit, synodū quoq; tam Episcoporum quam Cardinalium, & Abbatum ibidē celebrauit, vbi Enricus Archiepiscopus Moguntinus, & S. Abbas Clareuallis Bernardus ipsi Summo Pōtifici mirabilia quę Deus operabatur in famula sua Hildegarde montis S. Ruperti Confessoris, Abbatissa retulerunt. Quibus auditis Papa attonitus, & rem diligentius inuestigare volens, Virdunensem Episcopū Adduertum cum alijs viris fidedignis misit ad S. Hildegardem, vt cum humilitate, & mansuetudine, sine strepitu vel curiositate, quid rerum esset, ab ipsa scisciterentur. Qui cum ad monasteriū, in quo degebat S. Virgo, deuenissent, & iuxta commissionē Apostolicam, veritatem ab ipsa humiliter inquirerent, illa simpliciter, quæ de se erant, aperuit, & legatos cum scriptis, & libris reuelatis sibi diuinitus dimisit. Quibus Papa recognitis, volumina S. Virginis sibi transmissa, coram Cardinalibus, Archiepiscopis, Abbatibus, & omni clero publice recitari præcepit, & per se lectoris officio functus, partem non modicam legit: per quæ omnium mētes in stuporem versę, ac voces in laudē Creatoris omnium excitatę sunt. Aderat ibi S. Pater Bernardus, quo mediante Summus Pontifex cum cæteris monebatur omnibus, ne tam insignem lucernam silentio tegi pateretur, sed gratiam tantam, quam Dominus suo tempore manifestasset, ipse sua authoritate confirmaret. Ad hæc D. Pontifex benigno fauore cōsentiens, deuotam Christi Virginem literis salutatorijs visitauit, in quibus ei licentiam authoritate Apostolica proferendi, & scribendi quæcūq. per Spiritū Sanctum cognouisset, gloriose cōcessit, cāq. vt si-

 ne timore

ne timore reuelata sibi conscriberet, animauit. Cuius epistolæ tenor fuit: Eugenius Episcopus seruorum Dei seruus, dilectæ in Domino filiæ Hildegardi Præpositæ in monte sancti Ruperti, salutem & benedictionem Apostolicam. Miramur, o filia, & supra quam credi potest, miramur, quia Deus nostris temporibus, iam noua miracula ostendit, cū respiritu suo ista perfudit, quod dicaris multa secreta videre, intelligere, & proferre. Hoc a quibusdam veridicis personis ita esse percepimus, qui se fatentur te vidisse, et audiuisse. sed quid nos dicere adista valemus, qui clauem scientiæ habentes, ita quod claudere, et aperire possemus, et hoc prudenter facere per stultitiam negligimus? Congratulamur autem gratiæ Dei, congratulamur et dilectioni tuę, et hoc te admonemus, vt scias, quoniam Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Gratiam ergo quæ inte est, per humilitatem serua, et custodi. Ita vt ea, quæ in spiritu proferenda censeris, prudēter proferas, quatenus illud a Domino audias: dilata os tuum, & ego implebo illud. Quod nobis de loco illo, quem tibi in spiritu præuidisti, significasti, hoc permissione, et benedictione nostra, et Episcopi tui fiat, ita quod tibi regulariter cum sororibus tuis viuas, secundum regulam sancti Benedicti, sub eiusdem loci clausura. Ad hæc Virgo Christi summo Pontifici literas responsales diuinitus inspirata remisit, in quibus eum de arcanis, quæ habebat in corde suo, admonuit, & diuinam circa hæc voluntatem, et beneplacitum indicauit. Igitur, quæ de beata Hildegarde senserunt illi grauissimi patres: idem postea multis seculis viri doctissimi de santa Gertrude, non sine causa iudicauerant. Non potui tamen multis infirmitatibus oppressus de vtriusque simul virginis libris impressioni mandandis tractare, nisi tantum de santa Gertrude, cui optime dixi conuenire, quod olim D. Bernardus de santa Hildegarde pronunciauerat, et cum hac approbatione librum hunc supremo Regio Senatui, vt mos est, retuli, vt vero Senatus ille tot viris grauissimis, et prudentissimis abundat, et quos nihil iudicio atq. consideratione dignum subterfugit, re attente considerata, nuncium ad me secreto remisit, vt ea authoritate atq. certitudine tantarum rerum, atq. tam mirabilium reuelationum rationem redderem. Cui ego, vt par est obtēperans, sic rescripsi.

Iuuet celsitudo vestra rationem reddi tot reuelationum atq. miraculorum sanctæ Gertrudis, quę cum humanum superet, captum

tum: imo nihil simile, de quouis alio sanctorum legatur, æquum est, vt hæc omnia, tanquā incredibilia, obliuione sepeliantur, aut certissimis argumentis firmentur: qua de re multa sunt a viris grauissimis in rebus similibus prudenter desiderata. Sæpius enim reuelationum tempore Satanas, vt inquit Paulus, transfigurans se in Angelum lucis, atq. mentes decipit: tamen iam sunt de hac re tot scripta, atq. consilia a viris doctissimis tradita: maximeuero in concilio Basilien se, in quo accriter disputatum fuit, de reuelationibus santæ Brigitæ, vbi plura de hac re scripsit Ioānes Turre Cremata Cardinalis, postea vero Ioānes Gerson Cancellarius Parisiensis, diuersis deniq. temporibus Magister Auila in libro, quē vocat: Audifilia, et Magister Medina Primarius professor Theologiæ in Salmanticæ Academia, et dominus Ioannes Orozco, nunc Episcopus Girgentinus, et Pater Ribera doctissimus interpres sacræ scripturæ in societate Salmanticense. Post duos illos Ecclesiæ Doctores, sanctum Bonauenturam, & Ricardum de sancto Victore, inter hos, et alios sanctos Patres, atq. Theologos sapientes, non nulla sunt tam apeita signa sanctitatis, et testimonia vera certaq. reuelationū, vt quoties ea viderint, alicui cælitus affulsisse, nullatenus de sanctitate, aut reuelatione dubitent.

Primum signum est, si doctorum hominum, atq. grauium præmisso iudicio approbentur, et confirmentur: hæc autem semper fuit ab initio nascentis Ecclesię consuetudo in rebus dubijs aperiendis: et in alicuius suspecta doctrina iudicanda, quod vt longē esset, ita facillimū est ostendere. Primū autē hoc signū apertissime cernitur in sancta Gertrude, cuius post mortē de veritate hac indaganda nullis sæuerum iudicium superiorū iussu, atq. diligentia peractum est. Tum confessariorum eius, tum aliorum Doctorum hominum examine, atq. iudicio veritatem patefaciente, quod Ioannes Lanspergius Monachus Cartusianus, vir nostro seculo pietate ac authoritate atq. sanctitate insignis commemorat his verbis: Dum annus a Natiuitate Christi agebatur, millesimus, ducētesimus, octogesimus nonus, hic liber per sanctimonialem quandam scribi cœperat, quem postea absolutum, dum illius eruditio sancta monasterij Prelato admodum placeret, nequis scrupus inesse libro formidaretur, neue cuiusuis periculi metus a lectione quempiam deterreret, curauit Monasterij Pater legendum, perspiciendum, discutiendumque eundem tradere:

tradere, et doctissimis, & pijssimis quibusq. viris.

Nam quoscumq. habere potuit viros probatissimos in Theologia, vtriusq. familiæ, hoc est, & sancti Francisci, & sancti Dominici, ijs legendum, iudicioq. eorum examinandum obtulit. Inter quos fuit frater Enricus de Mulhusem, qui librum primus hunc legit & confirmauit, vir sane doctissimus, & Spiritu Sancto plenus. Post hunc visitatus est a Patre Enrico à Veriungeroede, dum in Monasterio moraretur Hallensi, non minus docto quam pio. Deinde a quodam patre Lectore magnę opinionis & literaturæ viro, quem a Burgo nominabant, apud minores in Halberstat, circa annũ Domini millesimum trecentesimum, reuisus multaq. laude commendatus est. Fuere autem hi ambo præclari, non minus Spiritus sancti vnctione quam scientia, licet hæc incredibilis in eis præemineret illuminati. Dei dona in Virgine, & consolationes, quas ex libro hauserant spirituales, in se ipsis admirãtes, post hos exactissima diligentia expensus est, atq. lustratus liber a viro doctissimo Nicolao lectore in Hisdechem, qui anno millesimo trecentesimo primo Prioratus officio functus est in Halberstat Theologo præstantissimo atq. summopere laudatus, & licet ij iam pio cuiuis in testimonium sufficerẽt, præsertim ad uertenti eorum, quos nominauimus vitæ sinceriſsimam grauitatem eruditioni pariter, & deuotioni coniunctam, non possum tamen aliorum quoq. tacere testimonia, præsertim pij illius viri iusti ac docti patris Theodorici de Apuldia, qui cum sancta hac Virgine, cui a Deo reuelationes factæ sunt. *Qua etiam authore liber natus est*, varia sæpenumero habebat colloquia, eiusq. verba, spiritum et scripta magnopere predicabat. Verum ne quis suspectus habeat religiosos, metuens ne fortasse ex fauore laudauerint quod reuera de huiusmodi viris impium foret sentire, oblatus est liber hic etiam viris doctissimis in seculo, non tamen seculo viuentibus: quos discretionem constabat habere spirituum, qui pariter omnes laudarunt librum, nec sine grandi fructu spiritus legendum astruebat. Ex ijs fuit Magister Godfridus, vir mirum in modum eruditus, dictus Rex, qui nõ solum librum, eiusq. eruditionem probauit. verum etiam ex verbis Virginis huius Gertrudis, cui olim locutus fuerat, adeo compunctus, adeo est Dei amore accensus, imo spiritu etiam diuino tactus, vt reliquum vitæ suę totus ad Deum conuersus, mira deuotione, nec absq. opinione magnę sanctitatis transigeret. Fuere autem complures alij doctissimi

doctissimi viri, præcipue ex ordine prædicatorum, qui hanc, dum viueret, audiarunt, atq. eius legerunt scripta, qui pariter omnes sinceritatis atq. sinceræ eruditionis eius sunt testes, quibus cuiusdam, vndecunq. doctissimi viri tacere non possum, assertionẽ, qui hoc libro accurate perlecto, testimonium scripsit huiusmodi. Ego in vera diuini luminis veritate sentio, neminem, qui Dei illustratus sit spiritu, ea quę in hoc scripta sunt libro, posse aut ea lumniari, aut impugnare. Equidem confortatus ego spiritu veritatis, a quo sapientia emanat vniuersa: offero atq. obligo me vsque in mortem pro defensione huius Catholicæ, & sanctæ eruditionis in hoc libro traditæ, ad occurrendum cuicunq. Hucusq. sunt verba huius authoris. Positam incorruptos iudices extitere alij trecentorum annorum spatio, quibus semperviguit, steitq. immota sanctitas huius Virginis magnorum virorum testimonio confirmata: quales sunt Ludouicus Blosius, vir nostro seculo eruditione, atq. sanctitate incomparabilis. Hic tantus vir duodecies in anno libros omnes Beatæ Gertrudis feruentissimo affectu euoluebat, in cuius scriptis nulla est fere pagina, quæ nõ apperte hoc loquatur, & in qua non aliquid verborum sententiarum, aut spiritus hausisse videatur. Ioannes Lanspergius, & Doctor Tilmanus Bredenbachius Colonienſis Canonicus, vir doctrina insignis, & Pater Ribera, & frater Ferdinandus del Castillo, & alij plurimi, quos, quia superstites sunt adhuc, modestiæ causa nominare nõ placet: sunt tamen plurimi, et omni exceptione maiores.

Secundum signum, in quo vera sanctitas & reuelatio diuina solet agnosci, sunt effectus, quos in animos audientium imprimit, si tamen illi audiant, & legant, humiliter & magno cum desiderio diuinæ gloriæ: hoc vero signum pro statuenda sanctę Gertrudis vera sanctitate sufficeret. Quoniam huiusmodi omnes reuelationes humiliorẽ, atq. Dei amantiorem reddebant ipsam. Nihil enim eorum, quæ per reuelationem accepit, pertinaciter defendebat, sed omnia virorum spiritualium, & Præpositorum suorum examini iudicanda proponebat. Tantaq. vis diuina in eius reuelationibus, atq. sermonibus insita est, vt omnes qui pie legerint in sui amorem diuinum rapiat & trahat, et quamuis plures verissimos huius rei testes in medium afferre possem, vnum tantum Reuerendissimum Patrem referam, fratrem Didacum de Yepes, olim a sacris confessionibus inuictissimi Regis Philippi secundi,

dī, nunc vero Episcopū de Taraçona, quivix credi potest quā tum sermone atq; imitatione vitæ, hanc Virginem extollat, illi se omnia debere prædicat, illā esse totius sanctitatis, eruditionis et pietatis magistram. Et quia postquam in hac re plura dixerim, tanto viro iniuriā irrogasse videbor, nimis enim maiora sunt cęlestia dona quæ huius virginis intercessione atq. librorū eius lectione cōsequuntur, id circo Lectorē ad virum ipsum remitto.

Aliud cęleste signum verę sanctitatis, et reuelationis est doctrinę candor, et veritas: nam ab Spiritu sancto, qui Magister est sanctorum, nihil aliud illabi, et tradi potest: qua de re in numera loca Scripturæ sacrę, atq. Sanctorum afferre possem, a quibus cōsulto abstineo, quasi are apertissima. Lectorem autem obsecro, vt pie attenteq. legat Virginis scripta, plane reperiet omnia esse integra et vera. Quia vero nonnulla prima facie poterant offendere aliquos rerum spiritualium, et mysticæ theologię ignaros, id circo locos aliquot insigniores scholijs illustrandos duxi, vt appareat illos ipsos, in quibus offenditur, esse Scripturę sacræ, atq. Sanctis maxime conformes.

Quartum signum, est illud de quo Ricardus de S. Victore dixit elegantor: Suspecta est mihi omnis veritas, quam non confirmat Scripturarum authoritas: quod ex D. Gregorio Magno didicit multis in locis, maxime super caput 33. in Iob. Hoc vero signum quanuis cætera defuissent, ad veritatem namq. qua re agimus, confirmandā sufficere videbatur: est enim admiratione dignum quam assidue sancta Gertrudis, sacros libros absolueret, intelligeret, nihilq; in suis scriptis, atq. reuelationibus videre licet, quod non ex Scriptura sacra videatur hauitum, atq. translatum, cumq. D. Augustinus atq. Hieronymus, tria genera reuelationū dicāt esse: scilicet corporalē, spirituale, et intellectuale: omnia hęc tria Deum santę Gertrudi contulisse ex historijs constat. Primum, quia plurimos Sanctos corporali specie vidit: secundū, quia in spiritu rapta sæpissime, et in oratione a sensibus corporeis alienata, plurima cęlestia secreta adepta est. Deniq. nō raro extra se ipsam raptam in Deum, ita mens eius illustrabatur, vt cęlestia mysteria, atq. veritates diuinas intelligeret, et vltra quam credi facile potest, illos comprehenderet.

Lib. 12. super Genesim ad literā & Hieronymus in prologo Apocalipsis.

Postremum deniq. signum est: Ecclesiæ Dei approbata sanctitas, et canonizatio siue sanctus sit de illis quos Ecclesia singulariter canonizauit, siue de illis, quos antiquitas ipsa commendat: vt inde

in decretis dicitur. In quo denique sanctitas, et veritas reuelationum Beatæ Gertrudis omnino conuincitur, cui ex Ecclesiæ sanctæ authoritate, atq. commendatione in Ducatu Mansfeldensi plurima sunt erecta templa, et vbiq. a Christianis omnibus, vt religiosa, pia, sancta, et Christo charissima colitur, et adoratur.

Hæc habui quę Regio Senatui responderem: verum cum omniæ oculate cernat vniuersaq. tanto pondere iure, atq. consilio prouideat, quo magis vidit Sanctam Gertrudem in Hispaniam ignotam super omnes alias extolli, prudentissime quidem substitit, et ab hac re nonnullis diebus cōsulto abstinuit. Fateor ęgre tuli, et aliquantulū despondi animo, timens huius Virginis scripta libro acta, ipsumq; nomen sacrum obliuione perpetua quasi sententia publica sepelienda. Sed nescio quomodo rem tacitus mecum considerans, et colloquens Deo, intramentis arcana simul cœpi iudicare, et quasi præsagire omnia hæc Deum ita velle ad maiorem totius veritatis, et exactam indagationem, vt veritas omnino patesceret, & ex tenebris heruetetur. Nam quomagis nunc rei veritas premeretur, et exprimeretur, tanto magis ab ignorantium calumnijs protecta, atq. secura semper stabit. Quo circa, prioribus viribus vires alias adijciendas congruū fore existimans, rursum atq. postremo Senatum ipsum Regium magnis precibus scripto publico de precari, vt rem hanc examinandam committat, Salmanticensi aut Complutensi, aut Vallisoletanæ Academię, quæ michi iam videbatur suprema, et sine reprehensione diligentia, annuit precibus, et æquitati Regius Senatus demandauitq. curam hanc Academiæ Complutensi, vbi omnia huius Virginis scripta, facta, dicta, omnia deniq. quæ ad causam hanc pertinebant, tanto studio, examine, tantaq. diligentia veritatis indagandæ omnia visa atq. disputata multorum mensium spatio fuerunt, vt nichil maius ex cogitari posset. Ex quo facile constat hanc fuisse diuinam mentem atq. voluntatem, vt ita tandē huius virginis acta, et scripta publice scuderentur, vt nullus, quantum cunq. impius iam de horum veritate ambigere, aut dubitare possit. Quæ nō soiū veterū Patrū sui tēporis, nec tantum doctissimorum virorum testimonio, sed etiam, nequidquam ad scriptorum fidem, et robur deesset, Academiæ iudicio, ac deniq. supremi Regis Senatus, cui mirum inmodum in hoc negotio affuisse videtur spiritus sanctus, authoritate comprobata, et protecta. Iam tandem ad maiorem huius virginis gloriam, et nomi-

nis

PRŌLOGVS.

nis diuini exaltationem ad publicam omnium vtilitatem in lucem prodeunt. Quid ego in hac re præstiterim, paucis aperiam: quia præterea quæ retulimus in hoc prologo stylum libri, vt reperi, reliqui, tria tantum studio proprio, atq. diligentia præstiti. Alterum, quod plura immutaui, deleui, correxi, vt veritas omnis ad priorem originem reduceretur. Erant enim multa, temporū & librariorum iniuria corrupta. Alterum, quia nonnulla etiam expositione indigebāt, ego multis scholijs illustrare studui. denique quia magna erat ambiguitas de hoc nomine Santæ Gertrudis, vitam huius Virginis, à me compositam, initio libri, quasi proforibus affixi, vt liquido patefieret fuisse plures huius nominis sanctimoniales Ordinis sancti Benedicti, Nam de quatuor ibi egimus, de quinta autem alia adhuc extat mētio in libro quinto Insinuationum diuinę Pietatis. Quę omnia vtinam ad Iesu Christi Domini veri animarum sponsi, maximè tamen santæ Gertrudis gloriam, & æternum decus cedant.

M. frater Ioannes
de Castaniza.

Sere-

SERENISSIMÆ CÆSAREÆ Maiestati Catholicæ.

MERITISSIME liber hic Maiestati tuæ dicari debet: quòd is vitam contineat sanctæ Gertrudis, quæ ratione Germanica est, cuius gentis res omnes te magnopere contingunt: vt potequam olim vidit Germania fœlicissimè sibi Imperantem, & nunc eàdem Augustissimum Imperatorem filium tuum cernit, ac tuis pariter, & illius auspicijs iucundissimè fruitur. Huc accedit diuam ipsam Gertrudem magnam semper pietate, ac miraculis extitisse, vtq; adeò nemini æquiori iure dicari illius liber potuit, quàm tibi, cuius & nunc singularis in omnes nota est pietas, & post mortem speramus fore, vt maxima virtutum tuarum monumenta in posteros diffundantur. Obsecro Maiestatēt tuam, vt qua semper fronte tuorum animum voluntatemque eàdem librū hunc, ac sanctissimam vitam diuinissimæ Gertrudis accipias.

Cesareæ Catholicæ Maiestatis vestræ obsequentissimus seruus,

F. M. Ioannes
de Castañiza.

Universidad de Deusto
Biblioteca



Vita

VITA BEATAE GERTRVDIS ORDINIS D. Benedicti Sancti monialis, à Magistro F. Ioanne de Castañiza eiusdem ordinis monachi ex varijs Authoribus composita.

RVRES fuisse Deo sacratas virgines, hoc nomine Gertrudis insignitas, easque omnes sanctimoniales ordinis D. Benedicti, quisquis Frãcorum, & Germanorum, gesta legerit, nosse poterit: quòd earum plerequè regio, aut illustri sanguine ortæ, nobilitatem generis, & parentum suorum gloriam, virginitatis & religionis voto, atque sanctitate morum, longe nobiliorem, & glorioſiorẽ reddiderunt. Has omnes Germania & Francia, quõdam feracissimæ tullerunt nunc (pro dolor) errorum sentibus, & bellorum furijs oppletæ. Quatuor ex ijs, varijs temporibus, nobilitate scientia, moribus, religione, atq; miraculis florentibus, priorum vocent historiographi Gertrudem Niuigellensem. Hanc summis laudibus Authores extollũt, hanc veneratur Ecclesia, & hanc in sanctorum classem retulit Honorius

S. Gertrudis Niuigellẽsis.

Beda. 16. Martij.

¶

Molanus. 17. Martij in indice SS. Bel. Sigibertus in chronicis. Trithemius lib. 3. SS. ordin. S. Bened. c. 113. Baronius in Martyrolog.

rius Papa Tertius, suo tẽpore clarissimã: hãc deniq; martyrologiũ Romanũ à Gregorio Papa XIII. correctum his verbis comendat, & exornat: Die decimaseptima Martij, Niuigellę in Brabãtia S. Gertrudis virginis, quæ clarissimo genere orta despiciẽs mundũ, & toto vitæ suæ cursu in omnib⁹ sanctitatis officijs se exercens, Christũ spõsum in cœlis habere meruit.

Huius acta, vt esset nimis lõgũ, atq; difficile, omnia: sic nõ erit ingratũ aliqua saltimbreui, ter recẽsere: si tamẽ prius lectorẽ admonuerim autorẽ vitę huius Anonymum esse: qui tamen fatetur plura ex ijs quę retulit vidisse, reliqua à fidedignis testibus accepisse. Fuit itaque B. Gertrudis virgo, Brabantiæ oppido, totius regni bono exorta; cui (ne ad cęlestis atq; terrenę fœlicitatis gloriã & cumulum quidquã deesset) nobilissimi parẽtes, atq; sãctissimi Pipinus, & Itta diuino munere cõtigerũt. Pipinũ referũt nõnulli in sanctorũ Cathalogũ: ex patre Carolomano Principe, & Emegarde matre, fuisseq; primũ Brabãtiæ Ducẽ, & maiorẽ domus regiæ Frãcorũ, sub Clothario atque filio eius Dagoberto traddũt: ea tamẽ bello paceq; strenuitate, prudẽtia, æquitate, & animi magnitudine, vt à regia dignitate ipsa parũ abesset. Accedebat autẽ tã insignis humilitas, tantusque

Surius die 17. Februarij Ioannes Molanus dum agit de S. Begga 17. Decẽbris.

tusq; rei benegerẽdæ ardor, vt proprio iudicio minimè contẽtus, B. Arnulphũ Pontificẽ Metensiũ (quẽ ob insignes animi dotes vniuersi colebant) omniũ negotiorũ & cõsiliorũ suorũ fidissimũ socium haberet. At vita functo B. Arnulpho, ad idẽ muneris S. Cunibertum Colonienſiũ antistitẽ pari sanctitate insignẽ sibi delegit. Sic sic regni totius animos sibi cõciliauit, vt primò regũ Austrasiæ, postmodũ ipsius Austrasiæ inferioris præpositus, & dux inclytus: gloria Teutonicorũ speculũ, & norma Brabãtinorũ, atq; pater patriæ nũcuparetur. Huic S. Vxor. Itta peperit tres filios, ad S. Trinitatis gloriã & obsequiũ verè natos. Grimoaldũ, paternę pietatis, & dignitatis hæredẽ: duasq; sorores Gertrudẽ, & Beggã cœlestis spõsi, & Ecclesię quasi duas gẽmas, verè decus, & ornamẽtũ. Grimoaldus probitate sua in palatio Sigeberti Regis paternã sedẽ, & officiũ cõsequutus, præter excellentẽ in bello paceq; & singularẽ industriã, insignẽ etiã in Deũ pietatẽ atq; religionẽ professus est. Inter ęgregia autem eius opera, duo extãt inclyta S. Benedicti monasteria, quę duce B. Remaclo (prius Abbate, post episcopo) nõ tantũ ædificiorũ pulchritudinę, sed etiam moribus exornauit. Soror eius Begga illustrissimo viro Ansigiso diuina prouidentia, fœlici matrimonio, totius Regni Frã

S Itta fuit soror B. Modoaldi episcop. Trevirens. cuius natalis dies est die 12. Maij.

Hæc tradunt Steph. Abb. Leodiens. in vita S. Modoaldi: & Sigisbertus Gemblacẽsis in vita S. Sigeberti Regis Francorũ & in chron. an. 656

Universidad de Deusto
Biblioteca

corum noua gloria nuptui rraddita, generosæ Regum sobolis præclara mater extitit. Horũ nãque filius etiam Pipinus nomine, sui aui nomen, & mores referens, Rege Childerico vita functo, eo magnitudinis, & potentiæ nimiũ excreuit, vt in tota Austria, quãuis non regio nomine regia tamẽ potestate imperaret. Gessit præclara bella, in omnibus ouãs, victoriã adeptus, tum maximè cum Theodoricum bellosu perans, in fugam conuertit: atque beatum Lãbertum factione impiorum episcopatu deiectum, in pristinam restituit dignitatem. Tam glorio sæ sobolis prodijt filius Carolus Martellus, qui parentum exempla sequutus, noua de Barbaris trophea cum omnium admiratione, atque lætitia reportauit. Hinc ergo Tudetis cognomen, à tundendo accepit: eo quod ab Sclauis vsque ad Hispanos, tot regna, tot castra, tot vrbes, ferrei instar mallei tundens (Deo propitio) debellasse transuolasseque potius visus sit, quam superasse. Duos illos religionea, tque regno filios hic habuit, Carolomanũ, atq; Pipinũ: quorum prior, post nobiles triũphos, secularẽ & regiã potestatẽ, cũ sacro D. Benedicti Cucullo in monasterio Casinensi cõmutauit: atq; terrena cũcta despiciens: ęterna, & tanto viro digna, cõsequutus est. Pipinus frater

frater cùm solus regni habenas tunc suscipisset, publicè omnium acclamatione, atque duorum Summorum Pontificũ benedictione, primus ex hac stirpe Regis, nomem accepit. Paternas virtutes atque gloriam filius Carolus Magnus fœliciter auxit; & regio nomini quod pater eius Pipinus promeruit, nomẽ Imperij Romani, & dignitatẽ adiecit: Cui successit Ludouicus, cognomine Pius. Quorum omnium virtutes; regna, & Imperia Clotharius Imperator Ludouici filius, hæreditate sortitus: post plurima sapienter atque fortiter gesta, spreto atque relicto seculo, regnoque filijs suis partito, quasi animo ad maiora nato, in Monastica disciplina beati Benedicti vitam deinceps magna cum obseruantia egit, eamque fœliciter cõsumauit. Quos deniq; genero sa regũ Francorũ propago deinceps consequta, velut ex arbore generosa, sic ex diua Begga, tot Reges, & proceres pullularunt.

B. Begga habetur in martyrologio Romano 17. Decembris: vbi multa Baronius in eius laudem.

Huius autẽ soror, beata Gertrudis, fœliciores nuptias sortita, nẽpe ab infantia Spiritui sancto in sponsam tradita, cœpit ab ipsis penè in cunabulis, aperta futuræ sãctitatis, & virginitatis perpetuæ signa prębere. Id verò vt citius hominibus esset apertum diuino consilio accidit, dùm adhuc esset ipsa penè adolescentu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

a vt patèr eius Pipinus Regem Dagobertum ipsum ad epulas inuitatum, in propria domo, qua par erat conuiuij magnitudine, ac splẽdore susciperet. Regem (vt iolet accidere) plures ex regni Proceribus comitabantur: inter quos Ducis Austrasiorũ filius, genere, diuitijs, & naturæ dotibus pollens, tum à Rege, tum à Gertrudis parentibus, eam sibi dari vxorem audacter petierat. Perfore gratum sibi hoc Rex Dagobertus significauit, & post epulas splendidissimas Rex puellam alloquitur; vt iuuenẽ Austrasiorum Ducẽ, multis fortunę atq; naturæ dotibus pollentẽ in sponsum acciperet: quo nihil fœlicius contigere, aut iucundius potuisset. Rem miram: Erat Gertrudis, vt elegantissima forma, sic nimiũ verecunda, & silentij amãtissima: sic tamen inuicto atq; cœlesti animo, terrena cuncta despexit; vt virginitatis proposito indignata, & quasi coacta iureiurando dixerit: Se Christo Domino in sacro baptismate iã sponsam semel traditã, ad maleblandos hominũ amplexus, nulla vnquã ratione peruenturã. Quod tametsi vultu nimiũ irato protulerit: Regis tamen animũ in admirationẽ, atque maiorem benignitatem perduxit.

Elapsis autẽ quatuordecim annis à Gertrudis natiuitate, Pipinus pater vita fungitur: ex quo tunc

tũc Itta vidua seculi voluptatibus & curis abiectis, cũ filia Gertrude, ab hominũ aspectu vitã alienã intra priuatos parietes, sanctissimam agebat. Tamẽ ob morũ elegantiã, ob generis nobilitatẽ, ob multas diuitias à multis Procis, iã matris, iã filię nuptias ambiẽtibus, multa incõmoda pertulerunt, donec à beato Amãdo diuinitus illùc imisso, sacræ religionis habitum susceperunt. Fuerat beatus Amãdus monachꝰ & Abbas Elnonẽsis Cœnobij, ordinis S. Benedicti; posteà Leodiẽsis Episcopus, vir sanctita te doctrina, & miraculis nulli suo tẽpore secũdus. Inter ęgregia autẽ ab eo facta opera, multa fuere ordinis S. Benedicti, & præclara Cœnobia: multa infideliũ oppida adfidẽ traducta: multaq; fideliũ millia in fide roborata. Huius ergò tanti Põtificis cõsilio & exẽplo, ad rerũ humanarũ contẽptum Itta & Gertrudis filia sunt adductę: quæ monasteriũ etiam eiusdem ordinis proprijs facultatibus erexerunt.

Trithe. lib. 3 de viris illustri c 49. & lib. 4. cap 15. Surius to. 1. die 6. Februarij refert vitã S. Amãdi.

Cũ itaq; Christꝰ Dñs, & verꝰ animarũ Pastor, iã eas in sui gregis numerũ suscepisset, voluit adinstar & sui similitudinem, eas ad laborũ paciẽtiã & humilitatẽ spõsas carissimas sibi, exercere: quasi hęc sint firma & optima religionis exordia. Nã cũ earũ cognati, se ipsos diuitiarũ & facultatũ crederẽt futuros hęredes; post delu

ſam illã de hæreditate, quã ſibi ſpẽ ſemel effin xerãt, & ſomniauerãt: dici nõ poteſt, quo demo nis aſtu, & cupiditatis flama ſuccẽſi; mulieres Deo ſacratas ignominia, rapinis, vi, & cõtume lijs fuerint proſequuti. Illi verò maximè, qui virginẽ Gertrudẽ deperibãt, aut eius nuptias affectabãt, ęgerrime ferebãt intra monaſterij clauſtra ipſã occludi. Cuius prudẽtiſsima geni trix, vt formã elegãtiſsimã aliqua ex parte de turparet, arrepta forcipe, capillos abſcidit. At poſtquã illa tẽpeſtas lõga earũ oratione, paciẽ tia, modeſtia: maximè tamen Dei ope ſedata eſt: Amãdus Epiſcopus Gertrudi virgini palã velamẽ ſacrũ tradidit iuxta Apoſtolũ Paulũ, à quo morẽ iſtũ velãdi virgines ſacras acceptum refert Tertulianus: Hodie denique (inquit) vigines ſuas Corinthij velant; quid docuerint Apoſtoli, qui didicerunt approbant. Erat enim velum virginitatis inſigne. Hic verò mos quẽ Paulus Corinthios docuit primùm, in cęteras Chriſtiani orbis eccleſias ſucceſſu temporis feliciter eſt propagatus. Ra tionem autem huius velaminis antiqni Patres tradiderunt: inter quos ait Ambroſius: Attollant mentis & corporis oculos, videant plebẽ pudoris, populum integritatis, concilium virginitatis. Non vittæ capiti decus, ſed ignobile

Tertulianus de virginibus velandis. c. 9.

Idem Tertulian. c. 2. eodẽ libro.

Ambroſius aduerſus Symachũ, epiſtol. 12. in edit. one ed. Roma. to. 5.

le velamen vſu: nobile caſtitatis non exquiſita, ſed abdicata lenocinia pulchritudinis. De genere autem atque forma huius velaminis, (quod dẽſiori tela cõtextum, nulla erat ex parte perſpicuum) ait Tertulianus: Vera, & tota, & pura virginitas nihil magis timet quam ſe metipſam: etiam fœminarum oculos pati non vult: alios ipſa oculos habet: confugit ad velamen capitis, quaſi ad galeam, quaſi ad clypeũ, qui bonum ſuum protegat aduerſus ictus tentationum, aduerſus iacula ſcandalorum, aduerſus ſuſpiciones, & ſuſurros. Velum autem hoc beatę Gertrudi à ſancto Amando impoſitum, publicè, magna cũ lætitia, quippequi eã Chriſto in ſponſam traderet, conſecrauit. Hunc enim fuiſſe morẽ, D. Hieronymus docet, cùm ait: Scio ad imprecationem Pontificis flamen virginale ſanctum operire caput, &c. Solemni autem adeò pompa id fiebat, ac non niſi certis anni diebus, vt Gelaſius monuit: adinſtar ſecularium nuptiarum: appellabantur autem hæ nuptiæ, quod Chriſto animarum ſponſo virgines in obſẽquium traderentur. Quod Tertulianus dixit: Nupſiſti enim Chriſto: illi tradidiſti carnem tuam: illi deſponſaſti maturitatẽ tuam: incede ſecundum ſponſi tui voluntatẽ. Ideoque D. Cyprianus virgines Deo dicatas, ſi

Tertul. eodẽ lib. c. 15.

Hieron. epiſs.

Et Ambroſ. ad virginem Irpſam.

Gelaſ. ad epiſpico. cap. Lucan. cap. 14.

Tertul. eodẽ lib. c. 16.

ſue-

Universidad de Deusto Biblioteca

fuerint præuaricatæ adulteras vocat: quẽ dicẽ di modũ Basilius, Gregorius Nazianzenus, Nyssemes & cæteri Grẹcorũ: & Lationorum, Hieronymus, Ambrosius, Augustinus, & reliqui sunt imitati. De quibus & optatus Mileuitanus: Spirituale, inquit, nubẽdi hoc genᵒ est: & vt secularibus nuptijs iã renuntiasse mõstrarent, spirituali sponso solucrẽt crinẽ: iam cœlestes celebrauerũt nuptias. Et quãuis pari castitatis & continẽtiæ voto, atq; religionis instituto B. Itta, cũ filia Gertrude sese obtulerit Deo: nõ tamẽ hoc sacrũ velamẽ fuit ei à B. Amãdo impositũ, quod vidua esset. Gelasius enim Papa viduas, inquit, velare Pontificũ nullus attẽtet: quod nec autoritas diuina delegat, nec Canonum forma præstituit: non est ergò penitus vsurpandũ eis: quia sic Ecclesiastica sunt conferenda præsidia, vt nihil comittatur illicitũ. Cõfirmauit Conciliũ Triburiense sub Arnulpho: Viduas autẽ, ait, velare nullus Pontificũ attẽtet: prout constitutũ est in decretis Papę Gelasij cap. 13. quòd nec autoritas diuina nec Canonũ forma prẹstituit: quę si propria volũtate cõtinentiã professa est, vt in eiusdẽ Gelasij. c. 21. legitur; eius intẽtio pro se reddat rationẽ Deo. Conciliũ Rothomagẽse: statutũ est, ait, viduas nõ debere velari. Nostro iam

Gelas. in epist. 1 ad epis copos per Lucan. Brutios & Siciliã cõstitutos. c. 15.

Concil. Triburiense sub Arnulpho. ca. 5.

tonci. Rotho can. 9.

seculo nulla sacri velaminis inter sanctimoniales virgines, aut viduas obsetuatur disparitas sicut neq; voti religionis: sed viguisse morẽ illũ videmus, quẽ refert Hieronymus ni Syria & Egypto qnõdã habitũ dũ monasteriorũ matribus crinẽ abscindendũ offerebãt, nõ in tecto posteà (cõtra Apostoli voluntatẽ) incessu rẹ capite, sed ligato pariter & velato. Neq; id quidẽ vt Vestales Romanorũ virgines imitarẽtur: sed ob alias causas, quas Hieronymus recitat, maximè verò quod cũ in signũ subiectionis dati sint illis capilli, Christo iã despõsatæ atq; in libertatẽ vẽdicatę, nihil amplius viris debẽt: neq; de illis dicit Apostulus: Mulier si comam nutrit, gloria est illi: quoniã capilli pro velamine dati sunt illi. Loquitur enim ibi de matrimonio cõiunctis. At sanctimoniales cũ non studeant placere viris cultu capillorũ, sed tantũ Christo gratas esse moribus: eo pulchritudinis corporeę dispendio redduntur Christo magis acceptę. Quod autem cauit Apostulus, si turpe est mulieri tonderi, vel decaluari velet caput suum, rectius hoc in sanctimonialibus obseruabit, quarum capita sacro velamine obducta, non indigent capillis, quibus contegantur. Accedebat etiam olim in Ecclesia vetus consuetudo, sanctimonia-

Hieron. epist. 28.

moniales non tantùm velo, sed nigra etiam in dui veste, aq; pallio, quibus Philosophiã sacrã & mortificationẽ Iesu Christi in corpore suo circũferre profiterentur. Quod S. Asterius dixit de beata Euphemia nobilissima Calcedonẽsi martyre. Atq; posteà D. Hieronymus pluribus locis. Hoc igitur habitu atq; colore (quẽ ad vsq; nostra hęc tẽpora sanctimoniales ordinis D. Benedicti gestare consueuerunt) veluti galea & armis, diabolum, mundũ & carnẽ expugnaturę, mater Itta feliciterẽ filiã Gertrudẽ Christi sacerdotibus tradidit, à quibus inducta sacro velamine vnà cũ cęteris sodalibus, omni sanctimonialiũ congregationi prępfecta est. Mater Itta elegit magis obedire, quã imperare: filia verò Gertrudis, ab ipso regiminis exordio, statim quã nimiũ in Christi amore ferueret, quantũ exoptaret salutẽ proximorũ, quãtũ Dei gloriã cuperet, ostendebat: quippe quę sodales sibi cõmissas ad cultũ diuinũ, & virtutũ perfectionẽ, non tantũ verbis & exẽplo alliceret, sed etiã traheret. Nec eo solũ contẽta, nimio studio atq; diligentia, libros Scripturæ sacrę, aut eos qui ad pietatẽ, & sanctitatẽ accẽderent, vndiq; conquisitos, in monasterio reponebat; ac viros literis, sapientia & religione insignes de rebus spiritualibus consulebat.

Concili Niceni 2. Act. 4.

Dum

Dum verò iam ad ætatis & sanctitatis maturitatem beata illa peruenisset, sexagesimo ętatis anno, Deo atque Angelis morte fœlici animam cœlo tradidit, corpus verò terræ in monasterio Niuigellensi. Huc denique post multos annos, etiam corpus viri Pipini de ciuitate sua Landis etiam deuectum & translatum est magno honore atque populorum cõmitatu; nõ sine sanctitatis inditijs: inter quę illud est etiã obseruatum, quòd cùm per tam longa terrarũ spatia venerandas reliquias cum cereis accensis cõmitarentur, ne vnus quidem cereorum vi nimia ventorum, quos ad viri sancti gloriam Deus videbatur excitasse, fuit extinctus. Filia Gertrudis rebus abdicata prorsus terrenis, & orbata parẽtibus, decreuit omnes suas curas, atque cogitationes ad cęlestia prorsus traducere, quæ nihil habebat in terris, quod etiam licitè posset amare: vt solent etiam huiusmodi res humanæ nonihil amoris impetum diuini, & cursum aliqua saltim ex parte sæpiùs retardare. Dùm igitur monasterij pondus omne, vidit ad suos humeros deuenisse: sic partita est onera regiminis, vt fratribus, ea quæ forent extra monasterium agenda, sororibus autem nõnullis rei familiaris curam demandaret: ipsa sine rerum temporalium strepitu, non tã imperio,

rio,quã exẽplo & amore, vitæ ſanctitate, atq; doctrina præeſſet:diù noctùq; ſacris lectionibus,vigilijs,& orationibus aſsiduis incũbẽs. Qua ratione atq; vitę cõſuetudine eòuſq; progreſſa eſt,vtpenè ſcripturã ſacrã memorię mãdaſſe,atq; obſcura allegoriarũ myſteria,Sãcto reuelãteSpiritu intellexiſſe videretur:Ea verò intra monaſterij clauſtra ſemper exponebat ſororibus.Sed illud quã mirũ eſt: quod animꝰ virginis adeò cõtẽplationi atq; quieti dediꝰ; nec deerat proximis,dũ viduis,peregrinis,orphanis,captiuis,clericis,& pauperibus multa liberaliter eſt elargita:nec muliebre pectus illi cõtigerit,dũ viriliter omnia perageret:tãta q; animi magnitudine, vt nõnulla tẽpla Deo: xenodochia verò pauperibus, & ęgregia edificia fuerint eius ope conſtructa.

Sed cũ nimia vitæ aſperitate,virgo cœleſtibus intenta infracto animi & corporis labore ieiunijs,aſsiduis curis,atq;vigilijs, vires corporis fregiſſet,in grauẽ incidit ęgritudinẽ,quã velut aurũ igne probatũ, inſigni tolerãtia & humilitate,dño reuelãtedidicit,ſuę mortis diẽ poſt triẽnium fore:quocirca (nõ ſine grauiſsimorũ virorũ cõſilio,& ſororũ pace) Abbatiæ munus,& onera ſuis ab humeris excuſsit,& neptem ſuã Vuilfetrudẽ(quæ ab ipſis penè incunabulis ab ipſa fuerat in diſciplina monaſtica educata,&ſacris literis imbuta)ſuo loco inuitã,cogit Abbatiſſæ miniſteriũ exercere. Erat autẽ Regio Francorũ ſtemate orta &.vigeſimũ tantũ annum nata,ſed quæ verè ad eam ſanctitatẽ deuenerat,quã Spiritus Sãctus vocat immaculatã vitã.Egerat enim pater eius (qui eã dolebat monaſticæ vitę genus arripuiſſe,) vt Regũ,Antiſtitũ,& illuſtriũ virorũ ſuaſu, poſtea verò cõtumelijs & vi è monaſterio abſcederet,aut extraheretur:ſed ope diuina,& orationibus munita,omnes aduerſarios, Chriſto cui ſe deuouerat,opitulante;facile ſuperauit. Tantã enim illi gratiã cõtulit,vt qui prius cupiditatis flamis accenſi,fuerãt rerũ monaſterij direptores:poſtea magnaviſi liberalitate,ſacras ædes præclarè inſtaurari curauerint.A ſuſcepto verò Abbatiæ regimine, anno X. ætatis autẽ ſuę trigeſimo,cũ ingenti animi lętitia, ſed omnibus ſanctimonialibus lachrymãtibus ſpiritũ Dño tradidit nono Kalẽdas Decẽbris.

Gertrudis itaque, poſtquam ſe abdicauit munere Abbatiæ, totos tres annos aſsiduis in precibus lectione, & cõtẽplatione inſumpſit: extremumq; vitæ diẽ exoptans,veluti è carcere,ad libertatem,atq; vitã perpetuam,verãq; peruẽturã.Illud vero valde mirãdũ, q̃ tenero in corpore animꝰ quaſi vi & iniuria detẽtꝰ,con-

ti-

tinuis laboribus, cilic ijs, & vigilijs defessus, nihil sibi vnquã otij aut solatij indulsit; quæ hac ratione perenem requiem sibi certam fore pol licebatur. Vnde vicina morti, nullum sibi laneum, aut lineum passa est adhiberi indumentum, præter cilicium & veterem, ac nullius pretij pannum, quo tegebatur cilicium. Dicebat emim sępè sacræ paupertatis amica, superflua neque viuentibus, neque mortuis quidquam prodesse, sed iam iam migratura, diuina reuelatione beato Vltano monacho facta, accepit, sequenti die, post missarum solemnia, fœlicẽ eius animam è corporis ergastulo liberandã: quo circa totam noctem in Psalmis & oratione duxit insomnem: horaque sexta diei sequẽtis, post Eucharistiæ sacræ viaticum, ineffabili gaudio vitam corpoream cum æterna commutauit, anno ætatis suæ trigesimotertio. Breui enim vita compleuit tempora multa.

¶ Et quamuis animi religio & vera sanctitas, non in miraculorum ostensione, sed in charitate Dei & proximi sita sit (in qua vix credi potest quantum excelluerit) tamen nec ipsa ea signa, dùm inter viuos ageret in terris, dùm inter diuos etiam in cœlis collocatur; ac inter suprema funera, ad eius nominis commendationem & gloriam defuerunt. Ex quibus pauca

ca (ne longius vagari videamur) sed ea verissima recensebo.

Dùm viueret, illud accidit, quo satis apertè monstratum est, quantis eius anima radijs veritatis, & luminis cœlestis fuerit illustrata. Adstanti aliquando coram beati Sixti altare, in ipsoq; feruẽtiori orationis ardore, super se spheram ignis elapsam descendere visa est, totã basilicã miro splẽdore radiantem, horæ dimidię fermè spatio: posteàque sensim disparuisse, atque vnde processerat redijsse. Et ne delussam esse mentẽ quispiam arbitraretur; iterum atq; iterum eandẽ lucem emissam sequenti die plures sorores planè viderunt.

Verùm, quia illa signa maximè cõmendãtur, quæ in proximorum vtilitatem cedunt, id referam, quod cœlo, terra, mariq; testibus quondã accidit. Ablegauerat quandoq; nonnullos prosui Cænobij vtilitate. Illi cũ mari sese longius cõmisissent, in vitæ discrimẽ adducti sunt, maris & fluctuum orta valida tempestate: salute prorsus desperata, post longum tempus, magnis vocibus conclamarunt: Gertrudis adiuua nos, vt pollicita es. Quod cùm semel, iterũ, & tertiò repeterent, subitò, diuina virtute, pacato mare, secundis ventis, incredibili celeritate ad portum appullerunt.

¶¶ Dùm

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dùm iamiam moritura cœlis animam redde r et beata virgo, dùmque fœlicibus & æternis gaudijs esset excipienda; tanta fuit sororũ tristitia, vt nulla ratione, nullo consilio, lachryma rum tempestas oborta, sedaripotuisset. Quo factum est, vt vnanimi cõsensu viros, ætate, prudentia, & literis prędditos accersierint, quorum doctrina & consilio mestitiam deponerẽt. Omnibus itaque funera parantibus, suauissimus (& qualis decebat virginis glorioſum corpus) erupit odor, cellulam totam in qua iacebat, velut vnguẽtorum fragrãtiũ magnitudine imbuẽs: atque ita cunctis adstantibus impressus, vt lõgo etiam temporis spatio, postquàm illinc discesserant, perduraret. Nec minore dignum admiratione, quod ipsamet illa die in Treuerensi monasterio contigit. Prœerat ibi Abbatissa Modesta nomine ab infantia sua Deo dicata, & beatæ Gertrudi singulari amicitia coniuncta: longo autem spatio terrarum disiunctas, amor in Christo, præsentes sibi inuicem sacie bat. Ipso itaque die beatę Gertrudis exitu, Modesta dùm in templo esset intenta contemplationi, subito Gertrudem coram se loquentem intuita est. Soror Modesta, ego sum Gertrudis, quàm tantoperè amas, hodie vita functa. Quo dicto, ex eius oculis disparuit. Modesta nimium

nimium territa, secum animo voluebat, quid nam hoc esset. Sequenti verò die ad monasterium eius aduenit Episcopus Treuerensis Clodulphus, àquo scisciitata formam, habitum speciem Gertrudis, agnouit planè non aliquo phãtasmate deluſsam, sed beatæ Gertrudis fuisse veram effigiem quam viderat: quod cùm narrasset Episcopo, vtriusque diligentia compertum est, illam fuisse diem & horam, qua virgo beata in cœlum migrauerat.

Postquàm autem inter superos relata est, plurimis etiam miraculis à Deo redditam illustriorem, probatæ fidei Autorum testimonio constat: ex quibus vnum aut alterum sufficiat retulisse. Ad lectum eius (in quo post longas vigilias, & prèces prolixas, solita erat fessa membra nonnihil fouere, vt auidius iterùm ad laborem reuerteretur) permulta sunt edita signa.

Inter quæ, illud etiam ad nominis diuini gloriam accidit, quod post Vuilfetrudem, Agnes Abbatissa locum obtinuisset (quæ fuerat etiam Gertrudis alumna) in eius honorem templum erexisset, quò satis decenter composito, lectum illud etiam intra templum induxit: atque nocte prima qua sacræ

Universidad de Deusto
Biblioteca

virgines vigilias ibi decantauerant, extinctas lucernas & lampades (exceptis septē quæ diù noctùque semper coram virgineo, & sacro corpore illucebant) manè cùm ad officium diuinum reuerterentur, omnes iam diuina vi ardē tes repererunt. Quæ res beatam eius sororem Beggā impulit, vt libros aliquot Scripturarum sanctarum, partem etiam lectuli, in quo supremum Christo spiritum reddiderat, aliquot etiam sanctimoniales, quæ ibi monasticæ religionis fundamenta iacerent, secum attulit.

Viro suo Ansigiso (de quo initio multa dixi) perempto, Romam adiret dominā mūdi, & Ecclesię caput. Vnde cū benedictione Hadriani Papæ, & donatis ab eo reliquijs reuersa, in honorē septem Ecclesiarum Romanarum, Andanæ ad Mosam Cœnobiū Septem Ecclesiarū fundauit: quò sacras Gertrudis sororis suæ reliquias libros aliquot Scripturarū sanctarū, partē etiā lectuli in quo supremū Christo reddiderat spiritum, illas etiam sanctimoniales, ex monasterio Hamatico (sic enim cœnobiū diuę Gertrudis vocabatur) secum detulit, quibuscum diù vixit, regularibus ac sanctissimis quidem disciplinis intenta, atque die decimaseptima Decembris migrauit ad Dominum, anno 698.

Ioannes Molanus in indice SS. Belg.

In martyrologio Romano Gregorij.

Plu-

Plura de sacra virgine Gertrude omittimus, quæ passim in actis aliorū sanctorū illius seculi sunt intermixta: Maximè in actis beati Amandi Episcopi Traiectensis, cuius sanctitas commendatur in martyrologio Romano die sexta Februarij. Et in vita sanctæ Gudilæ virginis, cuius regenerationi & baptismo interfuit, è sacro fonte leuauit, & quasi manuū suarū mundicie sanctificauit, eiusque mater spiritualis effecta vberibus doctrinæ suæ, atque Scripturæ sacræ lacte nutriuit: quę latiùs habentur in Surio. 8. Ianuarij. Theodoricus etiam Abbas sancti Trudonis, in vita sancti Bauonis confessoris, refert illum in exitus sui hora beatę Gertrudi longè manenti apparuisse, petijsseque vt linteamina mitteret cōdēdo funeri necessaria.

Misso monachus hæc latius scripsit.

Hugbaldus insuper monachus Elnonensis, qui latè conscripsit acta beatę Rictrudis longo sermone plura interserit de sancta Gertrude, deque eius monasterio Hamatico, quod amore nimio prosequebatur Eusebia filia S. Rictrudis.

Denique Ioannes Molanus plura & ęgregia in monasterio Niuigellensi, in oppido Brauātię, tribus integris libris olim cōpositis reseruari.

De sancta Gertrude Oestenensi.

Fuit alia virgo Gertrudis Oestenēsis circiter

annum milleſimũ treceſsimũ quadrageſimũ, nobilitate longè inferior Niuigelenſi, ſed pari ſanctitate atq; religione. Naſcitur hæc parentibus tenuibus & agricolis in pago Voerbug, apud Batabos, qui medius eſt inter Hagam Comitis atque Delphos: vbi pro ſuorũ parentum humili conditione, fuit in magna pauperie nutrita & educata. Venit igitur, licet ignorãs, Delphos ſeruitura: quã non tàm pauperies, quàm diuina prouidentia ex parentũ gremio & rure, ad populorũ turbam quaſi traxit inuitã. Nulla fuerant adhuc in illa vrbe monaſteria conſtructa, ſed tẽpla duo: in quorũ altero egeni & hoſpites pauperrimi fouebantur. Hîc hîc pauperi b° ancilla Chriſti humilis & ſedula, pie atq; religioſè miniſtrabat: hîc ſępe victũ emẽdicabat inter fœminas, hîc referebat pauperiem Chriſti, qui pauperiem ſuſtinuit noſtri cauſa; ſic deniq; affectabat ab infantia Chriſtum imitari, vt ſæpè non minorem diuinæ bonitatis dulcedinẽ ibi experta fuerit inter pauperes, quàm poſteà dùm inter ſanctimoniales agebat. Sed hanc cœlabat tacita ſuauiſsimam gratiam, ne aliquo ſuperbiæ aſflata vento, aut leui iactantia raperetur. Sicitaq; virginis animus a binfantia Deo dicatus, inter hominũ turbas, à cogitationibus tamẽ ſecularibus procul auerſus, placida

cida mente, hilaris facie, humilis corde, tam Deo, quam hominibus gratiſsima euaſit.

Singulari autem Dei prouidentia cuidam iuueni deſponſatur, à quo propter cognitam pauperiem contempta (Chriſto illud agente) fallacis mundi amorem, atque datam fidem adeò ægrè tullit fuiſſe deluſſam: vt eas curas atque cogitationes auerſata, ſe totam ipſi Chriſto animarum ſponſo (cuius infracta fides, nobilitas inclita, & æterna, cuius amor eſt immortalis) in ſponſam conſecraret. Porrò quotidianis ſuffuſa lachrymis ardẽter exoptabat exui curis ſecularibus: & integritatem corporis & animi, quam nimia cuſtodia illæſſam conſeruauerat, offerre Deo, atque in ſanctimonialium Cœnobio ſe perpetuò deuouère. Quod cùm à Deo petierit inſtanter: eius nutu, ab hominibus fœliciter impetrauit. Admiſſa namque intra Belginagium Delphinenſe, (quodita vocabatur) ſtatim, ipſo in conuerſionis exordio, diebus & noctibus quatuordecim, continuis lachrymis, omnes conſcientiæ ſinus examinans, anteactæ vitæ geſta Deo, & ſacerdoti confeſſa, & detecta, diuina reuelatione cognouit, peccatorum omnium veniam impetraſſe. ¶ Toto autem illo tempore luctus, ſi quidppiam alimenti cor-

Universidad de Deusto
Biblioteca

pore i percepit,tã fuit exiguũ vt lachrimę vide rẽtur,panes eius die ac nocte. Posthęc vitę sue rationẽ adeò prudẽter instituit,vt in via mãda torũ Dei miros quotidie faceret progressus,in humilitate,pacięti`a,pauperie, lenitate, silentio,castitate,gratiarũ actione, rerũ tẽporaliũ contẽptu,& nihil deniq; prætermitteret quod spõsi Christi oculis foregratũ agnoscerẽt;quę ad illius imitationẽ,actiones suas studebat cõponere. Inter omnes autẽ eius vitæ curas, illa maior & diuturnior fuit, vt nulla dies aut nox elaberetur,in qua non multũ tẽporis insumpserit,in Christi actionibus,& passione meditãda;sic tamẽ vt sese tẽporib⁹ & officijs ecclesiasticis,quoad fieri poterat accomodaret. In aduẽtu Dñi voluebat animo Parentũ antiquorũ ardentissima desideria, de filij Dei incarnatione mirabatur diuinã beneuolẽtiã & amorẽ,quo voluit ex Virgine nasci,tot incõmoda perpeti; semel de cœlis in terrã descẽdere,quotidie autẽ ad animas nostras diuertere; modò sermones eius obseruare, ipsiq; gratos nos reddere studeamus. In Christi natiuitate,humilitatẽ stupendã,extremãq; pauperiẽ & lachrymas pueri Iesu:quorũ cogitatio mirã ei afferebat suauitatem,& ad immortales Deo gratias agẽdas inuitabat. Quadragesimę tempore,diram eius passio-

passionem, opprobria, crucem,mortem, quã pro ingratis etiam hominibus pertulit.

Quantum verò hæ tacitæ cogitationes in eius animo valuerint, quãtum ignem diuini amoris in pectore virginis accenderint, quantũq;fuerint puero ipsi Iesu Christo gratissimę, præter alia beneuolentiæ signa,illa duo fuerũt illustria, mira, & singularia. Alterum quod cùm eiusmodi meditationibus Virgo sacra seruenti deuotione sese in anno quoddam exercuerit(à die Natiuitatis Domini ad vsque festum Purificationis)eius vbera virginea,non sine grandi miraculo, quotidie intumuerint, lacteq; manauerint, vt puerum Iesum corporea forma ad ipsã veniẽtẽ, diebus singulis, vbere de cœlo pleno saciaret ac pasceret. Alterum, quod nocte quadam Parasceues, cùm se Gertrudis intra cubiculum suum, coram imagine Crucifixi corde humili,& attentissimo prostasset solo:dùm oraret prolixiùs &attentiùs, animoque volueret immensam Christi pietatem, qua voluit pro nobis crudelissimum perferre mortis supplitium,totisque viscerib⁹ intueretur vulneribus saucium, & sanguine perfusum aspiceret,laudaret,amaretq;in tãtam deuotionis vim exarsit, vt subitò ipsius Christi vulnera & stigmata Gertrudis pectori, manibus

Duæ beneuolentiæ diuinæ signa & miracula S. Gertruais.

bus, & pedibus fuerint impressa. Ac ne videretur immaculata Virgo aliqua subdola cogitatione delussa, miraculum illud adeò patuit omnibus sanctimonialibus apertè, vt ex Virginis vulneribus, sanguis septies quotidie ad singulas horas Canonicas, emanaret: ac velut quodam maris euripo, fluxu & refluxu, cum omnium admiratione scaturiret: atque linteolis quibusdam excipieretur. Cùmque tanti miraculi vulgata fama, iam non intra monasterij latebras, imò neque intra Delphensium oppidum lateret, sed longè lateque iam aduolasset: tantus fuit hominum ad virginem Gertrudem inuisendam & salutandam concursus, vt ipsa veræ humilitatis amantissima, ne aliquo iactantiæ afflata vento quateretur, & ne sibi ac seculo vnquam placeret, neuè silentij, quietis, & contemplationis iacturam pateretur (quæ nouerat omnia cum timore Domini agenda) instantissima oratione à Deo petijt, ea vulnera prorsus à corpore sibi, diuina vi aboleri. Pius & clemens omnium Parens Deus, vt & Virginis precibus anueret, ac eius honori simul consuleret; sic omnia temperauit, atque disposuit, vt & sanguis ex vulneribus non profluueret: sed tamen vulnerum, in testimonium veri-

veritatis, vsque ad extremum vitæ diem perdurarent.

Supruixit autem decem & octo annos, tanta corporis imbecillitate, vt templum aditura, bis terque sæpius in itinere quiesceret, viresq; resumeret: tanto verò spiritus robore vt ad incredibilem sanctitatis gratiam & famam peruenerit.

Tantis diuini amoris & religionis opibus, accessit spiritus prophetię, quo clarior illa indies euasit: ipso eius confessario Nicolao Hondepilio teste. Nāque is aliquando cum virgine (vt sępiùs contingebat) de rebus diuinis colloquebatur, atque inter verba forte fortunà cùm sermo incidisset: de magistro Theodorico de Rhenen: qui prius hostibus qubuisdam infensus, eo tempore cum illis iam amicitiam resarcierat, & Gertrudis virgo prope finem sermonis eum ab hostibus breui trucidandum, prædixit: Mirante Nicolao, & rursùs asserente, id incredibile videri, quia simultates illæ, atque inimicitiæ iam erant compositæ: Virgo rursum affirmauit sic proculdubio euenturū, idq; propediē. Cuius verba fuisse prophetica rei probauit euētus. Nāq; Theodoric⁹ paulò post extra portas Vrbis Delphinensis egrediēs, hostiū insidijs interceptus, tāta immanitate

tate ab illis peremptus eſt, vt membra eius in ſporta collecta fuerint domum relata. Quod vbi comperit Nicolaus ita euenisſe, maiore deinceps in pretio ſemper habuit quęcumque à beata Gertrude prędicabantur. Quin & paulò poſt virginis deceſſum è vita ſibi quidpiam ſimile accidit: nam cùm in Delphinenſi oppido comparare domum decreuiſſet, indicaſſetque virgini: diſſuaſit illa, dicens: Fore vt breui domos venales vili pretio reperiret: quod & rei exitus demonſtrauit: cũ ea vrbs paulò pòſt fuerit ab hoſtibus obeſſa.

Maiora ſunt illa, quæ in communem ſuæ patriæ, atque regni totius vtilitatem vergunt. Anno ſalutis milleſimo treceſimo quinquageſimo primo, Imperatrix cum filio ſuo Vuilhelmo, in Moſſa commiſit pręlium, quo tempore Gertrudis intenta precibus & orationi, cum ſororibus aſtãs: periculum quod imminebat, in ſpiritu vidit, ſubitò commota & pauida, ſorores ad orationem exhortans, toto ſeſe corpore humi proſternens, diù iacuit: ac multo pòſt finitis lachrymis & oratione prędixit, quod poſteà rei probauit euentus. Laudemus Dominum, ſorores meæ, noſtris enim ceſsit victoria. Sedebat autẽ aliquãdo tacita intra cubiculũ, vbi lectioni, atq; orationibus dedita, præſenſit cõmune pa-

patriæ iminere periculum, & ruinam ex Rheni fluminis innũdatione. Sorores ad orationis tutiſsimum portum inuitans, ipſaq; diu in cruce modum humi proſtrata, periculum, nõ ſine grandi miraculo, auertit.

Nec ſunt minora, quæ quibuſdam quibuſcũ amicitiæ fœdere coniuncta erat, prædixit. Alcidis Vuillemani matrona nobilis, horrendum mortis & ſupremi iudicij diem expaueſcebat: Gertrudẽ autẽ virginem ſalutabat ſæpiùs, vt ſi quo modo tandem eius amicitiã, & orationũ ſuffragia ab ea impetraret. Hãc ſuis precibus Gertrudis ab ęterna damnatione liberandam non ſine reuelatione cognouit. Quod & ipſum quibuſdam ſanctimonialibus accidit: ſed illud celari non potuit, quod ante omnium oculos fuit apertum. Inſignis fœmina Eliſabeth nomine, quãdoque Gertrudem adibat, pauperẽ ſanctimonialem, ipſa ditiſsima veſtibus & facie compta. Dùm ergò ſermonem longius quadam die protraherẽt, ſciſcitata quomodò regnũ cœlorum adipiſceretur? Virgo reſpondit: Si mãdatis diuinis obtemperaſſet, ac ſęculum deſpexiſſet. Paulòque pòſt triſtitiam ſimulata vultu, dixit. Crede mihi veniet tempus, cùm ſeculo tu crux eris, & ille tibi. Nec eam fefellit, quandoquidem tam longa paralyſis ægri-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ęgritudine diù vexata est, vt experientia conoſceret, quã parùm vtilitatis, imò quam grauia damna blanditiæ ſeculi, & corporis ornamenta ſecum afferrent.

Fœlix ergò, & nimiũ fœlix virgo Gertrudis, poſt dura religionis & pœnitentiæ aſpera exercitia: poſt multa deuotionis & contemplationis ſolatia: poſt vires corporis ieiunijs, vigilijs, & cilicio confectas, vires tamen animi potius reſumptas; graui depreſſa infirmitate, diuinis ſacramentis munita, & ad mortis certamen anceps, quaſi ad luctam præparata; paulò ante animi de corpore exitum, inter alia magnæ conſolationis verba ſororibus dixit: Sorores meæ, iam ego domum proficiſcor. Illis exiſtimantibus prę doloris magnitudine eã deſipere: aſſerentibuſque domi iam eſſe: Nequaquam (ait) ſum domi, quæ à cœleſti patria tandiù iam exulaui, donec in illam excipiar, cuius plateæ (vt ait Scriptura ſacra) auro mundo ſternuntur. Mox ſpiritũ Dño commẽ dans, fœlici reſoluta morte, quaſi dulci ſopita ſomno ſancto Epiphanię feſto, anno 1358. quieuit.

De alia ſancta Gertrude.

Huius ſacrę virginis tempore, ac multis deinceps annis floruit in eo monaſterio Delphinenſi, quod ea lingua Beghinagium vocabant,

bant, inſignis ſchola, & bonorum morum cõpoſitio: in quo plures admiranda pietate, ac religione fœminæ, virtutum amictę varietate, ad ſuperos è vita mortali prodière. Inter quas enituit quędam & ipſa vocata Gertrudis, innocentiæ atque humilitatis amantiſsima & ſtudioſa. Hanc ſibi Deus, vt in cœleſti patria ſociaret: iuterque homines honore afficeret: voluit comitantibus duobus Angelis, à corporis ergaſtulo, ad regna cœleſtia magna cum gloria tranſuolare. Cuius rei teſtis oculatus in Flãdria monachus exiſtens, tam longo terrarũ ſpatio diſtinctus; poſteà comperijt: ipſa die, ac tẽporis momento, id fuiſſe reuelatum ſibi, quò virgo Gertrudis diem extremum clauſerat.

De alia ſancta Gertrude.

Ad noſtram denique Gertrudem Mansfeldẽſem iam recurrat oratio: de cuius actibus & ſanctitate hi omnes libri inſinuationum diuinæ pietatis, ſunt inſtituti: à qua & exercitia hæc ſunt lingua ſua vulgari cõpoſita: poſteá verò ab homine docto in Latinã trãſlata. Et quidẽ primo ipſo in limine duxi animaduerſione dignum, hanc longè aliam à ſuperioribus fuiſſe. Nam quamuis vna diui Benedicti regula, vna profeſsio, vnum virginitatis votum fuerit: tamen & temporis & actionum diſparitas,

quam dicit Bloſius vocari etiam Truthaw

Universidad de Deusto
Biblioteca

ritas, longe illas secernit. Illa namque prior Niuigellensis, quam nimium laudat martyrologium Romanum die 17. Martij, nascitur Dagoberti Regis Franciæ temporibus: obijtque anno 664. Hæc (de qua nostra est instituta oratio) floruit temporibus Rodulphi Romanorũ Regis; in cuius obitu, dùm hęc sacra virgo, prosuccessoris electione, dominum precaretur, diuina reuelatione cognouit, electum à successore suo intirimẽdum. Atqui Rodulphum obijsse anno 1290. pręteralios, affirmat Trithemius. Hãc verô temporum disparitatem & virginũ harum differentiam obseruauit etiam doctissimus. P. Ribera è Societate Iesu. Idipsum annotauit in sua historia ordinis Prædicatorum Fr. Ferdinandus del Castillo: vir ob singulares animi dotes, & incomparabilem eloquentiam, atque verbi diuini prædicationem seculo nostro illustris. Tantorum virorum testimonio accedit aperta ratio, quę hanc deuincit veritatem: Nam inter huius sacrę virginis Gertrudis acta & scripta extant reuelationes, quas accepit in die S. Bernardi, Dominici, & Francisci: quos illa prior S. Gertrudis Niuigellensis, quingentis & cò amplius annis pręcessit: hęc verò de qua loquimur, istorũ sanctorũ vitã & tẽp° est imitata, & subsequuta. Quod parum cautè animadver-

Ita habetur in his libris cap. 3. lib. 1.

Trithe. descriptoribus eccleſiaſt. fo. 22. P. Ribera lib. de la madre Teresa. ca. 1.

uersum est ab eo qui libros institutionum diuinæ pietatis sanctæ Gertrudis, è Latino in Italicum sermonem transtulit, atque Venetijs prelo tradidit, anno 1588. dùm in prologo asserit, eam ante hos nongentos annos floruisse: quod non nisi de Gertrude Niuigelensi, verum esse iam demonstrauimus.

Hæc igitur qua deagimus, vt constat ex vetustissimo Codice reperto in monasterio prope Stiriam sito: simul cum beata, & æquè celebri S. Mechtilde Comitis Baronis filia (qua cũ fuit illi omni vitæ suæ tempore vera in Domino amicitia, cuius & sæpè in his libris fit mentio) vitam monasticam semper egit. Adhuc igitur puella dùm quintum annum ageret, Christo animarum sponso in veram hostiam & oblationem gratissimam, in monasterio Helpede fuit oblata: quod medio milliario ab opido Eislebio Comitatus Mansfeldensis, diœcesis Halberstatem situm est: & per eosdẽ Comites Marsfeldenses à fundamẽtis erecti: in quo cum alijs virginibus, tàm cœlestem vitam ambæ duxerunt, vt omnium mentes in sui admirationem raperẽt. Monasterium hoc lingua Saxonica dicebatur Helpede, in quo dici non potest, quantum obseruantia & sanctitas multo tempore illuxerit: quantumque gratiæ Dominus suis an-

Reuelationes & scripta B. Mechtildis extant quinquelibris, sub titulo Spiritualis gratiæ.

Hoc ipsum tradit Ioannes Lanspergius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cillis ibi degentibus contulerit: quandoquidē fuisse plures memoriæ proditum accepimus, quę cum his duabus Gertrude atque Mechtilde, non sine causa de religionis & obseruantię primatu (sed ingenti cum humilitate) cōcerta runt. Et tamen ea est diuinorum iudiciorum incomprehensibilis altitudo: vt anno Domini 1342. in bello quod Duces Brusuuicenses cum Comitibus Masfeldēsibus gesserunt, illud Cœnobium in quo vitam Angelicam sanctimonia les agebāt: illud Christi sponsarum nobile domicilium, illud verè Sanctum sanctorum, fuerit penitus adęquatum solo, atque subuersum, quod sanctitate atq; cōuersatione cœlū ipsum contingere videbatur. Ac ne spōsus ipse Christus, earum pudori & honori defuisse videretur, rem hanc admiratione pariter atq; memoria dignam retulère hostes ipsi cruenri victoria potiti: (ò verè Deum parentem atque custodem pudicitię, animarumque) dùm prauæ cupidinis facibus accensi Barbari, virginum sacrarum pudicitiam expugnare decreuissent: ingenti miraculo, atque diuina potentia, sic longiùs ab eis arceri, vt ne vel manibus eas cōtingere, vnquā potuerint. Quapropter Mansfeldēses Comites bello deuicti, sed animo infracto rursum Cœnobiū ipsum in Suburuiū oppidi Eis-

Eislensis transtulerūt: in quod pristina religio & obseruantia deuenit, pullulauit, & quasi hę reditate accepta pariter est translata. Hæc itaque fuerūt beatæ Gertrudis prima rudimēta, quę velut cū lacte nutricis sanctitatē viderur suxisse: ac ne diù moraretur cū spōso Christo vitā duceret, adhuc tenera ętate, ab incunabulis atq; delitijs, ad vitę monasticę rigorē, & Cœnobij claustra deducta. Ibi annos infantię, atq; adolescentiæ tanta cum innocentia transegit, ibi tā aperta futuræ sanctitatis & prudētiæ signa dedit, vt post elapsos pauciſsimos annos, ab omnib⁹ eius Cœnobij sanctimonialib⁹, fuerit in Abbatissam & bonorū morū parentē atque magistram efflagitata, & electa. Creuit in eius animo cū ętatis incremēto diuina charitas, quā diffinit Apostulus de corde puro, & de conscientia bona, & fide nō ficta. De qua & Augustinus aiebat, vt perficiatur nascitur: cū fuerit nata nutritur: cū fuerit nutrita, roboratur; cū fuerit roborata, perficitur: & cùm ad perfectū venerit, dicit: Cupio dissolui & esse cū Christo. Quod planè Gertrudi virgini, non aliter in vitę decursu euènit, in qua vsque ad virtutum altitudinē creuit. Ac ne vniuersas sigillatim percurrere prolixū videatur, lōgū enim esset sermonē texere de eius obediētia, vigilijs, ora-

Elegāter tractat de his gradibus charitatis S Bonauentura libro de itineribus æternitatis: in. 4. ite d. 5. q. 1.

oratione,longanimitate,paciẽtia,pauperie,sapientia,temperantia,fotitudine,cõstatia,gratitudine,pace,gaudio, castitate,fide, contemptu sui ac seculi;atque discretione (virtutum omnium matre quę mentem eius obsederat) tamen de diuina gratia & charitate(à quibus, velut è radice pullulant vniuersa) pauca referam:ex quarum magnitudine, poterit aliarũ præstantia, velut à longè saltim prospectari. Diuini erga eam amoris (à quo bona cuncta procedunt)inter innumera signa, illud vnum instar aliorũ retulisse satis erit, quod aliquãdo Deus reuelatione testatus est.Ego,inquit, totus sum illius:nẽpe cui me tota affectione tradidi quasi captiuum inter eius amplexus, &c. Ipsa verò quàm ardenter Christum redamaret,ex vniuersis vitę actionibus, quæ in his libris habentur(in quibus vbiq; spirat Christi amorem)apertè colligi potest: vt ipsemet aliquando his prodidit verbis.Feruentissimus amor illius erga me tunc adeò est etiam liquefactus;adeòque è regione erga illã meus:quo modo vapor ignis præcedens liquescit ad flamã mox sequentẽ. Pari namq; modo dulcedo cordis mei diuini, à feruore cordis illi⁹ liquefacta est & soluta, vt stilare nõ desinat in anima eius amoris gutas,mira suauitate ignitas,&c.

Lib.1 c.4 insinuationum.

Lib.1. c.4.

Hinc

Hinc ille diuini honoris zelus ardẽs,quo se difficultatib⁹ exponebat:itavt nihil formidaret, nihil effugeret,nihil non pateretur dummodo glorię atque honori diuino consuleretur; aut proximorum vtilitati quidpiã accederet: quo circa sese diuinæ prouidentiæ, velut paternæ curæ ceu amantissima filia sic se commisserat; vt si vestes, vel aliud quidpiam ei afferretur, nunquam eligeret, sed clausis oculis porrigeret manum: quasi hoc modo rectiùs exequutioni mandandum esset, quod voluntas diuina præordinasset. Quidquid autem acciperet, (etiamsi vilissimum esset) summa cum animi gratisignificatione accipiebat:quasi èproprijs Dei manibus suscepisset. In hoc itaque tam altas egerat radices, vt nullis vel rebus aduersis, vel secundis, potuerit eius animi constantia,& in Deum fiducia vnquam euelli,eradicari, & separari. Diuinam misericordiam & bonitatem, velut anchoram tutissimam,in omni vitæ suæ decursu, quasi in procelloso pelago,& fluctibus aduersis, ob oculos semper habuit. Siuè præmeretur ægritudinibus, siuè curis agitaretur,siuè quateretur detractionibus(quib⁹ vniuersi mortales sunt expositi) siuè consolationes spirituales(quod ægriùs tulisset illa)sibi defuisse conspiceret atq; dole

ret:siue delicta(si quæ illius obrepserunt animo)memoriæ obuersarentur: nunquam tamẽ adeò depressa fuit,& hanc tutissima in Deum fides non facilè erigeret,ac roboraret. Non enim quales essent rerum euentus curabat illa: sed quã essent eius acta gratissima Deo:cuius vna tantũ cura fuit,vt in omnibus diuina volũtas adimpleretur. Desiderabat enim sæpènumero mori:si tamen illud nõ displicuisset Christo:perinde namq; viuere ac mori cupiebat: illud deniq; tantũ ne quidpiam diuino beneplacito aduersum accideret.Nã prospera,vel aduersa:vitam & mortẽ: vniuersa deniq; à Deo gubernatore atque rectore sapiẽter nimis euenire,ad Electorũ vtilitatem sciebat,gaudebatque:imò quoties agitabatur aduersis, vberius sibi affuturã expectabat consolationẽ: ad quã per tribulationem instantem sese prẽparari dicebat. At virtus humilitatis,qua vniuersa bona illi concessa (erant autẽ plurima) velut aliena,& à Deo penitus mutuata considerabat:(ò immortalẽ Deum)quantũ hanc virginẽ exaltauit.Nam dũ iter ageret aliquando, & intra cordis penetralia Christo colloqueretur,ac vera cum humilitate diceret. Ah Domine inter præcipua quæ operaris miracula,hoc vnũ arbitror singulare,quod me indignã peccatricẽ,

terra

terra fert: Cui humilium exaltator respondit Dominus:Libenter ac meritò sese calcandam tibi terra præbet:quã cœlorum quoque dignitas & altitudo,ineffabili desiderio expectat:& horam iucundissimam qua te excipiat in æternam requiem. Ab hac autem humilitate,velut è fonte,quidam innocentiæ fluuius emanabat: quo vniuersorum peccata, errores, defectus eluèbat:omnesque sibi meliores & sanctiores arbitrabatur.Existimabat enim alios sola cogitatione,innocentia,internaq; dilectione Dei, plus mereri:quã ipsa in cunctis suis exercitijs, & corporis castigatione potuisset.Verùm quia nimis longum esset omnia beatę Gertrudi collata dona gratia percensère(vt alia plura inuoluam silentio)illã tantùm referam castitatem, quæ Angelis est germana, & Christo gratissima.Hanc ita excoluit, & Christi sui sponsi faciẽ internam & speciem sic sic impressam menti atq;cogitationi infixit: vt nunquam alicuius viri faciẽ ita fuerit contẽplata,quã postea denuò,aut cognosceret,aut memoria retineret. Quãtũcũq;enim sanctitate homines pollèrẽt, quibuscũ de rebꝰ spiritualibꝰ ageret,ne semel quidẽ ad eos(nisi fortuitò)oculos attollebat. Nec eosolũ cõtẽta,cauebatetiã inverbis maximè,ne hominis cuiusuis animũ dulcedine adse

quo quomodo alliceret, neuè in eius se amicitiam insinuaret. Omnem autem humanam familiaritatem, qnæ aliud quàm Deum redoleret, vt virus lethale perhorrebat. Denique his & alijs virtutibus, ad tantam cum Christo familiaritatem & amicitiam, charitatis fœdere connexam euecta est, vt cuidàm pro ea oranti, dixerit ipse Christus; Nusquã me optatiori, aut congruentiori modò me inuenire potes, quã aut in Sacramento altaris, aut deinde in huius meæ dilectæ corde ac anima. Ad hãc enim admirabili modo, omnem cordis mei diuini delectationem conuerti. Quo circa non immerito Ioannes Lanspergius Carthusianus (vir ante hos quinquaginta annos insignis, & in rebꝰ spiritualibus, atq; Theologia mistica peritissimꝰ) in Apologia pro huius sacrę virginis sanctitate atq; reuelatiouibus ędita, inquit: Hæc virgo fuit nõ mediocriter literata, quod ex libris eius facilè aduertes. Verũtamẽ (quod in ea plꝰ efferendũ est) fuit illuminata magis quã docta: vtpote à rebus mũdanis, ab inutilibus verbis, ab occupatione infructuosa, protsùs libera, atque abstracta. Vnde rebus diuinis totã se applicauit, in lege Domini meditãs die ac nocte, Dominoq; cantans, & psalens ore, & spiritu. Namzelo magno semper mouebatur, pro honore, bene-

beneplacitoque Dei seruando, atque augẽdo item pro sanctimonia, & obseruantia religionis. Et licet crebris ipsa à Domino visitaretur infirmitatibus, tristitia tamen, mœstitiaq; affectis, desolatis, tentatisque omnibus, haud aliter ac mater pijssima in latitudine charitatis, se totã officiosissimam consolatricem semper exhibuit. Singulari autem gratia ad hæc à Domino prædita fuit: adeò vt nemo se illi humiliaret, ab eadem eruditionem postulans, aut eius sese orationi cõmendans, aut beneficij, obsequij, amorisuè illi aliquod officium exhibens, quem non benedictione aliqua propterea redonaret Deus. Porrò quantum ad vitæ sanctitatem atinet, fuit hęc virgo innocentissimæ, purisimęque vitæ, vtpote obseruatrix, custosque vigilantissima suę conscientię. Adeò etiam cuuctis præstabat virtutibus, adeò singulæ in ea certabant virtutes, animiq́ue dotes prominebant; vt quid in ea potissimùm commendari deberet, nescires. Si enim eius humilitatem cerneres, nihil illi simile putares: si charitatem, hanc diceres in ea maximam: porrô si mansnetudinem & mititatem eius obseruares, has reliquis crederes anteferẽdas. Adeò enim singulę erant in ea perfectę virtutes, vt quæuis putaretur maxima. Deuotionis tamen gratia

Deuotio maxima S Gertrudis ad Christum.

tia erat in ea singularis, qua afficiebatur ad Christum (quod libri eius afflatim testantur) manifestant præterea itidem nobilissima, affectuosissimaque eiusdem exercitia, quæ pro sui dignitate, hîc socianda duximus. Ibi enim perspicuè videtur, quàm amorosum spiritum, quàm feruidum, quàm constantem, quàm fiducia denique plenum habuerit ad Deum. Porrò in hac gratia deuotionis, non aliter atque cera mollissima cor eius liquefactum soluebatur, quo inspirationibus, consolationibusque mirum in modum idonea reddebatur diuinis. Vnde eius libris, singulare hoc quoque inesse videtur, vt non solùm testentur illam fuisse deuotam: sed lectoris etiam animum (modò pius fuerit) transmutent, afficiant, atque in Deum trahant. Latet enim reuerà in eis, licet sub verborum humilitate, thesaurus incomparabilis, qui diuinæ pietatis exuberantia offertur, cunctis bonæ voluntatis hominibus, multò locupletior quàm in plerisque deuotorum libris quos hactenus vidimus. Hîc enim pauperibus spiritu vtilissimè consultum, dùm manifestatur via ex infinitis meritorum Domini diuitijs, suam inopiam ditandi: pro suis peccatis satisfaciendi, neglecta recuperandi,

di, modico labore grandia sibi comparandi, nostra vilia nobilitandi, Christi merita licenter nobis vsurpandi, & per humanitatis eius opera quæ nobis humiliter egit, diuinas illius promissiones assequendi. Hoc autem tunc fiet maximè, si Christi charitate, si eius purissimæ intentioni, & actioni, quęcumque agimus, patimuruè, vnierimus cùm plena nostri resignatione tradentes nos illi in gloriam, ac beneplacitum eius. Quod vbi fecerimus, dabit se proculdubio, & omnia quæ habet, nobis Deus, &c. Et post pauca: In sequentibus libris lympidiùs hæc referabuntur. Quos profectò, quisquis animo casto, pioque legerit: cupiens se diuinæ gratiæ fieri participem, mannà sentiet absconditum, quod nemo, nisi qui accipit scire potest. Neminem hactenus audiui, qui huius libri potitus sit lectione, si tamen in eo antè fuerit spiritus vitæ, qui nolluerit pro re maxima, & alioqui vehementer optata se legisse. Latet enim hîc spiritus, qui te lector, si puro rectoq; accesseris corde, hoc est, si nihil quæsieris curiosi, nihil fastidieris sancti; nonnihil tuo in corde, cuius te nõ peniteat, operabitur. Quibus Lanspergi verbis licet nihil addi posse vi-

videatur: tamen Ludouicus Blosſius Abbas Lætienſis, Ordinis Sancti Benedicti, in rebus ſpiritualibus nulli hoc ſeculo noſtro ſecundus: (qui duodecies in anno libros hoſce voluebat æſtuantiſsimo animo: quod & ſcripta eius redolent, in quibus nulla, ſi fas eſt dicere, pagina eſt, in qua non aliquid verborum huius virginis interſerat; non aliquid etiam diuini ſpiritus ex hiſce libris hauſiſſe videatur) hic itaque tantus vir, dùm merita beatę Gertrudis longo ſermone percenſèret, inter alia dixit: Dominus præclara quinque vulnerum ſuorum ſtigmata cordi eius ſenſibiliter impreſsit: & tàm amènam habitationem ſibi in ea prępara uit, tàmque ſuauiter cor ſuum erga eam apposuit: vt niſi homines ſcirent potentiam & bonitatem eiuſdem Domini eſſe interminam, vix credere poſſent illum tantam amicitię familiaritatem pręcellentiſsimę matri ſuę, demonſtraſſe in terris, quantam huic demonſtrauit. Hînc ipſe Dominus Ieſus de ea adhuc viuente loquens, cuidam ſanctæ perſonę dixit: Cùm nemo hodie viuat, qui per puram intentionem, bonamque voluntatem, & veram fidelitatem mihi vicinior, atque coniunctior ſit quàm illa: ego quoque ad nullam animam nunc in carne degentem, maiori fauore incli-

inclinor, quàm ad animam illius. Et iterũ ipſa eſt, inquit, cunctis cœlitibus dulcis harmonia, quam efficiunt omnes illæ, ab ipſa tam æquanimiter perlatæ aduerſitates. Mechtildi quoq; pro ea oranti, Dominus dixit: Quicumq; verba eius ſuſceperint, monitiſq; eius humiliter obedierint, non deuiabunt à ſalutis itinere: ſed tandẽ ad vitã æternã perueniẽt. Et ipſi Gertrudi, ait: Quoniã ego te miſericorditer elegi, vt in te iucunde habitẽ: quicumq; ſe tuis orationibus (veram fiduciã habens) cõmendauerit, per gratiã meã ſaluus erit. Nã certior facta fuerat per diuinũ promiſſum, quod quiſquis ante, vel poſt obitũ ipſius conſiderans, aut intelligens, quàm benignè & familiariter Deus ſe illi accli nauerit, deuotè, fideliterq; in charitate laudaret Dominum, vel ei gratias ageret pro beneficijs eidẽ Gertrudi collatis, delectationẽ in anima à Deo ſe accepturũ. Igitur qui voluerit, poterit hoc modo orare: Dulciſsime Domine Ieſu Chriſte laudo te, & gratias ago tibi, qua poſſum deuotione pro omnibus beneficijs, quę dilectę ſponſæ tuæ Gertrudi virgini contuliſti: & oro te per illũ amorẽ, quo tu eã ab ęterno ad ſpecialẽ gratiã elegiſti, tẽporeq; placito ſuauiter attraxiſti, familiariter tibi vniuiſti, & iucũ dè in anima eius habitaſti, curſumq; vitæ eius bea-

beato fine cõsumasti, oro, & obsecro te vt mei miserearis, & me tibi placentem redas, atq; ad vitã ęternam perducas. Quæ omnia seculo nostro insignis P. Ribera (è societate Iesu, sacrorũ bibliorũ in Academia Salmanticẽsi professor, homo religione ac eruditione, cũ priscis & magnis Interpretibus cõparãdus) in libro quẽ vulgari sermone cõposuit de la Madre Teresa de Iesus, confirmat his verbis. Poco despues de S. Domingo y S. Francisco, florecierõ santa Gertrudis Abadessa de la ordẽ del glorioso padre S. Benito, y S. Mechtildis mõja de su monasterio, y de su mismo tiẽpo: q̃ tuuierõ tantas y tã admirables reuelaciones, y fuerõ tã particularmẽte regaladas del Señor, como muestran sus libros, q̃ oy dia andan, y se leẽ, no sin grãn aprouechamiẽto de los q̃ cõ cuydado, y despacio los leẽ. Y estimò en tãto Blosio las reuelaciones destas santas, q̃ dellas como de oro y piedras preciosas hizo en grã parte aquel su libro q̃ llama Collar espiritual. Pero especialmẽte las de S. Gertrudis son tãtas en numero, y tã soberanas y regaladas, q̃ dize el mismo Blosio en el libro dicho, q̃ sino supiessen los hõbres q̃ el poder y bõdad de Dios no tienẽ termino ninguno, apenas pudierãcreer, auer Christo mostrado a su misma madre en la tierra, tãta familiaridad y amistad. Sõ palabras del P. Ribera.

P. Ribera li. 1. de la M. de Teresa. c. 1.

El fin que tuuo santa Gertrude, fue vna muerte preciosa y vna gloria sin fin. Pero destas dos cosas no trato aqui en particular, porq̃ en el libro quinto se trata de su glorioso transito desta vida a la eterna. Y aunque no puedẽ saberse los altos grados de gloria a que fue predestinada, y de que oy goza en el cielo: pero colegese de los fauores incomparables q̃ Dios le hizo en vida, y delas rebelaciones que tuuo, pues que son de las mas regaladas y admirables que se leen, como cõsta de todos estos cinco libros que se siguen.

DE VO-

DE VOCATIONE SANCTAE GETRVDIS AD RELIGIONEM, deq; eius excellenti ingenio, studio, facundia, & reliquis naturæ, & gratiæ dotibus.

CAPVT. I.

OALTITVDO diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius: idque præcipuè circa electos suos, quos tam varijs tamque miris vocat modis, eos videlicet quos ante prædestinauit. Ná eosdem & iustificat, licet gratis, sibiq; acceptos facit. Operatur quoque in eis, quamuis non sine eis, merita quæ illis donet, quo iustã habeat occasionem eos coronandi, atque suę beatitudinis, hoc est, omnium diuitiarum atq; delitiarum gloriæ suæ participes & consortes faciendi. Hoc perspicuo manifestum est in sancta hac virgine, de qua loquemur, Gertrude: quã velut cãdens lilium in horto ecclesiæ inter areolas aromatum, hoc est, inter congregationes iustorum, sibi colligit, ipsamq; sibi dùm adhuc puella quintum ageret annum, à mũdi turbinibus segregans quasi in thalamo sanctæ religionis monasterio abscondit. Nec tamen in innocẽtia sola eius puellari satis delectatus, verum etiam eius auxit decorem pariter & odorem, adijciẽs illi copiosè omnigenum virtutum vernantium, tùm splendorem, tùm suauitatem, quibus omnium oculis forte accepta, in singulorum

Rom. 11.

Rom. 8.

Getrudis anno quinto ætatis ad monasteriũ venit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Maturitas mortũ.

gulorum quoq; gratiam reciperetur. ¶ Erat enim licet annis & corpore iuuencula, moribus tamen grauis, atq; adeò prudens ingenio, vt tametsi pro mansuetudine, pro charitate, proque officiosa ac serena humilitate, amaretur ab omnibus: nihilominus tamen pro maturitate morum, pro gratiarum abundantia, & pro spiritu sapiẽtiæ in ea elucẽte, mirũ in modum â cunctis etiá honorabatur. Erat aũt docilis, atq; (quod dixi) miro pollẽs ingenio: adeò, vt cũctas quæ secũ scholas visitabãt, vel sodales vel coætaneas, longo post se in omni scientia ac sapientia relinqueret interuallo. Superabat ętatem incredibile eius discẽdi liberales artes desideriũ, cui simul nõ parum opitulabatur puritas, quam sumopere ze labatur, cordis. Parũ tamen illi sua custodia profuisset, ni seruata fuisset etiã á patre misericordiarum, ne vel huius ætatis siue leuitatibus siue defectibus (quibus cęteræ solẽt puellę) inquinaretur. Illi enim benignissimo eius amatori soli omnia quæ in eá cõtulit, beneficia accepta sunt referẽda. Cui nos quoque & gratias agimus pro ea, & benedicimus illum per sæcula.

Docilitas eius & ingenium.

Desiderium discendi.

Puritas cordis.

De gratia interna, qua ad Dei familiaritatem tracta est, atq; de exuberanti eius pro animabus curandis eruditione.

CAPVT. II.

DEinde cũm placeret illi, qui eam sibi ex vtero matris segregauerat, atque adhuc fermé lactentem in thalamum vitæ introduxerat monasticæ, vocare eam ab externis ad interna, â corporalibus exercitijs ad spiritualia,

ritualia, non destitit donec suæ gratiæ tractu congruis etiã reuelationibus accedentibus id in ea impleret. Nã gratia ipsius diuina illustrãte accidit, vt ipsa virgo dũm inter humana literarũ studia continuè versaretur, agnosceret se nimiũ adhuc in regione dissimilitudinis distare â Deo. Quippe quæ immodicè literis inhæserat humanis, quare ad hanc vsq; horã diuinis illustrationibus cordis sui aciem haudquaquam coaptauerat. Intellexit præterea nec absque gemitu cordis expendit, quot interim tum consolationibus tum diuinę sapientiæ illuminationibus sese priuauerit, dum plus iusto scitijs obiectata sit humanis. Inde igitur vilibilia & externa sibi vilescebant omnia. Nec immerito quidem. Nam in locum gaudij & exultationis ad montem videlicet Sion, eam introduxerat Dominus, vbi exuta veteri homine induta fuerat nouum, qui secundum Deũ creatus est in iustitia & sanctitate veritatis. Atque ideo sciés se monasterio inclusam, vt non minus virtute creseceret ac sapientia, quàm ætate, grammatica (cuius notitia satis fuerat iam locupletata) relictâ, Theologiæ, hoc est studio sacræ scripturę, sese applicuit: nec destitit quoscunque sanctos habere potuit libros, operam nauare omnem, donec intelligeret. Inde accessit ei sententiarũ, quas ex sacra scriptura doctorũq; libris sibi collegerat meliores, vbertas tãta ac prõptitudo vt semper illi ad manũ esset, si vel hortari, vela arguere, vel cõsolari quępiã voluisset, vtriusq; testamẽti locus quẽ apposite citaret, cõfirmaretq; ea quæ erat dictura. Siue enim arguere, siue suadere vellet cuipiã, testimonio sacrę vtebatur scripturę, cui nemo posset refragari. Nõ poterat autẽ tunc illis diebus satiari admirabili dulcedine assi-

Nimia scientia humana præbet obicem diuinis illuminationibus, & cõsolationibus.

Nota. Ineffabilis dulcedo scrutationis diuinarum scripturarum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

duæ contemplationis inuestigatione que absconditi luminis, quod in sacra inueniebat scriptura, quę iam fauo ei mellis dulcior organis q; facta erat suauior: Inde iubilus penè continuus iu eius corde sentiebatur. Quia verò charitas ad omnes se effundit, cupiens sui gaudij neminem non participem fore: ideo quicquid reperiebat hęc virgo sancta in sacra scriptura, quod infirmis adhuc ingenijs intellectu sentiebat difficile, diligẽti studio explanabat. Collegit præterea ex sententijs doctorum velut colũba grana varia ac potiora, quæ ad multorum ædificationem scribens complures perfecit libros. Orationes quoque multas mellis fauo dulciores, & nõnula alia stylo certè nõ fœmineo, id est, contẽptibili composuit, quæ â nullo adhuc virorum grauium visa sunt, non dico contemni, sed non laudari. Erant enim non humano duntaxat ingenio scripta, sed spiritus etiam sancti vnctione ita cõdita, vt nemo ea vel prę cipuorum theologorum potuisset aspernari. Hæc autẽ quamuis ab imperitis soleant hominibus laudari, hominibusq; quibus clarẽt tribui, in veritate tamen nulli sunt tribuenda quàm omnium gratiarũ largitori, qui nobis dat non solum omnia, sed etiam seipsum. Quibus autẽ id faciat aut facere debeat, haud quaquam nostro est iudicio expendendum: nisi quod scimus gratiam eius ad effundendum se continere haud posse, vbi locum quo recipiatur dignũ inuenerit. ¶ Qua propter cùm scriptura dicat: Vana est gratia, vana est pulchritudo. Mulier timens dominum, ipsa laudabitur: non tacendum est, quomodo diuinæ se gratię hæc virgo dignam exhibuerit. Ipsa namque fortis validissimaque fuit columna religionis, ipsa constantissima iustitiæ ac sanctitatis propugna-

Sententiæ Doctorũ. Orationes à D. Gertrude compositæ.

Gratiæ gratiarũ largitori tribuendæ

pugnatrix. Ipsa deniq; diuini honoris nunquam nõ vehementissimo æstuauit zelo, vt eam ob rem haud incõgruè eidẽ poterat attribui, quod in libro Ecclesiastico de Simone sacerdote magno legimus: Quia in vita sua suffulsit domũ, cœnobiticæ nimirũm religionis: & in diebus suis corroborauit tẽplũ, videlicet spiritualis deuotionis: quandoquidem eius tam eruditio, quàm vita multos, aut ad correctiorem viuendi modum, aut ad deuotionem inuitabat maiorẽ. Quare de ea non absurdè quoque dici potest, quòd in diebus eius emanauerint putei aquarum. Nam reuerá quo tẽpore illa vixit, nemo est inuẽtus, à quo sanctę eruditionis flumina profusius, fructuosius & efficacius manarent, quàm ad illa. Receperat enim a Domino linguam discretã, acceptã, hominibus, omniq; consolatione & virtutis efficacia plenã, quæ ad intima cordiũ vsquè penetraret. Quod in seipsis experti multi sæpenumero testati sũt, affirmãtes sanctũ in ea & habitare & loqui spiritũ, vnde & corda & volũtates audientiũ ad meliora conuerterẽtur. Verũtamen in hoc est nihil mirandum. Verbum nanque viuũ & efficax penetrabilius omni gladio ancipiti, quod pertingit vsque ad diuisionẽ animæ & spiritus, quod in ea habitabat, hęc omnia operabatur; alios quidem â vanis ad salutaria conuertens, alios verò tã ad sui quàm ad Dei cognitionẽ illuminans: & nunc certè quosdã misericorditer cõsolans, quosdã item diuino amore flagrãtes, feruentius accendens. Vix nanque eidẽ quis poterat loqui, quamuis interius minus quàm par esset, alioqui se aplicasset, quin fateri cogeretur magnam se ex ipsius sermone recepisse consolationem. Neque tamẽ putãda est, vel propter hoc, vel propter ea quæ sequũtur) licet singu-

Zelus diuini honoris

Studium eius in alijs eruditionis.

Sermo eius consolationis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

singulari præemineret, vt dixi virtute hominum animos ad meliora inducēdi)ea quæ loqui vellet, humana calliditate præcogitasse, aut arte ingenio ve quomodo persuadere hominibus posset, quæque ante, vt quidam solent, composuisse (quod a bea multo maxime fuit alienum) Sed hoc potius absque dubio credendum est, videlicet quæcunquæ loquebatur, quæcunque agebat, ad hominum vel salutem vel consolationem spiritu sancto eadem illi inspirata, qui pro temporum cōditione, proque ædificatione animarum, quæ velut, & docet & operatur.

Spiritu sancto inspirante locuta est.

De testimonijs gratiarum illi collatarum, & de primo harum teste, videlicet Deo.

Caput. III.

DOmino Deo omnium bonorum gratiarumque largitori, quicquid aut cœli ambitus aut terrarum orbis aut certe maris abyssus complectitur, gratias nunc agat, illique laudem tribuat immensam, æternam & incommutabilem: eam videlicet quæ ab ipso procedit, & in ipsum refluit, pro exuberanti illius pietate qua ad huius nostræ miseriæ vallem miserationum suarum torrentem dirigens, hanc inuenit, hāc respexit, hanc denique sibi elegit: ad quam vt respiceret, quā amaret, bonitas ipsius sola eum inuitauit. Quod autem elegerit sibique dominus misericordiarū eā attraxerit, in qua haud secus atq, in organo instrumento ve suo peculiari suæ pietatis arcana manifestaret mundo, testes non desunt, præcipue tres: quorum ore (vt refert scriptura) merito stat omne verbum. ¶ Primus testis præcipuusque est ipse

ipse Deus. Hic enim dum multis largitur experiri huius virginis efficaciam virtutemque orationum, dum eius contemplatione cōpluriumexaudit orationes, dum denique a tentationibus per eius merita humiliter supplicantes liberat, quid aliud facit quam testimonium eidē perhibet quod illam sibi vt prędictū est, attraxerit, illā suis gratijs ac donis impleuerit, suæque, hoc est electorum familiæ adnumerauerit? Possemus autē, licet pauca sufficiant, plura referre, vnde perspicuum fiat quāti fuerit meriti apud Deū. ¶ Tempore nāque quo Rudolphus Romanorū rex obierat, dū hæc pro boni successoris electione cum cæteris oraret, eodem die eademque ferme (vt creditur) hora qua in alia licet regione electio seruabatur, ipsa hanc matri monasterij factam reuelauit, adijciens (quod res ipsa postea probauit) electum quoque suo a successore interimendum. ¶ Alio tempore dum monasterio, cuius ipsa erat alumna, grādis mali immineret periculū: quod propter minas cuiusdā tyranni ineuitabile putabatur: accessit ipsa monasterij matrem & formidinem huius mali prorsus asserit monasterio, ablatā. Quid multa? Breui post tēpore aduenit illius villæ procurator, vbi id mali futurū metuebatur, eadem, quæ virgo hęc clam matri prędixerat, referens, per ludices, videlicet omnia sedata pacēque redditam. Pro quo beneficio Abbatissa cum reliquis gratias obtulit domino, quæ quomodo huic potuisset malo obuiare, nō satis ipsa prudētē se agnoscebat. Quędā virgo diutinis nimiūq; molestis dū diu exaretur tētationibus, admonetur in somnis hāc virginē accedere, eiusque se orationibus cōmēdare. Quod vbi fecit, se ab omni tētatione illico gaudet liberatā. ¶ Nō prætereundū puto, quod

Primus testis charismatū & sanctimoniæ huius virginis ipse Deus.

Rodolphus Romanorū Rex.

Spiritus propheticus in. D. Gertrude.

cuidã accidit alteri, qui occasione ante aliquot dies acce
pta, multis adeo grauabatur cogitationibus, vt iã ad de
lectationis ferme cõsensum traheretur (erat autẽ iuxta
ordinis morẽ ad missã cõmunicatura) Dũ itaq; anxio
premitur timore, quãdoquidẽ huiusmodi cogitationi-
bus ad saluificũ hoc sacramẽtũ neq; audebat accedere,
neq; pro vere cũdia se subtrahere, diuina tãdẽ, vt credi-
tur, inspiratione est admonita, panniculũ quẽdã de in-
uolumẽto pedũ huius electæ dei præcisum atq; abiectũ,
clã leuare, atq; suo pectori quãta posset cõfidentia appli
care. Inspirationi igitur huic cõtinuo acquiescẽs, panni
culum leuauit & cordi suo cum fiducia ac reuerẽtia ap
pressit dominũ per illum amorẽ orans quo cor electę
suę ab omni affectione mundana purũ, sibi vni ad inha
bitandũ atq; spiritualibus donis implendũ elegisset, per
eiusdẽ quoq; merita ab hac se tẽtatione liberet. Mira res
& omni acceptione digna. Cõfestim vt pãniculũ cordi
suo superpositũ tenens hæc orauit, omnis tẽtatio tã ex-
terioris quã interioris hominis simili post molestia nõ
teditura, eã deseruit. Cõprobatũ est certe verissimũ hic
esse illud saluatoris. Qui credit in me, opera quę ego fa-
cio, & ipse faciet, & maiora horũ faciet. Nã Dñs idem
qui olim ad fimbriæ vestiũ suarũ tactũ mulierẽ curauit
emorrhoissam, hic per electæ suæ merita in abiecti pã-
ni fideli attactu animam, pro qua mortuus fuerat, à tẽ-
tationis periculo liberauit. Et hæc modo, quamuis mul
to dici posset plura, pro assertione primi testis sufficiãt.

Attactus panni liberat à tẽtationibus.

Probat verbo & exemplo Christi: Sic Pauli sudaria & semisincta curarũt infirmos.

De secundo teste, qui est multorum hominum illuminatorum (qui in seipsis huius experti sunt dona) vniformis attestatio.

SECVN-

Cap. IIII.

SEcundus testis huius virginis astruens sanctitatem, est vniformis atque communis omnium fama: quæ vno semper ore eius admirata est & predicauit sanctitatẽ. Siquidẽ quicũq; siue pro defectuũ suorũ correctione, siue pro spiritualis vitæ profectu, peẽdẽ dominũ cõsulu erũt, quomodo illa ex Domini reuelatione tunc ipsis respõdebat: ita in veritate semp inuenerũt. Quo sane di dicerũt, singulari illam præeminẽtia dominoacceptam quã sic præ cæteris suo lumine illustraret. Sæpe numero etiam accidit, vt ipsa hæc virgo, vt pote in abysso humilitatis firmata, indignam se ęstimaret tantis gratiarũ donis: quare aliarũ, quas tanquam potioribus gratijs refertas sibi pręferebat, testimoniũ atq; cõsiliũ de se requirebat. Quę eius humilitati cõpatiẽtes, quia id à Deo impetrandum iudicabant, quo eius timor posset consolari pro eadẽ re Dominum orauerunt, & mox à Domino certiores factæ sunt, sanctam illam non in ijs solis de quibus interrogauerant, verum in omnibus etiam alijs illustratam à se dirigi & in animarum salutem confortari. Hoc verum esse ostendit id quod sequitur gestum.

¶ Accidit namq; quadam vice cuidam deuotæ atq; in re uelationum diuinarum gratia multum perfectę, vt odore bonæ famę tracta ex longinquo, monasterium hoc, vbi virgo hæc habitabat, accederet. Quia vero nullius ibi habebat cognitionem, rogauit dominum vt eiusmodi si sibi virginẽ in colloquiũ sociaret, ex qua animę suę hauriret vtilitatem. Cui dominus cũ respõderet: Eam quę tibi hoc in loco assederit prima, scito mihi præ omnibus fidelissimam, & à me vere electam: accidit vt hæc prima omnium illi virgo sancta assideret. Cum

qua

Hominis Sancti occultant sua dona. D. Mechtildis.

qua dū in colloquiū veniſſet, inuenit eā dona Dei diſsimulantē, atque quaſi omnino eſſet â Dei donis aliena, ſe exhibentē. Illa ſe deceptā ęſtimās, cū animi deiectione hæc domino inter orandū retulit. Qui ſuū teſtimoniū cōfirmās omnino eā eſſe quā ante dixerat, aſſeruit. Cōtigit autē nō multo poſt vt eadē perſona colloquio D. Mechtildis potiretur (erat.n. D. Mechtildis eiuſdēmonaſterij profeſſa & cātrix, virgo diuinarū gratiarū præminētia admodum excellens, cuius reuera verba melle erant ſuauiora & ſpiritus igne feruentior).

SCHOL. *Quoniam non ſemel in his libris de ſacra virgine Mechilde mentio incidit: quam & familiaritate ſingulari, cum D. Gertrude, atq; religionis voto fuiſſe coniunctam nouimus, dicendum fuit ſemel, quæ nam ea fuerit.*

Hæc habētur in prologo librorum eius.

Fuit virgo Mechtildis ab infantia â Deo in benedictionibus præuenta, ita vt primo nata cum videretur iam ſpiritū exalare: eā presbytero ſancto & iuſto viro iā miſſam celebraturo cū feſtinatione afferrent baptizandam. Qui cū eā baptizaſſet prophetico ore, vt pie creditur, dixit: Quid timetis? puella hæc nequaquā morietur, ſed ſancta & religioſa erit & Deus multa miracula in ea operabitur, dieſq; vitæ ſuæ in ſenectute bona conſumabit. Quia autē baptiſmus eius acceleratus eſt, inde fuit vt ipſe CHRISTVS eidem poſtmodū reuelauit, vt abſq; mora eius anima Deo templū dedicaretur, eamq; ex vtero matris totaliter inhabitādo ſua gratia poſſideret. Cùm vero eſſet annorum ſeptē, mater eius die quadā cum infantula claustrū adijt, quod erat prope caſtrū cui parētes eius præerant, inquo contra matris voluntatē cum magno gaudio manſit, & per ſeipſam rogans ſorores ſigillatim, vt eam in ſuum conſortium aſſumerent: obtinuit, nec poſtea minis aut blandicijs parentes inde eam potuerunt

— *amouere.*

amouere: Statimq; miro modo, cæpit in Dei amore & deuotione mira feruere: ſpiritusq; eius melliflua ſuauitate crebro in Deo exultare. Proficiens ergo de die in diem: omniū virtutum ſummam appræhendit. Eratq; miræ dulcedinis, magnæ humilitatis, multæ patientiæ, paupertatis amatrix, & eximij ſeruoris & deuotionis: & maxime in charitate proficiens, quantum ad Deum & homines omnibus ſe amabilem & ſeruilem exhibebat, zelo etiam pietatis: ſuper tribulatos & tentatos mirabiliter mouebatur, & eis ſicut vera mater in omnibus ſolamen & auxilium miniſtrabat; ita vt quicunq; ad eam acceſſiſſet, conſolatus rediret & inſtructus: ab omnibus nimium amabatur, eiq; aſſociari quilibet affectabat: vt ex hoc multa impedimenta videretur habere. In his autem cæpit ei Deus familiaris effici, etiam cum valde iuuenis eſſet, Deniq; in omnibus tam copioſe eam Deus ſua perfuderat gratia, non tantum ſpirituali & gratuita, ſed etiam naturali ſcilicet ſcientia & intellectu in vocis ſonoritate: vt in omnibus clauſtro perutilis haberetur, ac ſi dominus in ea donorum ſuorum nihil fuiſſet oblitus. Inſuper benignus dominus flagella ſua in ea ſic continuabat: vt dolore capitis ac vicio lapilli & nimio calore iecoris penè frequēter laboraret: Quæ omnia libentiſſimè & lætiſſimè ſuſcipiens, hoc ſolum infernalem pœnam reputabat: quod gratia Dei melliflua dulcedine conſolanda pro cordis ſui deſyderio frui magis appetebat, nec vnione illa fœlici qua anima vnus cum Deo ſpiritus efficitur dilecto ſuo pro viribus ſedulo poterat plene inhærere.

Sſcripſit B. Virgo Mechtildis (quā Melchiadē vocat exēplar Tolet.) quinq; libros reuelationū, & cotēplationū, quibus hoc nomē indidit, de ſpirituali gratia, quos lōgū eſſet hic recēſere, aut trāſcribere, quippe qui volumē integrū expleāt.

Tantum

Tantum placuit initium retulisse, insuper & hoc elogium, quod in fine scriptorum eius, vir doctus quidam apposuit. Virginitatem quam â septimo anno Deo vouerat, & cordis munditiam tanta diligentia custodiebat, vt ab omni peccato ab infantia sucaberet vt etiam duo confessores eius testarentur, nunquam tanti, & tam mundi cordis homines sè expertos, vt istam & sororem suam dominã abbatissam. Vnde cum integram confessionem fecisset iuxta minimũ eius peccatum, quod in pueritia se dolenter memorabat fecisse: hoc erat quod vice quadã dixit se furem videsse in curia, cum non vidisset, nec aliud mendacium scienter & sponte sua se recoluit perpetrasse. Ergo non inmerito virginibus iam agnum sequentibus comparabitur, quia etipsa agnum quocunq; ierit perfectissime sequitur. Nam nec̃ ei defuit humilitas, quæ ipsam ad eius gleriæ celsitudinem sublevet, nec virginalis castitas per quam ei familiarissimè & dulcissimè sociem. Religiosis patribus nõ incõgruè similabitur: quæ pro Christi amore mundum cum suo flore despexit, & tantam paupertatem amplexa est: vt necessaria sua habere nolet, colta etiam per obedientiam vnũ tantum æstimationis pe plum habuit: cætera vilissimi panniculi erant; & tunicas etiam valde conscissas & vndiq; reparatas portabat, cum tamen quicquid voluisset, sufficienter habere potuisset. Cætera omnia ad religionem pertinentia perfectissime habuit: scilicet propriæ volũtatis abdicationẽ sui ipsius deiectionẽ obedientiæ prõptitudinẽ orationis & deuotionis studiũ lachrimarũ vbertatem sedulæ contẽplationis fruitionẽ. Seipsam in tantum abnegauerat, oblitaq; sui in Christo, sic absorpta erat: vt sicut de sancto Bernardo dicitur sensibus exterioribus parum vteretur, vnde sæpe putrida nesciens comedebat: donec â proximis sedentibus, & odorantibus est cõpertum.

Simi-

Similiter aliquando carnes, nesciens comedebat: donec per risum aliorum ad se rediens quid fecerit recognouit, doctrinam in tanta abundantia effundebat; vt ei similis in nostro cænobio non surrexerit, nec vt heu timemus aliquando surrecturasit. Vbiq; enim sorores se circa eã velut prædicatorem: verbum Dei audituræ congregabant. Omnium refugium & consolatrix erat, & singulari dono hanc gratiam habebat: Vt homines secreta cordis sui ipsi fiducialius aperirent. Et complures â suis grauaminibus per eam erepti: non solũ intra claustrum, sed etiam foris & de longè venientes religiosi & sæculares ab homine nunquam tantum consolationis quantum ab ista se inuenisse dicebant. Tantas orationes dictauit & docuit; quod si insimul scriberẽtur Psalterij excederent quantitatem. Doloribus & infirmitatibus tam continuè vexabatur, vt nõ immerito martyribus societur. Insuper multis castigationibus pro peccatoribus se ipsam affligebat. Deniq; vice quadam ante quadrageſimã cum populum cantibus lasciuientẽ audisset: zelo Dei & compassionis affectu nimium inardescẽs, vt saltem aliquã Deo faceret emendationẽ testas vitrorum & alia fragmenta acuta in lecto suo composuit, & in eis se proijciens tandiu se volutabat, donec cute cõfracta & tota sauciata, sic sanguine profluerct, vt præ dolore, nec sedere, nec iacere valeret. Circa Christi passionẽ miro ferebatur affectu, vt raro de ipsa sine lachrimis loqui posset, & sæpius cum de Christi passione, siue amore loqueretur, tãto feruore succẽdebatur, quod facies eius & manus in modum decocti cancri apparerent. Vnde credimus eã frequenter sanguinem suum spiritualiter in Christi amore fudisse. Hæc etiam deuota Christi discipula tam familiariter Deo fuit vnita, & omnem voluntatem suam sic Deo obtulerat: quod sicut ipsa retulit postmodum professionem fe

cit,

oit, in vlla re nũquã aliter voleb at, quã Deus fieri dispone-bat. Mira suauit.te, verbis Euangelicis pascebatur, & tan ta dulcedine afficiebatur: vt sæpius cum illud in choro lege-ret in tantam iubilationem verteretur, quod finire non pos-set, quandoq; pene exanimis reddebatur: & tam feruenter illud legebat continuè, vt audientes in deuotionem excita-ret. Similiter dum in choro cant bat, acsi tota arderet totis viribus Deo intendebat, modo exp ssis manibus, modo in al tum eleuatis, quandoq; velut in extasim versa etiam trahẽ tibus & mouentibus eam non sentiebat, aut vix ad se redi-bat. Spiritu etiam prophetico clarens: quandoq; hominibus quæ eis futura erãt certissimè predicabat. Iã vero quid am-plius dicemus? Nunquid non angelicis spiritibus valebit æ-quari? Quibus etiam in terris tam amantissimo & amicis-simo fœdere copulata erat: vt eorum presentia r.ro carere t. Angelorum deniq; quorum propriè officium est minist.a-re bene congruit ei: quæ officiosa charitate & dulci societa-te miseris affectum minist.auit compassionis, peccatoribus subsidiũ orationis, negligentibus ammonitionem c.rrectio-nis, ignorantibus verbum instructionis, de infirmis maxi-ma erat illi cura, ita quòd nunquam intantum posset occu-pari, quin eas quotidie singulas visitaret, & siquod opus illi esset, solicite interrogaret, proprijs etiam manibus eis mini-sterium exhibẽs tam ad recreandum quam ad pausandum: & in senectute & infirmitate adhuc se ad infirmas porta-ri faciebat, et aliquando non potens loqui: gestu & nutibus tam fidelissimũ eis pretendit compassionis affectum, vt plu rimos ad fletum commoueret. Ad quælibet vilia opera, & maxime ad cõmunes labore. sororibus se frequẽter sociabat, quandoq; prima imo sola laborabat, quousq; subditas indu xit vel magis exemplo, vel blandis verbis ad se iuuandũ alle

xit.

xit: ipsa etiam more archãgelorum multorũ interuẽtrix ad Deũ fuit, & eorũ pia ad ipsum adiutrix. Virtutibus quoq; assimilabitur: quia virtutum omnium præclarũ fuit exẽ-plar. Inter potestates etiam non immerito reputabatur: cui omnipotens maiestas se toties in potestatẽ dedit: et quæ su-per dæmones tam potens effecta est, sicut cuidam alteri per-sonæ per visum conquesti sunt dicentes, quod eius meritis & intercessione quotidie animæ fidelium à potestate eorũ tolerentur. Cum principatibus etiam iure obtinebit locum: quæ velut princeps militiæ cũ sorore sua venerabili domina abbatissa omnia monasterij tã interiora quã exteriora sapiẽ tissimè & ordinatissimè gubernabat. Dominationibus insu per nõ in congrue sociatur: quæ domina affectuũ & actuũ suorũ fuisse probatur. Dominabatur siquidẽ cordi: omni cu-stodia illud seruãdo. Dominabatur operibus suis: ipsa prop-ter Deũ exercẽdo. Ipsa etiã quietissimus & delicio sissimus thronus Dei per serenissimam & mundissimam mentem suam dici potest: quæ Dei gratia plena omnibus â se quærẽ-tibus qualiter viuere & regere se deberent, quasi ex ore Dei in ea sedẽtis, quid facere deberent indicabat. Cherubim quo-que similabitur, quæ toties ipsi fonti sapientiæ immersa: & luminis abyssum penetrans velut sol refulgens in templo Dei scientia & doctrina omnes ad se veniẽtes illuminauit. Sicut enim ipsa nobis retulit: super Psalmos; & quidquid cãtabat siue legebat sæpe spiritualẽ intellectũ Dominus illi dabat: & quæ antea nõ cogitauerat intellexit. Similiter sera phim cõueniẽtissime & ordinatissimè hæc virgo angelicacõ parabitur: quæ ipsi amori qui Deus est, toties immediate vni ta eiusq; igneo corditã amãtissime impressa, vnus cũ eo spiri tus ignitus est effecta. Valde nãq; gratiosa erat in loquẽdo de Deo: maxime de charitate tã feruẽter loquebatur, vt audiẽtes

sæpe

sæpe accederet. Vnde cogruè de ipsa dici potest: quod verba eius cum verbis Heliæ quasi facula ardebant. Vnde feruentissima fuit in charitate, & deuotione ad Deũ, & summa in pietate & solicitudine ad proximum, prima in humilitate & afflictione ad se ipsam. Trãquillissimæ mentis extitit; & tam liberum & exocupatum cor â curis tempore orationis habebat, vt frequentissimè ab oratione ad senestram vocata, siue ad alia negocia, statim vt rediit eandem puritatẽ orationis, quam in oratione habuerat reinuenit. In infirmitate sua ita mitis & benigna erat, & tã hilaris & patiẽs ad omnia, vt omnes ad se venientes, & sibi ministrantes lætas redderet & iocundas. Nũquam etiam sic malum inualuit; quin fieret alacrior acsi nihil pateretur, cum aliquẽ sermonem, vel etiam verbum de Deo audiret, nunquam inueniebatur ociosa, aut enim semper erat vtiliter manibus operans, aut orans, aut docens, aut legens. Hæc pauca de laude conuersationis eius descripsimus: dignum iudicantes eam cõmunicari omnibus sanctis, quibus etiam in terris tam familiariter & spiritualiter in festis eorum fruebatur. Sed nulli absurdum videatur si nostri temporis in quos fines sæculorum imo feces omnium viciorum, & tædia bonorum deuenerunt omnium, vnum omnibus communicauimus sanctis: cum beatus Gregorius super Ezechielem dicat, quod Deus de die in diem maiori hominum cognitione illustrare, secreta sua illis amplius reuelare dignetur, & processu temporis scientiam spiritualium augeri, introducens athoritate Danielis Prophetæ de vltimo tempore dicentis: Pertransibunt plurimi & multiplex erit scientia. Dicit etiam sic: Moyses plusquam Abraham, Prophetæ plusquam Moyses, Apostoli plusquam Prophetæ cognouerunt. Sicut Dauid, de se testatur dicens: Super omnes docentes me & super senes

senes intellexi. Legitur etiam in vitis patrum; quod sancti patres de vltima generatione prophetabant dicentes, homines tunc temporis fore negligentes; sed tamen qui inter eos perfecti fuerint super nos & patres nostros, meliores erunt.

Huius dum verba sibi vehementer placerent requisiuit â domino qui fieret vt virginem illã puta Gertrudem adeo cunctis præferret: hãc vero Mechtildem, quã ipsa non minorem æstimabat, haud cõmendasset. Respondit dominus. Magna sunt quidẽ quæ in hac operor, sed multo maiora quę operor operaborque in illa Gertrude. Hoc testimonium vnum nunc sufficeret, nisi alia nos, præstantiora ne pretereamus, detinerẽt. ¶ Alio nãque tempore quędam, vt sic loquar, persona erat, quæ pro hac virgine orans vehementem sensit diuinæ gratiæ affectum erga ipsam. Quare admirás; Quid, inquit, ô Deus amor in hac perpendis quod tanti facias illam in teipso, erga quá etiam adeò suauiter apposuisti cortuum? Respondit dominus: Pietas mea gratuita ad hoc me cogit, quæ in anima eius singulari dono continet perficitq; in quibus præcipue delector, quinque virtutes. Habet enim in se puritatem ex continua gratiæ meę influxione. Habet humilitatem ob multiplicem donorum meorum magnitudinem. Quanto enim ego in illa operor maiora, tãto se ad ima humilitatis per infirmitatis suę cognitionẽ deprimit. Habet prętera verã benignitatem, qua omnium salutem, idq; ad meam laudem, desiderat. Habet deniq; veram fidelitatem, vt pote omnia sua bona ad laudẽ meam integro corde in salutẽ viniuersitatis hominũ generalem communicans. Postremò verã possidet charitatẽ, quia toto me amat corde, tota anima, totisq; viribus, & proximũ sicut seipsam

Quinq; virtutes Christo præcipuè gratæ.

1. *Puritas*
2. *Humili.*
3. *Vera benignitas.*
4. *Vera fidelitas.*
5. *Vera charitas.*

propter me. Post hæc verba ante cor suũ ostẽdit Deus monile præfulgidum mirabiliter ornatum (erat enim in modum trifolij triangulum) dicens. Hoc continue in sponsæ meę amorem monile circunferam. Quod quare triangulum, fit, vt innotescat vniuersæ cœli curiæ. In primo folio refulgente significatur, eam mihi inter omnes proximã esse. Nemo enim hodie viuit homiñ qui siue per intentionẽ puram, siue per bonam voluntatẽ, mihi quam illa sit vicinior aut coniunctior. In secũdo folio elucet, ad nullã animam in carne viuentẽ adeo me esse gratia ac fauore inclinatum, atque ad illam. In tertio resplẽdet, nullum esse mortalẽ hodie qui fidelius synceriusq; omnia dona mea recepta referat in solam gloriam meam, quam ipsa, vtpote de his nihil penitus sibi vendicans aut vsurpans. Adiecit quoq; hæc ad eandem sibi deuota dominus loquens: Nusquam optatiori cõgruentiori ve modo me inuenire potes, quam aut in sacramento altaris, aut deinde in huius meæ dilectæ corde ac anima. Ad hanc enim admirabili modo omnem cordis mei diuini delectationem cõuerti. ¶ Nõ multum distat, quod alteri cuidam cuius hæc virgo se precibus commendauerat, oranti pro eâdem dominus respondit: Ego totus sum illius. Nempe cui me tota affectione inter eius amplexus tanquam captiuum tradidi. Amor enim diuinitatis adeò eã inseparabiliter mihi vniuit, quomodo aurum & argentum per ignẽ simul in vnum conflantur metallum. Ad hęc admirans vltra interrogauit: Quid, inquiẽs, amantissime Deus cùm ea facis, quam tantundem amas? Ego, inquit dominus, omnes pulsus ac motus cordis eius excito, mouecoque spiritu

Nota.

tu meo amoroso ac viuifico, in quo voluptatem habeo incomprehensibilem. Hæc licet faciẽs non tamẽ satis feciſſe mihi videor, sed virtutem & efficaciam huius actionis vsque ad diem mortis eius intra me seruo. Tũc enim tres operationes in se sentiet admirabiles. Quarum prima est, qua sentiet tunc quãta eam gloria Deus pater ad se vocabit. Deinde sentiet, quo ego illam gaudio suscipiam. Tertio, sentiet, quãm igneo, quãm suaui, quamque nulli mortalium perceptibili amore spiritus sanctus mihi ipsam vniat.

SCHOL. *Ne quempiã offendant hæc verba Domini quasi ab aliquo cõficta & diuinæ Maiestatis indigna; duxi animaduertẽdum, ad tantã diuinitatis participationem, celsitudinem, societatem, vnionem, atq; suauitatem iusti hominis animam extolli (quamuis terreni, & mortalis, dummodo gratia & charitate nouilitetur) vt modo Reginam, modo filiam, modo sponsam æterno connubij spiritualis & amicitiæ fœdere coniunctam; ipse rerum omnium Dominus (quæ sua est immensa bonitas, & nimius erga homines amor) appellare non dedignetur, quid enim aliud illa verba regis Dauid sonant: Audi filia & vide & inclina aurem tuam, & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui, & concupiscet rex decorem tuum? quam quod Eusebius dixit, ideſt: si de purgata priorum malorum obliuiscaris, & animæ pulchritudinem quæ facta est ad imaginẽ Dei resumpseris, dilectum Deum amatorẽ habebis. Nec ipse licet sit omnium Rex sanctorum, dedignabitur Dominus tuus appellari? Atq; vt eleganter Appolinarius exponit: Hæc est pulchritudo nostra, & hac cohonestamur, hac Deo coniungimur, atque illa tam vehementer* Psal. 44.

Deo

Universidad de Deusto
Biblioteca

Deo ſtudioſi, & amantes efficimur, vt tale eſſe deſiderium eius dicamus, quale amantis de rei amatæ pulchritudine eſſe ſolet. Quibus addidit Dionyſius Carthuſianus: Quælibet anima pia atq; fidelis, Chriſto per fidem vnita per charitatem deſpõſata atq; à Chriſto bonis operibus fundata, dici poteſt Regina tanquam ſummi regis filia, Chriſti cohæres, ac ſponſa, à Spiritu ſancto, lumine gratiæ impregnata. Deniq; vt grauiter Auguſtinus dixit, Deus tuus eſt, rex tuus eſt: Rex tuus, & ipſe ſponſus tuus. Regi nubis deo, ab illo dotata; ab illo decorata, ab illo redempta, ab illo ſanata. Quo ex amore caſtiſſimo, quædam mirabilis inter Deũ, hominemq; iuſtum ſimilitudo, ſocietas & vnio conflatur: de qua ſubtiliter

Berna. ad fratres de Mõte Dei.

Bernardus ait: Dicitur autem hæc vnitas ſpiritus, non tantũ quia efficit eam, vel adficit ei ſpiritũ hominis Spiritus ſanctus, ſed quia ipſa, ipſe eſt Spiritus ſanctus, Deus, charitas, cũ per eũ qui eſt amor patris & filij, & vnitas, & ſuauitas, & bonũ, & oſculũ, & amplexus, & quidquid cõmune poteſt eſſe amborũ in ſumma illa vnitate veritatis, & veritate vnitatis: hoc idẽ homini ſuo modo fit ad Deũ, cũ in amplexu & oſculo patris & filij, mediam quodammodo ſe inuenit beata conſcientia, cum modo ineffabili, incogitabiliq; fieri meretur homo Dei, non Deus ſed tamen quod Deus eſt ex natura, homo ex gratia. Vnde in Cathalogo exercitiorum ſpiritualium Apoſtolus prudenter inſeruit Spiritum ſanctũ, dicens. In caſtitate, in ſcientia, in longanimitate, in ſuauitate,

2. Cori. 6.

in Spiritu ſancto, in charitate non ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei. Vide quomodo tanquam omnia facientem, ordinantem, & viuificantem, in medio virtutum bonarum ſicut in medio corporis, conſtituit Spiritum ſanctum. Cum itaq; Deus beatam Gertrudem in filiam atq; ſponſam accepiſſet, ideo tantis amoris indicijs eam proſequitur.

Cumq;

Cumque ad ineffabilem gratiæ vnionem eam aſſociaret ſibi, appoſita ſimilitudine id expreſsit de auro & argento per ignem in vnum metallum conflato, quaſi dicat animæ Chriſtus. Sic me inte transfudi teque totam meam feci, vt iure iam non tu, ſed ego in te viuere diei debeam: quemadmodum & meus Paulus hoc ipſum in ſe expertus profitetur. Nec iam nos duo corpora, & vnus animus (vt de familiariſſimis dici ſolet amicis) ſed vnus homo in vnum corpus, vnumq; ſpiritum commixti ſumus. Quod adhuc elegantius in Canticis expreſsit Spiritus ſanctus, dum ait. Vulnerasti cor meum ſoror mea ſponſa: vbi de more amantium quæritur ſponſus Chriſtus, vulnus in corde à ſponſa accepiſſe, vnius oculi ictu inflictum. Et iuxta Hebraici verbi ſignificationem fatetur ſe eſſe cordificatum, vt vellit ſignificare, ſe ſic ictum amore ſponſæ, vt ipſius cor in illius, cor ſit mutatum, & conuerſum. (Id quod ex amatoria phyloſophia quo modo fiat, oſtendi facile poterat, ſi opus eſſet). Tanta eſt itaque diuinæ gratiæ virtus, tamq; reddit iuſti animam Deo gratioſam, & tanta cum voluptate hanc imaginem & diuinũ opus ſuum artifex ipſe contẽplatur, & diuina arte expreſsam ſui ſimilitudinem tanto amore proſequitur, vt quaſi transformatus in illam, illius perſonam induat: & illius tam ornamenta, quam iniurias, vt propria comoda, vel incomoda iudicet. Sic enim apud Iſaiam (vt Auguſtinus docet) ſe dicit ſponſum, ſeque dicit ſponſam, his verbis. Sicut ſponſo alligauit mihi mitrã, & ſicut ſponſam ornauit me ornamẽto. In actis vero Apoſtolorũ ipſe conqueritur: Saule, Saule cur me perſequeris? ſic enim Auguſtinus ſcribit in quodã ſermone contra Arrianos. Eundem dicit ſponſum ſecundum caput, & ſponſam ſecundum corpus. Duo videnter, & vnus eſt, quare

Eſai. 41.

Actor. 9.

Idem docet in Psa 30.

se sponsum, quare se spõsam, nisi quia erat duo in carne vna? sic fidum & charitatis vinculis volentẽ trahit, sic se ipsum sibi eripi gratum est, vt magnum illud quod Paulus miratur sacramentum Christi & Ecclesiæ consumetur. Tãta est charitatis vis & energia. Est inquit Dionisius, hæc ipsa virtus quædam vnifica, & connectens, mirificéq; commiscens superiora: ad inferiorum prouidentiã mouens; inferiora deniq; conuersione quadam superioribus alligans: præterea diuinus amor excessum efficit, dum amantes sui iuris esse non sinit, sed amatorum iubet existere, &c. Qua propter & Paulus ille magnus, diuino amore iam occupatus, traductorijque huius amoris virtute comprehensus, ore diuinitus afflato, proclamat. Viuo iam non ego, viuit vero in me Christus, tanquam verus amator, atque in Deo extra se positus, viuensque iam non vitam suam, sed amatoriam, tanquam prorsus amabilem. Si igitur hæc ijs qui ad charitatis & gratiæ fœlicitatem peruenerunt, communia sunt; fuere tamen beatæ Gertrudi adeò peculiaria, vt Christo semel & iterum in baptismo, & religionis voto fuerit desponsata, & in data fide perseuerans, vniuersas animi sui curas, cogitationes, voluptates, spes, acta, dicta, solicitudinem, omnia denique studia, in Dei solius amorem, honorem, laudem penitus collocauit, iure Dominus dixit: Ego totus sum illius, &c. Egõ omnes pulsus ac motus cordis eius excito, moueoque spiritu meo amoroso, ac viuifico: in quo voluptatem habeo incomprehensibilem.

Dionisi. c. 4. de diui. nomin.

Quod tandem tandem addidit: Hæc licet faciens, non tamen satisfeciſſe mihi videor, sed virtutẽ huius actionis, vsq; ad diem mortis eius intra me seruo, nostram fragilitatem

tem atque imbecillitatem delegit, qui quãuis Deum inquirimus in hac vita, nunquam tamen ad amoris cœlestis fastigium peruenimus, quem D. Bernardus, quartum amoris Dei gradum constituit. Quando huiusce modi experitur affectum, vt diuino debriatus amore animus, oblitus sui, factusq; sibi ipsi tanquam vas perditum: totus pergat in Deum, & adhærens Deo, vnus cum eo spiritus fiat, & dicat: Defecit caro mea & cor meum, Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum; Te enim quodammodo perdere tanquam si non sis, & omnino non sentire teipsum & à temetipso exinaniri, & penè anullari, cœlestis est conuersationis, non humanæ affectionis. Et si quidem ê mortalibus quispiam ad illud raptim interdum, & ad momentum admittitur, subito inuidet seculum neq; quam, perturbat diei malitia, corpus mortis aggrauat, solicitat carnis necessitas, defectus corruptionis non sustinet, quodque his violentius est, fraterna reuocat charitas. Heu redire in se, recidere in sua compellitur, & miserabiliter exclamare: Domine vim patior. Et illud infœlix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Quoniam tamen scriptura loquitur, Deum omnia feciſſe propter seipsum, erit profecto vt factura sese quandoq; conformet, & concordet authori.

Lib. de diligẽdo deũ circa medium.

2. Cori. 6.

Psal. 72.

Isai. 38.

Rom. 7.

Accidit simili modo, alio licet tempore, pro hac, vt ab alia quadã oraretur. Cui dominus: Hæc, inquit, pro qua tu oras, colũba est mea absque felle. Quippe quæ omnẽ delicti amaritudinẽ nõ aliter atque fellis â corde suo proijcit. Ipsa mihi liliũ est electum, quod manibus meis portare affecto. Suprema nãq; est mihi voluptas delitioſaque in anima huiusmodi casta ac pura mora-

Anima casta Deo delitiæ.

ri. Ipsa rosa denique est mea suauiter olens. Patiẽtia nãq; & in cunctis aduersis eius gratiarum actio suauissimum mihi inferunt odorem. Ipsa præterea mihi flos est vernãs ac semper virens, in quem respiciendo oculis meis perquam iucundam haurio amœnitatem. Retinet enim ac fouet iuge in se desiderium & studium, non solùm virtutum, sed etiam vniuersæ perfectionis. Postremo ipsa est cũctis cœlitibus dulcis suauisonaq́ue harmonia, quam efficiunt omnes illæ quas adeo æquanimiter fert aduersitates, veluti tintinnabula aurea in corona mea suspensa. Sed de hoc satis. ¶ Ad alia festinemus. Ante quadragesimam accidit, vt illa more ordinis lectionem statutam in conuentu legeret, in qua dum occurrerent hæc verba: Diliges dominum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, ex tota virtute tua, eadem verba pro deuotione mox repetiuit. Affuit autem tunc alia quædam virgo deuota, quæ hæc audiens compuncta orauit ad dominũ, dicens: O domine quantum tu amaris ab illa, quæ tam feruenti te corde docet amãdum? Cui dominus: Ab infantia, inquit, eius, hanc portaui, interq́ue amplexus meos foui ipsam, seruãs immaculatam in illam vsque horam qua se perfecta plenaq́; mihi voluntate conuiuit. Tunc enim è diuerso in illius amplexus cũ omni virtute diuinitatis meæ illi meipsum totum reddidi. Vnde feruentissimus amor illius erga me tunc adeo est etiam liquefactus, adeoque è regione erga illam meus: quomodo vapor ignis præcedens liquescit ad flamã mox sequẽtẽ. Pari nãque modo dulcedo cordis mei diuini à feruore cordis illius liquefacta est & soluta, vt stillare nõ desinat in animã eius amoris guttas mira suauitate ignitas. Additque: Tãta huius animæ

Gratiarũ actio inaduersis, Deo gratissima.

Aduersitatum tolerantia.

mæ delectatione afficior, vt sæpenumero dum ab alijs hominibus offendor, meipsum in ea quieturus insinuẽ, atque pressuram cordis, aliam ve molestiam tunc corporis eidem destinem. Quam dum tãta (vt solet) gratiarũ actione suscipit, tãta suffert humilitate ac patientia, tãta denique illam deuotione in vnione passionis meę mihi offert, omnino me reddit placatum, facitque vt in numeris sæpè hominibus illius amore parcam. ¶ Cùm deuotam quandã hæc humilis virgo aliquando vt pro se dominum rogaret, oraret, illaque hoc faceret, audiuit dominum sibi dicentem: Electæ huius meæ qui videntur defectus, iusto plus vocari possent animæ eius profectus. Nam gratiarum abundantiam, quam in ea continuè operor, vix humana posset fragilitas à vento inanis gloriæ tueri, nisi virtutes eius cognitioni sub defectibus absconderentur. Nam quomodo ager quanto fuerit simo vberiori impinguatus, eo ditiorem quoque necesse est reddat segetem: ita hęc quoque ex cognitione suæ infirmitatis, abundantiorem mihi referet fructum gratiarum actionis. Eam ob rem quoque pro singulis defectibus vnde se adeò humiliat, singula ei largitus sum dona: huiusceemodi videlicet, quibus in oculis meis omnem queat imperfectionem abolere. Nihilominus tempore opportuno, cùm omnes defectus eidem mutauero in virtutes, vt splendidum lumen animæ eius fulgebit. Et hæc pro secundo teste hoc loco sufficiant, quibus in sequentibus plura addenter.

Respectu vnius Sanctæ Deus multiplicat.

Inanis gloria.

Propriæ fragilitatis cognitio dispellit inanem gloriam.

Quod in omnibus solam Dei gloriam quærebat, seipsam penitus contemnens.

CAPVT. V.

TErtius est testis satis euidens, ipsa nimirúm eiusdem vita & conuersatiõ, in qua nihil nõ sanctum apparuit: vt pote quæ non solum verbis, sed re etiam ipsa testata, est, non suam sed Dei in omnibus se quærere gloriam & voluptatem. Adhibuit enim omnem solicitudinem, omni vtebatur industria, vt hanc Dei voluntatem sagaciter inuestigaret, pro cuius amore crebro sui honorem, suum corpus seu vitam, atque adeo animam suam, vt cõgruebat, visa est contemnere. Huic autem testimonio fides eo propensior meritò habetur, cum Ioannes quoque dicat: Qui quęrit gloriam eius qui misit illum, ille verax est, & iniustitia in illo nõ est. O fœlicem animam, quæ solam Dei gloriam adeò feruenter quæsiuit, cuius vita quoque verè sancta manifestatur, suffulta tanto interim testimonio Euangelicę veritatis. Porrò de constantia eius, quamque fortiter neminem respiciens, Dei honorem, iustitiam, veritatemque zelata progugnauerit (vnde loqui cœperam) hoc indubitata fide tenendũ est, á nemine hanc satis explicari posse. Potuit enim illud Sapientię ei haud incõgruè applicari: Iustus quasi leo cõfidens, ad nullius pauebit occursum. Nã quia solus Dei amor impellébat, solus gubernabat: ideirco semetipsam totã pro huiusmodi, hoc est, vel pro Dei honore & laudibus, vel pro animarũ salute, adeò vilipẽdit, adeò quibusq; difficultatibus exposuit: vt nihili prorsus duceret, nihil formidaret quicquid propterea sibi posset euenire, modò dñi sui gloriã aut augeret aut propugnaret. ¶ Ideirco etiã quicquid sacra potuit lectione haurire, quod in salutem proximorũ aut Dei honorẽ aliquãdo effundi posset, solicitia

Inuestigatio voluntatis Dei.

Constans zelus diuini honoris.

licitia sedulaque collegit: idipsum pro nulla nisi pro Dei solius gloria faciens, nihil expectãs, propterea á quouis homine laudis, nihil opinionis, nihil gratiarum actionis: sed hoc tantum curabat, vt vbi fructũ sperabat vberiorẽ, illuc quæ ante ex scripturis collegerat, largius profunderet. Nam ad loca vbi sacræ scripturæ sciebat inopiã, quatenus potuit libros & ea quę erat saluti magis necessaria, quo omnes Christo lucraretur, destinabat. Ob eandẽ denique causam sæpissimè visa est sibi requiem somniumque subtrahere, cibum differre, reliquaque corporis commoda aut aspernari, aut intermittere: quo animabus, imo quo Christo, animas eidem reducendo, seruiret. Faciebat autem omnia hæc cum alacritate tãta spiritus, ac si in ijs non laborem sed delitias sentiret, Nec tamen ijs contẽta, quin etiam contemplationis sibi dulcedinẽ sæpenumero (vbi id necessarium videbat) subtraxit, vel vt tẽtatis succurreret, vel consolaretur desolatos, vel (quod illi erat desideratissimum) ad Dei amorem aliquem accenderet. Nam quo modo ferrum in igne totũ ignis efficitur: sic illa diuino amore accensa, nihil præterquam amor videbatur, vt pote omnium procurans salutem. ¶ Fruebatur nihilominus tamen adeo multo, adeoque continuo Dei colloquio, vt suo tempore in homine simile visum non sit: nec tamen vnquam propterea notata est superbire: sed si quid in se defectũ inuenisset, hos intuens ad imma semper magis sese humiliauit. Inde illi vsu venit semper confiteri dona, quæ ex abundanti Dei receperat misericordia, frustra se habere, & absque fructu negligere, Omniũ namque se indignissimã arbitrabatur, præcipuè autẽ tunc, si quando dona sibi collata, alijs non fecisset communia

Similæ.

Dei ingo colloquiũ.

Humilitas Communicatio donorum.

communia. Tunc enim sibi videbatur ea quæ non prō pter suam tantum vtilitatem recepisset, sua tamē desidia neglexisse, illaque simo abscondisse. At verò si quē horum feciſſet participem, gemmas, hoc est dona Dei, arbitrabatur se auro ornasse. ¶ Quoscunq; enim homines vidit, sibi præferebat, eosq; meliores se iudicabat. Atq; ideo dū illis Dei dona cōmunicaret, putabat illos sola cogitatione, innocentia, conuersationeque munda plus mereri, Deoq; inde laudes accrescere maiores, quam ipsa omnibus exercitijs suis cunctisq; corporis viribus potuisset. Idque fieri arbitrabatur per suam indignitatem, vilitatem, ac negligentiam. Ea res, hoc est, humilis sui cognitio profundissimaque humiliatio, ipsam sola vrgebat quare Dei dona alijs manifestabat, videlicet quia in se (vt putabat) essent ociosa, manifesta vero in alijs saltem fructum & Deo laudem operarentur: presertim cùm, vt dixi, crederet propter se dūtaxat nihil, verum propter aliorum salutem omnia se recepisse.

SCHOL. *Ad quantam sanctitatē, atq; diuinā amicitiam B. Gertrudis deuenerit, vel ex hoc solo capite colligitur, quippe quæ sui prorsus oblita, rerum humanarum inuicta contemptrix, solius diuini honoris & cultus auida, & studiosa, cum quartum amoris diuini gradum arduum ascendit, quem penè inaccessibilem arbitrabatur D. Bernardus. Hos autem ille sic breuiter constituit, postquām in libro de diligendo Deum, per eloquentiæ atq; doctrinæ campos fuerat dilatatus. In primis, inquit, homo diligit seipsum propter se. Caro quippe est, & nihil sapere valet præter se. Cumque se videt, per se non posse subsistere, Deum quasi sibi necessarium incipit per fidem inquirere, & diligere,*

diligere. Diligit itaq; in secundo gradu Deum, sed propter se, nō propter ipsum. At verò cum cœperit, occasione necessitatis, ipsum colere, & frequentare, legendo, cogitando, orando, obediendo: quadā huius modi familiaritate, paulatim: sensimq; Deus innotescit: consequenter & dulcescit, & sic gustato quā suauis est Dominus, transit ad tertiū gradum, vt diligat Deum, nō iam propter se, sed propter ipsum. Sanè in hoc gradu diu statur, & nescio an aquoquā hominū quartus in hac vita perfecte apprehenditur, vt se scilicet diligat homo, tantū propter Deum. Asserant hoc, si qui experti sunt, mihi fateor impossibile videtur. Erit autem proculdubio cū introductus fuerit seruus bonus & fidelis, in gaudium Domini sui, & inebriatus ab vbertate Domus Dei. Quasi enim miro modo oblitus sui, & à se penitus velut deficiens, totus pergit in Deum & deinceps adhærens ei, vnus cum eo spiritus erit. Hucusq; Bernardus. Math. 25. Prou. 35.

Quòd in ea velut in intellectuali cœlo Dominus virtutum habitauerit.

CAPVT. VI.

QVoniam suprà dictum est, in ore duorum trium vestare omne verbum: multo magis autē stabit, vbi tam multi tamq; fide digni sunt testes, adeò, vt nephas etiam queat æstimari, vel tunc non credere veritati, aut certē eandem vel reprobare vel impugnare. Nam etsi incredulus quis hāc impugnare niteretur, præsumptionis ac temeritatis magis debebit erubescere, si nō in se ipso vel paria vel potiora recipere dona meruit. Ad hæc esset ignominia dignus, quādoquidē cū potuisset alienis gratulando profectibus, eadē bona etiam sua feciſſe,

Alienis profectibus & virtutibus cõgratulãdo easdẽ nostras facimus.

feciſſe,id neglexit. Debent igitur omnes abſque dubio credere,hanc virginem electiſsimorum Dei eſſe vnam, cuiuſmodi ſuper cantica deſcribit ſanctus Bernardus, ſic dicens;Ego puto omnem animam talem: nõ modò cœleſtem proprer originẽ, ſed & cœlum ipſum poſſe nõ immerito apellari,propter imitationẽ. Et tunc liquido oſtẽdit,quia verè origo ipſius de cœlo eſt, cũ cõuerſatio eius in cęlis eſt. Hinc ait ſcriptura: Anima iuſti ſedes eſt ſapientiæ. Et: Cœlum mihi ſedes eſt,dicit dominus. Qui autem ex doctrina ſapit ſaluatoris ſpiritum eſſe Deum,etiam ſedem ei non ambigit aſsignare ſpiritualem. Confirmat me in hoc ſenſu maxime illa fidelis promiſsio. Ego(ait filius)& pater ad eum(id eſt, ad ſanctum hominem)veniemus,& manſionem apud eũ faciemus. Prophetam quoque non de alio cœlo dixiſſe arbitror: Tu autem in ſancto habitas,laus Iſrael. Manifeſtè autẽ Apoſtolus dicit,habitare Chriſtum per fidem in cordibus noſtris. Ego autẽ â longe ſuſpicio illos certè beatos,de quibus dicitur. Et inhabitabo in eis, & deambulabo in illis. O quanta illi animæ latitudo, quanta & meritorum prærogatiua, quæ diuinam in ſe præſentiam & digna inuenitur ſuſcipere, & ſufficiens capere. Quid illa,cui & ſpacia ſuppetunt & deambulatoria,ad opus quidem maieſtatis? Creſcit enim in templum ſanctum in domino, cuius latitudo dilectio eſt. Ergo quantitas cuiuſque animæ æſtimetur de menſura charitatis quam habet. Eſt ergo cœlum ſancta aliqua anima,habens ſolem,ideſt, intellectum,lunam fidem, aſtra virtutes. Vel certè ſol iuſtitiæ zelus eſt, aut feruens charitas,& luna continentia. Nec mirum ſi libẽter inhabitat cœlũ hoc dominus Ieſus quod vtique non

Anima fidelis cœlum.

Latitudo animæ fidelis dilectio:

Anima fidelis qualis cœlum.

Pſal.21.
Epheſ.3.
2.Cor.6.

Anima fidelis,cœlũ
Sap.7.
Eſai.66.
Ioanis.14.

D. Berna. ſer.27.ſuper.Cant.

nõ quomodo cæteros, dixit tantum vt fieret,ſed pugnauit vt acquireret, occubuit vt redimeret. Ideo & poſt laborem voto potitus ait: Hæc requies mea in ſeculum ſeculi: hic habitabo,quoniam elegi eam. Verum hæc Bernardus. Quod prædixeram itaque nunc monſtrabo, hanc videlicet vnam eſſe ex beatis illis animabus,quam multo excellẽtius quàm templũ materiale ad inhabitandum elegerit dominus. Ad cuius laudẽ (quia ſic neceſſe eſt)ea quæ multis annis ſecreta quadã familiaritate ab hac ſancta virgine percipere potui, reuelabo. Sãctus itaq; Bernardus intellectuali cœlo,hoc eſt animę ſanctæ, quã ſua inhabitatione dominus dignatur: eſſe neceſſarium aſſeuerat decorem virtutum ceu ſolis lunæ ſtellarumq; claritatem. Quod quomodo in hac ſancta conſummatũ fuerit,quomodo vequa ſi radijs quibuſdam virtutum ipſa fulſerit,paucis explicabo,inde enim(quod ſpero, cũctis erit indubitatum,â domino virtutum ipſam inhabitatam,quam intus foris quę tam ſplendifero ornauerit lumine gratiarum.

Pſal.131.

De conſtanti eius iuſtitia.

Cap. VII.

IVſtitia ſiue diuini amoris zelus, quem beatus Bernardus ſupra videtur commendare ſub nomine ſolis, adeo in hac ſancta excellenter effulſit, vt ſi eam decuiſſet apparuiſſet ve congruum, in mille armatorum acies media ſe pro iuſtitię defenſione obieciſſet. Tam charum habuit amicorũ neminem: tametſi á capitali eam ille tentaret hoſte liberare : cui vel tunc vno verbo iniuſtitiæ præiudicium aſtitiſſet. Facilius namque,

namque, quatenûs phas erat, in damnum propriæ con
senſit matris, quâm vt contra inimicum ſuum, licet mo
leſtiſsimum, in animo ſuo iniuſtitiæ locum daret. Por-
ro ſi quem data occaſione vrgeretur increpare, tunc ſu
perabat naturalem (quæ cæteris virtutibus in ea clarior
emicare ſolebat) verecundiã, poſtpoſitoq́; timore quo-
uis humano ac inordinato, huius vnius confidentia ni-
tebatur, cuius fide erat armata, cuiusque cultum vniuer
ſo cupiebat mundo inuehere. Deinde tanto deſiderio
pietatis & gratia ſapientiæ conueniebat illumqui erat
arguendus, tantaque gratia ſapiẽtiæ ac diſcrecionis for
mabat verba (vt pote quæ linguam ſuam ante in ſan-
guinem dilecti ſui quâm in cor ſcriberet alienum, tinxe
rat) vt nemo tam duro eſſet, corde, cui vel vna gutta ine
rat pietatis, qui per eius verba non moueretur ad ſtatũ
correctiorem, aut ſaltem ad emendãdi ſe vel deſideriũ
vel voluntatem. Porrò vbi per admonitionem ſuam
compunctum quempiam aduertiſſet pœnitere, ad hũc
conuerſa tanto eſt deſiderio, tantaq́; erga illum cõpaſ-
ſione mota, vt confeſtim illi ſinum benevolentiæ exhi
beret pietatis, totoque corde liquefacta ſeipſam illi in
quamcũque poſſet, offerret conſolationem. Neque ta-
men id coram hominibus tam multo verborum, oſten-
debat apparatu, quâm magno quâmque ſedulo oratio-
num deſideriorumq́; ſtudio id agebat ante Deum. Ca-
uebat nanque maxime in verbis, ne cuiuſcunque homi
nis cor ſibi atraheret, ne ve in eius inſinuaret ſe amici-
tiam, vnde quauis poſt occaſione á Deo retraheretur.
¶ Omnem enim amicitiam humanam, cuius aduerte-
re potuit cauſam fundamentumq́; non eſſe Deum, vt
virus letale horrebat. Vnde pro Dei adeò zelata eſt a-

Pius modus formã dà linguæ.

Amicitia humana quæ & quomodo cauenda.

more

more ſynceriſsima hæc eius electa, vt ne vnum verbũ
tolerare æquanimiter potuiſſet, quod humanũ ſenſua
lem vt redoleret amorem. Nam licet maxime eguiſſet,
obſequijs tamen ac beneficijs cuiuſcunq́; maluit carere,
quam admittere, vt humano ſecum fauore cor fuiſſet
cuiuſpiam occupatum.

De Zelo, quem habuit pro ſalute animarum.

Caput. VIII.

QVantum animarum zelus religionisque ac pieta
tis ſtudium cor eius accenderat, teſtari potuerũt
& eius verba & opera. Siquidem in proximo vbicun-
que aduertiſſet defectũ quem ipſa corrigi deſideraret,
ſi deſiderio ſuo fruſtraretur: propterea fortaſſe, quod
ille, aut non præualeret, aut quod diligentiam conatum
que non admoueret tantum quo emẽdatio ſequeretur:
hoc adeo huius cor grauabat, vt haudquaquã potuiſſet
conſolari, niſi vel orationibus ad Deum pro huiuſmo-
di homine fuſis, vel ſuis alterius ve quem huic ſciret ne-
gocio fore idoneum exhortationibus eo rẽ perduxiſ-
ſet, vt quantulãcumque ſaltem vidiſſet illius defectus
emendationẽ. Vbi ſi quando (vt hominum eſt conſue
tudo) eam quis conſolari volens, diceret non curare eã
debere eum qui ſeipſum nollet corrigere; ipſa pro eo
nihil detrimenti, ſed ſuam eſſet laturus ipſe damnatio-
nem: hæc verba tanto audiebat retractabatque dolore,
vt non ſecus atque gladium ſe penetrantem ſentire vi-
deretur. Aiebat enim ſe mortem ſuauiùs ferre, quã hoc
modo ſuper cuiuſpiam conſolari infœlicitate: quã ille

tunc primum misera experiētia discceret, quando post mortem irremediabiliter supplicium incidisset æternū. Ad hunc quoque vsum conuertit, vbi in sacris libris salutaria cōpunctiuaq; reperit, intellectu tamē difficilia; quæ mutato mox stilo latino faciliori intelligēdi modo scribens, minus peritis vtilia reddidit. His autē occupationibus ac studijs diem ferē totum consumpsit, videlicet â mane vsque ad vesperum, aut fastidiose prolixa abbreuiando, aut difficilia explanando, aut certe colligendo fructuosa quibus proximorum (quod super omnia desiderabat) promoueret salutē. Quod quantæ sit virtutis, Beda pulcherrime describit dicēs: Quæ gratia sublimior & Deo glorioſior esse cōuersatio potest, quā qui quotidiano exercitio alios ad authoris sui gratiam studet cōuertere, & crebro animarū fideliū acquisitione gaudium patriæ cœlestis semp augere? Cui astipulatur Bernardus dicens: Hoc siquidem vera & casta contemplatio habet, vt mentem quam diuino igne vehementer accenderit, tanto interdum repleat desiderio acquirendi Deo qui eum similiter diligant, vt ocium contemplationis pro studio prædicationis libentissime intermittat, & rursum potita votis tāto ardentius redeat in idipsum, quanto fructuosius se intermisisse meminerit. Si enim teste Grego. super Ezechielem: Nullū Deo tam laudabile est sacrificium sicut zelus animarum: quid mirum, si tam libenter quam dignanter hoc altare viuum dominus Iesus inhabitet, in quo non minus frequenter quam suauiter gratissimi sacrificij odor sibi adoletur? Quodam tempore illi præ filijs hominum forma speciosus dominus Iesus apparuit, qui regalibus suis humeris domū amplam magnamq; sibi innitentem videba-

videbatur sustentare. Allocutusq; hanc suam electam hoc modo: Vides ne inquit, quanto labore, quanta cura ac vigilantia dilectam mihi hanc domū, hoc est religionem sustentem? Hæc nāq; per vniuersum pene mūdū ad ruinā declinat, propterea quod tam pauci in mūdo reperiuntur, qui pro illa tuenda promouēda ve fideliter aut operari aut pati velint; propterea tibi ô dilecta mea congruit defatigationi meæ cōpati. Adiecitque dominus: Quicunque aut verbo aut quouis opere promouere conantur religionem, eamque curant ad meliora erigere, hi velut columnæ suffultæ domum hanc quātum possunt, mecum sustentant, meq; onere ac fatigatione leuant. His verbis in intimo cordis commota virgo præcompassione domini Dei ac sponsi sui incitabatur vehementius adhuc solito ad religionis promotionem summopere augendam, adeō vt aliquanto tempore supra vires etiam ordinis sui obseruantijs atque rigore, quo alijs imitandi præberet exemplum, se fatigaret. Verùm cùm aliquandiu fideliter hæc continuasset, non passus est benignissimus dominus & amator eius sic dilectam diutius grauari, sed voluit eam ad quietem introducere suauioris contemplationis: cuius tamen inter exercitia hæc, licet grauia ac molesta, interim expers nunquam fuerat. Itaque per quosdam fideles atq, secretos sibi amicos dominus eam admonuit, vt ab huiusmodi labore temperaret, & sibi amantissimo tota vacaret ad interiora deinceps conquesa. Quod sancta virgo nō absq; magna gratiarū actione suscipiens, omni qua potuit vigilantia, ad desideratæ contemplationis ocium sanctum se contulit: in quo omnium desideriorum suorum vnico ei que soli

vacabat ſuauiter: quem torum quoque ê regione ad ſe cõuerſum ſentiebat cum infuſione perfectiſsima omnium gratiarum. Cæterũ de huiuſmodi amicis Dei ſecretis quæ illam monuerãt, vt intermiſsis corporalibus exercitijs contemplationis quieti vacaret, extat adhuc cuiuſdam deuotæ epiſtola, quã hic iuuat inſerere, quoniam illam ê diuina reuelatione acceperat, & huic noſtræ Gertrudi his verbis miſerat. O deuota ſponſa Chriſti intra in gaudium domini tui. Ad te enim ineffabili dulcedine diuinum cor eius præcipue eſt inclinatũ propter fidelitatem, qua tantopere in eius honorem pro veritatis defenſione operam nauaſti. Proinde ſummum illius pariter ac tuum beneplacitũ eſt, deinceps requieſcere te ſub vmbra trãquilliſsimæ cõſolationis ſuę. Quẽadmodum enim arbor bona iuxta riuos aquarum plantata, vbi ſuas in latum profundumque miſerit radices, fructus producit exuberantiſsimos: Ita tu quoque dilecto tuo ſuauiſsimos profers fructus ei ſingulis cogitationibus verbis atque operibus tuis Dei in te operante gratia natos. Nunquam cuiuſuis perſecutionis æſtu areſcere potes, quippe quæ diuinæ gratiæ inundatione indeſinenter rigaris. Nam quia in operibus tuis cunctis, Dei & non tuum quæris honorem, ideo ſancto feruore centuplum è ſimplo tuo offers dilecto fructum: & hoc nõ ſolum in operibus ſanctis quæ perficis, verum etiam in omnibus ijs bonis quæ libenter velles tu agere, aut apud alios promouere, tametſi non valeas. Nihilominus ſupplet etiam dominus ipſe Ieſus Deo patri ſuo omnem indigentiam omnemque defectum, ſiue in te ſiue in alijs, propter quæ tu turbaris. Nam pro quocumque huiuſmodi ſancto conatu, ac ſi opere illum impleſſes, paratus

Epiſtola ad Gertrudẽ miſſa.

tus tibi eſt reddere mercedem. Inde etiã cœleſtis curia exultat vniuerſa tibi gratulans, atque Deum, pro te laudando, gratias agens.

De materna compaßione eius erga omnes,

Caput. IX.

PRæter zelum iuſtitiæ, de quo iam ſumus locuti, inerat ei virtus compaſsionis cunctis admiranda. Nam ſi quando aliquem rationabili audiſſet merore affectũ grauatum ve, tametſi longo ille â ſe diſtaret interuallo, curabat tamen illum, aut verbo aut literis cõſolari, nec tamdiu illius interim immemor eſſe potuerit donec audiſſet animæquiorem. Quomodo enim is qui febri, aliove languore oppreſſus, de die in diem ſperans, valetudinem optat meliorem: ita hæc ab hora in horam eos deſiderabat à domino conſolari, quos nouerat grauatos. Impartiebatur autem hunc compaſsionis affectum non ſolum hominibus, verum quibúſque etiam creaturis, vbicunque eas (ſiue volucres eſſent cœli, ſiue beſtię terræ) moleſtia aliqua, putâ fame, frigore ve didiciſſet grauari. His enim vt opificio ſeu operibus manuũ Dei cõdolens, intima deuotione earundẽ incommoda in perpetuam laudem Deo offerebat, in vnione videlicet illius dignitatis qua creatura quæuis â Deo optimo perfecta ac iuxta ſuum genus ſupreme nobilitata eſt. Orabat autem eundem dominum, vt ſuæ miſereretur creaturæ afflictæ, dignaretur q; eã hac moleſtia leuare.

De admirabili eius puritate.

Caput. X.

Caſtitatem Bernardus in loco ſupra citato comparat

parat lunæ. Hæc castitas quam lucidè in ea fulserit, vel inde liquet, quo tam ipsa, quam omnes, qui nouerunt illam constanter solebant fateri, nūquam ipsam viri cuiuscumq; contemplatam esse vultum tam diu, vt speciem figuramve illius, qua posset illum denuò agnoscere, intra se retinuisset. Ea propter quātumlibet viro sancto habuisset loqui, tametsi res ipsa quoq; tractāda vehementer fuisset secreta, tamen ab illo adeò pura recedebat, vt ne semel quidē oculos in illū leuaret. Hanc autem castitatem non solum in oculorū, sed etiam in verborum, sensuumque omniū cōtinentia obseruauit. Et quibus tam lucida in ea semper fulgebat puritas, vt virgines reliquæ eius secretiores sodales interse quandoq; solatiose colloquētes, dicerent; haud iniuria, eam inter sanctorum reliquias altari imponendam. Hæc tamen eius castitas non adeò est miranda, si quis mecum expēdat, quomodo ipsa præ cunctis mortalibus quos nouerim, in sacra Scriptura atq; adeò in ipso domino Deo fuerit delectata. Quod sanè supremum esse remedium custodiamque pro castitate quis nesciat? Testatur enim hoc ipsum & magnus Grego. Gustato, inquiens, spiritu desipit omnis caro. Hieronymus quoque: Amā inquit, scripturam, & carnis vitia non amabis. Itaque testimonium, vel hoc solum, putā quod semper in mente sacram reuoluerit scripturam, pro eius castitate, tametsi alia deessent, ei sufficeret. Sed quia lectionis hic mentionem fecimus, non prætereundum est, quod inter legendum, si quando, vt fieri assolet, in sacra Scriptura illi occurreret quidquam minus pudicum, aut vnde postea obsceni alicuius imago memoriave illi potuisset occurrere, si sola erat, aut vbicumque etiam poterat

alibi

alibi clàm illud non lectum pro virginea verecundia transiliebat. Si verò haud poterat non lectum præterire, celerrime illud legebat, ac perinde, ac si non intelligeret simulabat: nisi quod ruborem virgineum pudicissimę suæ verecundiæ, qui tunc eius perfundebat genas, celare nequibat. Si prætereà (vt interdum contigit) ab aliquibus minus intelligentibus de rebus huiusmodi, quæ etiam innocenter in carne fiunt, cōsulta interrogatave fuisset, quam potuit maxima tunc verecūdia quidquid nō pudicè satis posset audiri sub velamine abscondens respondit, animumq; inter ea ab his suū adeò auertit, vt videretur tolerabilius sibi, acuto interim ferro vulnerari, quam huiusmodi audire sermones. Ceterū vbi propter animarū salutē de huiusmodi necessario erat loquendum, ac si omnino inde non torqueretur eius verecundia (modo operæprecium videretur illud sic explicare) liberius eloquebatur. Cum semel seni cuidam prouatissimæ vitæ de suis loqueretur secretis, tantam hic in ea aduertit puritatem, vt postea se nulli testaretur vnquam fuisse hominum locutum, à quo, vt ab hac virgine omnem carnalem motum affectumque adeò inuenisset alienum. Prętereo plura alia, quæ eius admodum testantur haud mediocrem castitatis excellentiam, quandoquidem hoc vnum Dei donum, videlicet puritatē cordis, si quis rectè perpenderit, nequaquam admirabitur, cur sua illi Deus secreta reuelauerit, quando ipsemet quoque in Euangelio affirmat beatos mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Quod exponens inquit Augustinus: Non corporis, sed cordis oculis videtur Deus. Et quomodo lux mundi iucundè videri non potest, nisi oculis mundis: ita nec

Deus videri potest, nisi puritate cordis quod conscientia peccatorum non reprehendit, sed templū Dei sanctum existit. Non possum hic non referre pro puritatis eiusdem testimonio, quod â quadam Deo deuota ac fidedigna audiui. Hæc dum rogaret dominū vt dignaretur nonnihil nunciare huic electæ suæ, idq; per se, hoc est per eam quę orabat, faceret, fortasse loquendi cum ea querēs occasionem, dominus respondit. Hoc illi ex me nunciabis: Pulchra & amœna. Quæ verba dum ipsa non intelligeret, fudit orationem eādem, eadem & quæ petierat ante repetens, sed aliud â Domino neque tunc neq; tertio quidem, quam primo responsum obtinuit. Quam obrem admirans vehementer dicebat: Dilectissime domine mi quid per hęc intelligere debeam verba, doce me. Cui dominus: Dic, inquit, ei quia ex pulchritudine interni decoris ipsa mihi placet ideò tā grādis quoq; animam eius illuminat splēdor puritatis, cum incomprehensibili decore incommutabilis diuinitatis meæ. Quod vero mihi ex singulari placet virtutū amœnitate ideo est, quia vernātissima iucunditas humanitatis meæ deificatæ in cunctis eius operibus cum imperturbabili viuacitate floret.

De confidentiæ dono, quo tam inter læta quam tristia Deo fixe innitebatur,

Caput. XI.

QVia, vt reor, iā satis de zelo iustitiæ, compassionis, castitatisque huius virginis prædicādo diximus: non est iam tacendum, quanta in ea viguerit confidentia ad Deum. Hoc namque confidentiæ donū (sic enim videtur

videtur nominādum potius quam virtus) quā in ea excellens fuerit, multis potest testimonijs probari. Omni namq; tempore adeò secura gaudebat confidētia, vt neque tribulationes, neq; damna, neque etiam impedimēta quæcunque, imo ne delicta quidem, si quæ fuere, aut eius defectus, obumbrare illam potuerint: quin costantem securamque confidentiam semper ad benignissimam Dei misericordiam retineret. Neque enim grauatē ferebat, si sensibilem ei dominus aliquando gratiam subtraxisset: sed perinde illi erat hanc habere, aut non habere: nisi quod in aduersis spes quandoque ipsam roborabat maior, qua certissimè compertum habuit, tam aduersa, quam prospera, nec minus interiora quam exteriora, omnia sibi in bonum diuina id agēte prouidentia, conuerti. Quomodo enim nuntius, qui diu desiderata habet apportare, spe interim expectatur, ac desiderio: ita in aduersitate vberius affuturam sibi consolationem expectabat diuinam, ad quam per instantē tribulationē non hæsitabat se præparari. Nūquam prætereā adeò depressa, nunquam adeò propter suos defectus videbatur deiecta, quin diuinæ gratiæ præsentia releuata mox promptissima ad quęuis dona Dei redderetur. Quia & cum sibi tenebrosa velut cārbo extinctus videretur, subito tamen Dei cooperante gratia respirans, vbi per intentionem ad Deum se erigere nititur, mox quasi in ipso ingressu adhuc constituta, Dei susciebat in se similitudinem: atq; veluti homo de tenebris intrans lucē solis: ita diuina præsentia, eiusq; gratiæ splendore hæc illuminabatur. Sensitq; decorem & ornatum omnem: quo decet reginam in vestitu deaurato circūamictā varietate, immortali

astare regi seculorum: sibi restitutum, dignam quoquè hinc diuina coniunctione, ac familiaritate se factã. Familiare tamen illi ex proprio erat instituto, dum maculis peccatorum, quibus vita hæc præsens nunquam caret, se respersam sentiret, ad pedes domini IESV cõfugere, vbi in eiusdẽ sanguine ab omni macula abluere tur. Verumtamen quando diuinæ gratiæ influxum sentiebat sibi occurrere vberiorem: tunc non ad pœnitentiæ exercitia se dabat, sed diuino beneplacito eiusq; tractui se prævenienti liberê consentiens, in omnibus reddebat se velut instrumentũ idoneũ ad omne opus amoris in seipsa & secum ipsa exercendum, adeò, vt tunc nõ cunctarerur (quod in humanis rebus solet dici) cum domino Deo vniuersorum ludere de pari. Ex hac confidentia vsu venit illi tanta gratia communicandi: Nunquam enim vel scriptura, vel hominun relatione audire potuit, quam magna essent pericula, ad Eucharistiã indigne accedentium, vt territa ijs propterea aliquãdo abstineret, quin magis pietati diuinæ innitẽs semper firma spe libenter accessit. Animabat autẽ ipsam hęc sua humilitas accedere, qua opera sua bona, atq; ea quibus homines se præparare solent exercitia, adeò arbitrabatur exigua, ac ferè nulla, vt propter eorundem negligẽtiam (vt fit apud alios) nunquã intermisserit cõmunionem æstimans omnẽ conatum hominis deuoti erga excellentiã gratuiti huius doni, hoc est Eucharistiæ, vix gurtam dici posse comparatã pelago vniuersi maris. Atq; ideò quamuis modum nullum præparationis discreuisset elegisset ve prę cęteris singularẽ, freta tamẽ nihilominus abundantia incõmutabilis diuinæ bonitatis, mundo studebat corde feruentiq; amoris deuotione

suscipere

suscipere sacramentum. Quæcumq; á Deo receperat bona soli confidentiæ tribuit, æstimãs illa cò magis gratuita, quanto verè gratis, atq; citra vllum meritum hoc nobile confidentię donũ â Deo gratiarũ omniũ largitore recepisset. Hac cõfidentia adeò confortabatur, vt mori sępè numero desideraret, diuinę tamẽ semper vnita voluntati, cui se adeò conformabat, vt tã viuere, quã mori perinde illi esset. Per mortẽ namq; sperabat æternam obtinere beatitudinẽ, viuẽdo verò diuinę laudis incrementũ. Contigit aliquando per viã ambulanti vt in ascensu colliũ ad decliuiora iterum caderet: propter quod multo hilarior facta in spiritu domino loquebatur: Amabilissime Iesu, quã benè mihi contigisset, si casus ille mihi ad te celerius perueniendi dedisset occasionẽ? Hęc verba dum inter nos admiraremur, percontantes, formidaret ne sacramentis non munita mori? Respondit: Toto corde sacramentis salutiferis opto ante muniri, quãm moriar: ijs tamen confidenter præfero prouidentiam ac domini Dei mei voluntatem. Hanc enim saluberrimam non ambigo esse ad mortem prępparationem, propterea morte, aut subita, aut diutina, vtrum illi placuerit ad eum optatius est mihi venire. Spero enim qualicumque morte hac luce defuncta fuero, Dei misericordiam nunquã mihi defuturam, sine qua ęquè mihi certa incubat damnatio tam in ea morte, quæ improuisa irruit, quam in illa quæ longè ante prępisa est. Hoc modo in omnibus, quę sibi euenerunt exultabat, quia securã semper ad Deum habuit confidentiam alacremque, ac fortem animum, qui nunquam deficiens perpetuò florebat. Huius confidentię testem hic cogor nunquã

S. Gregor. 4. dialog. c. vltimo.

fallentem

fallentem adducere Deum. Qui cuidam alteri sibi deuotæ â se aliquid per orationem requirenti, cum neque annuens tribueret quæ petebat, neque etiam responderet, & illa propterea admiraretur vehementer, tandem respondit Dominus: Idcirco respõdere tibi distuli, quandoquidem non confidis in ijs, quæ clementia mea in te operari dignatur, quomodo electa illa mea (Gertrudẽ loquebatur) quę prouidentiæ meæ radicata fortiter est, & adeò innixa, vt nihil non de exuberantia meæ bonitatis confidat. Quamobrem nunquam illi quodcumque â me petierit, negabo.

De virtute humilitatis eiusq; alijs multis iuxta adiunctis.

Caput. XII.

INter reliquas virtutes, quibus â Deo virgo hęc sancta excellentissimè non aliter atque stellis quibusdã ornata est, quibusq; digna Deo facta est habitatio, enituit splendidior in ea virtus humilitatis, vtpote omniũ gratiarum vas capacissimum virtutumque omniũ custos. Hęc namque adeò se cunctis Dei donis indignam æstimabat, vt nulla posset ratione ad credendum inducì, recepisse se quidquam propter se, hoc est ad suum profectũ: sed occulta Dei prouidẽtia sic ordinãte, canalẽ dumtaxat se esse, per quã gratiæ, Deique dona ad electos eiusdẽ fluerent. Et hoc præcipuè, propterea quod cum omniũ foret (vt credebat) ingratissima indignissimaq;, Dei dona tã magna, quam parua ociose, & absq; fructu reciperet: hoc solo excepto, quod eadẽ Dei munera, partim scripto, partim verbo, conaretur distribue re

re in proximorum salutem. Faciebat autem hoc tãta erga Deum fidelitate, hoc est tãto zelo diuini honoris tantaq; humilitate respiciens seipsam, vt interdum dẽ se quoque vel cogitare vel loqui soleret. Quanquã posti mortem in inferno propter mea essem demerita cruciãda, adhuc gaudebo dominum Deum ex alijs hominibus per labores meos aut vndecunque recipere honorem. Neminem adeo agnouit vilem, in quem Dei gratia non fructuosius locatam, atque in se phiaret. Propterea tamen nũquam Dei opera subterfugit, sed vltro se donis eius quibusq; paratam obtulit, quæ postea in proximorũ vsus expẽderet: quibus ea multo plus quã sibi arbitrabatur collata, quandoquidem sua dumtaxat insinuatione illi hæc ipsa dona recepissent. Neque ne aliquid in huiusmodi suum præter solam insinuationẽ agnouit. Tantum aberat, vt sibi de beneficijs donisque Dei vel modicum aſcriberet, aut vendicaret: Vnde seu mel accidit, vt in itinere constituta præ nimia sui abiectione domino loquẽs diceret: Ah domine mi, inter prę cipua quę operaris miracula, hoc vnum singulare arbitror, quod me indignissimam terra fert peccatricẽ. Ad quæ verba dominus, qui humiliantes se exaltat, dignãter ac benignè respondens: Libenter inquit, ac merito tibi calcandam se terra offert, quando vniuersa quoq; cœlorum dignitas ineffabili desiderio expectat hãc horam iucundissimam, qua te dignanter portet. O admirabilem diuinæ bonitatis dulcedinem quę tanto animã maiori erigit honore, quanto per sui cognitionem illa ad imma sese depresserit. Vanam gloriam licet præcipue haberet exosam, hoc tamen modo potius vilipendit, quam impugnauit: verbi gratia, si quando cogitatio

inanis

inanis gloriæ dum in oratione opereve aliquo erat bono, incidisset, nõ repugnauit, rem quasi vilem atque indignam cum qua contenderet, huiusmodi appetitum iudicans. Spreta igitur incidentia (quasi libere consentiret) in materiam potius eam vertit suæ humiliationis, hoc modo seipsam consolans, & apud semetipsam cogitans: Si inquit, bonum hoc quispiam videns trahatur ad imitandum, tunc dominus Deus saltem hunc ex te fructum habet laudis alienæ, quandoquidem ex te nullum tu illi fructum adfers. Arbitrabatur proprerea in huiusmodi operibus se esse in Ecclesia Dei tanquam laruã in domo patrisfamilias: quæ ad nihilum est vtilis, nisi vt fructuum tempore palo alligetur, aut in arborem ponatur, quo fugatis auibus seruetur fructus. Hoc modo cum alioqui esset inutilis (quod putabat) in aliorum saltem vtilitatem se constitutam consolabatur. Vehementer enim zelabatur humilitatem. Proinde licet feruor miræ deuotionis atque diuinæ consolationis suauitas adeò in ea eniterent, vt abscondi non possent, inter multa tamen quæ ad aliorum salutẽ scripsit, cõgruentissima sanctitatis testimonia de seper humilitatem intermisit. Veruntamen qui scrutatur renes & corda Deus, per seipsum de illa testatus est: Cuidam, nonque deuoto, dum in supremo deuotionis feruore oraret, responsum est à domino: Scito electam meam quam familiariter mihi vt in ea habitem, adaptaui, tanta deuotionis dulcedine, quantam tu modo sentis, continue visitari. Porrò quod mirum inmodum hæc Dei dilecta in domino, eoque solo, senserit consolationes, vel inde liquet, quod teãsitoria & caduca quæuis oblectamẽta fastidiũ illi incredibile generabãt. Neque.

que. n. ibi inuenit vnde consolaretur. Quod vere amantibus Deum, quia cõueniat, astipulatur Bernardus idẽ Dei amator mellifluus, dicẽs: Amanti Deũ omnia fasti dio sunt, quamdiu frustratur eo quem solum desiderat: Hæc ille. Accidit aliquando huic Dei electæ, vt ex consideratione vilitatis, quam humanæ cuiuis inesse delectationi didicit, lassata diceret domino: Ego vllam in terris nequeo rem inuenire, quæ me delectet præter te solum dominum meum dilectissimum. Cui dominus quasi vicem rependens: Et ego, inquit, neque in cœlis neque in terris quid reperio, in quo sine te oblecter. Omnem nanq; oblectationem quam in te habeo, per amorem in te constituo. Et hoc modo semper in te delector cum omnibus in quibus delector. Quo autem mihi hæc delectatio suauior, eò tibi est fructuosior. De hoc quoq; Bernardus testatur: Esto, inquiens, quod honor regis iudicium diligat: sed sponsi amor solum requirit amoris vicem & fidem.

Hæc quomodo sint intelligẽda, dixi. c. 4.

SCHOL. *Ne quẽpiã hæc verba offendãt, meminerit scriptũ ab ipso Domino, delitiæ meæ esse cum filijs hominũ, vt amorem infinitum quo prosequitur homines declararet. Dixerat enim paulò ante Delectabar per singulos dies, ludens in orbe terrarũ, quasi in rerũ creatione voluptatẽ cæpisset in cõprehensibilẽ (ludere enim pro gaudere positum annotauit Beda) iuxta illud Lætabitur Dominus in operibus suis. Non quasi Deo quidquam gaudij, aut voluptatis vnquam accesserit, sed quia nõ cõtentus omnia creasse: dilexit insuper ea, gubernat, & tuetur: sicut scriptũ est, diligis Domine omnia quæ fecisti: maiori longe amore, quam artifex quicunq; suũ opus intuetur. Quãto magis ergo cõplacet sibi in hominis creatione, quã rerũ cæterarũ sublunariũ, quorũ gratia cætera facta*

Prou. 8.

Beda. Pro. 8.

facta sunt, quibus imaginem suã impreßit, quibus vt se suaq; omnia impertiretur, nullum non mouit lapidem: quibus-
Matth. 24 cum aßidue conimoratur vsq; ad consumationem seculi, vt eos tandem ad æterna sua gaudia perducat? Tum insuper si pro omnibus hominibus, quantumcunq; sceleratis &
Lib. de diligendo Deum. perfidis (vt Bernardus ait, dixit multa, geßit mira, pertulit dura: neq; tantũ dura, sed & indigna: quanto magis oblectabitur in anima iusti, quã sibi vt filiam, reginã, sponsam, amicã, gratiæ suæ vinculis sibi aßociat? Nõ est ergõ cur hæc amatoria Christi verba Gertrudi nũc dicta pias aures offendãt: quãdo quidẽ illa nõ minus amatoria ædificãt: vulnera-
Cantic. 4. sti cor meũ sponsa, vulnerasti cor meũ. Perinde est enim ac si dixißet Christus animæ sanctæ: Tanta est mihi pulchritudo tua & vniuersi corporis gratia, vt te intuendo, mentem explere nequeam. Ea est in oculis tuis vis & energia, tam validos & efficaces inde amoris radios eiacularis, certisq; me petis ictibus, vt cor meum, ceu sagittis amoris trãsfixeris, adeõ te summa cum voluptate intueor, & te cogito, vt in te maxime mihi ine e videar, & in te viuere. Quæ & ipsa quoq; extra te rapta in me magis ines, magisq; in me, quã in te ipsa viuis. Quippe quã ego prior intuitus sui, & ex oculis meis emicante luce, per tuos oculos, in tua illapsus viscera cordis tui tenebras illustraui, meq; vt noscas intueris, & ames, tribui: ac mea imagine accensam, absortamq; in me transformaui, vbi & illud est animaduersione dignum verbum illud Hebraicum, quod vulgatus interpres transtulit, vulnerasti septuaginta vertisse, decordasti: quasi dixißet Latine dementasti & abstulisti cor meum: sicut amantes queri solent præreptum sibi cor ab ijs quos amant (quod qua ratione contingat, ex amatoria philosophia facile cõstat (vt obiter dixi cap 4) quod si tanta vis ineſt amori corporeo, &

in

inhonesto, qui rationem ipsam, & animã transuersam agit, quanta maior inerit cœlesti, diuino, spirituali, & rationali? Qui enim Deum amant, cum non tam corporis, quã animi pulchritudinem spectent: & diuinæ pulchritudinis speciẽ eò magis, quam turpiter amantes capiantur, quo maius, perfectiusq; simulachrum Dei animo sese offert, tanto magis amans cum amante vnum efficitur: quanto magis animus, nulla obsistente materia (quæ diuisionis, & diuersitatis est causa) animo iungi potest. Quod si reciprocus honesti amantium fuerit amor, tunc demum ea arctißima coalescit amicicia, propter quam amicus non tantum sit dimidium amici, eò quod ex duorum animis vnus coalescit animus amicorum, sed etiam vna potius videtur mens, vt iam non ego, sed amicus meus sim: & contra, totus ille, iam non sit ipse, sed ego, neq; duo sint, sed vnus tantum: cum homo maxime sit animus, atq; amicorum sit vnus animus. Quod vnitionis & vnitatis vinculum acceßione diuinæ gratiæ, atq; charitatis fit maius, & ineffabile: quia Paulus eam appellat vinculũ perfectionis: & eius discipulus. S. Dionisius dicit: Amantes non esse sui iuris, sed amatorum. Quod ab initio cõditionis humanæ Deus præsignauit in coniugio, vbi sunt duo in carne vna: quod magnum & arcanum sacramẽtum, dixit Paulus in Christo & Ecclesia completum: Vnde Ephes. 5.
in illo baptizati, membra sunt corporis Christi, & de carne atq; ossibus eius: maximè cum sacri corporis & sanguinis eius alimonia, per dignum Eucharistiæ vsum eidem aßimilamur, & vnimur: tunc velut vnum corpus, vnusq; spiritus cum ipso euadimus: cum viuæ fidei lumine purificati, & illustrati, eundem, quantum per vitæ huius tenebras fieri potest, acerrima intentione mentis, & animæ viribus eò conuersis, comtemplamur, & amamus. Eximia namq; claritas

(vt Paulus docet) de reuelata ipsius facie, in nostram mentem emicat: & in eandem imaginem transformamur â claritate in claritatem: tamquam â Domini spiritu, scilicet Sancto, qui in baptismo nobis datus, maiorem nobis indies fidem, atque amorem irradiat, efficit, vnitq; Iam cum cognitionem boni (quam præstat fides) sequatur amor (qui est charitas) ita nos ad perfectam Christi imaginem, his gradibus prouehit: quoad licet per vitæ huius imperfectionem; donec ipsi occurramus Christo in virum perfectum; priori vitæ mortui, & restituti nouæ: nec iam portamus imaginem Adæ terreni, sed cœlestis, in Christum transformati, cuius imaginem portamus, & vitam viuimus. Quod
Galat. 2. vice omnium, dixit Paulus, Christo crucifixus sum cruci; vt Deo viuam. Viuo iam non ego, sed viuit in me Christus.

Non est itaq; quidpiam diuina maiestate indignum in his verbis amatorijs, quæ toties inter Christum, diuamq; Gertrudem intercedunt, cum eam ad tantam charitatis & gratiæ vnionem societatemq; admisserit. Nam quod illa dixit: Ego vllam in terris nequeo rem inuenire, quæ me delectet præter te solum Dominũ dilectissimum, ea ratione verum est, quod amantis animus totus in rem amatam fertur, & totus est in contemplatione rei, quæ semel arrisserit: quam etiam absentem absens amat, videt, audit: quia iam non tota anima in proprio corpore versatur, sed meditabunda, mentis suæ functiones (cui etiam reliquas suas partes in hoc cogit subseruire) in amatum transfert: cum quo acri meditatione vnitur. Vere namq; dixit Aristoteles, intellectum, & rem intellectam fieri vnum: sed verius in Euangelio Christus: vbi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Quia amantis anima, vitales & naturales tantum easq; remisse in proprio exercet corpore functiones: in

in alieno verò concepto intra mentem suam, exercet rationales & intellectuales. Anima enim (vt Augustinus ait) dicitur in quantum est vita corporis & animat ipsum ad viuendum & viuificandum: dicitur etiam spiritus, in quantum est substantia spiritualis: ita vt non incongrue dici possit anima proprij corporis: alieni autem à se amati, spiritus & intellectus. Hinc, Beata Gertrudis, quæ assidua meditatione, Dominum contemplabatur, amabat, cogitabat, ambibat, desiderabat, & quasi extra corpus acta, illum quærebat, oblita sui, rerumq; omnium: præter Deum amatum, idcirco neque in cœlo, neque in terra, neque in seipsa non in alio poterat, quam in Deo vnice amato quiescere, aut oblectari. Nouit enim expertus, quam vere dixerit Bernardus: Reuera illud, & sõlum est gaudiũ Epist. 114.
quod non de creatura, sed de creatore percipitur: & quod cum possederis, nemo tollet â te: cui comparata omnis aliũde iucunditas meror est: omnis suauitas dolor est: omne dulce amarum: omne decorum fœdum: omne postremò quodcumq; aliud delectare possit, molestum.

Rursus itaq; dominus huic sponsæ suæ charissimæ Gertrudi, quasi vicem rependens, vt significaret quam lõgè vehementius adamaret ipsam, & perfectius, â quo & ipsa illum ipsum amorem, quantus quantus erat, acceperat (quod Dei potentiæ est, ait Bernardus, dare cui vult: non humanæ industriæ assequi) ideò ardentioribus verbis: quippe qui magis amabat, statim respondit: Et ego neque in cœlis, neque Lib. de diligendo Deum.
in terris quidquam reperio, in quo sine te oblecter. Vbi loquitur quasi de seipso, qui iam in Beata Gertrude viuebat, cui vinculo charitatis erat vnitus, quæ iam erat verum Christi membrum, quamq; diuinus amor & gratia ad tantam societatem extulerat. Quasi repeteret illa

verba quæ dixerat quondam in Canticis. Vulnerasti cor meũ sponsa. Et rursus: Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi. Et rursus: Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius. Vera sunt enim illa verba Dionisij: Audendum id insuper pro veritate loqui ipsum omnium authorem pulchro bonoq; amore omnium propter amoris vehementiam extra se prodire, dum prouidet omnibus, atque bonitate, & dilectione, & amore mulcetur, &c.

Cap. 4. de diuin. nominibus.

Hæc fusius diximus, vt lectorem semel admoneamus, de vi atq; veritate cœlestis amoris, idcirco quod liber hic totus de B. Gertrude sit plenus amatorijs verbis huiusmodi spiritualibus inter Christum & ipsam: ad instar illius Epithalamij ab Spiritu sancto compositi, quod in sacris Biblijs Cãticum canticorum vocatur.

Cæterum in orationibus vigilijsq; quam fuerit sedula & frequens, satis reor inde elucet: quod orationis horam assuetam nullam vnquam neglexerit, nisi aut ęgritudinis lecto incumbens, aut in proximorum salute ad Dei laudem occupata laborans. Qua propter dominus assidua præsentiæ suæ consolatione in orationibus eam internæ exultationis oleo perungens, ad spiritualia exercitia multo reddidit fortiorem validioremque, quam corporalia potuissent efficere. Cum tanta enim delectatione mentis, ordinis obseruabat statuta: vt sunt frequentatio chori, ieiunia, opera communia, & huiusmodi; vt ea nunquam nisi vehementer admodum grauata omitteret. Causam huius Bernardus scribit, dicẽs: O si quis semel gustu charitatis inebriatus fuerit, ad omnem mox laborem & dolorem hilarescit: Trãquillitatem amabat conscientiæ, & libertate spiritus gaudebat, adeò, vt nihil quod has perturbaret æquanimiter posset

posset ferre. Inde est, quod homini cuidã deuoto à Deo commendata est non mediocriter: Siquidem dum inter orandum à domino requireret, quid in hac sibi dilecta potissimum placeret? respondit Dominus: Libertas cordis. Verba admiratus ille, quasi minoris quam debuit ęstimans hoc donũ, iterum domino dixit: Et ego Domine hoc tibi præalijs arbitrabar placere quod per gratiam tuã ad maiorem iam illa peruenit, & sui agnitionem, & tui feruentiorem dilectionem. Cui Dominus dixit, Sicut tu opinaris, ita est. Verumtamen gratia hęc libertatis media est, quæ adeò precioſum, adeò magnum est bonum, vt per eã haud dubiè summa perfectio obtineatur. Per hanc electa hæc mea omni hora ad recipiẽda nobiliora bona inuenitur idonea. Nunquã enim admittit, vt cuicumq; rei cor suum inhæreat, quã auersor, aut vnde queam ego impediri.

SCHOL. *Iure de me conqueri posſit lector, nisi vel obiter dixerim, quid sit libertas cordis, quandoquidẽ ex Domini testimonio hîc, per eam obtinetur perfectio. Est autem ea quam rerum spiritualium tantus Magister Gregorius Magnus sic exposuit: Sunt nonnulli iustorum, qui sic cœlestia appetunt, vt tamen à terrenorum spe minime frãgãtur. Largitur a diuinitus patrimonia ad necessitatis subsidium possident: honores sibi temporaliter impensos retinent: aliena non ambiunt: suis licitè vtuntur. Qui tamen ab eisdem rebus quas habent, alieni sunt: quia ad hæc ipsa quæ possident, ex desiderio non tenentur. Et sunt nonnulli iustorum, qui ad comprehendẽdum culmẽ perfectionis accincti, dum altiora interius appetunt, exterius cuncta derelinquunt: qui rebus se habitis nudant: gloria honoris expoliant, qui internorum desiderio, per assiduitatem se amici ne-*

Lib. 8. Moral. c. 19.

ci meroris afficiunt: habere de exterioribus consolationem nolunt: qui internis gaudijs, dum mente appropiant, vitam in se funditus corporeæ delectationis necant. Horum igitur numero sanctus Iob annumeratur dum ait: Desperaui, dixi, nequaquam vltra viuam. Iusti quippe desperare est præsentis vitæ bona, æternitatis electione deserere, mãsura quærere & in rebus temporalibus fiduciã nõ habere. Qui, hæc agẽs, nequaquam se vltra viuere asserit, quia videlicet viuificatrice morte, quotidie â vitâ se passionis occidit. Hãc verò cordis humani libertatem dominium, & â terrenis cupiditatibus solutionem, primò ipso in congressu dominus Moysi, quasi enigmatice, voluit ostendere atq; docere: cum ipsum populi sui ducem, doctoremq; constituit. Quasi hoc sit initium rectæq; via ad supremam fœlicitatem quam exoptat hominibus. Visus est namq; illi flamis accensus in medio rubi, vocans illum, sed auocans, nisi solueret corrigiam calceamenti; sicut inuitat homines ad sui contemplationem & apertam visionem, in qua sita est æterna fœlicitas eorum, in quorum præcordijs igne charitatis exardet: ita tamen exardet, vt eorum corda non absumat, quin potius diuina luce purificet, atq; illustret: verum si quis terrenis & mortalibus affectibus, quasi vinculis alligatus inseruiat, ad visionẽ Dei apertam, si appropinquare posse crediderit, fallitur vehementer: audiatq; vocẽ illam: Solue calceamentũ de pedibus tuis. Calceamenta, ex irrationalium interfectorum pellibus consuta, humanas eas affectiones significant, quæ brutã, animalem, sensualẽ, mortiferamq; cupiditatẽ redolent: quam dominus execratur, & â se procul depellit. Sic enim ait Chrysost. Vinculũ est terrenarum rerũ affectio. Vbi neq; dominus præcipit soluere calceamẽta, sed calceamentũ: neq; Chrysostomus appellat vincula, sed vinculũ: quod vnũ tantum irrationalis

Chrysost. ho. 66. in Ioann.

&

& in ordinati amoris est satis, ne qua par est agilitate atq; ardore humanũ cor possit ad Deum appropinquare. Tanta cordis humani libertas, ad clare Deum vidẽdum est necessaria. Quod eleganti similitudine B. Dorotheus exposuit, de aquila, quæ reliquo etiamsi corpore omnino sit â laqueo libera, & soluta: vna tantũ vngula si fuerit detenta, omnẽ vim suam ad volandum ex ea modica particula qua prepeditur, dimittit. Itaq; nõ satis est aquilam natura, atq; pernicitate sua ad volandum esse procliuẽ, quandoquidẽ vno vel tantũ filo detinetur. Sic humanus animus ad creatoris speciẽ contemplandã aperte natus, â quo inuitatur & trahitur, vt ad cœlestia trãsuolet: quacũq; tamẽ affectione terrena & irrationali; quasi laqueo sit illigatus illi subseruiens: terræ deprimitur & prægrauatur, ipsumq; volatũ ad cœlum intermittit. Dei enim natura, ita soluta & libera, & segregata est ab omni concretione mortali: ita etiã ardua, tantoq; interuallo supra omnẽ captum nostrũ elata: nempe (vt ait Apostolus) lucem habitans inaccessibilẽ: vt humanus animus, nisi maximè purgatus & liber â cupiditatibus terrenis & curis, ad eũ accedere non possit. Nam terrena omnia, vt sunt ipsa corporea & crassa, sic animus quamuis natura sua spiritualis & dominus amore tamẽ ijs illigatus, & seruus: fit ipse crassior & cõcretior: vnde iniecto eo põdere atq; mole, tardatur eius ascẽsus; indignusq; redditur quem illa puritas amplectatur. Quod tã sapiẽter dixit Gregorius: Nequaquã mens ad superna attollitur, si curarũ tumultibus cõtinue in infimis occupatur. Quid enim de Deo occupata obtineat, quæ de illo apprehẽdere, etiã vacans laborat? Bene autẽ per Psalmistam dicitur; Vacate & videte quoniam ego sum Deus. Cuius rei ea est ratio, quod summa salutis nostræ, inaccurata, & diligenti meditatione penè consistit, earum rerum quæ ad vitam rectè constituendam valent:

S. Dorotheus ser mone. 2.

5. Mora. 8.

Psal. 45.

perfectionem autem in libertate affectionum; quoniam ex liberi meditatione cognitio nascitur rerum cognitionem amor, ex amore, studium inquirendi res diuinas atque propellendi à se terrenas. Ex quibus tandem efficitur, vt animus compos sui, liber efficitur, & Dominus. Qui verò ad eam tantam dignitatem deuenerunt, magna quidem ex parte mihi videntur, sanctitatem naturamq; referre Angelorum, qui primum in secunda hierarchia locum tenent: de quibus Dionisius sit: dominationum nomen declarare arbitror excitationem quandam ad superna: à seruitute, omnique summissione: & vt ita dicam, subiectionem solutam, ac liberam: quæ & nullæ tyrannicæ dissimilitudini vllo prorsus modo seipsam (id quod libero dignum est) vt quæ dominatio sit, nullis blanditijs cedens: subijcit & rem omnem seruitutis, quæ caput diminuit, effectricem superat, & omni summissioni pertinaciter obsistit: & veræ dominationis, dominijq; principatus semper cupiditate tenetur, &c.

S. Dionis. de cœlesti hierarch. cap. 8.

Ex hac quoque libertate prodijt, vt vllam rem retinere, qua non indigebat, numquam consentiret: quin obtenta mox venia alijs daret, ea tamen discretione vt magis egenos indignosq; præferret, & amicissimos ab inimicissimis in hoc non secerneret. Si quid illi in mentem veniebat dicendum agendum ve, hoc mox exequebatur, ne in seruitio Dei, aut contemplationis studio postea impediretur. Quod Domino quoque quantum placeret, hac reuelatione innotuit. Cum D. Mechthildis cantrix dominum in alto solio videret sedentem, & hanc Dei electam iuxta illum obambulantem, quæ vultum domini quocumq; ibat, semper respiciebat, licet interim nihilominus, ea quæ foris sunt, hoc est, actiuæ vitæ

vitæ exercitia, quæ agere habebat, vigilantissimè curaret. Hæc, inquam cùm D. Mechthildis videret, nec parùm inde admiraretur, audiuit à Domino. Huius electæ mea est conuersatio coram me, quomodo tu vides. Omni nanq; tempore coram me ambulat, nunquam non desiderans, indesinenter quærens agnoscere supremum cordis mei beneplacitum. Quod quam primùm didicerit, festinat illud diligentia summa perficere; nec ibi tunc quiescit, sed ad aliud mox cognoscendum perficiendumq; iterato se feruore conuertit. Hoc modo tota eius vita laus mihi & honor. Ad hoc illa, inquit: Domine mi, si huiusmodi eius est conuersatio, quomodo tùc euenire potest, quòd interdum alienos defectus transgressionesque tam graues iudicat? Dominus perbenignè respondit, dicens: Inde profecto, quòd quomodo ipsa suo non sinit adhærere cordi vllam maculam: ita etiam æquanimiter ferre proximorum non potest defectus. In vestibus autem quibuscumq; vtensilibus nullo modo (vt pleriq; non absq; periculo solent) curiositatem, aut consolationem, sed necessitatem atque vtilitatem solam quærebat. Vnamquamque verò rem eò arctius in Deo amabat, quo ex illa ad Dei honorem magis promouebatur. Proinde tabulam in quam sæpiùs scribebat, & librum quem legendo magis frequentabat, aut certè libros quibus alij crebriores insistebant, aut vnde se magis testabantur ædificari, magis amabat: propterea quòd Christo obsequium res huiusmodi agere atq; in eius honorem verti præ alijs videbantur. Nihil enim amabat nisi propter Deum, quamobrem quæ ad Christi amorem aut laudem magis seruiebant, magis ipsa quoq; amabat. Adeò namque in Dei honorem & laudem cuncta referre assuerat,

Zelus contra vitia proximorum.

Deum in omnibus prospiciebat & amabat.

assuerat, vt a Deo etiam sibi collatis bonis non sibi, sed ad Dei laudem vteretur. Qua propter quando etiá ob indigentiam suam aliquid expendit, gaudebat mirũ in modum, perinde ac si in Dei honorem illud super altare obtulisset, aut erogasset in pauperes. Dominum enim in seipsa contemplabatur, cui se prouidisse gaudebat. Ideo siue dormiret, siue manducaret, siue aliud quid cor modi, aut requiei suo impenderet corpori, nõ aliter quàm si domino id feciſſet, exultabat. Nam (quomodo dixi) dominum in se, & rursus se in illo intuebatur, Ideo in se quoque illi & sibi propter illum seruire, ac benefacere gestiebat, quo impleret Dominicũ illud: Quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. Se etenim existimabat, & minimam & vilissimam omnium creaturarum. Ideo quidquid sibi impendit, minimo qui ad Deum pertineret, arbitrabatur se impendisse. Porro quàm accepta Deo hæc fuerit deuotio, hoc modo illi monstratum est. Cùm semel labore quodam grauatum caput cuperet refocillare, & propterea species quas aromaticas vocant, ad Dei laudem in ore teneret: tunc Dominus sua benignitate se ad illam inclinauit, quasi hausturus ex ea odoris fragrantiam, si mulás odore hoc specierum se egere & cõfortari. Nam paulò post idem se denuo erigens, suauissimum emittebat anhelitu suo odorem. Deinde lætabundo vultu quasi gloriaretur de hoc, ad omnes sanctos loquebatur: Ecce nunc quid noui á spõnsa mea receperim. Veruntamen licet (vt dixi) erga se hoc exercitio vteretur, incomparabiliter tamen maiori reficiebatur hæc sancta gaudio, si quando beneficij quid eiusmodi in proximum locasset: quàm gaudere solet auarus, si pro vno denario

denario centum recipiat marchas. Omnia etiam sua adeò habuit communia cum Deo, vt nihil nisi quod ipse daret, habere vellet. Vnde quandocumque sibi aliqua offerebantur è quibus erat acceptura, siue vestes, siue alia quæcumque essent, licet optionem haberet, quæ vellet eligendi, nequaquam tamen elegit, sed clausis oculis extendit ad accipiendum: ea videlicet intentione, vt quicquid illi præordinasset Deus habendum, eius dispensatione, ac prouidentia hoc modo susciperet. Itaq; quidquid tunc fortè apprehendit, hoc summa accepta bat gratitudine, velut à domino Deo sibi datũ. Et siue optimum, siue vilissimum illud fuisset, non aliter amabat, atq; diuinis illud manibus sibi esset datum. Hoc modo suam in alijs quibuscumque intentionem ad Deum dirigens agebat, quæcumque erant agenda. Consolabatur enim vehementer omnia referendo ad diuinam prouidentiam, omnia ex eiusdem dispensatione beneuolentissima acceptando, quam in omnibus vbique intuens contemplabatur. Iudæorum etiam & paganorum infœlicitati sæpenumerò compatiens, dolebat eos gratiarum atque donorum suorum à Deo receptorum non fore participes. Emicabat prætereà haud mediocriter virtus in ea discretionis, quod hinc sæpenumerò manifestatum est. Quanquam enim & sapientia vigeret & scripturarũ sententijs præ alijs maximè esset referta, adeò vt vna sæpè hora multis cõsilium ab ea quærentibus & multifarijs in causis responderet tam prudenter, vt non parũ audientes demirarẽtur, ipsa tamẽ ea quę ad se pertinebãt, aut intermittẽda, aut faciẽda, humilitate maxima præcipuaq; discretione ab alijs ante discutiẽda iudicandaq; offerebat: quos

dum

dum consuluisset, tã mansuetè humiliterq; illis acquieuit, vt rarò aliquid quod ipsa conceperat, adeò illi placeret, quin multo libentius sequeretur iudiciũ aliorum. Iã si de singulis alijs eius loqui vellem virtutibus, easq; prędicare sigillatim, immensum nasceretur volumen. Hoc tantum sufficiat dixisse: omnes in ea virtutes singulari quodã enituisse candore, putà obedientiã, tẽperantiã, paupertatẽ spiritus, sapiẽtiã, fortitudinẽ, cõstantiã, gratitudinẽ, gaudiũ de sui despectione, seculiq; cõtemptu, reliquas quoq; id genus alias. Nam de quibus suprà diximus, adeò in ea luxere virtutes, vt eæ satis, si etiam reliquas prætermerimus, testari possint eius sanctitatem. Virtus namq; discretionis, de qua paulò ante dixi: quã matrẽ esse constat virtutum, mentem eius penitus obsederat. Confidentia quoq; in Deum, quæ fundamentũ est reliquarũ virtutum, & cui nihil optandũ à Deo negatur, nulla vnquam difficultate in ea desijt. Humilitas deniq;, virtutũ custos, in cor eius adeò profundè miserat radicem, vt nullo tentationum turbine posset euelli. Ad extremum regina virtutum charitas ipsa ad Deũ & proximum, quomodo suprà dictum est, totam ipsam foris & intus possedit. Reliquas igitur virtutes brevitatis causa prætermire cogor. Quamuis de his si loqui inciperem, multo (quod reor) plura occurrerẽt, quę lectori maiorem fortassè ædificationem quàm fastiditatem generarent: imo quæ non minus certè prædicanda admirandaq; forent, atque ea quæ iam dicta sunt. Verùm (quomodo dixi) hæc ad conuincendum sufficiant, hanc virginem Dei electam vnum reuera fuisse de cœlis illis (vt supra Bernardus scribit) in quo tanquã stellato solio dominus resideret.

Supra, c. 6

De

De mirà verborum, & orationum eius efficacia.

Caput XIII.

Tria quæ cœlo optãtur, huic virgini accomodata in his tribus capitibus.

QVoniam de intellectualibus cœlis, putà Apostolis, Ecclesia cantat: Hi sunt cœli, in quibus Christe habitas, in quorum verbis tonas, fulguras signis, roras gratiam: conabor vt cumque possum ostendere, quomodo hæc tria quoq; dicti Dei electæ conuenirent. Initio namq; vt de verborum virtute dicam, compertissimum semper habuimus, verba eius absque fructu inaniter vel ad se redire, aut vix, aut nunquam potuisse. Inerat enim illis virtus tam efficax, vt rarus quis inueniretur, quem non penetrarent, sed quodcumq; & vbicũque se niti vellet verbis persuadebat. Vnde haud incongruè ei illud Ecclesiastes potuit tribui: Verba sapientis sicut stimuli, & sicut claui in altum defixi. Verumtamen quia infirma mens refugit quandoq; audire veritatem spiritu feruoris prolatã, contigit quandam ex familiaribus suis (quã hæc nostra virgo durioribus verbis monuerat) esse turbatã. Quæ cùm precibus niteretur a domino obtinere (ducta nimirùm pietatis affectu) vt feruorem zeli in Gertrude hac tẽperaret, hoc modo docetur à domino: Ego cùm in terris ambularem, feruentissimas habui virtutum affectiones, vnde quæuis iniustitia mihi præcipuè erat contraria. In hoc itaque est mihi hęc quasi similis. Tunc illa: Domine, inquit, quod in terris verba tua reprobis quibusdam videbantur dura, id alia contigit ratione; Hæc enim eos verborum asperitate turbare videtur, qui homines perhibentur esse boni. Ad quod dominus ait: Et Iudæi in illis diebus

sanctis-

sanctissimi iudicabantur, qui præcipuè tamen in mè scandalizabantur. Irrorauit præterea multis electorū per eius verba gratiam suam Deus. Qui ad vnum eius verbū dùm loquentem audissent, sæpè plus testabātur se compunctos, quam ex prolixo sermone etiam probatissimorum contionatorum. Quod verū esse probāt abundantes, quas tunc fundebant lachrymæ, dum illa loqueretur. Sæpius namq; vidimus rebelles durosq; ad illā accedere, qui ante â nemine poterant humiliari: verùm cùm pauxillum tēporis eius adissent verba, mutari adeò, vt continuò promitterent in omnibus, quæ deberent, se crediturōs ac obtēperaturos. Hanc autē gratiam non solum verbis, verùm etiam idq; multo maxime, eius orationibus didicimus collatam. Permulti nāque grauibus tentationibus, aut alijs molestijs quotidiè grauati, vbi orationibus se illius cōmendauerunt, tam perfectè liberati sunt, vt per amicos secretos sæpenumerò rogarēt Deo primū, deinde huic eius electæ, gratias pro sua agi liberatione. Ex ijs quidā (quod tacendū non est) in somnis quoque sunt admoniti grauamina huic sua manifestare. Quod postquam fecerunt, plenā sunt liberationem assecuti. Quid alij hic sentiant, prætereo. Equidē ego haud inferiora hæc esse arbitror miraculorū, aut signorū dono. Neque enim minus beneficium putandum est, quo animæ, quam quo corpora sanantur. Cæterū quo lucidius ostendā, ne illam quidē, putà miraculorum gratiā ei defuisse, sed signis quoque quibusdā infallibili testimonio â domino virtutum (qui eam incolebat) factā illustriorem: addā hic quædam ad eiusdē virginis decorem, & ad illius qui eam huiusmodi donauit mirabilibus, laudem & gloriam.

Rationem addit S. Grego. 4. dialog. 6.

6.

De

De quibusdam illius miraculis.

Caput. XIIII.

QVodam anno accidit cœlum tam diutinum, tamq; asperum in Martio, vt homines pariter, ac iumēta in periculum venirent mortis. Communis autē omnium erat quærimonia, quòd illo anno nulli crescerēt fructus, nullæ fruges, præsertim quæ in messem propter frigora essent venturæ: quandoquidem iuxta mēsis, hoc est, lunæ astrorumque conditiones prædicabatur multo adhuc tempore gelu hoc duraturum. Quid faceret hæc Deo dilecta, communem omnibus audiens calamitatem? Profectò quomodo assueta fuerat cuncta huiusmodi ad dominum referre, dùm esset in Missa venerabile Sacramentum Eucharistię sumptura, pro hac re alijsque multis dominum rogabat. Arbitrabatur enim suum hoc esse, vt omnium sentiret incommoda, omnibus compateretur, omnibus deniq; deprecaretur infelicitatem. Post orationis itaque finem a domino est illi responsum: Certissimè scias in omnibus, quæ â me petisti, te esse exauditam. Ad quod illa: Domine, inquit, certè ne me sciam exauditā, & quomodo decet propterea ne tibi tanquam exaudita debeo gratias agere? Si ita est, tunc securitatis hoc mihi da testimonium, vt rigidum hoc gelu quām totius temperetur. Hæc postquam dixit, ad solita se exercitia cōuertens, iuit sumptura venerabile Sacramentum. Post finem verò missæ dùm nihil eorum, quæ cum domino fuerat locuta, rememoraretur, inuenit iter admodum humidum, glaciemque, ac niuem vbiq; liquefieri. Cęteri homines, qui huius orationem, orationisq; virtutem

ignorabant,

ignorabant, admirabantur contra naturalem consuetumque naturæ cursum hæc fieri. Dicebantque hoc esse tentationem, quæ diu durare non posset, quandoquidem naturali ordine non eueniret. Veruntamen vt verè se probaret dominus huius orationē exaudisse, secuta mox est tanquam in Vere serenitas amœna diutissime perseuerans. Tempore quodā messium tam continua perseuerabat pluuia, vt formidarent omnes, triticum reliquasque segetes introduci ex agris non posse, assiduisq; propterea orationibus ad Dominum clamabant. Inter quos dūm semel hæc simul oraret, adeò vehemēs importunaq; domino insistebat, vt ab oratione nullet cessare, nisi & placatum sentiret dominū, & promissionem restituendæ serenitatis acciperet. Quod vbi dominus illi promisisset, nimia est etiam mox serenitas secuta, tametsi densissimæ tunc nubes omnem replessent cœlum. Vesperē quodam post cœnam, dūm conuentus propter explenda opera cultiā intrasset, soleq; adhuc fulgente nubes in aere essent, quæ pluuiam minarentur, gemebat illa ex imo cordis, & me audiente, sic dominum affabatur: O domine Deus vniuersorū creator, non opto vt indignissimæ meæ voluntati, tu quasi compulsus obedias: Sed si liberalissima tua bonitas cōtra iustitiæ tuę decorem dignatur propter me tantum hanc pluuiam continere, opto potius vt beneplacēs voluntas tua perficiatur & resoluatur. Hęc dixit suā resignans voluntatem Deo, nihil tunc pręter diuinā eius prouidentiam cogitans, cuius optabat perfici voluntatem. Mira res. Necdū verba finierat, fulmina, tonitrua pluuiarumque guttę, cum impetu prorumperunt. Exterrita illa, pro compassione sororum, iterum dixit ad dominum:

minum: Bonitas tua se contineat clementissime Deus (si tibi placuerit) tantisper saltem, quoad laborem nobis perfecerimus iniunctum. Ad has preces benignissimus dominus, quo ostenderet se in omnibus illam audire, pluuiam donec labor esset consummatus, suspendit. Quo facto, & conuentu redeunte, licet in foribus adhuc constituto, tam vehemens ingruit tempestas imbrium fulminumque cum tonitru, vt quæ foris adhuc in curia manserant, prorsus humidæ redirent. Sic sic dominus electorum suorum, qui sua illius amore omnia desideria abnegarunt, precibus obedit. Diximus quid circa proximos diuina benignitas per eam operata sit. Iam ne quis putet ipsam pro alienis tantum hanc gratiam continuisse, referendum est igitur, quomodo etiā sibi ipsi miraculose nonnulla, licet propemodum absque oratione, domino quasi adiocando obtinuerit. Dum sederet super copioso stramine, si quandoque è manibus laberetur ei stilus, aut acus, per exiguumve huiusmodi aliquid, quod vbi tanta esset straminis congeries, nemo dignabatur quærere, propterea quòd reperiri desperaretur: cunctis ipsa audientibus domino dicebat: O Domine, quantumlibet quæram, absque fructu operam perdam, nisi tu restitueris. Da igitur vt inueniam. Hæc dicens, auersis oculis, misit manum domino eam regente, & mox ita extraxit quod quærebat, ac si in terra illud videns leuasset. In huiusmodi autem omnibus quæ illi accidere consueuerant, tam pro se, quàm pro alijs quidquid agendum foret, siue magnum id foret, siue paruum, semper ad consiliarium fidelissimumque adiutorem animæ suæ recurrebat. Hunc enim solū sibi amatorem inuenit perpetuò constantem.

SCHOL. *Ne lector parum pius irrideat hæc, quasi maiestatis diuinæ indigna: audiat quanta cum familiaritate Deus agat cum iustis: quanta cum teneritudine illos alloquatur: quantis blanditijs eos alliciat: & quasi se maiestas illa ad nostram paruitatem sese accomodat. Inquit* Isai.46. *enim per Isaiam. Audite me, qui portamini â meo vtero: qui gestamini â mea vulua. Vsq; ad senectam ego ipse: &* Ierem.31. *vsq; ad canos ego portabo: ego feci, & ego feram: ego portabo, & saluabo. Et per Ieremiam. Si filius honorabilis mihi, Ephraim, si puer delicatus: quia ex quo loquutus sum de eo, adhuc recordabor eius. Idcirco conturbata sunt viscera mea super eum: miserans miserebor eius, ait Dominus. O pietatem atque dulcedinem paternam, vereq; diuinam: non irridendam, sed admirandam, amandam, laudãdamq;.*

Gregor.1. dialo.8. *Audiat etiam Gregorium, qui cum retulisset miraculum de sancto puero Bonifacio, cuius mater Gallinas alebat, quas â vulpecula interdum raptas deuoratasq; dolebat: quadam die concitus Ecclesiam intrauit; & se in orationem prosternens, apertis vocibus dixit: Placet tibi Domine, vt de nutrimentis matris meæ manducare non possim? Ecce enim gallinas quas nutrit, vulpes comedit. Qui ab oratione surgens, Ecclesiam est egressus: mox autem vulpes redijt; gallinam quam ore tenebat, dimisit: atque ipsa moriens, ante eius oculos in terram concidit: Ac ne viderentur hæc puerilia, & maiestatis æternæ indigna, addidit Gregorius: Hoc ex magna conditoris nostri dispensatione agitur, vt per minima quæ percipimus, sperare maiora debeamus. Exauditus est nanq; in rebus vilibus puer sanctus, & simplex: vt in paruis disceret, quantum de Deo præsumere in magnis petitionibus deberet. Nec est dissimile quod sanctus idē doctor de S. Benedicto monachorũ Patriarcha*

triarcha & patre cum esset puer, traddidit: cuius nutrix capisterium cõmodatũ petierat ad purgandũ triticũ, ac postea confractum vehementer gemebat & lachrymabatur. Compassus nutrici Benedictus puer, orationi se dedit, & capisterium cũ ingẽti miraculo restituit. Ecce quam materna tenetudine, atq; prouidentia cum suis dilectis Deus agit. 2. Dialo. c.2.

Accidit postea alia ventorum auræq; tempestas, nimiaq; siccitas. Quam (vt fit) agris homines causaren tur nimis pernicioſam, Dumq; ipsa pro hoc malo amouendo dominum exoraret, respondit illi dominus: Causa quare electorum meorum preces interdũ exaudio, inter me & te non habet locum: Quoniam per gratiam meam tua voluntas adeò meæ vnita est, vt aliud atque ego nequeas velle. Quia verò per hanc tempestatem quorundam corda mihi repugnantia corrigere statui, quo saltem per orationẽ me quærant (nam alio quouis præsidio destituti ad me confugiunt) necesse est idcirco in presentiarum hanc precem tuam non exaudiri. Verumtamen ne putes te gratis, aut inaniter orasse, alio propterea te donabo munere spirituali. Hæc illa audiens, æquanimiter accepit: gaudens deinde cũ in ciusmodi alijs si iuxta Dei beneplacitũ nõ exaudiretur.

SCHOL. *Quamuis in diuinis promissis certum, ratumq; sit, omnis qui petit, accipit: Petite ergò & accipietis: id tamen de ijs rebus, quæ ad æternam salutem conducunt, intelligendũ esse, concors interpretum sacrorũ sentẽtia est. In alijs vitæ huius euẽtibus verũ est quod in sentẽtijs dixit Augustinus. Fideliter supplicãs Deo pro necessitatibus huius vitæ: & misericorditer auditur, & misericorditer nõ auditur: De quibus ait Paulus. Quid n. oremus sicut oportet, nescimus, quæ verba grauiter, & docte. Augustinus, sic* Lib. sentẽ. Prosperi.

Augusti. Epist. 121. exposuit. Cur putamus hoc Paulum dixisse, nisi quia molestiæ tribulationesq; temporales plerumq; prosunt, vel ad sanandum tumorem superbiæ, vel ad probandam excitandāve patientiam, cui probatæ & exercitatæ clarior merces, vberiorq; seruatur, vel ad quæcumque flagellanda, & abolendæ peccata: tamen nos nescientes, quid ista prosint, ab omni tribulatione optamus liberari. Ab hac ignorantia, nec seipsum Apostolus ostendit alienum, nisi forte quid oraret, sicut oportet sciebat: quando in reuelationum magnitudine, ne extolleretur datus est illi stimulus carnis Sathanæ, qui eum colaphizaret: propter quod ter dominum rogauit: vt eum auferret ab eo, vt quæ, sicut oportet, nesciens quid oraret. In his ergò tribulationibus quæ possunt & prodesse & nocere, quid oremus, sicut oportet, nescimus: & tamen quia dura, quia molesta, quia contra sensum nostræ infirmitatis sunt, vniuersali humana voluntate, vt à nobis hæc auferantur, oramus. Sed hoc deuotionis debemus domino Deo nostro, vt si ea non abstulerit, non ideo nos ab eo negligi existimemus: sed potius pia patientia malorum, bona speremus amplioria, sic enim virtus in infirmitate perficitur. Nonnullis quippe impatientibus dominus Deus, quod petebant cōcessit iratus: sicut contrà Apostolo negauit propitius. Itaque tanta vis est orationis, vt non tantum ea quæ ad salutem æternam conducunt, impetret: sed etiam aliquando nocitura, ne quispiam de Deo conqueratur, aut eius munificentiam incusset: qui sæpius rogatus aliquando negauit, quod fuerat ab eo assidue postulatum. Itaque nemo se magnipendat, si fuerit exauditus cum aliquid impatienter petit, quod non impetrare plus prosit: neque se abijciat, & de diuina erga se miseratione desperet, si non exaudiatur, cum forte aliquid petit, quod accipiendo affligatur atrocius: vel à prosperitate corruptus,

corruptus, penitus euertatur. In talibus ergò quid oremus, sicut oportet, nescimus. Vnde si aliquid, cōtra quem oremus acciderit, patienter ferendo, & in omnibus gratias agendo: hoc potius oportuisse, quod Deo, non quod nostra voluntas habuit, minimè dubitare debemus. Nam & huiusmodi exēplum præbuit nobis ille mediator, qui cum dixisset, Pater si fieri potest, transeat à me calix iste: continuò subiecit: Verū non quod ego volo, sed quod tu vis, Pater. Hæc tam grauia tamq; vera D. Augustini verba experta est B. Gertrudis, cui dominus quia temporale beneficium quod petierat denegauit maioris beneficij, ac spiritualis dono recompensabit. Tanta est liberalitas diuina, & largitas. Matt. 26

Verùm cum sanctus dicat Gregorius, probationem sanctitatis non in faciendis miraculis sitam esse: sed in dilectione proximi, quem diligere debet vnusquisque sicut seipsum (quod quomodo ab hac electa Dei imple tū fuerit, suprà satis dictum est) reor propterea hic sufficere quæ dicta sunt de splendore miraculorum, quibus dominus eam, vt quam inhabitaret dignissimam testaretur, glorificauit. Siquidē ad ea quæ prædiximus, idcirco præcipuè tracti sumus, ne taceremus ea quibus obstruerentur quorundam ora, clementissimæ miserationi, ac benignitati diuinæ obstrepentium, commēdaturque humilium confidentia, qui cuncta vel sibi in profectum, præcipuè tunc, quando de ijs quoque bonis quæ proximis inesse credūt, æquè ac de suis gaudēt.

De singularibus excellentijs gratiarum huic virgini à Deo concessis ad salutem proximorum.

Caput. XV.

Sequuntur iam quæ tacenda non videbantur, licet non

nõ minori potuerim difficultate ea quâm si sub lapide fuissent magno abscondita, percipere. Nonnulla quoq; ab alijs pijs hominibus omni fidedignis accepi testimonia de hac virgine, quæ huc duxi adijcienda. Permulti enim ad hanc perinde, ac diuinum oraculum dũ in ambiguis fluctuarent, accepturi consilium, solebant confugere: potissimè autem ij, qui scrupulis angebantur hæsitantes, deberent ne propter vnum aliudve quo mouebantur, â sacræ Eucharistiæ perceptione abstinere. Quorum singulis quomodo expediebat suadens, inducebat eos, nõnullos itẽ cogebat super misericordia Dei confidere, atq; ad hoc sacramentum pie fideliterq; accedere. Accidit, vt dum semel metueret (quod puris mentibus fieri assolet) ne præsumptionis temeritatis vẽ â Deo argueretur, quod ad huiusmodi iusto promptior responderet, aut certè nimium quâm par erat, sibi authoritatis vendicaret. Eamobrem ad dominũ quomodo solebat, fide plena confugit, illi expandens scrupulũ quo tenebatur. Quam dominus his verbis consolatus est: Noli post hac timere, consolare, confortare, & esto secura. Ego dominus Deus tuus, ego amator tuus gratuito amore creauite. Ego elegi te, vt in te per gratiam meam inhabitem, & vt in delitijs vtar te, Itaque omnibus, qui per te humiliter, ac deuote me quærũt, ego per te etiam verè respondeo. Tu quoq; ex me promissionẽ hanc securè accipe. Nunquam, quem ego sacramenti corporis & sanguinis mei perceptione indignum iudicauero, permittam, vt pro hac re te consulturus accedat. Quare ijs quos ad te mitto, timoribus & scrupulis grauatos, securũ nuntiato ad me accessum. Nulli enim horum tui gratia sinum meum paternum præcludam:

sed

sed amorosæ affectionis illi manifestabo amplexum, & suauissimæ pacis osculũ haud negabo. Deinde cùm pro quodam orasset, & inde erubesceret quòd cercioremve non habuisset ille fidem pro quo orauerat, plura obtinendi quâm ipsa iam impetrauerat, dominus respondit benignè dicens: Quantum vnusquisq; per te sperat se accepturum, tãtundem â me absq; dubio obtinebit. Quidquid præterea cuiuis nomine meo promiseris, hoc ei certissimè præstabo. Nam etsi fortasse humana imbecillitate præpeditus ille pro quo tu oras, operationem meam non senserit: nihilominus tamen iuxta promissionem in illius anima ego profectũ operabor. Elapsis post hæc nõnullis diebus, cùm diuinã hanc promissionem admirabunda recoleret, nec immemor suę esset vilitatis, â domino scisciatur, quinam fieri posset, vt se vilissimam hac gratia dignaretur, vt tam admiranda in se operaretur. Cui dominus: Nonne vniuersalis Ecclesia confitetur me soli Petro olim dixisse: Quidquid solueris super terram, erit solutum & in cœlis, & cætera: cùm tamen simul credat hodie quoq; hoc ipsum fieri per ministros Ecclesię? Quarè ergo & tu non credis me eadẽ & posse, & velle implere, quæcũq; amore diuino instigante, ore etiam meo tibi promitto? Deinde eius tãgens linguã dicebat: Ecce dedi verba mea in ore tuo: & quæcũque ex instinctu meo alijs & nomine meo dixeris, ego in veritate cõfirmo. Cuicũq; præterea de bonitate mea aliquid promiseris in terra, ego illud firmum ac ratũ habebo in cœlis. Ad hæc illa domino respondit: Domine ego dolerem, si quis inde damnationem incurreret, spiritu me ad loquendum impellente & dicẽte nullũ esse delictũ,

 quod

quod impunitum maneat, aut aliud huiusmodi. Cui dominus respondit: Quando iustitiæ animarum ve zelo vrgente huiusmodi loqueris, tunc clementia mea hominem cui locuta es, præueniens admonebit, vt de reatu suo pœniteat, ne vltionem supplicium ve, contemnēs verba tua, commereatur. Tunc illa rursus ad dominū loquens: Si verè, inquit, ita est domine mi, quomodo tu ipse fateris, vt tua bonitas ore meo loquatur: cur tunc verba mea in quibusdam adeò parum operantur, quos tamen opto tam feruenter in tui laudem & eorū promouere salutem? Cui respondit dominus: Ne mireris quòd verba tua gratis quandoq; & absque fructu manent, quando me quoq; olim in humanitate cum feruore & virtute diuinitatis prædicante, verba mea non in omnium cordibus fructum salutis operabantur. Prouidentia namque mea diuina ordinātur singula & perficiuntur in tempore apto atq; á me constituto. Non diu post accidit, ob defectum quendam ab ea corripi: Indeque ne in discreta & nimia fortasse fuisset humiliter verita, confugit ad dominum orans vt lumine diuinæ cognitionis mereretur illustrari, quo nulli aliter quàm ipsi, hoc est diuino beneplacito congrueret, in quocumque negotio responderet. Cui dominus: Noli, inquit, timere filia, sed confide. Singulari enim hoc priuilegio te præfero, vt quicumq; de negotio etiam quocumq;, humiliter, ac fideliter requisierit te, tu in luce veritatis meę huius negotij intima perspicies discerneſq;, quomodo ego illud discerno & iudico iuxta rei & hominis conditionem: & cuius ego causam iudicauero grauiorem, huic tu meo nomine durius respondebis: & ê diuerso pro leuioribus causis blandius responsum dabis.

dabis. Hæc illa audiens, suamque indignitatem agnoscens, dixit ad dominum: O dominator cæli & terræ, contine iā, quæso, miserationis tuæ exuberantiā, quia tāto dono, vtpote cinis & puluis, prorsus indigna sum. Cui dominus suauiter blandiens dixit: Et quid magni æstimandum est, quòd inimicitiarum mearum causas tibi do discernendas, cui sæpiùs amicitiæ meæ secreta communicaui? Adiecitq; etiam dominus: Quicūque tristitia præssura ve aliqua affectus, humiliter simpliciq; veritate in verbis tuis consilium, aut consolationē quæsierit, desiderio suo nunquā fraudabitur. Ego enim Deus habitans in te, impellente exuberantissima amorisnei pietate, cupio per te benefacere multis. Porrò gaudium quod inde cor tuum sentit, ex abundantia diuini cordis mei absq; dubio haurit. Alio tempore pro commendatis sibi dum oratet, hoc á domino accipere meruit responsum: Quomodo olim sub lege quicūq; cornu altaris apprehēdebat, pacē & immunitatē se gaudebat inuenisse: sic modò quoniā te ad inhabitandum misericorditer elegi, quicūq; se tuis orationibus fiduciā habens commendauerit, per gratiam meam saluus erit. Confirmabatur autem huius diuinæ promissionis veritas etiā aliundè, puta ex testimonio dulcis memoriæ dominæ Mechtildis cantricis: cui pro hac Gertrude oranti monstratum est cor eiusdem in similitudine firmissimi pontis, qui pro vna parte Christi humanitate, pro altera verò eius diuinitate, ceu duobus muris videbatur munitus, intellexitq; dominum sibi dicentem: Quicumq; ad me per hunc pontem conantur venire nunquam cadere possunt, aut hallucinari, hoc est: Quicumq; verba huius susceperint monitisq; eiusdem

dem humiliter obedierint, à recto itinere quod ad æternam ducit vitam, in perpetuum non deuiabunt.

Quamobrem iusserit Dominus hunc librum edi.

Caput. XVI.

CVM hæc sancta virgo Dei esse voluntatem, vt scripta hæc ad hominum venirent notitiam, intellexisset: admirans secum mente reuoluit quę nam huius possit fore vtilitas, quando iam animo firmato decreuerat in vita sua nulli hæc manifestare. Post mortem verò suam nil aliud superesse, quàm vt legentes multi turbarentur, propterea quod inde nihil possent ædificationis haurire. Hæc dum ita meditaretur, dominus eius cogitationibus respondit, dicens: Et quid tibi vtilitatis videtur inde prouenire, quod scriptū legitur beatam Catharinam, dum esset in carcere, à me visitatā, illique à me dictum: Constans esto filia, quia tecum ego sum? Aut quid inde quod legor Ioannem singularem mihi dilectum visitasse, dicens: Veni dilecte mi, &c. Nam & alia, multaque ijs plura tam de his, quam de alijs sanctis meis, cur leguntur, nisi vt legentium audientiumque augeatur deuotio, & erga humanum genus pietas mea reueletur? Subiungensque: Pari, inquit, modo aliquorum potest accendi deuotio ad eorundem desiderium, quæ te legunt accepisse ex me, considerantium gratiam & liberalitatē bonitatis meæ, qui subinde studebant suam mutare vitā ad meliora. Alia vice denuò admiranti cur tantoperè à Domino in spiritu sentiret se ad manifestanda hæc scripta impelli, cùm nō ignoret ipse plerosq; futuros animo pusillos, qui nō solùm nihil

nihil inde sumerent ædificationis, sed vilipenderent etiā & calumniarentur, Dominus respondit: Ego gratiam meam tali modo in te posui, vt magnum inde fructum exigam. Quare vellem eos, qui similia dona habentes, per negligentiam paruipendunt, cùm de te hæc audierint, admonitos fore, quo etiam ipsi collata sibi dona agnoscant, atque ingratitudine (vnde mea in illis gratia augeatur) crescāt. Vel rò siqui maligno corde maluerint ea calumniari, peccatū illorum sit super eos te immuni perseuerante. Prophetā namq; ex me dicit: Ponam eis offendiculum, ac si diceret: Multa dispono, permitto, aut iubeo ad salutem electorum, licet inde reprobi scandalizentur. Hoc sensu etiam virgo illa verba accepit, intelligens dominum sæpenumerò instigare electos suos, vt aliqua faciant, vnde alij scandalizentur, licet non propterea id fiat, vt scandalizentur proximi. Atque ideo electi non debent ea opera bona omittere, vt pacem ab ijs, qui omnia interturbant, ac peruertūt, habeant. Optima enim pax est, bonis mala vincere, hoc est, non omittere ea quæ Deo quis scit esse beneplacita: licet imperfecti & malis ea peruertant, aut propterea murmurent. Nam eiusmodi homines non omittendo Deo voluntatem, sed obsequijs, ac beneuolentijs alijs placandi atque vincendi sunt. Hic enim sanctior est modus lucrandi proximum. In quo si quis nihil etiā profecerit, propter eorū obstinatam duritiā, qui volunt melioribus aduersari: mercedem tamen humiliationis suæ nihilominus magnam obtinebit. De ijs verò qui diuinis operibus credere nolunt, dicit Hugo: Quia fideles semper aliquid habent vnde dubitare possent, & infideles vnde credere valeāt: iustè & fidelibus

pro

pro fide datur præmium, & infidelibus pro infidelitate supplicium.

De testimonijs euidentioribus, quod dominus per istam omnia beneplacita sua operabatur, absque vllo impedimento.

Caput. XVII.

CRescente in hac Dei electa cum cæteris virtutibus humilitate, crescebat & castus Dei timor atq; sui cognitio profundior: qua suam vilitatem indignitatéq; indies perpendens, tot tantisq; Dei donis ingratam se iudicabat. Qua propter fœlicis memoriæ D. Mechtildem in gratia reuelationum nunc opinatissimam, accedens, eius reuerentię humiliter supplicat, vt super ijs donis iam supradictis dominum consulerer. Cupiebat autem non quasi dubia super acceptis donis fieri certior, sed ad gratitudinem maiorem prouocari, atque contra pusilanimitatem roborari futuram, si quando posthac indignitatis suę nimietas considerata eam ad vacillandum pertentaret. Itaq; cum D. Mechtildis iuxta quod rogata fuerat, se ad consulendum pro ea dominum in orationem dedisset, vidit dominum Iesum sponsum floridum & delicatum atque præangelorum millibus forma speciosum, vestibus viridibus, quæ intus aurei videbantur coloris, indutum, & hanc pro qua orabat, dextera sua delitiosa blandè amplectentē: ita vt latus virginis sinistrū vbi cor iacet, quasi affixū hæreret aperturę amatorij vulneris Iesu. Vidit quoq; illam Gertrudem è diuerso sinistra sua dominū Iesum quasi dorso tenùs circumplectentem. Admirans igitur quid hæc indicare

indicare vellet visio, scire cupiebat. Cui dominus ait: Per virorem vestium mearum quæ intus aureo subornantur colore, scias significari diuinitatis meæ operationem totam ex amore florere & virere. Et hæc replicās: Tota, inquit, floret & viret operatio mea in anima ista. In hoc verò quia cernis cor eius lateri meo applicatū, intellige quod eā adeò mihi appositè applicuerim, vt omni hora susceptre diuinitatis meæ influxū queat. Tunc sic illa longius percunctatur: Dedisti ne domine mi, huic electæ tuæ dona huiusmodi, quibus tūto possit pro negotijs, dubijsve elucidandis, venientibus quibuscunq; ad se, respondere, & ex ambiguitatibus eos extricare, certioresq; ac tutos in veritate cognitionis tuæ facere? Et ne apud te & hoc firmum, vt omnes per eam te quærentes salutis æternæ sint subsidium inuenturi? Hæc enim ipse es ei pollicitus, his & his verbis, quę pro sui instructione & humilitatis causa ipsa mihi reuelauit. Ad quod perbenignè dominus respondens, dixit: Ego certè singularibus ipsam præeminentijs ijs donaui. Quidquid sperare potest quispiam, se per eandem accepturum, absque dubio obtinebit. Deinde quencūque ipsa altaris communione iudicauerit dignum, hunc misericordia mea nunquam habebit indignum. Tertio si quem ipsa ad communionem hortata fuerit, hic affectuosius â me respicietur. Quarto deniq; singulorum defectus ad se venientium iuxta discretionem meam diuinam iudicabit ipsa, vel leuiores, vel grauiores, quomodo ego eos iudico. Verūtamen quoniā tres sunt qui testimoniū perhibent in cœlo, scilicet Pater, Verbū, & Spiritus sanctus: sic ipsa ad ea quę loqui vult, triū horū quæ sequuntur, testimonium debet respicere.

Primò

Primò obseruet cum loquitur alicui, sentiat ne spiritum se intus impellentem ad loquendum. Secūdò aduertat, an ille cui loquitur doleat, aut saltem dolere velit prò suo defectu. Tertiò obseruet, bonā ne habeat ille cui loquitur voluntatem. Hæc tria vbicumque inuenerit, secura & absq; vllo dubio scrupulove, quidquid dignū iudicauerit respondeat: quia ego certè omnia rata habebo, quæcumq; illa de mea pietate huiusmodi hominibus spoponderit. Adiecitq;: Quotiescumq; voluerit illa cuipiam loqui, ante quasi ad me aspirādo ingemiscat, quo in se attrahat cordis mei diuinam aspirationem. Exinde quidquid locuta fuerit, tanquam ex me dictum indubitatum ac certum habeatur. Neque enim ipsa neque audientes fallentur, quin cordis mei secretū per illius verba innotescat. Deinde addidit hæc quoq; dominus: Verborum tuorū ipsa (quia te misit ad me) fidele testimonium seruet: vt si post aliquod tēpus diutinum senserit in se acceptam gratiam aliquantulum tepescere (vt fit nonnunquam) propter occupationes, & varias, & multiiuges: nequaquam tamen mihi diffidat, neque de gratia mea addubitet: quia prædictorum priuilegiorum dona certissima, firma, nunquamq; peritura illi cunctis diebus vitæ eius seruabo. Iterum interrogauit D Mecthildis: An Dei hæc electa Gertrudis culpam contraheret etiam, aut vnde id fieret quòd omni hora illa festinaret perficere, quidquid tunc forte eius menti faciendum incidisset. Nam æquè semper eius erat parata conscientia, siue oraret, siue scriberet, legeret, aut proximos instrueret, corriperet aliquos, aut consolaretur. Dominus respondit: Ego cor meum tam misericorditer, quàm inseparabiliter eius animæ coniunxi,

coniunxi, vt mecum effecta sit vnus spiritus. Hinc vsu venit illi in omnibus, & ad omnia voluntati meæ tam concorditer consentire, vt maior concordia non sit membrorum corporis ad suum cor, quàm animæ eius ad me. Quomodo enim homo dum cogitat in corde suo: fac hoc, confestim manus quia consentiunt & obtemperant cordi, mouent se ad faciendum: Quando itē cogitat: Vide illud, oculi consentientes absq; mora aperiuntur: Sic ista quoque mihi indesinenter adest, & singulis horis quod ego intendo, illa perficit. Ego enim illam singulari modo præ alijs inhabitandam mihi elegi, quamobrem voluntatis eius & inde etiam opus bonæ voluntatis eius cordi meo inhæret, quasi dextera mea qua operor quæcumq; volo. Intelligētia ipsius est mihi oculorum loco, dum intelligit ea quibus ego oblector. Et impetus spiritus eius est mihi ad modū linguæ, Nam hoc spiritu impellēte, loquitur quæ ego volo. Discretione ipsius vtor, vt auribus: quandoquidem aures misericordię meæ ad ea se inclinant, ad quę ipsa pietate compassionis flectitur. Eius intentionem habeo pro pedibus dum ipsa hoc intendit quod sequi me decet. Inde fit, vt secundum impetum spiritus mei semper cogatur festinare vt vna re absoluta ad aliam iuxta meū instinctum accincta paratąq; inueniatur. Optimè autem pacata est eius conscientia, nec scrupulo angitur, si de consuetis exercitijs propterea quidquā neglexerit: quia ad obediendum voluntati meæ id licet intermissum videatur, aliunde tamen vbi mea est per ipsam voluntas impleta, id ipsum duplicato fructu compensatur.

Alia quædam Deo deuota, quę in spirituali cognitione satis illuminata & probata erat, Deo gratias agebat pro donis

donis huic virgini nostræ collatis: cui visio iuxta, ac reuelatio de huius electæ priuilegijs deque eius animæ vnione cum Deo reuelationi D. Mecthildis, quæ iam dicta est, conformis, atque prorsus similis illata est: vnde facile constat supradicta hæc vera & firma infallibiliter prodire ex Deo, cuius testimonia credibilia facta sunt nimis: quãdoquidem vtriusque, hoc est D. Mecthildis & huius deuotæ aures, id est, intelligentiam dominus æquè reuelauit, vt eiusdem susurri sui venas quasi sibilum aureæ tenuis, pari modo de huius virginis statu susciperent: licet vtrobiq; non plus de alterius reuelatione constaret alteri, quàm Romanis hoc momento scire datum est quid interim agant Hierosolymitani. Verumtamen hæc deuota in sua reuelatione hoc quoque addidit sibi manifestatum, videlicet omnia, quæ beata hæc Gertrudis tunc recepisset gratiarum Dei dona, multo ijs esse minora, quæ adhuc domino infundente receptura erat. Addensque: Ad tantam, inquit, cum Deo vnionem perueniet, vt oculi eius non videãt, nisi quod per eos Deus vult videre: nec os eius laquetur aliud præterquam quod per illud dominus voluerit: loqui: & ita de reliquis. Porrò hoc donũ quando à Domino receperit, aut quomodo impletũ sit, largitori omnium munerum soli, & illi cui fœliciter hoc datum est experiri, notum arbitramur; quamuis etiam eos non omnino latuerit, qui sagacius vestigando dona in ea sancta potuerunt intelligere.

Quomodo mansuetudinem, patientiam, animiq; tranquillitatem seruauerit, omniaq; Dei opera ab eiusdem manu læta acceperit.

Caput.

Caput. XVIII.

DVM quadam vice D. Mecthildem hæc Dei electa rogasset, vt pro se orando virtutem mansuetudinis ac patientiæ sibi à Domino impetraret (his enim præcipuè sibi videbatur indigere) ac D. Mecthildis, vt rogata fuerat, vbi pro hac gratia illi obtinenda dominum orabat, hoc ab eodem accepit responsum: Mansuetudo quæ mihi in ea placet, nomen accepit à manendo. Quia verò iugiter ego in ea habito: decet vt ipsa maneat quoque mecum. Aut si necesse habet exire, faciat quomodo sponsa agit delicata, quæ sponsum habet præsentem. Hęc enim dum opus habet vt egrediatur, tenet sponsi manum educẽs illum secum. Hoc modo ipsa quoque cum necessarium opportunumve illi videbitur, â dulci quiete contemplationis interne ad agendam proximorum salutem exire, imprimat cordi suo salutiferum signum crucis: & antequam loquatur, vel vno verbo nomen meũ exprimat. Deinde quidquid ex gratia illi mea inciderit, proferat. Simili quoque modo quę mihi in ea placere debet patientia, nomen accepit à pace & scientia. Tale namq; studium debet ei inesse cum pacis tum patientię, vt in aduersitate quacumque nullam harum amittat. Semper etiã in mente habeat sciatq; quare patiatur, hoc est nõ aliud in se inueniat quare patitur, aut quare ad patiendum se offerat, quam ex amore, quo verę fidelitatis mihi signũ exhibeat. Alius quidã, cui hęc virgo prorsus erat ignota, nisi quod illius orationibus ipsa se iam dudum commendauerat, dum pro ea oraret, â Deo responsum est illi: Ego vt delecter in ipsa, elegi eam mihi inhabitandam. Quidquid igitur in ea diligitur opus est meum, &

opus meum in ea diligit quisquis eam diligit. Quâ propter qui in ea dona interiora, seu spiritualia non capit, saltem diligat exteriora dona mea in ea, puta habilitatem, facundiam, & similia. Equidem propterea feci eam ob omnibus parentibus & amicis exulẽ, vt propter consanguinitatem nemo eam amaret, sed ab omnibus cur amaretur, solus ego causa essem. Alius simili modo, dũ rogatus pro hac virgine oraret, simul â Domino scisciabatur vnde accideret, vt hęc virgo quę tot annis diuinæ præsentiæ familiaritatem foret experta, in se videretur sibi ipsi tam negligenter viuere: quãuis tam graui culpæ nunquã se agnosceret obnoxia, vnde sentiret sibi Dominũ iratum. Cui Dominus respõdit: Quod nũquam me illi iratũ exhibeo, hinc est, quia opera mea cuncta verè iudicat iusta & optima, nec propterea consentit perturbari. Et licet illi quandoq; quæ eueniunt sint molesta, molestiam tamen animi omnẽ in hoc aut temperat, aut depellit, dum ex mea prouidẽtia sic ordinante accidisse hæc cogitat. Atque ideo semper me illi placatũ exhibeo. Hoc postquã virgini sanctæ innotuit, dominum videlicet suapte bonitate sic respondisse, deuotissimas vt decebat eidem pro huiusmodi dignatione sua paterna gratias agebat inter cætera sic dicens: Dulcissime amator, quomodo hoc fieri potest, vt tua clementia iniquitatem meam tãtam, tamq; multiplicem, tam longanimiter ferat, idque propterea quod prouidentia, ordinãtio, atque cũcta opera tua perfectissima atq; laudabilissima mihi displicere nequeũt: cum tamen hoc, videlicet quod placent, nõ meæ sit virtutis, sed perfectionis & felicitatis tuæ superbenedictę: qui nihil iniquum, nihil non optimum, nihil non laudabilissimum,

bilissimum, potest operari? Tunc Dominus similitudine hac vtens ei respondit: Quando lector scripturam videt exiguam quam lecturum se diffidit, speculum sumit, ad cuius vsum litera appareat grandior: hoc tamẽ non ex mutatione scripturæ, sed ex vsu contingit speciali: Sic in te, ô filia, tam imperfectiones, quam defectus si quos inuenio, ex abundantia libera lissimæ benignitatis meæ suppleo atque restauro.

De clariori illustratione, familiariorique coniunctione animæ eius ad Deum.

Caput. XIX.

CVM aliquandiu â Domino non esset visitata, nec tamen grauatè id ferret: accidit semel, vt oportuna occasione data, vnde hoc esset, dominum interrogaret, Cui dominus respondit: Vicinitas nimia amicos, quandoque ne se mutuô queant perfectê contueri, præpedire solet: Verbi gratia: Siquis amicum aduenientem amplexatur, fit interea ob nimiam coniunctionem, vt delectatio visus impediatur. Hoc illa audiens, mox intellexit subtractione gratiæ meritum hominis quandoq; multipharian augeri: si tamen subtracta gratia illa homo benè agendo, ac se mortificando nõ inuenitur segnior, licet cum labore tunc operetur grauamenq; maius sentiat. Deinde cum semel mente reuoluerit, quomodo accideret, â Domino se aliter nunc quâm in superioribus annis visitari, Dominus illi dixit: In primis annis fæpius te variàs responsiones dando erudiui, quo posses alijs quoq; hominibus meum beneplacitum insinuare. Modo verò in tuo dũtaxat spiritu, quê illustro,

facio te sentire intelligereque inspirationē meam: quā verbis explicare, res valde esset dificilis. Ad hoc namq; te elegi, ad hoc vtor te, vt sis tanquam triclinium thesaurorum meorum, in quod gratiarum mearum diuitias colligam: prouidens, vt vnusquisq; quæ quę sierit in te, inueniat, tanquam in sponsa, quæ omnium secretorum sponsi sui conscia est, & propter diutinam cohabitationem cum sponso eiusdem in omnibus voluntatem, & beneplacitū agnoscet. Hanc etiá spōsi volūtatem, quam pro singulari familiaritatis gratia á sponso didicit, alijs debet reuelare. Cæterum quod singulari modo, vt supradictum est, deinde illustrata sit: hoc in se quomodo experta sit, alijs quoq; confessa est. Nam dum pro re aliqua licet feruentissime oraret, nullomodo potuit quomodo solebat, responsionem á domino obtinere: sed in hoc tantum præcipuè consolabatur, quando gratiam sentiebat pro aliquo orandi, quia tunc experientia simul, ac diuina inspiratione docta, certissimum illud sciebat, pro quo orauerat, futurum nihilo seciús atque eo tempore, quo dominus respondendo illi eam assecurabat. Si præterea consilium consolationemve ab ea quispiam quærebat, mox adhuc dum præsens aderat, sentiebat sibi resolutionem consilium ve, quod illi responderet, infundi cum tanta fide, securitate & certitudine, vt pro huiusmodi sic infusæ veritatis assertione mortem ausa fuisset subire: quamuis ante de huiusmodi re & quomodo respondēdum foret, neq; ab homine, neq; ex lectione didicisset, imo ne minimum quid etiam fuisset præmeditata. Si quando pro re aliqua oraret, in qua nihil certi ei dominus reuelaret cōsolabatur gaudebatque maximè, propterea

pterea quod sentiebat Dei sapientiam inscrutabilem, inuestigabilemque etiam sibi abscondi: licet eam nō ignoraret omnibus absque personarum acceptione administrari, vt pote charitati Dei perfectissimè coniunctam. Quare vt rem tutissimam & credebat & suadebat, omnia eius prouidentiæ committere. Et hoc ipsa quoque hilarius atque libētius, quam si omnium secretorum Dei abscondita peruestigasset.

LIBRI PRIMI FINIS.

INSINVATIONVM DIVINAE PIETATIS LIBER SECUNDUS, continens diuinæ bonitatis laudes, beneficiorumque Dei ac proprię ingratitudinis, confessiones.

ARGVMENTVM IN LIBRVM Secundum.



LIBRVM hunc in ordine secundum virgo sancta ipsa conscripsit, impulsa nimirum ad hoc ab eo, qui spiritum eius habebat in manu sua. Est autem liber admodum pius & vtilis omnibus: Tradit enim cuilibet animæ Deo deuotæ in hac ipsa Gertrude eruditionem simul ac exēplar quoddam viuum, iuxta spiritum viuendi in interiori homine: quomodo videlicet, vnusquisq; suos defectus, suāq;

imperfectionē debeat agnoscere, & corâ Deo plangere, quomodo seipsum propterea contemnere: & postremo, quomodo indies ad correctiorē se debeat vitā instituere. Docet præterea ê diuerso Deū ac eiusdē beneficia prædicare, pro eisdē gratias agere, & omnia bona in suā, vnde emanarunt, originē referre. Discitur deinde hic quid anima â Deo tracta sentiat, quid Deo, quidve sibi, debeat ascribere, qua deniq; inter diuinū & suum spiritū sit discretione vtendum, vt ad amorosam Dei vnionē pertingat. Pòrrò hæc traduntur verbis quidem simplicibus, minusq; ad rei dignitatē accedentibus. Verùm non iuxta stilum æstimāda est res nobilissima, quæ hic animabus deuotis gratis cōparanda exponitur. Constat nāq; multa quæ hic leguntur, posse quidem sentiri (idq; ab eo solo qui accipit ea) verùm pro sua maiestate haud quaquam verbis dignè exprimi. Scripsit autē hunc librū (quod dixi) ipsa virgo Gertrudis sua manu, diuinitus ad hoc coacta. Siquidem anno post acceptā singularē diuinæ familiaritatis gratiam nono, dum Dominicæ cœnæ dies esset, ipsaq; in cōuentu cum cæteris staret, expectās donec dominicum corpus infirmæ esset cuidā sorori apportatum: tunc vehemētissimo Spiritus sancti tractu impellente apprehendit tabulā in latere suo pendentem, & quæ sentiebat in corde cū dilecto in abscondito silentio, hæc manu scribebat infortitudine gratitudinis ad Dei laudē, vt sequitur his verbis: Incipit memoriale abundantiæ diuinæ pietatis, sic denominatum â Domino maiestatis.

GRATIARVM ACTIO VISCEROSA
pro prima gratia, qua dominus animam ad se traxit.

CAPVT. I.

AByssus increatæ sapientiæ inuocet abyssum admirabilis omnipotentiæ: ad laudem & extollentiam tam

tam stupendæ beneuolentiæ, quæ per supereffluentiā infinitæ misericordiæ tuæ, ô dulcissime Deus vitæ meę vnice dilecte animæ meæ, per deserta & inuia & inaquosa (hoc est, per multiplicia, quæ posui gratiæ tuæ obstacula) defluxit ad vallem miseriæ meæ, dū anno ætatis meæ vigesimo sexto in illa mihi salubertima secunda feria ante festū Purificationis castissimæ matris tuæ (quæ fuit sexto Kalēdas Februarij) hora satis optabili, post completorium in initio crepusculi, tu veritas Deus omni luce serenior, sed omni secreto intimior (qui densitatē tenebrarum mearū fugare decreueras) conuersionem meam blandè leniterq; exorsus es, cum sedatione turbationis cuiusdā, quā ante mensem in corde meo excitaueras: qua quidem turbatione (vt credo) destruere nitebaris turrim vanitatis & curiositatis meę (quam superbia mea erexerat in meipsa, licet inaniter nomen & vestē religionis gestarē) vt vel sic inuenires iter quo ostenderes mihi salutare tuū. Igitur dum hora, qua dixi, starem in medio dormitorij nostri, & iuxta ordinis reuerentiā, obuianti mihi seniori, caput inclinatū erigerem, ecce video te dulcissimū amatorē & redemptorem meū præ filijs hominum formā speciosum, in specie quidem honesti & amabilis iuuenis quasi sedecim annorum, qualis vel exterioribus oculis meis saltē potuisset placuisse. (Ita enim dignabaris immēsam gloriæ tuæ claritatem imbecillitati capacitatis meæ attemperare) mihi astantem, blandis lenibusque verbis dicētem: Cito veniet salus tua: Quare mœrore consumeris? Nunquid consiliarius non est tibi, quia innouauit te dolor? Hoc cùm dixisses, quamuis corporaliter me scirem in loco quem prædixi, stare: videbar tamen mihi

esse in choro nostro, in angulo vbi tepidam orationem meam facere consueui ibíque audiui sequentia verba, videlicet: Saluabo te & liberabote, noli timere. Quæ cũ audissem, vidi te tua prænobili & delicata dextera tenere dexteram meam, quasi hæc verba stipulando firmares. Et adiecisti, dicens: Cum inimicis meis terram lambisti & mel inter spinas linxisti, tandem reuertere ad me, & ego suscipiam te, ac torrente diuinę voluptatis meæ inebriabo te. Quæ cùm dixisses, liquefacta est in me anima mea, & cùm tibi pròpinquare vellem, respiciens vidi inter te & me, videlicet ad dexterã tuã & sinistram meam, sepẽ tantæ longitudinis, vt nec ante nec post me finis illius appareret vllus: quæ in sui sũmitate tanta spinarum densitate videbarur operta, vt prorsus nusquam mihi pateret transitus ad te vnicũ animæ meæ solatiũ reuertendi. Hinc dum pro defectibus & peccatis meis (quæ per sepem inter te & mè diuidẽtem haud dubium signabantur) starem gemens, & prę desiderio tui æstuans, & quasi deficiens: tu pater pauperũ (cuius miserationes sunt super omnia opera tua) apprehensa manu mea mox absq; vlla difficultate statuisti me iuxta te. Verùm cùm precioſam manum tuã, ex qua stipulationem prædictam recepi; aspicerem, recognoui in te dulcis Iesu vulnerum illorum præclara monilia, quibus omnium hostium irritantur chyrographa. His igitur & alijs dignantissimæ vocationis tuæ primitijs vana mentẽ meam illuminans & molliẽs, ab amore inordinato literarũ & omnium vanitatũ mearum, tua interna vnctione potenter abstraxisti: ita vt externa cuncta, quæ paulò ante malè placebãt, & omnia quæ tu ipse nõ es, o Deus cordis mei, mihi protinùs vilescerent,

vilescerent, & tu solus infecto palato animæ meę sapere inciperes. Pro quibus laudo, benedico, adoro te, & gratias agõ, quales possum, nõ quales dẽbeo, ex intimis medullis mentis meæ sapientiæ misericordiæ, & misericordi sapientiæ tuæ: quod tu creator & redemptor meus tam amicabili modo duram ceruicem meam suaui iugo tuo subdere conabaris, conficiens temperatissimam potionem aduersæ valetudini meæ optimè congruentem, qua spiritum meũ nouæ lucis infusione adeò serenasti, vt ex tunc in odorem suauiter redolentium vnguentorum tuorum currere inciperem, & iugum tuum putarem suaue & onus leue: quod paulò ante videbatur mihi durum & quasi importabile.

Gratias agit S. Gertrudis Deo, ob interiorem illuminationẽ illi collatam, quando conuersa est ad Dominum.

Caput. II.

AVE salus & illuminatio animæ meæ. Gratias tibi referat, quidquid cœli ambitus terrarumq; circuitus & abysi complectitur profundum, pro inusitatâ illa gratia qua introduxisti animam meam ad cognoscẽda & considerandà interiora cordis mei: de quibus antea tam parua mihi cura erat, quanta de interioribus (si dici possit) manuum mearum vel pedum. Verùm post tuæ dulcissimæ lucis infusionem, plura videre cœpi in corde meo, quæ tuam purissimam mundiciem ostenderent: imò omnia interiora mea vidi adeò inordinata & incomposita, vt nullam omnino tibi inhabitare volenti præberent mansionẽ. Sed tamen nõ ista sicut nec omnis vilitas mea repulit te, Iesu mi amantissime, quin

frequenter

frequenter illis diebus quibus ad viuifica alimentā cor-
poris & ſanguinis tui accederem, vilibili preſentia tua
me dignareris: licet te clarius non viderē, quām ea quæ
videntur diluculo. Qua quidem perbenigna dignatio-
ne animam meā ſategebas allicere, vt tibi familiarius
vniretur, te perſpicacius intueretur, & liberius fruere-
tur. Et cūm diſponerē laborare ad hoc obtinendum, in
feſto Dominicæ Annunciationis ſanctæ Mariæ, quādo
humanam naturā in vtero virginali tibi deſpōſaueras,
tu (qui antequā inuoceris, dicis: Ecce aſſum) anticipaſti
diem illū, prēueniendo me indigniſsimam in benedi-
ctionibus dulcedinis tuę in vigilia prędicti feſti, dū pro
pter diem Dominicū capitūlum fieret poſt matutinas.
Quali autē modo me tunc viſitaſti, ò oriēs ex alto, per
viſcera pietatis & dulcedinis tuę, cūm nullis literis va-
leā commendare, da dator munerum mihi proinde im
molare hoſtiā inhabitationis in ara cordis mei, vt obtineā
ex voto me & omnes electos tuos frequenter experiri
dulcē vnionem & vnientē dulcedinem tuam, quę mihi
ante illam horā ſatis incognita fuit. Recognoſcens nāq;
qualitatem vitę meę, tā prēcedentis, quàm ſubſequen-
tis, in veritate profiteor merā eſſe gratiam, quę tā gra-
tis mihi adeò immeritę donata eſt. Donabas enim me
ex tūc clariore luce cognitionis tuę. In qua ſemper ma
gis alliciebat me ſuauis amor tuæ amicabilitatis, quām
vnquam me corrigere potuiſſet pœna mihi debita tuę
ſeueritatis. Sed tamē non recordor me fruitionē talem
habuiſſe alijs diebus extra dies prædictos, in quibus me
ad delitias regalis menſę tuæ vocaueras. Et vtrūm hoc
tua ſapiens prouidentia ordinauerit, ſeu mea ſtudioſa
negligentia effecerit, mihi non liquido conſtat.

De

De amœna inhabitatione Dei in anima iuſti: & quantam mundiciem à nobis Deus expoſtulet.

Caput. III.

DVM ſic gratioſe mecum ageres, & animam meā
à cunctis vanis introrſum ad te trahere non ceſſa
res, accidit die quadam inter Reſurrectionē & Aſcen-
ſionem Domini, cūm ante primam, curiā intraſſem,
& prope piſcinam ſedens attenderem amœnitatē loci
iſtius, qui mihi placebat ex aquæ prætereuntis lympidi
tate, circūaſtantium arborū viriditate, circumuolantiū
auium & ſpecialiter columbarum libertate, & prēci-
puē ex abſconſæ ſeſsionis ſecreta quiete: animo reuol-
uere cœpi, quid in his adoptare vellem, quo ſeſsionis il-
lius delectatio mihi videretur eſſe proficua. Cogitanti-
que mihi ſi adeſſet familiaris habilis & ſocialis conſo-
dalis, qui ſolitudinem meam ſolaretur, ſeu alijs redde-
ret fructuoſam, tu inæſtimabilium torrens voluptatū
domine Deus meus (qui, vt ſpero, initium prævenièdo,
aſpiraueras, etiam finem meditationis huius tibi attra-
xiſti) inſpirabas, quòd ſi influentiam gratiarum tuarū
iugi & debita gratitudine in te ſuam ſcilicet originem,
refunderem in modum aquę, & in ſtudio virtutū cre-
ſcens in modum arborum, bonorū operum viriditate
florerem, inſuper terrena diſpiciendo, cœleſtia libero
volatu in modū columbę appeterem, & per hæc ſenſi-
bus corporalibus á tumultu exteriorum alienata tota
tibi mente vacarem, omni amœnitate præiucundam
tibi cor meum præberet inhabitationem. Cumq; his re-
bus die illo memoriā haberem occupatam, ad veſperā
dū dormitura flexis genibus me orationi inclinaſſem,

ſubitò

subito venit in memoriam locus ille Euangelicus: Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Inter quæ verba luteum cor meũ sensit te prædulcissimum Deum meum vnicum cordis mei dilectum præsentialiter aduenisse. O vtinam & millies vtinam, totum mare versum in sanguinem ducere posset per caput meum: vt vel sic mundaretur sentina extremæ vilitatis meę, quam tu finis inexcogitabilis dignitatis inhabitare elegisti. Vel etiam ad horam cor meũ extractũ à corpore daretur mihi candentibus carbonibus frustratim adeò examinandum, vt decocta ad purũ scoria eius, saltẽ, & si non dignam, nõ tamen tã nimis indignã tibi præberet mãsionem. Quia tu Deus meus ab illa hora exhibuisti te mihi quandoq; sereniorem, quandoq; seueriorẽ pro congruentia emẽdatioris, seu negligentioris vitę meæ. Licet vt verum fatear, diligentissima emẽdatio, ad quam vel ad momẽtum perueni, si durasset per omne tẽpus vitæ meę, nequaquam condigné obtinuisset mihi vnicam vel seuerissimam gratię tuę exhibitionem, quam vnquam post multiplicia crimina, & heu grauia peccata, recepi. Quia nimia suauitas tua frequenter prętendit te meis commissis magis turbatum quàm iratum: commendans, vt mihi videtur, maiorem virtutem patiętię tuę, in eo, quòd tot defectus meos tam æquanimiter supportare potuisti, quàm cum tempore mortalitatis tuę Iudam traditorem tuũ benigné tolerares. Ego enim licet quãtumcunq; mente vagarer per transitorias res distracta & delectata, tamen post horas & heu post dies, & vt proh dolor timeo, post hebdomadas, rediés ad cor meũ semper

semper idipsum te inueni: vt nunquam causari possem vel ad ictum oculi te mihi subtractum á prædicta hora vsque in præsens tempus, quo ab accepta gratia iam voluitur nonus annus. Exceptis semel vndecim diebus ante festum Ioannis Baptistæ, quibus te mihi subtractũ sensi: & hoc accidit ex sermocinatione quadam mundiali, vt mihi videbatur, feria quinta, & durauit vsque in secundam feriam, quæ tunc erat vigilia Ioannis Baptistæ sub missa: Ne timeas Zacharia, &c. Tunc enim tua dulcis humilitas & stupenda tuæ miræ charitatis bonitas videns me tam deperditæ dementiæ, quod non attenderem me talem perdidisse thesaurum (nõ enim recordor me pro ea doluisse, vel aliquo saltem paruo desiderio illum reoptasse: vnde nunc valdè miror quæ vesania mentem meam detinuerit.

SCHOL. *Sanctissimi viri consueuere, quoties de peccatis suis inciderit mentio, ea tam grauiter insectari, gemere, lachrymari, & exhorrere: atq; semetipsos (vt B. Gertrudis in hoc cap. & 23. rursum) vesanos, amentes, ingratos, deperditosq; vocare. Arbitrabitur ergò fortassè quispiam imprudenter, eos in aliqua grauia & aperta crimina incidisse, quos & peccati turpitudo, & veritas conscientiæ, ita cogit effari. A quibus tam absunt longe vt vel hoc sit eorum innocentiæ atq; sanctitatis indicium, quod vel delicta leuia, tã immania iudicant & grauia, quippe quos ipsa peccati fœditas adeò infensos detereret. Cuius rei ea est ratio, quia quanto maiori lumine mentes eorum irradiantur, tanto clarius quancunq; animæ maculam perspicium, & eius magnitudinem intuentur. Contra verò qui suis cupiditatibus inseruiunt, & peccatis, ea leuissima iudicant, & vt propriæ voluntatis fœtus, sic amant, atq; defendunt. Quemadmodum*

modum enim in luce solis positi, minutissimos etiam atomos in aëre cernimus volitare, aut in aqua intra vas aliquod vitreum contenta terræ puluiculos, quasi natare: quos tamen sub luce maligna, vel in tenebris non videmus: sic viri sancti, solis iustitiæ radijs obiecti, minima etiam delicta intra sui animi sinus, non tantum vident; sed etiam quidquid terreni pulueris aut cupiditatis accesserit perpendunt: & nihil non magnum, & graue iudicant, quod viderint oculos diuinos offendere. Sic sancta Paula defectus suos leuissimos, vt magna scelera deplorabat. Grauissimorum pectorum ream esse putares: spiritus enim sanctus (ait Bernardus) scrutatur profunda pectorum, diseretor est cogitationum cordis: qui nec minimam paleam intra cordis habitaculum, quod possidet, patitur residere: sed statim igne subtilissimæ circunspectionis exurit. Qui ergò hac luce atq; charitatis igne destituti sunt, non modo paleas, sed nec trabes etiam, & ingentia scelera planè cernere solent. Verè namq; Gregorius dixit: Anima suis profectibus quatitur; & magis illuminata plus metuit. Sic sanctus Iob: Auditu auris audiui te: nunc autem oculus meus videt te: ideirco ipse me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla & cinere. Quo igitur vir sanctus clarius dominum agnouit, hoc apertius comparatione tantæ lucis, non modo vilitatem suam, sed etiam indignitatem, & vitæ deformitatem intellexit: ideòque tunc maximè se reprehendit, & pœnitentiæ durioris propositum arripuit. Sancti enim viri (ait rursus Gregorius) quò propiores luci fiunt, hoc magis quidquid impurum in eis latet, agnoscunt. Nam cum in magna mentis maturitate proficiunt, nonnunquam ad memoriam actionum suarum initium reducunt: seq; tantum de suis primordijs reprehendunt,

dunt, quantũ ex grauitate mentis altitudo profecerunt. Quia eò se indiscretos fuisse inueniũt, quò discretionis artem, postmodum pleniùs consequuntur.

Nisi fortè vt dares mihi in me metipsa experiri hoc quod dicit Bernardus: Fugiẽtes nos insequeris: dorsum vertimus, & in faciẽm recurris: supplicas, & despiceris: sed nulla te prorsus confusio, nulla auertere te potest despectio, quin indefesse semper agas vt ad illud nos attrahas, quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit.) Et sicut in initio mihi immeritæ (quia recidere deterius est quàm incidere) ita tunc etiam plusquam demeritæ reddere dignatus es lætitiã salutaris tuæ præsentiæ perseuerantem vsque in hanc horam. Pro quo sit laus & gratiarum actio illa, quę ab amore increato suauiter procedens omni creaturæ incomprehensibilis refluit in teipsum. Et vt hoc præstãs donum salutaris prę sentię tuæ in me custodire digneris, offero tibi excellentem illam orationem tuam, quã prę mortis angustia sanguinei sudoris testimoniũ reddidit attentam, & innocentia puræ simplicitatis tuæ deuotam, & ardens amor diuinitatis tuæ efficacẽ: obsecrans, vt per virtutem eiusdem perfectissimæ orationis me totaliter in tui vnione perficias, & in intimis ad te trahas: vt quoties cõtigerit me exterioribus negocijs ad salutem proximi seruire, indiuisa & immutata ab illis permaneam: & postquam perfectissimo modo ad tui laudẽ illa impleuero, mox ad te in interiora mea integraliter reuertar: instar aquæ vento tempestatis commotæ, & ea cessante ad suam mox tranquillitatem redeũtis: quatenus me semper inuenias ita tibi deuotam, quemadmodũ tu mihi te exhibes, prę sentẽ, & per hoc

ad

ad tantam me perducas perfectionem, ad quantam iustitia tua vnquam permittere potuit misericordiæ tuæ animam, mole carnis grauatam, & tibi prorsus resistentem perducere. Et vt extremam mei expirationem stricti amplexibus & efficacissimo osculo tu ita excipias, quòd sine dilatione se anima mea ibi inueniat, vbi tu illocalis & indiuisus in florida æternitate cum Patre & Spiritu sancto viuis & regnas Deus per immortalia secula seculorum. Amen.

De stigmatibus cordi eius inscriptis, & exercitio ad quinque vulnera.

Caput. IIII.

IN horum principio, anno videlicet primo aut secundo, vt credo, tempore hyemali, inueni in quodam libro oratiunculam in hæc verba: Domine Iesu Christe, fili Dei viui, da mihi toto corde, pleno desiderio, sitienti anima, ad te aspirare, & in dulcissimo ac suauissimo respirare, ac totum spiritum meum & omnia interiora mea ad te qui es vera beatitudo, anhelare. Scribe misericordissime domine, vulnera tua in corde meo, pretioso sanguine tuo, vt in eis legam tuum dolorem pariter & amorem, & vulnerum tuorum memoria iugiter in secreto cordis mei permaneat & dolor compassionis tuæ in me excitetur. & ardor dilectionis tuę in me accendatur. Da quoque, vt omnis mihi creatura vilescat, & tu solus in corde meo dulcescas. Quam orationē gratanter assumens crebrius frequentare studebā. Cui tu qui numquam spernis vota humilium, aderas, prędictę oratiunculæ prębiturus effectū. Nam post breue

temporis

temporis interuallum in eâdem hyeme ad collationes sedebam post vesperas in refectiori ad latus cuiusdam personæ, cui in talibus secretum meum aliqualiter detexeram. Et hoc ipsum ad salutem legētis hic obiter interpono, videlicet quòd multoties mihi sensi auctū feruorē deuotionis occasione huiusmodi detectionis. Sed vtrum hoc effecerit spiritus tuus domine Deus, seu affectio humanitatis, non mihi liquido constat: licet à quodā in talibus exercitato audierim talia secreta semper vtilius reuelanda, non passim omnibus, sed illi maximè qui nō solûm benignitate fidelitatis familiaris, verum etiam maioritatis reuerentia superior habetur. Sed tamen cùm sicut prædixi, hoc ignorem tibi fidelissimo prouisori meo totum commito, cuius spiritu (qui super mel dulcis est) omnis virtus cœlorum consistit. Si verò ex humana affectione feruor ille prouenerat, eo dignius est vt me in abyssum gratitudinis demergam, quāto dignantius tu Deus meus limo vilitatis meæ coniungere dignatus es aurum imprecia bilitatis tuæ: vt vel sic gemmæ gratiarum mihi adhærerent. In prædicta, inquam hora, cùm (vt dixi) sedendo in refectorio memoriam circa huiusmodi haberem deuotius occupatam, sensi quasi diuinitus collata dona mihi ingigniſsimæ, quæ in antedicta oratione dudum petieram. Nam intus in corde meo quasi corporalibus locis per spiritum cognoui impressa collenda illa & adoranda sanctissimorum vulnerum tuorū stigmata, quibus vulneribus animæ meæ medicasti, necnon mihi poculum nectarei amoris propinasti. Sed adhuc indignitas mea abyssum pietatis tuæ non exhaustum inuenit, quin ex superfluē tia liberalissimæ largitatis tuæ acciperem & illud me-

morabile donum, vt quotiens singulis diebus cū quinq; versibus: Benedic anima mea Domino, per spiritū signacula amatoriæ impressionis visitare intēderem, nūquam me speciali beneficio fraudatam causari possem. Accepi enim à te, vt ad primum: Benedic anima mea, ad vulnera beatorum pedum tuorū possem deponere omnē rubiginē peccatorū & mundanæ voluptatis vilitatē. Deinde per secundū versum: Benedic & noli obliuisci, in amatorio lauacro, vnde mihi profluxit sanguis & aqua, abluere possem omnē maculā carnalis & trāsitoriæ delectationis. Per tertiū versum: Qui propiciatur, cum requie spiritus ad sinistrū vulnus ad pausandū properans, in eodē quasi colūba in petra nidificare. Inde per quartū versū: Qui redimit de interitu, ad dexterā accedēs, omnia quæ mihi in perfectione virtutum desunt, ibi mihi plenē reposita de tuis bonis fiducialiter appropriare, vt per hęc decēter ornata, quintū versum: Qui replet in bonis, &c. iā omni infamia peccatorum emundata, penuria meritorū suppleta, desideratissima & dulcissima præsentia tua, & si per me indigna essē, per te tamē satis digna inter castos amplexus tuos merear iucūdari. Cū quibus fateor mihi collata ea quæ intra orationē petuntur: scilicet, vt in eis legā dolorē tuū pariter & amorem. Sed heu paruo tempore hoc duraui. Licet non causer te mihi hoc abstulisse, sed propria ingratitudine & negligentia me querulor id perdidisse. Quod tamen dissimulans immensa misericordia & copiosa pietas tua, primum & maius donum, scilicet vulnerū impressionem, sine meritis nr̄is mihi nimis indebitē vsq; in præsens conseruas. Pro quo sit tibi decus & imperium, laus & iubilatio per æterna secula.

Exer-

Exercitium de vulnere amoris, ac lauacro, vnguento & ligamine.

Caput. V.

POST hæc in septimo anno ante aduentum te authore totius boni ordinante, obligaueram quandam personam, vt singulis diebus ante imaginē crucifixi pro me orationi suæ insereret hæc verba: Per tuum transvulneratū cor, transfige amantissime Domine cor eius iaculis amoris tui: in tantum, vt nihil terreni continere possit, sed ā sola efficacia tuæ diuinitatis contineatur. Cuius precibus, vt cōfido, prouocatus in dominica qua cantatur Gaudete in Domino, sub missa, cum ex copiosissima liberalitatis tuæ superfluentia misericordia tua permitteret me ad tui sacratissimi corporis, & sanguinis accedere communionem, infudisti mihi in ipso accessu desiderium, quo cogente in hæc verba prorupi: Domine fateor, quod secundum merita mea non sum digna accipere minimam portiunculam donorum tuorum: sed tamen meritis & desiderio omnium astantiū supplico pietati tuę, vt transfigas cor meum tui amoris sagitta. Cuius verbi virtutem mox sensi appropinquasse diuino cordi tuo, tam per interioris gratiæ infusionem, quam per euidentis signi in imagine crucifixionis tuæ demonstrationem. Igitur cum post susceptа viuifica sacramenta ad loca orationis reuersa fuissem, videbatur mihi quasi de vulnere dextri lateris crucifixi in solio depicti prodire tamquam radius solis in modum sagittæ acutus, qui per ostentum extēsus contraliebatur, deinde extendebatur: & sic per moram durans affectum meum blande allexit. Sed nec sic quidē

satisfactum est desiderio meo vsque in feriam quartã dum post missam á fidelibus recolitur tuæ adorandæ Incarnationis,& Annunciationis dignatio: cui & ego, quamuis minus benè,intendebam. Et ecce tu aderas velut ex improuiso, infigens vulnus cordi meo cum his verbis:Hic confluat tumor omnium affectionum tuarum. Verbi gratia: Summa delectationis, spei, gaudij doloris, timoris cæterarumq; affectionum tuarum stabiliantur in meo amore. Et statim incidit memorię meę, quod quandoque audieram vulneribus necessario adhibendum, lauacrum,vnguentum,& ligamentũ. Sed qualiter hæc perficere possem, non tunc finaliter edocuisti,sed postmodum plenius aperuisti per aliam personam,quæ (vt spero) ad laudem tam mentales aures suas multo stabilius magisq; tenuiter assuefecit venis amatorij susurrij tui,quam heu ego:Ipsa namq; cõsuluit,vt iugi deuotione recolens amorem cordis tui in cruce pendentis, ex humore charitatis,quem produxit feruor tam ineffabilis amoris, caperem aquam deuotionis in ablutionem totius offensionis. Et ex liquore pietatis,quem effecit dulcedo tam inæstimabilis amoris, haberem gratitudinem vnctionis contra omnem aduersitatem Atq; ex efficacia charitatis, quam fortitudo perfecit,tam incomprehensibilis amoris, adesset ligamen iustificationis,vt omnes cogitationes, verba, & opera mea,ex fortitudine amoris in te dirigerem:& sic tibi indissolubiter adhærerẽ. Quidquid in his ex malitia & nequitia deprauaui, suppleat vis amoris, cuius plenitudo habitat in eo,qui sedens ad dexteram tuam factus est os ex ossibus meis, & caro de carne mea. Nãl per eum in virtute Spiritus sancti cum ea nobilitate compas-

compássionis, humilitatis, & reuerentiæ, sicut dedisti nobis posse,per eundem offero tibi querimoniam infœlicitatum mearum nimium multarum, quibus præmor contra tam nobilem diuinam bonitatem tuam, quam cogitatu verbis & factis multimodè impugnaui: sed specialiter in eo,quod prædictis donis tuis tam infideliter,negligenter, & irreuerenter vsa sum. Si mihi tã indignæ filũ de stuppa in memoriã tui tradidisses, iure studiosiori reuerentia respexissem,quam dona tua respexi. Tu scis occultorum meorũ cognitor Deus meus, hanc esse causam quæ me nimis extra,imo contra placitum meum cogit hæc scriptis commendare,eo quod confidere me vsq; adeò nihil in eis profeciisse,quod nullo modo consentio credere mihi tantummodo ea data fuisse,cum tua æterna sapientia â nullo possit seduci. Ergò o dator munerũ,qui tam gratuita & indebita mihi dedisti,da etiam ista legenti, vt saltem compatiatur tibi,cor amici tui, & pro eo quod zelus animarum tot horis tam regalem gemmam continuit in limo sentinæ cordis mei,laudans & adorans,extollat misericordiam tuam verbis cordis & oris,dicẽs. Te Deum patrem ex quo omnia,iure laudo,tibi decus benedictio & claritas, vt vel aliqualiter defectus meus suppleatur. *Hic distulit scribere vsque in Octobrem.*

De puerulo Iesu cordi huius sponsæ intimè vnito.

Caput. VI.

O Inattingibilis altitudo prævalentiæ admirabilis! O profunditas abysi sapientiæ inscrutabilis. O immensa latitudo charitatis desiderabilis: quã valide intu-

intumuerunt nectarei torrentes tuæ mellitæ diuinitatis, quæ adeò exuberanter inundauerũt ſuper me extremę vilitatis vermiculum, reptantem in fabulo negligentiarum & defectuum meorum, vt liceat & libeat mihi etiam in exilio peregrinationis meæ pro modulo capacitatis retractare præludia iucundiſsimarum, delitiarũ, & dulciſsimarum ſuauitatum illarum: qua quis adhærẽs Deo vnus ſpiritus fit cum eo, cuius beatitudinis incontinentia tam ſupereffluenter diffuſa mihi puluiſculo auſum præſtitit lambere qualeſcumq; guttulas eius per acceptorum donorum recordationem: quæ verbis, quibus poſſum, exprimere hoc modo conabor: In noctæ itaq; ſacratiſsima, quando dulcoranti rore diuinitatis per totum mundum melliflui facti ſunt cœli, vellus animæ meæ in area communitatis madefactum, attentauit meditãdo ſe ingerere, & per deuotionis exercitationem miniſterium exhibere ſupercœleſti illi partui, qua ſicut ſydus radium protulit virgo filium verũ Deum & hominem, cognouitque anima mea quaſi in momentanea quadam oſtenſione porrigi ſibi & recipi â ſe tanquam in parte cordis tenerum quendam pueruum velut ſub ea hora natum (in quo certè latuit donũ ſummæ perfectionis, ac vere optimum datum) quem cum intra ſe teneret anima mea repente tota mutata videbatur cum ipſo in eundem colorem: ſi tamen color dici poſsit quod nulli viſibili ſpeciei valet comparari. Hinc percepit anima mea intellectum quendam ineffabilem verborum illorũ ſuauifluorum: Erit Deus omnia in omnibus, cum dilectum præcordijs ſuis immiſum ſe continere ſentiret, & cum iucundiſsimæ blanditatis ſponſi gratam præſentiam ſibi non deeſſe gauderet.

ret. Vnde mellita pocula horum quæ ſequuntur verborum diuinitus propinata, inſatiabili auiditate imbibebat, videlicet: Sicut ego ſum figura ſubſtantiæ Dei Patris in diuinitate: ſic tu eris figura ſubſtãtiæ meæ ex parte humanitatis, ſuſcipiens in tuam Deificatam animam emiſsiones meæ diuinitatis: ſicut aer ſuſcipit radios ſolaris claritatis, vt hoc radio vnitiuo medullitus penetrata habiliteris ad familiariorem mei vnionẽ. O prænobile balſamum diuinitatis, dilatans vndiq; riuos charitatis, vigens & florẽs in æternitate: ſed in fine temporũ diffuſum circũquaq;. O vere virtus inſuperabilis dexteræ excelſi, cum vas tã fictile & proprio vitio deiectũ in ignominiam, continuit immiſſionẽ tam precioſi liquoris. O veraciter euidentiſsimum teſtimoniũ ſupereffluentiæ pietatis diuinæ, dũ â me tam longè aberrante in deuijs vitiorum non receſsit, ſed illius beatiſsimæ vnionis ſuauitate pro modulo capacitatis meæ mihi impreſsit.

De impreßione diuinitatis in animam velut ſigilli in ceram.

Caput. VII.

HInc in feſto ſacroſanctæ purificationis, dum poſt grauem infirmitatem lecto decumberem, & mane circa ortum diei mœſta intra me querularer, quod diuina viſitatione qua frequentius fueram tali die conſolata, corporali infirmitate detenta deberem fruſtrari, â matre mediatrice mediatoris Dei & hominum, talibus ſum verbis conſolata: Sicut non recolis te acerbiorem dolorem infirmitatum in corpore pertuliſſe:

ita scias te nobilius donum â filio meo nunquam percepisse, quam quod modo accipies. Ad quod digne percipiendum spiritum tuum roborauit infirmitas corporis præcedens. Vnde ex his alleuiata cum instanti hora processionis sumpto viuifico alimẽto, Deo & mihi intenderem, recognoui animam meam in similitudinem ceræ diligenter ad ignem emollitæ adesse quasi sigillo imprimendo dominico pectori: & subito videbatur illi circũposita & partim intracta ipsi thesaurario, in quo habitat corporaliter plenitudo diuinitatis insignita charactere fulgidę semperq; trãquillæ trinitatis. O carbo desolatorius Deus meus continens & extrahens ac imprimens viuum ardorẽ, dum tam inextinguibiliter cõualuisti in humido lubricæ animæ meæ, desiccans primo in ea fluxum mũdanæ delectationis, & postea etiã emolliens eam à rigore proprij sensus, in quo per tempus indurauerat tam vehementer. O vere ignis consumens, qui sic vim tuã exerces in vicia, vt vicem vnctionis suauis exhibeas in anima. In te & nõ omnino in aliquo alio, recipimus hanc virtutem, vt ad imaginẽ & similitudinẽ originis nostræ valeamus reformari. O inualescens caminus, in iucunda visione veræ pacis, cuius operatione scoria vertitur in aurum probatum & electum, cũ anima fatigata fallacijs tandem tota mẽtis auiditate perquirere cupit summũ bonũ: quod sibi inest & tu ipse es in veritate tuæ æternitatis.

De intimiori intractione animæ ipsius in Deum.

Caput. VIII.

POstea in dominica. Esto mihi, sub missa incitasti mentem meam & dilatasti desiderium meum ad nobiliora,

nobiliora, quæ mihi collaturus eras, dona specialius per duo verba, quorum ædificatiorem in anima præsensi effectum scilicet in versu primi Responsorij: Benedicens benedicam tibi, &c. Et in versu noni Responsorij: Tibi enim & semini tuo dabo has regiones. Inter quæ venerabili manu beatissimum pectus tuum tãgens demonstrasti mihi, quas regiones incontinentissima liberalitas tua polliceretur. O regio illa beata & beatificans affluentijs beatitudinum, ager deliciarũ, cuius minutissimum granum sufficientissimè satisfacere potest auiditati omniũ electorũ in diuersis quę humano cordi desiderabilia, amabilia, delectabilia, iucunda, & suauia poterunt excogitari. Dum verò intenderem his quibus intendendũ erat, si non vt debui, tamen pro vt potui: ecce apparuit benignitas & humanitas saluatoris nostri Dei, non ex operibus iustitiæ, quibus ego indigna promererì possem, sed secundum ineffabilem misericordiam suam, adoptiua regeneratione confortando & habilitando me extrema vilitate indignissimam ac merito execrandam & detestandam, ad suscipiendum in me adorandam supercœlestem & superinæstimabilem illam tui intimiorem vnionem. Sed quibus meis meritis Deus meus, quo vè tuo iudicio hoc inæstimabile donum in me perficere potuisti? Certè amor dignitatis nescius, sed dignatione diues, amor inquam præceps, qui nec iudicium præstolatur, nec ratione comprehenditur, te dulcissime Deus meus, vt tam dissimilia coniũgeres, siue quod conuenientius dici valet, ingenita & connaturalis tibi benignitatis suauitas intrinsecus pertacta dulcore charitatis (quo non modo amans, verum etiam totus amor es, cuius naturaliorem

effluxum direxisti in salutē generis humani) tibi persuasit, vt remotissimum homuntionem, tam fortuitis, quam gratuitis egentem, vita & moribus despicabilem euocares â finibus extremæ vilitatis ad associationem regię, imo diuinæ dignitatis vt inde potiorem confidētiam sumat omnis intra ecclesiam positus homo, quod de omni Christiano, ob reuerentiam Domini mei spero & exopto, vt nullus mihi inferior inueniatur in donorum Dei deprauatione & proximorum scandalizatione. Sed quia inuisibilia Dei per ea quæ facta sunt, ad intellectum exteriorum vt cumq; exprimi possunt, vt suprà memini: apparuit dominus (quātum exprimere possum rem ineffabilem) in parte illa benedicti pectoris sui, in qua die purificationis recepit animam meam in similitudinem cęræ diligenter ad ignem emollitæ (vt suprà dixi) madens quasi guttulis sudoris valide erumpentis, ac si substantia præostensæ cęræ ex nimietate caloris intus latitantis, in talem, resolutionem fuisset liquefacta: quas tamē species guttularum illud diuinum gazophylacium virtute tam mirabili, sed ineffabili, imo inexcogitabili, sibi intrahebat, vt omnino nō lateret quām super prævalentem vim incontinentibilis amor ibi obtinuerit, vbi tale tantumque ac tam impenetrabile intimum secretum tuum reseratur. O ęternale solstitium, mansio secura, locus totum continens quod delectat, paradisus perennium delitiarum, præterfluens riuus inæstimabilium voluptatum, alliciens florigera vernantia omnigenarum amœnitatum, demulcens suaui sono imo suauiter afficienti melodia intellectualium musicorum, reficiens odorifero spiramine vitalium aromatum, inebrians resoluenti dulcedine

dine internorum saporum, immutans mira blanditate secretorum amplexuum. O ter fœlix quaterq; beatus, & si dici potest, centupliter sanctus: qui gratia ductrice per motus, innocens manibus & mundo corde purisq; labijs illuc meruit appropinquare, vbi dilecto Deo suo intime valet vniri & incorporari. O quid videt, quid audit, quid olfacit, quid gustat, quid sentit? Sed quid inde balbutire conatur mea impeditior lingua, quæ quāuis diuina fauente benevolentia sim admissa: calle tamen propriorum vitiorum, siue negligentiarum quasi denso corio vndiq; circūducta, nihil verisimile apprehendere valebam, cùm etsi omnis angelica, & humana potentia in vnam conferrentur scientiā, nequaquam ad plenum formare sufficeret vel vnicum verbum, quo tantę excellentiæ supereminentiam, vel in minimo dignè attingere possit aut exprimere.

De inseparabili vnione animæ ipsius cum Deo.

Caput. IX.

NON multo post tempore, videlicet in ieiunio, dum iterum graui infirmitate laborans lecto decumberem, & cæteris sororibus circa alia occupatis, quodā mane sola iacerē, Dominus qui deserere nescit, ab humanis solatijs desertos, aderat, verificās illud propheticū: Cum ipso sum in tribulatione. Prætendebat enim ex parte sinistri lateris quasi ex benedicti cordis sui intimo emissionem quandam fluuij crystallinæ puritatis simul & soliditatis, quæ progrediens venerabile pectus illud in mōdum monilis tegebat, & perspicua videbatur aureo colore & roseo, qui aliternatim inter se vario

vario modo ponũtur. Inter quæ Dominus subintulit: Infirmitas qua laboras, animam tuam in hoc sanctificat, vt quandocumq; mei causa cogitationibus, verbis, vel factis alijs cõdescendis, tanquã longius â me progrediaris: quemadmodum ibi in fluuio isto demonstratũ est, tunc sicut color iste aureus & roseus nitet per crystalinam puritatem: sic cooperatio aureæ diuinitatis meæ & perfectio patientiæ roseæ humanitatis meæ facient omnia opera tua per intentionis tuæ puritatem mihi placere. O dignitatem minutissimi illius puluerís, quam illa principalis gemma cœlestium nobilitatũ de luto platearũ sibi ad superponendũ assumit. O excellentiã exigui illius flosculi, quẽ ipse etiam solaris radius de locis palustribus sibi attrahit, quasi ad collucẽdum. O beatitudinem beatæ illius & benedictæ animę quã dominus maiestatis tãtæ dignitatis æstimat, quòd quãuis ipse sit omnipotens in creando: tamen ita dulciter trahit & vnit eam secum beatificando: animam, inquam, licẽt imagine & similitudine illius decoratam, tantum tamẽ distantem á se: quantum distat creatura â creatore. Et ideo millesies beata, cui datur persistere in tali statu, inquem heu ego (vt mihi timeo) nec ad momentum quidem vnquam perueni: sed exopto vt diuina clementia donum qualiscumque gratiæ mihi indulgeat meritis illorum quos per tam longa tempora (vt spero) in tali statu conseruauit. O donum quod est super omne donum, videlicet in illa apotheca ex aromatibus diuinitatis tam abundãter satiari, & in illo voluptuoso cellario mero diuinæ charitatis sic supereffluẽter inebriari, imo ingurgitari, vt nec vel leuiter pedem mouere patiatur ad terminos illos, in quibus tantæ

tantæ fragrantiæ efficaciam te pescere suspicatur. Insuper quoquumq; progredi necesse fuerit charitate ducẽte, tantæ repletionis secum deferre fructus, vt etiam diuinæ vbertatis opulentiam dulcedinemq; odoris valeat alijs ministrare. Hoc donum domine Deus, quod electis tuis dare posses ex pręualentia omnipotẽtię tuę omnino confido. Etiam quòd mihi hoc idem dare velis ex amoenosa benignitate tua, minime diffido. Quomodo autem hoc mihi dare scires præ indignitate mea, inscrutabilem sapientiam tuam nequaquam valeo inuestigare. Sed nunc glorifico & magnifico sapientẽ & benignam omnipotẽtiam tuam. Laudo & adoro omnipotentem & benignam sapientiam tuam. Benedico & gratias ago omnipotenti & sapienti benignitãti tuę Deus meus: quia quidquid mihi vnquam impendi potuit á largitate tua, recepi semper ineśtimabiliter lõgè supra condignum.

Quomodo â Domino coacta est, & illuminata, vt ista scriberet.

Caput. X.

HAEC scripta cum tã incongruum iudicarẽ edere, quòd nullatenus conscientię meæ in hac consentire possem: & ideo vsque ad exaltationem sanctæ crucis distulissem, & ipso die sub Missa alijs exercitijs intendere decreuissem: dominus intellectum meum reduxit ad hęc verba: Certò scias, te nunquam de carcere carnis exiturã, donec & illum quem adhuc retines, persoluas quadrantem. Et cum animo reuoluerem, quod iam nominata Dei dona & si nõ per scripta, tamẽ per dicta

dicta ad vtilitatem proximorũ reposuissem: dominus obiecit verbum illud quod ipsa nocte ad matutinas audieram lectũ: Si Dominus doctrinam suã præsentibus tantum dixisset, dicta tantum essent non scripta. Sed nũc etiam scripta sunt propter plurimorum salutẽ. Et addidit Dominus: Absq; contradictione certũ diuinæ pietatis meæ testimonium volo habere in scriptis tuis his nouissimis tẽporibus, in quibus dispono benefacere multis. Vnde grauata in meipsa pertractare cœpi, quã difficile, vel etiam impossibile mihi foret, talem inuenire sensum siue verba, quibus sine scandalo ad humanum intellectum sæpè dicta produci possent. Tali pusillanimitati dominus præualenter consulens, copiosissimum quendã imbrem super animam meam effundere videbatur, ex cuius impetuoso descensu ego vilis homuntio tam nouella & tenera plãtatio depressa sue cũbens, nihil mihi imbibere potui ad profectum, exceptis quibusdam valde põderosis verbis, ad quæ nequaquam sensuũ intellectu pertingere prævalebam. Vnde magis grauata requisiui quid ex talibus posset prouenire. Quod grauamẽ benigna pietas tua, Deus meus, assueta tua blanditate alleuians, his verbis animã meam refecit: Ex quo inutilis tibi videtur fluctuum illorũ inũdatio, ecce nunc diuino cordi meo te applico, vt verba ipsa leniter suauiterq; tibi alternatis vicibus influã pro modulo tuæ capacitatis. Quod promissum tuũ ex certissima persolutione tua fateor domine Deus fore veracissimũ: cum singulis diebus manè conuenientissima hora per quatuor dies semper mihi partem præfati sermonis tam luculenter tamque suauiter influxisti, vt absque omni labore velut quod multo tempore memoriter

riter retinuissem, imprecogitata scribere potuissem, ea tamen moderatione, vt cùm partem cõgruentem descripsissem, vlterius omnium sensuum meorum exercitio vltra vnam dictionem inuestigare non valerem illorum, quæ mihi sequenti die tam effluenter absque omni difficultate præsto erant: instruens & refrenans quodammodo per hoc impetuositatem meã, sicut scriptura docet: Nullũ adeò actioni debere inhærere, quod contẽplationi non curet studium adhibere. Sic vbiq; zelans salutẽ meam, dum indulgẽs morãm qua Rachelis complexibus iucundis valeam gaudere, interim tamẽ Liæ gloriosa fœcunditate nõ finis me carere. Quod vtrũq; vt placidè perficias, tribuat sapiens amor tuus.

De insidijs diaboli, & modo resistendi.

Caput. XI.

QVotiens inter hæc mihi gustum salutaris præsentiæ tuę variaueris, & quanta benedictione dulcedinis tuæ paruitatem meam assiduè prẽueneris (specialiter prioribus tribus annis & specialius cùm ad tui benedicti corporis & sanguinis admitterer participationem) cùm nequaquam valeam respondere vnum pro mille: illi æternæ, immensę & incommutabili gratitudini committo, qua tibi ô fulgida semperq; tranquilla trinitas, ex te ipsa & per te ipsam, & in te ipsa omne debitum plenè suppletur, & huic me quasi puluis exiguus ingerens per cũ qui in substantia mea tibi assistit, offero tibi gratiarum actiones, quales dedisti posse per eundem in Spiritu sancto pro vniuersis beneficijs tuis:

&

& ſpecialiter pro eo, quod tam euidenti paradigmatẽ inſipientiam meam formaſti, vt viderem quali modo puritas donorum tuorum per me deprauaretur. Vice igitur quadam dum cõmunicatura Miſſę intereſſem, & te mira dignatione adeſſe ſentirem, hac ſimilitudine vſus es ad meam inſtructionem, vt ſcilicet ad inſtar ſitientis, refectionem potus â me expeteres. Quod cum ego mihi deeſſe quærularer, & quòd nec vel guttulam ab oculis meis extra here poſſem, finaliter probaſſem: videbãtur mihi quaſi manibus tuis calix aureus porrigi. Quem cum accepiſſem, ſubita ex ſuauiflua liquefactione cordis mei erumpebat impetus feruentiũ lachrymarum. Inter quę ad ſiniſtram manum meam aſtitit quidam deſpicabilis, clâm imponens manui meę quiddam venenatum & amarum. Et vt illo iniecto merum calicis inficerem, compellere voluit me latenter. Sed vehementer & tam ingens motus vanæ glorię ſecutus eſt, vt liquido daretur intelligi, qua fraude hoſtis antiquus donis tuis inuidendo nobis aduerſatur. Sed grãtias fidelitati tuę Deus, gratias protectioni tuę, vera vna diuinitas, vna & trina veritas: trina & vna deitas: quę non permittis nos tentari ſupra id quod poſſumus, quia quandoque ad exercitationem noſtri profectus concedis tentandi poteſtatem. Si nos videris fidenter tuo adiutorio innitentes, tu litem cõtra nos propoſitam, tuam facis, in tantum, vt ex copioſiſsima liberalitate tibi ſeruans pugnam, nobis tribuas victoriam: ſi tamen voluntatis bonæ feruori inhæreamus. Et hoc præcipuè in donis tuis ad augmentum meriti, gratia tua nobis conſeruat, quòd liberum arbitrium ſicut hoſti nullatenus permittis, ita & tu ipſe nullo modo vellis auferre nobis.

Alio

Alio autem tẽpore, alia ſimilitudine me docuiſti, quod in eo in quo quis præſtat aduerſario faciliorem conſen ſum, in illo etiam hoſti præbet auſum, cùm pulchritudo iuſtitiæ tuæ exigat, te quandoque potentiam miſerationis tuæ aliqualiter occultare in his vicijs, quæ propria negligentia nobis efficit viciniora: & ideo quo maturius, eò vtilius, fructuoſius, & fœlicius, cuilibet reſiſtere poſſumus malo.

Quàm benignè toleret Deus noſtros defectus.

Caput. XII.

SVpradicto etiam modo gratias tibi refero pro alia item ſimilitudine, non minus vtili & accepta: qua ſcilicet notificaſti mihi, quàm benigna patientia defectus noſtros ſupportares, vt vel ſic emendatos non poſſes beatificare. Cum enim quodam veſpere in iram commota fuiſſem, & ſequenti die ante diluculum orãdi opportunitas inſtaret, exhibuiſti te mihi in tam peregrina ſpecie, vt ſecundum formam iudicarem te tam rerum, quam virium ſolatio penitus deſtitutum. Tunc conſcientia ex præcedenti lapſu emordente, quærulãs cœpi reuoluere, quàm indecens eſſet in ſummæ puritatis & tranquillitatis authorem, ſtimulis vicioſæ perturbationis inquietare, & dignius iudicaui imo deliberaui malle te potius abeſſe, quàm adeſſe ea ſolummodo hora, qua negligerem repugnare hoſti ad ea quæ tibi adeò contraria ſunt me impellẽti. Ad hoc recepi reſpõſum tuum in hunc modum: Quomodo conſolari poteſt ęger, qui vix alienis greſsibus obtinuit induci ad gratum ſibi ſplendorem ſolis, cùm ingruit repentina tem-

H peſtas,

pestas, nisi in spe reuerlionis purioris serenitatis. Sic ego tuo deuictus amore tecum eligens habitare inter omnes procellas vitiorum inundantium, ad serenum tuæ emendationis & portum humilitatis intẽdo. Quid abundantius in hac exhibitione per continuum illud triduum mihi præstiteris, cùm ad hoc explanandum linguæ deficiat effectus: cordis (obsecro) proficiat affectus, & ex profundo humilitatis, ad quam tunc me potius allexit dignatio tuæ charitatis, doceat me dirigere gratitudinis effectum ad tuæ pietatis affectum erga nos tenerum nimis & stupendum.

De sedula affectionum nostrarum custodia.

Caput. XIII.

ITem confiteor pietati tuæ benignissimẽ Deus, quòd adhuc alio modo adiecisti inertiam meam prouocare. Et quamuis per interpositam personam initiaueris, per te metipsum tamen non minus misericorditer quam etiam dignanter hoc consumasti: Quæ dum proponeret mihi secundum Euangelium, te in terris natũ & â pastoribus inuentum, primò addidit, mihi hunc sermonem â te transmissum, vt si veraciter te vellem inuenire, tanquam pastores gregibus, sic sensibus meis inuigilare studerem. Quod minus gratãter acceptans & mihi valde incongruum iudicans: cùm scirem te mentem meã aliter affeciſſe, quàm vt deseruirem tibi sicut pastor mercenarius domino suo: & hoc â mane vsq; ad vesperum cum deiectione spiritus in pectore versans, post completorium cùm in loco orationis me recollegissem,

gissem, hác inductione tristitiam meam lenificasti. Quia si sponsa accipitribus sponsi quandoq; escã procurat, non ob hoc omnino ipsius amplexu frustratur. Sic nec ego, si causa tui, custodiæ affectionum mearũ & sensuum studuerim, proinde dulcedine gratiæ tuę fraudarer. Et ad hoc sub specie viridis virgæ dedisti mihi spiritum timoris: quomodo apud te manens nec ad modicum ab arctitudine amplexuum tuorum secedẽs extendere possem per omnes fines inuiarum, in quibus affectiones humanæ solent aberrare. Et adiunxisti, vt quandocunque aliquid subintraret, quod attrahere conaretur quamlibet affectionum mearum, siue ad dexteram, vt gaudium & spem: siue ad sinistram vt timorem & dolorem vel iram: statim virga timoris tui, remouerem, & illam affectionem ex cohibitione sensuum in calore cordis decoctam, velut tenerum agniculum (qui nuper ortus sit) tibi ad epulandum ministrarem. Vtrùm quoties (heu) malitia impellẽte, hoc quod tibi prius obtuleram: cùm se occasio præbuit, per leuitatem siue commotionem in verbis vel factis relaxabam, videbar mihi hoc quasi dentibus tuis extrahendo rapere & inimico tuo præbere. Et inter hæc videbaris me tam benigna serenitate respicere, quasi omnino doli inexpertus putares me hoc tibi blandiendo inferre: Vnde ex hoc ad tantam dulcedinem piæ commotionis multoties induxisti mentem meam, vt non credam quèd aliquibus minis terrendo ad tantum affectũ de cetero emendandi & cauẽdi me vnquam potuisses inflexisse.

Quantum Deo placeant exercitia charitatis & attentio subditinis.

Cāput. XIIII.

DIE sacratissimæ Natiuitatis tuæ accepi te tenerum puerulum de præsepio pannis inuolutū, præcordijs meis impressum: vt ex omnibus amaritudinibus infantilium necessitatum tuarum fasciculum myrrhæ mihi colligerem, inter vbera mea commoraturū, vt ex eò botrus diuinæ suauitatis tuæ intimis meis expressius propinaretur. Et cum æstimarem me hoc dono nunquam maius posse accipere, tu qui frequenter præuentum nobiliori dono subsequeris, etiam tali modo superfluentiam salutaris gratiæ mihi dignatus es variare. Sequenti namque anno eodem die sub missa: Dominus dixit, accepi te sub specie tenerrimi & delicatissimi infantuli de gremio virginee genitricis, quem aliquandiu super pectore gestabā. Ad quod cooperari mihi videbatur illa compassio, quam animum prædictum festum specialibus orationibus exhibueram cuidam afflicto. Sed fatebor cum illud donum habui, heu minus iusto colui deuotione: sed vtrum hoc tua iustitia, vel mea negligentia exegerit, nescio: cum tamen hinc sperem tuam iustitiam misericordia cooperante, hoc dispossuisse vt hinc mihi lympidius innotesceret indignitas mea, & illinc timeam propter negligentiam meam, qua a bonis inutilibus cogitationibus segnius me remoui, hoc mihi euenisse. Sed vtrum illorum in causa fuerit, tu responde pro me domine Deus meus. Cum vero conatus meos aliqualiter recolligerem, vt amatoria te blanditate fouerem, parum me sensi profecisse, donec pro pectoribus, animabus purgādis, vel alio modo afflictis mouī verba orationis, quorum mox sensi effectum

effectum. Et specialius cum quodā sero proponerem, quod in omni memoria animarum sicut hactenus, parentes meos præposuissem cum collecta: Deus qui nos patrem & matrem: ita vlterius imponerem tuos speciales cum collecta: Omnipotens sempiterne Deus, cui nunquam sine spe. In hoc videbaris mihi amplius delectari. Insuper videbaris suauiter demulceri, quādo extensis viribus ad cantādum ita per singulas notas meā intentionem in te defixi, sicut qui cantans quod vsu nō bene scit, diligenter respicit librum. Quanta tamen neglexerim in his & in alijs, quæ tibi cognoui laudabilia, confiteor tibi pater benignissime, in amaritudine passionis innocentissimi filij tui Iesu Christi. In quo tibi summe complacere testatus es, dicēs: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Et per ipsum exhibeo tibi emendationem, qua per eūdem peto vt omnis negligentia mea suppleatur.

De inæstimabili pietate Virginis gloriosæ erga nos.

Caput. XV.

HInc die sacratissimæ Purificationis, cum celebraretur processio illa, qua tu salus nostra & redemptio cum hostijs in templum portari dignatus es, sub antiphona: Cum inducerent, virginea mater tua te filiolum dilectum vteri sui, reddi sibi à me repetijt, vultu seuero quasi minus ad placitū suum educassem te qui es immaculatæ virginitatis ipsius honor & gaudium. Et ego recolens, quod ob gratiam quam inuenit apud te, peccatoribus in reconciliatricem & in spem desperatis data esset, prorupi in hæc verba: O mater pietatis,

tis, nonne ad hoc datus est tibi animæ fons in filium, vt omnibus gratia egentibus eam obtineas, & multitudinem peccatorū ac defectuum nostrorum operiat charitas tua copiosa. Inter quæ illa benigna serenum ac placabilem pretendens vultum ostendit, quod quamuis meis exigentibus malis, mihi seuera appareret, repleta tamen esset vsque ad summū viscеribus pietatis, & penetrata medullitus dulcedine diuinæ charitatis: quod certè mox enituit, dum ad tam exigua verbula seueritas prætensa discessit, & naturaliter ingenita serena dulcedo resplenduit. Ipsius ergo matris pietas copiosa sit apud animam tuam pro omnibus defectibus meis interuentrix gratiosa. Deniq́ue quod supereffluētiam dulcedinis tuæ continere non posit, luce clarius patuit, dum sequenti anno, eodem sacratissimo natiuitatis tuæ festo gratiori dono, sed non dissimili modo me decoraueris, quasi deuotionis meæ magna diligentia hoc a te præcedenti anno meruerit: cum tamen nō subsequens nouum donum, sed debitam pœnam deperditi præcedentis doni meruissem. Sub Euangelio enim dum legeretur: Peperit filium suum primogenitū, &c. immaculata mater tua immaculatis manibus suis porrexit mihi te virginalem paruulum, amabilem infantulum, quasi totis conatibus in amplexus meos nitentem. Et ego, licet heu indignissima, suscepi te tenerum puerulum delicatis brachijs tuis collum meum stringentē. Vnde ex afflatu suauiflui spiritus tui de benedicto ore exalantis, tam viuificam sensi refectionem vt merito proinde benedicat anima mea tibi domine Deus meus, & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto tuo. Et cū beatissima mater tua te satageret inuoluere pannis infantiæ,

fantię, ego postulabam me tecum simul inuolui, ne vel tenui panni medio mihi subtrahereris, cuius amplexus & oscula longè vincunt mellis pocula. Et sic videbaris inuolui candidissima syndone innocentiæ & stringi aurea fascia charitatis. Quibus si tecū inuolui & striugi cuperem, magis oporteret me insudare omnimodæ munditiæ cordis & operibus charitatis.

Quibus Iesum & matrem eius vestire debemus virtutibus.

Caput. XVI.

GRatias tibi creator syderum, vestitor cœlestium luminiarium, diuersorumq́ue vernantium florum, quod quamuis bonorum meorum non egeas, tamen ad instructionem meam post hæc, die sanctæ Purificationis poposcisti à me, vt vestirem te infantulum antequā in templum introducereris. Et hoc idē ex occulto thesaurario diuinæ aspirationis taliter persuasisti mihi perficiendum. Videlicet, cum omni quo possem studio extollere niterer mundissimæ humanitatis tuæ immaculatam innocentiam, tam integra & fideli deuotione, quod si ego in persona propria habere possem omnem gloriam debitam tuæ benignissimæ innocentiæ, eam libentissime abdicarem, vt te in tua innocentia redderem laudabiliorem. Vnde ex tali intentione mea tu (cuius omnipotentia vocat ea quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt) videbaris veste candida in forma infantuli vestiri. Simili etiam deuotione cum abyssum tuæ humilitatis pertractarem, videbaris mihi desuper viridi tunica indui, in signum quod florida gratia tua

semper viret, nec aliquando arescet in valle humilitatis. Prædicto deinde modo, cum recolerem charitatis tuæ incendium (quod te ad omnia facta tua coegit) purpureo amictu circundabaris, ad ostendendum quod vere regalis vestis sit charitas, sine qua nullus regnum intrat cœleste. Cum vero in gloriosa matre tua eadem supradictas virtutes pro meo modulo commendarem, ipsa etiam simili modo videbatur vestiri. Et cum eadē benedicta virgo florens rosa sine spina, candensque lilium sine macula, abundet, imo superabundet floribus omnigenarum virtutuum, vt per ipsam nostra ditetur inopia, sit pro nobis quæso ipsa benigna mater apud te perpetua interuentrix.

Quam grata sint Deo opera charitatis, & orationis pro salute proximorum.

Caput. XVII.

DOminica ante Quadragesimam, dum cantaretur: Esto mihi, dedisti mihi intelligere, quòd tu ô vnice cordis mei, â diuersis hominibus conuitia & persecutiones passus, per verba prædicti introitus expetares â me domicilium cordis mei ad requiescendum in eo. Hinc per illos tres dies, quoties ad cor meum redij, videbaris mihi ad similitudinem languentis supra pectus meum decumbere. Per totos etiam illos tres dies nihil inuestigaui, quo tibi gratiorem refectionē possem ministrare: quam vt orationibus, silentio, & cæteris afflictionibus pro emendatione mundanorum hominum insudarem pro tuo honore. Item gratia tuæ pietatis illustrante intellectum meum, pluries reuelasti mihi, qualiter

qualiter anima manens in corpore humanæ fragilitatis, offuscatur ad instar vnius, qui stans in medio angustæ habitationis, vndique susciperet in se tā circa quàm supra & infra se nebulam, quam habitatio illa immitteret: vellut olla coquens vaporem emittit. Et rursum cum contingit corpus per aliquam passionem affligi, ex parte membri patientis suscipit anima tanquâm acrē solari luce perfusum, & ex hoc miro modo clarificatur. Et quo vniuersalior, seu grauior est passio, eo puriorem clarificationem animæ præstat. Et specialius afflictio vel exercitatio cordis in humilitate, patientia & similibus, tanto magis animæ candorem colorant, quanto eam vicinius efficacius & propius tangunt. Maximè vero serenatur & fulgescit ex operibus charitatis. Gratias tibi amator hominum, quod hoc modo aliquoties me ad patientiam allexisti. Sed heu, & millesies heu, quod parum & raro tibi consensi, imo nihil feci vt iure debuissem. Tu scis Domine super hoc dolorem & confusionem ac deiectionem spiritus mei, & desideriū cordis mei, vt defectus meus alias tibi vtcunq; suppleatur. Item cum mihi aliquando communicaturæ submissa copiam tui liberalius indulsisses, & ego niterer inuestigare quid facere prævalerem quo tibi qualemcunque vicissitudinem tantæ dignationis salutem ex parte rependere possem: tu instructor sapientissime, proposuisti mihi illud Apostolicum: Optabam ego ipse anathema esse pro fratribus meis. Et cum vsque ad tempus te docente sciuissem, animæ mansionem in corde constare, ostendisti tunc etiam in cerebro mansionem ipsius: quod postea (fateor) scriptura testante cognoui, licet ante id nescirem. Et dixisti, hoc esse magnū, si anima.

ma relicta dulcedine fruitionis cordis causa tui corporalibus sensibus regendis inuigilaret, ac operibus charitatis infudaret ad proximorum salutem.

Quomodo Deus condescendat infirmitatibus nostris, & de humilitate.

Caput. XVIII.

DIE quadam, dum post lotas manus ad mensam inter conuentum in ambitu starem, & claritatem solis in virtute sua lucentis attenderem, hæsitans cogitationibus, dixi in animo meo: Si Dominus qui creauit solem istum, & cuius pulchritudinem in se sol cum luna dicitur mirari, qui etiam ignis consumens est tam veraciter esset mecum, sicut se frequenter mihi præsentem exhibet: quomodo possibile esset, vt tam frigido corde, tamque inhumanè, imo peruerse inter homines conuersarer? Et ecce tu subito (cuius eloquium licet semper sit dulce, tamen tunc tanto dulcius erat quanto fluctuanti cordi meo plus necessarium) subintulisti, dicens. In qno extolleretur omnipotentia mea, si hoc non preualeret, vt quocunque loco fuero, me in me metipso possem continere, ne sentiar vel appaream vltra quam aptissimè congruit pro loco & tempore, & pro persona? Nam ab initio creationis cœli & terræ in toto opere redemptionis magis vsus sum sapientia benignitatis, quam potentia maiestatis. Cuius sapientiæ bonitas maximè relucet in tollerando imperfectos, quousque illos per liberum arbitrium ducam ad viam perfectionis. Festiuo quodam die, dum ad sanctam communionem accedere viderem plures, quæ se orationibus

tionibus meis commendauerunt: ego vero corporali infirmitate impedita, imo indignitate mea (vt timeo) diuinitus repulsa, recolerem plura erga me beneficia Dei, timere cœpi mihi â vanæ gloriæ vento qui fluentia diuinæ gratiæ posset exiccare: & desiderabam mihi talem immitti intellectum, quo præmunirer in futurũ. vnde â paterna pietate tua talitet sum instructa, vt scilicet æstimarem affectum tuum erga me in similitudine patrisfamilias, qui gauderet de gratiosa elegantia plurimorum natorum, quibus etiam applauderet numerosa turba domesticorum & vicinorũ, & inter quos paruulum haberet, qui nondum ad elegantiam reliquorum peruenisset, quem paterno affectu miserans, frequentius in sinum suum reciperet, verbisque ac munusculis illi præ cæteris blandirerur dulcius. Et adiunxisti, quod si sic certa æstimatione me cæteris imperfectiorem reputarem, torrens melleæ diuinitatis tuæ nũquam subsisteret defluere in animam meam. Gratiarum actiones tibi offero amantissime Deus meus amator hominum, per mutuam gratitudinem colendę semper & adorandæ Trinitatis, pro isto & multis alijs salutaribus documẽtis, quibus tu magistrorum optime insipientiam meam pluries erudisti, & in amaritudine passionis Iesu Christi filij tui moueo querimoniam, offerens tibi pœnas & lachrymas eiusdem pro vniuersis negligentijs meis, quibus suauifluum spiritum tuum in me extinxi. Et peto in vnione efficacissimæ orationis eiusdem dilecti filij tui, in virtute Spiritus sancti, omnium peccatorum meorum emmendationem, defectuumq; meorum suppletionem. Quod mihi præstare digneris per amorem illum, qui te cõtinuit cum tuæ

paternæ

paternæ delitiositatis amantissimus vnicus cum scelleratis reputaretur.

Solo diuinæ laudis desiderio donis Dei quomodo vtendum.

Caput. XIX.

GRatias ago benignæ misericordiæ, & misericordi benignitati tuæ amantissime Deus, pro reuelato testimonio dignantissimæ pietatis tuæ, quo fluctuantē & vacillantem animam meam solidasti, cum secundum assuetiorem mihi morem importuno desiderio expeterem absolui de carcere carnis miserę: nō ob hoc vt eius miserias amplius non sentirem: sed vt bonitas tua solueretur â debito gratiæ, ad quod mihi persoluendi dū causa salutis animæ meæ vehemens amor tuæ propriæ diuinitatis te intricauit: non quasi tua diuina omnipotentia & æterna sapientia aliqua coacta necessitate illud daret inuitus: sed quod illud ex superfluentissima liberalitate pietatis indignissimę impenderet & ingratę. Cum enim sic cuperem dissolui, videbaris tu decus & corona cœlestis glorię ab imperiali solio tuę maiestatis suauissima quadam, & lenissima declinatione demitti, & inclinare te ad peccatores. Et ex illa dimissione quasi quædam fluenta dulcissimi liquoris per totam cœli latitudinem diffundebantur, ad quæ singuli sanctorum gratanter acclinati, & velut torrentis illius nectarea voluptate iucundè potati, proruperunt in melos dulci sonum laudis diuinæ pro sua dignatione erga peccatores. Inter quæ etiam hæc verba recepi: Perpende, quā suauiter hæc laus penetraret aures meę maiestatis,

maiestatis, & pertingat ad liquefacta intima meī amoroſi cordis: & caue ne vltra tam importune desideres dissolui tali intentione, vt scilicet non sis in carne talis quale tibi nunc donum gratuitæ pietatis impedo, quia quanto ad indigniorem me inclinauero, tanto maiori reuerentia merito ab omni creatura extollor. Et cum hæc consolatio mihi præstita esset in illa hora, qua ad tua viuifica, accederem sacramenta, & inde circa illa (vt iustum erat) haberem versam intentionem addidisti iam dictæ reuelationi etiam & hunc intellectū, quod scilicet eo modo & intentione quilibet accedere deberet ad sacratissimam corporis & sanguinis tui vnionē vt amore amoris & gloriæ tuæ paruipenderet, etiam si possibile esset quod magnam damnationem sibi in sacramento sumeret, vt tantummodo diuina pietas tua magis clarescceret per hoc quod se tam indigno non dedignaretur communicare. Ad hæc cum ego hāc excusationem subinferrem, quod quisquis respectu suæ indignitatis abstinet â communione, ea intentione abstinet ne præsumptuose irreuerentiam inferat sacramē to tam prædigno: ad hæc benedictum responsum tuū accepi in hæc verba: Tali quā dixi, laudis scilicet meæ desiderio, intentione præsumens: nunquam aliquis irreuerenter accedere potest. Pro quo tibi laus sit & gloria per infinita seculorum secula.

De specialibus priuilegijs sibi â Deo collatis, & de gratia seruantibus memoriam eius post mortem promissa.

Caput. XX.

COR meum & anima mea cū tota substantia carnis meę omnibusq; sensibus & viribus corporis & spiritus

ſpiritus mei cum vniuerſitate totius creaturę laudes & gratiarum actiones dicant tibi, dulciſsime Deus, fideliſsime amator humanę ſalutis: prodignantiſsima miſericordia, qua non ſuffecit pietati tuę diſsimulare quod totiens indecenter parata, accedere non vereor ad ſacratiſsimi corporis & ſanguinis ſuperexcellentiſsimũ conuiuium niſi etiam abyſſalis ſupereffluentia tua mihi in inſtrumẽtorum tuorum viliſsimo & inutiliſsimo hunc colorem dono tuo ſuperaddere dignata ſit. Secũdò, quod ex gratia tua certitudinẽ accepi, quod omnis qui ad tantum ſacramentum accedere deſiderans, ſed habens timorem conſcientię trepidantis retrahitur, ſi humilitate ductus à me famularum tuarum minima quęrit confortari pro hac ipſius humilitate, tua incontinentiſsima pietas dignum ipſum iudicat tantis ſacramentis, quę vere percipiet in fructum ſalutis ęternę. Adiungens, quod ſi quem iuſtitia tua non permitteret dignum à me iudicari, nunquam permittere velles illũ ad meum conſilium humiliari. O dominator excelſe, qui in altis habitas & humilia reſpicis, quid diuina dictauit miſeratio tua cum videres toties mẽ indignẽ accedentem iuſtitia liberante iudicium promereri: tu volens alios dignos efficere per virtutem humilitatis, quãuis ſine me hoc melius poſſes, indigentiæ tamen meæ conſulens pietas tua, hoc per me perficere decreuit: vt vel ſic participari poſſem meritis ipſorum, qui monitis meis fructu ſalutis potirentur. Sed cum heu nequaquam etiam vno tantum remedio contenta fuit miſeratio tua, Deus benigne. Vnde & addidiſti me indigniſsimam certificare, quod quicumque corde contrito & ſpiritu humiliato aliquem defectum mihi querulãdo

do expoſuerit, ſecundum quod per verba mea defectum illum maiorem ſiue minorem audierit, ſecundùm hoc tu miſericors Deus velles iudicare eum culpabiliorem vel innocentiorem. Et quod gratia tua mediante poſt horam illam ſemper habere deberet tale releuamen, quod nunquam tam periculoſe premi poſſet ab illo defectu, ſicut antea fuerat preſſus. Et in hoc etiam meæ miſerrimæ conſulens indigentiæ, vtque per omnes dies vitæ meæ ita negligens extiti, quod heu nunquam vel minimum defectum debito modo ſuperaui, ſaltem aliorum victoriæ mererer participari, cum tu Deus meus bone, dignaris me viliſsimum inſtrumentum tuum ad hoc aſſumere, vt per verba oris mei alijs dignioribus amicis tuis gratiam victoriæ miniſtrares. Tertio etiam copioſa liberalitas gratiæ tuæ inopiam meritorum meorum ea certitudine ditauit, quod cuicumque aliquod beneficium, vel alicuius delicti indulgentiam ex confidentia diuinę pietatis tuæ promiſerim, hoc benignus amor tuus ſecundum verbum meum tam firmum tenere proponeret, quaſi tu hoc ore tuo benedicto iuraueris in veritate. Et hoc veraciter fieret. Addens quia ſi videretur alicui, quod effectus tam ſalubris longe vltra placitum protraheretur, ille conſtanter ammonendo tibi proponere deberet, quod ego ex parte tui ſalutem ipſi promiſiſſem. In hoc taliter ſaluti meæ prouidens, ſecundum illud Euangelicum: Eâdem menſura qua menſi fueritis, remetietur vobis, vt cum ego heu non deſiſtam in maioribus ſæpè culpis delinquere, ſaltem ſic habes occaſionem, culpas meas remiſsius iudicandi. ¶ Quartò ad benefaciendum neceſsitati

meæ

meę & hoc addidisti inter cætera me certificãdo, quod quicunque humili ac deuota intentione se orationibus meis commendasset, proculdubio consecuturus esset omnem fructum, quem credere posset, aliquem hominem per alterius orationem obtinere posse. In hoc etiã meæ consulens negligẽtiæ, qua cum omnino deficiam in persoluendo tam debitas, quam gratuitas pro ecclesia orationes, quibus ego ipsa lucrari possem (secundũ illud: Oratio tua in sinu tuo conuertatur) de fructibus electorum tuorum qui per me indignissimam postulãt beneficia, tu mihi per participationem concederes aliquãtulam portionem suppletionis. Quinto nec in hoc supersedisti salutem meam augere, quod quasi speciali dono contulisti mihi, vt omnis qui cum bona voluntate intentione recta & humili confidentia, de profectu animæ sermonem mihi moueret, nunquam â me discessurus esset sine ædificatione, siue consolatione spirituali: quasi hoc ipsum etiam congruum præuidens indigentię meę, quia cum sępe, heu per inutilia verba defluẽs talentum facundię mihi indignę â tua largitate creditum, quasi per terras dispergo, saltem de alieno depositio aliquantulum fructum lucri spiritualis recolligam. Sexto liberalitas tua benigne Deus adauxit mihi donũ per omnia necessarium, certificans scilicet me pro eo, quod quicunq; in charitate pro me vilissima creaturarum Dei deuota fidelitate orauerit, vel etiam ad emendandum delicta & ignorantias iuuentutis: imo malitię & nequitię meę se verbis oratorijs seu operibus bonis tibi exhibuerit, hoc prẹmio â liberalissima pietate remuneraretur, quod nunquã exiet de hoc seculo antequam tali gratia donaretur, quod conuersatio ipsius in tantum

tantum tibi complaceat quod alicuius specialis familiaritatis delectationem in anima ipsius possis habere: & hoc ex benignissima tua paternitate propter meam magnam necessitatem, cum non ignorares quanta & quã multiplicẽ emmendatione mihi opus esset pro tam innumeris delictis: seu negligentijs meis, quũ amãs misericordia tua nullatenus sineret me perire: & ẽcontra pulchritudo iustitiæ tuæ nullo modo permittere posset me cum tam diuersis negligentijs meis saluari, per hoc saltem mihi prouideretur, quod ex participatione plurimorum, lucrum crescerẽt singulorum. His ex incontinentiã liberalitatis tuæ benigne Deus superaddidisti, quod si quis post obitum meũ intelligẽs quod paruitati meæ dignãtius fuerit familiaritas tua in vita mea acclinata, & ob hoc vellet se orationibus meis licet indignis humiliter cõmendasse: illũ vellestã dignanter exaudire, sicut aliqvẽ exaudire posses per alterius orationẽ, si ad recuperãda neglecta cũ humili deuotione gratias tibi ageret, specialiter pro quinq; beneficijs: videlicet primo pro amore, quo me gratuita pietas tua ab æterno prælegit. Quod, vt verum fatear, verè præ cæteris gratuitis donis permaxime gratuitum est: cum non ignorares, sed bene prẹuideres seriem peruersę cõuersationis meæ, & in singulis donis tuis malitiã & nequitiam atq; vitium ingratitudinis meæ, in tantũ quod iuste etiam inter paganos negasses mihi decus humanæ rationabilitatis: cum tamen pietas tua longẽ superans mala nostra elegerit me præ cæteris Christianis sãcra religione insigniendam. Secnndò: quod me salubriter attraxisti. Et hoc ipsum confiteor esse tuæ mansuetudinis & pietatis, quæ tibi naturaliter inest, quando tu

indomitum cor meum (cui ferrea vincula aure debentur) tam dulcibus blanditijs tibi attraxisti quasi collegam mansuetudinis tuæ in me inuenisses, & quasi mihi vniri esset tibi super omnia delectabile. Tertiò, quod familiariter tibi vnisti. Et hoc idē (vt iustissimē debeo) assigno superfluentię incontinentissimæ liberalitatis tuæ, quasi iustorum numerus non sufficeret ad excipiē dam nimietatem pietatis tuæ, me extremam in meritis aduocare dignatus es, non vt habiliorem facilius iustifi cares, sed vt in minus habili clarius luceret miraculum tuæ dignationis. Quartò, quod iucunde habitare, & delitias habere dignatus es in anima mea: Et hoc ipsum (si ita loqui possum) de puro extatico amori tuo quo minime dedignatus es etiam verbis testari dicens delitias tuas esse quod omnipotens sapientia tua se tam stupenda dignatione vnire potest illi, qua tibi tota dissimilis est & prorsus ingrata. Quinto quod fœliciter consummare me dignaris. Quod beneficium â dulcissimâ pietate benignissimi amoris tui me, quamuis indignissimam, accepturam secundum fidele promissum veritatis quæ, humiliter firmiterque spero, & securissima charitate cum gratitudine complector, nullis omnino meritis meis, sed sola gratuita clemētia animæ tuæ, o meū summum, imò solum verun æternale bonum. Hæc singula cum sint tam stupendæ dignationis tamque omnino paruitati meæ indecentia, quod nullo modo sufficere possint gratiarum actiones â me tibi factæ: ideo etiam in hoc subuenisti indigētiæ meæ quod benignis promissionibus ad gratiarum actiones, induxisti cæteros, quorum meritis defectus meus possit suppleri. Pro quo sit dignationi tuæ laus condigna, & gratiarum actio

actio ex parte omnium cœlestium, terrestrium, & infernorum.

Gratiarum actio pro confirmatione prædilectorum priuilegiorum.

Caput. XXI.

SVper hæc omnia adiecit inæstimabilis virtus charitatis tuæ, Deus meus, hæc dona supradicta tali pacto dignantissime obfirmare. Nam cum die quodam mente reuoluerem ea & ex comparatione pietatis tuę ad impietatem meam (quâm in infinitum superabundare gaudeo) vsque ad illam præsumptionem ducta fuissem, quòd causarer te mihi ea more pollicitantium manu ad manum nō firmasse, tua tractabilissima suauitas his obiectionibus se benignè satisfacturam promisit, dicens: Ne hoc causeris, accede & suscipe pacti mei firmamentum. Et statim paruitas mea conspexit te quasi vtrisque manibus mihi pandere arcam illam diuinæ fidelitatis atque infallibilis veritatis, scilicet, deificatum cor tuum, & iubentem me peruersam more Iudaico signa quærentem, dexteram meam extendere. Et sic sacratissimum cor tuum mihi patefactum retrahens manu mea inclusa dixisti: Ecce dona tibi collata me tibi illibata seruaturum promitto. Id tamen, quòd si ad tempus dispensatiuè ipsorum effectum subtraxero, obligome postmodum triplici lucro id persoluturum ex parte omnipotentiæ sapientiæ & benignitatis virtuosæ Trinitatis, in cuius medio ego viuo & regno verus Deus per æterna secula seculorum. Post quæ suauissimę pietatis tuę verba cūm manū meam retraherē

Septẽ annuli aurei

apparuerunt in ea septem circuli aurei in modum septem annulorum, in quolibet digito vnus, & in annulari tres in testimonium fidele, quòd predicta septem priuilegia mihi ad votum meum essent confirmata. Hinc etiam incontinentia pietatis tuæ adiecit hæc verba: Quoties tu indignitatem tuam recogitas te immeritam agnoscis donorum meorum, & insuper de pietate mea confidis: toties mihi offers debitum censum de bonis tuis. O quam stabiliter paternitas tua nouit prouidere filijs extrema vilitate degenerantibus, cum post expensionem substantiæ innocentię, & per consequẽs gratæ tibi deuotionis, acceptare dignaris hoc cuius cumulus latere non potest, scilicet cognitionem indignitatis meritorum meorum. Quam tibi laudabiliter, mihique salubriter cognoscere in omnibus donis tuis tam minoribus, quàm exterioribus, & insuper de pietate tua plenè tibi cõfidere, da dator munerum, à quo omne bonum procedit, & sine quo nihil validum, seu bonum poterit reputari.

Gratiarum actio pro visione Dei transfiguratiua, cinsq; osculis & amplexibus.

Caput. XXII.

INiustum etiam omnino iudicaui, recolens gratuita beneficia tuæ amicabilis clementiæ erga me valdè indignã, si etiam hoc quasi ingrata pertransirẽ, quod in quadam quadragesima accepi mira dignatione tuæ amicissimæ pietatis. In secunda enim illius Dominica, dum ad missam ante processionem cantaretur responsorium: Vidi Dominum facie ad faciem & cætera, mirabili

rabili quodam & inęstimabili coruscamine illustrata, anima mea lucę diuinę reuelationis, apparuit mihi tãquam faciei meæ applicata facies quędam, secundum quod Bernardus dicit: Non formata sed formans, non perstringens oculos corporis, sed faciem lętificans cordis grata amoris munere non colore. Ex hac melliflua visione cúm solares oculi tui oculis meis directè oppositi viderentur, qualiter tu suauis dulcedo mea tunc afficeris, non solum animam meam, verumetiam cor meum cum omnibus viribus, cum tibi soli sit notum: proinde da, vt quoad vixero, tibi persoluam famulatum deuotum. Sed quamuis longè aliter placet rosa tẽpore vernali cum virens & florens dat odorem, quàm tempore hyemali cum diu arefacta dicitur suauiter redoluisse: aliquantulũ tamẽ excitare videtur delectationem recordatio prælibatorum. Vnde & ego quali possum similitudine proferre desidero, quid paruitas mea in illa pręiucundissimâ visione tui senserit, ad laudem amoris tui: vt si quis legentium forte similia vel maiora acceperit, per recordationem ad gratiarum actionẽ excitetur. Et ego ipsa etiam sæpius recolendo caliginẽ negligentiarum mearum, aliqualiter illas reprimam per gratitudinem, hoc speculo solari vibrato. Cùm igitur desideratissimam faciem tuam exhibentem copiã totius beatitudinis, vt prædixi, mihi immeritæ applicuisses, ex Deificis oculis tuis sensi per oculos meos intrantem lucem quandam inæstimabiliter suauificam: quæ transiens omnia interiora mea, supra modum mirabilem virtutem in omnibus membris videbatur operari. Primo quidem quasi euacuans omnes medullas ossium meorum. Hinc etiam ipsa ossa simul cum car-

ne annihilans, in tantum, quòd tota mea substantia nihil aliud sentiebatur esse quàm splendor ille diuinus, qui vltra quàm dici possit delectabili modo in seipso colludens, inæstimabilem animæ meæ exhibuit serenitatis iucunditatem. O quid amplius dicam de ista (vt ita dicam) dulcissima visione? quia, vt vnum fatear prout mihi videtur, omnium linguarum eloquentia per omnes dies vitæ meæ hunc præclaram modum videndi te etiam in cœlesti gloria nunquam persuasissem, si dignatio tua Deus meus vnica salus animæ meæ per experiẽtiam me ad illam non induxisset. Hoc tantum dicere me delectat, quòd si est in diuinis, sicut in humanis, quòd sicut virtus oculi tui intantum excedit istã visionem sicut ego æstimo, verè dico, nisi diuina virtus tua contineret hominem nunquam permitteret animam in corpore permanere, cui hoc vel momentaliter gustare indultum foret. Quamuis non ignorem inscrutabilem omnipotentiam tuã ex abundantia pietatis, tam visionem, quàm etiam amplexum & osculum cum cęteris amatorijs exhibitionibus, pro loco, pro tempore, & pro persona solitam congruentissimè temperare, & sępius experta sum. (Pro quo tibi gratiarũ actiones in vnione mutui amoris semper venerandæ Trinitatis offero) dignationem præsuauissimi oculi tui, intantum quòd quandoque sedenti mihi & intendenti tibi intimis & legenti horas canonicas seu vigilias pro defunctis, sæpè inter vnum Psalmum decies vel pluries prædulce osculum infixisti ori animæ meæ, osculum quod omne aromaticum excedit & mellis poculum. Et etiam multoties tuum amicissimum aduerterim in me respectum ac strictissimũ persenserim amplexũ in anima mea. Et hæc

hæc omnia quãuis mire fuerint suauitatis, nunquã tamen (vere fateor) in aliquo talẽ virtutis effectum sum experta, sicut in illo excellẽtissimo respectu, quẽ prædixi. Pro quo & etiam pro alijs, quorum effectum tu solus nosti, sit tibi exhibitio suauitatis illius, quã in supercœlesti apotheca deitatis supra omnẽ sensum præiucundè, persona personæ cõmunicat. Item consimilis sit tibi gratiarum actio vel etiam maior, si fieri posset, pro dono quodã supere excellentissimo tibi soli noto, cuius dignitatis magnitudo non sinit me verbis hoc exponere, nec etiam intactum relinquere: ne forte si humana fragilitas aliquo modo quamuis omnino indebitè, hoc memoriæ meæ subtraheret (quod absit) saltem his scriptis ad memoriam & gratitudinem illius possim reuocari. Attamẽ tua benigna pietas, ò Deus meus, omnino auertat à me omnium creaturarum indignissima hanc peruersam insaniã, vt vnum ictũ oculi volũtariè permittam abstrahi gratitudini tibi debitæ pro iucundissimo dono visitationis tuæ, quòd tam gratis ab incõtinentissima liberalitate tua percepi, & per tot annos absque meis meritis seruaui. Quia quamuis sim inter omnes indignissima, fateor tamẽ me in hoc dono maius accepisse, quàm vnquam vllus homo posset in hac vita promereri. Peto igitur à dulcedine pietatis tuæ, vt hoc donum, eadem dignatione qua illud mihi gratis & sine merito contulisti, etiam in me ad laudem tuã conserues, & per illud talem effectum in me peripsemate opereris, pro quo ab omni creaturã in infinitum laudaris: quia quãto manifestius patet indignitas mea, tanto magis claret gloria tuæ dignantissimæ pietatis.

Epilogo quodam recenſet diuinæ bonitatis beneficia, & è regione ſuæ ingratitudinis vitia, quæ deplorat. Et hæc vna cum præcedentibus deuotius quo potuit, ſtatutis temporibus legere conſueuit.

Caput. XXIII.

BEnidicat tibi anima mea, domine Deus, creator meus. Benedicat tibi anima mea, & ex medullis intimarum mearum confiteamur tibi miſerationes tuas, quibus incontinentiſsima pietas tua tam indebitè circumuenit me, o dulciſsime amator meus. Gratias ago vndecunq; poſſum immenſæ miſericordiæ tuæ, cum qua laudans glorifico longanimem patientiam tuam, qua diſsimulaſti mecum, cum omnes annos infantiæ, pueritiæ, adoleſcentiæ & iuuentutis meæ penè vſque ad finem vigeſimi quinti anni, tam cæcata dementia pertranſirem, vt cogitationibus, verbis & factis perfeciſſem abſque remorſu conſcientiæ (vt mihi nūc videtur) omne quod ſubiſſet vbicunque licebat (ſi tu illud, ſiue per naturaliter mihi inſitam mali deteſtationem, & boni delectationem, ſiue per exteriorem proximorum redargutionem, aut alijs modis non præcauiſſes ac gratuita miſericordia tua me præſeruaſſes) ac ſi pagana inter paganos vixiſſem, & nunquam intellexiſſem, quòd tu Deus meus, vel bonum remunerares, vel malum punires: cùm tamen ab infantia, à quinto ſcilicet anno me inter douotiſsimos amicos tuos in triclinio ſanctæ religionis tibi elegeris habilitari. Tua beatitudo Deus meus quāuis nec creſcere, nec deſcrecere poſsit, cùm bonorum noſtrorum non egeas: tam culpabilis tamen, & tam negligens vita mea (ſi aliqualiter dici poteſt)

teſt) ceſsit in detrimentum laudis tuæ, quem ſine intermiſsione ſingulis momentis tota ſubſtantia mea cum omni creatura meritò laudare deberet. Quid ſuper his ſentiat vel etiam ſentire poſſet cor meum ex dignantiſſima acclinatione tui ab ipſis etiam fundamentis commotum, tu ſolus noſti. Vnde in eadem commotione, ô pater amantiſsime, pro emmendatione omniū peccatorum meorum, offero tibi omnem paſsionem tui dilectiſsimi filij, quam ab illa hora, qua in præſepio ſuper fœnum reclinatus, vagitum dedit, & deinceps pertulit, per infantiles neceſsitates, pueriles defectus, adoleſcentiles aduerſitates, & iuuentiles paſsiones, vſque poſt horam illam, qua inclinato capite in cruce, cum clamore valido ſpiritum emiſsit. Item in ſuppletionem omniū negligentiarum mearum, tibi offero, Pater amantiſsime, omnem conuerſationem filij tui ſanctiſsimam: quę in omnibus cogitationibus verbis & factis perfectiſsima fuit ab hora, qua miſſus ab arce throni introiuit per aurem Virginis in regionem noſtram tuus vnigenitus, vſque poſt illam horā, qua tuis paternis vultibus præſentauit victricis carnis gloriam. Ac deinde cum iuſtū ſit vt compatiatur tibi cor amici tui ſuper omni aduerſo, rogo per vnigenitum tuū in virtuti Spiritu ſancti, vt quicumq; á me rogatus vel aliquo modò inductus, voluntatem ſuam ad hoc inclinauerit, quod ad laudem tui defectum meum ſupplere voluerit, etiā vno gemitu vel alio quantumuis paruo opere in vita mea, vel poſt mortem meam: vt pro ipſo etiam ſuſcipias hanc oblationē paſsionis & conuerſationis dilecti filij tui in emmendationem & ſuppletionem omnium peccatorum & negligentiarum ipſius. Ad quod obtinēdum exoro,

vt apud te permaneat desiderium meum indefessum vsq; ad finem seculi, etiam adhuc, cum tibi per gratiã tuam conregnãuero in cœlis. Item pro gratiarũ actione in profundissimam abyssum humiliatis me demergens cum superexcellenti misericordia tua, simul collaudo & adoro illam dulcissimam benignitatem, qua me adeò perdite viuente, tu Pater misericordiarum cogitasti super me cogitationes pacis, & nõ afflictionis, quomodo, scilicet melic multitudine & magnitudine beneficiorũ tuorũ exaltares, ac si præ cunctis mortalibus vitã angelicã in terris duxissẽ. Et hoc inchoasti in aduẽtu illo, antequam in Epiphania tunc sequenti finirem vigesimum quintum annum, quadam turbatione, qua sic commotum est cor meũ, quòd omnis iuuenilis lasciuia mihi desipere cœpit, & per hoc præparatum est tibi aliqualiter cor meum, Post incœptum vigesimum sextum annum, feria secunda ante festum Purificationis, in crepusculo diei illius post completorium, cũm nocte iam dictæ perturbationis, tu lumẽ verum lucens in tenebris, terminasti mihi etiam diem puellaris vanitatis, obscuratum tenebris spiritualium ignorãtiarum. Nam in hora illa euidentissima dignatione mirabiliter & supra modum delectabiliter aderas mihi, amicabilissima reconciliatione me cognitioni & amori tuo associans, & me ducens ad intima mea, mihi ante horã illam valde incognita: & mecum agere cœpisti miris & occultis modis, vt deinceps quasi in domo propria amicus cum amico, imo iponsus cum sponsa, in corde meo delitias tuas iugiter cum anima mea posses habere. Pro quo pietatis negotio diuersis horis diuersisque modis me visitans, sed specialius magisque dignanter in vigilia

vigilia sacræ Annunciationis, tandem ante Ascensionem, die quodam mane affectuosius incipiens, & vesperè post Completorium perficiens, hoc donum omni creaturæ stupendum & reuerendum contulisti, quòd scilicet ab illa hora vsque in præsens nunquam ad oculi ictum sensi vel cognoui te cordi meo alienatũ: quin semper tẽ mihi adesse scirem, quandocunque ad mea interiora me verterẽ, exceptis semel vndecim diebus. Quãtis & quãmplurimis omni acceptione dignis bonis inter hęc mihi salutarem præsentiam tuã gratiorẽ effeceris cũm nullis possim verbis explicare, da dator munerum vt proinde dignam tibi offerã hostiam iubilationis in spiritu humilitatis. Et pręcipuè pro eo, quòd tam amœnã secundum beneplacitum tuum atq; meũ, in corde meo tibi præparasti inhabitationẽ, quòd nec de templo Salomonis, nec de triclinio Assueri legi vel audiui,, quod mihi videbatur præferendũ delitijs illis, quas cognosco gratia tua teipsum præparasse in intimis meis, & quibus concessisti me indignissimã pariter tecum frui tanquã reginam cum rege. Inter quæ & illa duo specialius præfero, quòd scilicet impressisti cordi meo saluberrimorum vulnerũ tuorũ præclara monilia & ad hoc vulnus amoris tam euidenter & efficaciter etiam cordi meo infixisti, quòd si nunquam maiorem consolationem, nec interius, nec exterius mihi dedisses, in illis duobus solis tantam beatitudinem contulisti (si mille annis viuere deberem) singulis horis plusquam satis consolationis, eruditionis, & gratitudinis inde possem habere. Addidisti etiam mihi inter hæc inæstimabilem amicitiæ familiaritatem impendere diuersis modis illam nobilissimam arcam deitatis, scilicet deificatũ

deificatum cor tuum præbẽdo in copiam omnium delectationum mearum, nunc gratis dando, nũc ad maius indicium mutuæ familiaritatis illud mihi pro meo commutando: cum quo & tam occulta secretorum iudiciorum simul & delitiarum tuarum mihi manifestasti ac tam amicissimis blanditatibus animam meam multoties liquefecisti, quòd si ignorarem abyssalem superefluentiam dignationes tuæ, mirarer si intelligerẽ te præ omni creatura soli dignę matri tuæ benignissimæ tecum regnanti in cœlo tam dignantissimæ blanditatis exhibuisse affectum. Inter hæc tam leni blanditate quandoque perduxisti me ad salubrem cognitionem defectuum meorum, tanq; amicabiliter in his pepercisti rubori meo, ac si tu (quod etiam nefas est dicere) dimidiam partem regni tui exinde amisisses, si puerilem verecundiam vel immodico cõmouisses. Ita velut astuta quadam inuolutione reuelasti mihi aliquorum defectus tibi non placere. In quibus defectibus ad me rediens culpabiliorem inueni nie, quam aliquem illorum quos mihi ostendebas: cùm tamen nec minimo nutu mihi vnquã notificaueris, quòd defectus tales in me vel saltẽ modicẽ vnquã aduertisses. Insuper tam fidelibus promissionibus allexisti animam meam, qualiter mihi in morte & post mortẽ velles benefacere, quod iure etiam si nullũ aliud donum à te haberẽ, pro hoc solo iugiter viua spe anhelaret ad te cor meũ. Nec sic quidem exhaustum est pelagus tuæ incontinentissimæ pietatis, quin orantem me frequentius exaudiret tã incredibilibus beneficijs, siue pro peccatoribus, siue pro animabus, siue pro alijs causis: quod nunquam inueni amicum, cui sine hæsitatione auderem illorum magnitu-

magnitùdinem notificare, sicut ego cã cognoui; propter pusilanimitatem cordis humani tardi ad credendum. Ad cumulum ergo beneficiorum hoc addidisti, quòd mihi dulcissimam matrem tuam beatissimã Virginem Mariam in procuratricẽ tribuisti, & me sæpius affectui ipsius amicabiliter commendasti, sicut vnquã diligentius fidelis sponsus dilectam sponsam propriæ matri potuit commendare. Insuper in speciale ministerium deputasti mihi sæpius nobilissimos palatij tui Principes, non solùm de choris angelorum & archangelorum, sed etiam altiorum, secũdum quòd pietas tua benignissime Deus mihi magis congruere iudicabat, vt ad cõuenientiora sibi obsequia in spiritualibus exercitijs me promoueret. Sed cùm ego indignissima per degenerem ingratitudinem meam (quando tu dispensatiuè ad maiorem salutem meã, saporem delectationis ex parte subtraheres) statim dona tua quasi nihil valẽtia obliuioni traderem, si post tempus, gratia tua, contigit me resipiscere, & hoc quod amiserã siue qualecunque donum â te repetere: in ipso momento illud mihi illibatum resignasti, ac si ego diligentissima cura illud in tuum sinum mihi reseruandum reposuissem. super hæc omnia, quòd miro modo præferendum est, multoties, sed specialius in festo sacratissimæ Natiuitatis tuæ, & in vna Dominica, scilicet, Esto mihi, &c. alia etiam Dominica post Pẽtecostes, induxisti, imò rapuisti me ad talem tui vnionem, quòd suprá miraculũ miror, quòd post illas horas potui amplius viuere sicut homo inter homines: & quod magis stupendum, imò horrendum in me est, quòd heu defectus meos postea, vt iure debuissem, non emmendaui. Sed in his omnibus

fons

fons misericordiæ tuæ non est exiccatas, o Iesu omniũ amantium amantissimè, imò solus amãs veraciter gratis & indignos. Nam cùm pro lapsu temporis mihi vilissimæ, indignissimæ, & ob hoc ingratissimæ desipere inciperent talia (quæ merito sine intermissione cœlum cum terra inæstimabili extolleret tripudio, maximè vel ob id quòd se tam indefinitè summus Deus tam infinitæ extremæ vilitatis vermiculo accli nare dignatus est) tu dator, renouator, & conseruator omnis boni, per hoc me torpentem ad gratitudinẽ reexcitasti, quòd scilicet quibusdam personis, quas noui magis tibi deuotas & familiares, hoc de donis tuis mihi datis reuelasti, quod certissimè sciui quòd ab homine haberi non poterant, cùm ego hoc nulli hominum reuelassem, & tamen ex eorum ore audiui verba quæ ego in secreto cordis mei cognoui. Cum his verbis & cæteris quæ inter hæc se memoriæ meæ ingerunt, tibi quod tuum est reddo, & per organũ illud dulcisonum, scilicet diuinũ cor tuum, per virtutem spiritus paracleti ea resonans decãto, tibi domine Deus pater colende, laudes & gratiarũ actiones ex parte omnium cœlestiũ, terrestrium & infernorum, omnium quæ sunt, fuerunt, quæque post futura sunt. Cum igitur aurum distinctionibus colorum magis rutile & inter cęteros colores nigredo notabiliorem faciat distinctionem, propter sui ab auro dissimilitudinem: addo etiam quod meum est, scilicet ingratissimę conuersationis meæ nigredinem contra tam diu initus splendentem erga me beneficiorum numerositatem. Nam cùm tu dare non posses alia dona quã te decerent, secundum tibi ingenitam regiam, imo diuinam liberalitatem, ego etiam pro ingenita mihi rusticitate,

citãte, hoc aliter nõ suscepi, quàm sicut decet vilissimã deprauatricem. Et hoc idem naturalis tibi regia mansuetudo dissimulabat, sic quòd ideo nũquam minus mihi benefacere videbaris. Cùm igitur tu (cui in supercœlesti palatio paternæ benignitatis, suauis accubitus est) reclinatorium eligeres ad hospitandũ in meæ paupertatis domicilio, ego degenerrima & incurialissima hospita tã negligẽti studio inuigilare beneplacito tuo curaui, quod ex naturali humanitate merito diligẽtiori cura respicere deberem aliquem leprosum, qui post multas illatas mihi iniurias & molestias, ex necessitate ad hospitium meum declinasset. Item contra beneficium illud, quod tu vestitor syderum mihi impendisti, in amœnosa intimarum mearum dispositione, sanctissimorum vulnerum tuorum impressione, secretorum tuorum reuelatione & familiarum ac amicissimarum blanditãtum exhibitione (in quibus dedisti mihi suauiores delectationes in spiritualibus experiri, quam, vt credo, si ab Oriente, vsq; ad Occidẽtem mundũ circũiuissem, incorporalibus potuissem inuenisse) ego ingratissima contumeliam tibi inferens ea vilipendi, & exteriorem delectationem quærens, cepe & allia nimis irreuerenter tuo cœlesti manna prętuli. Promissionibus tuis authenticis o Deus verax diffidendo, spei affectum auerti, ac si homo mendax esses qui nunquam promissum persoluisses. Item contra hoc, quod indignis orationibus meis benignè acclinatus es, ego heu sępius induraui cor meum contra voluntatem tuã, in tantum (quod cum lachrymis dicẽdum esset) quãdoq; dissimulaui intelligere voluntatẽ tuam, ne cogerer instigante conscientię perficere illam. Item contra hoc

quod

quòd mihi suffragia gloriosæ Matris tuæ & beatissimorum Spirituum tuorum dignatus es præbere, ego miserabilis exteriorum amicorũ suffragia quærens sæpius eos impediui, cùm tibi soli iure intendere debuissem. Cûm etiam iustum esset, vt proinde quòd tua suauitas dona tua inter negligentias meas, mihi illibata conseruat, ego maiorem gratitudinem conciperem & negligentiarum cautelam: ê contra tyranni eo, imò diabolico more, malum reddens pro bono, magis assumo ausum viuere sine cautela. Super his omnibus maxima culpa mea est, quod post talem tamque incredibilem, tibique soli cognitam tecum vnionem non pertimui animam meam rursus maculare defectibus illis, quos mihi inhærere ad hoc permiseras, vt tuo adiutorio certando eos deuincerem, & inde maiorem gloriam tecum in cœlis æternaliter possiderem. Nec in hoc defuit mihi culpa, quòd cûm ad excitandã in me gratitudinem, amicis meis secreta mea detegeres: ego omisso eo quod tu intendebas, quandoquo plus ex hoc humano modo gaudendo, debita gratitudine tibi respondere neglexi. Et tunc ô benignissime conditor cordis mei, super istis, & alijs quæ horum occasione menti meę incidere possunt, ascendat ad te gemitus cordis mei, & suscipe quam tibi offero querimoniam infœlicitatum mearum nimium multarum, contra tam diuinitus nobilem bonitatem tuam, cum ea nobilitate compassionis & reuereutię, quam nobis dedisti offerre posse per amantissimum Filium tuum in Spiritu sancto ex parte omnium cœlestium, terrestrium, & infernorum. Ergo ego cùm omnino sim insufficiẽs ad promerendos dignos emmendationũ fructus, exoro pietatem tuam,

tuã̃, dulcissime amator meus, vt quorum corda noueris tibi, tam deuota fidelitate astricta, quod ex eo holocaustum emendationis te placare potuerit, ipsis inspires, vt defectum meum, vltra modum ingentem, & inconuenientem, talibus donis tuis velint supplere gemitibus, siue orationibus, vel etiã aliquibus bonis operibus, tibi soli domino Deo ad laudem debitam. (Quia vt tu inspector cordis mei liquido cognoscis) ad hæc scribẽda nihil omnino aliud coegit me, nisi purus amor laudis tuæ, quo post mortem meam plures ista legentes compatiantur benignissimæ clementiæ tuæ, quòd causa humanæ salutis amor tuus vnquam ad imma tantũ debuit inclinari, quod talia tam magna, tamque innumera dona permitteres sic vilipendi, sicut ego heu omnia dona tua in me deprauaui. Sed grates, qualescunq; possum, persoluo clementi misericordiæ tuæ domine Deus creator & recreator meus, pro eo, quòd de super effluenti abysso pietatis tuæ me certificasti verissimẽ, quòd quicunque etiam peccator cum supra scripta intentione voluntatem suam ad hoc deflexerit, quod ad tui laudem mei memoriam facere voluerit, siue orans pro peccatoribus, siue gratias agens pro electis, siue etiam in quacũque re benefaciens, quo deuotius potest, nunquam præsentem vitam terminabit antequam tu cum tali speciali gratia remuneres, quod tibi conuersatio ipsius placeat, & etiam in corde eius habeas aliquã familiarem delectationem. Pro quo tibi sit laus illa æterna, quæ de increato amore procedens iugiter refluit in teipsum.

(?)

Universidad de Deusto
Biblioteca

Commendatio conſcriptorum.

Caput. XIIII.

ECCE, amantiſsime Domine, talentum tuæ dignâ tiſsimæ familiaritatis mihi extremæ vilitatis indignæ creaturæ creditū, amore amoris tui ad lucrū laudis tuæ, tam in præſcriptis, quâm in poſtpoſitis expono. Quia (vt certo ſpero) de gratia tua ſecurè profiteri audeo, quòd nunquam vlla cauſa me compulit talia ſcribere vel dicere, niſi tantummodo conſenſus volūtatis tuæ, & deſiderium laudis tuæ, ac zelus animarum. Teipſo igitur teſte, verè deſidero te laudari & gratias tibi referri, eo quòd incontinentiſsima pietas tua ſe meę indignitati non ſubtraxit. Et etiam per hoc deſidero te laudari, quod ſcilicet aliqui iſta legentes in dulcedine pietatis tuæ delectentur, & inde tracti in intimis ſuis ampliora experiantur. Sicut per alphabetū ad Logicā perueniunt quandoq; ſtudentes, ſic per iſtas velut per depictas imaginationes, ducantur ad guſtandum intra ſe mannâ illud abſconditum, quod nulla corporearum imaginationum admixtione valet partiri: ſed ſolus qui edit, adhuc eſurit. Quo nos, omnipotens omnium bonorum largitor Deus ſufficientiſsime paſcere digneris per totam huius exilij viam, quoadusque reuelata facie gloriam Domini ſpeculantes in eandem imaginem transformemur, à claritate in claritatem, tanquā à ſuauiſsimo tuo ſpiritu. Sed interim ſecundum tuum fidele promiſſum & intentionis meæ humile deſideriū, præſta omnibus hæc ſcripta cauſa humilitatis legentibus, congratulationem tuæ dignationis, compaſsionē meæ indignitatis, compūctionem ad ſui ipſorum profectū: quo

quo ex aureis thuribulis charitatiuorum cordium ipſorum tam ſuauis redolentia aſcendat ad te: vnde tibi omnis defectus ingratitudinis & negligentiæ meæ copioſe ſuppleatur, Amen.

LIBRI SECVNDI FINIS.

INSINVATIONVM DIVINAE PIETATIS LIBER tertius, Pias admodum habēs inſtructiones diuinæ dulcedinis exuberantiam redolentes.

ARGVMENTVM IN LIBRVM Tertium.

PRopter excellentem humilitatē, hæc virgo ſancta Gertrudis hunc tertium librū & ſequentes reliquos non ipſa ſcripſit, ſed dictaſſe potius dici poſſet; quandoquidem alteri cuidam doctæ virgini, quæ ſcribenda erant, diuina iuſsione compulſa reuelauit. Arbitrabatur namque ad hæc non ſe ſatis dignam, vt pote, quæ Dei dona in ſe (vt æſtimabat) deſtrueret negligeretq; : idcirco per aliam præclariſsimæ voluit Dei dona commendari, iuſtoq; laudum & gratiarū actionum cultu, per eos quibus eiuſdem arcana eam ob rem ſolā manifeſtabat, honorari Deū. Putabat enim tunc leuatā

exsimi squalore preciosam gemmam, auroq; ornatam, si Dei dona preciosa alijs reuelasset, vnde gloria, gratiarumq; actio ad Deum reddiret cuiusmodi, ex se prouenire desperabat. Accessit nihilominus & superiorum authoritas, hanc, vt reuelaret, alterã, vt scriberet, cõpellẽs. Est autẽ tertius hic liber eruditione copiosa atq; cõsolatione totus refertus, tradẽs exercitia & multa & pia, quibus pro sui status conditione quisq; instituatur, quomodo Deo seruire acplacere, quomodo huius merita passionisq; fructũ in suorum expiationẽ, peccatorum, atque defectum Deo patri offerre, sibiq; vendicare, quomodo denique Deum toto debeat corde diligere, ad extremum, quàm deuotissimè sacramenta susciperẽ, quamq; vt diuino conformetur beneplacito, paratum se iugiter debeat exhibere. Hæc aliaq; id genus multa in his libris tradita, quid aliud (quæso) quàm inæstimabilem diuinæ pietatis opa, suos electos redolent exuberantiam: quabis diebus nouissimis infirmitati adeò compatitur humanæ, vt non minus profuse (si ita dici liceat) quàm misericorditer & sua dona, & sanctos suos, atque adeò seipsum totum nobis vltro se offerat: modo bona inueniamur voluntate parati ad recipiendum. Perge igitur, tu lector, quia legisse haud quaquam te pœnitebit.

DE SPECIALI CVRA, QVAM Mater Domini hanc susceperit in filiam.

Caput. I.

EX Spirituali quadam reuelatione, dum intellexisset hæc sancta virgo Gertrudis, sibi in augmentũ meriti aliquid aduersitatis imminere, & inde ex humana fragilitate trepidaret, pius Dominus ipsius pusillanimitati

mitati condescendens, misericordem matrem suam inclytam cœlorum imperatricem illi dedit in matrem benignamque dispensatricem, vt quantumcumque ni mietate aduersitatis supra vires grauaretur, semper ad ipsam matrem misericordiæ securum haberet recursum, cuius interuentu se sciret alleuiandam. Post hęc breui interuallo temporis elapso, cùm valde grauaretur, pro eo quod à quadam Deo deuota persona cogeretur detegere, quicquid sibi Dominus specialis doni in antecedenti festo contulisset (quia propter aliquas causas hoc faceret, tũc difficillimũ iudicabat: & tamẽ si omnino reniteretur, timeret diuinæ voluntati contraire) recurrit ad desolatorum consolatricem, cupiẽs ab ea doceri quid in ea re magis expediret? Vnde ab ipsa tale accepit responsum: Expẽde quod habes, quia filius meus prædiues est ad rependendum quicquid in laudem eius expenderis. Sed cùm illa secretum suum tot adinuentionum suarum clausulis obumbrasset, quod nequaquam cedere posset ad ædificationẽ aliorũ, hac ipsa de causa etiam ad pedes Domini se prouoluit: supplicans vt intimaret, quid sibi magis placitum esset, & ad hoc perficiendũ etiam valuntatem præstaret. Vnde & à diuina benignitate per tale meruit responsum certificari: Da pecuniã meã ad mensam, vt & ego veniens cum vsuris exigã illã. Et sic edocta est causas illas, quas putabat rationabiles; & à spiritu Dei sibi immissas, veraciter ex radice humani & proprij sensus ortum traxisse. Vnde & ex tunc rigorem propositi sui cœpit relaxare. Et hoc quidẽ meritò, quia teste Salomone: Gloria regum est celare verbum: gloria autem Dei est inuestigare sermonem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quòd aduersitas sit annulus spiritualis desponsationis.

CAPVT. II.

DVm in quadam oratiuncula offerret domino omnem tolerantiã, qua tâm in corpore quâm in spiritu grauabatur, & omnem delectationem qua tâm spiritu quâm carne frustrabatur. Apparuit Dominus, illa duo quæ sibi obtulerat, scilicet, delectationem & tolerãtiam in specie gemmatorum annulorum quasi pro ornamento vtrisq; manibus ferens. Quod cũ intellexisset: præfatam orationẽ sæpius iterans, post aliquantulũ temporis cum eandem recitaret, presensit dominũ Iesum annulo sinistræ manus (quẽ intellexerat corporalẽ grauaminis tolerantiã esse) sinistrũ oculũ eius linire. Et extunc eũdem oculum (quem Dominus visus est inspiritu tangere) doluit in corpore: in tãtum, quod postea nunquam plenè conualuit ad priorem sanitatem.

Not. Hinc intellexit, quod sicut annulus signum est despõsationis, sic aduersitas tã corporalis quam spiritualis, verisimum signum est electionis diuinæ, & quasi desposatio animæ cũ Deo: intantũ, quod grauatus quisq; veraciter, imò confidenter, dicere possit illud: Annullo suo subarrauit me Dominus meus Iesus Christus. Et si inter aduersa etiã hoc dono nõ caret: quẽd, scilicet, animũ per gratitudinem in laudem & gratiarum actionẽ valet ad Deum dirigere, consequenter cum iucunditate subsequi potest & illud: Et tanquam sponsam decorauit me corona. Quia gratitudo in aduersis est ornatissima gloriæ corona super aurum & topazion incomparabiliter preciosa.

Consolatio humana minuit diuinam

CAPVT. III.

QVòd cõtrarietas seu priuatio delectationis in pœna sit augmentum gloriç, valdè euidens accepit testimonium: quod ipsa tamen nondum intellexit. Igitur cum die quodam circa festum Pentecostes tam in tolerabili lateris torqueretur dolore, quòd astantes facilius iudicassent eam ipso die morituram quâm euasuram: si non sciuissent eam â simili dolore sæpius cõualuisse, benignus amator & verus animæ consolator hanc sibi vicem reddebat: quòd quandocunque seruiẽtium negligentia egens iacebat, ipse pius dominus benignus illi aderat, cuius suauiflua præsentia dolorem eius temperabat. Cûm vero obsequentium cura diligentior adesset: domino se subtrahente, dolor ingrauescebat: vt per hoc manifestè daretur intelligi, quod quanto quis ab humanis solatijs derelinquitur, tanto magis a diuina misericordia respicitur. Et cum vergẽte die ad vesperam illa nimietate cruciatus afflicta obtinere niteretur a Domino, vt dolor ipsius leneretur. Dñs subleuans brachia sua, ostendit se quasi pro ornamento in pectore suo gestare dolorem, quem illa tolerauerat per diem. Cum autem videret ornamentũ illud quasi perfectum nec ex aliqua parte habere defectum, exhilarata sperabat, quod ex tunc etiam dolor ipsius cessare deberet. Vnde dominus subiunxit: Hoc quod deinceps patieris: huic ornamento splendorem addet. Videbatur enim quamuis gemmatum: tñ minus fulgens ornamẽtũ, tanquã aurũ obscuratũ. Illa vero sequẽs tollerãtia (quæ tunc incidit) fuit pestis, nõ

adeo grauis quin plus fatigaretur in ea contrarietate delectationis, quam acerbitate doloris.

Quam vilis & fœda omnis transitoria delectatio.

CAPVT. IIII.

CIrca festum beati Bartholomei ex inordinata quadam tristitia simul & impatientia tantas incurrit tenebras, quod ex magna parte iucunditatem diuinæ præsentię sibi videbatur amisisse, vsque dū in sabbato has sibi tēperatas gauderet per interuentum virgineæ Dei genetricis: quando in honore ipsius cantabatur Anti. Stella Maria maris. Sequenti vero die dominico, cum se ex benignitate Dei blandiūs confoueri gratularetur, & recoleret præcedentem suam impatientiam cæteroſque defectus: valde cœpit sibi displicere & pro sui emendatione domino supplicare cum tanta spiritus deiectione, quod præ multiplicitate & nimietate defectuum quos ipsa in se deprehendebat quasi desperatiūs diceret domino: Ecce misericordissime domine fac finem malis meis quibus nec ego finē nec modum impono. Libera me & pone me iuxta te & cuiusuis manus sit cōtra me. Cuius desolationi benignus dominus compatiens demonstrauit illi hortulum valde parum nimisque angustum, qui diuersorum florum vernantia plenus spinis erat circunseptus: & modicū mellis erat fluens in ipso. Dixitque ad eam: Velles ne mihi prę eligere delectationem illam quam in amœnitate florum istorum posses habere? Ad quod illa: Nequaquam domine Deus. Hinc demonstrauit illi lutosum quendam hortulum, sed tamen vili quadam viriditate

super

superductum, interspersos habentem paruulos quosdam flores nullius valoris, sed modici coloris, de quo similiter requisiuit Dominus: Num & ista mihi præelegeris? A quibus illa se quasi cum indignatione auertēs, dixit: Absit hoc ab anima mea vt tibi solivero, summo, stabili, & æterno bono præeligam aliquid fictum & vile, nō dico bonum sed malum. Et Dominus: Quare tunc diffidis quasi non sis in charitate, in qua quisq; esse pſuaderi potest, qui tot bonis abundat. Et cur desperatiuē loqueris propter peccata tua, cū teste Scriptura: charitas operiat multitudinem peccatorum, cūm etiam voluntati meæ non confidis voluntatem tuā, qua commodē & honestē sine omni aduersitate viuere posses, habens fauorem hominum & præconiū sanctitatis. (Nam & hanc tibi exhibui in similitudine horti florigeri) Et delectationem carnalis vitæ prætendi tibi in viriditate loci lutosi. Ad quod illa: O vtinam & millesies vtinam in vilipensione hortuli florigeri mihi exhibiti abdicassem omnino propriā voluntatē, sed timeo ne forte angustia illius induxerit me, vt facilius respuerē eā. Et Dominus: Sic abundantia pietatis meæ solet omnibus electis teporalia cōmoda angustare per cōscientiæ formidinē, vt sic facilius ea paruipendāt. Tunc illa omni tā cœlesti quām terrestri delectationi constantissimē abrenuntians, supra pectus dilecti tām valida impressione & tām firma inhæsione se reclinauit, quòd videbatur sibi vniuersæ creaturæ vires non tantū prævalere, quod vel ad modicum eam ab illo accubitu possent amouere, vbi sibi præstitū gaudebat ex Dominici corporis latere longē supra balsami suauitatem, viuificum saporem haurire.

Deco

De eo quod Dominus inclinauit se animæ delectæ.

CAPVT. V.

DIE Sancti Matthæi Apostoli cũ Dominus Deus larga benedictione dulcedinis præueniſſet eam, & ad eleuationem calicis, eundem calicem pro gratiarum actione Domino offerret, recolere cœpit in corde ſuo quod parũ aliquid profeciſſet in oblatione præ dicti calicis, niſi ſe ipſam opponeret tribulationibus omnibus libẽter pro Chriſto præferendis. Et ſic in impetu virtutis ſe eleuãs de ſinu Domini in quo delitiari videbatur, deiecit ſe ipſam in pauimentum quaſi vile quoddã cadauer eũ his verbis: Ego Domine expono me ad omnia tolleranda quæ tibi poterũt fore laudabiliora. Vnde Dominus protinùs feſtine conſurgens iuxta illã in pauimento recubuit quaſi illam ad ſe recolligẽs & dicẽs: Hoc eſt meũ. Ex cuius virtutis potentia illa animata erexit ſe ad Dñum, & dixit: Ita Dñe mi Opus manuũ tuarũ ego ſum. Et Dñs: Hoc etiam ſuperadditum eſt tibi, quòd amor meus in te tantus eſt, quod ſine te viuere nolo. Cuius verbi nimiam dignationem illa admirans dixit: Cur domine mi ſic loqueris, cùm poſtquam dignatus es in creatura tua delitiari, infinitos habeas tàm in terris quam in cœlis amicos cum quibus beatè viuere poſſes, etiam ſi ego creata nunquam fuiſſem, ad quod dominus, Qui ſemper caruit aliquo membro, nullo dolore cruciatur, vt ille cui adulto abſcinderetur. Sic ego ex quo amorem meum in te conſtitui, nũquam paterer nos ab inuicem ſeparari.

Schol-

SCHOL. *Incredibilia forte quiſpiam arbitrabitur hæc D. Virgini exhibita ingentis amoris diuini argumenta, & verba, niſi perpendat iuſtos filios Dei fieri, quibus cum, parentum more, Deum oblectari, non eſt indignũ eius maieſtate. Maxima enim & pretioſa nobis promiſſa donauit, vt per hæc efficiamur conſortes diuinæ naturæ: inquit ſanctus Petrus: Magna ſunt (ait ſanctus Thomas) dona naturæ, maiora gratiæ, maxima gloriæ. Conſortium namque diuinæ naturæ (vt Theologi docent) per gratiam nobis collatam, non eſt tantùm conſortium morale (vt vocant) quia non tantùm diuina gratia reddit nos conſortes naturæ diuinæ, eo quod perſe, & per virtutes ſui ordinis, atq; auxilia quæ ipſi correſpondent, ſanat nos à peccatis: & dat vires vt in actionibus noſtris, & affectibus, conformemus Deo & eius volũtati: ſed etiã intelligũt hoc de cõſortio phiſico, id eſt, de participatione quadã formali naturæ diuinæ, quantũ ad id quod habet ipſa in ordine ad noſtros cõceptus: modum, ſcilicet, naturæ & primæ & eſſentialis rationis: ita vt gratia iuſtificãs ſit ſecundũ ſuã entitatẽ intrinſecã huiuſmodi participatio formalis naturæ diuinæ. Hinc fit vt efficiamur per eã filij Dei adoptiui, & à peccato mũdati, & dilecti amore amicitiæ, accepti ad æternã vitã, vt ipſe S. Tho. dixit. Cõſortes efficimur diuinæ naturæ, nõ cõſortio æqualitatis quod eſt triũ perſonarũ ſolũ: ſed conſortio participationis, quod eſt omniũ fideliũ per gratiã in præſenti & gloriã in futuro. Accedit multorũ auctoritas ſanctorũ (qui iuſtorũ filiationẽ à filiatione verbi diuini diſcernũt: eò quod hominũ filiatio eſt adoptionis: Verbi verò naturalis: Noſtra, poteſtatis: illa, proprietatis. Deum enim nos filios habere, poteſtatis eſt, quia voluit facere: at habere Verbum filium, eſt proprietatis, & naturæ ipſius*

Dei.

Dei. Quibus omnibus illud Gregorius Magnus addidit; quòd maximopere ad rem facit. Qui cum (inquit) acceperunt, dedit eis potestatem filios Dei fieri: Quid hac potestate fortiùs? Quid hac nobilitate sublimiùs dici potest: in qua creatus homo efficitur filius Creatoris? Quid ergò mirum, aut incredibile si Deus filijs suis tâm aperta amoris signa ostendat: si tàm suauia verba proferat? Nã quid leone ferocius: quid horribilius? Is tamen qui & animantia cuncta deterret, cum suis catulis colludit: illis blanditur, & paterni amoris â natura dati occultare indicia nõ potest: quãto magis Deus, cuius natura bonitas, & amor? Tum insuper electos in gratia existentes, vocat Paulus, Christi membra: quid ergò est absonum, si dicat Dominus hic: Qui semper caruit aliquo membro, nullo dolore cruciatur: vt ille cui adulto abscinditur: quandoquidem hãc virginem vt filiam sponsam, & vt Christi mysticum mẽbrum Dominus adamabat?

De cooperatione animæ ad effectum missæ.

CAPVT. VI.

IN Die verò sancti Mauricij cùm missa celebrata esset, vsque ad secretum quo hostia consecratur illa dixit ad Dominum: tam inæstimabiliter, tamque excellenter reuerendum est opus istud Domine, quod nunc operaberis quod paruitas mea nequaquã audet ad hoc vel respicere. Vnde demergens me iacebo in profundissima valle humilitatis quã potero inuestigare, expectãs ibidẽ portionẽ meã, quia omnibus electis inde salus proueniet. Ad quod Dñs: Cũ mater aliqua artificiosa operari voluerit, de serico vel margaritis, quando

quandoq; pàruulum suum in eminentiori loco ponit, vt sibi filum, vel margaritas teneat, vel aliquod tale adiuuamen impendat. Sic ego te in gradu eminentiori statuens, Missæ huic interesse disposui. Tu verò, si extenderis voluntatem tuam ad hoc, quòd libenter, quantumcunq; difficili labore ad hoc seruire velles, vt hæc oblatio (quæ omnibus Christianis, tam viuis, quàm defunctis prodest) secundùm dignitatem suam, plenum sortiretur affectum, tunc optimè pro modulo tuo me adiuuisti ad opus meum.

Confidentia vulnerat cor Dei.

Caput. VII.

DIE Sanctorum Innocentium, dum in præparatione ad communionem, tumultibus cogitationũ impediretur, & diuinum super hoc auxilium postularet, tale â dignissima Dei miseratione accepit responsum: Si quis hũmana tentatione impugnatus, firma spe sub protectionem meam confugerit, inter cæteros est, de quo possum dicere, Vna est columba mea, tanquam electa ex millibus, quę in vno oculorum suorum transuulnerauit cor meum diuinum: in tantum, quòd si scirem, me non posse subuenire illi, hoc tam molesta esset desolatio cordi meo, quòd eam omnes cœlestes delitiæ non possent alleuare: quia in corpore meo, quòd diuinitati coniunctum est, electi semper habent aduocatum, qui cogit me compati ipsis in diuersis indigẽtijs suis. Et illa: Domine mi, quali modo immaculatum corpus tuum, in quo nunquam habuisti aliquam contradictionem, poterit te cogere ad compatiendum nobis in dilectionibus.

bus nostris tam diuersis? Ad quod Dominus: Intelligenti facile persuasum est. Nam Apostolus dicit de me: Debuit per omnia fratribus assimilari, vt misericors fieret: & subiunxit vnum oculorū electæ meæ quo transuulnerat cor meum, secura confidentia est: quam habere debet de me, quod vere possim, sciam, & velim sibi in omnibus fideliter adesse: quæ confidentia tantā vim facit pietati meæ, quod nullatenus possim ipsi abesse. Et illa: Domine mi, cum confidentia tam securū sit bonum, quod nullus ipsam absq; dono tuo habere possit, quid demereri potest, qui ea caret? Cui Dominus: Quilibet tamen pusillanimitatē suam aliqualiter deuincere potest saltem testimonio scripturarum. Et si non integro corde, tamen ore dicere potest mihi illud Iob. Et si in profundum inferni demersus fuero, inde me liberabis: & illud: Etiamsi occideris me, tamen in te sperabo, & similia.

Modus audiendi Missam spiritualiter.

Caput. VIII.

DEcumbens die quodam cum missæ interesse nequiret, & esset communicatura, turbato corde dixit ad Dominum: Ecce mi amantissime, cui nunc nisi diuinæ præordinationi tuę ascribere possum, quod hodie impedita sum â missarū solennijs: & qualiter nūc possum præparari ad tui sacratissimi corporis & sanguinis perceptionē, cum vt mihi videtur, summa semper prę-paratio mea soleat esse intentio missę? Ad quod dominus respondit: Ex quo mihi hanc imponis causam, intende mihi: & dulcisona & amatoria decantabo tibi epithalamia. Audi ergo â me, quod sanguine meo es redempta

dempta & perpende, quod totum tēpus trigintâ trium annorum quo in hoc exilio laboraui pro te, nihil aliud extitit quam legatio desponsationis tuæ. Et hoc sit tibi pro prima parte missæ. Audi â me, quod spiritu meo sis dotata, & disce, quod sicut in legatione illa totos triginta tres annos (vt dixi) corpore laboraui: sic in spiritu celebraui iucundissimas exoptabilissimasq; nuptias pro tui coniunctione. Et hoc sit tibi pro secūda parte missæ. Audi etiā â me, quod sis diuinitatis mea adimpleta, & agnosce quod diuinitas mea prævalet inter exteriores corporis molestias interiores suauissimas gratissimasq; spirituales ministrare delitias. Et hoc tibi pro tertia parte missę. Audi insuper â me, quod sis amore meo sanctificata, & agnosce quod nihil omnino ex te, sed solū habes ex me, vnde placere potes. Et hoc sit tibi pro quarta parte missæ. Audi postremo à me, quod conglutinatione mea sis sublimata, & agnosce, quia cum data sit mihi omnis potestas in cœlo & in terra, impediri nō possum, te pro beneplacito meo mecum exaltare: sicut coniunctam regis thalamo decet reginam nominari, & per consequens digne venerari. Ergo his intendendo delectare, nec amodo causeris te missa caruisse.

SCHOL. *Huic modo audiendi missam spiritualiter, affinis est modus communicandi spiritualiter: quem D. Bern. dus dicit esse, si vna saltem aliqua diei hora, passionis & redēptionis Christi attentiùs recolimus beneficia ad fruēdū suauiter in cōsciētia, & recōdendū fideliter in memoria: quod est spiritualiter māducare corpus Christi & bibere eius sanguinē in memoriā eius. Alij hoc aliter exponūt: sed ad rei huius intelligētiā: & eorū quæ infra dicūtur in hoc lib. 3. c. 38. audiamus Concilium Tridentinum, cuius hæc sunt verba.* Bern. ad fratres de mōte Dei. Conc. Tri. sess. 13. c. 8

verba. Spiritualiter communicant, qui voto cœlestem panem edunt, fide viua quæ per dilectionem operatur: fructum eius & vtilitatem sentiunt. Vbi communionem spiritualem vocat propositum atque desiderium sacramenti Eucharistiæ: quia in actibus humanis solum propositum & desiderium efficax censetur aliquomodo æquiualere actibus externis, quando non possunt exerceri. Ne tamen quispiam falsus crederet, quodcunq; propositum ac desiderium huius sacramenti esse spiritualem communionem, addidit, si ex fide viua proficiscitur, quia non ideo dicitur communio spiritualis, quia fit modo spirituali, & intellectuali: sed insuper præcipuè, quia parit fructum spiritualem maioris vnionis cum Christo: quem fructum, nisi ex charitate desiderium nascitur, non percipietur. Si quis enim in peccato existens mortali, desideraret in eo statu Eucharistiam sumere, peccauit grauiter. Tam abest vt spiritualiter manducet. Si tamen adhuc desideret percipere in meliori statu, non peccabit: sed neque communionem spiritualem attingit. Qui denique vere communicat spiritualiter, panem istum cœlestem desiderat percipere, motus fide viua, quæ per charitatem operatur. Quod tandem addidit Concilium, eos nempe, qui sic communicent spiritualiter, fructum eius, & vtilitatem sentire, exponimus infra cap. 38.

Cur Deus interdum gratiæ dona, vel subtrahit, vel occultat: & de virtute orationis pro alijs factæ.

Caput. IX.

DVM cuidam personæ diuinitus reuelatum fuisset, quòd Dominus magnam multitudinem animarũ per orationes cõgregationis relaxare dignaretur à pœnis.

nis. Et ad hoc obtinendum toti congregationi oratio esset iuncta: ista de qua hic liber conscriptus est, quemamodum & cæteræ, orationem sibi iunctam complens die dominico, quo prędicta multitudo animarũ à pœnis esset absoluenda, quãto deuotiùs poterat, ipsa domino pro animarum offerebat salute. Cumque Domino propriùs accessisset, & ipsum tãquam regem donantem præmia in sua cerneret gloria. Nec perspicue posset inuestigare circa quam Dominus tãtopere occupatus videretur, dixit ad eum: Cùm tu benignissime Deus transacto anno in festo Beatæ Mariæ Magdalenæ intimaueris mihi indignæ, quod propria pietate coactus esses totam benignitatem tuam pedibus tuis aclinare, eò quod exemplo beatæ peccatrici, sed tuæ veræ amatricis tam multi ipso die se pedibus tuis humiliter aduoluerent: dignare etiam nunc præsens factum tuum oculis mei intellectus absconditum mihi clemẽter adaperire. Ad quod dominus: Dona distribuo. His verbis intellexit ipsa Dominũ orationes cõgregationis distribuere in remedium animarum: & tamẽ ipsas animas quamuis præsentes, minimẽ videre poterat. Tunc adidit Dominus dicens: Nunquid & tu lucrũ meriti tui mihi offerre vis in augmentum huius meæ donationis? Ex quibus verbis illa suauiter emolita, nesciens quòd hoc ipsum tota faciebat cõgregatio ex sua, & prædictæ personæ, ad quam promissio facta fuerat de animabus liberãdis, magna gratitudine acceptauit, quòd dominus quasi aliquid specialius ab ea exigeret hilarique spiritu respondit. Etiam Domine, nõ solũ mea quæ penẽ nulla sunt, sed etiam totius congregationis bona, ex communitate quam habeo cum eis per

gratiam tuam vniuersaliter mihi vsurpans, in vnione perfectionis tuę cum ingenti gaudio tibi offero libera voluntate. Quod Dominus benignè multũ acceptauit. Hîc Dominus, velut exoccupatus extendit quasi nubẽ quadã desuper se & ipsam solã, declinansque eã blandè ad se dixit: Intende mihi soli & fruere dulcedine gratiæ meæ. ¶ Tunc illa: Cur dulcedo mea Deus meus dono illo quod prænominatæ personæ tã euidenter contulisti, scilicet, in reuelatione animarũ, me tã penitùs priuas: cũ tamẽ plura de secretis tuis mihi manifestare pie digneris? Ad quod Dominus: Recolete frequẽtiùs tibimetipsi vilificari ex eo, quod reputas te tanquam indignam dono gratię meę, quòd magis iudices illud collatum tibi, quasi mercenario, qui mercede conducitur ad seruiendum, & quasi absq; illo dono nullam mihi fidelitatem impenderes, & ex hoc alio tibi præfers, qui nullo tali dono sunt conducti, in omnibus tamen mihi fideles apparent, quibus te isto similem feci, vt dũ præ alijs nihil intelligis de animabus, & tamen pro eis fideliter laboras, etiam dignitate illa non careas, quã in alijs extollis. Inter hæc quasi in excessu mentis effecta, recognouit quãm mira & ineffabili dignatione diuina pietas quandoque condescendat homini, copiosè gratiam suam infundendo, & quandoque minora denegat ad conseruandum humilitatem, quæ est fundamentum & conseruatorium gratiarum: & qualiter vtrumque hoc Dominus amanti animæ facit cooperari in bonum. Et prænimia gratitudine & admiratione tã infinitæ bonitatis Dei erga se, quasi extra se effecta & penè in se ipsa annihilata deficiens, irruit supra pectus Dominicũ cũ his verbis:

Do-

Dñe mi põdus istud sufferre nõ potest paruitas mea. Tũc minuebat Dñs magnitudinẽ cogitationis illius. Sicq; resumptis viribus dixit ad Dominũ: Ex quo benignissimè Deus, tã incòprehensibilis & inexplicabilis sapiẽtia prouidentiæ tuæ exigit hoc dono me carere, de cætero illud nunquam ampliùs desiderarare volo. Et subiunxit: Nũquid Dñe tamẽ exaudis me orantẽ pro quibuslibet amicis meis? Quod Dñs asseuerationem magna cõfirmãs, ait: Per diuinã virtutẽ meã hoc vti que facio. Et illa: Ergò iã oro pro illa persona mihi sę piùs cõmissa. Statimq; vidit de pectore Domini prodire ceu riuulũ quendam crystallinæ puritatis, & influere in intima illius pro qua orabat. Tũc interrogauit Dominũ dicẽs: Dñe, quid huic personæ prodest illud, cùm ipsa hunc non sentiat influxũ? Cui Dñs: Cũ medicus alicui ægroto propinat poculũ medicinale nõ illicò vt potũ illũ bibere t, circunstãtes vident infirmũ sanitati restitutũ. Nec etiam ipse infirmus se mox sentit curatum. Et tamẽ medicus qui virtutẽ medicinalis agnoscit poculi, bene nouit qualiter debeat infirmo prodesse. Et illa: Cur Dñe non aufers ab ea mores inordinatos & defectus alios, pro quib⁹ sæpiùs supplicaui? Ad quod Dñs: De me puero Iesu dictũ est: Proficiebat ętate & sapiẽtia corã Deo & hominibus. Sic persona illa de hora in horã proficiẽs, deuitio faciet virtutẽ; & ego dimittã ei omnia quæ sunt hominis, vt post hãc vitã percipiat etiã omnia quæ præparaui homini, quẽ dispositi super Angelos exaltare. Hinc appropinquãte hora qua erat comunicatura, exorauit Dominũ, vt quot animas per preces ipsius nominatæ personæ ipso die à pœnis absolutas cœlestibus adiunxisset choris, tot etiam peccatoribus qui saluandi essent,

(quoniam pro damnandis intercedere non præsumebat) tempus gratiæ suæ dignaretur anticipare. Cuius pusillanimitatē Dominus corrigens, ait: Nonne hoc meretur dignitas præsentiæ immaculati corporis & sanguinis mei pretiosi, vt etiam hi qui sunt in statu damnationis, reuocentur ad statum vitæ melioris? Cuius largam benignitatem illa in his dictis perpendēs, ait: Ex quo dignatur inæstimabilis pietas tua tantopere indignis precibus meis condescendere, supplico maiestatē tuā in vnione amoris & desiderij totius creaturæ tuæ: quatenus secundum numerum animarū etiā mihi cōcedas numerum peccatorū viuentium, qui iā sunt in statu peccati mortalis, vt ad tuā gratiā perueniant, quicumque vel vbicumque sint locorū, pro quibus tu maximē dignaris orari. Nec quemquam eligo meorum, siue amicorum, vel consanguineorum, aut propinquorum. Quod Dominus benignè acceptans, ipsam super hoc certificauit. ¶ Hinc illa: Scire, inquit, vellem Domine, quid tibi placeret me pro his orationibus supplere. Ad quod nullum accipiens responsum dixit: Æstimo Domine, quòd infidelitas mea nō mereatur ad hæc interrogata responsum accipere, quoniam tu, qui corda nosti omnium, me tām negligentē agnoscis, quod forte iniuncta non supplerem. Tunc Dominus sereno vultu piè respondit: Vera confidentia omnia facilè potest obtinere, sed si deuotio tua non desistit aliqua superaddere, persoluas ccclxv. Laudate Dominum omnes gentes, in suppletionem laudis meæ diuinæ ab ipsis neglectæ.

Quā efficax sit oratio in sacrificio missæ, dum corpus Christi offertur.

D.

De perfecta suppletione laudis Dei, & de miro effectu sacræ communionis.

CAPVT. X.

FEsto S. Matthiæ, cū pluribus de causis impedita cō munionem sanctam omittere decreuisset, & inter primam Missam Deo sibique intendere: exhibebat se illi Dominus tanto amicabilitatis affectu, quanto vnquam amicus amico se blandiori affectu impendere potest. Quo tamen illa minimè contenta (vtpote quæ potioribus bonis potiori modo erat assueta) tota á se ipsa alienari & in dilectum (qui ignis consumēs dicitur) transferri, ipsiusque charitatis ardore liquefacta, intima sibi conglutinatione desiderabat vniri. Cū que hoc nullatenus sibi elaborare posset illa vice, diuertens ab his ad laudem Dei, conuertit se ad alium morem sibi consuetum, colaudando videlicet, primo immensam bonitatem & dignationem semper venerandæ Trinitatis pro omni gratia, quæ ex superefluentia abyssali ipsius vnquam defluxit in salutem omniū beatificatorum. Secundò, pro omni gratia facta matri Dei dignissimæ. Tertiò, pro omni gratia infusa sanctissimæ humanitati Iesu Christi. Supplicans omnibus communiter & singulis singulariter, quantum qualibet ipsorum ad sacrificium fulgidæ semperque tranquillæ Trinitatis in supplementum negligētiarum ipsius, offerre dignaretur omne studium & præparationem, qua die Assumptionis suæ perfectissime consumati conspectui gloriæ Domini astiterūt, æternis præmijs remunerandi. Et hoc cū tribus: Laudate

date Dominũ omnes gẽtes, &c. Primũ, omnibus sanctis. Secundũ, beatæ Virgini. Tertiũ, filio Dei. Adhæc Dñs: Et qualiter â te sunt recõpensandi sancti mei, qui tanta pro te offerunt, cũ tu oblationẽ illã quã in gratiarum oblationẽ pro eis reofferre consueuisti, disponas intermittere? Ad quod illa conticuit. ¶ Hinc circa oblationẽ hostiæ magno desiderio desiderauit inuenire oblationẽ, quam dignè Deo Patri offerre posset in laudẽ æternam. Ad quod â Domino tale accepit responsum: Si te adaptares hodie ad suscipiendũ viuifici corporis & sanguinis mei Sacramentũ, certissimè cõsequi posses triplex illud beneficiũ, quod in hac Missa exoptasti, scilicet, vt amicissima dulcedine mea fruereris, & ex feruore diuinitatis meę liquefacta in me flueres, sicut auro conflatur argentũ: & inde haberes pretiosissimum electrum, quod Deo Patri dignissimè offerre posses in laudem æternã, & inde omnes sancti haberent plenissimè sibi suppletam suam remunerationem. Ex quibus verbis illa conuicta, tanto desiderio inflammabatur, quod etiam per medios ensesad tâm saluberrima Sacramenta conuolare sibi difficilẽ non videretur. Post sumptũ verò Dominicũ corpus, cùm gratias deuotas ageret Deo, ipse amator hominum sicẽ alloquebatur: Tu hodie propria deliberatione dispositi cũ ceteris deseruire mihi in palea, luto & latere: sed ego elegi te inter illos, qui regalis mensæ delitijs suauissimè satiãtur. Et cũ eodẽ die alia quædã persona â sancta communione abstinuisset: ista dixit ad Dominũ: Cur misericordissime Deus permisisti illam taliter tẽtari? Ad quod Dñs: Quid causer ego pro eo, ꝙ ipsa

ipsa opertoriũ indignitatis suæ tâm lõgè ante oculos suos traxit.

DE INDVLGENTIA PECCATORVM & desiderio conformandi se voluntati diuinæ.

CAPVT. XI.

AVdiens aliquando indulgentiam plurimorum annorum prædicari, vt fieri consueuit prò oblationibus, corde deuoto dixit ad Dominũ: Si nũc Domine abundarem magnis diuitijs, multa pondera auri, argẽtique libentissimè offerrẽ, vt per indulgentiam istam â peccatis absoluerer ad laudem & gloriam nominis tui. Ad quod Dominus benignè respondit: Ergò ex authoritate mea habeto plenã remissionem omnium peccatorũ & negligentiarũ tuarũ: Statimque conspexit animã suã absque omni macula niueo candore nitentẽ. Deinde post aliquot dies, dũ rediret in seipsam & inueniret animã suam eodẽ adhuc, quo priùs agnouerat, candore micantẽ, timere cœpit se in tali ostensione innocentiæ animæ fore deceptam, æstimãs apud se, quòd nimirum præmonstrata puritas si vera esset, offuscata, tamẽ aliqualiter appareret ex continuo lapsu negligentiarũ & leuitatũ, quas humana fragilitate sæpiùs incurrisset. Cuius desolationem Dñs piè cõsolatus est, his verbis: Nũquid non ego mihi meripsi maiorẽ seruo virtutẽ, quã creaturis meis cõtulerim? Nã Soli materiali talẽ virtutem dedi, ꝙ si pãnus dealbatus

aliquam maculam contraxerit, repentè ex virtute cā loris ipsius ac splendoris eadem macula annihilata priori, imò micantiori, restituatur albedini: quāto magis animam, quam ego (qui sum creator Solis) respectu misericordiæ meæ direxero, ab omni nota peccati seu negligentiarum incontaminatam potero conseruare, deputans in ea vi candentis amoris mei omnē quod in ea est maculatum. Hinc alia quadam vice dū ex consideratione indignitatis & pusillanimitatis suæ in tātum deficeret, quod nullo modo posset se in laude Dei exercere, seu ad fruitionem contemplationis anhelare solito modo: tandem gratuita miseratione Domini per communionem sanctissimæ conuersationis Iesu Christi promota est sic, quòd ipsa sibi videbatur procedere pro modulo desiderij sui, & regi regū Domino assistere in ea forma, qua Hester æstimatur astitisse regi Assuero. Quam benigna dignatio Saluatoris alloquitur his verbis: Quid vis domina regina? Ad quod illa: Peto domine & toto corde desidero, vt laudabilissima voluntas tua, secundū optimum bene placitum tuum in me perficiatur. Tunc Dominus omnes illas personas quę se orationibus eius commendauerant, sigillatim nominans dicebat: Quid tu oras nūc pro illa & illa & item illa, quę se specialius hac die cōmendauerunt orationibus tuis? Et illa: Nihil aliud domine placet mihi pro eis petere, quā vt placidissima volūtas tua in omnibus illis perficiatur. Posthæc iterū dominus: Et quid vis vt faciam tibi? Ad hoc illa: Pro omnibus delitijs exopto, vt tā in me quām in omni creatura tua placidissima & laudabilissima voluntas tua perficiatur. Et ad hoc perficiendum quodlibet mē

brorum

brorum meorum sigillatim cuilibet pœnæ exponere paratissima inuenirer. Cuius verbis benignissima pietas Dei, quæ aspirando pręuenerat, subsequendo remunerans, sic respondit. Ex quo tanto deuotionis affectu voluntatē meam promouere studuisti, ecce secundū assuetam mihi beneuolentiam remunero conatū tuum, hoc dono tibi pręstans, vt ita placita appareas oculis meis, quasi nunquam vel in minimo meā prętereris voluntatem.

Qualiter anima quatuor modis Deum quærit, & in Deum transfiguratur.

CAPVT. XII.

ANtiphona: In lectulo meo, &c. dū cantaretur inter alia etiam verbum, quod quater in ipsa Antiphona repetitur, scilicet, Quē diligit anima mea: intelligebat quatuor modos quibus Deus quęri potest ab anima fideli, per primū, scilicet: In lectulo meo per noctē quęsiui, intellexit primā viam qua in lectulo contemplationis per laudis extollentiā quęritur Deus. Vnde sequitur: Quęsiui illū, & non inueni: quia anima mortali carne circumdata, nunquam ad plenum potest extendi in laudē Dei. Per secundū quo sequitur: Surgam & circuibo ciuitatē, per vicos, & plateas quęram quē diligit anima mea: intellexit studiū gratiarū actionis, quo animā per vicos & plateas, id est, diuersos modos, Dei dona quibus benefacit creaturę suę, pertractat. Ibi etiā nequaquā ad condignū laudes persoluere potest. Et hic benè etiā sequitur: Quęsiui illū, & nō inueni.

ni. Per tertiũ, quo sequitur: Inuenerunt me vigiles, &c. Intellexit iustitiam & misericordiã Dei, quibus admonita anima ad se ipsam redit, & respectu beneficiorũ Dei considerans indignitatẽ suam per querimoniam & pœnitentiam malefactorũ suorum, Domini misericordiam incipit quærere, dicens: Num quẽ diligit anima mea vidistis? Et sic cũ de suis meritis diffidẽs, humili confidẽtia ad diuinam se conuertit pietatẽ, per deuotam orationẽ quandoq; per gratiæ inspirationem, inuenit quem diligit anima fidelis. Finita Antiphona, cũm de his & alijs quæ impossibilia essent scripto exarari, quæ sibi diuina pietas per illã Antiph. Prægusta re concessit: sensit cor suum tã efficaci virtute cõmotum, quòd etiam singula membra sua commota fuerant, quod videbatur omniũ mẽbrorum vires amisisse. Tunc ait ad Dominũ: Nunc videtur mihi quòd veraciter dicere possum: Ecce dilecte mi, non solũ viscera, sed etiã omnia mẽbra mea cõmota sunt super te. Ad quod Dñs: Quod â me fluxit, & in me refluxit, ego optimè sentio & scio. Sed tu adhuc mortali carne circundata, nunquã nosse poteris qualiter é conuerso dulcedo meæ diuinitatis est tibi cõmunicata. Et subdit: Hoc tamẽ scito, quòd ex huius gratiæ cõmunicatione tu apud me suscepisti talẽ glorificationẽ, qualẽ perfectius corpus meũ suscepit in monte Thabor corã tribus dilectis discipulis meis, vt ego dulçore charitatis illectus, gratulabundè de te dicere possim: Hîc est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui. Nã & hoc semper conuenit tali gratiæ vt per eã tàm corpus quàm anima miro modo in præfulgenti gloria clarificetur.

De emendatione Deo pro negligentia graui, offerenda.

CAPVT. XIII.

ACcidit aliquando, quòd quædam hostia cecidit de præparamento dũplicaretur, de qua dubium fuit vtrũ esset consecrata, an non? Qua de re cũ ista consuleret Dominum, & ab eo edocta intelligeret hostiam illam non fuisse consecratam, gauisa quidẽ multum (vt decuit) pro eo quod talis negligentia non erat cõmissa, sed tamen lucro laudis diuinæ inhians, dixit ad Dominũ: Licet immensa pietas tua præcauerit, quòd in loco isto tibi talis contumelia per Sacramentũ altaris non sit exhibita: tamen quia totiens tu Domine vniuersorum tàm indebitè â tuis, non solùm dico inimicis, scilicet, Paganis & Iudæis, verùm heu & ab amicissimis, scilicet, fidelibus pretioso sanguine tuo redẽptis, & (quod flens dico) etiam quandoque â sacerdotibus & religiosis simili contumelia afficeris, ego non pandã quod hæc hostia non sit consecrata, ne forte per me qualicũque defrauderis emẽda. Et adiecit: Da mihi Domine Deus intelligere, quã emendationẽ maximè acceptares pro qualibet offensa: quia hoc, etiam si omnes vires meas deberem expendere, ob tui amoris laudem & gloriam libentissimè studebo perficere. Tunc intellexit Dominum acceptare, si in honorem sanctissimorum suorũ membrorũ dicerentur ccxxv. Pater noster, & totidem opera charitatis proximis exhiberentur, ob reuerentiã illius qui dixit: Quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. In vnione illius

amoris

amoris, quo Deus homo factus est pro nobis. Et etiã totidem continentiç inanium & inutilium delectationum ipsius, diuinç delectationi offerrentur. O quanta & quã ineffabilis est misericordia & pietas Dei amatoris nostri, qui talia à nobis tantopere acceptat, imò & remunerat oblata: quæ si non offerrentur, vltio pœnç condigna iustè sequeretur.

Corporea imagine ostensum est illi, quomodo recta confessio fieri debeat, & animæ mundicies.

CAPVT. XIIII.

ZElans vbique Dominus salutem electorum suorũ, assolet quandoque eis agrauare in tantũ etiam res modicas, quod non modicè cumulus meritorum ipsis exinde accrescat. Sic & isti vice quadã aggrauauit cõfessionẽ faciẽdam, quod sibi videbatur propria industria nullatenùs prævalere ad perficiendum illam. Vnde quali potuit deuotione ipsam in oratione Domino commendabat. Et ad hoc tale ab ipso accepit responsum. Nũ tã plena fiducia istã confessionẽ mihi cõmittis, quod nullo conatu disponis amplius laborare ad perficiendũ eã? Ad quod illa: Ita vere & planè & superplenissimè cõfido de omnipotẽtia & benignitate tua amãtissimè Dñe mi. Sed indignẽs ęstimo, quod tibi peccatis meis iniuriã irrogaui, si non laborans recogitando illam in amaritudine animæ meç, aliquam inde tibi exhibuero emendationem. Hęc cùm Dominus gratanter acceptaret, & illa se ad recollectionem peccatorum suorum totam contulisset, apparuit ipsa sibi cute aliquantulum discissa, quasi quæ spinosis stipulis esset

esset vulnerata. Et cùm hanc suam miseriam patri misericordiarum, tanquam probatissimo & fideli medico curandam detegeret: ipse piè acclinans se dixit ad eam: Ego diuino afflatu meo calefaciam tibi balneũ confessionis. Quo cum lota fueris ad placitum, mihi præsentaberis immaculata. Ad quod balneum illa se exuere gestiens, dixit ad Dominum: In tantum Domine mi, ob honorem amoris tui omnem humanum pauorem depono, quod etiam si deberem omnia mala mea toti mundo manifestare, parata inueniret. Tunc Dominus quasi exutam eam veste sua contexit: & eã in sinu suo reponens vsque dum post balnei præparationem fecit expectare. Appropinquante autem hora confessionis, dum magis grauaretur à contradicentibus, dixit ad Dominum: Cum tuæ paternæ misericordiæ pium cor non ignoret quam grauis sit mihi ista cõfessio faciẽda: quare permittis me, benignissimè Deus, à contradicentibus supergrauari? Ad quod Dominus: Homines balneantes solent aliorum manibus adiuuari, vt amplius mundentur: sic tu contradicentium molestia promoueris. Et inde cum a sinistris Domini patêret illi quasi balneum nimium calorem euaporans, exhibuit etiam ipsi ad dexteram suam Dominus hortum quendam amœnissimarum delitiarum, floribus diuersis vernantem. Sed tamen specialius erant in eodem horto, sine spinis rosæ pulcherrimæ, quæ viuido vigore suæ florentis efficatiæ viuificantem spirantes suauitatem appropinquantes mirifica allicentia attrahebant. Innuebat ergo Dominus illi, vt amœnitatem horti illius intraret sicam præeligeret balneo quod sibi tàm immoderatum causabatur. Ad quod illa: Nequa-

quáquam Domine, sed balneum quod mihi diuino afflatu tuo calefeciſti, inunctanter intrabo. Et Dominus: Hoc ſit, inquit, tua perpetua ſalus. Intellexit igitur hortum prædictum ſignificare gratiæ diuinæ internam ſuauitatẽ, quæ ſuauiter flante leni auſtro amoris fidelẽ animã nectario rore amatoriarũ lachrymarum perfundit, & ſubitò ſuper niuẽ reddit candidatam, & pleniſsimè ſecurã, non ſolũm de indulgentia peccatorum, verum etiam de cumulo ſuperabundantium meritorum: vnde gratiſsimum Domino eſſe ſciebat, quod ob amorem ipſius, id quod grauiùs erat eligeret relicto ſuauiori. Et cùm poſt confeſsionem adijſſet locum orationis, ſenſit ſibi Dominum valdè dignanter adeſſe, quo tamen ordinante, illa confeſsio ingraueſcebat, in tantũ quod nimis difficulter laborabat in proferendis illis, quæ etiam quidam quaſi iactando coram multitudine dicere non verecundantur. ¶ Sciendum etiam, quòd maximè duobus modis anima mundatur ab omni peccato: Primò, per amaritudinem pœnitentiæ & eius conditiones, quæ per balneum notãtur. Secundò, per ſuauem concremationem diuini amoris & conditiones, quæ per amœnum hortum ſignificantur. Poſt confeſsionem verò ſtatuebatur in contemplatione vulneris ſiniſtri manus Domini, vt quaſi põſt balneum in ſudore requieſceret quoadvſque pœnitentiam iniunctam â ſacerdote expleſſet. Sed cum pœnitentia talis eſſet, quod differri deberet per tempus, valdè grauabatur ſi ante expletionem illam dulciſsimo, & amantiſsimo Domino ſuo familiariùs & liberius ſibi non concederetur adeſſe. Vnde ſub Miſſa cum hoſtia ſacroſancta totius humanæ

Duobus modis anima mundatur à peccatis.

manæ culpę veriſsima & efficaciſsima reconciliatio immolaretur â ſacerdote: ipſa eandem obtulit Domino in gratiarum actionem pro beneficio balnei & in emendationẽ placabilem omnium culparum ſuarum. Qua recepta, & ipſa recepta eſt in ſinum benigniſsimi patris, experiens ibi quod verè viſitauerit eam oriẽs ex alto per viſcera miſericordię ſuæ & veritatis.

De arbore diuini amoris & de floribus, foliis & fructibus eius.

CAPVT. XV.

SEquenti verò die intra Miſſam in hora eleuationis hoſtię, velut ſopita deuotioni minus intẽdebat. Ad ſonitum verò campanę tanquam raptim expergefacta, vidit Regem Dominum ſeſum vtriſque manibus tenẽre quandam arborem tanquam iuxta terram abſciſſam, ſed pulcherrimo fructu refertam, & ex ſingulis foliis inſtar ſtellarum miri candoris radios emittentem: quam arborem dũm toti cœleſti curię quaſſaret, mirificè ex eius fructu iucundabantur. Poſt paululum verò Dominus ipſam arborem demittens, tanquam in medio hortu cordis illius depoſuit, vt ipſa ſtuderet fructus eius ampliare, & ſub ea pauſaret, ac inde reficeretur. Quam cum ſibi repoſitam ſuſcepiſſet, mox in ampliationem fructuum illius orare cœpit pro quadam perſona, quæ ſe nuperrimè moleſtauerat, proponens, quod acerbum dolorẽ quem proximè perſenſerat, iterum perferrè eligeret ad hoc, vt tribulanti ſe copioſior Dei gratia redderetur. Inter hæc ſubito in ſũmo arboris, florẽ gratiſsimi coloris recognouit,

Universidad de Deusto
Biblioteca

nouit, qui foret matureſcendus in fructum ſi bonam voluntatem produceret ad effectum. Nam per arborem illam notabatur charitas, quæ non ſolũ abundat fructibus bonorum operum, ſed etiam floribus bonarum voluntatum, imò radiantibus folijs ſuauis affectus. Vnde cœleſtes ciues mirẽ iucundantur, cùm homo homini condeſcendens indigentias proximorum pro ſuo poſſe nititur ſubleuare. In ipſa etiam hora eleuationis hoſtię accepit aureæ varietatis mirũ ornamẽtum ſuper roſeũ colorem, quem heſterno die acceperat pectore Dominico acclinata. Ipſa die ſub Nona apparuit illi Dominus in ſpecie cuiuſdam florentis & delicati iuuenis, expoſtulans ab ea vt ſibi de prædicta arbore nuces carpendo porrigeret: Ad quod illa: O dulciſsime iuuenis, quare hæc poſcis â me, quæ ſum tenera tàm virtutibus quàm ſexu: cũ magis deceret te mihi illas porrigere? Non, ait: Sed ſponſa in domo propria inter parentes tâquam domeſtica fiducialiûs agere poteſt, quàm verecundus ſponſus, qui gratia viſitãdi ad eam quandoque declinat. Sed tamen ſi ſponſa in aliquo conſuluerit verecundiæ ſponſi cum eam in ſua receperit, gratiam ei per omnia vicem rependere non tardabit. Per hoc dans intelligi, quod irrationabilis eſt illa excuſatio, qua quidam dicunt: Si Deus vellet, quod ego illa & illa facerẽ: ipſe bene daret mihi ad hoc gratiam: cùm iuſtũ ſit in hac vita, vt homo in omnibus mentem ſuam quaſi frangat propter Deum, nec in aliquo proprio commodo conſentiat ſuæ propriæ volũtati. Et hoc in futuro illi gratiſsimẽ rependetur. Illa verò cũ nuces porrigere vellet, iuuenis acceſsit ad eam, & aſsidẽs monuit, vt etiam nuces illas decorticando & cutem

cutem extrahendo: ad manducãdum ſibi aptaret. Dãs per hoc intelligi, non ſufficere, quod homo mentem frangat ad benefaciendum inimico, niſi etiã ipſe quærat occaſionem quomodo hoc perficiat. Nam hoc totum ſignificabatur per hoc, quod hos fructus nucum colligere & parare monebatur, vt, ſcilicet, benefaceret ſe perſequentibus. Et ideò Dominus nuces quæ amari & duri ſunt corticis, in vna arbore cùm pomis demonſtrauit. Quia charitãs inimicorum interniſceri debet dulcẽdini ſuauitatis Dei, qua quis etiã paratus ſit mortem ſubire pro Chriſto.

De fructu afflictionis propter anathema iniuſtum perpeſſæ & de ſpirituali communicatione.

CAPVT. XVI.

CVM Congregatio cantaret Miſſam: Salue ſancta parens, ob reuerentiam matris Dei, vltimo die illo quo propter interdictum eccleſiaſticum diuina erant omittenda, inter verba orationis dixit ad Dominum: Qualiter conſolaberis nos benigniſsimẽ Deus, de tribulatione præſenti? Ad quod Dominus: Delitias meas ampliabo in vobis: ſuſpiria & deſolationes veſtræ erũt delitię meæ. In vobis verò augebitur, profectus amoris mei: ſicut clauſus ignis latiûs ſerpit. Inſuper in augmẽtum vtrorumque, ſicut aqua, excreſcens cum impetu erumpit: ſic delitiæ meæ in vobis & amor veſter in me erumpet. Tũc illa: Et quandiù durabit illa ſuſpenſio? Ad quod Dominus: Interim quod durat, durabunt & iſta. At illa ſubiunxit: Magnis principibus graue eſt ſi

quisquam de infimis personis extremè vilitatis ipsorũ secretioribus admitteretur. Similiter tibi regum regi indecens videri posset, si mihi omnium creaturarum peripsemati & vili aperientur tuę diuinæ dispositionis arcana: propter quod me credo finali responso nõ certificari, cùm tamen ante initium omnium rerum terminis pateat tibi. Et Dominus: Non sic, sed ex magna dispensatione salutis tuę hoc facio. Quia cùm te aliquando admittendo ad mea secreta per contemplationem eleuo, etiam (ad custodiam humilitatis) quandoque excludo: vt accipiens inuenias quis sis ex me: & rursum carens, agnoscas quid sis ex temetipsa. Dum verò inter offertorium, scilicet: Recordare virgo mater, in illo verbo, Vt loquaris pro nobis bona, ista intenderet matri omnis gratiæ, Dominus subintulit: Etsi nullus bona loqueretur modò pro vobis, tamen ego per memetipsum totus iam placatus sum vobis. Illa verò recolẽs plures defectus tàm suos quàm etiam aliarum quarundam, & hæsitans qualiter Dominus hoc afferre posset, quod totus placatus esset: intellexit Dominum blandè dicentem: Mea naturalis bonitas inflectit me, vt meliorem partem respiciam. Et eam tota diuinitate mea complector, imperfectiores perfectioribus subducens.

¶ Tunc illa: O largiflue Domine, quomodo potuisti mihi tã indignæ & imparatæ nunc tanta & tàm consolatoria gratiæ tuæ dona impertiri. Cui Dominus: Amor coẽgit me, & illa: Vbi nam sunt maculæ illæ quas contraxi ex impacientia cordis, quam paulò ante incurri & aliquantulum verbis ostendi? Ad quod Dominus: Ignis diuinitatis meę totaliter consumpsit eas, secundum quod in qualibet anima, ad quam benignitate mea me gratis accomo, omnem maculam deformitatis consumo. Tunc illa: O clementissime Deus, cùm totiens gratia tua præueniat indignitatem meam, vellem scire si talia, vt ex prædicta impacientia & similia, post mortem in anima mea sint purganda. Quod cùm Dominus benignè dissimularet, illa subiunxit: Verè Domine si exigit decor iustitiæ tuæ, sponte & libens descenderem etiam ad infernum, vt eo dignius tibi emendarem. Si verò magis extollit tuam naturalem bonitatem & misericordiam, vt amore tuo omnia sint consumpta, omnimodą libertate exigam vt amor tuus longè supra cõdignum, omnes maculas animæ meæ expurget. Quod etiam Dominus secundum affluentiam bonitatis & pietatis suæ benignè acceptauit. ¶ Sequenti verò die dùm celebraretur Missa ciuibus in Ecclesia parochiali, circa horam communionis, dixit ad Dominum: Non misereris clementissimè Pater, quòd nunc propter bona illa, quibus in seruitio tuo sustentari deberemus, tàm pretioso bono corporis & sanguinis tui frustramur? Ad quod Dominus: Et quomodo tã toperè misereri possem, cùm sponsam meam ducerem ad florigera & amœna loca conuiuij, si ante introitum conuiuij videns eam vestibus incompositam, nonne priùs traherem eam seorsum ad aridiora loca, & deformia etiam propria manu componerem, vt eo decentius eam introducerem? Tunc illa: Quomodo Domine mi, gratiam tuam habere possunt, qui nobis grauamen prædictum intulerunt? Et Dominus: Sine eos, quia de hoc ego tractabo cum ipsis.

¶Hinc circa horam oblationis hostiæ salutaris, cûm illa eandem hostiam offerret Domino in laudem æternam & salutem totius conuentus, Dominus ipsam hostiã in semetipso suscipiens, & ex intimis suis viuificã suauitatem aspirans, dixit: Ex hac aspiratione, diuina refectione saginabo eas. Hinc illa dixit ad Dominum: Num Domine mi, nunc cõmunicas omnem congregationem? Qui respondit: Non sed tantummodo desiderium habentes & eas quæ vellent habere desiderium: Cæterę verò, quia ad conuentum pertinent, tantũ profectum inde habebunt, quòd adhuc validum desideriũ dabitur eis, ad similitudinem illius, cui parua cura est de cibo: sed cûm per suauem odorem diutius trahitur, incipit delectari ad ipsum sumendum. ¶In die verò Assumptionis dùm ad eleuationem hostiæ intelligeret Dominum dicentem: Ego venio, vt me Deo Patri pro membris meis immolem: Illa respondit: Num amantissimè Domine mi permittes nos membra tuà tibi abscindi per anathema, quod nobis minantur, qui nobis bona nostra auferre conantur? Ad quod Dominus: Si quis apprehendere potest medullam intimarum mearum, per quam vos mihi adheretis, ille vos mihi abscindat. Et subiunxit Dominus: Anathema pro causa illa vobis impositum, nõ plus vobis nocet, quàm si aliquid cum ligneo cultello incîdi tentetur: quod omnino non possit penetrari, sed tantûm parum pressum vestigium cultelo relinqueret. Hinc illa dixit: O Domine Deus tu qui es veritas infallibilis, mihi licet indignissimæ intimaueras, te proposuisse delitias tuas in nobis ampliare, & amorem nostrum in te augere: quo modò nunc quædam causantur se in amore tuo magis

gis refrigeratas? Ad quod dominus: Ego sum qui contineo in me omne bonum, & vnicuique tempore statuto partem dono sibi congruentem.

Quomodo Dominus spiritualiter communicat suos, & dat gratiam etiam absentibus.

CAPVT XVII.

DOminicâ quam incidebat celebritas S. Laurentij simul & memorialis dies dedicationis Capellæ, sub prima Missa cûm oraret pro quibusdam quæ se orationibus ipsius deuotè commiserant, vidit de celæsti solio vsque ad terram procedere lignum vitis viridis, per cuius emissiones foliorum dabatur ascensus ab imis ad summa. Quem ascensum intellexit esse fidem, per quam electi ad cælestia eleuantur. Et cûm in superioribus quasi ad sinistram partem folij cognosceret plures de congregatione adesse, & filium Dei quasi in præsentia cœlestis patris cum reuerentia decenti astare horã qua conuentus erat communicaturus, si interdictum non impedisset, instante: ista multum desiderauit, vt tàm sibi quàm cæteris præsentibus viuificũ sacramentum spiritualiter præberetur ex diuina clementia, cui nulla humana potentia potest obstare. Vnde videre sibi videbatur Dominum Iesum hostiã quã manu tenebat, quasi in corde Dei Patris intingere, quã roseam extraxit, velut sanguine rubricatam. Ex qua illa multum hæsitans intra se reuoluebat, quidnam hoc sibi vellet, cûm rubor passionem signet, & Deus Pater nulla vnquam passionis nota possit rubricari. Et

cùm in his occuparetur, neglexit prædicti desiderij sui sentire effectum. Excepto quòd post moram intellexit Dominum in cordibus & animabus singularum, & quas ante in superioribus eleuatas cognouerat, placidam sibi pausationis requiem perfeciſſe. Qualiter tamen actum sit, nihil omninò recognouit. ¶ Inter hæc memor cuiusdam personæ, quæ se etiam ante Missam humiliter & deuotè precibus ipsius commendauerat, orauit pro ea, vt Dominus iam dictæ dignationis faceret eam participem. Et ad hoc tale accepit responsum Per præmonstratum fidei ascensum nullus hucusque venire valet: nisi per confidentiam subleuetur: cuius illa pro qua nunc oras, minus habet. Quæ respondit: Domine mi, videtur quòd confidentiam eius minuat humilitas, cui tu etiam solitus es gratiam infundere vberiorem. Ad quod Dominus: Ego descendam: & tâm ipsi quàm cęteris in valle constitutis dona mea communicabo. Hinc videbatur Dominus virtutum descendere, quasi per scalam rubricatam, & post paululum apparuit in medio altaris capellæ pontificalibus prępamentis adornatus: & manibus tenens pixidem, ad similitudinem illarum, in quibus consecrata hostia solet conseruari. Et per totâ Missam illâ versus sacerdotem vsque ad prefationem sedens permansit. Et in obsequium ipsius tanta multitudo angelorum aderat, quòd tota capella in dextra parte Domini: scilicet, ad Septentrionem, plena videbatur: qui speciale gaudium prętendebant ex eo, quod quasi nimio affectu circumibant loca illa, in quibus à conciuibus suis, scilicet, à congregatione, sæpiùs deuotæ orationes oblatæ fuissent. Ad sinistram verò partem Domini, scilicet, ad Meridiem,

ridiem, vnus tantùm astitit chorus Angelorum, quibus seorsum aderat chorus Apostolorum, & seorsum ab his martyrum, hinc chorus confessorũ: post quos chorus & virginum. Quod cùm illa cerneret, & admirãs recoleret, quòd incorruptio secundùm Scripturã proximum faciat esse Deo: intellexit: quòd inter Dominũ, & beatas virgines specialis radiabat splendor niuei candoris, qui prę cæteris sanctis virgines Domino quadam suauissima blanditate & mirę iucunditatis familiaritate coniunxit. Intellexit etiam aliquos radios miri splendoris ad personas de congregatione protensos, tanquam inter Dominum & illas nullum esset obstaculum: quamuis plures materiales parietes ipsas â capella, in qua videbatur, segregarent. ¶ Et cum ista his miro modo delectaretur, pro alijs etiam solicita de congregatione, dixit ad Dominum: Cum me Domine largiflua pietas tua nunc tàm incredibilis suauitatis donauerit gratia, quid etiam das his, qui fortè nunc exterioribus incumbentes donis istis minùs perfruuntur? Ad quod Dominus: Ego eos balsamo perungo, quamuis quasi dormitantes. Cuius virturem cum illa examinaret, & multum miraretur, quomodo tam æqualem fructum habere possent se in spiritualibus exercitantes & non exercitantes. Quia balsamum quod imputribilia reddit corpora perũcta, parũ differt, vtrũ eo dormientes siue vigilantes perungantur. Etiam hanc intelligibiliorem similitudinem accepit in exemplum, scilicet, cum homo comedit, a quo omne corpus in singulis membris confortatur: solum tamen os in sapore cibi delectatur: sic cum electis spe-

cialis gratia donatur, ex incontinenti pietate Dei omnibus membris, & specialiter ad eandē congregationem pertinentibus, etiam meritum augmentatur, exceptis illis qui seipsis vel per inuidiam, vel malam defraudant voluntatem. Inter hæc dùm imponeretur: Gloria in excelsis, Dominus Iesus Summus Pontifex diuinum afflatum adinstâr ardentis flâmæ ad cœlestia direxit in gloriam patris. Et in illo verbo: Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis, eundem afflatum in specie niuei splendoris ad præsentes emisit. Deinde ad Sursum corda, filius Dei exurgens quasi per efficacem attractum omnium præsentium desideria in se traxit. Hinc versùs orientem ministerio innumerabilium Angelorum vndique circumuallatus, eleuatis manibus stetit, & per verba præfationis Deo Patri obtulit fidelium vota. Posthęc dum inciperetur Agnus Dei, Dominus se ad altare cum tota potentia sua eleuans, ad secundū Agnus Dei, in intima singulorum præsentium inscrutabili sapientia sua influxit. Et ad tertium Agnus Dei, sese ad summa colligens, omnium vota & desideria in seipso Deo Patri offerendo præsentauit. Et sic ex abundantia suauitatis omnibus sanctis præsentibus benedicto ore suo dās pacem, præ cæteris hoc priuilegium præstans cœtui virginum, vt post osculum oris, etiam pectori earum infigeret osculum prædulce. Et posthæc Dominus, se ipsum præbuit congregationi cum his verbis: Totus sum vester proprius. Ergo fruimini me quilibet vestrum pro desiderio suo. Posthęc ista dixit ad Dominū: Quāuis Domine nunc incredibili dulcedine sim saciata; tamen tu in altare residens mihi remotiores visus:

sus. Vnde pro benedictione istius Missæ talem in me operare effectum, vt anima mea sentiat se tibi coniunctam. Quod Dominus tali modo perfecit, vt illa sentiret se per diuinam vnionem, Deo magis adhæsisse.

De digna præparatione ad sumendum corpus Christi.

CAPVT. XVIII.

ACcedens quoque ad sumendum viuificum Sacramentum, dum in Antiphona Gaude & lætare, cātaretur: Sanctus, sanctus, sanctus, procidens ad terram in humilitate cordis exorabat Dominum, vt ipsam præparare dignaretur, quoad laudem suam & profectum vniuersitatis, cœlestibus epulis digne posset participare. Ad quam filius Dei tanquam dulcis amator se repente accelinans, & osculum suauissimum animæ ipsius imprimens, dum cantaretur, Sanctus: Ecce in hoc, inquit, osculo cum isto Sanctus quod attribuitur personę meæ, do tibi sanctitatem, vt cum illa satis digne prępparata accedas. Sequenti verò proximo die Dominico, cū pro iam dicto dono gratias Deo persolueret: Ecce filius Dei, præ millibus Angelorum forma speciosius, suscipiens in brachia sua, quasi glorians de ea, ipsam Deo Patri in perfectione sanctitatis illius, quā ipse sibi donauerat, ex persona sui iucundè præsentabat. Vnde & Deus Pater per vnigenitum suum intantū sibi complacuit in anima eius, quòd etiā ipse cum Spiritu sancto suum sibi Sanctus, largitus est, ad obtinendum plenam benedictionē sanctitatis, tā omni potentiæ, quàm etiam sapientię & benignitatis.

¶ Altera vice dûm communicatura videret plures propter diuersa motiua impeditas à communione, gaudens in spiritu ex intimo cordis affectu, dixit ad Dominum: Gratias tibi ago dulcissimè amator Deus meus, pro eo quod ad talem me statum perduxisti, quòd neque parentes mei, neque aliæ causæ me â tui iucundissimi conuiuij participatione possunt impedire. Ad quod Dominus secundûm affluetam benignitatis suæ dulcedinem sic respondit: Sicut tu nihil esse fateris, quod te impediat â me, sic scias nihil omnino nec in cœlis, nec in terris esse, imò neque iudicium neque iustitiam prævalêre, vt impediat ab hoc, quòd secundū diuini cordis mei delectamentum summum non benefaciam tibi. ¶ Item alia vice ad cõmunionem accedens, dum multum desideraret â Domino dignè præparari, dulcis & pius Dominus his verbis ipsi blandiebatur. Ecce iam induo te ad hoc, vt delicatam manum meam illæsam extendere possim inter hispidos peccatores, ad benefaciendum eis: & vestio te metipso ad hoc, vt omnes quos in tua memoria ad meam dueis præsentiam, vt eis secundûm meam regalem munificentiam benefacere possim.

¶ Die quoque alia diuinis participatura, dûm recoleret Dei beneficia erga se, venit illi in mentem illud libri Regum: Qnis ego sum, aut quæ domus patris mei? Vnde reijciens illud quæ domus patris mei, quasi illi fuissent homines qui secundûm Dei ordinationem vixerunt tempore suo, seipsam considerabat quasi plantulam paruam, quæ ex proximitate inextinguibilis ignis diuini cordis recipiens beneficia velut naturaliter in se ipsa ignoscens, & ex culpis negligentiarum suarum de hora in horam quasi incinerando deficiens, & iam quasi in nihilium redacta, iaceret similis minimo carboni extincto, hinc cùm ad benignissimum propitiatorem Iesum Dei Filium conuerteretur, orans, vt ipse eam qualemcumque Deo Patri reconciliatam præsentare dignaretur: ipse amantissimus Iesus per vaporem amoris sui vulnerati cordis eam sibi attrahere videbatur, & abluere in aqua inde profluenti, deinde irrigare ipsam in sanguine viuificante sui cordis. Ad quod illa ex minutissimo carbone conualescens, creuit in viriditatem arboris, cuius rami in tres partes ad modum lilij diuidebantur: quam arborem Filius Dei assumens cum gratitudine & gloria semper venerandę Trinitati præsentauit. Qua præsentata, tota beata Trinitas tanta dignatione se ipsi acclinauit, quòd Deus Pater in superiori ramo, similiter filius Dei, atque Spiritus sanctus in cæteras duas partes ramorum videbantur ponere fructus sapientiæ & benignitatis. Posthæc dum illa corpus Christi sumpsisset, & (vt suprà dictum est) animã suam in similitudine arboris conspiceret radicẽ habere fixam in vulnere lateris Iesu Christi, per ipsum vulnus, tanquam per radicẽ, nouo quodam mirabili modo sensit se quasi per singulos ramos simul & fructus, atque folia penetrari à virtute humanitatis & diuinitatis, intantum, quòd fructus totius conuersationis ipsius per ipsam nouum reddidit splendorem, sicut aurum lucet per crystallum. Vnde non solûm beata Trinitas, verũ omnes sancti miræ iucunditatis susceperunt delectamentum.

In

In cuius reuerentiam omnes surgentes, & quasi genua flectentes, singuli obtulerunt merita sua in specie coronarum, pendentes ea super ramos arboris prædictæ, ad laudem & gloriam illius, qui per ipsam refulgens nouo delectamento eos dignabatur iucundare. Ipsa verò cũ oraret Dominum, vt omnibus in cœlo & in terra, atque in purgatorio (qui omnes iure habuissent profectũ operum suorum, si ipsa non neglexisset) saltem nunc daret profectum ex fructibus diuina benignitate sibi collatis, cœperunt singula opera (in quorum specie apparuit arboris fructus) efficacissimum liquorem desudare, cuius pars defluens in superiores, ipsis gaudium cumulauit, pars verò defluens in purgatorium pœnas eorum mittigauit, pars autem defluens in terras, iustis dulcedinem gratiæ, & peccatoribus amaritudinem pœnitentiæ augmentauit. Tanta est virtus sanctissimi Sacramenti altaris.

¶ Hora quadam eleuationis hostiæ sub Missa dũ eandem hostiam sacrosanctam offerret Deo Patri in emendationem dignam omnium peccatorum, & in suppletionem omnium negligentiarum suarum, cognouit animam suam conspectui diuinæ Maiestatis præsentatam in beneplacito illo, quo Christus Iesus splendor & imago paternæ gloriæ Agnus Dei sine macula seipsum eadem hora obtulit Deo Patri pro salute vniuersitatis in altari. Quia per innocentissimam Iesu Christi humanitatem respiciebat eam Deus Pater ab omni peccato puram & immaculatã. Et per excellentissimam ipsius diuinitatem ditatã, & ornatã omnigena virtute, qua ipsa gloriosa diuinitas flo-

floruit per sanctissimam ipsius humanitatem. Cũ verò gratiarum actiones pro posse suo domino persoluerẽt, delectata in tam mira diuinę pietatis dignatione, hunc ab ipso percepit intellectum, quod quotiescunq; aliquis cum deuotione interest Missæ, intẽdens Deo qui seipsum offert in sacramento pro communi salute vniuersitatis: ille veraciter respicitur â Deo patre pro beneplacito hostiæ sacrosanctę sibi oblatæ. Tunc illa requisiuit à Domino, dicẽs: Nunquid Domine mi, statim vt quis in peccatũ labitur, amittit etiam istam beatitudinem sicut qui de lumine solis redit in tenebras perdit gratam lucis claritatem? Respondit Dominus. Licet peccãs amittit meam gratiam, peccati vmbra: pietas tamen mea semper in eo vestigium illius beatitudinis homini conseruat in vitam æternã; quam totiens sibi multiplicando accumulat, quotiens cũ deuotione studet Missæ interesse & sacramẽtis, dignè susceptis bona deperdita recuperat.

POst sumptam communionem, die quodam dũ reuolueret quanta diligẽtia os esset obseruandũ, quod præcipue inter alia membra est receptaculum precioſorum Christi mysteriorum, hac similitudine edocta est: Videlicet, si quis non obseruans os suum a verbis vanis, falsis, turpibus, detractorijs, & similibus, impœnitens ad sanctã accedit communionẽ, tali modo suscipit Christum (quantum in se est) sicut qui hospitem in ipso ingressu lapidibus in super liminari congregatis obrueret, vel vecte duro caput eius obtunderet. Hęc legens alto compassionis singultu consideret, quæ conuentio tantę feritati cum tanta benignitate, vt ille

qui

qui cum tanta mansuetudine venit ad humanam salutem, â saluandis tâm crudeliter persequitur. Et hoc idem sentiri potest de quibuslibet peccatis mortalibus.

¶ Die quodam cõmunicatura, cùm se minùs præparatam consideraret, & tempus communicandi iã instaret, taliter animam suam alloquitur: Ecce sponsus iam vocat te, & quomodo procedes illi obuiam nullis, vt dignum esset, ornamentis meritorum præparata? Tunc illa magis indignitatem suam retractãs, & ex se ipsa omninò diffidens, ac spem suam in Dei pietate ponens, dixit intra se: Quid valet retardare, cũ etiam si mille anni studio meo relinquerentur, nequaquam tamen me decenter præpararem, cùm ex me nihil omninò habere queam, quod aliquo modo valeat ad tâm sumptuosam præparationem. Sed cum humilitate & fiducia procedam illi obuiam: & cùm me de longe Dominus meus viderit, amore proprio commotus potens est mihi, in occursum mittere, quo præparata dignè valeam ipsi præsentari. Eaque intentione progrediens, oculos cordis defixos tenuit in suam deformitatem & incompositionem. Et cũ paululum processisset, apparuit Dominus intuitu miserationis, imò dilectionis eam respiciens, & obuiam mittens illi ad decenter præparandam eam innocentiam suam, qua ipsam pro camisia candida & molle vestiuit. Et humilitatem suam, qua ipse dignatur tâm indignis sociari, vt eam pro tunica violatica indueret. Spem quoque suam, qua ipse anhelat & æstuat in amplexus animæ, vt eam viridi colore decoraret. Amorem suum, quo in se afficitur circa animam,

mam, vt eam auri coloris amictu amiciret. Gaudiũ suum quo ipse delectatur in anima, vt ipsi gemmatam coronam imponeret. Postremò, confidentiam suam, qua i pse dignatur vili figmento fragilis humanitatis inniti, ponens delitias suas ẽsse cum filijs hominum, & sic dignè sibi præsentaretur.

¶ Post sumptam communionem, dûm ad intima se recollegisset, exhibuit se illi Dominus in specie pellicani: sicut depingi solet, rostro transfodiẽs cor suũ. Quod cùm illa admirans diceret: Quid mihi Domine mi per hanc similitudinem niteris persuadere? Dominus respondit: Vt consideres, quâm inęstimabilibus amoris stimulis propulsus hoc tâm prænobile donum porrigo: Insuper etiam consideres, quâm excellenti modo anima tua sumpto hoc dono viuificatur in vitam ęternaliter permanentem: sicut pulliculus pellicani viuificatur ex sanguine cordis paterni.

ITEM, Cùm die quodam in prædicatione sermo de diuina iustitia protenderetur: illa eo modo intendebat, quòd expaueſcens trepidaret accedere âd diuina Sacramenta. Vnde a benignitate Dei his verbis est animata: Si negligis interioribus oculis benignitatem meam attendere tibi multiplicibus modis exhibitam, respice saltem corporalibus oculis. Intuere quam parua pixide conclusus tibi obuiam procedo: & scito pro certo, quòd rigor iustitiæ meæ ita plenè circumclusus est mansuetudine misericordiæ meæ, quam in exhibitione huius Sacramenti erga genus humanum digoanter prætendo. ¶ Item, vice alia hora simili nec disimili inductione, ad degustandam suæ

suauitatis dulcedinem diuina pietas allexit eam his verbis: Attende minutam formulam substantiæ illius, in qua totam deitatem & humanitatem meam tibi exhibeo, & confer quantitatem illius cum quantitate humani corporis: & inde æstima dignationem benignitatis meæ. Quia sicut humanum corpus excedit in quantitate corpus meum, id est, quantitatem speciei panis, sub qua est corpus meum, sic misericordia & charitas mea trahit me in hoc Sacramento, vt sinam me recipi & manducari. ¶ Die alio, dùm porrigeretur salutaris hostia, Dominus iterum adiecit commendare nimiam dignationem suam cum his verbis: Num considerasti sacerdotem illum, qui porrigit hostiam, ornatũ illum quem ob reuerentiam tractandi Sacramenti gestat retinere circa brachia & nudis manibus corpus meum tractare. Vnde intelligas, quòd quamuis (vt dignũ est) pie respicio quæ in gloriã meã exercentur, vt sunt orationes, ieiunia, vigiliæ & similia: tamẽ (licẽt minùs intelligentibus non videatur) maiori compassionis affectu adsum electis meis, quando stimulis humanæ fragilitatis impulsi, ad misericordiam meã confugiunt: sicut ibi vides carneam manum sacerdotis propriorem Sacramento, quàm ornatum.

¶ Alia vice cùm ad communionem campana pulsaretur & cantus imponeretur, ista se sentiẽs minùs paratam iusto, dixit ad Dominum: Ecce iam Domine mi venis ad me, & cur non vt benè præuales, præmisisti mihi ornamenta deuotionis, quibus præparata tibi decentiùs obuiam procedere possem? Ad quod Dominus: Sponsus quandoque magis delectatur intueri collum

lum purũ & candens suæ sponsæ, quã torquet erectum, ac tornatiles manus illius mundas, quã chirothecis eas videre ornatas: Sic ego quandoque plus delector in virtute humilitatis, quã in gratia deuotionis. ¶ Quadã vici dùm plures de congregatione impeditæ abstinerẽt â cõmunione, & illa post susceptа mysteria deuotionis proinde gratias Domino persolueret, dicens: Inuitata ad conuiuium tuum veni gratias agens, Dominus blandissimis & super mel & fauum suauissimis verbis subiunxit, diceus: Scias, quòd ego ex toto corde meo desiderabam te. Tunc illa: Et quid Domine diuinitas tua inde gloriæ consequi delectatur, quod indignis dẽtibus meis tua immaculata contero Sacramenta. Ad quod Dominus: Amor proprij cordis facit quòd amici verba sint suauia, sic ego ex meo proprio amore habeo quod in illis delector, quæ quandoque electis meis parum sapiunt, & ob suam humilitatem sibi displicent.

¶ Alia vice, dũ inter distributionem Sacramẽti valde desideraret hostiam videre, & inde â frequentia accedentium impediretur: intellexit Dominum blande se inuitantem & dicentem: Suaue secretum quod inter nos agitur, illis incognitum esse oportet, qui se â me elongant: sed tu si scire delectaris, accede, & non videndo, sed gustando experire, quid sapiat illud absconditum manna.

¶ Cùm videret vnam ex sororibus nimis trepidantem accedere ad Sacramenta viuifica sumenda, & ab ea se præ tædio quasi cum indignatione auerteret: Dominus hoc pie in ea redarguit, dicens: Nonne considerasti, quod non minùs digne mihi debetur reuerentia

honoris, quã dulcedo amoris: Sed cum defectus humanæ fragilitatis vni affectu nequeat vtrumque perficere, cùm vos alterutrum adinuicem sitis membra: dignum est, vt quod per se qualibet minus habet, recuperet per aliã. Verbi gratia: Qui minùs dulci amore affectus reuerentiæ minûs obsequitur, pro se suppletum gaudeat abilo qui magis intendit reuerentiæ & vicissim desideret illum obtinere solatia vnctionis diuinæ.

¶ Alia etiam vice, dùm simili de causa alteram expauescentem videret & pro ea oraret, Dominus respondit: Vellem vt electi mei me tâm crudelem non æstimarent, sed crederẽt, quia pro bono, imò pro optimo acceptarent, si super expensis suis mihi aliquod seruitiũ exhiberent. Verbi gratia: Super expẽsis proprijs Deo sacrificium persoluit, qui cùm non habet saporem deuotionis, nihil tamen minùs seruit Deo in orationibus, genuflexionibus & similibus, & super his confidit de benigna pietate Dei, quod tamen placite illud acceptet.

¶ Item, orans pro quadam, quæ causabatur sibi parciùs infundi gratiam deuotionis illo die quo esset cõmunicatura, quãm quibusdam etiam priuatis diebus Dominus respondit: Non casu fit hoc, sed dispensatiuè: quia quando priuatis diebus & etiam improuisis horis infundo gratiã deuotionis, per hoc cor hominis ad me nitor eleuare, quòd tunc fortè remaneret in suo corpore. Cum verò in diebus festis seu hora communionis gratiam subtraho, electorum corda magis exercitantur per voluntatem desideriorum, siue per humilitatem. Vnde tale studium, talisque cõtritio,

tritio, magis lucratur ad eorum salutem, quã quandoque gratia deuotionis.

¶ Orãs etiam pro quadam quæ Sacramenta Dominici corporis seui de causa intermiserat suscipere, scilicet, ne aliqui videntes possent scandalizari, talis similitudinis accepit responsum: Sicut homo qui manifestam maculam deprehendit in manu sua, statim manus suas lauat: sed post lauationem mundatur non solũ â manifesta macula, verumetiam totæ manus ipsius redduntur mundiores: Sic contingit cadere in aliquã leuem culpam, vt inde pœnitentes mihi ex humilitate magis placiti fiant. Sed quidam pro beneficio tali mihi contrariantur, dũ internã suam pulchritudinem, quam ego post pœnitentiam approbo, negligentes, studeant exteriori quæ in hominem iudicio pẽdet, scilicet, quando non curant omittere gratiam meam, quam de susceptione Sacramenti consequi possent, ne apud homines infamiores reputentur, pro eo quod minus caute se ad susceptionem Sacramenti videntur præparare.

¶ Alia quoque die cõmunicatura, dùm etiam ad hoc in interioribus suis a Domino inuitaretur, eo modò quasi esset in cœlesti palatio, Deo Patri in regno gloriæ suæ assessura, & ad tabulam mensæ eius cũ ipso commestura, & ad hoc ipsa se valde imparatam, & nimis incompositã videret, anxia se subtrahere nitebatur. Cui obuians Filius Dei ad præparandam eã ad secretiora videbatur deducere. Et primò, quasi lauans ei manus in remissionẽ peccatorũ, suæ passionis tradidit ei emundationẽ. Deinde ornamenta sua, scilicet, torquem, armillas, & annulos, quibus

ipſe ornatus apparuit, ſoluens eidem appẽdit, prærnõ nens eam, vt cũ eis decenter procederet, & non ſicut fatua quæ ex indecentia & inconſuetudine incedere neſciens, magis per ridiculum contemptum ſibi acquirit, quàm ex verecundia honorem. Vnde per hæc verba intellexit, quòd illi quaſi fatui incedunt cum ornamentis Domini, qui attendentes ſuam imperfectionem Filium Dei exorant, vt pro ipſis ſuppleat: ſed poſt acceptum beneficium adhuc tã pauidi remanẽt, ſicut priùs, eo quòd plenam confidentiam non habent de Domini ſufficientiſsima ſuppletione.

¶ Die alia communicatura, dũ hoſtiam Dominici corporis offerret Domino pro remedio omnium purgandorum, cognouit exinde maximum releuamẽ animabus fidelium prouenire. Tunc multum admirans dixit ad Dominum: Cùm tu benigniſsimẽ Domine mi, (quod ob gratiam tuam dico) licet heu ſim valde indigna, ſemper tamen me tua dignaris præſentia inuiſere, imò inhabitare. Vnde eſt hoc, quòd non ſemper per me talem operaris effectum, qualem nunc experior poſt ſuſceptionem ſacratiſsimi corporis tui? Ad quod Dominus: Sicut cũ rex aliquis habitat in palatio ſuo non omnibus facilis ad ipſum tribuitur ingreſſus, ſed cum amore reginæ propẽ habitantis deuictus ad ipſam viſendam declinare dignatur, omnes ciues & incolæ ciuitatis illius ob gratiam reginæ liberalitate regiæ ipſius magnificentiæ faciliùs ac liberaliùs perfunguntur & ope lætantur: Sic ego cum propria benignitate & dulcedine cordis mei deuictus, per viuificum altaris Sacramentum me cuiquam fideli (qui ſine peccato mortali eſt) inclino, omnibus cœliginis ſimul atque

atquẽ terriginis ac purgandis inæſtimabilibus beneficijs præſto augmentum.

¶ Die altero communicaturę incidit deſiderium, vt ſe demergeret in profundiſsimam vallem humilitatis, vt in ea lateret ob reuerentiam dignationis illius, qua Dominus pretioſum corpus & ſanguinem ſuum communicat electis. Vnde patuit illi profundiſsima illa humiliatio, qua Filius Dei deſcendit ad Lymbũ, vt ipſum euacuaret. Vnde in vnione deſcenſionis illius nitens, videbatur ſibi ad profundũ purgatorij deſcendiſſe. Et ibidem, inquantum potuit, ſe deprimens, intellexit Dominũ ſibi dicentem: In ſuſceptione Sacramenti te mihi ſic intraham, vt tecum pertrahas omnes ad quoſcũque peruenerit odor deſideriorum tuorum, qui inæſtimabilis eſt in veſtimentis tuis. Poſt hoc verò promiſſum cùm ad ſumptum Sacramentum deſideraret, vt ſibi Dominus de purgatorio tot animas præſtaret, in quot partibus hoſtia in ore ipſius diuideretur, & ideò conaretur illam in plures partes diuidere: Dominus dixit ad eam: Vt intelligas quoniã miſerationes meæ ſunt ſuper omnia opera mea: & quia non ſit qui abyſſum pietatis meæ poſsit exhaurire: ecce præſto ſum, vt per pretium iſtius viuifici Sacramẽti multo plures accipias quam orare præſumis. ¶ Alia quoque die communicatura, dũm frequentiore quàm ſolebat more propter indignitatem ſuam ſe ſubduceret, exorabat Dominum, quatenùs ipſe ſe hoſtiam ipſam ſacroſanctam in perſona ſua ſuſciperet, & ſibimet incorporaret. Hinc, cũ per morã in ſinu Domini quaſi ſub vmbra brachiorũ ipſius requieuiſſet, ita quòd latus ſuũ ſiniſtro benedicto lateri Domini dex-

trò applicatū videretur, post modicū erigens se cognouit ex amatorio vulnere sanctissimi lateris Domini, se in sinistra, quasi roseā cicatricem contraxisse.

DE ORATIONE DEVOTA AD *matrem Domini, & promptissimo gloriosæ Virginis patrocinio.*

CAPVT. XIX.

HOra quadam orationis, dùm se Deo exhibendo perquireret quid ei magis placeret, cui rei ab ea hora intenderet. Dominus respondit: Matri meæ, quę ad latus meum residet, asta & eam stude collaudare. Tunc ista deuotè Reginam cœli salutabat per hunc Versum: Paradyssus voluptatis, &c. collaudans eam, quòd ipsa fuit amœnissima inhabitatio, quam Dei inscrutabilis sapientia (cui omnis creatura est cognita) inter delectationes paternarum delitiarum elegit ad inhabitandum, orans vt obtineret sibi cor tã amœnum varietate virtutum, vt Deus etiam in ipso delectaretur habitare. Ad quòd beata Virgo videbatur inclinari, quasi ad plantandum in corde hæc orantis varios flores virtutum, scilicèt, rosam charitatis, lilium castitatis, violam humilitatis, obsequium obedièntiæ, & similia. Per hoc dans intelligi, quàm parata sit precibus eorum, qui inuocant eam assistere. Dumque procedendo iterùm salutaret eam per versum: Gaude morum disciplina, &c. collaudans in ea, quòd præomnibus hominibus, familiam, affectionum, morum, ac sensuum cæterorũque motuum suorum tanta diligentia rexisset, quod Domino in ea hospitanti decentissimum obsequium impendebatur, intantũ, quod nũquam cogitatu, verbo, siue facto, aliquod indecens cõmisit, orans, vt etiam sibi simile obtineret: ad hoc Virginea mater videbatur affectiones suas emittere in specie delicatarum puellarum, quasi mandans eis, vt singulæ se singulis affectionibus hęc orantis adiungerẽt, & ad obsequendum Domino cum ipsis excitarentur, ac supplere studerent, si quid illæ minùs exequerentur. Per hoc etiam dans Virgo beata intelligi, quàm prompta sit iuuare se inuocantes. Cùm verò mora hæc intetrumperetur, illa dixit ad Dominum: Quoniam ad hoc factus es homo, vt omnes defectus humanos suppleas: nunc etiam pro me dignare matri tuæ beatissimæ supplere, si quid ego minùs dignè in laudibus eius persolui. Ad quæ verba Filius Dei reuerendissimè assurgens & procedens corã matre sua, motu capitis eam decentissime & amicabilissime salutauit, quòd sibi meritò gratum esse decet obsequium, cuius imperfectio per amantissimum filiũ tãm copiosè suppletur.

¶ Sequenti die cùm similiter oraret, apparuit eadem Virginea mater in præsentia, semper venerandæ Trinitatis, in similitudine candidi lilij, quod fieri solet cum tribus folijs vno erecto & duobus demissis. Per quod dabatur intellegi quòd ipsa beata Dei genitrix inde merito dicitur candidum lilium Trinitatis, quia præ omni creatura plenissimè & dignissimè in se suscepit virtutes collẽdæ Trinitatis, quas nunquã vel minimo puluere peccatiuenialis cõmaculauit. Per erectũ enim

enim foliũ notabatur Dei Patris omnipotentia. Per duo verò demissa sapientia, & benignitas Filij & Spiritus sancti, quibus ipsa similima inuenitur. Vnde etiã intellexit â beata Virgine, quòd si quis eã salutãs deuotè diceret: Candidum liliũ Trinitatis, & cœlicæ amœnitatis rosam præfulgidam: in ipso permaximè ostendere vellet, quid præualeret ex omnipotentia Patris, & quantas adinuentiones sciret ad salutẽ generis humani, ex sapientia Filij, quáque inæstimabiliter exuberet visceribus pietatis ex benignitate Spiritu sancti. Adiecitque beata Virgo ad hæc: Etiã in exitu animæ suæ fauebo illi, qui taliter me salutat, in florentia tãtæ venustatis, quòd ad mirã consolationem sui, cœlicam amœnitatem illi ministrabo. Vnde post decreuit, beatam virginem, siue etiam imaginem eius, his verbis salutare.

Oratio breuis ad beatam Virginem.

AVe candidũ lilium fulgidæ semperque tranquillæ Trinitatis, rosaque præfulgida cælicę amœnitatis, de qua nasci, & de cuius lacte pasci rex cœlorũ voluit: diuinis influxionibus animas nostras pasce.

De priuilegiali affectu ad Deum, cum salutatione imaginis beatæ Virginis Mariæ.

CAPVT. XX.

MOris erat sibi, sicut amantiũ est, totũ quod placet & sapit, retorquere in amatũ. Vnde quandocũque

quę aliquid audiebat legi vel cantari in laudẽ siue salutationem beatæ Virginis, aut aliorũ sanctorum, quod suauiùs mouere potuit affectum: per hoc semper magis intẽdebat ipsi Regi regũ Domino sibi præ omnibus (vt iustissimũ erat) vnice dilecto & electo, quã ipsis sanctis, quorũ festum vel memoria recolebatur. Vnde & in festo Dominicæ annuntiationis, dũm beata Virgo sæpiùs in prædicatione extolleretur, & nulla fieret mentio de opere saluberrimo Incarnationis Domini: illa hoc molestẽ ferens, & â prædicatione rediens, dũ pertransiret coram altari generosæ Virginis ipsamque salutando sentiret se non plene suaui affectu erga ipsam matrem omnis gratiæ commoueri, sed potiùs in omni salutatione ipsius ac laude semper ad Iesum benedictũ fructum ventris sui affectuosius intendere: formidare cœpit, se ex hoc indignationem tàm prępotentis reginæ incursuram. Cuius trepidationem benignus consolator blandè remouit, dicens: Ne timeas charissima, quia talis salutatio vel laus dilectę genitricis meæ, qua plus mihi intendis, quàm optimè sapit sibi. Sed tamen, quia conscientia tua te ex hoc grauat: studeas de cætero corã altari imaginem intemeratę matris meæ salutare deuotiùs.

Quod infirmitas negligentias nostras supplet.

CAPVT XXI.

VIce quadam a rigore ordinis causa infirmitatis impedita, cũ ad audiendas vesperas consedisset, ex desiderio simul & mœrore cordis dixit ad Dominũ:

Nonne

Noñne Domine tibi laudabilius foret, quod nunc inter conuentum in choro essem, ac orationibus vacarem, cæteris que regularibus exercitijs intenderem: quã quòd nunc ista debilitate detenta, tantũ tempus consumo negligenter? Ad quod Dominus: Num tibi sponsus videtur minùs delectari in sponsa, quando familiari eius conuersatione potitur in domo, quàm cùm gloriatur ipsam ornatam procedere ad spectaculum vulgi? Inter hæc illa intellexit, quòd tunc anima quasi ornata procedit ad publicum, cùm in studio bonorũ operum exercetur ad gloriam Dei. Sed tunc quasi in conclauicum sponso quiescit, quando à talibus studijs corporali molestia impeditur. Quia tunc delectamentis propriorum sensuum priuata, soli diuinæ relinquitur voluntati. Et inde Dominus in homine tanto magis delectatur, quanto minùs homo ipse sibi in se inuenit, vnde possit vanè delectari vel gloriari.

De triplici benedictione sub kyrieeleison petenda.

CAPVT. XXII.

CVm die quadam prout deuotiùs potuit, Missæ interesset, & peruentum esset ad Kyrie eleison, videbatur Angelus sibi custos à Deo positus ipsam in vlnas suas quasi paruulam suscipere, & ad benedicendum Deo Patri præsentare, dicens: Benedic Domine Deus Pater filiolæ tuæ. Ad quod cùm Deus Pater per moram conticesceret, quasi indignũ duceret quod tãtillæ benediceret: ipsa ad se reuersa cum rubore cœpit vilitatem & indignitatem suam retractare. Vnde filius Dei

Dei assurgens totam sanctissimæ vitæ suæ conuersationem illi tradidit in supplementum. Et inde videbatur tanquam splendidis & valdè ornatis vestibus præparata creuisse in mensuram ætatis plenitudinis Christi. Vnde & Deus Pater benignissima placabilitate ei inclinatus, triplicem dedit illi benedictionem cum triplici remissione omnium peccatorum, quibus cogitatu, locutione, opere contra omnipotentiam suam deliquit. Hinc & illa pro gratiarum actione obtulit Deo Patri omnem sanctissimam conuersationem vnigeniti sui. Tunc singulæ gemmæ, quibus vestimenta sua videbantur ornata, inuicem commotæ suauissimum ac delectabilissimum melos resonare videbantur in Dei Patris laudem æternam. Per quod dabatur intelligi, quàm gratissimum sit Deo Patri, cùm quis sibi offert perfectissimam filij sui conuersationem. Posthæc iã dictus Angelus simili modo eam præsentauit filio Dei, dicẽs: Benedic fili regis sorori. A quo & triplici benedictione accepta in remissionẽ omniũ quæ cõmisit contra Dei sapientiã. Vltimo præsentauit eã Spiritui sancto: dicens: Benedic, o amator hominum, subarratę tuæ. A quo etiam triplici benedictione est donata in remissionẽ peccatorũ omnium, quibus contra bonitatẽ Dei deliquit. Ergò cui libuerit, his nouẽ benedictionibus ad Kyrie eleison intendere potest.

De effectu intentionis in psallendo.

CAPVT. XXIII.

IN festo cuiusdam sancti, dũ intenderet horas Canonicas in laudem Dei, eiusdemque sancti deuotius de-

decantare, apparuerunt omnia verba illa quæ canebat, in modum lanceæ præacutæ de corde suo ad cor Iesu Christi procedere, illudque medullitus penetrando inæstimabiliter suauissima delectatione commouere: De ipsa enim lancea & Christi corde, videbantur spargi radij ad modum lucidissimè rutilantium stellarum, qui ad singulos sanctorum pertingentes miro eos nouæ gloriæ decore perornabant. Sed specialiter ille sanctus, cuius agebatur festū, mirabili gloria singularis splendoris apparebat exhilaratus. Ex inferiori verò latere eiusdem lanceæ videbatur etiam omnibus viuentibus specialis gratia, ac purgandis refrigerij subsidium in modū guttularum repentinè profluentium largiflue ministrari.

Diuini cordis bonitas supplet nostros defectus.

CAPVT. XXIIII.

ALia vice, dùm studeret singulas notas & verba cū intentione proferre, & in hoc ex humana fragilitate sæpiùs impediretur, mœsta ex hoc dixit intra se: Et quis ex tali studio prouenire poterit profectus, cui tanta inest instabilitas? Cuius mœstitiæ mederi volles Dominus præsentauit illi quasi proprijs manibus suis cor suū deificatum in similitudine lāpadis ardentis, dicens: Ecce cor meum dulcissimum semper venerandæ Trinitatis organum oculis mentis tuę prætendo, cui omnia quæ per te minùs supplere sufficis fiduciali ter pro te supplēda cōmendabis. Et sic omnia coram oculis meis apparebunt summè perfecta Quam inauditam dignationē Domini ista expauescēdo admirās, quòd

quòd ad supplendas negligentias suas dignaretur astare. Cuius pusillanimitati Dominus benignè obuians, hac ipsam similitudine dignatus est animare: Quēadmodum, ait, si tu haberes vocem multū sonoram & valdé flexibilem: & insuper maximam haberes delectationem ad cantandum, si astares alicui malè cantāti, qui valdè grauem & dissonam haberet vocem, intātum quod vix cum magno labore aliquid posset proferre, certè indignareris quod tibi hoc optimè præualenti & promptissimo ad cantandū non cōmitteret, quod ipse tā difficulter proferret. Sic proculdubio diuinum cor meum humanā recognoscens fragilatatem similiter, & instabilitatem, cū inæstimabili semper desiderio expectando optat, quousque tu si non verbis saltem aliquo nutu cōmittas sibi supplendū pro te, ac perficiendū quidquid per te minùs perficere potest. Illud autem sicut ex omnipotenti virtute facilimè præualet, & inscrutabili sapientia optimè scit: sic ex naturaliter mihi insita benignitatis dulcedine beneuolē tissima hilaritate persoluere summopere concupiscit.

De abundantia animæ ex corde Dei.

CAPVT. XXV.

POsthęc, die quadam, cū dictum donum tā magnificum per gratitudinem recolendo reuolueret, cū desiderio requisiuit à Domino, quoadusque id sibi dignaretur conseruare? Cui Dominus: Interim quod tu illud desideras reseruare, nunquam à me tibi subtractū dolebis. Tunc illa: Qualiter, inquit, o inęstimabilium effectior

fector operum Deus, fieri potest, quòd cor tuũ deificũ in similitudine lãpadis, cognoscã in medio cordis mei, licet heu indignissima: & tamen quandocumque gratia tua fauente tibi appropinquare meruero, illud etiã intra te omnium delitiarum mihi præbentem copiam me gaudeam inuenisse? Ad quod Dominus: Quemadmodum tu volens apprehendere aliquã rẽ, extẽdis manũ tuam: & tamen apprehenso illo quod volebas, retrahis eã ad te: Sic ego, cũ tu ad exteriora conuerteris, ego cor meum ad attrahendũ te mihi extendo. Et iterum, cùm tu mihi consentiendo in intimis ad intendẽdũ mihi te recolis, ego denuo cor meum tecum in me retrahendo ex ipso præbeo tibi omnigenarum virtutum oblectamentum. Tunc illa tã gratuitam benignitatem Dei erga se cum admiratione nimia simul & gratitudine retractando suorumque defectuũ multimodam vtilitatem cõsiderando, cũ maxima deiectione suiipsius demersit se in profundissimam vallem sibi agnitæ humilitatis, ac omnigratia indignissimam se reputabat. Vbi cum per moram se occultando latuisset, Dominus (qui quanuis in altissimis habitet, humilibus tamen largiflué delectatur gratiam suam impartiri) demittere videbatur quasi auream quandam fistulam de corde suo, quæ in similitudine lampadis apparuit dependere super animam illam sic in valle humilitatis sese deprimentem: per quam fistulam mirabili modo influxit ei omnium mirabilium affluentia. Verbi gratia: Si illa recolendo defectus suos humiliabatur, Dominus protinus misertus illius influebat ei de corde suo beatissimo diuinarum virtutum suarũ florigeram vernantiã: quæ omnes defectus eius annihilans,

hilans, nusquã eos corã oculis pietatis suę diuinæ sinẽbat cõparere. Similiter si desiderabat quietẽ ornatũ, siue quæcũque humano cordi desiderabilia & amœna possunt excogitari, statim vniuersa sibi suauissimẽ ac iucundissimẽ per fistulã prædictam influebant. Dũm verò per aliquod tempus in talibus delitijs fuisset suauiter delectata, necnon cooperante sibi gratia Dei omnibus virtutibus, non tamen suis, sed domini sui, cõpareret decenter per ornata summeque perfecta, audiuit (sicut auditur in corde) quandã vocẽ dulcissimam, tanquã cytharistæ suauiter demulcenti melodia cytharizantis in cythara sua hæc verba: Veni mea ad me: & sic inuenit se fœliciter in intimis sponsi & domini sui. Vbi quid senserit, quid videri t, quid audierit, quid gustauerit, quidve contrectauerit de verbo vitæ, ipsi soli notum est, ac illi, qui eam ad tã superexcellenter sublimem sui vnionẽ admittere dignatus est, Iesus sponsus animæ amantis: qui est super omnia Deus benedictus in secula.

De sepultura Domini in anima.

CAPVT. XXVI.

IN Parasceue, dùm post officium sepultura Domini ca celebraretur, & ista exoraret Dominum, vt ipse in anima eius dignaretur ad perpetuam inhabitationem sepeliri: Dominus benignẽ annuens dixit: Ego ipse, qui dicor petra, ero lapis ad ostia omnium sensuũ tuorum: Et pro custodia ponam milites, scilicẽt, ipsas affectiones meas, quæ de cætero custodiãt cor tuũ

ab

ab omnibus a diuersis affectionibus, & operabuntur in te secundum meam virtutem mihi in laudem æternam. Posthęc, die quadam dum videret quoddam factum de vna persona, quod durius iudicauerat (vt ipsa sibi timebat) & inde compuncta diceret ad Dominum: Domine tu locũ cordis mei munieras militibus: sed heu (vt timeo) locus vacat illis absentibus, cũ tam dure iudicauerim hoc proximi mei factum. Dominus respondit: Et quomodo potes dicere quod locus vacet illis absentibus, cũm iam in isto facto ipsorum persenseris virtutem? Qui enim mihi vult adhęrere, quod mihi displicet, iure ipsi non debet placere.

Quam vtile sit, Christum frequenter pie & amanter salutare.

CAPVT XXVII.

REcolens vice quadam diuersos casus instabilitatis, conuersa ad Dominum dixit: Mihi adhęrere tibi soli, dilecte mi, bonum est. Tunc Dominus accelinatus circumplectebatur eam dicens: Et mihi adhærere tibi semper suaue est dilecta mea, quod cũ diceret, sancti assurgentes obtulerunt merita sua ante thronũ obreuerentiam Domini, vt inde tribueret animæ istius, vt vel sic dignior sibi habitatio fieret in ea. Vnde intellexit, quia faciliter Dominus inclinatur ad animam, & quàm libenter sanctorum cœtus ipsi ad hoc famulantur, quo ex ipsorum meritis indignitas animæ supplea tur. Hinc, cũm ex affectu desideriorum diceret: Ego vilis homuncio, saluto te amantissime Domine. Tale â dul-

dulcissima pietate Dei accepit responsum: Et ego resaluto te meam amantissimam. Per quod intellexit, quòd quotiescumque aliquis dicet Deo: Dilecte mi, vel dulcissime, vel amantissime, & similia, cũ intenta deuotione, frequenter ab ipso tale accepit responsum, ex quo ipse quasi priuilegium specialis gratiæ habebit in cœlis: sicut Iohannes Euangelista specialem habet gloriam in terris, ex eo quod vocatur discipulus quem diligebat Iesus.

De vtilitate bonæ voluntatis, & oblatione cordis: & de nonnullis locis Scripturæ quæ meditatione intellexit.

CAPVT. XXVIII.

SVb Missa Veni & ostende, apparuit Dominus quasi totus melleus dulcedine diuinæ gratiæ, viuificum atque diuinum de se dans spiramentum dimittensque de sublimi solio imperialis gloriæ suæ influxum perfectum dulciflui sui natalis. Tũc illa pro sibi cõmissis, orauit, vt Dominus singulos dotaret gratia potiori, & tale accepit responsum: Ego cuilibet donaui fistulã auream talis virtutis, vt cum ea quilibet sibi attrahere possit de intimis mei deificati cordis, quæcumque desiderar. Quam fistulam illa intellexit, bonam esse voluntatem, per quam homo omne bonum spirituale, tã cœlestium, quã terrestrium sibi potest proprie venditare. Verbi gratia: Cũ homo desiderio accensus vellet tantũ posse exhibere Deo laudis gratiarum actiones obsequij & fidelitatis, quantum aliquis sanctorum sibi

ex hibuit: hanc talem voluntatē acceptat in mēsa Dei bonitas quasi perfectam. Sed fistula ex inde aureo colore nobilitatur, cūm homo regratiatur Deo, quòd tā nobilem sibi donauit voluntatem cum qua in infinitū plus lucrari potest quam vniuersus mundus totis viribus perficere possit. Hinc intellexit singulas de congregatione Domino circunstantes, quasi per fistulas sibi collatas pro posse suo gratiam diuinam intrahere sibi. Et alij quidem directē de intimis diuini cordis trahere videbantur, alijs verò per manus Domini procedebat quod accipiebant. Et ideo quāto remotius â cor detrahebant, tanto difficilius obtinebant desiderata. Et quanto propriùs cordi Dominico extrahere conati sunt, tanto faciliùs dulciùsque & abundantiùs hauriebant. Vnde per has, quę directē & proximē de corde Dominico hauriebant, notabantur hæ quæ se totas diuinæ voluntati conformant & subdunt, super omnia desiderantes, vt laudabilissima voluntas Dei circa se plenissimē perficiatur, tām in spiritualibus, quām in corporalibus. Et in tanta efficatia cor diuinum medullius commouens erga se, quod tēpore â Domino præordinato tāto copiosiùs suauiusque suscipient in se torrentem diuinæ suauitatis, quanto plenius se totos commiserunt ipsius voluntati. Per illos verò qui per alia membra Domini intrahere conabātur, significabantur hi qui pro desiderio suo quęlibet dona gratiarum, siue studia virtutum, secundum dispositionem beneplaciti proprij conantur obtinere. Et hi tanto difficilius laborant pro desideratis, quanto amplius propriæ innitentes voluntati, diuinæ se prouidentiæ minus cōmittunt.

Obla-

Oblatio cordis & oratio.

ET cùm ista offerret Domino cor suum per hæc verba: Ecce Domine cor meum abstractum ab omni creatura integra voluntate offero tibi, orās vt abluas illud in virtuosa aqua sanctissimi lateris tui, & decentissimē exornes illud in pretioso sanguine dulcissimi cordis tui, ac tibi conuenientissimē coaptes illud in aromatico vapore diuini amoris tui Filius Dei, offerēs illud Deo Patri vnitum cordi suo diuino. Nam ex tūc intellexit Domino complacere, quod talia conscribi faceret ad plurimorum vtilitatem.

¶ In aduentum per responsorium: Ecce venit Dominus protector noster sanctus Israel, intellexit, quod si quis integra voluntate disponeret in corde suo desiderare, vt omnis modus vitæ suæ, tā in prosperis quā in aduersis, secundum laudabilissimam Dei voluntatem regatur, cum tali cogitatione mediante gratia Dei verum honorem defert, sicut honorem defert Imperatori, qui coronam regni capiti suo imponit.

¶ Item per verbum quod legitur in Isaia: Eleuare, eleuare, consurge Ierusalem, intellexit profectum qui militanti Ecclesiæ prouenit ex deuotione electorum. Quia videlicet, cū vna amans anima toto corde cōuertitur ad Dominum cū integra voluntate quod si prævaleret libentissimē persoluerat Domino Deo omne damnum in quo est detrimentum sui honoris, & sic inter orandū facibus amoris inardescens, placet Deo in tantū, vt quandoque reconciliatus pareat multis alijs. Et hoc est, quod dicitur: Vsque adfundū calicis bibisti:

Quia per talem modum iustitiæ seueritas plene cõmẽ tatur in serenitatẽ. Sed quod additur: Potasti vsque ad fœces, subintelligitur quod damnatis, quibus fœx iustitiæ debetur, nulla redemptio fieri potest.

¶ Item per verbum illud Isaię: Glorificaberis, dũ non facis vias tuas, &c. intellexit, quia qui præmeditando disponit facta vel verba sua, & cùm nullam considerat in eis vtilitatem, continet se ab his quæ ei licent, triplex consequitur inde beneficium. Primũ est, quod datur sibi suauiùs delectari in Deo, sicut dicitur: Delectaberis in Domino. Secundum, quòd nociuæ cogitationes minùs prævalebunt contra illum, sicut dicitur: Sustollam te super altitudinem terræ. Tertium, quòd in æterna vita Filius Dei pleniùs præ cæteris cõmunicat ipsi fructum sanctissimæ conuersationis suæ, qua ipse nobili victoria omni tentationi restitit & glorioſè vicit, sicut dicitur: Et cibabo te hæreditate Iacob patris tui. Item in illo verbo: Ecce merces eius cũ eo, intellexit quomodo Dominus ipse in amore suo est præmium electorum, tã suauiter se ingerens, quòd animus amantis verissimè asserere potest, se longè supra omne meritum dignissimè remuneratũ. Et opus illius coram illo, id est, cùm se totum diuinæ prouidẽtiæ committens, voluntatem Dei in omni facto suo desiderat, iam per gratiam Dei perfectus apparet coram Deo.

ITem per verbum illud: Sanctificamini filij Israel, intellexit, quòd si quis pœnitendo velociter de omnibus commissis suis & omissis cum integro corde se inclinat ad obedientiam præceptorum Dei, tàm veraciter coram Deo sanctificatur & paratus inuenitur, sicut le prosus ille mundatus est, cui dixit dominus: Volo: mundare. ¶ Item per verbum illud: Cantate Domino canticum nouum, intellexit quod canticum nouũ cantat Domino omnis, qui cantat cum intentione deuotionis, quia ex eo quod a Deo accipit gratiam, qua illi intendere potest, iam nouus effectus erit Deo acceptus.

ITem per verbum illud: Spiritus Domini super me. Et infra: Vt mederer cõtritis corde, intellexit, quod filiùs Dei cum missus sit a patre vt medeatur contritis corde, electos suos soleat aliquo grauamine conterere quandoque paruo etiam de exterioribus, vt inde habeat occasionem medendi eis. Sed cum hac occasione diuerterit ad animam, grauamen illud quo forte cor cõtritum est, non medetur, quia minus nociuum est: sed quicquid in anima inuenerit damnosum, hoc magis medetur. ¶ Item per verbum illud: In splendoribus sanctorum, intellexit, quòd tanta & tam incomprehensibilis est lux diuinitatis, quod quilibet sanctorum ab Adam vsque ad nouissimum hominẽ, si singulus eorum singularem perciperet cognitionem tam lucidam, altam & dilatatam, quam aliqua creatura magis capere potuit, ita quod nullus alij in sua cognitione participaret: etiã si millies numerosior esset turba sanctorum: tamen adhuc in infinitum supra omnem intellectum remaneret diuinitas inexhausta. Et hoc est quod non dicitur, in splendore sed in splendoribus sanctorum, ex vtero ante luciferum genuite.

ITem dum de vno martyre cantaretur: Qui vult venire post me, respexit dominum iter quoddam trā seuntem amœnosum quidem viriditate ac florum venustate, sed angustum & asperum spinarum densitate. Cui conspexit præcedere similitudinem crucis, diuisione spinarum adinuicemiter commodo se dilatātem: retroque versum sereno vultu suos post se inuitātem ac dicentem: Qui vult venire post me abneget semetipsum, & tollat crucē suam, & sequatur me &c. Inter quæ intellexit cuique tentationem suam esse crucem suam. Verbi causa: Aliquibus erat crux, quod per obedientiæ stimulos ad aliqua sibi contraria compellebātur. Alijs vero quod per grauamina infirmitatū à libitis impediebātur. Et sic alia alijs. Quā crucē sic quilibet tollere debet & adhibeat voluntatē libenter patiendi sibi contraria, & tamen quantumcunque potest perficere, nihil negligat eorū quæ scit laudabiliora Deo.

CVm in Psalmo cantaretur versus: Verba iniquorū &c. intellexit quod cum aliquis ex humana fragilitate culpabilis effectus, pro culpa sua corrigeretur, si quid amplius, verborum additur, misericordiam Dei prouocant, & cedunt in augmentum meriti ipsi culpabili homini.

CVm cantaretur: Salue regina, & per verbum illud: Misericordes oculos, optaret sibi tribui corporis sanitatem, Dominus quasi blande subridens dixit: An neseis, quia meo misericordissimo intuitu te respicio, quando corpore castigaris, velmente turbaris? ¶ Item in natali quorundam martyrum, dum cantaretur Glorioſum sanguinem, intellexit quia quemadmodū sanguis (qui in se est abominabilis) ex eo quod pro Chri-

sto

sto funditur, in scriptura collaudatur: Sic illa negligencia religiosorum, quæ prouenit ex obedientia vel ex fraterna charitate, in tantum complacet Deo, quod digne appellari potest glorioſa. ¶ Vice quadam intellexit, quod Deus occulto iudicio suo quandoque permittit quod cum peruersus quisque dolose tentando abelectis quærit alicuius secreti notitiam, tale quandoq; accepit responsum quo magis in peruersitate erroris fit obstinatus. Et hoc in malum suum, in prouationem vero: prouenit electorum. Vnde in Ezech. Qui posuerit immunditias in corde suo & scandalum iniquitatis suæ contra faciem suam, & venerit ad prophetam, interrogans eum per me, Ego Dominus respōdebo ei in multitudine immūditiarum suarum, vt capiatur in corde suo.

PEt verba etiam quibus canitur de sancto Iohan. Haurit virus hic lethale: intellexit quod sicut virtus fidei seruauit illæsum Ioh. à veneno, sic consensus voluntatis contra peccata & suggestiones renitentis conseruat animam immaculatam, quantumcunque sit venenōsum quod cordi ingeritur contra voluntatem. ¶ Per versiculum: Dignare Domine die isto, intellexit quod in quocunque se homo commendat Deo, orans ipsum à peccato custodiat etiā si occulto Dei iudicio homini videatur, quod grauiter deliquerit in aliquo, nunquam tamen sic delinquet, sed gratia Dei velut baculus sustentet eum, vt semper facilius ad pœnitentiā redeat.

CVm cantaretur Responsū: Benedicens, ipsa quasi in persona Noe astitit Domino, exposulans benedictionem. Quam cum esset consecuta, Dominus

vice versa, licet modo ab ea videbatur benedictionē pō stulare. Per quod intellexit, quod homo tūc benedicit Domino, quādo in cogitatione se dicit præditere, quod vnquā creatorē suū offendit, & eius auxiliū exposstulat vt de cætero peccatā caueat. Ad quā benedictionē Dominus cœlorū gratanter annuit, & acceptauit eā. ¶ Item per verbū illud: Vbi est Abel frater tuus? intellexit, q̄ Dominus à quolibet religioso requirit quodlibet factū a proximo suo contra religionem, cuius cautelam ipse aliquomodo præuenire posset, siue ipsum admonendo, siue prælatis suggerendo. Et quod illa excusatio qua quidam dicunt (mihi non est mandatum, vt alios corrigā: in super quā ille: Ego ipse sum peior quā ille) tā parū prodest apud Deum, sicut Cayn profuit, qui dixit: Numquid custos fratris mei sum ego? Vnusquisque enim tenetur coram Deo fratrem suum à malis retrahere, & ad bonum promouere. Et quandocunque contra conscientiam hoc negligit, contra Deum delinquit. Nec prodest ei quod sibi non commissum prætendit, quia veraciter â Deo hoc sibi commissum est secundum quod ei conscientia sua ostendit. Et si negligit, hoc Deus ab anima eius requiret, quandoque etiam magis quā m ab anima prælati qui non adest, vel si forsan præsens est, non aduertit. Vnde Scriptura comminatur, dicens: Væ facienti, væ væ consentienti. Consentiens culpam incurrit, qui dissimulat, cum manifestando posset laudem Dei promouere.

Iustitiam

Iustitiam propugnans propter religionem, Deum vestit.

PEr Resp. Induit me Dominus, intellexit quòd ille qui laborat verbo vel facto ad promouendam religionem, & rationabiliter propugnando iustitiam, quasi vestit Dominum vestimento salutari, simul & ornatissimo: & Dominus remunerabit eum in vita æterna secundum liberalitatem suæ regalis munificentiæ, circundando eum vestimentis lætitiæ, & pro augmento præmij corona gloriæ spiritualis decorabit. Sed singulariter intellexit, quòd ille qui promouens bona vel religionem, aduersa patitur, tanto gratior est Deo: sicut acceptius est pauperi vestimentum, quo calefit simul & vestitur. Et si nihil profecerit ille qui promouet religionem, impedientibus alijs, omnino tamen nō minuitur meretes illius coram Deo. ¶ Cùm cantaretur Respons. Vocauit angelus Domini, intellexit quomodo agmina angelorum, quorum subsidia plenè sufficere possunt, circundant electos ad protegendum eos. Sed Dominus paterna prouidentia quandoque suspendit eandem protectionem, vt permittat electos in aliquo tentari. Quos tamen ipse non deserit: sed probat vt maiori præmio coronet.

Obedientiæ meritum.

ITem per consequens Responsi quo canitur: Vocauit angelus Domini Abraham, intellexit, quia sicut Abraham extento brachio ad obedientiam perficiendam, vocari meruit ab angelo: sic electus cùm ad ali-

quod

quod opus sibi difficile propter Deum mentem flectit integram adiungendo voluntatem, statim in instanti arridenti sibi suauitate diuinæ gratiæ, testimonio propriæ conscientiæ meretur consolari. Et hoc est donatiuum: quo incontinentissima liberalitas Dei præuenit æternam mercedem, quo vnusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem. ¶ Cum quadam vice reuolueret aduersitates præteritorum temporum suorum, requisiuit a Domino, cur tunc illam permisit à quibusdam molestari? respondit Dominus: Cùm paterna manus vult filium corrigere, virga resistere non valet. Vnde vellem quòd electi mei nunquam imputarent hominibus per quos purgantur, sed semper respicerent meum paternum affectum, qui nequaquam pateret vel tenuissimam auram contra eos flare, si non aspicerem eorum salutem æternam, quàm recipient in remuneratione. Ideo compaterentur illis, qui quandoque pro ipsorum purgatione maculantur.

Oblationis modus quis sit magis acceptus?

ALia vice dum propter difficultatem cuiusdam opēris diceret Deo patri; Domine, hoc opus offero tibi per vnicum filium tuum in virtute Spiritu Sancti in laudem æternam: per intellectum sensit virtutem verbi illius, quòd scilicet ad talem intentionem mirificè super humanam æstimationem nobilitaretur, & gratū sit Deo patri, quicquid offertur. Ad similitudinem, sicut viridé appareat, quicquid per viride videtur: Et rufum apparet, quicquid per rufum videtur. Et sic de cōsimilibus;

similibus: Sic per omnia placidissimum & acceptissimum est Deo patri, quicquid per vnigenitum suum offertur.

Desiderium non exauditum, plus valet, exaudito.

CVm in oratione sua perquireret à Domino: quid proficeret amicis suis, quòd totiens pro eis oraret dum orationis nullum in eis videret profectum: hac similitudine instructa est a Domino: Dum paruulus reducitur ab Imperatore ditatus immensis prædijs possessionum, quis intuentium statim in forma pueri illius donationis videt aliquem fructum, cùm tamen testes non lateat qualis & quantus sit futurus ex concessis diuitijs? Ergo non mireris, quod corporaliter non cernis fructum orationum tuarum, quem ego secundum æternam sapientiam dispono ad vtiliorem profectum. Et quanto sæpius pro aliquo oratur, tanto magis beatificatur, quia nulla fidelis oratio manebit sine fructu quamuis homines eius lateat modus.

Sanctæ cogitationes ornāt animam.

SCire desiderans, quis fructus esset in eo quòd cogitationes diriguntur ad Deum, taliter instructa est, quòd cū homo meditādo, siue intēdēdo cogitationes suas in Deū dirigit, ante thronū gloriæ præsentat Deo quasi speculum miræ splendoris, in quo Dominus suipsius imaginem iucundissime speculatur, quia ipse immissor est & director omnium bonorum. Cùm homo propter impedimenta quandoque difficilius

ficilius in talibus laborat, quãto grauius laborat, tantò delectabilius speculum illud in conspectu, semper venerandæ trinitatis, omniumque sanctorum ornatum apparet. Et hoc manebit æternaliter in gloria Dei, & animæ ipsius perennem exultationem.

Impedimenta quare permittantur festiuis diebus:

IN festo quodam, dum vitio capitis in cantu impediretur, requisiuit â Domino, cur sæpius in festis sineret hoc ei euenire? Et super hoc tale accepit responsum: Ne forte per delectationem modulationis eleuata, gratiæ minus idonea inueniaris. Et illa: Gratia tua Domine posset in me hunc casum præcauere. Et Dominus: Ad meliorem profectum cedit homini, quod sibi occasio casus tollitur per depressionẽ, grauaminis: quia inde duplex illi meritum crescit, scilicet, patientiæ & humiliatis.

Voluntatis bonæ effectus bonus.

AFfectu nimio docta die quodã, cùm diceret ad Dominum: O vtinam Domine haberem talem ignẽ, quo anima mea ad similitudinem liquidissimæ substãtiæ liquefieri posset, quo subtilius eam totam tibi infundere possem. Dominus respondit: Voluntas tua talis tibi ignis est. Ex quibus verbis intellexit, quod homo per voluntatem suam plenum effectum habet, omnũ desideriorum illorum, quæ spectant ad Deum, si vera illa sit, & bene placens, & perfecta,

Tentationis

Tentationis bonus effectus.

CVm sæpiùs niteretur â Domino precibus obtinere extirpationem vitiorum, tã in se quàm in aljs, frequenter videbatur sibi, quòd pleniùs id impetrari non posset, quàm vt pietas Dei relaxare necessitatem illam, quæ fit ex peruersa consuetudine: scilicet, vt tã facilè faceret illam resistere vitio, quasi nihil accreuisset difficultatis ex consuetudine, quæ dicitur altera natura. Nam & in hoc recognouit admirabile consilium diuinæ pietatis super salutem generis humani, qua vt amplius homini accrescat cumulus glorificationis æternæ, permittit eum pluribus vitijs grauiùs impugnari, vt eo fęlicius de triumpho valeat exultare.

Absque amore Dei nemo saluatur.

IN prædicatione quadam cùm audisset recitatum sermonem illum, quòd nullus hominum saluaretur sine amore Dei, quin ad minùs aliquid de eo habere deberet, vt ex amore Dei pœniteret & abstineret ã peccato: ipsa reuoluit in corde suo, quòd multi migrarent à seculo, qui plus viderentur pœnitere timore gehenæ quàm Dei amore. Respõdit Dominus, dicẽs: Cùm videro illos agonizantes qui mei sunt dulciter recordati, vel qui aliquid meritorij operis peregerunt, in ipso amoris confinio exhibeo me eis benigna pietate ita amabilem, quòd ex intimis medullis cordis pœniteat eos me vnquam offendisse: vnde & per talẽ pœnitentiã tũc saluãtur. Ergo pro dignatione illa vellẽ ab

electis

electis meis glorificari, vt scilicêt, inter generalia beneficia etiam pro isto mihi agerent gratias.

Amor complacentiam facit.

MEditando quãdoque cognoscere cœpit interiorẽ deformitatem suam, & in ea tantum sibimetipsi displicere, quòd quasi anxiè vacillans, cogitabat quomodo vnquam Deo placere posset, qui tot maculas in ipsa conspiceret. Quia vbi ipsa vnam perpenderet, ibi penetrans oculus diuinitatis conspiceret infinitas. Super quo tali responso diuinitus est consolata: Amor facit placentiam. Vnde intellexit, quòd si in terrenis hominibus amor tantum prævalet, quòd quandoquè deformes propter dilectionem placent eis, â quibus diliguntur, & etiam interdum tantum placent, quod amatores per vim dilectionis desiderent similari amatis: quomodo tunc diffidendum est de eo, qui Deus charitas est, quod ex via amoris non possit placitos facere quos amat?

Desiderium dissoluendi propter Deum, quid mereatur.

ITem cùm valdè desideraret (secundum Apostolũ) dissolui & esse cum Christo, & super hoc multos de profundo cordis emitteret gemitus ad Deum: vice quadam hoc responso est consolata, quod quotiens cũ integro corde desiderium suum transmitteret, pro eo quod vellet absolui de carcere mortis huius, & tamen insuper voluntatem suam in hoc stabiliret, quod in corpore manere vellet quâmdiũ Deo placere, totiẽs Filius

Filius Dei adderet totam sanctissimam conuersationem suam conuersationi ipsius, & inde miro modo perfecta apparet in conspectu Dei Patris.

Gratiarum actio non sufficit pro donis datis a Deo.

REuoluens die quadam diuersitatẽ multiplicium gratiarum, sibi ex largiflua Dei pietate infusarũ, miseram se, ac omni bono indignam reputauit pro eo, quod tâm innumerabilia dona â Deo accepta, adeò negligenter deperdidisset, quod nullum omnino fructum ex eis videretur reportasse, nec in seipsa per fruitionem seu per gratiarum actionẽ, nec in alijs, quibus si notũ fuisset, posset ædificationis extitisse causa, vel diuinæ cognitionis promotio. Vnde & super hoc tali est intellectu consolata: Quia Dominus quãdoque tali modo diffundit electis dona gratiarum, quod exigat â singulis dignos fructus reportare, sed cùm humana fragilitas hoc sæpè impediat, & cũ supereffluens Dei largitias se continere non vult, quãuis hominem sciat in singulis non posse exerceri, tamen assidue superauget cumulum gratiarum, vt vel sic appropriet homini cumulum beatitudinis in futuro: Sicut solet fieri per hæc terrena, quę quandoque conceduntur paruulo, qui nullam ind- scit sperare vtilitatẽ, & postmodum adultis bonis abundet. Sic Dominus cum electis suis confert gratiam in hac vita, eis præparat & appropriat, de quorum æterna fruitione beatificabuntur in cœlis.

Sancta

Sanctæ desideria velle habere, quàm placitum sit Deo.

VIce quadã dũ querularetur in corde suo, quòd tantum desiderium habere non posset quantum expediret ad laudem Dei, diuinitus edocta est, quòd Deo peroptime sufficit in homine cũ plus habere non potest, quod cum voluntate haberet, magnum desideriũ & quã magnum vellet habere, tâm magnum habet coram Deo: Et quando cor continet tale desiderium, scilicẽt, voluntatem habendi desiderium in hoc Deus magis delectatur habitare, quã vnquam homo habitare posset in floribus vernalis amœnitatis. ¶ Corporali impediẽte infirmitate, dũ vice quadam segnius Deo intendisset, tandem rediens ad se prægrauata conscientia humili deuotione hũc suum defectum studuit Domino confiteri. Et cũ timeret se per longam moram laboraturam, antequam suauitatem diuinæ gratiæ recuperaret, subitò in instanti persensit ad se benignitatem Dei per blandissimum amplexum acclinatam & dicentem: Filia, tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt. In quibus verbis intellexit, quòd quamuis homo quandoque ex humana fragilitate intentionem suam negligit ad Deum dirigere: pia tamen misericordia Dei non negligit omnia opera nostra ęterna remuneratione reputare digna, si solummodo voluntas nõ auertatur a Deo, & homo frequẽtius pœniteat ab omnibus quæ conscientia remordet. ¶ Cũ ante festum quoddam sentiret infirmitatem, desiderauit a Domino, vt eam vsque post festum sanam seruaret, vel saltem infirmitatẽ sic temperaret, ne a celebritate ipsius festi

festi impediretur, sed tamen insuper se totam diuini voluntati commisit. Super quo â Domino tale accepit responsum: Per hoc quod à me ista quæris, & insu pervoluntati meę committis: ducis me ad hortum deliciarum areolis florum consitum & mihi valdé amœnũ. Sed scias, quod si te exaudiero in hoc quod non impedieris â meo seruitio: tunc ego te sequor ad areolam in qua tu magis delectaris. Si verò te non exaudiero, & tu in patientia perseueraueris, tunc tu sequeris me ad areolam in qua ego magis delector, quia plus amœnitatis inuenio in te, si habueris desiderium cum grauamine, quâm si habueris cum delectatione deuotionem.

Delectatio sensualis euacuat diuinam.

PEtr tractans aliquando, quo iudicio aliqui tanta spiritus pinguedine in seruitio Dei abundarent, alijs tam aridis remanentibus, hunc a Deo accepit intellectũ: Quòd cor a Deo creatũ est ad cõtinẽdas delectationes, sicut vas ꝙ cõtinet aquã. Si verò vas cõtinẽs aquam eã emitteret per minuta foramina, vas tandé euacuari posset, in tantũ quòd etiam vas siccum remaneret: Sic cor humanum continens delectationem si eam emittit per sensus corporis, videndo, scilicet & audiẽdo, vel etiam per alios sensus corporis perficiendò quæ libent, tantum emittere potest, quod cor vacuum remanebit ad delectandum in Deo. Vnde & hoc quilibet in se poterit experiri. Cum libuerit videre vel loqui verbum vnum, in quo paruus vel nullus est profectus, si hoc statim perficit, pro nihilo reputat, quia sicut a qua per

fluit. Si verò ptopter Deũ cõtinere proponit, tantũ crescit in corde quod vix superare prævalet. Vndẽ cũ in talibus didicerit homo se superare, assuescit in Deo delectari, & quanto grauiori labore hoc perfecerit, tanto fructuosius in Deo incipit delectari. In semetipsa de quadã re parua intolerabiliter grauata, talẽ suã desolationẽ ad elevationẽ hostiæ obtulit Deo in laudẽ æternam. Vnde Dñs videbatur animã eius per hostiã illam sacrosanctã attrahere sibi quasi per quendã cancellũ, & super Dominicum pectus suũ suauiter reclinare, & blãde alloqui his verbis: Ecce in hoc reclinatorio respirabis ab omni molestia, sed quotiens declinaueris, amaritudo cordis te rursum apprehendet pro antidoto salutari.

Blanditur Deus animæ.

Dũm ex defectu virtũ fatigata, quadã vice diceret ad Dominũ: Quid, Domine mi de me fieri debet, vel quid proponis facere mecũ? Dñs respondit: Sicut mater consolatur filios suos, & ego consolabor te. Et adiecit Dñs: Nũ vidisti aliquã matrẽ blandientem filio suo? Ad quod cũ illã reticeret, hoc non recordans, Dominus proposuit illi quod pene ante dimidiũ annũ viderat matrẽ quandã blandientẽ paruulo suo, & quasi trium cõmune fecit eã, quod tunc videndo nõ aduerterat. Primò quod mater sæpiùs osculũ à paruulo postulauit. Ad quod paruulus propter teneritudinẽ mẽbrorũ surgere est conatus. Subiungens, quòd sic eã cũ magno labore oporteret elevari per contẽplationẽ ad fruitionẽ sui suauissimi amoris. Secundò, quod mater tentauit paruuli voluntatẽ, dicens: Vis hoc & vis illud. & neutrum perficit: Sic Deus tentat heminẽ quandoque immittens sibi grauamina prævidere, quæ nunquam imminent: & tamen ex hoc quòd homo ex voluntate consentit, Deo optimè sufficit, & facit eũ dignũ æterna remuneratione. Tertiò, quòd omniũ præsentium nullus intellexit loquelã pueri, nondũ verba formare valetis, excepta sola genetrice: Sic solus Deus intelligit intentionẽ hominis, & secundũ hanc ipsum iudicat, lõgè aliter quã homines, qui tantũmodo respiciũt exteriora. Vice quadã dũ memoria præteritorũ peccatorũ in tantũ eam deiecisset, quòd latere omnino satagebat. Dñs respõdit: Sequar eã, quæ tã efficacibus humilitatis tractibus cor meum diuinum intrahit sibi.

¶ Requirens à Domino, quid sibi placeret cui illa hora intendere deberet? Dominus respondit: Volo vt addiscas pacientiam. Erat enim pro aliqua causa valdè turbata. Ad quod illa: Et quomodo, aut per quid àddiscere possem? Tunc Dominus assumens eã ad se: Sicut benignus magister tenellũ discipulũ suũ in sinu suo, quasi per tres literas proposuit sibi tria quæ ipsam ad pacientiam deberent animare, dicens: Ad primum perpende, quanta familiaritate notetur à Rege, qui sibi in omnibus præ alijs maximè assimilatur. Et inde æstima, quantum affectus meus crescat erga te, ex eo quòd propter me similem mihi contumeliam pateris. Ad secundum verò dixit: Item perpende, quid familiarissimus Regis, & in omnibus sibi simillimus reuerentiæ obtineat à familia. Et inde æstima, quid tibi gloriæ in cœlis pro pacientia præparetur. Ad tertium autem dixit: Considera, quid amico conferat solatij fidelissimi amici blandiẽs compassio: Et inde æstima, quàm suauissima blanditate

ego ipse te sim leniturus in cœlo pro minimis etiam cogitationibus quæ te hic grauant:

De *processione, & placatione patris cum imagine Crucis.*

CAPVT. XXIX.

CVm processio illa fieret, quæ statuta fuit pro necessitate tempestatis, & reuertente conuentu in chorum imago Crucifixi præferretur, intellexit ex eadē imagine filium Dei dicentem: Ecce cum exercitu meo aduenio supplicaturus tibi Deo patri in ea forma, qua omnem humanam creaturam reconciliaui. Vnde etiā videbatur Deus pater imaginem Crucis prædictæ in nubibus exaltare, cum his verbis: Hoc erit signum fœderis inter me & terram. ¶ Item, alia vice dum auræ intemperies populum nimis affligeret, & ipsa cum alia sæpius super hoc misericordiam Dei inuocaret, nec aliquem sentiret effectum: tandem dixit ad Dominum: Et quomodo benignissime amator tamdiu protrahere potes plurimorum desideria, cùm ego quamuis indigna de tua pietate in tantum confisa sim, quòd sola misericordiam tuam inflectere possem ad maiora? Et Dominus: Non esset mirandum, quòd pater permitteret filium à se petere nummum: si totiens haberet filio reponere centum marcas: Sic non mireris, quòd protraho in hac causa vos exaudire, quia quotiens pro eam inuocatis, etiam minimis verbis vel cogitationibus totiens de æternis bonis vobis longe supra centū marcas repono.

Dese-

De frequenti desiderio bono & molestia somniorum ex probationeque dæmonis.

CAPVT. XXX.

IN Missa pro defunctis dū cantaretur tractus: Sicut ceruus. Et ista in illo verbo: Sitiuit anima mea, excitaret tepiditatē suam, dixit ad Dominū: Heu Domine quòd tàm tepida sunt desideria mea ad te verum bonum meum, vnde tā raro conuenit mihi dicere tibi: Sitiuit anima mea ad te. Et Dominus: Non raro, sed frequentius dicas mihi, quòd me sitiat anima tua, quia pietas amoris, qua humanam diligo salutem, compellit me vt quæcumque bona desideret electus, semper reputem illū me desiderasse, cū in me lateat & ex me profluat omne bonum. Verbi gratia: Si homo desiderat sanitatem, securitatem, cōmodum, sapientiam & similia, vt magis queam cumulare meritum retributionis, frequenter reputò eum desiderasse me: Excepto si deliberatiuè declinaret à me, vt scilicet, ita desideraret sapientiam habere, vt inde possit superbire: siue sanitatem, vt malū perficere posset. Et adiecit Dominus: Vnde speciales meos valdè sæpè soleo aggrauare infirmitate corporis & desolatione mentis, & similibus, vt dùm desiderant contraria bona obtinere, zelans amor cordis mei valeat eos secundùm beneplacitum liberalitatis meę copiosius remunerare. Simile huic etiā alia vice diuinitus inspirata dixit: Intellexit, scilicet, quod Dominus cuius delitię sunt esse cum filijs hominum, quandoque cùm nihil inueniat in homine quo placita sibi dignatione eum adesse deceat, etiam tribu-

lationes, siue molestias tâm corporales quâm spirituales immittat, vt intimius maneat cum ipso, quia veritatis Scriptura dicit: Iuxta est Dominus his, qui tribulatio sunt corde. Item: Cum ipso sum in tribulatione. Super horum similiumque consideratione diligens gratitudo humanæ exiguitatis totis præcordiorum affectibus clamare cõpellitur illud Apostoli: O altitudo diuitiarũ sapiẽtiæ & sciẽtiæ Dei, quã incõprehẽsibilia sunt iudicia eius & inuestigabiles viæ eius (quas inuenit pro salute generis humani) Nocte quadam sopori dedita per somnum à Domino suauius visitabatur, in tãtum, quòd ex consortio præsentiæ Domini, velut delicatioribus epulis sibi refecta videretur: Vnde euigilãs Domino gratis persoluit, dicens: Quid Domine Deus, ego indignissima præ alijs merui qui sæpiùs persomnia intantum grauantur, quòd etiam per clamores cæteris quandoque incutiunt terrorem? Ad quod Dominus respondit: Quos mea paterna prouidentia disponit per tolerantias sanctificare, si vigilantes corpori suo student commoda procurare, vnde se occasionibus meritorum priuant: Ego illis ex diuina pietate per somnia ingero grauamen, vt saltem sic aliqua mereãtur. Et illa: Num Domine illis hoc poterit proficere ad meritum, quòd sine intentione & quasi contra voluntatem patiuntur? Tunc Dominus: Benignitas mea hoc perficit. Nam vt in secularibus videtur quidam se nitro ac cupro componentes ornati cernuntur, sed qui auro & gemmis redimuntur, multo ditiores reputantur. Similiter etiam in illis fit.

HOras Canonicas, dûm vice quadam legendo minus intentè persolueret, adesse sibi nouit humani generis antiquum hostem, qui quasi insultando prosecutus est consequentia Psalmi: Mirabilia testimo. &c. singula velut pro festinatione syncopando: & cûm cõplesset versiculum, addidit: Benè expendit Creator tuus, Saluator tuus, & amator, quòd dedit tibi tam expeditam loquelam, quòd tam decenter præuales facere sermonem, quẽcumque volueris, cûm sibi loquẽdo tam abruptè proferas, quod iam in Psalmo isto tot literas, tot syllabas, & tot verba subtraxeris. Vnde intellexit, quòd si callidus hostis in Psalmo illo tam subtiliter numerauerat sigillatim literas & syllabas, post mortem magnam accusationem afferre potest aduersus eos, qui festinanter & sine intentione horas dicere consueuerunt. Item, dûm fusando festinãs, paruos pilos lanæ proijceret a se, & inter hæc opus suum deuota intentione Deo commendaret: vidit dæmonem ipsos pilos recolligentem, quasi in testimonium culpæ ipsius. Super quo dûm Dominum inuocaret, ipse dæmonem expellens increpauit quod operi sibi in principio commisso se ingerere præsumpsisset.

Deus interdum non concedit quæ petimus in oratione, sed meliora.

CAPVT. XXXI.

MAiori quadam vice erga Dominum æstuans desiderio, dixit ad Dominum: Eia Domine mi, posum nunc orare? Cui benignissimus Dñs respondit

blandè: Ita regina, tu optimè potes exorare, quia voluntati tuę ac desiderio in omnibus promptius adero, & fauebo. Et ista: Salutm per omnia verbum pijssimæ dignationis tuæ benignissimè Deus. Attamen cũ tàm promptum exhibere digneris te mihi indignissimæ, cur quæso totiens effectu caret oratio mea? Respondit Dominus: Cùm regina dicit ministro suo: Porrige mihi filum quod dependet retrorsum super sinistram scapulam meam, putans ita esse cùm non possit retrò se respicere, & ille quærens quod iussus est, cùm videt filum non super sinistram, sed super dexteram dependere, tollit profecto quod comperit & porrigit dominæ suæ, consultius existimans hoc quàm vt extraheret filum vnum de tunica sua ex parte sinistra, vt sic præceptum adimpleret. Similiter ego qui sum sapientia inscrutabilis, si quandoque non exaudio preces tuas ad vota, proculdubio semper pro eis dispono vtiliora, cùm tu humana fragilitate impedita non possis discernere meliora.

Quomodo Dominus ac sancti nos præparant ad communionem.

CAPVT. XXXII.

CHristi corpus sumptura vice quadam dùm se nimis imparatam doleret, orauit beatam Virginem & omnes sanctos, vt Domino pro se offerrent omnẽ dignitatem, qua quilibet ipsorum paratus fuisset ad quamlibet gratiam recipiendam. Orauit super Dominum Iesum Christum, vt ipse pro ea offerre dignaretur perfectionem illam qua in hora ascensionis paratus astitit Deo Patri ad suscipiendam glorificationem. Et post paululum dùm inuestigare niteretur quid per hanc orationem lucrata esset, Dominus respondit: Hoc lucrata es, quòd iam verè omnibus cœlicolis appares in eo ornatu quem tibi petisti. Et adiecit Dominus: Quare diffidere velles de me omnipotenti & benignissimo Deo, quod perficere potest quilibet homo in terris, vt scilicet, habens vestimentum vel ornatum illo vel simili sibi induere possit amicũ suum, & inde præstare vt amicus suus appareat gloriosus eodem ornatu quo ipse fulgebat.

¶ Deinde cùm recoleret quod aliquibus deuouerat se ipso die pro ipsis communicaturam, & deuotè oraret, vt Dominus etiam ipsis iam dictum donum impertiretur, tale accepit respõsum: Ego illud do eis, & qualicumqae hora posthæc purum cor, & integrã voluntatem ad me vertentes: gratiam meam etiam minimo verbo vel gemitu inuocant, statim mihi apparebunt in ornatu eodem, quem eis in orationibus tuis impetrasti.

De vtilitate sæpius communicandi.

CAPVT. XXXIII

ALia etiam vice communicatura, dixit ad Dominum: O Domine, quid mihi daturus es? Dominus respondit: Meipsum totum cum omni diuina mea virtute: Tunc ista: Quid inde amplius habebo præ-

præ illis, qui hesterna die te mecum susceperunt, & hodie omittunt, cùm te totum des semper. Ad quod Dominus: Si apud seculares qui bis consulatum obtinuisset, in honore præcederet illum qui semel accepisset, quomodo non multo maiori gloria excelleret in æterna vita, qui sæpius suscepit me in terris: Tunc ista ingemiscens, dicebat: O quanta gloria tunc me præcedent sacerdotes, qui ex officio quotidie communicant? Et Dominus: Gloria quidem magna fulgebunt qui dignè accedunt: sed tamen longè aliter sentitur affectio delectantis quàm gloria apparentis. Vnde est alia remuneratio his qui ex desiderio & amore accedunt. Alia verò illis, qui cum timore & reuerentia sumunt. Atque alia etiam illis, qui cum studio exercitationum ad sumendum præparantur. Quarū neutram recipiet ille qui ex vsu tantùm celebrat.

Quomodo Dominus emendauit negligentias animæ.

CAPVT. XXXIIII.

IN festo quodam beatę virginis, dùm post susceptā specialia & mirifica dona ad se rediret, atque ingratitudinem & negligentiam suam considerans cum dilectione spiritus in animo reuolueret, quod vt sibi videbatur tàm parum reuerentiæ matri Domini exhibuisset, simulque cæteris sanctis Dei, quos tamen pro suscepto speciali dono merito magis ipso die glorificasset: Dominus solita benignitate ipsam demulcēs, ait matri suæ beatissimæ, cæterisque sanctis: Num videtur vobis me satis pro ista satisfeciſſe vobis, cùm me ipsum in meæ diuinitatis suauiflua delectatione communicauero ipsi in præsentia vestri? Ad quod illi responderunt: Verè longè supra condignum. Tunc Dominus blandè conuersus ad animam, dixit: Sufficit ne tibi? Et illa: Optimè mi Domine sufficeret mihi, si hoc vnum non deesset, quòd cùm emēdaueris præteritas negligentias, ego statim eo super adderem futuras, cùm non ignorem pronitatem meam ad lapsum. Cui Dominus: Ego tali modo me tibi dabo, quòd non solùm præteritas, verumetiam futuras negligentias pro te plenè emendabo, tu autem tantummodo stude, vt post susceptum sacramentum â maculis peccatorum te conserues illæsam. Et cùm ista diceret: Heu Domine, timeo quòd hoc ipsum non perficiam sicut deceret. Vnde rogo, doceas me magistrorum benignissimè, quomodo maculas abstergere possim cùm contraxero. Dominus respondit: Nunquam per tempus finas eas durare in te, sed cùm primò cognoscis te maculatam, statim deuoto corde dic versum: ℣ Miserere mei Deus, vel illum: O vnica salus mea Christe Iesu, da, vt per saluberrimam mortem tuam deleantur omnia mea delicta. Hinc accedens dùm sumpsisset corpus Christi, recognouit animam suam, velut chrystallum niueo splendore perlucidam, & susceptam in se Christi diuinitatem, tanquam aurum miraculosè inclusam, per chrystallum splendore, quæ in se ipsa tàm mirabiles, & supra quam æstimari potest, delectabiles exercitabat

opera-

operationes, quæ sic venerandæ Trinitati omnibusque sanctis tàm amœnas exhibebant delitias, quòd ista intellexit hoc esse quod legitur: Quia omnis spiritualis deperditio possit per dignam susceptionem corporis Christi recuperari. Nam tàm excellenter iucunda videbatur illa diuinitatis operatio, quòd tota cœlestis curia visa est attestari gaudiũ illi esse, aspicere animam in qua hæc operabantur. Quod etiam supra scriptum est Dominum promisisse, quòd futuras negligẽtias ipsius vellet emendare, ita intelligẽdum est. Quia sicut per chrystallum tàm ex vna parte, quàm ex altera parte, apparet quod inclusum est, sic per istam animam apparet iam dicta operatio diuina, tã illa intendente studio bonorum operum, quàm non intendente ex humana fragilitatẽ, excepto dũm peccatorum nebulis obscuratur, quia hoc solum impedit in anima hanc saluberrimam & verè dignissimam operationem.

De effectu respectus diuini, & spirituali communicatione.

CAPAT. XXXV.

HAbere solet hæc sponsa deuotionem & desideriũ frequens suscipiendi corpus Christi, & dũm se vice quadam deuotiùs quàm præcedentibus diebus ad communionem præparasset, & nocte Dominica tantùm virium sentiret defectum, quod videbatur sibi non posse communicare, more sibi solito consuluit Dominum, quid sibi magis complaceret faciendum? Cui

Cui Dominus benigne respondit: Sicut sponsus diuersis epulis satiatus plus delectatur quiete pausare cum sponsa quam cum ea sedere ad mensam: Sic ego delector hac vice vt propter discretionem omittas communionem quàm vt accedas. Dum vero venisset ad missam debilis multum, & ad spiritualem communionem anhelaret, accidit vt rediret sacerdos de villa, qui detulerat infirmo cuidã corpus Christi, quod ista pulsu Campanæ intelligens vehementi succensa desiderio dixit ad Dominum. O quam libentissime te nunc o vita animę meę saltem spiritualiter susciperem si tempus habuissem aliqualiter me præparandi. Cui Dominus respondit: Respectus diuinæ pietatis meæ te decẽtissime preparabit. Quo facto videbatur Dominus respectum suum tanquam solares radios in animã illius dirigere dicens: Firmabo super te oculos meos. In quibus verbis ista intellexit triplicem effectum, quem respectus operatur in anima ad similitudinem solis, & etiam triplicem modum quo ad illam obtinẽdum anima debeat preparari. Primo, enim respectus diuinæ pietatis, adinstar solis candidam reddit animam: & ab omnibus maculis purgatam, velut super niuem dealbatam. Et ille effectus acquiritur per humilem propriorum defectuum recognitionem. Secundo, respectus diuinæ pietatis, mollificat animam & coaptat ad suscipienda dona spiritualia, quemadmodum cera molliturâ calore solis & aptatur ad imprimendum cuilibet sigillo. Et hunc effectum obtinet anima per deuotam intentionem. Tertio, respectus diuinæ pietatis fœcundat animam vario flore virtutum, sicut sol fructiferam efficit terram, ad producendum diuersorum ge-

nerum

nerum fructus. Et hîc effectus obtinetur per fidelem confidentiam, qua se homo totum Deo committens, fideliter confidit de supereffluentia pietatis eius, quod omnia tàm aduersa quàm prospera sibi cooperentur in bonum. Hinc ad vtrasque Missas, dûm conuentus communicaret, exhibuit se Dominus tanta dignatione adesse, quod videbatur singulis manu sua veneranda hostiam porrigere salutarem, sacerdote tamen quaslibet hostias signo crucis consignâte. Dominus autem Iesus de qualibet hostia quam alicui porrigebat, videbatur huic effectiuam valdè donare benedictionem. At illa de hoc admirans, ait: Nunquid Domine maiorem effectum habent quæ te iam sacramentaliter susceperunt, aut ego quæ tot diuinis benedictionibus tuis gratuito sum prœuenta? Respondit Dominus: Nunquid ditior reputatur ille qui gemmis & monilibus decoratur, siue ille qui aurum obrizum multum in abscondito habet reconditum? In quibus verbis Domini dabatur intelligi, quod ille qui dignè & sacramentaliter communicat indubitanter effectum salutis consequitur copiosum, tàm in corpore quàm in anima, secundùm fidem Ecclesiæ. Ille tamen qui purè ad laudem Dei ex virtute obedientiæ simul & discretionis omittit sacramentaliter corpus Christi suscipere, & desiderio ac amore maiori Dei inflammatos spiritualiter communicat, talem meretur diuinæ dignationis benedictionem accipere, qualem ipsa tunc accepit.

SCHOL. *Duplicem esse modum communicandi, & percipiendi Eucharistiam, nempe, sacramentalem seu realem*

realem, & spiritualem, qui fit per desiderium & propositum huius Sacramenti: ex Ecclesiæ doctrina liquidò patet. Eum qui digne sucipit in re Sacramentum simul etiam fructum eius percipere, nullus catholicus, dubitat: quem tamē fructum percipiat, qui spiritualiter communicat, nō omnes vna ratione intelligunt. Existimant non nulli hoc Sacramētum esse adeo efficax vt non solum in re susceptum, sed solo etiam animo & desiderio applicatum (saltim in extremæ necessitate quando ægrotus non potest sacramētaliter sumere, tunc præsertim quando petit, adorat, ac veneratur illud) habere sacramentalem efficatiam. Alij dixerunt, Sacramētum hoc modo susceptum conferre aliqualem gratiam: non quidem tantam quantam conferret sacramentaliter susceptū: maiorem tamē quam pro merito operantis. Quæ tamē non ita se habent: quia promissio effectuum huius Sacramēti, non est facta ijs qui desiderant, sed ijs qui vere atque digne illud suscipiūt. Cumq; sacrū concilium Tridentinū docet eos qui voto cœlestem panem edunt fide viua quæ per dilectionē operatur, fructum eius & vtilitatem sentire, loquitur de merito operātis: qui dicitur fructus huius Sacramēti non quidē ex opere operato, sed quia ex illius desiderio & amore percipitur. Aut eo forte modo quo vnio omnis per gratiā cū Christo, dici solet effectus huius Sacramēti, eo quod est effectus Christi, qui in hoc Sacramēto continetur. Et vt B. Gertrudis meritū virtutis obedientiæ extolleret, ac discretionis, quod tā gratissimū est holocaustū Deo, dixit: cū qui ex obedientia ab huius cœlestis panis manducatione abstinet: non pati suæ virtutis & meriti iacturam, sed si desiderio & amore spiritualiter suscipiat, & cōmunicet, mereri diuinæ dignationis copiosam benedictionem.

Quando

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quomodo filius Dei placat Deum Patrem.

CAPVT. XL

VIce alia dûm eligere conaretur quid inter diuersa, quæ sibi Dominus largiflua pietate ex donis suis dignatus est impartiri, vtilissimum esset hominibus manifestari ad suum profectum: Dominus ingerens se cogitationibus ac desiderijs ipsius tale dedit respon sum: Valdé vtile est hominibus notificari quod vtilissimum foret eis semper memorari hoc, scilicet, quod ego Virginis Filius pro salute generis humani asto ante Deum Patrem, & quandocumque ipsi ex humana fragilitate delinquũt corde suo: ego immaculatum cor meum pro ipsis Deo Patri offero in emendationem. Cùm verò delinquunt opere, ego perforatas manus meas exhibeo, & sic in similibus in quibuscumque deliquerint, statim innocentia mea placat Deum Patrem, vt pœnitentes semper facilem obtineant indulgentiam. Vnde vellem vt electi mei quotiescumque petitam indulgentiam peccatorum obtinuerint, semper mihi gratias agerent pro eo, quod eis tàm facilem obtentum impetraui.

De respectu Crucifixi.

CAPAT. XLI.

FEria sexta quadam cûm dies iam declinaret ad vesperum, ista respiciens imaginem Crucifixi inde compuncta dixit ad Dominum: Eia dulcissime creator

tor meus & amator, quanta & qualia tu pro salute mea hodie pertulisti, quod ego infidelissima heu vilipendés sic diẽ istum alijs occupata præteriui, quòd hac die cũ deuotione ad memoriam non reuocaui, quid tu æterna salus pro me sis passus singulis horis, & tu vita viuificans omnia amore salutis meæ sis mortuus. Ad quòd Dominus de cruce illi respõdit: quòd tu neglexisti hoc ego pro te suppleui. Nam singulis horis ego collegi in cor meum quod tu debuisti recoluisse in corde tuo, & exinde tã nimia plenitudine intumuit cor meũ, quod cum magno desiderio expectaui horam istam vt mihi fieret hæc intentio de te. Et cum illa iam offerre volo Deo patri meo totum quod ego per diem pro te suppleui, quia sine tua intentione non posset tibi tàm salutiferum esse. In hoc igitur, notari potest fidelissimus amor Dei erga hominem, qui per illam intentionem qua homo cogitat sibi esse molestum quod neglexit, astat Deo patri & supplet omnem defectum eius altissimo modo pro quo iure laudet eum omnis homo. ¶Item cum tractaret imaginem Crucifixi cum deuota intentione, intellexit quòd si quis inspicit imaginem crucis Christi cum deuota intentione, ille tam benigna misericordia respicitur â Domino, quod anima ipsius tanquam lucidum speculũ suscipit in se ex diuino amore valde delectabilem imaginem, vnde tota cœlestis curia delectatur in eo.

Alia vice hanc percepit instructionem quòd cum homo dirigit se ad crucifixum, æstimet in corde suo dominum Iesum blanda sibi voce dicentem: Ecce quomodo causa tui amoris pependi in Cruce nudus & despectus, & toto corpore vulneratus, nec non per singula

membra distentus. Et iam tali dulcore charitatis affici tur cor meum erga te, quod si saluti tuæ expediret & aliter saluari non posses, iam pro te vellem omnia tole rare, quæ vnquam æstimare posses me toleraſſe. Ergo sine culpa esse non potest, quod Christianus tam sumptuosum salutis suæ pretium quasi ingratus vilipendit; quia nunquam est sine fructu, quod quis intentione inspicit Crucifixum. ¶ Item alia vice circa passionem Dominicam mentem gerens occupatam, intellexit, quod quando aliquis ruminat orationes, vel lectiones de Dominica in Passione, hoc maioris virtutis esse, quàm in cæteris exercitijs in cõtẽplationis. Quia sicut impossibile est aliquẽ tractare farinã & pulucrem nullum contrahere: sic esse non potest, vt aliquis cum deuotione etiam parua Dominicæ intendat Passioni, & nullum fructum inde percipiat. Et etiam cum aliquis legit aliqua de Passione, ad minus habilitat animam ad suscipiendum fructum, in tantum, quòd magis fructuosa est intentio talis hominis, qui frequentat memoriam Passionis Christi, quam plures intentiones alterius rei, cui nulla cura est de Dominica in Passione. Ergo studeamus frequentius aliqua de Christi Passione ruminare, vt ipsa efficiatur nobis mel in ore, melos in aure, iubilus in corde.

De fasciculo myrrhæ.

CAPVT. XLII.

QVADAM nocte, dum secus lectum suum quandam Crucis Christi imaginem haberet, & eadem

dem imago quasi casura ad ipsam esset inclinata: illa imaginem erigens sic blandiendo alloquebatur: O dulcissime Iesu, cur inclinas te? Cui ille protinus respondit: Amor diuini cordis mei attrahit me tibi. Tunc ista assumens imaginem istam, & cordi suo imposuit dulciter constringens eam amplexibus & osculis blandiendo, dixit: Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi. Cui consequentia Dominus quasi ab ore sumens adiunxit, dicens: Inter vbera hæc mea commorabitur. Per quod tali eam intellectu donauit, quod, scilicet, quilibet homo omnia aduersa & grauamina, tam cordis quam corporis, diligenter inuoluere deberet suæ sanctissimæ Passioni. Verbi gratia: Cum homo grauatus aduersis prouocatur ad impatientiam, recolat filij Dei admirandam patientiam, qui tanquam agnus mansuetissimus immolandum pro nostra salute deductus, non aperuit os suum, vel ad vnicum impatientiæ verbum. Cum verò accidit homini, quòd grauamina sua in in aliquo posset vindicare verbo vel facto, retractare studeat ex quanta cordis dulcedine amator suus nequaquam malum pro malo restituens, se in nullo vindicauit verbo: sed omnia quæ pertulit cum optimo recompensauit, cum ipsos â quibus vsque ad mortem persecutus est, ipsa sua Passione & morte redemit. Et sic exemplo Domini studeat semper bona restituere pro malis. Item si aliquis accenditur odio aduersus eos qui eum læserunt, recordetur suauitatis illius exces iuæ, qua amantissimus filius Dei inter ipsos etiam indicibiles passionis dolores & pœnas mortis pro crucifixoribus suis rogauit, dicens:

dicens Pater ignosce illis, &c. Et in vnione amoris illius orare studeat pro aduersarijs suis. Et addidit Dominus: Quicunque aduersa & grauamina sua fasciculo passionis meæ inserendo inuoluerit, & exemplis passionis meæ inserendo per studium imitationis se vndique cõstipauerit: ille est qui vere inter vbera mea commorabitur: ita quod ego speciali affectu omne quod per patientiam & cæteras virtutes meas promerui, illi in augmentum meritorum suorum donabo. Tunc illa: Qualiter domine mi, acceptas quod quidam tanto affectu erga Crucis tuæ afficiuntur imaginem? Dominus respondit, Gratanter accepto: Sed tamen qui circa meam afficiuntur imaginem & passionis meæ exempla per imitationem non sequuntur, hoc respicio ad similitudinem sicut adolescentula á matre sua posset acceptare, quod eam diuersimode vestibus exornaret, secundum proprium placitum suum & honorem: nec tamen hoc quod filia maxime desideraret, perficeret, imo etiam quandoque durius denegaret. Quousque enim mater differt quod filia desiderat, cætera sibi impensa minus acceptat, quia cogitat quod mater alia ornamenta pro captu propriæ gloriæ sibi imponat, & non ex dulci affectu sui. Similiter omnis affectus, honor & reuerentia imagini Crucis meæ exhibita, nunquam mihi plenè sapere possunt, interim quòd homo non studet exempla passionis meæ imitari.

De *imagine Crucifixi*.

CAPVT XLIII.

MVltum quidem solicitabatur pro acquirenda imagine sanctæ Crucis, quã crebrius ob amorem Domini

mini sui posset reuereri. Sed & retrahebatur á sua conscientia, quia timebat quòd per talem occupationem á fruitione interiorum bonorum Dei posset impediri. Vnde & super hoc tale á Domino accepit responsum: Noli timere charissima, quia nequaquam ob hoc poteris in spiritualibus impediri, cum ego sum solus causa tuæ occupationis. Et etiam non mediocriter gratum mihi fateor studium deuotionis, qua quis afficitur circa imaginem meæ crucifixionis. Et sicut contingere solet, quòd rex aliquis habens sponsam tenere sibi dilectam, cum qua quia frequenter commorari non potest, quandoque charissimum cognatum suum sibi relinquit loco sui: cui quidquid sponsa blanditatis & amicitiæ exhibuerit, spõsus sibi reputat impensum, cum sciat sponsus hoc facere non ex illicita amicitia illius alieni, sed casto zelo propter amorem suum. Similiter ego delector in exhibitione venerationis meæ Crucis, quæ pure fit causa mei amoris. Nisi homo tantummodo delectetur in possessione Crucis, & nõ studeat per hoc recolere amorem & fidelitatem, qua propter eum subire dignatus sum amaritudinem passionis, vel alio modo plus propriæ dilectioni intendendo, quàm passionis meæ colenda exempla imitari studendo.

Quomo diuina suauitas trahit animam.

CAPVT XLIIII.

CVm quadam nocte circa Dominicam Passionem memoriam haberet deuotius occupatam, & inde in abyssum desideriorum ageretur, sensit recursum

præ nimio æstu desideriorum valdè succensum, & dixit ad Dominum: Mi amator dulcissime, si istud quod nunc sentio scirent homines, dicerent quòd iure á tali feruore abstinere deberem propter recuperandam corporis sanitatem: cum tamen tibi occultorum meorum cognitori perspicuè pateat, quòd omni conatu virium & sensuum meorum non possem me modò continuisse á tuæ suauitatis pertransitiua cõmotione. Ad quod Dominus respondit: Quis nisi sensu carens nesciat, quòd inæstimabiliter efficax dulcedo diuinitatis meæ incomprehensibiliter longè excedat omnem humanam & carnalem delectationem, cum omnis dulcedo corporea diuinæ dulcedini coæquata, sit quasi stilla roris exigua ad immensum pelagus totius maris. Cum tamen sæpius homines tam efficaciter humana delectatione trahantur, quod nullatenus se possunt continere ab aliquibus, vnde non solum corporis, sed etiam animæ se sciunt periculum incursuros æternum: quanto minus anima meæ diuinitatis dulcedine penetrata se potest ab amore meo continere, vnde sibi scit æternam felicitatem prouenire? Et illa: Dicerent fortasse, quòd cum in ordine cœnobitali fecerim professionem, tenerer certè sic feruorem deuotionis temperare, vt rigori ordinis regularis valerem deseruire. Ad quod Dominus hac similitudine ipsam dignatus est docere: Sicut, inquiens, si ordinarentur aliqui camerarij coram mensa regis sedulo seruituri ob reuerentiam regis, Rex verò senio confectus siue debilitatus, aduocaret vnum de astantibus, in cuius sinum delectaretur sustentari per tempus pausaturus: valdè indecens esset, si camerarius ille super quem rex eligeret repausari, repentè surgens ipsum

sum cadere permitteret, eo quòd ad standum coram mensa ipsius quondam ordinatus fuisset: similiter, imo multo magis, incongruum est, vt ipse quem ego gratuita pietate me attraho ad fruitionem contemplationis, se ab illa retrahat propter sequendum rigorem ordinis cuiuscunque professionis, cum ego creator & reformator vniuersitatis in infinitum magis delecter in vna amante anima, quàm in omni labore & exercicio corporali, quod vnquam ab aliquo peragi potest sine amore & pura intentione. Et adiecit Dominus: Si quis autem certitudinaliter non trahitur á spiritu meo ad quietem contemplationis, & tamen negligit ordinem ob studium concupiscendæ contemplationis: ille quasi non vocatus cum rege videtur se ad mensam ponere, cum ante mensam ordinatus sit regi ministrare. Vnde sicut minister qui se mensæ regis apponit non inuitatus, parum consequitur honoris, sed magis contemptum suæ irreuerentiæ acquirit: Sic ille, qui ordinem negligens, suo conamine nititur frui tionem diuinæ contemplationis obtinere, quam nullus sine dono meo speciali valet habere: quandoque magis ex hoc damnum consequitur, quàm profectus, dum nec in illo proficit, & tamen in eo ad quod tenetur, tepescit. Qui verò propter commoda corporis (dum sentit non adesse necessitatem) negligit ordinem, quærendo delectationes exteriores: ille facit quodammodo sicut faceret aliquis, qui cum esset coram mensa regis ad seruiendum ipsi ordinatus, abiret ad stabulum equi sui purgando se turpiter inquinaret.

Quomodo Dominus acceptat reuerentiam imagini crucifixi exhibitam.

CAPVT XLV.

FEria quadam sexta, dum totam noctem meditationibus & desiderijs incensa duxisset in somnem, memor quo affectu clauos ferreos de quadã imagine crucifixi, quã prope se semper habebat, extraxerit, & pro ipsis gariofilos redolẽtes infixerit, dixit ad Dominum: O dulcissime amator, qualiter acceptas, quòd clauos ferreos dulcifluis vulneribus manuum pedumque tuorum extrahendo gariofilos benè olentes cum affectu imposui? Respondit Dominus: Ego affectum illum in tantum acceptaui, quòd pro eo omnibus vulneribus peccatorum tuorum balsamum nobilissimum meæ diuinitatis infudi. Tunc ista: Nũquid Domine mi, similiter omnibus facturus es, qui idem faciunt? Respondit Dominus: Nõ omnibus, sed illis qui simili affectu hoc faciũt, ego similiter benefaciã. Qui verò tuo exemplo incitati, idem faciunt deuotione qua possunt, illos secũdario sufficienter remunerabo. ¶ Hinc ista imaginem crucifixi accipiens, ipsam suauibus osculis, arctisque amplexibus demulcens, multimode blãdiebatur: post modum verò dum sentiret defectum cordis ex vigilãtia, deponens crucem, ait: Vale dilecte mi, & habe bonam noctẽ, & permitte me dormire ad recuperandas vires, quas in meditatione tecũ penè totaliter expendi. His dictis auertit se ab imagine volẽs dormire. Cumq; sic requiescaret, visus est illi Dominus dexteram suam quasi de cruce super collum eius, tamquam ad amplexandum eam,

eam osque suum roseum auri eius applicans blando susurrio ait illi: Audi mi dilecta mea, quia tibi nunc pro Fescenninis amatoria decantabo, & inchoans dulcisona voce sub modulatione qua cantatur hymnus: Rex Christe factor omnium, hunc versiculum decantabat: Amor meus continuus, tibi languor assiduus, amor tuus suauissimus, mihi sapor grauissimus. Vnde ipsa in somno suauius recreata, euigilauit recuperata vires, atque deuotas Deo gratias referebat.

De vij. horis Passionis Domini cum laude Beatæ Virginis.

CAPVT XLVI.

PErvigilans nocte quadam, ac in memoria Dominicæ Passionis laborans affectu, cum multum ex hoc lassata esset, & matutinas nondum dixisset, sentiretque se viribus nimis defeciisse, dixit ad Dominum: Eia mi Dñe, cum quod scias humana fragilitas mea nullatenus possit nunc pausatione carere, doce me nunquid possim Beatissimæ matri tuæ honoris vel obsequij exhibere, dum non valeam debitas horas ipsius persolvere. Cui dominus: Lauda me, per cor meum dulcisonum in innocentia integerrimæ virginitatis illius, qua ipsa me virgo concepit, virgo peperit, & post partum virgo inuiolata permansit: & imitata est meam innocẽtiã, qua ego hora matutina pro redemptione generis humani captus, ligatus, alapis & fustibus cæsus, diuersisque contumelijs & opprobrijs immisericorditer sum affectus. Quod cum ista faceret, videbatur Dominus

nus cor suum deificum in similitudine aurei cyphi matri suæ virgineæ ad potandum prebere. Ex cuius melea dulcedine illa suauiter potata & dulciter satiata, imò abundanter inebriata, medullitusque penetrata, visa est delitiosè iucundari. Tunc ista collaudans etiam Virginem, dicebat: ¶ Laudo & saluto te mater beatitudinum, dignissimum Spiritus Sancti Sacrarium, per dulcissimum cor Iesu Christi Dei Patris tuique amantissimi filij, orans vt in omnibus indigentijs & in hora mortis nobis succurras, Amen. Vnde etiam intellexit, quòd quandocunque aliquis secundum quod præscriptum est, laudaret Dominum, & insuper collaudando. Beatam Virginem adijceret hunc versum: Laudo & saluto te mater, vt suprà. totiens eidem Virgineæ matri videretur cor dulcissimum Iesu Christi sui amantissimi filij ad potandum prebere: quod regia virgo magnoperè acceptaret, & secundum liberalitatem maternæ pietatis suæ benignè quemlibet remuneraret. ¶ Et adiecit Dominus: Lauda me, inquiens, pro Prima, per cor meum dulcissimum in humilitate illa placidissima, qua intemerata Virgo magis magisque habilitabatur ad me suscipiendum, & imitata est meam humilitatem: qua ego iudex viuorum & mortuorum hora prima coram gentili homine iudicandus astare humiliter sum dignatus pro redemptione generis humani. ¶ Ad Tertiam. Lauda me in desiderio illo feruentissimo, quo me filium Dei de sinu patris summi traxit in vterum suum virginalem, & imitata est me in illo desiderio feruentissimo, quo ego salutem humanam desideraui, cum duris flagellis cæsus, spinis coronatus. Et hora Ter-

ra Tertia Crucem ignominiosissimam meis fessis cruentatisque humeris cum summa mansuetudine & patientia dignatus sum baiulare. ¶ Ad Sextam: Lauda me in spe illa securissima, qua cælica Virgo per bonam voluntatem & sanctam intentionem semper ad laudem meam aspirabat. Et imitata est me, qui in alta Crucis arbore suspensus, inter ipsas amarissimas mortis accerbitates totis viribus anhelabam ad humani generis redemptionem, vnde & clamabam: Sitio. In tantum, scilicet, salutem animæ humanæ, quod si necesse fuisset, adhuc duriora & amariora supplicia pertulissem, meque ad vniuersa pro redimendo homine gratis paratum obtulissem. ¶ Ad Nonam: Lauda me in ardentissimo amore illo mutuo, scilicet, diuini cordis ac intemeratæ Virginis, quæ diuinitatem excellentissimam tenerrimè cõiunxit, ac inseparabiliter couniuit humanitati in vtero virginali. Et imitata est me vitam viuentium, hora nona in Cruce præ amoris magnitudine morti amarissimæ succumbentem ob humanam redemptionem. ¶ Ad Vesperam: Lauda me in fide illa constantissima, qua Beata Virgo sola tempore mortis meæ, recedentibus Apostolis in vera fide perstitit immobilis. Et imitata est me in fidelitate illa, qua iam mortuus de Cruce positus subsecutus sum hominẽ, etiam vsque ad limbum Inferni. Vnde ipsum omni potenti manu misericordiæ meæ eripiens, transuexi ad gaudia Paradisi. ¶ Ad Completorium: Lauda me in perseuerantia illa laudabilissima, qua mater mea dulcissima in omnibus bonis & virtutibus perseuerauit vsq; in finem. Et imitata est me tanta diligentia opus humanæ redẽptionis peragentẽ, quòd etiam post obtentam amaris-

amarissima morte veram hominis liberationem, necdum omisi corpus meum incorruptibile humano more tradere sepulturæ, vt demõstrarem nihil omnino esse tam vile, quod pro saluatione hominis recusarem.

Qualiter ab occupationibus reuerentes Domino blandiamur.

CAPVT XLVII.

EX consortio hominum dum sæpius magno grauaretur tædio, vt assolet (quia amanti Deum, omne quod citra Deum reperitur, inconsolabilis dolor esse videtur) sæpissimè repentè consurgens in feruore spiritus repetebat locum orationis, dicens: Ecce Domine mi nunc tædet me omnium creaturarum & tui solius mihi libet frui consortio & alloquio. Ergo omni creaturæ valedicens, conuertor ad te vnicum & totum bonum ac gaudium cordis & animæ meæ. Sicque deosculans quinque vulnera Domini rosea, quinquies legebat hunc versiculum.

SCOL. *Non est mirum si tam grauiter hæc sacra virgo res ferret humanas, quæ secum tantam animi ægritudinem semper afferunt. Quemadmodum enim inter strepitus & fragores nemo attente cogitare potest: contrà vero, in noctis silentio, vel in deserto loco, silentium & ipsa solitudo quodammodo ad contemplationem inuitat, sic humanæ curæ animum interturbant, & angunt, contra verò iuge silentium (vt Bernardus ait) & ab omni strepitu sæcularium perpetua quies, cogit cœlestia*

lestia meditari: Tamen quanuis hæc vera sint, oporteat quenos semper orare, atque nunquam deficere, sicut præcepit Dominus: ita tamen prudenter & sapienter hæc agenda sunt, vt nec â vitæ huius curis, nec ab oratione abstineamus, sed teneamus quasi medium & rectum ad patriam cælestẽ cursum. Quod ita fiet, si cuncta humana & temporalia negotia sic tractentur, vt ea â fide, spe & charitate videantur imperata. Id quod miro modo & ordine meditatio, & oratio recta præscribit iuxta verba Pauli, quæ sic Augustinus exposuit. Sine intermissione orate, quid est aliud, quam beatam vitam, quæ nulla nisi æterna est, ab eo qui eam solus dare potest, sine intermissione desiderate? semper ergo hanc à Domino desideremus, & oramus semper. Sed ideo ab alijs curis atque negotijs (quibus ipsum desiderium quodammodo tepescit) certis horis, ad negotium orandi, mentem reuocamus, verbis orationis nos ipsos admonentes in id quod desideramus intendere: ne quod tepescere cæperat, omnino frigescat, & penitus extinguatur, nisi crebrius inflametur. Vnde & illud quod idem Apostolus ait: Petitiones vestræ innotescant apud Deum, non sic accipiendum est, tanquam Deo innotescant, qui eas & antequam essent vtique nouerat: sed nobis innotescant apud Deum per tolerantiã, nõ apud homines per iactãtiam. Quæ cum ita sint etiam cum diu orare vacat, id est, cum alia bonarum & necessariarum actionum, nõ impediunt offitia, quanuis & in eis (vt dixi) desiderio illo semper orandum sit, non est improbum, nec inutile. Hucusque D. Augustinus docet, neque humanis curis, neque diuinis colloquijs defuturos, sed prudenter vtrique rei, & orationi & actioni debere iustum virum se se accommodare. Ad Probã viduam epist. 121. 1 Thesal. 5. Coloss. 4.

¶ Auc

¶ Aue Iesu sponse floride, cum delectamento diuinitatis tuæ ex affectu totius vniuersitatis salutans amplector te, & sic in vulnus amoris deosculor te. Vt quasi cum ipso versu ad vulnera Domini omne tædium suum euaporando per delectamenta deuotionis recreatur. Quod dum sæpius faceret, die quadam requisiuit á Domino, qualiter hoc acceptaret, cùm tamen quandoque modico tempore eisdem intenderet. Respõdit Dominus. Quotienscunque tali intentione ad me conuerteris, ego taliter accepto sicut amicus ab amico suo acceptaret, quòd ipsum per diem vnum hospitaretur, & omnem amicitiam, quam tám verbis quàm factis & etiam exemplis exhibere posset, alacri benignitate ac mira impenderet blanditate. Vnde, sicut inter tales exhibitiones blanditatum hospes sæpius mente retractaret, quomodo amico suo condignam vicem rependere posset, cum eum apud se hospitari contingeret: sic ego sine intermissione in corde meo diuino dulciter retrácto, & diligenter dispono, qualiter tibi singulas vices quibus mihi blandiris in terris, in æterna vita secundum regalem liberalitatem omnipotentiæ & benignitatis meæ centupliciter milleplicata blanditate & amicabilitate recompensem.

De effectu tribulationis & orationis.

CAPVT XLVIII.

CVm Conuentus timeret á facie inimicorum, qui dicebãtur fortiter armati prope cœnobium aduenturi, & pro tali necessitate in communi persoluerentur

rentur psalterium distinctum cum versu: O lux beatissima, & Antipho. Veni Sancte Spiritus: & ista deuotè cum alijs orationi intenderet: intellexit in spiritu quòd Dominus per talem orationem compungeret corda quorundam Spiritu Sancto, ad cognoscendum proprias negligentias & pœnitendum cum voluntate libenter emendandi & de cætero pro posse eas cauendi. Cumque sic compungerentur, vidit de cordibus singularũ taliter per spiritum compunctarum, quasi vaporem quendam efflare, qui claustrum & vicina circundans, procul ab eis pellebat omnes aduersarios: & secundum quod cuiuslibet cor erat magis compunctum, & ad bonam voluntatem acclinatum, eo efficacior vapor ex illo efflans omnem contrariam potestatem remotius propellebat. Vnde & intellexit quòd Dominus per talem timorem & grauamen aduersariorum maxime intendebat ad se retrahere corda sibi electæ congregationis, vt dum tribulationibus quassatæ, & ab omnibus negligentijs purgatæ, ad paternam ipsius defensionem confugerent, diuinæ consolationis subsidium effectuosius inuenirent. Hæc dum percepisset, dixit ad Dominum: Cur amantissime Domine, frequentius ea, quæ gratuita pietate tua mihi dignaris reuelare, ab aliorum reuelationibus sunt tam differentia, quòd ex hoc sæpius contingit ea ab aliquibus discerni, cum ego malim ea celari, quam manifestari? Dominus respondit: Sicut si magister aliquis interrogaretur á pluribus diuersarum linguarum hominibus, & omnibus responderet vnius tantum linguæ interpretatione: non expediret quidem nec acceptaretur á quoquam, sed si cuilibet secundum interpretationem

linguæ

linguæ suæ responderet, scilicet, Latino Latinè, Græco Græcè: tanto eius sapientia elegantior probaretur, quanto cuilibet secundum linguam suam conuenientius responderet. Similiter quanto ego differentius dona mea cuilibet communico, eo clarius patet profunditas inuestigabilis sapientiæ meæ, qua secūdum conuenientiam intellectus sui cuilibet respondeo, & quæ volucro reuelo secundum capacitatem sensus cuiuslibet, quē ipsis donaui, scilicet, simplicioribus per magis corporeas similitudines quæque demonstrando: capacioribus vero intellectus occultiores & obscuriores adumbrationes proponendo.

¶ Alia vice, cum pro eadem necessitate à conuentu legeretur Psalm. Benedicite omnia opera, cum orationibus per singulos versus ad hoc deputatis, & ista cum alijs deuotius interesset: apparuit ei Dominus quasi totus floridus & amœnus, qui ad quemlibet versum cum conuentus veniam peteret super terram, velutin obuiā huic eleuato brachio sinistro præbuit dulcissimū vulnus sanctissimi lateris sui, ad osculandum, quod dum crebrius ipsa deoscularetur, Dominus se hoc ab ea mirifice demostrauit acceptare. Tunc illa dixit ad Dominum: Cum te amantissimum Dominum meum sentiam ista valde affectuose gratificantem, peto vt aliquam breuem orationem me doceas, quam simili dignatione pietas acceptet, à quocunque homine cum deuotione proferatur. Tunc diuinitus inspirata, intellexit, quòd quicunque deuota intentione quinquies diceret hos versus, scilicet: ¶ Iesu saluator mundi. Qui per Crucem tuam mūdum redemisti, Christe audi nos. Et: Aue Iesu sponse melliflue cum delectamento diuinitatis tuæ,

tis tuæ, ex effectu totius vniuersitatis salutans amplector te, & sic in vulnus amoris deosculor te. Et: Fortitudo & laus mea Dominus, & factus est mihi in salutē, &c. in honorem quinque vulnerum Domini, & eadem rosea vulnera Domini deuotius deosculando, adiungeret quascumque vellet collectas, vel orationes: & hoc per Iesu Christi cor dulcissimum sanctæ Trinitatis organum commendaret, hoc Dominus acceptare dignaretur pro oratione quantumuis laboriosè perfecta.

¶ Item alia vice dùm idem psalmus repeteretur, apparuit Dominus Iesus quasi de vulneribus imaginis Crucifixi cuiusdam, qui more solito eleuabatur coram congregatione, tanquam flammas ardentes emittere ad Deum Patrem pro congregatione, demonstrans vim ardentissimi desiderij & amoris, quo cor eius afficiebatur erga Deum Patrem, pro salute congregationis.

De *delectatione sensuum Domini in anima.*

CAPVT. L.

PRæoccupata infirmitate, dùm die quodam communicatura sentiret magnum virium defectum, ac ex inde minorem habere posset deuotionem, dixit ad Dominū: O dulcor animæ meæ, cùm (heu) nimis sciá me indignam ad tui sacratissimi corporis & sanguinis susceptionem, si in aliqua creatura extra te possem alicuius delectationis inuenire alleuiationem, omitterem hac vice communionem sanctam. Sed quia ab Oriente vsque ad Occidentem, á Meridie vsque ad Septen-

trionem, nihil omnino recognoscere possum, in quo delectando aliquod sentiam refrigerium, tam corporisquã animæ, præterquã in te. Ergo æstuans & anhelans currenens in siti desideriorum, venio ad te fontem viuum. Quod Dominus secundum benignitatem suam dignanter acceptans, talem ipsi vicissitudinem amatoriæ blanditatis recompensans, respondit: Sicut tu certe affirmas, te in nulla creatura delectari posse extra me sic & ego in diuina vertute mea complaceo in te. Illa vero in corde suo reuoluente, quod quamuis Dominus ex benignitate sua id dicere dignaretur, se tamen id aliquando mutare posse: Dominus se ingerens cogitationibus ipsius, respondit: Velle meum idem est quod posse, & ideo quod volo potero. Et illa: Et quid ò amator dignãtissime, inuenire potes in me omnium creaturarum Peripsemate, in quo vtcunque delectaris? Respondit Dominus: Visus diuitatis meæ inæstimabili modo delectatur inspicere te, quam mihi tam acceptabilem per omnia in tam diuersis & multis donis gratiarum creaui. Auditus etiam meus, quasi quibusdam suauissimis musicis instrumẽtis afficitur in omnibus & ex omnibus verbis oris tui, quibus mihi blandiris, siue pro peccatoribus, siue pro animabus purgandis orando, siue aliquos corripiendo, aut instruendo: aut qualicunque modo ad laudem meam verbum aliquod proferendo. Ex quo licet etiam nulla vtillitas inaliquo homine vel causa sequatur, tamen hoc ex bona voluntate & ad me directa intentione tua suauisione insonat auribus meis, ac medulitus attingit intima cordis mei diuini. Spes quoque tua, qua, iugiter ad me anhelas, aspirat olfactui meo suauissimi odoris delectamentũ. Omnes quoque gemitus & desideria tua dulciter sapiunt mihi

mihi super omnia aromata Amor quoque tuus præstat mihi delectamentum suauissimi amplexus. Tunc illa desiderare cœpit, vt Dominus eam quantotius restituere dignaretur pristinæ sanitati, ad hoc ut rigori ordinis deuotius posset insistere. Cui Dominus benigne respondit: Et quare, inquiens, vellet mihi sponsa mea molesta esse, si voluntati meæ cõtra veniret? Ad quod Domine hoc desiderium meum iudicas tibi contrariũ, in quo (vt mihi videtur) pure laudẽ tuam quæro? Respondit Dominus: Quòd sermonem de hoc moues, quasi puellarem morem dissimulo, sed si importunis instares, hoc vtique non acceptarem. In quibus verbis Domini intellexit, quod qui desiderat esse sanus ad hoc tantum vt Deo seruiat, bene quidẽ facit. Sed longe perfectus est, vt homo se totum diuinæ voluntati committens, credat Deo, quod quicquid circa ipsum ordinet, siue prosperum, siue aduersum, hoc sibi saluberrimum esse.

De pulsibus cordis Domini Iesu.

CAPVT. LI.

CVM Videret cæteros ad sermonem properare, querula mentẽ dixit ad Dominum: Tu scis amantissime, quòd nunc ex corde libenter audirem prædicationem, si infirmitate non detinerer. Cui Dominus: Vis ne charissima vt ego tibi predicem? At illa: Libentissime, Tunc reclinauit eam Dominus super corsuũ, ita

quod animæ cor suo diuino applicabatur. Cumque ibi anima per moram dulciter requieuisset, sensit in corde Domini duos mirabiles & valde suaues pulsus. Et ait Dominus ad eam: Quilibet istorum duorum pulsuum, tribus modis salutem hominis operatur. Primus quidē pulsus operatur salutem peccatorum. Secundus iustorum. Per primum enim pulsum primo modo sine intermissione alloquor Deum Patrem, ipsum peccatoribus digne placando, & ad misericordiam inclinando Secundo, alloquor omnes sanctos meos, corā ipsis peccatores fraterna fidelitate excusando, & eos ad orandum pro peccatoribus instigando. Tertio, alloquor ipsum peccatorem, eum misericorditer ad pœnitentiam reuocando, ac cum ineffabili desiderio conuersionem ipsius expectando. Per secundum pulsum, primo modo alloquor Deum Patrem ad congratulandum mihi, pro eo quod pretium sanguinis mei tam vtiliter expendi pro redemptione iustorum, in quorū cordibus nūc delector tám diuersas habere delitias. Secūdo, alloquor totam cœlestē militiam ad collaudandū laudabilē conuersationē iustorū, vt regratientur mihi pro omnibus beneficijs illis impensis, ac deinceps impendendis. Tertio, alloquor ipsos iustos diuersimode ipsis salubriter blandiendo: & vt de die in diem, de hora in horam proficiant, fideliter admonendo. Et sicut pulsus humani cordis non impeditur ex visu & auditu, aut quocumque opere manuū, quin semper suū motū habere possit, ita nec cœli, nec terræ, nec totius vniuersitatis gubernatio aut dispositio hos binos pulsus in corde meo diuino vnquam vel admodicum poterit vsque in finem seculi sedare, aut temperare, aut aliquatenus impedire.

Post-

POst hæc noctem quādam pene totam duxit in somnem, ex quo dum intantum debilitaretur, quod iam omnibus viribus destitueretur: hunc defectum virium suarum more sibi solito, obtulit Domino in laudē æternam, ad salutem totius vniuersitatis. Cui Dominus benigne compatiens doeuit eam, vt his verbis eum inuocaret. ¶ Per tranquilissimam suauitatem, qua ab æterno in sinu Dei patris accubuisti: & per amœnissimam pausationem in vtero virginali, qua nouem mensibus quieuisti: & per iucundissimam delectationem, qua vnquam in aliqua amante anima dignatus es delitiari: rogo te misericordissime Deus: vt non ad meum commodum, sed ad æternam laudem tuam, mihi cōcedere digneris aliquātam requiem, qua lassata membra corporis vsui exercitationis restituātur: tunc ostendit illi Dominus ad dextram quandam valde amœnosam sessionem præparatam, dicens illi: Veni electa mea repausa super cor meum & proba vtrum quietus amor meus te quiescere sinat. Cunque sic super cor Domini melifluum reclinasset, & suauissimos pulsus eiusdem efficacius persentiret, dixit ad Dominum: O amator dulcissime, quid modo pulsus isti loquuntur michi? Respondit Dominus: Hoc inquam, quandocunque aliquis per vigilantiam lassatus & viribus destitutus, rogat me quæ modo tibi inspiraui dicenda, vt ipsi ad laudem meam & ad reparandas vires quietem concedam: & ego ipsum tunc non exaudiero, si tunc patientiam amplectendo humiliter, talem suum supportat mihi defectum: hæc diuina suauitas mea & benignitas tanto suauius acceptat ab illo quia acceptius est mihi, cum quis infirmitate sua post consumptas per vigilantiam vires defe-

ctum illum humiliter & patienter sufferendo mihi offert: quam cum alius sanus corpore totam noctem in oratione peruigilaret cum bene posset vigilare.

De perfecta resignatione sui in diuinam voluntatem

CAPVT. LIII.

INfirmitate detenta, quandoque post sudorem febris inualescebat, quandoque decrescebat. Vnde cum nocte quadam sudore madesceret, anxia cœpit cogitare, vtrum ex ipso infirmitas in peius, siue in melius mutari deberet. Et apparuit illi Dominus Iesus totus ad instar floris amœnus in dextra sua ferens sanitatem & in sinistra infirmitatem, præbuitque ei vtrasque manus, vt eligeret quicquid magis optaret. Illa vero vtrasque respuens, ac inter vtrasque manus Domini procedens in feruore spiritus, accedebat ad cor illud dulcissimum, in quo sciebat reconditam totius boni copiam, ipsius laudabilissimam inquirens voluntatem. Quam Dominus blandè suscipiens & leniter circumplectens, ipsam super cor suum pausaturam reclinauit. At faciem suam protinus auertens á Domino, & á tergo caput reclinans super pectus Domini, ait: Ecce nunc Domine faciem meã auerto á te, toto corde desiderans, vt non meam respicias voluntatem, sed tuam in omnibus circa me laudabilissimam placentenque perficias. Per quod notari potest, quod fidelis anima, tam secura confidentia se totam

se totam & omnia sua diuinæ committere debet dispositioni, quod etiam delectatur nescire, quid circa ipsam Dominus agat, vt eo purius diuinæ voluntatis placitum in se sciat esse perfectum. Tunc Dominus ex vtraque parte dulciflui cordis sui, dixit: Ex quo omnino propriæ renunciando voluntati, sic auertisti faciem tuã á me, ego omnẽ dulcedinẽ & delectationẽ diuini cordis mei emittẽdo, dirigo ad te. Ad quod ista: Cũ tu amator meus dulcissime, totiens mihi deificũ cor tuũ donaueris diuersis modis, vellẽ nunc scire quẽ fructum inde consequi debeam, quod iterum illud mihi tàm libere concedis? Qui respondit: Nonne fides habet Catholica, quod quisemel communicat, huic ego meipsum tribuam ad salutem cum omnibus bonis quæ continentur in thesauris meæ diuinitatis pariter & humanitatis. Et quanto tamen homo sæpius communicauerit, tanto magis cumulus eius beatitudinis multiplicatur & augetur, si modo dignè communicet.

De sensuali delectatione in Deo.

CAPVT. LIIII.

CVm sibi á pluribus consuleretur, vt se contemplationi subtraheret, quousque pristinæ restitueretur sanitati: ipsa secundum morem suum, quo semper sensui aliorum magis quam suo credebat, etiam istorum monitionibus acquiescendo, talem præbuit consensum, quod admittebat exteriores delectationes in exornandis imaginib9 crucis Christi, vt cũ talibus quasi ladẽdo

abstraheretur quidam ab interiori studio contemplationis, & tamen per exteriorem imaginis Christi repræsentationem iugem posset habere memoriam sui vnici amatorii. Vnde nocte quadam cùm occuparetur, cogitando qualiter Crucifixo sepulchrum delectabile de palijs præpararet, in quo eum feria sexta ad vesperam reconderet in memoriam Dominicæ passionis: benignus Dominus (qui potius intentionem respicit, quam opus amantis) tali occupationi se ingerens, dixit ad eam: Delectare in Domino charissima, & dabit tibi petitiones cordis tui. In quibus verbis intellexit, quod quando aliquis propter Deum quærit delectationes in rebus consimilibus, tunc Dominus delectatur in corde ipsius: sicut aliquis paterfamilias delectatur in habilitate lusoris conuiuarum suorum cum ipse in lusu suo delectatur. Et hæc est petitio cordis, quæ datur homini sic propter Deum in exterioribus innocenter delectanti: quia cor hominis naturaliter petit, id est, desiderat, vt Deus delectetur in ipso. Tunc ista dixit: Et quid amantissime Deus ex tali delectatione poteris habere, quæ magis sensualitati deseruit, quam spiritui? Respondit Dominus: Sicut vsurarius auarus, inuitus negligeret, si saltem vnum denarium lucrari posset: sic ego qui delitias meas statui habere in te, multo inuitius permitterem mihi vnum cogitatum siue motum extremi digiti tui propter me factum sic perire, quod ipsum non in summam laudem meam conuerterem, ad tuam salutem æternam. Et ista Si immensa bonitas tua tantum delectari dignatur in istis, quantum tunc delectaris in carmine illo, quod ex dictis sanctorum compulsi ad laudem tuam, in quo tota

tota tua commemoratur passio veneranda? Respondit Dominus: Sicut aliquis delectaretur in eo, quod amicus suus inter suaues amplexus deduceret eum in hortum quendam amenissimum, quo asperaret eum odor suauissimus auræ lenioris, ac mirifice delectaretur ingrata vernantia florum diuersorum, & alliceretur de mulcenti harmonia suauissimi soni, necnon reficeretur dulcissimo sapore optimi fructus. Et hanc delectationem recompensabo tibi, & etiam idem carmen cum deuotione frequentanti in via illa angusta, quæ ducit ad vitam æternam.

De languore amoris.

CAPVT. LV.

POst hæc paruo temporis interuallo, dum septima vice decumbens, nocte quadam Domino intenderet: ipse dignantissima blanditate se ad eam inclinans, dixit: Indica mihi amica mea, quod amore mei langueas. Ad quod ista: Et qualiter ego indigna hoc dicere præsummerem, quod scilicet amore tuo languerem? Dominus respondit: Omnis qui voluntatem suam ad aliquod grauamen causa mei perferendum sponte mihi offert, ille veraciter potest gloriari, & gloriando nunciare quod amore mei langueat, dum in grauamine patiens & mihi intendens perseuerat. Tunc ista: Et quid (inquit) tu amantissime ex tali nuncio: lucrari poteris? Respondit Dominus: Talis nuncius est delectatio meæ diuinitatis, honor humanitatis, amœnitas oculorum, & laus aurium mearum. Et adiecit Dominus: Nũ

cius ille cuiusque fecerit legationem, copiosam recipiet consolationem. Insuper vnctio amoris mei tam efficaciter commouetur, quod me mederi contritis corde, id est, qui desiderant gratiam prædicare captiuis, id est, peccatoribus indulgentiam: clausis apertionem, id est, animabus purgandis redemptionem. ¶ Hinc ista dixit ad Dominum: Nunquid pater misericordiarum, tandem post hanc septimam infirmitatem pristinæ me restituere dignaris sanitati? Respondit Dominus: Si in prima infirmitate intimassem tibi, quod septies decumbere debuisses, forsan ex humana infirmitate expauescens ad impatientiam lapsa fuisses. Similiter si modo promitterem tibi, quod ex hac infirmitate nunc vltimo laborare deberes, certe cum spe ad finem illius tenderes, & inde meritum tuum minueretur. Itaque paterna prouidentia increatæ sapientiæ meæ vtiliter disponit, te vtrunque ignorare, vt semper cogaris ad me toto corde anhelare: & omnia tam interiora quam exteriora grauamina tua fiducialiter mihi commendare, qui tam dulcite respicio fidelitate, & solicitus sum pro te, quod nullatenus permitto te grauari supra quam possis sustinere, cum bene nouerim teneritudinem delicatæ patientiæ tuæ. Quod liquidē perpendere potes in hoc, quod grauiorem post primam infirmitatem sensisti debilitatem, quam nunc in hac septima persentias.

Quamuis hoc velut impossibile iudicet ratio humana, sed tamen præualet omnipotentia mea diuina.

(?)

De eo

De eo quod pro eodem sibi fuerit viuere & mori.

CAPVT. LVI.

NOcte quadam dum multis modis Domino blandiretur, inter alia requisiuit ab eo, vnde hoc esset, quod quanuis iam longo tempore ægrotasset, omnino tamen scire non desideraret, an infirmitas ipsius morte aut sanitate terminari deberet: sed potius pro eodem sibi esset mors & vita? Respondit Dominus: Cū sponsus deducit spōsam ad rosetū vnde colligat flores rosarū ad cōnectendum sibi sertum, sponsa tantoperē delectatur indulci cōfabulatione sponsi, q̄ nūquā perquirit qualē spōsus velit carpere rosam: sed cū ad rosetū peruenerit, tunc quamcunque rosam sponsus decerpserit, & sponsæ ad annectendum serto porrexerit, illam spōsa sine omni dijudicatione alacri prōptitudine connectit: similiter anima fidelis, cuius summa iucunditas est voluntas mea & in ea delectatur quasi in roseto, illa certe pro eodem acceptat, si mihi placet ipsam restituere sanitati, siue vitam finire præsentem. Quia nimirum plena fidelitate, se meæ committit paternitati.

¶ Alia quoque nocte, cum ex multimoda consolatione præsentiæ Domini & spiritualium intellectu exercitatione nimis esset debilitata, accipiens vuas recreauit se tali intentione, quod ipsum Dominum in semetipsa reficeret. Quod Dominus magnifice acceptans, ait: Modo fateor mihi gratam amaritudinem illam, quam de spongia in Cruce pro amore tuo tibi, quoniam

niam pro ipsa iam de corde tuo indicibilem dulcedinem sugo. Et quãto tu purius ad laudem meam corpus tuum recreaueris, eo suauius ego me profiteor in anima tua refectum. Hinc cùm ista pelliculas & acinos vuarum in manu congregatas, in medium domus proijceret, affuit & Satã omnis boni persecutor, qui hoc quod ista adiecerat, recolligere conabatur quasi ad testificandum culpam infirmæ, quia ante matutinas contra religionem cõmedisset. Cumque vnam de eisdem pelliculis velut duobus digitis vix atrigisset, ilicò intolerabilis cruciatus ardore combustus, terribiles emittendo latratus de domo concitus prosilijt: diligentissime obseruare studens, ne aliquam vltra pede contingeret, ex cuius tactu cruciatum persensérat tam intolerabilis pœnæ.

De vtilitate defectuum cognitorum.

CAPVT. LVIII.

QVadam etiam nocte cor suum apud se discutiens, & illum in se defectũ recognoscens, quod scilicet, ex vsu sæpius dicere solebat, Deus scit, sine intentione vel necessitate, & se ipsam pro hoc reprehendens, desiderauit á Domino, vt hunc defectum in ea penitus emendaret, & hoc sibi dono donaret, ne vnquam melifluum nomen suum in vanum nominaret. Cui benignus Dominus blandé respondit: Et quare velles, vt ego priuarer honore illo, & tu infinitò fraudareris præmio, quod lucraris quotiescunque illum defectum vel similem recognoscens, de cætero cauendum

uendum proponis? Nam quandocumque aliquis studet pro amore meo defectus suos deuincere, tantũ mihi exhibet honoris & fidelitatis, quantum miles aliquis Domino suo exhiberet, si strenuese in bello contra inimicos opponens, omnes manu forti viriliter expugnaret, ac prosterneret. Hinc cùm videretur sibi in sinu Domini repausare, & sentiret magnũ cordis defectũ, dixit ad Dominum: Ecce amantissime Domine, offero tibi debile cor meum, cum omnibus affectionibus & voluntatibus meis ad delectandum in eo secundũ omne beneplacitum tuum. Cui Dominus respõdit: Tuũ debile cor tali affectu mihi oblatum, tanto gratius acceptо, quám alterius cor forte: sicut magis acceptatur bestia multa venatione agitata, quám domestica, eo quod carnes illius teneriores sunt, ac suauiores ad vescendum.

De obsequio per infirmam Domino impenso.

CAPVT. LIX.

CVm ex infirmitate chorum frequentare non posset, sæpius tamen ibat ad horas audiendas, vt vel sic in seruitio Dei corpus suum exerceret. Et cum perpenderet se Deo tam studiosa deuotione non intendere, vt desiderabat, frequenter hoc Domino conquerebatur, cum deiectione spiritus, dicens: Quid amantissime Domine mi, tu nũc habes honoris ex eo, quod ego negligens & inutilis hic sedens, vix in vno vel duobus verbis, vel notis tibi intendo? Ad quod Dominus tandé

vice

vice quadam sic respondit: Et quid tu haberes ex eo, quod amicus tuus vna vice vel bis porrigeret tibi hau stum dulcissimi & recentissimi cibi, de quo sperares te multum confortari. Multo ergo maiorem delectationem scias me habere de verbis singulis & neumis, quibus vnquam laudi meæ intendis. Sub Missa verò, cum deficientibus viribus eam ad Euãgelium surgere pigeret, & pro hoc semetipsam argueret, quia nesciret qualis profectus in tali discretione esset, si ab hoc labore sibi parceret, cum nõ speraret pristinam se recepturam sanitatem: more solito requisiuit a Domino, quid sibi laudabile foret-Dominus respondit: Quando cum difficultate supra posse tuum aliquid facis ad laudem meam: ego accepto illud a te, ac si indiguissem eo ad profectum honoris mei, Cum vero alia omittens commoda corporis admittis cum intentione ad me directa: hoc ego accepto ac si ego ipse infirmus commodo illo non possem caruisse. Sicque vtrunque progloria meæ diuinæ magnificientiæ, in te remunerabo.

De renouatione Sacramentorum in anima.

CAPVT. LX.

DIscutiens die quodam cor suum, & reperiens aliqua quæ libenter fuisset confessa. Et dum confessorem habere non posset, confugit more solito ad vnicum solatium Dominum Iesum Christum & querulando exposuit ei tale suum impedimentum. Cui Dominus

minus respondit, dicens: Quid turbaris dilecta? Nam quotiescũque id á me desideras, ego ipse summus sacerdos & verus Pontifex, tibi adero & singulis vicibus simul septem sacramenta miro modo conferã. Ego enim te pretioso sanguine meo baptizabo, in virtute victoriæ meæ te confirmabo, in fide amoris mei te mihi desponsabo, in perfectione sanctissimæ conuersationis meæ te consecrabo, in pietate misericordiæ meæ te ab omni vinculo peccatorum absoluam, in superfluẽtiam charitatis meæ te me ipso cibabo, teq; fruẽdo satiabor. Et in suauitate spiritus mei omnia interiora tuatam efficaci vnctione penetrabo, quòd per omnes sensus & motus tuos stillabit adeps deuotionis, vnde sine intermissione habilitaberis & sanctificaberis ad vitam æternam.

De effectu Charitatis fraternæ.

CAPVT. LXI.

ALia vice, dum valdè debilis ad matutinas consurgens, iam vnũ complesset nocturnum, & superueniente alia infirma iterato in charitate, cum illa matutinas relegisset valdè religiosè, inter Missam dum deuotius intenderet Domino, recognouit animam suam valde mirandis ornantibus, & miro modo corruscantibus gemmis pretiosis honorificè decoratã. Intellexitque diuinitus instructa, se talem ornatum inde meruisse, quòd in charitate humiliter cum iuniore iterato legerat partem matutinarum ante lectam, vnde & tot ornatibus præfulgebat, quot verba relegrat. Tunc memor

mor quarundam negligentiarum, quas nondum cõfessa fuerat absentia confessoris impediente, hoc voce quærula Domino proponebat: Cui Dominus respondit: Et quid accusaris pro tuis negligentijs, quæ veste charitatis (quæ multidinem peccatorum operit) tam gloriose circundaris? Ad quod illa: Et quomodo ex hoc consolari possum, quod charitas operit culpas meas, quibus tamen recognosco me maculatam? Ad quod Dominus: Charitas, inquit, non solùm peccata operit, imò etiam instar solaris caloris in se consumit, & annihilat omnes negligentias peccatorum venialium, & insuper confert cumulum meritorum.

¶ Videns aliquando vnam personam in quibusdam obseruantijs regularibus negligentius agentem, cùm timeret se coram Deo culpam incurrere, si ipsam cùm sciret negligeret ad meliora promouere, simulque ex humana fragilitate metueret, quod quædam blandiores dicturæ essent, quod se plusquàm necesse esset, occuparet minora promouendo: more sibi solito obtulit hoc in laudem æternam Domino. Quod benignus Dominus multum gratanter se acceptare demonstrans, ait: Quotiescumque hoc verbum vel simile pro amore meo supportaueris, totiens ego te firmissime circummuniam, & vndique circumuallabo ab omnibus occupationibus, quæ te in aliquo à me possent impedire: ad similitudinem sicut vrbs præmunitur vallibus & muro: & insuper ad cumulum meritorũ tuorũ superadam omne meritum, quod quilibet lucrari posset, si humiliter monitis tuis ad laudem meam deuotis studijs obaudierit.

De

De fidelitate in solo Deo quærenda, & fructu patientiæ.

CAPVT. LXIII.

SIeut euenire solet, quòd quis grauius tolerat iniurias sibi ab amico suo illatas, quam ab inimico, secũdum illud: Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem vtique &c. Cùm ista intellexisset, quòd quædam persona ad cuius salutẽ animæ plus studij & fidelitatis adhibuerat, non responderet sibi debita fidelitate, imo etiam quædam sibi ab ipsa impensa quasi contemnendo inuerteret: turbata ex hoc confugit ad Dominum. Quam Dominus benigne consolando ait: Noli contristari filia, quia ego permisi ista ad tuã summã salutem. Nimiùm enim consortio ac commansione tua sedula delector, vt ea crebrius frui possem: quemamodũ mater habens puerulum tenerrime sibi dilectum, quem semper sibi desiderans adesse, cum puer ad contubernales gratia collusionis vult discurrere, circa quælibet vicina lauras vel aliqua apponit horrenda, vnde puer territus curratin sinum suum: Sic ego desiderans te lateri meo nunquam deesse, permitto, vt amici tui tibi in aliquo contrarientur, vt dum in nulla creatura plenam fidelitatem reperis, eo ardentius ad me recurras, quanto apud me omniũ delectationum & fidelitatum abundantiam stabiliorem recognoscis: Hinc assumpsit eam Dominus in sinum suum, quasi tenellum infantulum & multis modis ipsi blandiebatur, apponensque os suum deificum auri eius, & diuersimode ipsam demulcens, ait: Sicut mater benigna

S tenello

tenello infantulo per oscula lenire solet quæque sibi aduersa: sic ego per blandissimum susurrium lenire tibi desidero vniuersa grauamina tua, & contrarietates. Cumque sic per moram in sinu Domini diuinarū consolationū blanditijs multipliciter suisset delectata prebuit ipsi Dominus cor suum, dicens. Perspice nunc dilecta mea omnia cordis mei interiora, & perpende dili gēter quā fidelitēr omnia, in quibus mihi vnquā intendisti, dispossui & ornaui ad vtilissimū & salubertimum animæ tuæ profectū: & considera, si vel saltē vnius verbi cōtra me causari potes infidelitatē. Quod cum ista fecisset, videbatur eam Dominus eodem grauamine de quo prædictum est, quasi aureis floribus mirifice splendentibus perornare. Tunc ista memor quarundam personarum, quas sciebat alijs grauaminibus oppressas, dixit ad Dominum: O quanto dignioribus præmijs merentur recompensari, & pretiosioribus ornamētis decorari á pietate tua misericors pater, quæ tam ponderosa sufferentes grauamina, nullis talibus aut similibus alleuiantur consolationibus, qualibus ego, licet (heu valde indigna) frequentius sublauor, nec tamē digna patientia quæcunque mihi euenientia supporto. Ad quod Dominus: In his sicut & in omnibus delicatā curam tenerrimæ dilectionis erga te demostro, tanquam mater tenellū manus infantulū, cum ipsum libēter ornaret argento & auro, & tamen sciat ipsum non posse pondus ornamēti ferre tenuioribus floribus ipsum perornat, qui pendere non grauantes, splendorem tamen administrent: Sic & ego tempero grauamina tua ne eorum pondere succumbas, & tamen patientiæ merito non careas. Hinc illa considerans altitudinem diuinæ

diuinæ pietatis erga salutē suam, ex nimia gratitudine deuotas laudes prorupit. Tunc intellexit, quod ornamenta illa quæ sibi pro grauamine suo preostensa erāt in similitudine florum tenuium, sed splelendentium, per gratitudinem illam qua Deo pro aduersitate sua laudes decātabat quasi spissiores teddebantur. Et inde etiā intellexit, quod gratia illa, qua Deo donante in aduersis ipsum laudare potuit, nobiliori modo suppleat pondus grauaminum ad similitudinem, sicut pretiosius est ornamentum ex puro auro, quam ornamentum argenteum, quod tantum in superficie deauratur.

De fructu bonæ voluntatis.

CAPVT. LXIIII.

LEgatio Domini cum peruenisset ad cōuentum pro assumendis quibusdam personis ex congregatione nostra ad instituendum religionem in alio quodam monasterio, & idem sermo deuenisset ad istā, ipsa secundū quod erat optimæ voluntatis & semper prompta ad omne beneplacum Dei: licet viribus corporis esset destituta: zelo tamen laudis diuinæ instigata, coram quadam imagine Crucifixi in feruore SPIRITVS obtulit Deo cor suum in laudem æternam, ad perficiendum corpore & anima omne beneplacitum eius. Ad quam oblationem Dominus tam medullitus complacatus videbatur, quod quasi ingenti gaudio & amicissima blanditate se de patibulo Crucis demittens in amplexus suauissimos, eam suscepit, ineffabiliter exultans: sicut infirmus iam pene desperatus, lætatur

ad oblationem medicamenti diu desiderati & optati, vnde sperat ad plenum se pristinam recepturum sanitatem, eamque blande vulneri lateris sui sanctissimi applicans ait: Bene venias mihi charissima, vulnerū meorum emplastrū lenissimum, omniumque dolorū meorū releuamen suauissimum. ¶ In quibus verbis intellexit, quod quando aliquis offert integram voluntatem suā ad omne beneplacitum Dei, quantumuis etiam sciret sibi aduersitates imminere: hoc Dominus tali modo acceptat, quasi homo ille tempore passionis eius omnibus vulneribus suis lenissima adhibuisset emplastra. Hinc orationi insistens, dum disponeret plara in corde suo, in quibus si eam proficisci contingeret, laudem Dei & augmentū religionis pro posse suo promouere vellet, ac tenere: & inter hæc diuersæ cogitationes se cordi eius ingererent: tandē ad se reuersa semetipsam de his redarguit, quasi inutiliter talia cogitando tempus contereret, de quibus fortasse nullus sequitur effectus, cum ipsa tam debilis esset, quod potius mori quam profectioni videtur approximare. Et insuper, si proficisci deberet, adhuc satis temporis de talibus disponendi supereſſet. Tunc apparuit ei Dominus Iesus, quasi in medio animæ eius, in magna gloria, circundatus vernantibus floribus rosarum & liliorum, & ait ad eam: Attende, qualiter glorificor ex dispositione bonæ volūtatis tuæ tanquā splendoribus rutilantium stellarum & candelabrorum aureorum, secundum quod Iohan. in Apocalyp. legitur similem vidisse filiū hominis in medio candelabrorum aureorum, habentem in dextra sua septem stellas. Et ex reliquijs cogitationum diuersarum se cordi tuo

Capit. 1.

di tuo ingerentium afficior tanquam amœnitate simul & dulcedine viuarum rosarum & liliorum. Tunc illa dixit: Eia Deus cordis mei, quid tam diuersis voluntatibus intricas menten meam sine effectu? Nam præteritis paucorum dierum curriculis, induxisti mentem meā & incitasti desiderium meū, ad accelerandum vnctionis sacramentū. Circa quod dū diuersimode occuparer, multis me consolationibus super hoc lætificasti. Et nunc ecōtrario prouocas desiderium meum ad institutionem religionis alterius loci, eū tamen adhuc tā inualida sim viribus, quod vix vias necessarias perambulare possum? Respondit Dominus: Ideo inquam, quoniam secundum quod in principio huius libri prædixi, ponere te disposui in lucem gentium, id est, multorum illuminationem, oportet vt in libro tuo diuersi, diuersa sibi competentia inueniant ad eruditionem & consolationem sui. Delectat etiam sæpe amicos adinuicem confabulari de multis, ex quibus nullus sequitur effectus, & etiam amicus sæpe disponit cum amico quæque difficilia, vt per hoc amici sui erga se quodammodo probet fidelitatē, & magnopere acceptat bonæ voluntatis eius erga se benignitatē. ¶ Similiter & ego delector cum electis meis disponere de diuersis, quæ nū quam eueniēt: vt ipsorum erga me comprobē dilectionem ac fidelitatem. Et vt pro multis meritis ipsos remunerem, quæ nunquam opere perficere possent, quia omnem eorum voluntatē respicio quasi perfectā. Ego enim quodammodo prouocaui mentem tuam ad desideriū mortis, & hinc ad accelerationem vnctionis. Vnde & omnia quæ deuotio tua tam voluntate quam opere in præparatione talium perfecit, ego adhuc

 in inti-

in intimis cordis mei diuini reseruaui tibi in salutem æternam. Vnde quia scriptum est: Iustus si morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit, si contingeret te qualicunque interueniente occasione repentina præoccupari morte, & sacramento priuari, aut sine intellectu & sensu vnctionis sacramentum suscipere (quod plerũque valde electis accidere solet) non ideo salutis detrimentum habebis: cum omnia quibus ante aliquos annos te ad mortem præparaueras, in immarcessibili æternitate mea vernantia ex virtute diuinæ cooperationis meæ vireant, floreant & fructum tibi salutis æternæ producant.

Quibus studijs obtinere possumus merita aliorum.

CAPVT. LXV.

ROgata â quadam persona, dum offerret Domino cuncta quæ grauita sua pietate in ea dignatus esset operari, vt in salutem cederent se rogitantis, statim apparuit illi persona pro qua orabat, stans coram Domino, qui sedens in throno gloriæ habebat in sinu suo vestem quãdam valde mirabiliter orhatam, quam præten dit coram persona illa. Nec tamen ipsam vestiuit ea. Quod ista multum mirans dixit ad Dominum: Cum ante paucos dies ad similem oblationem meam, animã pauperculæ cuiusdam personæ, pro qua tunc orabam, ad tam sublimia cœli gaudia prouexeris sine mora: cur modo benignissime Deus, de eisdem beneficijs tuis mihi indignissimæ collatis, etiam istam quæ vehementer desiderat, veste hac quam ipsi prætendis, non exornas? Respondit Dominus: Cum in charitate offertur mihi aliquid pro animabus fidelium defunctorum, ego ex ingenita mihi pietate, quâ proprium est mihi misereri semper & parcere, cum sciam quod se vlterius in nullo possint ipsi iam merito proprio iuuare, eorum inopiam misertus, statim id quod pro eis offertur, do eis in remedium absolutionis vel alleuiationis. Cum vero pro viuentibus similia mihi offeruntur, seruo ipsis certe ad salutem. Sed quommodo adhuc ipsi possunt iustis operibus desiderio & bona voluntate propriam augere salutem, decet, vt ea quæ ex aliorum meritis consequi desiderant, proprijs laboribus studeãt promereri. ¶ Vnde si ista pro qua oras, veste beneficiorum â me tibi collatorum exornari desiderat, spiritualiter ad tria studeat. Primo inclinet se humilitate & gratitudine ad accipiendam vestem, id est, fateatur humiliter se aliorum meritis indigere, & gratias mihi cum effectu referat pro eo, quod indigentiam ipsius per aliorum abundantiam dignor supplere. Secundo, leuet ipsam vestem cum spe & fiducia, id est, sperando de bonitate mea, confidat se ex hoc apud me magnum profectum salutis consecuturam in anima. Tertio, induat eandem in charitate, cæterisque virtutibus se exercitando. Similiter etiam faciat quicunque desiderat aliorum beneficijs & virtutum meritis participare, tunc exinde poterit profectum consequi.

(.?.)

Oratio deuota, qua ipsa Dominum laudauit, & eam Dominus approbauit.

CAPVT. LXVI.

CVm quodam tempore ante ieiunium venam inciderisset, verbis ipsius sæpius interciderunt hæc verba: O regum rex excellentissime, princeps illustrissime & cætera huiusmodi. Et cum quodam mane loco orationis se recollegisset, dixit ad Dominum: O amantissime Domine, quid de verbis illis, quæ tã crebro se mẽti & ori meo ingerunt fieri vis? At ille tenẽs manu monile aureũ ex quatuor partibus cõpactũ, ostendit illi. Qua hæsitante, quid per quatuor partes notaretur: diuinitus inspiratum est ei quod per primam partem signaretur diuinitas Christi, per alteram vero partem anima Christi, per tertiam autem partem anima cuiuslibet fidelis, quã sibi proprio sanguine desponsauit, atque per quartã partẽ corpus Christi immaculatũ. Per hoc etiã, quod in hoc monili anima fidelis animæ & corpori Christi interposita videbatur, dabatur intelligi indissolubilis conglutinatio amoris, qua Dominus fidelem animã etiã proprio corpori & animæ suæ conferret. Et ecce subito ex respectu præfati monilis efficaci impetuositatẽ infusa sunt ei hæc verba: Tu animæ meæ vita tecum fit affectio cordis mei vnita, vi amatorij ardoris conflata. In omni ad quod sine te tẽdit, reddatur examinata. Quia tu es amœnitas omnium colorum, dulcor omnium saporum, fragantia omnium odorum, delectatio omnium sonorum, suauis amenitas amplexuũ

intimorum. In te voluptas delitiosa, ex te superefluentia copiosa, ad te allicientia amœnosa, per te influentia affectuosa. Tu superefluens abyssus diuinitatis. O regum rex dignissime, Imperator excelẽtissime, Princeps illustrissime, Dominator mitissime, Tutor validissime. Tu viuificans gẽma humanæ nobilitatis. O pifex artificiosissime, instructor mansuetissime, consultor sapientissime, adiutor benignissime, amice fidelissime. Tu sapo rosa vnio intimæ suauitatis. O blãditor delicatissime, affector leniissime, amator ardetissime, spõse dulcissime, zelator castissime. Tu vernans flos ingenuæ venustatis. O frater amabilissime, iuuenis floridissime, comes iucundissime, hospes liberalissime, ministrator curialissime. Te omni creaturæ præeligo, propter te omni delectationi abrenuncio, pro te omni aduersitati obuio. In his omnibus te vnicum laudatorem requiro. Te vegetatorẽ horum omniunque bonorum corde & ore conteſtor. In virtute tui feruoris adiungo intentionem meæ deuotionis efficaciæ tuæ orationis, vt per integritatem diuinæ vnionis ducar ad appicem summæ perfectionis, comsumpto omni motu rebelionis. Quæ singula distinctim quasi gemmæ præclaræ auro monilis rutilabant intexta. Sequenti vero proximẽ die Dominico, dum Missæ communicatura interesset & prædicta verba deuotius recitaret, & Dominum in ipsis quodammodo delectari conspiceret, dixit ad eũ: O amãtissime Deus, ex quo sentio tantum te delectari in his verbis, consulere etiam volo alijs quibus possum, vt eadẽ in orationibus suis tibi offerant, quasi pro monili. Ad quod Dominus: Quicunque illa deuote recitauerit cognitionis meæ gratia in eo augẽã & recipiet in se spẽ

dorem diuinitatis meæ, quem diriget, in se per efficaciam prædictorum verborum: sicut qui purum aurum tenens contra radiantem solem, in eo quod est auro oppositum videt lucis refulgorem. Quorum verborum illa mox sensit effectum, & cum prædictam orationem persoluisset, facies animæ suæ apparuit diuinæ lucis radio clarius illustrata, & (vt sibi videbatur) sapo rosius suscepit gustum cognitionis diuinæ.

Hic subiungere placet aliqua, quæ vtiliora videntur ex his quæ hac virginiorant pro aliquibus personis Deus reuelauit quomodo Dominus per eam fluenta gratiarum multis infuderit.

CAPVT. LXVII.

APparuit illi vice quadam Dominus Iesus, exposcens ab ea cor suum, dicens: Prebe dilecta cor tuum mihi. Quod cũ illa gratanter faceret, videbatur sibi quod Dominus illud in similitudine carnis cuiusdam cordi suo diuino applicaret, & sic vsque ad terram demittere: per quod emissionem suæ incontinentis pietatis largê diffundebat, dicens: Ecce corde tuo deinceps semper vti delector, quasi pro carnali, per quod omnibus se ad suscipiendum nisum illius infusionis coäptantibus, id est, cum humilitate & fiducia â te quærentibus diuinæ consolationis larga fluenta de torrente meliflui cordis mei profundam. Quorum verborum gratiosus effectus in sequentibus ex parte patebit.

¶ Orans itaque die quadam pro quibusdam qui cœnobium deprædando læserunt, & insuper nimis grauabant,

bant, ostendit se illi pius & misericors Dominus in tali forma, quasi dolebat brachium vnum tantum retrorsum recuruatum, quod penè videretur neruis solutum. Et ait Dominus: Perpende quo dolore me cruciaret, si quis me nunc pugnis super brachium istud impeteret, & simili modo æstima me grauari ab omnibus qui nequiter sine compassione damni animarum (quod incurrunt hi qui vos infestant) sæpius recitant defectus eorum, & iniurias sibi illatas: non recordantes, quoniam & ipsi sint membra mea. Omnes verò qui pia compassione commoti clementiam meam implorant, vt eos misericorditer ab errore conuertam ad vitam meliorem: hi quasi quibusdam lenissimis vnguentis, brachium meũ deliniunt. Qui autem benignè consilijs & admonitionibus suis eos ad reconciliationem & emendationem inducunt: hi profecto tanquam medici probatissimi, brachium meum blande contrectando in locum debitum reinflectunt. Tunc illa ineffabilem benignitatem Domini admirans, ait: Ergo quo iudicio pijssime Deus brachium tuum dici possunt tam indigni? Et Dominus: Quia sunt, inquit, de corpore Ecclesiæ, cuius ego meca put esse glorior. At illa: Domine mi, ecce iam separati sunt â corpore Ecclesiæ per excommunicationẽ, quia propter illatas cœnobio meo iniurias excommunicati publicè denunciantur. Ad quod Dominus: Tamen quoniam adhuc possunt per absolutionem Ecclesiæ reconciliari, ego propria pietate motus, curam ipsorum agens cum incredibili desiderio eos per pœnitentiam ad me conuerti exopto. Tunc ista orauit, vt congregationem ab insidijs eorum paterna protectione sua custodire dignaretur. Cui Dominus: Si, inquit, sub potenti manu

manu mea humiliamini recognoscentes coram me in cordibus vestris, quoniam exigentibus negligentijs vestris, mereamini castigari, paterna misericordia mea vos ab omni incursu inimicorum cõseruabit illæsos. Si autem per superbiam nequiter contra eos, qui vos infestant eleuamini, optantes vel imprecantes illis malum pro malo: iustitia mea iusto iudicio permittente, ipsi ad uersum vos prævalebunt in pluribus vos lædendo molestantes.

¶ Anno quodam, dum congregatio esset multum grauata quodam debito, ista deuotius instabat, Dominum deprecando, vt sua pietate prouisores claustri promoueret, vt persoluere possent, quod debebant. Dominus leniter blandiendo respondit: Et quid inde ego lucrarer, si ipsos in hoc iuuarem? Et illa, vt studiosius & deuotius post hoc in spiritualibus exercitijs vacarent. Et Dominus: Et quem ego fructum inde consequar, cũ ego bonorum vestrorum non egeam, & pro eodem mihi sit, vos vacare spiritualibus & exterioribus laboribus vacare, cùm tantummodo voluntas libera intentione pro me dirigatur? Nam si solummodo in spiritualibus exercitijs delectarer, vtique naturam humanam post lapsum denuo reformassem, non indigentem victu, vel vestitu, alijsque, pro quibus humana desudat industria conquirendis & conficiendis vitæ necessarijs. Sed sicut Imperator aliquis præpotens, non solum delectatur in palatio suo habere puellas delicatas & ornatas, sed etiam ordinat principes, duces & milites, alioſque diuersis operibus aptos ministros, quos singulos in palatio suo semper habeat ad diuersa negotia paratos: ita & ego non solum delector in interioribus delitijs

litijs contemplatiuorum, sed etiam diuersis exercitijs vtilium negotiorum, quæ fiunt causa mei honoris & amoris, allicior ad commanendum & delitiose conuiuandum cum filijs hominum, quia talibus magis exercentur in charitate, patientia, & humilitate, cæterisq; virtutibus. Hinc vidit illum, cui maior cura incumbebat coram Domino residentem, quasi siniſtro latere initẽtem, qui sæpius incommodose erigens se Domino cum manu siniſtra, cui incumbebat, aureum nummum gemma pretiosa insignitum offerebat. ¶ Et ait Dominus ad eam: Ecce si ego huic grauamen pro quo oras alleuiarem, tunc ego tam nobili gemma quæ mihi placet, innummis istis carerem, & ipse ea in remuneratione fraudaretur, quia tunc cum dextra manu tantummodo nummum offert mihi sine gẽma, ille enim offert quasi simplicem nummum, qui sine aduersitate, & tamen de voluntate diuina in omnibus operibus suis Deo intendit: sed ille qui in singulis operibus suis præmitur aduersitate, & tamen de diuina voluntate non discordat, ille offert Deo aureum nummum cũ probatissima gemma. Cùm verò illa non desisteret, sed instantius Dominum exoraret, vt prouisoribus claustri prædictũ grauamẽ alleuiaret. Dominus respondit: Cur tibi durũ videtur, si aliquis causa mei grauamina suffert, cum ego sim solus ille verus amicus, in quo fidelitas nunquam veterascit? Nam cum homo omni humano iã destitutus auxilio & solatio vergit ad extrema si quis tunc alicuius fidelitatis ab ipso exhibitæ meminerit, cum ingenti amaritudine hoc facit. Sed ego solus verus amicus in illa anxia necessitate venio ad desolatam animam, cum vernanti florentia omnium

operum

operum bonorum, quibus vnquam cogitatu, verbo vel opere se exercitauit homo ille in hac vita, quæ omnia ad instar rosarum & liliorum in vestimentis meis florent. Et ex illa viuida vernantia meæ diuinæ præsentiæ reuiresçit anima in spem vitæ æternæ, ad quam se agnoscit inuitari, & pro singulis operibus suis remunerari. Et inde per delectamentum suscipit anima mea habilitatem, qua soluta carne, possit etiam recipere æternã felicitatem, vt gaudens veraciter & in laudes prorumpens possit dicere illud Genes. Ecce odor filij mei, sicut odor agri pleni. Nam sicut corpus constat compagi natum diuersis membris, sic anima constat ex affectionibus, quæ sunt timor, dolor, gaudium, amor, spes, odiũ & puder. In quibus singulis inquantum se homo exercuit ad laudem meam, tantum tunc in me inueniet inæstimabilis & ineffabilis iucũditatis & securitatis delectamentum, vnde præparata coaptatur æternæ beatitudini. In resurrectione futura enim quãdo corpus hoc mortale induet incorruptionem, tunc singula mẽbra humana recipient singula præmia meritorum pro singulis laboribus & exercitationibus in meo nomine & pro amore mei peractis. Sed anima accipiet incõparabiliter dignioris excellentiæ nobilitatem pro singulis exercitationibus affectionum sanctarum, quibus vnquam causa amoris mei est commota, vel compuncta, vel etiam corpus vegetauit. ¶ Hinc iterũ fidelioriprouisori Claustri compatiens, dum multum oraret Dominum, vt sciiicet difficiles labores, quos sæpè in negotijs congregationis perferret, ipsi piè restitueret. Dominus respõdit: Corpus illius quod totiens talibus laboribus pro me lassatur, est mihi quasi quoddam thesaurariũ, in quo tot dragmas

dragmas argenteas repono, quotiens ipse aliquod membrum commouit ad necessaria sibi commissis acquirenda, & coripsius est mihi quasi arca, in qua tot aureas dragmas reconditas mihi habere gaudeo, quot ipse recogitationibus instigatur, subditis solicitè prouidere ad laudem meam. Tunc illa cum admiratione dixit ad Dominum: Domine non videtur mihi homo iste tam perfectus esse, quod omnia opera sua ita pure aggrediatur ad laudem tuam: sed credo quod sæpè etiam aliæ causæ instigent eũ, vt est lucrum temporale & per consequens commodum corporale. Et quomodo tunc tu impermixta dulcedo Deus tales, vt asseris, in corde & corpore eius poteris habere delitias? Ad quod Dominus valde dignanter respondit: Quoniam voluntas eius sic adaptata est meæ diuinæ volũtati, quod ego semper sum summa causa omnium operum eius. Ergo in singulis cogitationibus verbis & operibus suis, inæstimabilem fructum lucratur. Attamen si puriori & deuotiori studeret intentioni in singulis negotijs, tunc tanto amplius omnia negotia sua & opera nobilitatet, quanto aurum præponderat argento. Item si cogitationes & solicitudines etiam puriori deuotioriq́ue intentione ad me dirigere studeret inde etiam tantum nobilitarentur, quantũ aurum optimum ad purum examinatum præualet auro vetusto & obscurato.

De merito patientiæ.

CAPVT. LXX.

ACcidit quadam vice vnam personam in quodam labore improuise lædi & magno dolore cruciari.

Cuiista

Cui ista compatiens cum oraret pro ea Dominum, nè membrum iusto laborare læsum periclitari permitteret, Dominus benigne respondit: Nequaquam periclitabitur, sed pro dolore illo incomparabile præmium mercabitur. Omnia etiam membra quæ mota sunt ad obsequendum illi membro ad hoc vt dolorem ipsius alleuient & sanent, similiter ex hoc præmium perpetuũ obtinebunt. Ad similitudinem, sicut cùm intingitur pannus vnus in croco, si quid aliud inciderit, similiter cum eo colorabitur: Sic cum patitur vnum membrum cætera omnia membra quæ illi obsequuntur, simul cũ illo æterna gloria remunerabuntur. Tunc illa: Domine mi, inquit, quomodo tantum promereri possunt membra inuicem sibi seruientia, cum hoc non ideo faciant vt membrum læsum pro tuo amore amplius aut patientius sustineat, sed tantummodo ad hoc vt dolorem suum alleuient. Ad quod Dominus inæstimabilis consolationis dedit responsum, dicens: Illam passionem qua homo post adhibitum dolori suo remedium, patiẽter tolerat pro amore meo, hoc quod nequit lenire studio suo, ego sic sanctificaui in verbo illo, quo in extremæ necessitatis meæ articulo Patrem oraui, dicens: Pater si fieri potest, transeat á me calix iste, quod homo incomparabile præmium & meritum per illam lucratur. ¶ Et illa: Nõne magis tibi placet, Deus meus, quod aliquis patienter sufferat quodcũque sibi euenerit, quã quod tunc patiens est, cum nullo potest modo euadere Respõdit Dominus. Hoc in abysso diuinorum iudiciorum meorum latet & excedit omnem humanum intellectum, sed secundũ quod humano iudicio discerni potest, inter illa duo est sicut inter duos elegantes colores, qui

qui vtrique tantæ venustatis ab hominibus iudicentur, quod difficulter possit discerni quis eorum alteri dignè præferatur? Tunc ista desiderauit á Domino, vt personæ illi daret effectiuam consolationem in his verbis, cũ ipsi panderentur. Ad quod Dominus: Non, sed scias me occulta dispensatione diuinæ sapientiæ meæ hoc omittere, vt scilicet ipsa persona amplius probetur, & specialiter in tribus virtutibus cõmendetur, scilicet, patientia, fide & humiliate. In patientia, quia si ipsa talem effectum consolationis sentiret ex his verbis, qualem tu iam sentis, omne grauamen eius leniretur. In fide, vt scilicet, magis alteri credat quod ipsa non sentit. Quia fides non habet meritum, cui humana ratio prebet experimentum: In humilitate, vt credat alium in hoc se præcellere, quod ille per diuinam inspirationem cognoscit, quod ipsa cognoscere non meretur.

¶ Cum oraret pro quadam persona, miserans quod eam audisset verbum quoddam impatienter loqui, scilicet, quare sibi Deus tales molestias immitteret, quæ ipsi non conuenirent. Dominus dixit ad eam: Interroga illam personam, quales molestiæ sibi conueniant. Et dic illi: Ex quo sine aliqua saltem molestia non possit obtinere regnum cæleste, quod ipsa nũc sibi eligat quæ sibi videãtur inter molestias congruere. Et cũ hæc sibi euenerint, quod nunc conseruet patientiam. In quibus verbis Domini intellexit periculosissimum genus impatientiæ hoc esse; cum alicui videtur, quod in alijs causis vellet benè patiens esse, sed in his quæ sibi Deus immittit, non possit cum contrario homo semper considerare debet, hoc sibi magis vtile esse quod Deus immittit, & quando in hoc negligeret patientiam conseruare

inde beberet humiliari. ¶ Et subiunxit Dominus quasi amatorie blandiendo : Et quid tibi videtur de te? Num etiam incongruentia grauamina tibi immitto? Ad quod illa: Nequaquam Domine mi: Sed fateor verè & fatebor quousque spiritum trahere valeo, quod tam in corpore quâm in anima, & in omnibus tam prosperis quâm aduersis, ita congruentissimo modo mihi prouidisti, quod hoc nulla vnquam sapientia ab initio seculi vsq; ad finẽ prævaluisset, nisi tu sola sapientia increata, dulcissime Deus meus, attingens â fine vsq; ad finem, fortiter & suauiter disponẽs omnia. Tũc filius blãde assumẽs eam, duxit ad Deum patrem, requirẽs ab ea quid ei profiteretur. Tunc illa: Gratias tibi ago sancte pater, vtcunque prævaleo, per eum qui sedet ad dextrã tuã, quod tam præmagnifica dona â tua largitate accepi: quod certè recognosco nullam vnquã potentiã hoc prævaluisse, nisi solummodo tuam diuinã potẽtiã, quæ omnia creata sua vegetat virtute. Hinc duxit eam ad Spiritum Sanctum, vt etiam profiteretur ipsius bonitati. Tunc illa: Gratias ago tibi Spiritus alme paraclete, per eum qui te cooperante humanatus est in vtero virginali: quod ita suauiter in benedictionibus tuæ gratuitæ dulcedinis, in omnibus me indignam præuenisti, quod certa sum, nullam hoc vnquam benignitatem perfecisse, nisi solummodo tuam ineffabilem dulcedinẽ, in qua latet, â qua procedit, & cum qua simul accipitur omne bonum. Tunc filius Dei dixit: Ergo post hanc professionem ego suscipiam in specialem curam meam iure creationis, & iure redemptionis, ac iure specialis electionis. Hinc intellexit, quod quandõ aliquis similiter profitetur bonitati diuinæ, confidens & cum gratitudine

dine se prouidentiæ ipsius committens: tunc Dominus in specialem curam suscipit eum: Sicut aliquis prælatus tenetur amplius post professionem subdito suo prouidere.

De affectu petitionis pro alijs.

CAPVT. LXXII.

VIce alia orãs pro sibi commendatis, & memor præ cæteris maiori affectu vnius personæ, dixit ad Dominũ: Exaudi me benignissime Domine secundum dulcedinem paterni affectus tui pro ea orantem. Cui Dominus respondit: Ego frequenter exaudio, quandocunque oras pro ea. Et illa: Quare tunc totiens inclamat me cum tam dubijs verbis, quasi nunquam aliquã consolationem â te recipiat, semper recolens vilitatem suã. Ad quod Dñs: Hic est delicatissimus gestus in sponsa mea cũ quo permaxime cõmouet affectum meum, erga se, & conuenientissimus ornatus, in quo mihi placet quia ipsa sibi in suo statu displicet. Et hoc sibi tãto plus augmẽtatur, quãto plus oras pro ea. ¶ Item altera vice cum oraret pro ea adiuncta sibi altera quadã persona, Dominus respondit: Propriùs mihi eam attraxi. Vnde magis expedit eã grauaminibus purgari ad similitudinẽ delicatioris filiæ, quæ ob teneriorẽ dilectionẽ matri suæ vult assidere super sede matri adæquata, quam incommodosius oportet sedere, quam reliquas filias, quæ sibi prope matrem proprias eligunt sedes. Nec etiam in ipsam tam directe dirigi poterit maternæ blanditatis aspectus, quam in eas, quæ sedent ex aduerso.

¶ Oratura quadam vice pro pluribus personis, diuersisque causis sibi cõmissis, ad pedes Domini Iesu q[uæ]

te se prostrauit, & illis saluberrimis vulneribus prout deuotissime potuit, efficacissima oscula cum feruenti desiderio imprimens, personas & causas sibi commissas Domino commendabit. Quod cum faceret, vidit quasi riuulum erumpentem de corde ipsius filij Dei, & totum in circuitu locum copiose infundentem. Vnde intellexit, quod Dominus per riuulum istum effudit sibi omnes effectus petitionum, quas ipsi ad pedes commẽdauerat, & dixit ad Dominum: Quid tunc Domine mi prodest illis, pro quibus orauit: cum ipsi non sentiant effectum petitionum mearum, & ideo non credant, nec aliquam inde consolationem recipiant? Ad quod Dominus hãc similitudinẽ audiũxit: Cum rex (inquit) post longum bellum pacem incidit, hoc statim longe manentibus non potest esse notum, vsque dum opportuno tempore eis nuncietur: Sic hi qui longius mihi manent per diffidentiam, seu alios defectus, non possunt sentire, cum pro eis oratur. At illa: Domine, sunt aliqui inter istos, pro quibus nunc orauit, quos, te teste, scio tibi non longe manere. Ad quod Dominus: Verum habes, sed tamen cui rex non per nuncium, sed per semetipsum statuta sua notificare, illũ oportet expectare quousque regi opportunũ tẽpus videatur. Sic per me metipsum dispono notificare effectum orationum tuarum tẽpore eis magis opportuno. Hinc orauit specialius pro quadam persona, quæ ipsam aliquando molestauerat. Ad quod tale accepit responsum: Sicut impossibile est alicuius pedes transuulnerari sine compassione proprij cordis: sic omnino impossibile est paternæ pietati meæ effectibus misericordiæ non respicere eũ, qui quamuis proprijs grauatus excessibus, recognoscit sed tamen fiducialiter

gentiæ

gentiæ medicamento indigere, cum affectu charitatis ductus pro salute proximorum non desinit supplicare.

¶ Cum humanum sit, pro infirmis sæpius orare, quãdoque oratura pro quodam infirmo, requisiuit á Domino quid sibi magis placeret vt oraret pro ipso. Ad quod Dominus: Duo tantũ verba deuoto corde dic pro illo. Primo ora, vt conseruẽ illi pacientiã. Secundo ora, vt singula momenta per quæ passurus est, perducã ad gratioré laudẽ meam & ad vtiliorem profectũ infirmi, secũdũ quod charitas ab æterno præordinauit in corde meo paterno ad salutem ipsius infirmi. Et adiunxit Dominus: Quotiens hæc verba replicaueris, totiẽs augebitur meritum tam tuũ quam infirmi. Sicut cum pictor iteratò linit picturam, eo clarius lucet color superlinitus.

¶ Item orans pro quibusdam ministris, intellexit sæpius hoc Domino magis placere in ministris illis quibus adest dignitas prælaturæ, vt scilicet, habentes sint quasi non habẽtes, id est, vt potestate prælationis vtãtur velut re ad diẽ vel ad horam cõcessa, semper parati singulis horis eã resignare: & tamẽ frequenter soliciti sint pro vtilitate operũ, quomodo laudem Dei nimis pro posse suo lucrentur, quasi semper dicentes in corde suo: Eia festina, vt hoc in laudem Dei promouere non negligas, & tunc libere onus officij dep nas, cum pro posse tuo omnia perfeceris, quæ Deo laudabilia & proximo vtilia noueris.

¶ Orans etiam pro quodam, qui se orationibus suis tam per internuncios, quam etiam per sepsam nimis humiliter commendauerat & deuote, vidit Dominum se ad ipsum dignantissimẽ inclinantem, eumque totum quodam cœlestis hominis splendore circundantem,

& in ipso lumine gratioſe infundẽtem ſibi omnia quæ ipſe ſperabat ſe poſſe per merita orationum iſtius obtinere. Sicque edocta eſt a Domino, quod quandocũque aliquis ſe alterius orationi cõmittit, plene cõfidẽs quod per eius merita diuinam poſsit obtinere gratiã, pius Dominus ſecundum deſiderium & fidem ſuam benefacit ipſi, etiam ſi ille cui ſe cõmittit, neglexerit deuote orare pro ipso.

Inſtructiones pro diuerſis ſtatibus quomodo quilibet in ſua vocatione Deo placere poteſt & ſaluus fieri.

CAPVT. LXXIIII.

CVm oraret pro quodam magnum deſiderium habente, tale accepit reſponſum: Dicas ei ex parte mei quod ſi deſideret mihi familiaris amoris vnione coniũgi, ſtudeat ad ſimilitudinem nobilis auis ad pedes meos conſtruere ſibi nidum ex racemis propriæ vilitatis & palmitibus meæ dignitatis. In quo quieſcat per iugem memoriam ſuæ vilitatis, quia homo mortalis per ſe ſemper pronus eſt ad malum, & tardus ad bonum, niſi gratia præueniatur. Miſericordiam quoque meam crebrius pertractat, recolendo, quam paterne paratus ſim ſuſcipere poſt lapſum ad me per pœnitẽtiã reuertentẽ. Cũ vero a nido ad paſqua libuerit euolare, in ſinũ meũ progrediatur, vbi per gratitudinem amatoriam recolat diuerſa beneficia quæ ſibi ex ſuperabundantia pietatis meæ gratis impendo. Si vero adhuc longius ſpaciando pennas deſideriorum ad altiora extendere delectatus fuerit, eleuet ſe tanquam velox aquila ſupra ſe per contempla-

templationem cæleſtium, volitando contra faciẽ meã, aliſque Seraphim, auſu charitatis ſubleuatus, regem in decore ſuo ſpeculetur claris obtutibus mẽtis. Sed quoniã non eſt præſentis temporis diu poſſe perſiſtere in accumine contemplationis, quæ hic vix adipiſcitur, rara hora, parua mora, preſsis iterum alis per recordationem propriæ vilitatis continuo ſe demittat in nidum ſuum, ibique moretur pauſans, quouſque rurſus euolare per gratiarũ actionem ad paſqua delectetur amœna, & per cõſequens tanquam inexceſſu mentis culmen attingat diuinæ contemplationis. Et ſic crebro his vicibus alternatis, ſiue ingrediatur per conſiderationem proprię fragilitatis, ſiue egrediatur per beneficiorum acceptationem, ſiue etiam ſubleuetur per cœleſtium contẽplationẽ: ſemper delectationes inueniat cœleſtiũ gaudiorum.

¶ Memor etiam cuiuſdam ſibi deuotius commendati, qui poſt conſumptum primæuæ iuuentutis florem, tanquam ſeculo abrenuntians, ſe deinceps deuouerat Domino ſub religionis habitu ſeruiturum: conuerſa ad Dominum exhibuit illi cor ſuum, deſiderans, vt per amorem quo illi promiſerat, ſicut in præcedentibus patet, quod beneficia diuinarum conſolationum ſuarum, quibuſlibet ab ea humiliter quærẽtibus, etiam hoc nũc dignaretur perficere ad ſui metipſius ſummam laudem & prædictæ perſonę conſolationem & vtilitatem. Statimque conſpexit cor ſuum in ſpecie cuiuſdam canalis erigi & apponi melifluo cordi amantiſsimi Ieſu filij Dei, qui apparuit eiſedens in ſuo regali. Tunc vidit illam perſonam, pro qua orabat, aduenientem corã Domino reuerenter genua flectentem. Ad quã Dominus benigne manũ ſiniſtram extendens ait: Ego ſuſcipiam illum

illum in meam incomprehensibilem omnipotentiam & inscrutabilem sapientiã, dulcissimamque benignitatem. Per hoc dans intellegi tres modos, per quos sæpe dicta persona conuersationem suam componere studere deberet. Primo, vt quandocunque aliquod opus aggredi vellet, semper cũ humilitate cordis diuinæ omnipotẽtiæ aptãdo applicaret profitẽdo se seruũ inutilẽ: vt potequi iuuentutis suę vigorẽ inutiliter cõsumpsisset, ipsi Domino Deo creatori minus intendẽdo, desiderans & orans, vt ex diuina omnipotentia ministretur sibi virtus ad bene operandum. Secundo, vt inscrutabili sapiẽtiæ Dei protestetur se indignũ esse ad suscipiendũ diuinæ cognitionis influxũ, eo quod á pueritia sensus suos nõ exercuit circa diuina studendõ, sed sæpius ipsis vsus est pro vanitate humana, seu pro inani gloria, sicque in profundissimam vallem humilitatis se demergẽdo, summo studio intendat ab omnibus terrenis exocupatus diuinæ vacare contemplationi. Et de his quibus superabundauerit diuinæ liberalitatis superfluis studeat pro loco & tẽpore congruẽti proximis in charitate cõmunicare. Tertio, vt cũ maxima gratiarũ actione accepet, quod Dominus illi ex gratuita pietate sua bonã donauit voluntatem, per quam duo præcedentia perficiũtur. Videbatur etiam Dominus in annulari manus suæ sinistræ habere annulum vilis quidem materiæ, qui habebat gemmam quãdã nobilissimam quasi ignei roboris. Vnde intellexit q̃ per annulũ notabatur vilis conuersatio prædictæ personæ, quã ipsa obtulerat Deo dũ seculo abrenunciauit, & Domino se militaturum deuouit. Per gemmam vero pietas diuinæ liberalitatis, quæ Dominum ad hoc inclinat vt ei ex gratuita pietate diuinæ

uinæ liberalitatis suæ bonam infundat voluntatem, vt omnia opera sua coram Deo efficiantur perfecta. Idcoque vox, id est, intẽtio personæ illius nihil aliud deberet esse, quam laus & gratiarum actio pro tam dignãtissimo diuinæ liberalitatis dono. Intellexit etiam quoties illa persona Domino cooperãte aliquam perficeret bonam voluntatem, statim Dominus illam in specie annuli precioſi imponeret manui suæ dextræ, ostendens illum quasi ex hoc gloriando, omni militiæ suæ cælesti, quòd tale xenium a sponsa sua, id est, a personæ illius anima recepit.

¶Item, pro alia deuotius exorans persona, hanc percepit instructionem, secundum quam totam suam componere deberet conuersationem, vt scilicet, nidificaret in cauerna maceriæ sanctissimi lateris Domini Iesu, & in summo foraminis repausando suggeret mel de petra, id est, dulcedinẽ intẽtionis de corde Iesu deificato, Siq; secundum quod diligẽtissime in scripturis sacris cõuersationem Christi perpendere posset, eius per omnia exẽpla imitari studeret, & specialiter in tribus. Quorũ primũ est, quòd Dominus sæpius pernoctabat in orationibus: vnde & ipse in omnibus tribulationibus si is & aduersis ad orationis semper subsidiũ confugere deberet. Secundo, in hoc, quod sicut Dominus prædicando circumibat ciuitates & Castella: sic ipse studeat, nõ solũ verbo sed etiã in omni opere, gestu, vel quocunque motu corporis sui proximũ per bonũ ædificare exẽplũ Tertio, vt sicut Christus Dominus beneficia diuersa indigẽtibus impẽdit: sic ipse verbis & factis proximis hoc impendat beneficium, vt quandocunque aliquid agere vel loqui disponit, semper tali præueniat intẽtione, vt

in vnio-

in vnione perfectissimorum operum Dominum illud commendet ipsi secundum suam laudabilissimã volun tatem regẽdum ad salutẽ vniuersitatis. Et post cõsuma tionẽ iterum in eadem vnione offerat illud filio Dei ad emendandũ, ac Deo patri digne præsentandum in laudem æternã. ¶ Intellexit etiam, quod quãdocunque per sona illa vellet egredi á nido isto, vti deberet tribus pa lis, super quorũ vno gradiendo, altero á dextris, alteroque á sinistris sustentaretur. Palus itaq; primus esse debet charitas deuota, vt, scilicet, omnes homines in charitate Dei pro posse suo libenter trahere ad Deũ, & omni homini libenter prodesset ad laudẽ Dei in vnione illius amoris, quo Dominus operatus est communem salutem totius generis humani. Secundus palus, quo, scilicet, vti debet á dextris, sit humilis subiectio, qua omni homini propter Deum sit subiectus humiliter, & summopere præcaueat, nequisquã siue superior, siue inferior, in factis aut verbis eius scandalizetur. Tertius verò palus, quo sustentetur á sinistris, debet esse diligens custodia, vt, scilicet, summo conamine seipsum sic omnino immunẽ custodiat, ne vnquam aliquam maculam cogitationibus, verbis, siue factis contrahat, vnde aliquam vel minimam notam offensæ diuinæ incurrat.

¶ Orante etiam ea pro quadam alia persona, demonstratus est sibi etiam status conuersationis eius in hunc modum: Apparuit enim coram throno Dei ædificans sibi thronum ægregium ex gemmis quadratis, vtebaturque quasi auro puro pro cæmento, & quandoque sedens repausabat super thronum quem ædificabat. Aliquando vero exurgens iterum ipsum altius ædificare studebat. Vnde ista intelleyit, quod per gemmas

mas significarentur diuersa grauamina, quibus donum Dei conseruaretur & nobilitaretur in anima hominis illius, quia electis suis iter asperum in hac vita facit Dominus, ne dum delectantur in via, obliuiscãtur eorũ quæ sunt in patria. Per aurum vero, quo gemmæ compaginabantur, notabatur gratia spiritualis, quam habebat, cum qua semper omnia aduersa & grauamina, tam interiora quam exteriora, plena & secura confidentia compaginare deberet ad profectum salutis. Per hoc quoque, quod aliquando in ipso throno sedendo pausabat, demostrabatur quod quandoque in fruitione diuinæ cõsolationis delectaretur. Ac per hoc quod iterum exurgens ædificabat, notabatur repetitum continuum exercitium operum bonorum, per quod ille de die in diem proficit & sublebatur ad profectum.

¶ Oranti quoque pro altera, status ipsius hoc modo sibi reuelatus est. Vidit enim arborem quandam valdẽ venustam ante thronum gloriæ diuinæ maiestatis, cuius stirps & rami rotunda viriditate vernabant, sed folia ipsius aureo splendore rutilabant, quã arborem persona illa pro qua orabat, ascendens quasi quodam instrumento præscindebat quosdam ramusculos iam arescere incipientes, quibus præscisis protinus de throno Dei eiusdem coloris ramus vndique constipatus apparebat & ipsi porrigebatur, quem loco præscissorum interseret. Qui statim vt apponebatur conualescens, producere videbatur fructum rubei coloris, quem illa persona decerpens obtulit Domino, & Dominus miro modo delectabatur in ipso. Per arborem siquidem illum notabatur religio, quam eadem pro qua orauit intrauerat ad

seruien-

seruiendum Deo. Per folia aurea notabantur opera bona, quæ in ordine perficiebat. quæ ex meritis cuiusdam propinqui sui, qui ipsam ad ordinẽ duxerat & deuotis desiderijs & orationibus suis Domino cõmendauerat, tãto reputabãtur digniora, quãto aurũ alijs prævalet metallis. Per instrumentũ autẽ quo arescentes ramos præscindebat, notabatur consideratio defectuum suorũ, quos recognoscens per dignã pœnitentiã prescindebat. Per ramũ quoq; qui sibi porrigebatur de throno Dei ad inserẽdũ loco prescisi rami, significabatur perfectio sanctissimæ conuersationis Iesu Christi, quæ suffragantibus meritis prędicti propinqui sui, semper paratius quoslibet ipsius supplet defectus. Per fructũ insuper quẽ carpendo offerebat Domino, significabatur bona voluntas, quã ad emendandũ defectus suos habebat. In qua Dominus magnopere delectatur, quia multò magis acceptat bonam voluntatem sinceri cordis, quã opera magna sine intentione pura.

¶ Post hæc orans pro duabus personis sibi deuotè commissis (de quarũ statu tamen nihil sciebat) dixit ad Dominum: Tu Domine, qui corda nosti omniũ, dignare mihi multum indignæ de his duabus aliqua reuelare quæ tuæ sint placita voluntati, & ipsorum cõgruant saluti. Tũc Dominus benignè multũ proposuit sibi duas reuelationes de duabus alijs personis, pro quibus tunc orauerat, quarum vna literata, altera verò fuerat illiterata, sed tamen conuersa sicut & prior. ¶ Reuelatio itaque de statu personæ, quæ fuerat literata, talis erat. Namcùm oraret pro ea, Dominus respondit: Ego assumpsi eam cum Apostolis in montem noui luminis. Vnde secũdũ interpretationẽ nominum apostolorum in mon-

in monte assumptorum persona ista studeat componere suam conuersationem. Petrus itaque interpretatur agnoscens, ergo studeat ipsa in omni scriptura quam legit, diligenti consideratione inuestigare, vt agnoscat seipsam. Verbi gratia: Cùm legit aliquid de vitijs vel virtutibus, diligenter perpendat, si quid adhuc in se de vitijs reperiat, aut quantũ in virtutibus illis profecerit. Sicque seipsam perfectius agnoscendo studeat etiam secundum interpretationem nominis Iacobi, qui dicitur supplantator, in se viriliter luctando omne vincere vitium, & ad virtutum quæ sibi defuerint, fideliter conari profectum. Quia verò Iohannes interpretatur, in quo est gratia: studeat quotidiè vna saltẽ hora inter diẽ & noctem, manè aut vesperè, vel quandocunque magis sibi viderit expedire, se ab omnibus exterioribus abstrahere, & recolligere intra se ad vacãdum mihi & videndum quæ sit voluntas mea. Et quicquid tunc inspirauero illi, siue vt me laudet vel gratias agat pro beneficijs, tam, sibi quam vniuersitati collatis, vel vt pro peccatoribus siue animabus purgandis exoret, in hoc tũc summa deuotione se exerceat pro modulo suo, per moram quam statuerat sibi: & alios Apostolos similiter imitari studeat semper.

¶ Reuelatio verò de persona illiterata hæc erat. Illa itaque grauabatur pro eo, quòd sibi videbatur habere impedimentum ab oratione ex diuersis curis officij sibi commissi. Vnde cùm oraret pro ea, tale à Domino accepit responsum: Ego non elegi eam ad hoc, vt tantum vna hora diei mihi seruiat, sed magis ad hoc vt tota die sine vlla intermissione mihi adsit, id est, vt omnia opera sua continuè ad laudem meam perficiat, ea intẽ-

tione qua vellet orare. Et insuper hanc superaddat deuotionem, vt scilicet, in omnibus operibus, quibus in officio suo laborat, semper desideret quod omnes qui vtuntur laboribus suis, nõ solum reficiãtur in corpore sed etiam attrahantur in spiritu ad amorẽ meũ & cõfortentur in omni bono. Et hoc quotiescunque facit, toties quasi singula fercula operum & laborum suorum quadam saporosissima salsamihi bene condire videtur.

Quod Ecclesia figuratur per membra Christi, & quomodo infirma membra debemus sanare?

CAPVT. LXXV.

ITem orante ea pro quadam persona, apparuit illi rex gloriæ Dominus Iesus: qui in forma corporis sui præmonstrabat sibi mysticum corpus Ecclesiæ, cuius ipse sponsus & caput dignatur vocari & esse. Nam videbatur in corporis sui parte dextra regalibus vestibus in diuinis solenniter insignitus. In sinistra verò parte corporis, nudus & quasi totus vlceribus plenus. Vnde ista intellexit, per dextrã partẽ Domini electos quosq; in Ecclesia designari, qui specialis gratiæ dono, & virtutum meritis á Domino præuẽti sunt in benedictionibus dulcedinis. Per sinistrã vero impefectos quosque, qui adhuc laborãt vitijs & defectibus, figurari. Per ornamenta quoque, quibus dextra Domini apparebat ornata, notabantur obsequia & beneficia illa, quæ quidem ex speciali deuotione impendere student illis, quos agnoscũt speciali priuilegio virtutum, siue diuinæ familiaritatis gratia, cæteris præstantiores. Quia quotiescunque aliquis

quis benefaciat electis Dei propter gratiam infusa Deo collatã toties nouo ornatu videtur dextrã Domini per ornare. Sed sunt quidam, qui libenter propter Deũ benefaciunt hominibus bonis, sed defectus malorum siue imperfectorũ durius arguendo, quandoque per impatientiã magis lacerant, quã emendent. Et hi videntur vlcera Domini quasi pugnis impetere furiose, de quibus sanies repẽtino impetu expressa resilire videtur in facies eorum, id est, arguentiũ, inficiens & deturbans eos. Sed benignus Dominus propria pietate deuictus, amicorumque suorum specialium quibus benefaciũt amore prouocatus, hæc quasi dissimulans, respicit ad ornamenta beneficiorum specialibus suis impensorum, & cum veste sua dextra, id est, propter electorum merita maculas illas detergit. Et adiũxit Dominus: Vtinã quidam saltem per expressionem vlcerum amicorũ suorũ dignarentur addiscere, qualiter vlcera corporis mei, scilicet, Ecclesiæ, hoc est, defectus proximorum possent curari, vt scilicet primo leniter tangendo, id est, lenibus admonitionibus in charitate proximorũ defectus studerẽt emẽdare. Dũ autem perpẽderent, se sic nõ posse proficere, processu temporis studerent durius corripiẽdo sanare. Sed sunt quidam, qui de vlceribus meis, nullam videntur habere curam. Videlicet, hi, qui defectus proximorum agnoscentes, ipsos quidem ex hoc vilipẽdunt. Nec tamen eos corrigere aliquatenus vnico verbo satagunt, ne forte ipsi aliquid grauaminis incurrant inducentes sibi excusationem, dicendo cum Cain: Nunquid custos fratris mei sum ego? isti videntur vlceribus meis tanquam quoddã imponere emplastrum nõ quod sanet, sed quod potius cõputrescere faciat vul-

nus

nus meum & quasi vermibus scaturire, dum sua tacitur nitate defectus proximorum sinunt excrescere, quos forte aliquibus verbis potuissent emendasse. ¶ Sunt & aliqui, qui dum defectus proximorum causa correctionis produnt si non vident statim secundum suam complacentiam eos corripi, seu iudicari, protinus exasperãtur & cum indignatione proponunt in corde suo de cæteros se nil prodituros, nec aliquem correcturos, dum videtur eis quod eorum verba minus attendantur: sed non omittunt tamen proximos suos in corde suo durius arguere, & aliquando detractionibus obfuscare. Nec tamen pro admonitione, vel emendatione proferunt aliquod verbum: & isti videntur vlceribus meis imponere emplastrum quodam, quod foris quodammodo tumorem contegat, sed intus quasi igneo tridente vlcera mea pœnaliter dilacerando torqueat. ¶ Qui verò quod emendare possent, quamuis non malitiose, sed tamen pertranseunt incuratê: hi videntur quasi pedes meos conculcare. Qui autem voluntatem propriam secundum placitum suum perficientes, non curant quis de electis meis scandalicetur, dum tantummodo suæ satisfaciant delectationi: hi videntur quasi contrectando manus meas igneis subulis dirê transpungere. ¶ Item sunt & alij, qui prælatos, perfectos & religiosos sincero affectu diligunt, & vt iustum est, tam verbis quam factis reuerentur & extollũt. Discolos verò prælatos & imperfectos quodammodo vilipendunt, & omnia eorũ facta cum impatienti corde grauius iudicando despiciunt. Et hi partem capitis mei dextram, velut gemmis & margaritis decenter ornare, partem vero capitis mei sinistram & vlcerosam (quam super eos ad pausandum

reclinare

reclinare desiderabam) videntur nequiter abijcere & pugnis insuper immitibus impetere. Sunt etiam & alij, qui adulantur malefactis Prælatorum siue superiorum, vt vel sic amicitias eorum acquirendo liberius proprię permittantur deseruire voluntati. Et hi profecto videtur caput meum retrorsum pœnaliter recuruare, ac dolori meo contumeliose insultando in vermibus & vulneribus capitis mei quodammodo delectari.

¶ Cum ergo Dominus Iesus per iam dictam reuelationem videatur sibi Ecclesiam sic appropriare, quasi boni sint dextra pars corporis sui, deteriores vero pars sinistra: quilibet Christianus summopere inuigilare debet, qualiter congruum ministerium sano, siue infirmo membro Christi exhibeat. Valde enim abominabiliter videretur facere, si quis vlcera amici sui pugnis contorqueret, siue venenatis emplastris foueret, aut caput suum super se inclinatum deijceret vel deorsum torqueret. Similiter quilibet abhorrescat in animo suo, si Domino Deo creatori & Redemptori suo tam inhumana crudelitate se considerat aduersari magis quam deseruire, & elaboret sic mores suos temperare, vt fidelissimo remuneratori suo in omnibus pro modulo suo videatur magis prodesse quam obesse, vt, scilicet, perfectioribus ad laudem Dei beneficia quæcunque possit, impendat, quibus in bonis promoueantur. Et imperfectioribus omnem quam possit exhibeat curam, quo emendentur. Et insuper prælatis suis deuoto affectu subiectus sit omnibus bonis obediendo & obsequẽdo, & defectus eorum digne supportando. Nec tamen illis in factis culpabilibus aduletur. Et quæ non pot-

verbis corrigere, continuis desiderijs & orationibus intimis ad Deum fusis conetur pro posse suo fideliter emendare.

Sanctorum communio & Spiritualis participatio quid conferat?

CAPVT. LXXVI.

CVm alia quædam persona sibi deuotius esset commendata: ipsa more sibi solito dum venit primo ad orationem suam, desiderabat obtinere á Domino, vt eã dem participẽ faceret omniũ quę per se (licet indignã) ipse Dominus dignaretur operari in vigilijs, ieiunijs, orationibus, cæterisque operibus pietatis. Cui respondit Dominus: Ego certè cõmunicabo illi omnia beneficia, quæ incontinens diuinitatis meæ dignatio in te gratuitò operatur, & operabitur vsque in finem. Ad quod illa: Cũ vniuersa Ecclesia tua sancta particeps sit omniũ, quæ tã in me & per me, quã etiam per alios electos tuos operari dignaris, quid tũc ista persona specialius ex hoc á pietate tua debet recipere, quod ego eam speciali affectu participem desidero fieri beneficiorum omnium á te mihi collatorum? Respondit Dominus: Ad similitudinem, sicut cum aliqua puella nobilis quæ ex margaritis, & gemmis artificiosè componere scit ornamenta diuersa, quibus tam se, quam sororem suam exornat, ipsi patri suo, ac matri, omnibusque domesticis gloriam acquirit, & honorem: attamen ipsa, quæ semet monilibus, & armillis exornat, quæ sibi præparauit, maximum obtinet vulgi fauorem & laudem; & per consequens

quens etiam soror ipsius prædilecta quã sibi similibus ornamentis decorauit, etiam si non tam per omnia exquisitis: maiorem habet gloriam quam ceteræ sorores ipsius, quæ similiter non sunt ornatæ. Similiter etiã licet Ecclesia participet singulis beneficijs cuilibet fidelium impensis, tamen ille qui accipit illa, maximũ profectum habet, & consequenter ille, cui ipse speciali affectu desiderat cõmunicare, etiam maiorem exinde consequitur fructum & profectum. ¶ Tunc illa proposuit Domino quod hęc eadem persona, quæ sepius piæ memoriæ D. Mechtildem in sua infirmitate recreauerat de suis expensis, tamen mœsta querularetur, se minus osequij ipsi impendisse. & insuper etiã doleret pro eo quod rarius cum ea locuta fuisset de salute animæ suæ, eo quod semper timebat eam impedire. Ad quod Dominus respondit: Ex bona voluntate qua sæpius hilari liberalitate benefecit electæ meæ, & libenter feciſſet plus, ipsa adhuc quotidie seruit mihi ad mensam: sicut princeps illustris Domino suo imperatori. Ego enim delector in omnibus quibus ipsa electę meæ seruiuit, ministrãdo illi vires per beneficia quę illi impẽdit in cibo, potu & similibus, nec non in omnibus cogitationibus, verbis & factis, quibus vnquam se ad promouendam ipsam electam meam in quibuscunque necessarijs commouit. Sed defectum illum quem se habere querulatur ex hoc, quod rarius cũ ea loquebatur, ego ipse suplebo illi. Insuper, propter cõgratulationẽ qua deuoto corde congaudet electę meę in omnibus beneficijs á me sibi collatis anima ipsius eternaliter in se recipiet in cœlis cum inæstimabili delectatione, resplendorem omnium beneficiorum meorum ab anima illius sponsæ meæ, quam incomprehensi

bilis fulgor diuinæ claritatis meæ dirigit in illã. Quia si cut sol fulgens in aquã dat splendorẽ in parietẽ: sic splen dor beneficiorum meorum refulgens in animabus eorum, quos specialibus beneficijs præueni in terris, in benedictionibus meæ diuinæ dulcedinis æternaliter splẽdorem dabit in animas eorum qui spirituali congratulatione congaudent ipsis, imo tanto differentius, sicut purum speculum distinctius imaginem oppositi sui repræsentat.

De profectu tentationis, & consuetudine frequenter communicandi.

CAPVT. LXXVII.

PRo quadam persona tentata Dominum exorans, tale accepit responsum. Ego tentationem illam immisi & permitto ei ad hoc vt talem defectũ suũ recognoscẽs & dolens, dolendoque deuincere studens, nec præualẽs, humilietur: & per hoc alij eius defectus quos nõ recognoscit, coram oculis meis ex parte deleantur: sicut contingere solet hominibus, qui dum vnam maculã cui dentiorem in manibus suis considerant, manus totas abluunt, ficque & ab alijs sordibus mundantur, quas nequaquam abluissent, si per illam euidentiorem compulsi non fuissent.

¶ Quædam persona, exigente zelo iustitiæ, quando que commouebatur aduersus quasdam alias, quas ipsa apud se iudicabat minus paratas vel deuotas, sæpius tamen ad cõmunionẽ accedere. Et hoc quãdoque palã ipsis opponens, quasdam verbis suis fecit pusillanimiores

miores ad communicandum. Pro qua dum ista orans Dominum interrogaret, qualiter ipse hoc in ea reputaret, Dominus respondit: Cum delitiæ meæ sint esse cum filijs hominum, & ego hoc sacramentum ex magno affectu in meã cõmemorationem retractandũ & sedulò susceipiendum reliquerem: insuper hoc me cum fidelibus remansurum vsque ad consummationem seculi obligauerim. Quicũque aliquem (qui non sit in mortali peccato) sed communicat digne verbis vel suasionibus retraxerit, ille quodãmodo meas delitias (quas in his habere possem) impedire videtur ex se, ad similitudinem cuiusdam seuerioris pædagogi, qui filium Regis durius compesceret vel retraheret á consortio, & collocutione inferiorũ suorũ ignobiliorum vel pauperiorũ (de quorũ consortio filius Regis multum delectaretur) eo quod iudicaret iuuenculo suo magis congruere quod regali frueretur honore, quam cum pila, vel consimilibus luderet in platea. Tũc illa: Domine si homo ille proponeret istud de cætero cauere, nunquid tu illi ignosceres, quicquid hucusque in illa causa deliquit? Respondit Dominus: Non solum ipsi dimitterem, sed etiã intantum hoc ab eo acceptarem, sicut filius Regis acceptaret á pedagogo suo, si cum serena blanditate reduceret sibi coætaneos suos prædilectos ad secum ludendum, quos paulo antea cum dura repulerat seueritate.

De modo zelum exercendi: & de oratione.

CAPVT. LXXIX.

CVm oraret pro quadam persona, quæ inde grauabatur, quod timebat se culpam quandoque incurere

coram Deo, ex eo quod molestius ferret negligentias quorundam, quorum exemplo timebat minui religionis & disciplinæ profectum: his verbis â magistrorum optimo est instructa: Si quis desiderat vt zelus ipsius mihi sit laudabilissimum sacrificium, & animæ suæ vtilissimus profectus, tria debet summopere curare. Primum est, vt personæ illi, cuius negligentias persequitur cum humanitas seu indigentia exigit, sereniorem exhibeat vultū, & secundum suam exigentiā verba & opera charitatiua. Secundū est, vt caueat ne in aliquo loco recitet illas negligētias, vbi nullam sperat emendationem, siue illius personæ quæ culpabilis est, siue aliarum audientium cautelam. Tertium est, vt si quid conscientia sua sibi dicit emendandū in aliquo, hoc nullo amore humano reticeat: sed purè ad laudem Dei, & animarū salutē quærat occasiones, quomodo charitatiue & proficue defectus possit deponere. Et tunc certe remunerabitur secundum laborem non secundum profectum. Quoniā si nullus sequitur profectus, hoc profecto non suum, sed aliorū sibi non consentientium, sed contradicentium erit damnū. ¶ Item orans pro duabus personis verbis adinuicē contendētibus, quarum vni videbatur quod ipsa iustitiam defenderet: alteri vero videbatur, quod charitatē proximorum promoueret. Respondit Dominus: Cum benignus Pater videt paruulos suos corā se ludentes & iocose cōtendentes adinuicē, quandoq; dissimulat, & ridet: si autē vnum aduersus alterū durius insurgere cōspexerit, repēte consurgens acrius corripit delinquentē: Sic ego pater misericordiarū interim quod eos bona intentione leuius video contendere, dissimulo quidem, licet magis acceptarem, quod integra pace cordis

cordis ambæ fruentur. Sed si aliqua earum contra alteram durius egerit, certe virgam paternæ iustitiæ se corripientem effugere non valebit.

¶ Alia quædam persona frequentius causabatur, se nullum sentire profectum ex oratione pro se orantium. Quod ista proponēs Domino, requisiuit causam ab eo. Cui respondit Dominus: Interroga ipsam quid vtilius iudicet fratrueli suo, vel alteri cuique parentum suorum cui multum desideraret beneficium alicuius Ecclesiæ concedi: vtrum hoc quod Ecclesia concederetur ipsi, aut quod pretium Ecclesię totum insimul puerulo adhuc studēti pręsentaretur, & quid cū argento ageret si proprio arbitrio pueri relinqueretur. Et cum secundum humanā opinionem non possit aliter respondēri, quin vtilius sit puero concessum beneficium Ecclesię, ex qua cū ad annos discretionis suæ peruenirit, potest multis bonis abundare, quam pretium quòd more pueruli inutiliter expenderet, & postea sicut & antea miser & inops egeret. Ergo confidat de mea pietate diuina & sapientia (qui sum pater, frater, & amator ipsius) quòd multo solicitius & fidelius procuro & dispono omnem profectum animæ & corporis ipsius, quā ipsa alicuius consanguinei sui vtilitatem, & quo certe fructum omnium orationum & desideriorum ad me pro salute sua, suorunque diligentissima fidelitate conseruem ipsi vsque ad tempus idoneum & prædestinatū & tunc omnia simul infundam ei, cum nullius poterunt importunitate infici vel minorari. Et hoc longe sibi salubrius credat, quam si statim post alicuius orationem pro ea factam infunderem ipsi aliquam suauitatem, quam forte vana gloria obfuscaret, vel superbia

exicaret, vel etiam quod prosperitatem ipsi concederem terrenam, quæ posset ipse occasio fieri diuersorum peccatorum.

S. Benedictus in regul. ca. 13. &c.

¶Dum hebdomadaria ad Matutinas capitulum legeret, corde tenus reuelatum est illi, quod illa hoc faceret propter præceptum regulæ suæ, quæ dicit quod lectio illa memoriter sit recitanda & ideo tale meritum per hoc aquireret, quasi tot personæ pro ea orantes starent in conspectu Dei, in quot verbis ipsa laborauerat cãtando. Hinc intellexit, quod in extremis secundum Bernardũ homini anxio quasi operasua dicũt: Tu nos egisti, opera tua summus: nos te nõ deseremus, sed semper tecum erimus, & tecum ad iudicium pergemus. Tunc Deo propitio omnia opera obedientię in similitudine personarum honorabilium, consolabuntur eum & interuenient pro eo ad Deum, ita, quod quodlibet bonũ opus ex obedientia recta intentione perfectum, obtinebit homini indulgentiam alicuius negligentiæ. Et hoc erit magnum releuamen homini agonizanti.

¶Item aila hebdomadaria lectura psalterium statutum pro congregatione: rogauerat illam prose orare. Quod cum faceret, vidit in spiritu filij Dei hebdomadariam illam secum assumentem ante thronum Dei patris & orantem patrem suum cœlestem, vt intẽtionem fidelitatis amoris illius quo ipse filius Dei desiderauerat laudem Dei patris & salutem humani generis, daret illi personæ in adiutorium & obtentum omnium desideriorum horũ. Et cũ hoc orasset Filius summi patris, videbatur illico persona eadẽ pro qua orauerat, similibus quibus ipse, vestibus decorata. Vnde sicut filius Dei dicitur stare coram patre, ipsum placando pro ecclesia: sic

&ista

&ista persona in similitudine Hester reginæ stabat coram Domino Deo patre cum filio suo pro populo, id est, pro congregatione sua supplicatura, Cunque in tali statu debita psalterij sui persolueret, pater cœlestis singula verba duplici modo acceptabat ab ea: Videlicet, sicut Dominus aliquis acceptat á fideiiussore quod pro eut Dominus aliquis acceptat á fideiiussore quod pro debitoribus ipse persoluit debita, & sicut á procurato resuo gratificat, quod defert ei nũmos amicis suis charissimis distribuẽdos. Videbatur etiam Dominus sæpe dictæ personæ præstare omnia quæ ipsa desiderabat congregationi orationibus suis obtinere, & eandem etiam statuere coram se ad porrigendum cæteris de congregatione, quandocunque aliqua accederet pro eisdem petitura.

De vtilitate subiectionis, & cur Deus defectus permittat in nobis?

CAPVT. LXXXIII.

CVm oraret pro vno defectu cuiusdam magistratus sui, vt Dominus ipsum emendaret, tale accepit responsum: An nescis quod non solùm illa persona, sed omnes qui præsunt huic mihi dilectæ congregationi, non carent aliquibus defectibus: cùm nullus homo possit esse in hoc seculo, qui omnino careat defectu, hoc me permittente ex abundantia meæ diuinę pietatis & dulcedinis, & dilectionis, qua congregationem hanc elegi, vt inde meritũ ipsius mirificè adaugeatur? Nã multomaioris virtutis est subijci ei cuius defectus cognoscũtur, quã alteri cuius opera per omnia probata videntur. Ad hęc cum ista diceret: Quamuis Domine mi, congauderẽ

V 5 subdito-

subditorum meritis, desiderio tamen etiam prælatos culpa carere, quam timeo eos quandoque contrahere ex defectu. Respondit Dominus: Ego cũ cognoscerem in eis omnem defectum, permitto, quod ex diuersitate curarum quandoque maculantur: alias fortè nunquã deuenirent ad tantã humilitatem. Vnde sicut subditorum meritum crescit ex ipsorum tam defectibus quam profectibus: sic etiam prælatorum meritum creseit ex subditorum tam profectibus, quã defectibus: quemadmodum in vno corpore diuersa se membra promouent ad omnem profectum. In quibus verbis intellexit superfluentem diuinæ sapientiæ pietatem, quæ tam subtiliter disponit salutem electorum, cùm permittit inesse defectus, vt ad maiores ducat profectus, in tantum quòd videbatur sibi quod si bonitas Dei nunquam in aliqua re amplius claruisset, quam in hac pietate, omnis creatura ipsum dignè laudare non posset.

¶ Item orans pro quadam persona grauata, tale accepit responsum: Noli diffidere, nullo modo permitto electos meos grauari supra id quod possunt, & semper adsum eis modum ponderãdo: & sicut mater cum paruulum suũ calefacere vult ad ignem, semper tenet manum inter ignem & paruulum, sic ego cũ scio congruere, vt electos meos purgem per tribulationem, nõ facio hoc ad eorũ consumptionem, sed potius ad probationẽ & salutem. Hinc orans pro quadam persona, quã vidit in defectu, ex desiderio, inter cætera dixit: Domine cũ ego, licet minima creaturarũ tuarum, tamẽ ad laudem tuam orem pro homine isto, & cum tu sis tam omnipotens, quod omnia prævaleas, quare non exaudis me? Respõdit Dominus: Sicut ex omnipotentia omnia prę ualeo: sic

ũaleo: sic ex inscrutabili sapientia mea omnia discerno. Nec aliquid perficio, quod nõ deceat: Sicut rex terrenus habens potentiã tã virium quam voluntatũ, quando habere libenter vellet stabulũ equorũ suorũ purgatũ, ipse tamen hoc nullo modo manibus suis facit, quia nõ deceret: Sic ego nullũ cõuerto á malo in quod propria voluntate incidit, nisi ipse sibimet vim inferens, voluntatem mutet, & exhibeat se mihi amabilem & decentem.

¶ Considerans quandoque vnam personam sub Matutinis circuire chorum, & commouere alias ad aliqua obseruanda, in quibus aliquando ex obliuione fieabat confusio in diuino officio, requisiuit á Domino qualiter tale studium â quoquam acceptaret? Cui respondit Dominus: Quicũque ad laudem meam studet in diuinis negligentias præcauere, & alios etiam ad idẽ præmonere, pro illo ego suppleo, quod ipse neglexerit in deuotione & intentione perfecta.

De oblatione grauaminum, & afflictionum.

CAPVT. LXXXVI.

CVm oraret pro quadam persona, quæ grauabatur propter infirmitatem cuiusdam familiaris suæ, quam timebat in breui amissurã, his verbis instructa est á Domino: Cũ homo timet amittere, vel amisit aliquem amicum dilectum, in quo habuit non solũ amicitię consolatiotionẽ, sed etiã exhortationẽ ad animę profectũ: si illud grauamẽ ꝙ cor suũ inde sentit, offert mihi cum integra voluntate, ita quod etiam si bene posset amicũ illum retinere, sponte valet eo carere ad laudẽ meam,

meam, eligens magis vt voluntas mea in hoc perficiatur, quod amicum perdat, quam quod voluntas sua in hoc perficeretur, vt amicum reseruaret, certus debet esse, qui cor suum flectere potest ad talem volũtatẽ, quod post illam horam semper benignitas mea conseruat illã oblationẽ in ea nobilitate & perfectione, & omne grauamen quod post ea ex humana fragilitate sustinet, cooperatur illi in profectum æternæ salutis: in tantum quod singulæ cogitationes cor ipsius grauantes, vt, scilicet, dum cogitat illam & illam consolationẽ, vel adiutorium, vel alleuationem, nunc habere posse in illo homine, quo nunc te oporteret carere. Tales, inquam, & consimiles cogitationes ex humana fragilitate hominem aggrauantes, post supradictam oblationem talem habent effectum in anima, quod in ea præparant locum diuinæ consolationi: quia ego veraciter volo animæ ipsius tot consolationes infundere, quot cogitationes grauantes se post oblationem supradictam permisit in cor suum venire. Et hoc propria coactus bonitate volo facere, sicut artifex operi suo (q̃ ex auro argento ve facit) tot gemmas tenetur imponere quot cistellas ad modum gemmarum in ipso prius adaptauit. Similiter quibus diuina consolatio quam homo comparat trã sitorio grauamine, tantæ virtutis est, quod nullus vnquam homo tam magnum in hac vita potuit dimittere cui diuina consolatio mea centuplum non restitueret in hac vita, & milleplicatum in vita futura.

¶ Alteravice orans pro quadam, quæ nimis desidera bat meritum virginitatis habere coram Domino: & tamen timebat se ex humana fragilitate aliquo modo quãdoque neuum incurrisse: apparuit eadem persona inter amplexus

amplexus Domini niueis vestibus induta, quæ decenti bus erant compositæ plicis. Vnde & his verbis â Domino est instructa: Cũm ex humana fragilitate virginitas aliquem neuum cõtrahit, & inde homo ad verã pœnitẽtiam peruenit, benignitas mea hoc animæ quasi ad conpositionem tribuit, quòd maculæ illæ in virginitate compositæ apparent, sicut plicæ in vestimento. Attamen cum solui non possit scriptura quæ dicit: Incorruptio proximũ facit esse Deo, hæ eædem maculæ ex tam magnis peccatis contrahi possent, vt suauitatem diuini amoris impedirent.

De impedimento proprij sensus: & de merito bonæ voluntatis.

CAPVT: LXXXVIII.

ITem dum oraret pro quadam, quæ desiderabat gratiam diuinæ consolationis adipisci, tale â Domino accepit responsum: Ista sibiipsi impedimentum est, quod non potest suauitatem gratiæ meæ suscipere. Quia cũ ego electos meos atraham mihi quasi per vaporem amoris intimi saporis, obstinatus quisq; in sensu proprio tale sibi impedimentum facit, quale fecerat ille qui vestem nasum obstrueret, ne caperet aromatum fragrãtiam suauem. Sed qui causa amoris mei proprio sensui abdicãdo, alienum sequitur sensum, eius meritum tanto magis cumulatur, quanto grauius contra seipsum facit: quia in hoc non solum est humilitas, sed etiam victoriæ virtus. Vnde dicit Apostolus: Nemo coronabitur, nisi qui legitimê certauerit.

¶ Orans etiã pro quadã, quæ multũ grauabatur ex quo dam

dam labore sibi iniuncto, hoc á Domino est edocta responso: Si quis propter me aggredi voluerit aliquem laborem grauẽ, in quo tale timet incurrere impedimentum, quo deuotionis consequeretur detrimentum, & tamen postponit propriæ animæ aliquã vtilitatẽ, vt meã perficiat voluntatem: huius piam intentionem ego tanti reputo, quod ipsam suscipio quasi pro opere perfecto, quamuis forte hũquã ad hoc veniat, vt hoc opus saltem incipiat: quod tamen habet coram me talem fructum, ac si omnem laborem perfecerit, & nullam vnquam negligentiam interea contraxerit, si tamen voluntati meæ se conformat in iustitia & veritate.

Quòd exteriora non debent præferri interioribus.

CAPVT. XC.

HInc pro alia persona exorans, quæ sæpius grauabatur ex quibusdam causis suo consilio dispositis, tale accepit responsum: Ego per grauamina expurgo negligentiam illam, qua causa illa humanius sentiendo, aliqualiter exteriorum vtilitatem prætulit profectui interiorum. Ad quod ista: Cùm non possimus subsistere absque subsidijs exteriorum bonorum, quid hæc commisit, illa prouidendo ad quam specialiùs hoc respicit. Respondit Dominus: Puellæ nobilis honor & decor est, pelles varias habere sub palio: quæ si eas verteret exterius, quod prius cesserat honori eius & decori, hoc tunc cederet è conuerso in dedecus & cõfunsionẽ. Vnde mater filiæ non sufferens derisionẽ, si non posset aliter, saltem alio desuper eam contegeret amictu ne reputaretur insana: sic & ego diligens tenerè hãc filiam meã talem eius contego defectum per diuersa grauamina, quæ sæpius ex eadem causa permitto ei euenire fine sua culpa. Et insuper, patientiam speciali eam ornatu peroro. Nam primo (id est, principaliter) in Euangelio quærendum esse mandauit regnum Dei & iustitiam eius, id est, profectum interioris hominis. Et hinc exteriora, non quidẽ secundariò quærenda, sed adijcienda potius repromisit. Pondus verbi istius magnoperè perpendat quilibet religiosus, qui specialis Dei desiderat esse amicus, vt interiora animi bona, exterioribus anteponat.

LIBRI TERTII FINIS.

INSINVATIONVM DIVINAE PIETATIS LIBER QVARTVS, SALVTIFERAS continens eruditiones & exercitia totius anni sacris diebus applicabilia.

ARGVMENTVM IN LIBRVM quartum.

Vartus hic Liber reuelationes habet aliquot salutiferas, quæ legentem ad Christianam eruditant perfectionem. Habet præterea, quibus modis, quibus ve exercitijs tam Christum quam eius sanctos, præcipuè suis inf-sti-

tuti-

uitatibus iuxta morem Ecclesiæ orthodoxæ (quæ eas dem ferias instituit) colere debemus, ac honorare. Quomodo item per ipsum mediatorem nostrũ dulcissimũ, quicquid siue pro nobis siue pro alijs, petẽdũ est, facile obtinere; quicquid nobis defuerit, copiosè supplere: atque ex eiusdẽ vitæ passiõnisque diuitijs nostram inopiam valeamus ditare. Potest autem his exercitijs non modo in sectis ipsis, quibus inueniuntur ascripta, verum etiam indifferenter omni tempore vti anima deuota pro sua aliorum que salute. Ex quibus etiam facilè potest aduerti, cæremoniarum vsus atque cultus ecclesiasticus vniuersus quàm sit Deo acceptus. Quòd vero quædam hic per similitudines describuntur & imagines, inde est, quod licet ipsa virgo sancta plenè fuerit luce cognitionis diuinitus illustrata, non potuit tamen eadem quæ ipsa intellexit (vt pote spiritualia) aliter exprimere aut nostro intellectui vt caperentur, congruè monstrare: nisi per parabolas & rerum corporearum imagines & enigmata: quemamodũ & in Sacra scriptura factũ esse constat. Nam de his quæ in excessu mentis constituta absque cuiusuis similitudinis inuolucro non raro fuit experta, vix aliquid potuit verbis explicare. Exhibet autem hic liber, quemadmodum reliqui omnes, mirã diuinæ dulcedinis fragrantiam, qua electos suos adeo tenerè diligit Deus, adeo sapienter gubernat, adeoque clementer euocat errantes, redeuntes denique ad se trahit & suscipit, ostendens electorum suorum votis nunquam diuinam suam deesse prouidentiam, imò quæ desunt eis, ex meritorum etiam suorum thesauro supplere.

QVA

QVA DEVOTIONE NOS AD FESta præparare debemus, & Dei dulcedinem commonere.

CAPVT. I.

IN nocte quadam vigiliam sacratissimæ Natiuitatis Domini præcedente, dum hæc sponsa bonam noctis partem ante Matutinas duxisset insomnem & ruminãdo verba Responsorij illius, scilicet: De illa occulta, &c. multum delectaretur, rapta in spiritu recognouit Dominum Iesum in sinu Dei Patris suauissima quadam tranquillitate quietissime accubantem. Ad quem omnium personarum festum instans, cum deuotione percolere intendentium in simili tudine cuiusdam vaporis, dirigebantur desideria. Dominus autem Iesus totus floridus & delicatus, de corde suo diuino in omnes vapores illos splendorem mirificum immittebat, quo quidem splendore parabatur ipsis via ad ipsum veniendi. Per quam dum singulæ accederent ad Deum, intellexit quod illi, qui se aliorum orationibus humiliter commendauerant, quasi quibusdam manibus ducentium subuecti, ac ex vtraque parte vallati, sine omni errore recto tramite ad Dominum in splendore cordis sui diuini properabant. Illi vero, qui proprijs studijs & orationibus suis confisi, festum deuotè percolere nitebantur, quandoque extra viam calcantes errore itineris impediebantur: quandoque vero ad viam reuertentes accedebant ad Deum in lumine sibi diuinitus ministrato. ¶ Cumque illa multum

scire desideraret, qualiter pietas diuina dignaretur se inclinare ad sorores singulas, recognouit subitò omnes in ipsum paternæ suauitatis accubitum transiatas ad Dei filium, & quamlibet pro desiderio suo & capacitate in ipso delectari. Nec quæquam ab altera poterat impediri, sed quælibet tam pleno affectu fruebatur Deo pro desiderio suo, tâquam si Dñs ipsi soli ese præberet. Quædam enim ipsum complectebantur velut tenellum infantulum pro nobis incarnatum. Aliæ tanquam amicum fidelissimum, cui omnia secreta cordis securissimè pandere possent, se ad ipsum habebant. Aliæ verò tanquam sponso florido vnitæ ex millenis millibus electo secundum omne cordis sui delectamẽtum ipsi blandiebantur. Et sic singulis pro delectamento proprij affectus dabatur in ipso feliciter iucundari. ¶ Tunc ista accedens more sibi solito humiliter procidit ad pedes Domini sui, dicens: Et quę nunc amantissime Dñe mi, esse poterit præparatio mea, vel quid potero beatissimæ matri tuæ in festo isto sanctissimi partus exhibere obsequij, quæ etiam horas eius (ad quas voto religionis astricta sum) ex infirmitate corporis persoluere omisi? Tunc Dominus benignus inopiæ suæ misertus, videbatur, singula verba quæ ipsa ad laudem Dei & lucrũ animarum alicui siue dicendo siue expediendo per Aduentũ fuerat locuta, blande offerre suæ dulcissimæ matri, sibi mirifice assidẽti in gloria in supplemẽtum omniũ, quibus ista neglexisset eã debitis honoribus & obsequijs reuereri. Quod mater Dñi multũ gratanter acceptans, miro modo exinde est perornata. Quam accedẽs anima deuote, orabat, vt vnigenitũ suũ pro se dignaretur exorare. At illa protinus materna benignitate serenata,

serenata, se ad ipsam inclinabat, & deinde suauibus amplexibus & osculis Vnico suo blandiens, his verbis pro ea orabat, dicens: Tuus affectus mi fili predilecte, affectui meo vnitus te efficacissime precibus huius tuæ dilectricis inclinet. Post hæc ista dilecto suo blandiens, his verbis ipsum alloquebatur: O dulcor animæ meæ Iesu amantissime ac desiderantissime omnium charorum charissime. Cumque hæc & his similia multiplicasset amaroria, dixit ad Dominum: Et quem fructum hæc verba ferre possunt, quę vtilitas mea tibi efficere potest insipida? Respondit Dominus: Quid refert cuius generis sit stirps, vel lignum quo aromata vel pixides vnguentariæ circummouentur, cum eundem spirent odorem? Similiter cum aliquis me alloquens dicit: Dulcissime Domine, &c. quanuis ipse qui loquitur indignum se reputet propria vilitate: dulcedo tamen ingenita diuinitatis meæ in semetipsa medullitus commota, fragrantiam mirę delectationis mihi metipsi aspirat & etiam in ipsum qui dulcedinem meam talibus verbis affectuose instigat, odorem salutis æternæ profundit.

In vigilia dulciss. Natiuitatis Domini. Quomodo ad instans festum anima purgatur: & quam gratanter acceptet Dominus cæremonias ordinis?

CAPVT. II.

SEquenti vero die ante Matutinas aliquanto tempore peruigilans, in amaritudine cordis retractabat coram Dño defectum impatientiæ suæ, quam vespere

incurrerat ex quadam negligentia sibi seruientium. Cumque audiret primum signum ad Matutinas pulsari, exhilarata spiritum laudabat Dominum in sonitu illius primi signi, quo prenunciabatur sibi instans festū prędulcissimi natalis Dñi sui. Et ecce pater cœlestis blãde eam alloquens, ait: Ecce immitto animę tuæ affectū illum, quem prędmisi ante faciem Vnigeniti mei ad purgandum mundum â peccatis suis, quo & tu ab omni peccati macula, negligentiarum nœuo plene purgata digne ad festum instans prępareris. Illa vero tali dono accepto, adhuc reuoluebat in corde defectū suum cũ mœrore, reputans se omniũ donorum Dei valde indignam, qua ex tam parua sibi seruientium negligentia ad tantam impatientiã foret delapsa. Super quo diuina misericordia eã tali instruxit intelligentia: quod, scilicet, omnes cogitationes quibus homo cum mœrore suum retractat defectū post digne peractam penitentiã (de qua scriptura dixit: In quacunq; hora conuersus fuerit peccator & ingemuerit, omnium peccatorum suorum non recordabor amplius) nihil aliud sunt quam quædã habilitatio ad gratiam Dei recipiendam. Ad secundum vero signum campanæ dũ similiter per illud intẽderet laudare Dominum, Deus pater ait: Ecce iterũ immitto animæ tuæ eũdem affectum quem præmisi ante conspectum filij mei ad omnes humanæ fragilitatis emẽdandos defectus: qui similiter emendabit omnes defectus tuos, in quibus non est profectus. Verbi gratia: Sunt quidam defectus, quos homo in se recognoscẽs humiliatur & cõpũgitur: & in his est profectus humanæ salutis. Et tales defectus permitto quandoq; etiam amicissimis meis, vt per ipsos in virtutibus exer

ceantur.

ceantur. Sunt & alij defectus, quos homo recognoscens vilipendit, & quod peius est, quandoque etiã defendit, nec ab his corrigi consentit. Et talibus defectibus homo maximũ incurrit periculũ, á quibus anima tua nũc penitus est purgata. Ad tertium deinde signũ cãpanæ, dum similiter per illius sonitũ collaudare studeret Dñm, donauit ei pater cœlestis omnes virtutes, quas promiserat ante natalẽ vnigeniti sui in corda veterũ patrũ, scilicet, partriarcharũ, prophetarũ, asiorũq; fideliũ suorũ ad exoptandũ aduentũ eius desiderabilẽ. s. humilitatẽ, desideriũ, cognitionẽ, amorẽ, spẽ, & similia quibus & ipsa digne preparata præsens percoleret festũ. Sicq; his & alijs virtutibus Dñs ipsam decenter cõponens velut stellis mirifice radiãtibus perornauit. Habebat. n. duos modos diuinæ fruitionis. Vnũ videlicet, quo ita totaliter per excessum mentis ferebatur in Deum, quod de illa fruitione per pauca respectu veritatis ad vtilitatem proximorum enarrare potuit. Aliũ vero modum, quo sensus per scripturarum exercitationẽ exacuẽs Dño cooperãte spiritualis intellectus fruebatur mirabili sapore & delectatione, tãquã præsentaliter facie ad faciẽ colluderet Dño (sicut amicus amicissimo suo.) At illa nõ quærẽs quæ sua sunt, sed quę Iesu Dñi sui, potius elegit cũ labore ministrare alijs ad laudẽ ipsius, quã vacãdo & gustãdo quam suauis est Dñs proprię satisfacere delectationi. Quod Dñs miro modo videbatur acceptare. Cũq; inchoarẽtur Matutinę, ista per (Deus in adiutoriũ) diuinũ implorauit auxilium. Per (Domine labia mea, &c.) qui versus ter canitur immensam Dei Patris omnipotentiam, ac inscrutabilem Filij Dei sapientiam, dulcissimãque Spiritus Sãcti

beneuolentiam ſalutando toto corde, tota anima, totiſ
que viribus vnum Deū in Trinitate, & Trinitatem in
vnitate ſupplex adorabat. Deinde per quinque verſus
Pſalm. (Domine quid multiplicati ſunt) ad floridavul
nera Ieſu accedens, ſuauiter ea deoſculabatur. Per ſex-
tū etiam verſum eiuſdem Pſalmi ad pedes Dñi procī-
dens adorabat, gratiaſque agebat deuotas pro plena re-
miſsione omnium peccatorum ſuorum. Per ſeptimum
quoque ad manus Domini gratias agebat pro vniuer-
ſis beneficijs ſibi vnquam gratuita pietate Dei colla-
tis. Per octauum, amatorium vulnus ſanctiſsimi lateris
Domini deuotiſsime ſalutabat. Per ſe cum omni crea-
tura ad laudandum fulgidam ſemperque tranquillam
Trinitatem reuerenter inclinabat. Et ad cor Ieſu acce
dens, Illudque intimo affectu ſalutans, Dominum ex-
tollebat pro eo quod in ipſo pleniſsime latent quaſi
reconditæ omnes incomprehenſibilis diuinitatis opu
lentiæ. Quod poſt hæc ad primum verſum Pſalm.
(venite) iterum ad vulnus ſiniſtri pedis Domini
ſe proſternens, plenam indulgentiam omnium pec-
catorum, quæ commiſit in cogitationibus & verbis im
petrauit. Ad vulnus vero pedis dextri per ſecundum
verſum obtinuit ſupplectionem omnium, quæ omiſit
imperfectione ſanctarum cogitationum & verborum.
Ad ſiniſtrum quoque vulnus Domini benedictæ ma-
nus per tertium verſum accepit remiſsionem omnium
peccatorum, quæ commiſsit in operibus. Ad dexterā
deinde vulnus manus Dominicæ per quartum ver-
ſum recepit ſupplectionem dignam omnium quæ omi
ſerat in operibus bonis. Poſtremo, per quintum ver-
ſum accedens ad vulnus lateris ſacroſanctum ſui dulciſ

ſimi

ſimi amatoris (quod abundat & ſuperabundat omni-
bus bonis) illudque deuote exoſculās in aqua illa roſea
quam exinde produxit militaris haſta, ab omnibus ma
culis purgata, ſuper niuem reddebatur cādidata, & ex
pretioſo ſanguine omnigenis eſt virtutibus decorata &
ex aromatico vapore exinde prodeunte intracta eſt ip
ſi fonti totius boni. Sicque (Gloria patri) vt ſupra ad
laudem & gloriam ſuper venerandæ Trinitatis decan
tans. (Sicut erat) per Ieſu cor terminabat, quod totius
diuinæ influxionis eſt contentiuum Per Inuitator.
Etiam, ſcilicet, hodie ſcietis (quod quinquies cum veni
te canitur & poſtea bis repetitur) accepit â Deo patre
purgationem ſeptem affectionum ſuarum, qua ex ad-
iunctione ſanctiſsimarum affectionum Ieſu Chriſti mi
ro modo nobilitabantur. Sub Pſal. vero reliquis, aſtitit
coram Domino in veſtitu ſplendore virtutum quaſi
ſtellis corruſcantibus perornato. ¶Et hic cum deſi-
derium ſuum extenderet in Deum, orans vt in gloria
dulciſsimi natalis Ieſu omnia quæ tam in corporalibus
quam in ſpiritualibus exerceret, ſummam laudem ſem
per venerandæ Trinitatis reſonarent, dum laudes pul
ſarentur, Dominus dixit ad eam: Sicut per ſonum cam
panarum iſtarum prænūciatur feſtum natalis mei: ſic
do tibi quod in omnibus quæ in iſto feſto perfeceris cantando, legendo, orando, meditando, ſic etiam
in exterioribus laborando, comedendo, dormiendo & ſimilibus reſonabunt ſanctæ Trinitati laudes in
vnione deſiderij mei & amoris, quo nunquam diſ-
cordaui â Dei patris voluntate. Dum vero ſeptem cā
delæ aſcēderentur Dominus tribuit animæ ipſius or-
natum ſemptē bonorū Spiritus Sancti quātum capere

potuit. Dum post hæc Dñm oraret, vt pro dignatione qua in diuersorio est natus: etiã cor suũ velit sibi placite õponere, vt in eo nasci dignetur, clementissimus Dominus iterum benigne anuens, quasi pro tecto & muris disposuit in ea omnipotentiam, sapientiam & benignitatem suam. Inter quæ ista quasi in diuersorio miro modo iucundabatur in intimis suis. Cum videret quasi per omne tectum & muros ad modum delectabilium tintinabulorum dependere: omnia opera, quæ per adiutorium omnipotentiæ, & benignitatis Dei in aliquo homine perfecta sunt, quasi data sibi in adiumentum, quo Deo laudabilius hoc festum posset celebrare. Cũ que tali delitiositate velut cœlestibus delitijs frueretur: apparuit Dominus Iesus noua dona superaddens, & amicabilissima dignatione se ibi collocauit cum ministerio cœlestium principum. Hinc, cum vice omniũ membrorum. s. cc. xxv. vicibus legeret: Laudo, adoro, &c. videbatur ipsa sibi quasi ad singulas oratiunculas suas introducere singula obsequia membrorum suorũ in laudem Dei. Hinc etiam uidebatur, quòd Dominus per quendam amplexum lenissimum, omnes sensus ipsius, tam interiores quam exteriores, miro modo purificaret, purificandoq; renouaret, & renouando in vnione sanctissimorũ sensuũ suorũ effectuose sanctificaret. Cũ vero pulsaretur ad Capitulũ ista iterum in somitu cãpanæ illius collaudabat Dñm, gratias agens pro eo quòd ipse personaliter dignaretur illi cap. præesse, sicut etiam fęlicis memoriæ D. Mechtildi dignatus est reuelare. Vnde cognouit in spiritu Dominum (ex deuotione, qua quamplures de congregatione habebant ad illud cap. desiderium, propter iam dictam reuelatio

nem

nem D. Mechtildi factam) á Deo prouocatum, quòd quasi cum ingenti gaudio aduentum congregationis nostrę videbatur pręstolari, sedẽs in loco dominę Abbatissæ, in cuius persona mirabiliter quodammodo videbatur dominari, & super ipsam mirabilius regnare in gloria diuinæ maiestatis suæ, vallatus multitudine omnium ordinum spirituum beatorum sustentatus in solio imperiali per ministerium ordinis Thronorũ. Cũ que congregatio sedisset, Dominus tanquam præ gaudio, ait cum serena illaritate: Ecce aduenerunt amicissimi mei. Hinc, cum puella legeret (Domine iube) & alia responderet (In viam mandatorum suorum, &c.) Dominus extensa venerabili manu benedixit conuentum, dicens: Ego ex omnipotentia Dei patris mei his assensum prebeo. Puella vero prosequẽte (Iesus Christus Filius Dei viui in Bethlehem Iudâ nascitur) omnes chori Angelorum sanctorum audientes dulcifluã Natiuitatem Dñi Dei regis sui prẹnunciari in ęstimabili gaudio repleti, ob reuerentiam ipsius se in terram prosternentes adorauerunt. Cumque conuentus se ad legendum Miserere mei Deus, &c. more solito prosterneret, singuli Angelorum corda sibi commissarum personarum e congregatione, Domino cum gaudio pẽ netrabant. De quibus singulis ad vnũquodq; Miserere mei Deus, videbatur Dñs accipere nexum quendam conuolutum & reponere in sinum suum. Et cum offerebantur corda Domino feruentius amantium, tũc Angeli de choro Seraphim ministrabant Domino & aptãtes corda earũ. Dño. Cum verò penetrabãtur ipsi corda magis in cognitione Dei illuminata, tunc obsequebantur Angeli Domino de choro Cherubim. Quãdo

autem

autem corda penetrabantur se plus in virtutibus exercitantium, ad hoc seruierunt Angeli de choro virtutum. Et sic singuli Angelorum chori ministrabãt Domino, quando corda sibi similium in virtutum meritis offerebantur. Illarum verò corda quæ ob prædictam reuelationem ad specialem deuotionem non erant incitata, deferebantur Domino per Angelorum ministeriũ: sed in corporibus proprijs apparebãt in terra prostrata. ¶ Tuncista in humilitate spiritus accessit ad Dominum, offerens ei primum (Miserere mei Deus) quòd pro persona propria solet legi, dicens: Ecce mi sponse floride, ego libere abdicẽs portioni partis meę: offero tibi hoc primum, Miserere, in ęternam laudem, vt exinde benefacias tuis, meisque specialibus amicis secundum beneplacitum tuæ diuinæ pietatis. Quod munus sibi oblatũ Dominus in similitudine gemmæ cuiusdam nobilissimæ viuæ ac perlucidæ accipiens, ipsam in medio monilis (quod coram pectore suo habebat miro modo gemmis corruscantibus, aureisque floribus diuersimoda varietata vermiculatum) ponebat dicens illi: Ecce hanc amoris gemmam â te modo mihi oblatam ad hoc in medio monilis illius exaltaui, vt qui se tuis commendant orationibus, vel saltem aliquo cogitatu perfecto interuentum tuum exoptant, exinde consequantur salutem sicut adepti sunt Iudęi â serpentibus percussi, ex aspectu serpentis ænei, quem per ministeriũ Moysi fecit in eremo exaltari. ¶ Cum vero finitis Psalmis conuentus de venijs surgeret, aduenerunt duo præclari proceres, ferentes quandã auream tabulam, quam tenentes extendebãt coram Domino. Tũc soluente Domino nexus in sinu suo congregatos, ecce subito

subito in eadem tabula apparuerunt omnia verba psalmi & orationum, quæ conuentus dixerat, in similitudine viuarum gemmarum mira varietate mirabiliter distincta: & quælibet gemmula prætendebat splendorem miræ claritatis, cum clangore sonipræduleis. Per splendorem enim quodam amatorio aspectu alludens â Domino blandiebatur, & personum commouebat ipsum, vt omnem fructum qui ex quolibet verbo vniuersali forte Ecclesiæ prouenturus, illis restitueret duplicatũ, quieadẽ persoluissent. Et hæc omnia intellexit Dñm operantem propter deuotionẽ specialẽ, quã cõuentus ad hoc habebat, quod intellexerat Dominum ipso die semper cap. præsessurum. ¶ Cum vero legeretur tabula, in qua prænunciabantur nomina earum quæ ad Matutinas erant cantaturę vel lecturæ, Dominus singulas personas, quæ studiose intendebãt audire, quid eis foret præscriptum tam serena blandita te videbatur respicere ac nutu capitis deuotè resalutare, quod hoc humana lingua non sufficit enarrare. Sed quæ cum mœrore retractabat, cur eis similiter illa vel illa responsoria non essent præscripta, illarum meritũ Dominus blandè contrectans, ipsas benignè demulcẽdo consolabatur. Tunc ista hoc intelligens in spiritu, dixit ad Dominum: O Domine, si congregatio sciret hunc tam benignæ blanditatis tuæ in eas respectum, valdè mœrentes fierent, quæ nomen suum legi non audirent. Ad quod Dominus: Quæcunque libenter legeret vel cãtaret, si posset, & doleret pro eo quod perficere non potest: hanc ego simili blanditate consolabor, & bonam ipsius voluntatem pro perfecta remunerabo. ¶ Hinc, dum conuentus secundum statuta ordinis negli-

negligentias suas (proloquente Prioriſſa) profiteretur coram domina Abbatiſſa, & per ipſam abſolutè incli narent ſe, Dominus blanda ſerenitate adiunxit: Et ego abſoluo vos authoritate meæ diuinitatis ab omnibus negligentijs, modò cũ bona intentione in mea præſentia profeſsis: Ita quod, quotdocũque ex humana fragilitate eadem iteraueritis, ſemper me ſuper eis miſericordem inuenietis, & ad remittendum promptiorem. Cùm verò more ſolito ſeptem Pſalmi Pœnitentiales propeccatis & negligentijs legerentur, apparuerunt protinus omnia verba illa in ſpecie margaritarum, ſed obſcurarum, in tabula prædicta circa illas viuentes, & ſplendentes gemmas (de quibus præſcriptum eſt) ordinata. Intellexitque per ſpiritum, ideo illos Pſalmos in ſpecie tenebroſarum margaritarum apparere, quia cõuentus ipſos tantumodo perſoluebat ex vſu, & non cũ deuotione ſpeciali. Vnde aduertendum eſt, quòd quãuis debita ex vſu ſuppleta Domino præſententur ad cumulum meritorum noſtrorum: maximè tamen excellentius nobilitatur & gratificatur, quicquid cum intenta perficitur deuotione. ¶ Sub Veſperis verò dum cantaretur in Hymno: Gloria tibi Domine, vidit copioſam multitudinem Angelorum circa conuentum volitãtium, & cum ipſo eundẽ verſiculum ſonoris vocibus iũbilando reſonantium. Tunc requiſiuit â Domino, quem profectũ homines ex hoc haberent, quòd Angeli ſancti ſe ipſorum laudibus adiungendo, vna cũ illis pſallerent. Super quo dum nullum â Domino reſponſum acciperet, & diligentius in illo perquirendo laboraret, tandem diuinitus inſpirata intellexit, quòd quando Angeli ſancti noſtris in terris interſunt ſolemnijs,

nijs, exorant Dominum, vt eos qui ſe ipſis conformare ſtudent in deuotione, etiam adæquare dignetur in vera cordis & corporis puritate. Hinc timere cœpit (vt moris eſt humani) hunc ſe intellectum non ex diuino ſpiritu, ſed ex proprio hauiſſe ſenſu. Ad quod diuinæ conſolationis accepit reſponſum: Noli timere, quia eo quòd voluntas tua tam plenè diuinæ voluntati meæ eſt vnita, quòd nihil vult quam quòd ego volo, & perconſequens in omnibus laudem meam ſummè deſiderans, omnes ſpiritus angelici ſic tuæ conformis ſunt piæ voluntati, quòd ſi antea nõ oraſſent pro vobis, ſecundum quod eos facere per ſpiritum intellexiſti, ex eo quod tibi hoc ipſos facere complaceret, amodò id abſque dubio ſtudioſiſsime vellent ad implere. ¶ Poſt Veſperas dum ex more circumferrentur reliquiæ cum Beatæ Virginis imagine, iſta cũ mœrore reuoluens in corde ſuo, quòd infirmitate præpedita nihil obſequij aut orationum perſoluiſſet per Aduentum ad offerendũ virgineæ matri in ſolemnitate ſua, tam prædulci vnctione Spiritus Sancti edocta, obtulit intemeratæ matri prænobiliſsimum, ac prædulciſsimum cor Ieſu Chriſti pro ſuppletione totius ſui neglecti. Quod Benedicta Virgo maximo cum gaudio & gratitudine ſuſcipiens, in aſpectu illius omnis obſequij, & honoris ſufficiens comperit delectamentum, quia cor illud vnice prædigniſsimum, ac totius boni contentiuum exhibebat matri Virgineæ omnium deſiderabilium ſummam, quæ vnquam ex alicuius deuotione vel orationum ſtudio poſſent honori ipſius materno exhiberi.

De mel-

De meliflua Natiuitate Domini: Quomodo puerulum Ie sum intra nos ſuſcipere & fouere debemus, noſtraq; & nos illi offerre.

CAPVT. III.

IN nocte quadam Natiuitatis Domini ad Matutinas, dum eiſdem conaretur exercitijs intendere, quibus in præcedenti nocte, quæ ſupra habentur, Dñs ipſi vicẽ reddens fidelis ſeruitij ſui, totaliter ſibi eã intraxit, ita quod per quendam ſuauiſsimum ſuæ diuinitatis influxum in animam huius Virginis, & è diuerſo animæ eius cum gratitudine refluxum in Deum per ſingula quæ cantabantur, tam in Pſalmis, quám in Reſponſorijs, inenarrabilis & inæſtimabilis ſuauitatis eam paſceret intellectu. Cùmque in his delitijs miro modo delectaretur, vidit conuentum regi regum Domino in imperáli ſolio diuinæ maieſtatis ſuæ ſublimato reuerenter circumaſtantem, & Matutinas ad laudem & gloriá ipſius cũ deuotione magna perſoluentẽ. Tunc memor plurimorũ, qui ſe orationibus ſuis deuotè commiſerãt, in humilitate ſpiritus dixit ad Dominum: O quomodo decet me indignam pro iſtis orare, quæ cum labore & deuotione tibi aſtant pſallentes & laudãtes: cũ ego heu infirmitate detẽta nequaquam ſimilia vt illæ perficere poſsim? Cui Dñs reſpondit: Optime potes pro ipſis orare, quia ego te ab eis aſſumptã in ſinũ paternæ benignitatis meæ collocaui ad impetrãdũ & obtinendũ omnia quæcũque deſiderat anima tua. At illa: Domine, ſi tibi placet, vt orem pro eis, peto, vt ad hoc perficiendum talem mihi horam conſtitutas, qua id fideliter

ter, tibiq; laudabiliter ac ipſis vtiliter perficiã. Nec tamẽ à fruitione cœleſtium epularũ, quibus me modò paſcere dignaris, aliquatenus impediat. Ad quod Dñs: Commenda ſingulos cognitioni meæ diuinę & amori, quorũ ductu de ſinu Dei patris ad terras propter ſaluãdum hominem deſcendi. Cumq; illa hoc faciendo ſingulas perſonas ſibi cõmiſſas tantummodo nominaret, benignus Dñs dulcore diuini amoris ſui commotus, & cuiuſlibet neceſsitatem in lumine diuinæ cognitionis ſuæ rememorans, amatoria compaſsione ſingulis condeſcendit. Apparuit etiam Virgo mater inclyta in cœleſti gloria filio ſuo aſsidere honorificè ſublimata. Cũque cantaretur Reſponſoriũ (Deſcendit de cœlis) Dominus in verbis illis quaſi commonefactus amantiſsimæ dignationis illius, qua de ſinu Patris deſcẽdens per vterũ inuiolatæ Virginis, noſtræ miſerię exiliũ introiuit: & inde tanquam amore liquefactus ſuauiſsima quadam blanditate arridẽtibus oculis matrẽ ſuã Virgineá aſpexit. Ex cuius amicabilitatis efficientia, omnia interiora eius dulciter poterãt cõmoueri. Per quod omnia gaudia, quibus deſanctiſsima ſua humanitate gãuiſa fuerat in terris, ipſi quodãmodo velut duplicata, renouauit. Apparuit quoq; immaculatus vterus Virginis glorioſę ad inſtar puriſsimi cryſtalli perſpicuus, per quam omnia viſcera eius diuinitatis radijs medullitus penetrata & repleta, refulgebant velut aurũ diuerſi coloris ſerico cõuolutũ, elucere ſolet per cryſtallũ. Videbatur etiã puerulus ille floridus ſummi Patris vnicus ad cor matris Virgineæ auida delectatione fugere. Per quod intellexit, q̃ ſicut humanitas Chriſti lacte paſcebatur virginali: ſic diuinitas delectabatur perfrui puritate ipſius in

sius innocentissimi & amantissimi cordis. ¶Dum verò ad Responsor: Verbum caro factum est, profunde Cõuentus inclinaret se, ob reuerentiam Dominicæ incarnationis: intellexit Dominum dicentem: Quotiescunque aliquis cum deuota gratitudine se inclinat in verbo isto, gratias agens mihi, quod pro amore ipsius dignatus sum homo fieri, toties ego stimulis propriæ mansuetudinis meæ instigatus, me ipsi dignantissime inclino, & ex intimo cordis affectu Deo Patri omnem fructum beatissimæ humanitatis meæ offero dupliciter in augmentum beatitudinis ęternæ hominis illius. ¶In fine verò Responsorij illius in illo verbo. (Et veritate) procedens Virgo Maria gemino decore virginitatis ac maternitatis mirabiliter adornata: primo processit ad superiorem sororem dextri chori, circumponensque brachium suum dextrum humero eius, & suauiter eam constringens, impressit animæ eius generosum infantulum præ filijs hominum forma speciosum. Sicque procedens per totum chorum ad Conuentum, simili modo puerum amabilem & delicatum singularum animabus per blandum impressit amplexum. Omnibus vero puerum illum tenerrimũ in vlnis animæ tenentibus, quædam videbantur caput illius cautissimè & satis commodè, sustentare: quædã verò minus cautè caput tenelli infantuli sustentantes, sinebant illud incommode cadere. Per quod intellexit, quod illæ personæ quæ voluntatem suam præbebant Deo liberè ad omne beneplacitum suum, hę nimirum caput amantissimi Iesu, tanquam molli cusino, id est, bona voluntate sua commodè sustentabãt. Illæ autem quarum voluntas in aliquo erat inflexibilis,

lis, & imperfecta, hæc caput pueruli permittebant incommodè cadere. Ergo euacuemus charissimi corda & conscientias nostras ab omni proprio sensu, & offeramus corda nostra Dño liberã & integra voluntate ad omne beneplacitum suũ, qui in omnibus desiderat profectum nostrum, ne vnquam videamur inquietare saltem ad morulam vnius ictus oculi commodũ tam prędulcis & delicati pueruli intimis nostris dignãtissime inclinati & impressi. ¶Sub Missa verò quæ incipit: Dominus dixit, pius Dominus iterum eam per singula illa verba inæstimabilis dulcedinis intellectu replevit. Hinc sub Gloria in excelsis, dum cantaretur (Primogenitus Mariæ Virginis matris) ista cogitauit quòd Dns magis congruè diceretur Vnigenitus, quãm Primo genitus, eo quòd intemerata Virgo genuerit nullũ alium quám illum vnicum, quẽ de Spiritu Sancto meruit cõcipere. Vnde B. Virgo blanda serenitate ipsi respondit, dicens: Non tantũ vnigenitus, sed congruentissimè dicitur primogenitus meus dulcissimus Iesus, quẽ primo clauso vtero procreaui, & post ipsum imo per ipsum vos omnes, ipsi in fratres, & mihi in filios, maternæ charitatis visceribus adoptando generaui.

SCHOL. Concors omnium interpretum Sacræ Scripturæ sentẽtia est, Primogenitũ & Vnigenitũ sæpius idem significare, ex Hæbraicæ linguæ, atque Sacræ Scripturæ proprio idiomate. Vtroque autem nomine Christum appellari, frequens est, tum in scriptura tum in Sanctorum scriptis: ac ne sit longum eos percensere, vnus Cyrillus Hierosolymitanus sit instar omnium, cuius hæc sunt verba. Quando ergo Vnigenitus Filius, qui Patri coæternus ante omnia

Cyril lib. de fide ad Theodosium, circa medium.

nia sæcula extitit nouissimis temporibus homo factus, & ex muliere natus, & filius declaratus, & primogenitus appellatus & inter multos fratres numeratus est. Et in homilia de occursu Domini, ait: Christus solus ex solo vnigenitus, cum virginales portas non aperuisset, non est sanctus Domino, sed Sanctus Sanctorum: Dominus Dominorum: Deus Deorum: & Primogenitus Progenitorum vocabitur, & credetur, & prædicabitur.

Dicitur autem Primogenitus, tum quod multos fratres adduxit in gloriam, tum quod ante eum nullus fuit, nam ille primus, vnde Primogenitus: non quod ibi secunda genitura cogitanda sit: quod suspicari scelus, dicere, blasphemia est.

¶Circa Offertorium verò cognouit in spiritu, quòd singulæ de congregatione offerrent Domino munera orationum, quas persoluerant per aduentum, quarum quædam sua offerebant in sinum pueri animabus earum impressi. Ad quas Beata Virgo sigillatim in locis suis accedens obsequebatur cuilibet, affectuose coaptando sinum ac manus sui prædilecti Filij ad recipiendum munera sibi oblata. Quædam verò personæ videbantur ad altare in medio chori accedere, & ibi orationes suas offerre Virgini matri, puerum in gremio gestanti. Ad quarum orationes suscipiendas dum puer tenellus non coaptaretur, exhibebat se quasi præ sui teneritudine non posset recipere. Vnde intellexit, quòd quæ offerebant in sinum pueri Iesu, erant illæ quæ deuotè intendebant Domino in intimis suis, quasi spiritualiter nato, quibus obsequi & cooperari videbatur Beata Virgo,

Virgo, ipsarum congaudens deuotioni & saluti. Sed illæ personæ, quæ tantummodo secundum repræsentationem Ecclesiæ cogitabant Dominum tempore suo in Bethlehem natum, hæ visæ sunt in medio chori accedere ad altare, ibidem offerentes sua Virgini matri. Tunc ista accedens ad Regem gloriæ, obtulit illi, prout rogauerat, quarundam personarum bonam voluntatem, quæ libenter similia perfecissent; si impeditæ ab aliquibus causis etiam vtilibus non fuissent. Vnde edocta per spiritum, intellexit quod illæ orationes quæ erant deuotè peractæ, ordinabantur in tabulam prædictam in specie pretiosarum margaritarum: & bona voluntas earum quæ libenter similia perfecissent, si vtilioribus non fuissent impeditæ, & insuper negligentiam suam dolebant & per consequens humiliabantur, videbatur ordinari in monile illud ornatissimum, quo pectus Dominicum videbatur decoratum, & exinde illæ tantum fructum obtinebant ad accessum diuini cordis: sicut aliquis per clauem potest arcam aperire, ex qua diuersa sumat delectamenta.

In festo Sancti Ioannis Euangelistæ. De modo contemplandi, & de præconio Virginitatis, eiusque custodia.

CAPVT IIII.

IOannes Apostolus & Euangelista apparuit huic Virgini oranti die quadã in aduentu flauis vestibus indutus, quæ aureis vndiq; aquilis erant intextæ. Per

quod figurabatur, quod quantumuis Beatus Ioannes eleuabatur supra se per excessum mentis in contemplatione, dum adhuc viueret in corpore: semper tamē conabatur se in vallē humilitatis, per propriæ vilitatis recognitionem deprimere. Cumque ornatum ipsius diligentius consideraret, videbatur sub aquilis illis aureis quidam color rubeus apparere, qui ex omni parte circa aquilas parum permicabat, figurans quōd Beatus Ioannes contemplationis suæ ordinem semper inchoare studebat á memoria Dominicæ Passionis, quam nimirum oculis conspexerat & corde medullitus per intimam compassionem persenserat: sicque paulatim procedens vsque ad celsitudinem diuinæ maiestatis subuolabat, quam irreuerberatis oculis mētis, quantum mortali homini fas erat, perspicacius contemplabatur. Habebat etiam duo aurea lilia, vnum in dextro, & vnum in sinistro humero, eratque in dextro mirabili scultura scriptum: Discipulus quem diligebat Iesus. In sinistro verō: Iste custos Virginis, &c. ob insigne istorum priuilegiorum specialium, quo ipse solus præ cæteris Apostolis discipulus quem diligebat Iesus, nominari & esse meruit, & quod ipsi etiam Dominus candidum illud lilium, hoc est, matrem suam virgineam in Cruce moriturus commendandam dignum censuit. Habebat quoque coram pectore suo Rationale quoddam mirificum, ob prærogatiuam illam, qua super melifluum pectus Domini Iesu in cœna recubuit. In quo aureis literis viuentibus erat scriptum: In principio erat Verbum. Per quod significabatur viua virtus dignissimorum verborum illorum, quæ in hoc Euangelio continētur. Tunc ista dixit ad Dominum. Ob quam causam amantissime Domine, hunc prædilectū tuum mihi indignæ modo præsentasti? Respondit Dominus: Ideo, feci, vt ipsum speciali tibi adiungam amicitia: & ego tibi assigno istum quem semper apud me habeas patronum in cœlis fidelissimum. Et illa: Doce me, inquit, dulcissime Domine quid ipsi possim obsequij exhibere. Respondit Dominus: Quilibet homo quotidie vnū Pater noster suo legere poterit Apostolo, proponendo ei prædulcem fidelitatem quam cor eius sensit, cum ego docerem ipsos hanc orationem. Ipsumque orabit, vt obtinere sibi dignetur quo secura mihi semper perseuerantia mereatur vsque in finem vitæ suæ fideliter adhærere. ¶In festo vero eiusdem Apostoli sub Matutinis more sibi solito deuotius intendenti affuit idem dilectus discipulus quem diligebat Iesus. (Vnde & ab omnibus amantibus merito & diligendus) multis modis ipsi blandiens. Cui dūm plures de congregatione sibi commissas fideliter commēdasset, & ille omnium vota blande acceptasset, dicens: Ego in hoc assimilor Domino meo, quod diligentes me diligo. Ista dixit ad eum: Et quid ego tanti illa gratiæ potero adipisci in hoc tuo festo prędulci? Qui respondit: Veni mecū tu electa Domini mei. Et assumens eam in spiritu, duxit secum ad melifluam Saluatoris nostri præsentiam, statuitque eam ad dexteram, & ipse declinauit repausaturus ad sinistram. Cumque ambo in sinu Domini Iesu recumberent, Beatus Ioannes indice pectus Dominicum reuerendissima blanditate contingens, dixit: Ecce hoc est Sanctum Sanctorum attrahens sibi totum cœli terræque bonum. Tunc ista requisiuit á Beato Ioanne, cur ipse leuam partem pectoris Domini

mini præeligens eã ad dextrã collocasset. Cui illi respondit. Quoniam ego iam deuici omnia & vnus spiritus cum Deo effectus, penetrare possum subtiliter, quò caro non pertingit. Ergo ego elegi solidà, tu vero cum adhuc viuens in corpore non possis pari mihi modo solidiora penetrando inuestigare: ego te ad ostium diuini cordis locaui, vt tu liberius exinde haustus dulcedinis & consolationis extrahere possis, quos sine intermissione omnibus desiderantibus ebulliens impetus diuini amoris large profundit. Illa vero cum ex motu sanctissimorum pulsuum (quibus sine intermissione quasi mouebatur cor diuinum) ineffabili delectatione afficeretur, dixit ad beatum Ioannem: Nunquid & tu dilecte Dei, horum suauissimorum pulsuum non sensisti delectamentum dum in cœna super idem suauissimum pectus recubuisti, quorum delectatione ego nunc tantum afficior? Respondit: Etiam fateor, veraciter sensi & persensi, quia suauitas illorum medulitùs animam meam pertransiuit. Insuper ex ipsis spiritus meus tam efficaciter est succensus, sicut coquens olla ex nimio ardore ignis feruentius quo potest, succenditur. Tunc illa: Et cur hoc ita penitus conticuisti, quod nec quicquam vel modice saltem exinde nostris profectibus intelligendum conscripsisti? Respondit: Meum profecto erat nouellæ adhuc Ecclesiæ de increato Dei Patris Verbo, vnum describere Verbum, de quo vsque in finem mundi sufficienter carpere posset intellectus totius generis humani, quanuis á nullo tamen vnquam plene possit comprehendi. Eloquentia autem suauitatis pulsuum istorum reseruata est moderno tempori, vt ex

ex talium audientia, recalescat iam senescens & amore Dei torpescens mundus. Cumque ista miraretur venustatem Sancti Ioannis, qui apparebat recumbens super pectus Domini: ipse respondens, dixit ei: Vsque modo apparui tibi in ea forma, qua in terris supra pectus Domini amatoris mei & amici vnici in cœna recubui. Sed nunc delectat, & obtinebo tibi vt conspicias me in ea forma, qua iam delitijs diuinitatis fruor in cœlis. Et cum hoc illa desideraret adipisci, statim vidit immensum pelagus diuinitatis introrsus in pectore Iesu, & in eo beatum Ioannem. Intellexitque, quod vbi diuinitatis impetus efficacissime influxit humanitatem, ibi frequentior esset inhabitatio eius. Ex cuius suauissimis torrentibus auidissime potatus & inebriatus videbatur de corde suo, quasi venam quandam emittere, & ex illa per vniuersum mundi ambitum largiter dispergere stillicidia diuinæ suauitatis, quæ erant saluberrima monita doctrinæ suæ salutaris, & specialiter Euangelij sui: In principio erat Verbum. ¶ Item alia vice in eodem festo, dum multũ delectaretur in eo quod ipso die toties tã nectareis verbis audiuit in beato Ioanne integritatem virginitatis extolli, tandem conuersa ad ipsum specialem amicum Dei, orauit, vt precibus suis nobis obtinere dignaretur, quatenus Dei auxiliante gratia tam diligenti castitatis custodiæ studeremus, quo in æterna vita in gloria Dei etiam tam suaui sonantium laudum præconia cum ipso pro modulo nostro participaremus. Ad quod tale á beato Ioanne accepit responsum: Qui mecum in beatitudine desiderat participare victoriæ brauio, studeat mihi similem modũ currendi

Universidad de Deusto
Biblioteca

rendi tenere in via. Et adiunxit: Ego per omne tempus vitæ meæ frequentius recolens, quam suaui familiaritatis amicitia amantissimus magister meus & Dominus Iesus in me respexerit, imò remunerauerit: postea semper in omnibus verbis & factis meis hoc studiū adhibui, vt diligenter cauerē, ne mihi ipsi, vel alijs aliquomodo darem occasionem, vnde illa magistro meo grata virtus, scilicet, castitas aliquo modo macularetur. Et adiunxit. Nam cum cæteri Apostoli suspecta omnia cauerent, & non suspecta liberius admitterent, vt in Actibus Apostolorum legitur, quòd erant cum mulieribus & Maria matre Iesu, &c. ego inter illos semper me sic cautè gerebam, vt cum aliqua necessitas corporis vel salus animæ exigebat, nunquam viderer sexum refugere nec tamen vnquam omisi diligentem mihi custodiam adhibere. Habebam enim in more, vt vbicunque aliqua se occasio præbere potuit humanitatis, semper inuocabam auxilium diuinæ pietatis. Et hoc est quod canitur de me: In tribulatione inuocasti me, & exaudiui te, &c. Quia Dominus nunquam permisit, vt aliquis ex affectu meo aliquatenus macularetur. Vnde & á dilectissimo magistro meo hoc accepi in remunerationem, quod præ cęteris omnibus electis castitas in me collaudatur. Nec hoc solum, sed accepi etiam in cœlo locum speciali dignitate præeminentem, vbi in gloria & prærutilanti fulgore assistens directius cum dulcore voluptatis suscipio radios amoris illius, qui est speculum sine macula & candor lucis ęternæ. Quotiens enim in Ecclesia per aliquod verbum recitatur memoria castitatis meæ, toties ipse Dominus amator meus delicatissimo blandimen-

mento gestus sui me salutans omnia interiora mea ineffabili replet suauitatis iucunditate: quæ velut efficacissima potio, penetrat omnes medullas animæ meæ. Et hoc est, quod canitur in laude mea: Ponam te sicut signaculum in conspectu meo, id est, quasi receptaculum ad suscipiendum omnes emissiones meę ardentissimæ, imo suauissimæ charitatis. ¶ Post hæc ipsa ducta in altiorem cognitionem, intellexit, ex eo quod Dominus dicit in Euāgelio: In domo Patris mei māsiones multæ sunt, specialiter foro tres māsiones, in quibus beatificantur triplici modo integritatem virginalis pudicitiæ sectantes. Prima mansio est illorum, qui, sicut prędictum est de Apostolis, suspecta omnino fugiunt, & non suspecta rationabiliter admittunt: & si quid inter hęc mentem pulsando tentauerit, viriliter certando deuincunt. Si quándo verò ex humana fragilitate aliqualiter succumbunt, hoc dignis pœnitentię fructibus delent. Secunda autem mansio est illorum, qui tam in non suspectis, quam in suspectis cautius agentes, omnino elongantur ab omni quod posset esse occasio alicuius tētationis. Castigant carnem suam & in seruitutem redigunt, in tantum quod quasi impossibile sit illi contra spiritum rebellare. De quorum numero videtur esse Sanctus Ioannes Baptista, & cæteri spirituales viri, qui omnes in hac secunda mansione beatificantur, secundùm hoc ex vna parte quod pietas Dei eos gratuito sanctificauit: Ex altera parte, secundum quod ipsi gratiæ Dei præcipuè sunt cooperati, seipsos â malis retrahentes, & in bonis exercentes. Tertia verò mansio est illorum, qui præuenti â Domino in benedictionibus dulcedinis, omne malum quasi natu-

naturaliter abhorrent: & tamen inter diuersitates accidentium quandoque cum malis, quandoque cum bonis conuersantur pro diuersitate causarum, semper tamen immutabili proposito malum detestantes & bono adhærentes: sicque tam se, quam alios homines studeant immaculatos custodire. Tales homines ex humano affectu, qui eis non deest, miro modo lucrum reportant: dum etiam pium erga alios affectum pertimescentes, humiliantur, & inde diligentius ad sui custodiam animantur: sicut dicit Gregorius: Bonarum mentium est, ibi culpam timere, vbi culpa non est. Inter istos beatus Ioannes Euangelista obtinet priuilegium victoriæ principalis. Vnde & in festo ipsius canitur: Qui vicerit, faciam illum, & cętera: verbi gratia, qui vicerit humanum, scilicet, affectum (faciam illum columnam in templo meo) id est, quasi firmum receptaculum, super quo quasi sustentaturus exuberantia diuinæ delectationis meæ repausem (Et scribã super eũ nomen meum) ideſt, manifesta apparentia imprimam illi diuinæ familiaritatis meæ suauitatem. Et nomẽ ciuitatis nouæ Hierusalem, ideſt, tam interius quam exterius etiam accipiet specialem remunerationẽ pro singulis personis, quarum salutem quęsiuit in terris. Huic concordat, quòd cum altera quadam vice mente reuoluereret, qua de causa B. Ioann. Euang. tantum extolleretur pro integritate virginitatis, B. vero Ioan. Baptista omnino immunis ab omni carnalitate, minus tamen pro tali virtute collaudaretur: Dñs qui est discretor cogitationum & distributor meritorum, in visione monstrauit illi vtrũque, scilicet, Ioan. Bapt. quasi sedentem in solio eleuato & ab omnibus remoto supra mare:

Euan-

Euangelistam vero stantem in medio camini, qui tam terribiliter, succensus videbatur quod flamma ipsum totum inuolabat, tam supra quam infra & circunquaque. Quod cum videret & admiraretur, Dominus instruxit eam dicens: Quid magis videtur tibi laudabile, quod Euangelista non audiret, siue quod Baptista nõ comburitur? Hinc intellexit quod valde dissimilis est præmij, virtus impugnata & virtus in pace seruata. ¶ Itẽ cum in nocte orationi insisteret & speciali deuotione niteretur Domino appropinquare, vidit beatum Ioann. innixum illi, & suauissimis eum amplexibus cõstringentem, diuersisque modis dulciter blandientem: tunc ipsa se ad pedes Domini proprios luitura defectus humiliter prostrauit: quam beatus Ioann. blande alloquens, ait: Non meo consortio absterrearis. Inter Matutinas vero, dum cantaretur (Mulier ecce filius tuus) vidit de corde Dei mirificum quendam splendorem procedentem super beatum Ioan. qui omnium Sanctorũ intuitũ cũ reuerenda admiratione in ipsum prouocabat. Visa est etiã B. mater Virgo speciali alacritate blandiri ipsi, cum ipsa nominaretur ipsius. Vnde etiam ipse prędilectus discipulus speciali blanditate dulcioris affectus, ipsam resalutabat. Similiter cum singula priuilegia specialis amicitiæ sibi á Domino impensa recitabantur, vt est (iste est Ioann. qui supra pectus Domini in cœna recubuit: Iste est discipulus quem diligebat Iesus, & similia) semper simili noui splendoris gloria B. Ioannes omnibus sanctis declarabatur. Et ex hoc omnes sancti in laudem Dei pro tam dilecti discipuli gloria, inæstimabili cõgratulatione prouocabantur. In quo etiam beatus Ioannes mira delectatione

ctatione afficiebatur. In illo autem verbo (apparuit charo suo (intellexit, quòd in illa forma qua Dominus tunc visitauit beatum Ioānē renouabatur ei omnis suauitas mutuæ familiaritatis, quā in omni vita sua vnquam fuerat expertus. Vnde beatus Ioannes velut in virum alterum mutatus, aliqualiter iam prægustauit delitias æternarum epularum, specialiter in tribus, de quibus in transitu egit gratias Deo. Primo enim ait: Vidi faciem tuā & quasi de sepulchro excitatus sum. De secundo: Odor tuus Domine Iesu in me concupiscentias excitauit æternas. De tertio: Vox tua plena suauitate meliflua, &c. Acceperat enim ex virtute dulcissimæ præsentiæ ipsius quandam immortalitatis vitificationem, & ex virtute diuinæ vocationis spem suauissimæ consolationis, & ex blanditate verborum eius summæ delectationis iucūditatem. In eo autem quod legitur quòd ad vocationem Domini surgens, cœpit ire quasi volens gressu Dominum sequi in cœlum: intellexit beatum Iohannem tantam & tam securam habuisse confidentiam de pijssima benignitate Domini & magistri sui, vt speraret, quòd Dominus indignum se non dedignaretur assumere absque dolore mortis. Et quia hoc ausu amoris præsumpsit, profecto etiam accipere meruit. Tunc ista secum mirari cœpit, quia dicitur ideo Ioannem absque dolore mortis transijsse, quia iuxta Crucem Christi passus est mente, & etiam propter incorruptionem carnis. Quomodo ergo nunc dicitur propter cōfidentiam hoc obtinuisse? Ad quod Dominus respondit: Integritatem virginitatis & compassionem meæ mortis electo meo in æterna vita præcellenti gloria retribui: sed illam securam fiduciam, qua

qua de meæ suauitatis superabundantia nihil â me sibi denegari posse intellexit, tali modo complacuit mihi in præsenti vita remunerare, quèd eū ab omni dolore mortis illæsum, quasi in iubilo de corpore assumpsi.

SCHOL. Abolendū duximus in hoc capite, quod Auctor huius libri (non enim fuit B. Gertrudis) vulgari errore ductus, addidit: Nēp: Ioannē Euangelistā de nuptijs ad Apostolatū, vocatū: & coniugē reliquisse, vt Christū sequeretur. Nec referā quæ nonnulli Auctores infimæ classis, partim ridicule, partim blasphemie in hanc sententiam somniarunt: quod nec Iouinianus Hereſiarcha obiecit Hieronymo, quamuis probare conaretur Ioannem Virginem non fuisse: neque Manichæi hac sunt optata vsi occasione, qui & apocrypha congerere soliti sunt aduersus nuptias.

¶ *Itaque de cœlibatu Ioannis, quod nunquam contraxerit nuptias, non tantum Hieronymus aduersus Iouinianū agens: sed & Ignatius (eiusdē S. Ioānis discipulus) vir gratissimus assertor est. Idipsum, non tantum de Ioanne, sed & Iacobo quoque Epiphanius testatur, quibus Augustinus consentire, nemo sanæ mentis non viderit, dum ait, ea de causa Ioannem â Christo plus cæteris amatum, quod neque vxorem duxerit, & ab ineunte pueritia castissimus vixerit. Verum ne nimium leuiter res graues attingere videamur: dicamus vnde commentum illud de Ioannis nuptijs sit deductum, vt intelligatur quam prorsū iudicio valeant, qui talia fingunt. Augustinus in præfatione in Ioannem Euangelistam, dicit hæc, Iste siquidem est Ioānes quem Dominus de fluctiuaga nuptiarum tempestate vocauit, & cui matrem Virginem virgini comendauit. Hæc Augustini verba in eum sensum accipiunt isti, quasi*

Medina de cœlibatu. li. 5. c. 90. Hiero. contra Iouin. lib. 1. Igna. epistol. ad Plulad. Epippa. Hæu. 58.

Ioan-

Ioannes obligatus nuptijs, à Christo vocatus fuerit: non animaduertentes sic Augustinum dixisse, vocatum â nuptijs, non quod cum vxorem duxisset, eã reliquerit, sed quod eam prorsus non acceperit: prout idem ipse Augustinus in fine eiusdem operis aperte testatur, cum vtitur his verbis. Plus amatum, quod neque vxorem duxerit, & ab ineunte pueritia, castissimus vixerit. Nec aliud ab his de Ioãne Augustinum sensisse exploratissimum est: nam Euangelium de nuptijs explicans (quod in primis dicendum fuisset) nullam prorsus mentionem de Ioanne habuit. Sed hæc satis ad refellendum ridiculam de nuptijs Ioannis sententiam.

In festo Circunciſsionis. De *nomine Iesu, deque renouatione propositi boni cum nouo Anno.*

CAPVT V.

DIesancto Circunciſsionis obtulit Domino salutatiunculas dulciſsimi nominis Iesu, quas quædam personæ legerant in laudem Domini. Quæ statim apparuerunt coram Domino dependentia, tamquam in quodam firmamento in specie candidarum rosarum, & de qualibet rosa dependebat aureum tintinnabulũ miræ sonoritatis, quod sine intermiſsione mouebat cor diuinum ineffabili delectatione propriæ dulcedinis & bonitatis, cæterarumque quæ per adiectiua nomina replicauerant, videlicet: Aue Iesu amantiſsime, benigniſsime, desiderantiſsime, & similia. Hinc desiderabat tam intimè dulcia nomina Iesu inuenire adiectiua, quę omnes prædictas salutationes præcellentia diuinum cor eius medullitus penetrando, suauiter afficerent.

Cum-

Cumque in horum scrutinio affectuoſius laborando iam viribus deficeret, Dominus affectu pietatis ductus, imo, vt ita dicam, deuictus, blandè se & quasi in impetu diuini amoris ad eam inclinans, dixit: Ecce impreſsi ori tuo nomen meum digniſsimum, quod palam portabis coram omnibus, & quotieſcunque ad illud præferendum labia tua moueris, melos suauiſsimi clangoris mihi resonabis. His dictis comperit in superiori labio animæ suæ aureis & viuis literis, crebris ictibus, vt astra micantia, rutilantibus delectabiliter inscriptum Iesus. Inferiori verò labio similiter aureis & viuis literis scriptum, Iustus. Vnde per inscriptionem Iesus (quod habebat in supremo labio & interpretatur Saluator) intellexit, quòd omnibus â se cupientibus, salutem & misericordiam diuinæ pietatis pronunciare deberet. Per inscriptionẽ vero Iustus (quod gestabat in inferiori labio) cognouit, quod in his qui durioris essent mentis & blandis monitis non consentirent, diuinæ iustitiæ districtam vltionem proponere deberet, vt vel sic minis durius terrendo corrigeret, quos suauibus monitis alli ciendo ad Deum trahere non valeret. ¶ Post hæc dixit ad Dominum: O amator dulciſsime, dignare congregationi nostræ semper tibi dilectæ, more sponsi amoroſi nouum dare annum. Respondit Dominus: Renouamini spiritu mentis vestræ. Et illa: Nec obliuiſcatur pietas tua Pater misericordiſsime, hoc sanctiſsimæ Circunciſionis tuæ die omnium nostrorum defectus circuncidere. Respondit Dominus: Circuncidimini per consideratione regulæ vestræ. Tunc illa: O amantiſsime Domine, cur respondes mihi

ad hæc

ad hæc tam ſerio & ſeuere, quaſi nullum nobis ad ea gratiæ tuæ auxilium dignareris porrigere, ſed nos pro prio ſtudio in his veſis laborare, cùm tamen, vt ipſe teſtaris, ſine te nihil poſsimus facere? Ad hæc verba placatus, & quaſi melea ſuauitate Dominus delinitus, eam blandè demulcens, dixit: Ego ipſe indubitanter volo vobis in his tam euidenter cooperari, quod ſi quis propter laudem & amorem meũ hoc die, hoc eſt, anni initio, per veram cordis compunctionem animo retractare ſtuduerit, quid in quibuſque regulæ ſuæ articulis deliquerit, & ſtudium de cætero cauendi propoſuerit: huic ego adeſſe volo tanquã magiſter benigniſsimus, qui prædilecto ſibi & delicato diſcipulo ad diſcendas literas poſito in ſinu ſuo indice cuncta oſtendens, incorrecta delet, & omiſſa reſcribit: ſic ego omnes eius defectus miſericorditer emendabo, & negligentias quaſque paternè ſupplebo. Et cum ipſe more pueruli mente vagando aliqua tranſilit inconſiderata, ego interim pro eo diligentiſsima conſideratione ſua ſupplebo neglecta. Et adiecit Dominus: Si quis etiam voluntatem ſuam ab omni quod nouit mihi eſſe contrarium, viriliter retrahere, & ad omne beneplacitum meum ſtuduerit dirigere: huic ego de ſplendore diuini cordis mei lumen cognitionis mini ſtrabo, & ad hoc omnes articulos digitorum eius ordinare volo, vt componere poſsit mihi laudabiliſsimum, & decentiſsimum ſibique ſaluberrimum & vtiliſsimum xenium, quòd ſingulis annis moreſponſæ amantis, mihi ſponſo ſuo florido condignè ad inſtar ſponſalis arrhæ poſsit offerre. ¶ Hinc ipſa oráte pro quadã perſona, quæ multum deſiderabat impetrare ſibi â Domino, vt

no, vt quaſi pro xenio quod ad nouum annum ſeculares ſolent ſibi inuicem dare, hoc ipſi præſtaret, vt ex integro corde eſſet fidelis tam in aduerſis quam in proſperis. Dominus benigne reſpondit: In eo quod voluntatem deſiderij habet talia á me poſtulandi, ego ab ea accepi xenium, mihi miro modo acceptum. Sed quia decet me xenium reddere, ſicut poſtulat: hoc idem ſit inter me & illam, tam ſibi in profectum, quam mihi in oblectamentum, vt, ſcilicet, pars mea fulgeat in gloriam meam, & ipſa partem ſuam de hora in horam exornet me cooperante. Quia ſicut mater filiam docendo manu filiæ componit opus, ſed ſua ſcientia: ſic ego æterna ſapientia mea perſona illa mediante componam hoc xenium. Intellexit etiam, quod margaritæ & gemmæ quibus xenium debet exornari, ſint ſtudia & deſideria ſancta, & cogitationes variæ ad Deum tendẽtes, puta de timore & amore Dei, de ſpe & gaudio, & ſimilibus: quorum vnum Deus non negligit, quin operetur de eo animæ ſalutem æternam. Tunc iſta orauit pro pluribus, & ſpecialiter pro vna perſona quæ nuper grauata fuerat turbatione quadam, cui iſta improuiſe cauſam dederat. Ad quod Dominus reſpondit: Ego per præcedentem turbationem dilataui ſinum eius & coaptaui manum, vt abundantius & decentius ſuſcipere poſsit dona mea. Tũc illa: Heu Domine, quod in purgatione illius amicæ meæ, ego miſera extiti tibi flagellum. Et Dominus: Cur dicis, heu, cum omnis qui electos meos ſic purgat, quod nunquam intendit eis molestiam inferre, ſed ex corde condolet eis, ille eſt leue flagellum in manu mea, cuius meritum augetur alterius purgatione.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Infesto Epiphaniæ. Oblationes quædam deuotæ, Deo valdè gratæ.

CAPVT. VI.

SOlenni festo Epiphaniæ, dum exemplo regalium oblationum offerret Deo quasi pro myrrha corpus Christi cũ omnibus suis passionibus & meritis, quibus optabat Deo emendare peccata hominum vniuersa ab Adam vsque ad nouissimum hominem. Item pro thure, deuotissimam animam Christi cum omnibus spiritualibus exercitijs, in suppletionem vniuersalium negligentiarum. Item pro auro super excellentissimam deitatem Christi cum delectatione fruitionis eiusdem in suppletionem defectuũ omnium creaturarum. Apparuit Dominus Iesus ipsam oblationem in similitudine cuiusdam dignissimi xenij, semper colendæ Trinitati repræsentans. Cumque videretur Dominus per medium cœli transitum facere, tota cœlestis militia ob reuerentiam ipsius oblationis, visa est genua flectendo inclinare caput ad ima: sicut deuotiores homines solent facere, quando corpus Dominicum illis præsentibus defertur. Hinc recolens, quod quædam personæ ex humilitate sibi commiserant, vt oratiunculas suas (quas ante idem festum Domino persoluerant) ad memoriam ante dictarum oblationum regaliam pro ipsis Deo offerret. Et cum hoc qua posset deuotione faceret, apparuit iterum Dominus Iesus, illam etiam oblationem velut ad præsentandam Deo patri, per cœlum deferens. Cui occurrens militia cœlestis, oblationem illam velut vel de decentia xenia laudibus extollebat. Vnde intellexit quod

quod quandocũque aliquis offeret Deo orationes suas seu alia studia, hæc tota cœli curia extollit tanquam grata Deo xenia. Cum vero aliquis suis non contentus, Filij Dei perfectiora suis addit: hoc (vt prædictum est) sancti eo modo reuerentur quasi ad dignitatem illius nullum deceat aspirare. ¶ Alia vice in eodem festo, dum in Euangelio legeretur: (Et procidentes adorauerunt eum, & apertis thesauris suis) ista iterum exemplo beatorum Magorum prouocata in feruore spiritus exurgens, humilima deuotione coram sanctissimis pedibus Domini Iesu se postrauit, adorans ex parte omnium cœlestium, terrestrium, & infernorum. Et cum nihil inueniret quod ipsi digne posset offerre, anxio cœpit desiderio per vniuersum discurrere mundum, quærens in omni creatura si vel aliqua posset inuestigare vnice dilecto suo condigne offerenda. Cumque sic æstuans & anhelãs curreret in siti feruẽtis desiderij reperit quædã abiecta & ab omni creatura merito despicienda, tanquam in laudem & gloriam saluatoris non cedentia: quæ ipsa sibi auidè vsurpans reuocare curabat ad illum, cui soli seruire tenetur omne quod creatum est Vnde intraxit cordi suo per feruens desiderium omnem pœnam, dolorem, timorem & anxietatem, Et hæc obtulit Domino, quasi pro myrrha probata. Quę omnia simul in corde suo per ardorem amantis desiderij (quo vniuersa reducere videbantur in obsequium sui amatoris) tanquam aurum in camino probatum, omni scoria ad plenũ decocta, & miro modo nobilitata, videbantur Domino præsentata. In quorum omnimoda placentia Dominus tanquam in rarissimis xenijs inæstimabiliter delectatus, recolligebat ea in specie gem-

marum precioſarum: imponensque diademati ſuo regali dixit: Ecce has gemmas â te mihi modo oblatas, pro ſuæ raritatis dignitate tam gratanter & dignanter acceptaui, quod ipſas in memoriale ſingularis amoris indiademate capitis mei iugiter portabo, ſicut Imperator terreſtris lapidē precioſum, qui vulgari linguaGermanica vocatur, ein Beſant, geſtat in corona regni pro ſingulari raritate ſua, quia non inuenitur cōpar illi in totius ſui amplitudine regni. ¶ Tunc memor perſonæ cuiuſdam quæ ſæpius rogauerat eam, vt ipſo die offerret aliquid Domino pro ſe, requiſiuit â Domino, quid ſibi pro ea vellet offerri? Cui Dominus: Offer mihi pedes eius, manus, & cor. Per pedes ſignantur deſideria: Vnde, quia perſona hæc feruenter deſiderat recompenſare mihi paſsionem meam, ſtudeat omnia grauamina tam cordi, quam corpori ſuo aduerſantia patienter in vnione paſsionis meæ tolerare, ad laudē & gloriā nominis mei, ac totius Eccleſiæ ſponſæ meæ vtilitatem. Et hoc mihi pro myrrha electa oblatum accep tabo. Quia vero permanus ſignatur operatio, ſtudeat etiam omnia opera, tam corporalia quā ſpiritualia perfi cere in vnione perfectiſsimorum operum meæ ſanctiſſimę humanitatis. Vnde miro modo nobilitata ſanctificabuntur vniuerſa. Hocque pro immolatione thuris ſuauiter redolentis gratificabo. Similiter, quia per eor ſignatur voluntas, in omnibus agendis ſemper ab aliquo homine humiliter meam requirat voluntatem. Et quicquid tunc ab illo ſibi conſultum fuerit licitum & honeſtum, hoc confidenter ſuſcipiat pro ſummo beneplacito meo, quod pro auri puriſsimi oblatione ab eo acceptabo, ſciatque quod pro illa humilitate

litate & confidentia, qua meam voluntatem requirit ab alio, voluntas ipſius intantum vnita fiet meæ diuinæ voluntati, ſicut ex auro argentoque in igne conflato precioſum fit electrum indiſſolubiliter conglutinatum. Hinc dum vellet offerre Domino quarundam perſonarum orationes ſibi deuotè commiſſas, conſpexit Dominum in latere ſiniſtro velut ſub brachio habere marſupium quoddam occultum manui ſuæ dextræ conuenientiſsimè adaptatum. In quo videbatur habere orationes ab illis perſonis ſibi perſolutas. Vnde frequenter ſpecialibus ſuis benefaciebat, quandocunque libebat. Cumque ipſa offerret pro eis, vt rogata erat, apparebant eædem orationes diſpoſitæ coram Domino in ſpecie diuerſorum xeniorum & ornamentorū de quibus Dominus omnes qui ad ſe veniebant minus parati & ornati, magnificè decorabat. Ex hoc quoque quod Dominus has orationes duplici modo ſe habere demoſtrabat, intellexit illas perſonas hoc obtinuiſſe per fidelitatem illam, qua tam liberaliter eas ſibi commiſerant Domino offerendas, ita vt pro eodem reputarent, vtrum ipſa offerret eaſdem ex parte propria, ſiue ex parte earum, dummodo benignus Dominus illas ſibi gratē dignaretur acceptare.

De reuerentia facici Dominicæ: de ſatisfactione plenariam indulgentiam conferente: Et de ſacra communione.

CAPVT. VII.

DOminica Omnis terra, dum de ſero more fidelium Romæ imagenem amantiſsimæ faciei Domini videre

ni videre desiderantium per confessionem spiritualem se præparet, & inde ex recordatione peccatorum suorum sibi deformata videretur, processit ad pedes Domini Iesu eandem deformitatem depositura, petens â Domino remissionem omnium peccatorum. Qui eleuata venerabili manu, dedit illi benedictionem in hæc verba: Indulgentiam & remissionem omnium peccatorum tribuo tibi ex visceribus meæ gratuitæ pietatis. Et adiecit Dominus: In verâ emendationem omnium delectorum tuorum susci pe â me hanc tibi iniunctam satisfactionem, vt, scilicet, per circulum totius anni istius, diebus singulis semper perficias aliquod opus bonum in vnione pietatis illius, qua ego remisi tibi omnia peccata tua. Quod cum illa gratanter susciperet, hæsitans tamen aliquãtulum ex humana fragilitate, dixit: Et quid faciam Domine, si hoc aliquomodo neglexero, cum occasio se præberet? Ad quod Dominus: Quare velles hoc negligere, quod tam leuiter potes perficere? Nam benignitas mea acceptabit, si vnum vestigium tali intentione calcaueris, seu calamum de terra leuaueris, vel verbum vnum locuta fueris, vel alicui gestum amicabilem exhibueris, vel etiam si requiem æternam pro defunctis, siue quodcunque verbum pro peccatoribus vel etiam iustis dixeris. Et in his illa nimium consolata, orare cœpit pro amicis suis specialibus, vt ipsi etiam â diuina misericordia talem acciperent consolationem. Cuius precibus Dominus annuens, sic ait: Omnes qui volunt tecum persoluere satisfactionem tibi iniunctam simul tecum habeant remissionem omnium peccatorũ suorum ex hac mea benedictione: & sic iterum longe extensa venerabili manu, dedit benedictionem. Deinde subiunxit

subiunxit Dominus: O quam vberrimæ benedictionis affectu susci pere vellem illum, qui post circulum anni reuerteretur ad me, reportãs mihi talẽ fructum, quod per totum annũ sic studuisset operibus charitatis quod opera illa excederent numerũm omnium peccatorum suorum, in quibus eodem anno deliquit. Ad quod cum illa, quasi diffidens diceret: Quomodo hoc fieri posset cum sensus hominũ sint proni ad malum, intantũ, quod homo singulis horis multipliciter delinquere posit? Dominus respondit: Et quare videtur hoc tibi ta difficile, cum ego Deus tantum delecter in ea re, vt si homo vellet aliquãtulum studij adhibere, ego Deus omnipotens paratus sim illi cooperari, adeo, vt mea diuina sapientia deberet preualere. Et cum illa diceret: Quid tũc Domine proponis illi dare qui hoc ipsum tuo auxilio perfecerit? Dominus respondit: Hoc tibi aptius non potest dici, quam his verbis: Quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit: O quam felix esset, qui ante exitum suum, vel vnum perfecerit annum in tali studio pietatis, vel ad minus vnum mẽsem, quia certe & ipse posset sperare se similia de manu Domini benignissimi accepturum. ¶ Sequenti die orans pro his quæ ad monita sua communicabant, videbatur Dominus ipse vestire eas veste quadã candidissima, scilicet, sua innocentia, quæ ornata vndique erat gemmis preciosis, habentibus tam formam quam redolentiam violarum. Per quas notabatur humilitas illa, qua monitis eius consentiebant. Deinde dabatur eis etiam vestis rosea, floribus aureis intexta. Per quam figurabatur passio Dominica in amore perfecto per quam quilibet homo obtinet meritum dignæ preparationis. Et ait Do

minus: Ponantur his ſedilia prope me, vt cognoſcant omnes quod non caſu, ſed de induſtria ſeruata eſt eis pars prima, id eſt, ab æterno prædeſtinatū es eis, quod hodie per virtutē humilitatis potiora apud me (ſed te interueniente) percipiāt dona gratiæ. Illis vero quæ non huius monitis, ſed per ſe gratia Dei ſibi cooperante de bonitate Dei cōfidentes, licet inconfeſſæ, cōmunicabāt dabatur tantūmodo veſtis roſea aureis floribus intexta & hæc quoq; cum Domino ad menſam conſedebāt: Illę vero quæ cū humilitate & mœrore omittebant cōmunionē, videbantur ſtare coram menſā, & abundantia delitiarū illius multum delectari. Hinc benigniſsimus Dominus propria dulcedine placatus, benedicta manu ſua dabat benedictiōnē cum his verbis: Omnes qui deſiderio amoris attracti, frequentant memoriā viſionis faciei meæ: illius ego ex virtute meæ humanitatis imprimo viuificum ſplendorē meæ Diuinitatis, cuius claritas eos interius iugiter perluſtrabit, & faciet in æterna gloria præ cæteris in ſpeciali ſimilitudine faciei meę omnem cœleſtem curiam irradiare, Amen.

Infeſto ſanctæ Agnetis. De virtute verborum quas ſancta Agnes protulit mortis ſuæ tempore.

CAPVT. VIII.

AGnetis Deo dilectæ virginis ſancta nocte, dum plurimum delectaretur in eo, quod Dominum amoris illius ſuauitate illaque laude gloriari conſpexit, qua tota cœleſtis curia extollebat verba predictæ virginis, quæ tunc in Eccleſia replicabantur, recolens infirmitatem

tatem ſuam cum mœrore, dixit ad Dominum: Heu Domine quantæ delectationis ſuauitas infiuxiſſe potuiſſet animam meam occaſione tam dulcium verborum, ſi infirmitas mea non impediſſet? Ad quod Dominus: Seruatum eſt tibi in memetipſo, & adhuc hauries hic vel in futuro eo dulcius, quanto minus mixtum inſipiditate propriæ voluntatis. Vnde intellexit, quod nullius hominis ſalus minuitur per tale impedimentum, quod propria culpa non incurritur: Et cum in ſexta lectione legeretur (Quidam dixit beatam Agnetem ab infantia Chriſtianam & ita magicis artibus occupatam, vt diceret Chriſtum ſponſum ſuum) iſta dolenter ſubiūxit: Heu Dñe Deus, quid tua principalis maieſtas patitur ab homine? Eiuſmodi (inquit) contumeliam in me prolatam, ſupplet Agnetis charitas. Ad quod illa: Eia benigniſsime Deus, da omnibus electis tuis tibi tantæ fidelitatis blanditate adhærere, quo nihili reputes omnes iniurias tibi á contradicentibus irrogatas. ¶ In die vero tranſlationis Sancti Auguſtini, dum plurimorum ſanctorum merita ſibi monſtrarentur, deſiderabat etiam aliqua de meritis delicatæ iſtius virgunculæ ſibi ab infantia tenere dilectæ reuelari. Cuius petitioni Dominus mox anuens, eleuato brachio demoſtrauit ei ipſam beatam Agnetem in ſpecie multum amabili & delicata cordi ſuo diuino applicatam, ad oſtendendum & confirmandum eximiam innocentiam eiuſdem, de qua dicitur: Incorruptio proximum facit eſſe Deo. Apparuit enim hęc inclita proles Deo tam vicina, quaſi vix aliquis in cœlo poſſet eius innocentiæ ſimulque delicatæ amicabilitati ſimiliari, intellexitque illa, quod Dominus ſingulis momētis intrahit ſibi omnē deuotionem &

nem & delectationem qua vnquam alicuius cor affectum est, & adhuc afficitur & ad amorem Dei ac deuotionem excitatur ex melifluis verbis eiusdem beatæ virginis, quæ adhuc crebrius in Ecclesia recitantur. Et hæc omnia in corde suo miro modo nobilitata in similitudine suauissimi nectaris cordi beatæ Agnetis tam delicate cordi suo diuino adaptatæ instillat: & ex hoc eadem beatissima virgo quasi diuersis nouis ornamentis mirifice decoratur, singulis horis splendorem reddēs in animas eorum, quorum deuotione lętantur.

In festo Purificationis. Quam prompte Iesus & mater sua exaudiant preces nostras.

CAPVT. IX.

PVrificationis Beatæ virginis festo deuoto, dum ad Matutinas audiret primum signum pulsari, gaudēs in spiritu, ait ad Dominum: Ecce cor meum & anima mea salutant te amantissimum Dominum meum in sonitu istius signi, quo prędnunciatur festum Purificationis tuæ sanctissimæ matris. Cui Dominus dignantissime respondit: Et omnia viscera pietatis meæ pulsant pro te ad ianuam diuinæ misericordiæ meæ, obtinendo tibi plenam remissionem omnium peccatorum. Ad cō pulsationem vero Matutinarum Christus animæ vicem prioris salutationis recompensans milleplicatam dixit ei: Tota diuinitas mea salutat te delectamētū, animæ meæ, mittens tibi obuiam fructum sanctissimæ humanitatis meæ, quo placitissimo mihi modo præpareris in festo præsenti Post moram vero, dum audire desideraret

ret quid cantaretur in choro, sed lectio decumbens nequiret intelligere, mœsta dixit ad Dominum: O si nūc Domine mi, locorum distantia non impediret, posset cor meum saltem per aliqua verba cantus ad delectandum in te prouocari. Ad quod Dominus: Si ignoras charissima, quid modo cantetur in choro, conuertere ad me & diligentius considera quid agatur in me, qui sum continuus omnium quæ vnquam possunt delectare te. Et statim illa cognouit in spiritu, quod quemadmodum aliquis ex nimia lassitudine concito anhelitu hiat, sic singula membra Domini sine intermissione, velut anhelando, intrahunt sibi omnia opera bona quæ á quoquam homine peraguntur in Ecclesia, & illa in se purificata & nobilitata offert semper venerandæ Trinitati in laudem æternam. Sed opera quæ fiunt cum intentione ad laudem Dei, illa intrahit sibi cor diuinum, miro quodam & ineffabili modo ea in se nobilitando, & perficiēdo. Et quamuis quælibet opera bona ex intractu sanctissimorum membrorum Domini ineśtimabilem & omnem humanam capacitatem supergredientem operentur salutem animæ, illa tamen opera, quæ cor deificum suo attractu dignatur nobilitare & ad summam perfectionem in vnione sui perducere, tanto sunt digniora & perconsequens etiam salubriora, quanto homo siue animal viuens mortuo cadauere dignior & acceptior æstimatur. ¶ Post hæc dum audiret cantari secundum Responsoriū, & doleret se primū, scilicet (Adorna) non, ut diuisse, dixit ad Dominum: Doce me amantissime Domine, qualiter thalamum cordis mei tibi placitissime decorare. Cui Dominus expāde cor tuum, sicut olim aperiebantur tabulæ deauratæ in templis idolorum, vt

rum, vt prouocarent populum ad sacrificandum in diebus festis paganorum: & fac me videre imagines depictas in eo, in quibus delectatur anima mea miro & ineffabili modo. In quibus verbis Domini intellexit, quod Dominus inæstimabiliter delectatur in corde illius, qui sibi hoc expandit per iugem commemorationem malorum suorum, & Dei beneficiorum gratuitorum. Cum vero in secundo nocturno cantaretur (Post partum virgo) in illo verbo (Intercede pro nobis) vidit beatam virginem pallio suo maculas cordis & animæ totius cõgregationis detergere, & quasi in angulo quodam reponere, seque eisdem præponere, ne coram oculis diuinæ iustitiæ compararent. Et cum cantaretur Anti. (Beata Mater) iterum in illo verbo (Intercede) videbatur virgo gratiosa regi regum filio suo, cui honorifice sublimata assidere videbatur in gloria, per quodam osculum suauissimum totius conuentus deuotionem, in vnione suæ purissimæ deuotionis miro modo gratificatam offerre. ¶ Ista vero, quæ hæc vidit, rursus sua impedimenta causante, dixit illi Dominus: Si, inquit, impediunt te Simeon & Anna in templo, hoc est, infirmitatis defectus, á diuino officio: egredere ad me in montem caluariæ. Quo cum peruenisset in spiritu & per morã in sua uiua memoria Dominicæ passionis multiplici delectatione affecta fuisset, videbatur sibi progredi se per portam quandam in parte Septentrionis & venire in templum gloriosum, in quo vidit beatum senem Simeonem secus altare stantem, & hæc verba deuote orantem: Quando veniet? Quando videbo? Putas durabo? Putas me hic inueniet? Hæc & his similia cum multiplicaret verba, exhilaratus spiritu, & quasi in impetu conuersus vidit

sus vidit Beatam Virginem coram altari stantẽ & puerum Iesum præ omnibus filijs hominum forma, specio sum suis vlnis gestantem. Quem vt aspexit, statim spiritusancto illustratus recognouit ipsum esse redemptorem seculi. Vnde cum ingenti gaudio suscipiens eum in vlnas suas exclamauit & dixit: Nunc dimittis seruum tuum Domine, &c. Sicque in illo verbo: Quia viderũt oculi mei, &c. ipsum suauiter osculabatur. In illo quoque verbo: Quod parasti, &c. eleuauit eum coram arca altaris offerens eum Deo Patri in veram salutem populorum. Tunc arca quasi speculum perlucidũ illico resplenduit, & in ea cum luce se inuoluens imago delicatissimi & amabilissimi pueri Iesu apparuit, significans & palam protestans, seipsum esse per quem omnis oblatio veteris & noui testamenti est perfecta. Quod vidẽs Simeon ardentissimo affectu exclamauit: Lumen ad reuelationem gentium. Sicque redidit eum matri dicens. Et tuam ipsius animam pertransibit gladius. ¶ Mater vero virginea imponens eum altari obtulit pro eo duos pullos columbarum candidissimos, quos puer regius manu tenera, quasi vlterius protrudebat. Per has columbas significabatur simplex & innocens fidelium conuersatio, quæ tamen continue more columbino discreta consideratione remurmurat omni malo & colligit grana pura, id est, exempla sanctorum probabiliora studet imitari. ¶ Cũ vero cantaretur versus octaui Responsorij, scilicet, Ora pro nobis, &c. procedens Virginum regina, flexis reuerenter genibus se mediatricem Dei & congregationis exhibuit, deuotissime orãs pro singulis. Quã filius Imperialis reuerẽdissime subleuãs & penes se in throno gloriæ suæ collocans

potesta-

potestatem ipsi tribuit liberalem quęcunque vellet imperandi. At illa protinus mandauit ordini potestatum, vt velocius circundantes Conuentum manu forti á millies mille antiqui hostis fraudibus defensaret. Qui protinus mandato reginæ cœlorum parentes, scutis suis singulis alterutrum iunctis, vndique Conuentum circumuallabant. Tunc ista dixit ad Beatam virginem: Nunquid Mater misericordiæ hac firmissima tutela non proteguntur, qui modo non sunt in choro? Respondit pia virgo: Hac protectione non modo munitur congregatio, quæ apparet in choro, sed per illam designatur congregatio omnium qui toto cordis desiderio exoptant religionem veram in loco isto vel vbicunque perpetuo conseruari & augeri, & ad hoc consequendum summo studio pro posse suo laborant. Si qui vero minus curant de religionis conseruatione, nec studium adhibent eam in semetipsis tenendi, siue in alijs promouendi: hi nimirum hac sanctorum angelorum protectione minimè fulciuntur. Hinc adiecit Dominus: Si quis desiderat tali munimine defendi, studeat ad modum scutorum istorum inferius, id est, in semetipso, esse paruus per humilitatem, & superius, hoc est, in me, latus esse per securam confidentiam de mea præsumendo largiflua benignitate. Cumque ad processionem in capella cantaretur versus: Ora pro nobis Sancta Dei Genitrix, videbatur Mater gloriosa deponere filium delicatum super altare, & se coram illo deuote prosternere, quasi pro tota cõgregatione supplicatura. Cui regalis puer se versa vice inclinauit, in signum quod non solum preces eius benignè susciperet, sed etiam omnem voluntatem tam dilectæ matris libentissimè impleret.

In festo

In festo sancti Gregorij. De gloria maxima eorum qui alios docent viam vitæ.

CAPVT. X.

CElsi meriti beatissimi Papæ Gregorij incomparabilis die præclaro, dum hæc virgo sub Missa intenderet veneration illius, apparuit idem Deo dignus Põtifex inæstimabili gloria & honore cœlesti circunfultus. Nam videbatur omnium sanctorum meritis prosui dignitate singulariter coæquatus. Par enim erat Patriarchis in paterna prouisione & diligenti cura, qua nocte dieque solicitabatur pro vtilitate Ecclesiæ sibi commissæ. Cõparetiam videbatur Prophetis, eo quod ipse in scriptis suis saluberrimis diuersas machinationes inimici quibus infestaturus erat genus humanum, prænunciauit, & ad resistendum illi vtilia monita & documenta adiunxit. Ex quibus ipse maiori gloria lætãbatur dotatus quam aliquis sanctorum Prophetarum pro sua prophetia. Æquipollebat quoque meritis sanctorum Apostolorũ, aliquomodo per fidelem adhæsionẽ quia tota deuotione tam in aduersis quam in prosperis Dñõ fideliter adhærebat, & verbi Dei semina vniuersæ Ecclesiæ liberaliter distribuebat. Assimilabatur insuper meritis Martyrum & Confessorum, per districtã corporis castigationem, deuotamque religionis & totius sanctitatis perfectionem. Præpollebat insuper in eo virginalis castitatis dignitas, & pro qualibet cogitatione, verbo & opere quo vnquam pro conseruanda integritate cordis vel corporis inuigilauerat, siue alios scriptis vel monitis suis inuigilare docuerat, inæstimabilis dig-

Universidad de Deusto
Biblioteca

bilis dignitatis gloria lætabatur. Tunc ait Dominus ad animam: Perpende nunc, quam pulchre huic electo meo illud Psalmi conueniat, quo dicitur: Quod secundum multitudinem dolorum in corde hominis, consolationes diuinæ lætificent animã fidelem: cum pro quolibet verbo, facto, vel etiam cogitatione se grauante tã inæstimabilibus delitijs sit remuneratus. Nam instante die trãsitus sui naturalis (qui hodie recolitur) ne quaquam lætabatur corpore, vt pote, qui torrentem mortis pertransiens in corporali erat angustia constitutus. Omnes etiam circunstantes, imo tota Ecclesia, tanto, talique patre, ac prouisore destituta, diem illum lugubri dolore plãgebat, quem nunc annua reuolutione insigni veneratione & præconio laudum recolit solennem & iucundum. ¶ Tunc ista dixit ad Dominum: Et quid Domine mi, ex hoc consecutus est, quod tam salubribus scriptis Ecclesiam ditauit & illuminauit? Respõdit Dominus: Hoc, inquã, quod tota diuinitas mea in singulis scriptis suis miro modo cõplacet, & omnes sensus humanitatis meæ suaui fruitione in eisdem dictorum & scriptorum eius delitijs pascuntur. Et iste quoque hac iucunditate fruitur mecum, quotiescunque aliqua de dictis suis recitantur in Ecclesia, seu quisquã ex eorum lectione vel audientia salubriter compungitur, seu ad deuotionem incitatur, aut inflamatur ad amorẽ. Et ex hoc ipse coram omni militia cœlesti tantum consequitur dignitatis & honoris, quãtum miles vel princeps terrenus ex hoc consequitur, quod Domino suo regi cõsimili veste amictus honaratur, siue quod ad mensam regis sedens de exquisitissimis ferculis (quibus rex ipse vescitur) quotidie cum ipso pascitur. Et adiecit Dominus: Hac

nus: Hac speciali prærogatiua dignitatis donantur etiam tibi specialiter dilecti Augustinus & Bernardus, cæterique alij Doctores Ecclesiæ, quilibet secundum multiplicitatem & vtilitatem doctrinæ suæ. Dum vero cantaretur XII. Respons. scilicet: O Pastor, exurgens beatus Gregorius flexis genibus eleuatisque manibus videbatur pro Ecclesia Domino deuote supplicare. Cui Dominus cum mirę serenitatis blanditate cor suũ deificum totum exposuit, ad hoc, vt ex ipso quodcunque Ecclesiæ necessariũ cognosceret, libere exciperet large que distribueret. Cũque beatus Gregorius velut ambabus manibus gratiam diuinæ consolationis de corde Dominico haustam in totam terræ latitudinem diffundere vellet, videbatur eũ Dominus circumcingere quasi zona quadam splendida ex auro purissimo. Per quod notabatur diuina iustitia, quæ eum continuit, ne dimitteretur plene vsque ad terram, sed velut in aere detineretur, id est, ne gratiam vsque ad indignos vel ingratos diffunderet, sed siquis eam obtinere vellet, desiderio cordis sursum nitens accipere mereretur.

In festo Sancti Benedicti: Quam beati sint, qui regularem vitam bene seruant.

CAPVT. XI.

BEnedicti Patris nostri sanctissimi festo præclaro, dum sub Matutinis Deo intenderet deuotius ob honorem & reuerentiã tanti patris, vidit in spiritu ipsum Patrem glorioſum in conspectu fulgidæ semperque tranquillæ Trinitatis honorabiliter stantem, venu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſtum forma, decorumquę aſpectu. Ex cuius ſingulis articulis membrorum videbantur mirabiliter germinando prodire roſæ pulcherrimæ, mirę virtutis & vernantiæ fragrantiæq; ſingularis ſicquecquodlibet mẽbrorũ ipſius vernabat, velut amœniſsimũ roſetũ, quia quilibet roſa de medio ſui producebat aliam roſam, & illa vltra aliam, ſicque plurimæ prodibant de qualibet, quarum quælibet alteri venuſtate, virtute & vernantia ſua præpollebat, & diuerſæ diuerſas amœnitatis ſuæ odorifero virore præcellebant: ſicque totus floridus & amœnus ſanctiſsimus pater, gratia & nomine Benedictus, ſemper venerandæ Trinitati, omnique militiæ cœleſti, mirę & inæſtimabilis delectationis incitamentum miniſtrabat, & ad tantæ beatitudinis ſuæ congratulationem prouocabat. Itaque per flores roſarum, quæ de ſingulis membris eius efflorebant, notabantur ſingula exercitia, quibus ipſe carnem ſuam domando ſpiritui ſubiugauerat & omnia opera virtutum, quæ peregerat per omnem conuerſationem ſuam ſanctiſsimam, & etiam opera omnium imitatorum ſuorum, qui eius exemplo, & doctrina prouocati ſeculo abrenunciantes ſub regularis diſcretionis tramite, via regia ipſum ſequẽtes, iam ad portũ patriæ cœleſtis peruenerũt, & adhuc vſque ad cõſummationẽ ſeculi peruẽturi ſunt. De quibus ſingulis idẽ venerabilis pater ſingularem obtinet dignitatem. Pro qua vniuerſitas omnium ſanctorum ipſius claritati & felicitati cõgaudens, Dominum ſine fine collaudat. Geſtabat quoque beatus Benedictus velut pro baculo ſceptrum quoddam decentiſsimum, gemmis precioſiſsimis mirè coruſcantibus, ex vtraque parte mirabiliter perornatũ.

Quod

Quod cum manu teneret, á Patre adſe verſa ex gemmis ſceptri arridebat ei fœlicitas omnium, qui per regularem diſcretionem ordinis ſui, vnquam ſunt correcti & emendati, ex qua etiam inæſtimabili delectatione diuinæ pietatis afficiebatur. A parte vero altera, quæ, ſcilicet, verſa videbatur ad Dominum, reſpondebat decor diuinæ iuſtitiæ in hoc quod illos, quos ad tanti ordinis dignitatem gratuita ſublimauerat dignatione culpis eorũ exigentibus iuſto iudicio condemnando ſupplicijs deputauit æternis. Quia quanto quis ad digniorem ordinem á Domino ſublimatur, eo iuſtius indignè viuens condemnatur. Cum vero offerret ipſi beato patri ex parte congregationis pſalterium vnum in honore ipſius completum, exurgens hilari vultu obtulit Domino vernantiam omnium membrorum ſuorum, qua (vt prædictum eſt) videbatur efflorere pro ſalute omnium qui ſuum patrocinium deuoto corde inuocant, ac etiam omnium qui veſtigia eius ſequi per obſeruantiam regulæ ſuæ ſanctæ præoptant. Dum vero cantaretur reſponſorium (Grandi pater fiducia morte ſtetit precioſa, &c.) iſta dixit ad eum: Quid pater ſancte obtines dignitatis, quod tam glorioſo fine ab hoc trãſiſti ſeculo? Reſpondit: Hoc, in quam, quod adhuc ex eo quod vltimum ſpiritum inter verba orationis efflaui, tam ſuauiter ſpiro præ alijs ſanctis, quod omnes in afflatu meo mirificè delectantur. Tunc orabat vt propter gloriam precioſæ mortis ſuæ dignaretur cuilibet de cõgregatione in hora mortis ſuæ fideliter adeſſe. Cui venerabilis pater reſpondit: Quicunque me admonere ſtuduerit illius dignitatis, qua me Dominus meus tam glorioſo fine dignus eſt honorare ac beatificare, huic ego

in hora mortis suæ tali fidelitate volo adesse, quod certe opponam me illi ex omni parte, qua video insidias inimicorum nociuius contra ipsum sæuire, vt mea præsentia munitus, laqueos inimicorum euadat securus, ac cœli gaudia petat sine fine beatus.

De *Annunciatione Dominica. De exercitijs pijs ad gloriosam Virginem.*

CAPVT. XII.

IN vigilia Annunciationis Dominicæ, dum pulsaretur ad capitulum, & ista intendere studeret Domino: recognouit in spiritu Dominum Iesum, vná cũ matre sua Virgine in Capitulo loco superiorum sedentes, & quasi cum magna tranquillitate aduentum congregationis præstolantes, aduenientesque cũ inerrabili blãditatis serenitate suscipientes. Et cùm in Kalendario legeretur (Annunciatio Dominica) conuersus Iesus ad Matrẽ blandissima capitis inclinatione ipsam salutauit & quodammodo per hoc in ipsa illam inæstimabilem suauitatem & delectationem innouauit, quã olim persensit, dum in vtero virginali incomprehensibilis diuinitas carnem ab ea sumens, dignata est se humanæ naturæ nostræ counire. Cum autem Conuentus dissetse in orationem legendo Psalmum: Miserere mei Deus, &cæt. Dominus obtulit omnia verba in manus suæ Virgineæ matris in speeie margaritarum diuersi coloris. Videbaturque regia Virgo habere diuersa olfactoriola, in sinu suo congregata, quæ exornabat cum margaritis,

garitis, id est, cum orationibus congregationis sibi á filio suo ad hoc porrectis. Intellexitque per olfactoriola designari grauamen Congregationis, quod præcedenti die, ex quadam inspirata acciderat causa: & hoc sine illius culpa. Cũque miraretur & perquireret, quare hoc grauamen in specie olfactoriolorum ostenderetur, Dominus respondit: Ideirco, quia sicut delicatæ fæminæ magis delectantur penes se gestare olfactoriola delectabilia, quám alia xenia, quod in eorum fragrantia delectentur: sic ego valdé delector in cordibus eorum, qui grauamina sua cum humilitate, patientia, & gratitudine fiducialiter committũt meæ paternæ pietati, quæ diligentibus se vniuersa tam prospera, quã aduersa commutat in bonum. ¶ Illa vero cogitante, cur eam Dominus visione adeò corporea illa vice & etiam sæpius instrueret, proposuit ei Dominus illud, quòd in eodem festo canitur, de porta clausa quam quondam in spiritu præuiderat propheta Ezechiel, & ait ad eam: Sicut olim incarnationis, passionis & resurrectionis meæ, modus & ordo á Prophetis per mysticam rerum species & similitudines, est prefignatus: sic & modò spiritualia & inuisibilia non aliter quám per rerum cognitarum similitudines possunt ad intellectum hominũ exprimi. Et ideo á nullo debet vilipẽdi, quicquid per imaginationes rerũ corporalium demostratur, sed studere debet quilibet, vt per corporalium rerum similitudinẽ spiritualium delectationum suaues intelligentias degustare mereatur. ¶ Sub Matutinis verò, dum cantaretur (Aue Maria) vidit tres riuulos efficacissimos procedentes á Patre & Filio & Spiritu sancto cor Virginis Matris suauissimo impetu penetrare, & de corde ipsius

rursus efficaci impetuositate suam originem repetere & ex illo influxu sanctæ Trinitatis hoc Beatæ Virgini donatum fore, quod ipsa est potentissima post Patrē, sapientissima post Filium, & benignissima post Spiritū sanctum. Cognouit etiam quod quotiescunque illa salutatio angelica, scilicet (Aue Maria) cum deuotione recitatur à fidelibus in terris, prædicti riuuli efficaciori impetu superabundantes circunfluunt beatissimam Virginem. Et ex altero latere reinfluunt cor ipsius sanctissimum, sicque cum mira delectatione repetunt fontem suum, & ex illa redundatione venæ quædam gaudij delectationis & æternæ salutis respergūtur in omnes personas sanctorum & angelorum, & insuper illorum qui in terris commemorant eandem salutationem, per quas renouatur omne bonum in singulis, quod vnquā per salutiferam in carnationem Filij Dei sunt adepti. Quandocunque etiam aliqua recitabantur de beatæ Virginis castitate, vt (Hæc est quæ nescivit thorū: Domus pudici pectoris: Clausa parentis viscera, &c.) omnes sancti Dei assurgentes, speciali reuerentia imperialē virginem & Dominam suam venerabantur, gratias deuotas Domino referentes pro omnibus beneficijs beatissimæ matri vnquam ad vniuersitatis salutem impensis. ¶ Sanctus quoque Gabriel Archangelus toties nouo splendore diuini luminis visus est irradiari, quoties recitabatur annunciatio facta per ipsum. Et cum nominabatur beatus Ioseph (cui desponsata erat mater virginea) omnes sancti capita sua reuerenter ob honorē eiusdem inclinabant, & nutu oculorum amicabiliter blandiebantur ipsius dignitati congaudentes. ¶ Sub Missa vero qua erat communicatura, vidit matrem Domini

glorioſam

glorioſam omnium virtutum decore mirabiliter adornatam, ad cuius pedes anima humiliter procidens, orabat vt eam ad perceptionem venerabilis sacramēti corporis & sanguinis Filij sui dignarerur præparare. Tunc beata virgo imposuit pectori eius monile quodam splē didissimū, quod habebat quasi cornua septē, & in quo libet cornu gemmam quādam pretiosissimam, per quæ significabantur prēcipuē virtutes quibus beata Virgo Domino placuerat. Per primam itaque gemmam figurabatur alliciens puritas. Per secundam fructificans humilitas. Per tertiam feruens desiderium. Per quartam luminosa cognitio. Per quintam inextinguibilis amor. Per sextam eminēs delectatio in Deo. Per septimam pacata tranquillitas. Cumque anima hoc monili decorata diuinis conspectibus appareret, Dominus in ornatu virtutum illarum tantopere delectatus & allectus est, quod, ipsam totam mirabiliter sibi intraxit, & in sinu suo delicatē confouens, amicabiliter ipsi blandiebatur. ¶ Dum vero ad Magnificat, cantaretur Antiph. (Arte mirabili) Spiritus sanctus tāquam Auster lenissimus afflare videbatur de corde Domini, qui suo præsuauissimo spiramine septem gemmas monilis illius, quod anima gestabat coram se dulciter circūuoluens, quasi per musicum instrumentum ipsam Antiph. decantabat in laudem summæ Trinitatis. Hinc, dum in Euangelio legeretur (Ecce ancilla Domini) ista deuota mentis intentione salutabat Matrem Dei, admonēs eam illius ineffabilis gaudij, quod persensit quando in verbo illo se totam & omnia circa se agenda cum plena fiducia diuinę voluntati commisit. Cui beata Virgo blādissima serenitate respondit: Quicunque me istius gaudij deuotè ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

monuerit,huic veraciter ego demonſtrabo illud quod petitur in hymno præſentis feſti,ſcilicet(Monſtrate eſſe Matrem me)exhibendo ſe veram Matrem regis glorię & ſupplicantis hominis. Regis per potentiam, qua homini illi ſuccurram: Supplicantis quoque per viſcerum miſericordiæ affluentiam ſibi ſalutarem. ¶Dum vero ad Veſperas in Anti.(Hæc eſt dies)cantaretur: Hodie Deus homo factus, & Conuentus ob reuerentiam dignißimæ incarnationis Domini proſterneretur in terrā quaſi commotus in verbo illo Filius Dei regis ſummi reduceret ad memoriam amorem, quod cogēte pro nobis foret homo factus. concite de ſolio ſuo regali ſurrexit, & corā Deo Patre reuerenter ſtans ait illi: Fratres mei venerunt ad me. O quam longe ſuauiori affectu Deus Pater ex illo verbo Filij ſui prædilecti, ſibi complacuit ad præſtandum in infinitum potiora bona confratribus Vnigeniti ſui: quam Pharao, qui cōgratulans Ioſeph ad ſe venientibus fratribus ſuis beneficia larga impendit, vt ſcribitur in Geneſi. ¶Deſiderās vero inueſtigare, quid orationis beata virgo acceptaret ſpecialius in hoc feſto, edocta eſt ab eo, quod ſi quis per octauam quotidie legeret. XLV. Aue Maria cum deuotione in memoriam illorum dierum, quibus Dominus Ieſus creuit in vtero ſuo: valde illi placeret. Aue Maria ſic intellexit legendum, quod, ſcilicet, ad illud verbum(Aue Maria)deſideraret alleuiari omnes afflictos. Per illud (Gratia plena)omnibus quibus non ſapit gratia, prę ſtari ſaporem. Per(Dominus tecum)omnibus peccatoribus indulgentiam. Per(Benedicta tu in mulieribus)omnibus incipientibus perficere bonā voluntatē. Per(Benedictus fructus ventris tui)omnibus electis perfectionem. Per

nem. Per(Ieſus ſplendor paternæ claritatis)veram cognitionem. Per(Et figura ſubſtantiæ eius)diuinum amorem, ad quodlibet enim Aue Maria, iſta verba, ſcilicet, Ieſus ſplendor paternæ claritatis, & figura ſubſtantiæ eius, debent adiungi in fine.

Dominica in ſeptuageſima. De fructuoſa abſtinentia ſacræ communionis: deque meritoria refectione corporis Chriſti.

CAPVT. XIII.

DOminica Circundederunt, dum adhuc valde eſſet debilis, & multum deſideraret diuina percipere ſacramēta: quamuis ſe ad ea pro poſſe ſuo ſtuduiſſet præparare, tamen ex conſilio Matris ſpiritualis propter bonum diſcretionis intermittere conſenſit communionem. Et cum hoc Domino in laudem ęternam offerret, videbatur ſibi ſtare ſe coram Domino & Dominus ſe benigne acclinās, ſuſcepit eam in ſinum paternæ benignitatis ſuæ, dulciterque quaſi mater vnico blandiens infantulo, dixit: Ex quo deliberaſti me omittere pure propter me, ego in gremio meo confouebo te, ne forte aliquo poſt me fatigeris exteriori labore. Cūque ſic in ſinu Domini quieſceret dixit ad eum: O amator dulciſsime, cum mundus(qui totus in maligno poſitus eſt) tempore iſto magis per crapulam & ebrietatem glorię tuæ ſoleat aduerſari: ego ex toto corde deſidero ēcōtra in emendationē illius, tuā laudē in noſtra congregatione promouere. Vnde ſi dignaris me ancillā tuam, licet heu indigniſsimam, tuo ſeruitio mancipare, & in nūcium acceptare: ego libentiſsime propter amorem tuum cæ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

teris vellem exercitium aliquod annunciare, in quo tibi isto tempore speciali deuotione obsequendo super diuersis mundanorum infestationibus te placare possem & lenire. Cui Dominus: Si quis est nuncius meus, illum tali remunero præmio, vt omne quod ipse mihi acquisierit, totaliter cedat suæ ditioni. Per quod intellexit, quod quandocunque aliquis scribit, vel alios docet, ea intentione vt laus Dei per hoc promoueatur: & profectus animarum: tunc omnis profectus, quem aliquis vnquam ex illa scriptura, siue doctrina etiam per mille annorum millia consequitur, totaliter cedit in illius salutem, qui sua intentione hoc Domino primitùs prælibauit. Post hæc adiecit Dominus: Quicumque studuerit singula commoda sua in bibendo, comedendo, dormiendo & similibus (quæ ex natura cogitur suscipere) ea sumere intentione, vt dicat corde vel ore: Domine hunc cibum, vel aliud quodcunque suscipio in illo amore, quo tu ipsum eundem sanctificasti: cum in tua sanctissima humanitate consimili vtereris ad laudē Dei patris & salutem totius generis humani, orans vt in vnione diuini amoris tui cedat in augmentum salutis omnibus cœlestibus, terrestribus, & purgandis. Ille singulis vicibus (quibus tali intentione aliquod suscipit commodum) prætendit coram me quasi scutum quoddam firmissimum, quo contra diuersas molestationes quibus á mundanis infestor, quasi protectus defendor ¶ Hinc sub Missa, dum Conuentus communicaret, reclinauit eam Dominus, mira blanditate ad vulnus amatorium sanctissimi lateris sui, dicens: Ex quo hodie causa discretionis me corporaliter in sacramento altaris suscipere omittis: bibe nunc de corde meo spiritualiter suauissime

uissimę diuinitatis meæ efficacem influxum. Cumque detorrente voluptatis diuinæ suauiter potata, Domino deuotas gratias offerret, conspexit in spiritu omnes qui illo die communicabant stantes in conspectu Domini Quibus singulis Dominicis de præparatione illa, qua ipsa se præparare studuerat, ad cōmunionem donabat quasi singulas vestes miri decoris & ad illarum quamlibet pertinebat donū quoddam speciale pietatis diuinæ, quo digne prępparentur omnes ad cōmunicandum. Cumque omnes essent consimili beneficio meritis istius á diuina liberalitate ditati, accedentes omnes communiter obtulerunt Domino vniuersa omnia sibi ex meritis eletæ suæ donata in laudem æternam & cumulum meritorum ac beatitudinem huius virginis sempiternā. Vnde per hoc intellexit, quòd quandocunque aliquis se prępparat ad communionem specialibus orationibus, deuotionibus, & similibus: & tamen omittit communicare causa discretionis, vel humilitatis, aut obedientiæ: tunc Dominus eundem satiat ex torrente sui diuini influxus. Et ex prępparatione illius quam alijs participat, magis alios reddit paratos ad communicandum. Et omne bonum quod quilibet ex hoc consequitur, totaliter cedit in meritum eius: qui licet non communicans, tamen pro posse suo se studuit prępparare. Tūc ista dixit O Domine si tantum consequitur bonum qui omittit communionem sacram: ergo ne melius est omittere quā sumere communionem? Ad quod Dominus: Nequaquam. Nam qui amore laudis meæ diuina percipit sacramenta, habet profecto cibum saluberrimum deificti corporis mei cum nectare balsami deliciosissimæ diuinitatis, & insuper incomparabilem splendorem ex ornamentis

namentis virtutum diuinarum. Tunc illa: Quid tunc Domine mi consequuntur hi, qui dū pro suis negligentijs omittunt communionem liberius ipso die leuitatibus & negligentijs inseruiunt? Dominus respondit: Si quis negligit, se ad communionem preparare & dum communionem omittit, liberius suā perficit voluntatē, ille se magis indignum efficit, & quodammodo se priuat fructu tanti sacramenti, quod eo die per totam Ecclesiam communicatur. Et illa: Eia mi Domine, vnde est hoc quod quidam quamuis videantur sibi indigni, & etiam minus studeant præparationi, tanto tamen desiderio attrahūtur ad percipiendum tuum salutiferum sacramentum, quod nunquam sine grauamine statutis diebus abstinent? Respōdit Dominus: Hoc revera prouenit ex eo, quod speciali gratia ditati suauiori spiritu meo aguntur: Sicut rex qui assuetus est regalibus, naturaliter magis delectatur in assueta sibi gloria deliciari.

De salute promissa sequentibus doctrinam huius libri. De arca Deo in corde facienda, deque probatione instinctus boni.

CAPVT. XIV.

DOminica: Exurge, iterum lecto decumbens, dum ad Matutinas audiret cantari: Benedicens ergo, memor delectationis, & deuotionis quam sępius in eodem habuerat responsorio, dixit ad Dominum: Eia Domine sicut ego sępius responsorium istud & etiam alia cum tanto feruore decantaui, vt viderer mihi assumpta stare ante

re ante thronum gloriæ tuæ, & in cor tuum quasi in organum quoddam dulcissimum, singula verba & notas intonare: sic (heu) nunc infirmitate præpedita multa negligo. Cui Dominus: Ex quo dilecta mea dicis & ego verum esse testor, te sæpius per organum cordis mei diuini suauisone decantasse: ergo vicem condignā tibi recompensando ipse tibi modo suauiter decantabo Et adiecit. Sicut per me metipsum quōdam iuraui seruo meo Noe, quod non adducerem vltra aquas diluuij super terram ad delendum eam: sic nullus eorum qui audit verba tua cum humilitate, & dirigitur secundum ea pia intentione, vnquam poterit perire: sed via tuta directoque tramite absq; omni errore securus perueniet ad me, qui sum via, veritas & vita. Et hoc iuramentum meum confirmo cum sigillo meæ sanctissimæ humanitatis, quo tunc carui, eo quod nondum essem homo factus. Et illa: Cum tu, inquit, æterna sapientia præscires omnia, quibus te mundus infestaturus esset mala, tanquam præterita & præsentia, quid voluisti benignissime hoc pactum tuum iuramento stabilire, quod non vltra deleres vniuersum orbem aquis diluuij? Respondit Dominus: Ad exemplum hominum perutile hoc feci, vt per hoc discant tempore tranquillitatis sic componere & pacto confirmare quælibet sibi vtilia, vt in tempore aduersitatis cogantur, suum liberum arbitriū cohibere. ¶ Tunc illa: O Domine Deus multum acceptarem, si modo dignareris me ancillam tuam instruere, qualiter perseptimanam hanc fabricando aream possim digne tibi deseruire. Respondit Dominus. Aream mihi acceptabilissimam in corde tuo fabricabis. Ideo hoc summopere pensare stude, quod Arca Noe dicitur

dicitur tricamerata fuisse, ita quod in summo eius habitabant volucres, in medio homines, in infimo pecora. Ad cuius similitudinẽ distingue & tu singulos dies, hoc modo, vt, scilicet, á primo mane vsque ad nonã ex parte totius Ecclesiæ persoluas mihi laudes & gratiarum actiones ex intimo cordis affectu, pro vniuersis beneficijs, ab initio seculi vsqué in præsens vlli vnquam hominum impensis, & specialiter pro illo digne colendo beneficio, quo quotidie ab ortu diei vsque ad nouã sine intermissione immolor Deo patri in altari pro salute humana. Quod tamẽ homines paruipẽdentes gulæ & ebrietati inseruiũt, quasi omnino beneficijs meis ingrati. Pro quorum defectu, dum tuam gratitudinem cum affectu quasi ex parte eorum offerre mihi studueris, quasi aues in superiori parte arcæ mihi videris congregare. Hinc ab hora diei nona vsque ad vesperam, quotidie studeas in bonis operibus te deuote exercere in vnione illa sanctissima qua ego omnia opera humanitatis meæ perfeci in suppletionem negligentiæ illius vniuersalis, qua totus mundus pro tantis beneficijs debitis bonorũ operum obsequijs mihi negligit respondere. Et hoc cũ feceris, homines congregare in medio arcæ comprobaris. Ad vesperum autem in amaritudine cordis retracta impietatem humanam, qua non solum negligunt homines pro infinitis acceptis á me beneficijs, debitum restituere pensum seruitutis: quin insuper adijciunt diuersorum peccatorum generibus me quotidie ad iracundiam prouocare, pro quorum emendatione offeras mihi pœnas, & amaritudines meæ innocentissimæ passionis, & mortis. Et sic pecora mihi in extrema parte arcæ concludis. ¶ Tunc illa dixit ad Dominum: Cum hanc in-

structionem desiderauerim á te studio sensuum meorum obtinere, non præsumo secure affirmare, quod tu doctorũ optime per te ipsum hæc me docueris. Ad quod Dominus: Cur inquit, ob hoc debet donum meum parui pendi, si cum sensibus tuis (quos ad seruiendum mihi creaui) diligentiori studio illud perfeci, cum tamen magis commendetur & acceptetur, quod facturus homini consilio deliberato dixi: Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, quàm quòd alia creando dixi: Fiat lux, fiat firmamentum, &c. Et illa: Si ego hanc introducerem authoritatem, possent & alij sensu proprio laborantes ad inuentiones diuersas introducere, & eas quasi per authoritatem defendere, quamuis ea non percepissent per efficacem instinctum & gratiæ tuæ influxum. Ad quod Dominus. Adiunge hanc discretionem. Si quis hoc finaliter in corde suo experitur, quòd voluntas eius ita per omnia meæ diuinæ sit vnita voluntati, quod nec in minimo vnquam prospero vel aduerso casu possit á meo beneplacito aliquatenus discordare, & insuper in illo quod agit vel patitur, ita purè laudem vel gloriam mei solius desiderat, quod in omnibus propriæ renunciat totaliter vtilitati & mercedi: ille securè potest affirmare quod quicquid boni sensuum suorum exercitis apprehenderit cum interno sapore (quod tamen scripturæ sacræ testimonio non videatur carere, sed proximorum saluti conducere) hoc ex me venisse. Tunc dixit ad Dominum: Dignare nũc pater misericordissimè mihi ancillæ tuæ saltem paruam somni quietem præstare post sumpta ob nimium cordis defectum aromata, vt possim hodie tua vitifica percipere sacramenta. Ad quod Dominus: Ista vnio

qua modo anima tua mihi est vnita, multo magis te reddit sobriam, quam vllus somnus corporalis efficere posset. Hinc sub Missa qua erat communicatura, videbatur sibi astare Domino querulans, quod propter infirmitatem oporteret eã Missa carere. Cui Dominus ait: Lege Confiteor, quod dum illa humili deuotione complesset, adiũxit Dominus: Miseretur tui diuinitas mea, & dimittit tibi omnia peccata tua: extensaque venerabili dextera sua, dedit illi benedictionem suam. Ad quam dum anima inclinaretur, suscepit eam Dominus in sinum suum, sicque inter strictos amplexus suauiter illi blandiens, decantauit: Ad imaginem quippe Dei factus est homo. Sicque oculos ipsius & aures, os quoque & cor, manus & pedes consignans, & eadem verba repetens, per ipsa in anima diuinam suam imaginem & similitudinem dignantissime innouabat.

August. epist. 121.

Bern. de diligẽdo Deum.

SCHOL. Ecce quantum interest inter curam, & solicitudinem eorum, qui cibis præparandis inuigilant, vt ventri inseruiant, quos Paulus vocat inimicos Crucis Christi, quorum Deus venter est: ac eorum, qui, vt optimam valetudinem & corporis vires conseruent, vt vitam in Dei obsequium transigant. Hinc D. Augustinus non semel Probam diuitem viduã de tuenda sanitate admonet, vt corpus inseruiat spiritui, & spiritualibus exercitijs. Neque D. Bernardus eam curam de cibis parandis, aut inutilem, aut noxiam iudicat, neque penitus abscindẽdam, sed in Dei honorem, & animæ vtilitatem ordinandam edocuit. Cupiditas, inquit, tunc recte à superueniente charitate ordinatur, cum mala quidem penitus respuuntur: bonis vero meliora præferuntur: nec bona nisi propter meliora appetuntur. Quod cum ple-

cum plene per Dei gratiam assequutum fuerit, diligetur corpus, & vniuersa corporis bona tãtum propter animam: anima propter Deũ, Deus autem propter seipsum. Verumtamen quia carnales sumus, & de carnis concupiscentia nascimur, necesse est, vt cupiditas nostra, vel amor noster à carne incipiat: quæ si recto ordine dirigitur, quibusdam suis gradibus, duce gratia, proficiens: spiritu tandem cõsumabitur: quia non prius quod spirituale sed quod animale, deinde quod spirituale: Quibus Bernardi verbis accedunt illa Pauli, siue comedatis, siue bibatis, siue quid aliud facitis, omnia in gloriam Dei facite.

¶Hinc feria quinta qua mundani magis in crapula & ebrietate solent sæuire, dum manè post Matutinas in coquina pulsaretur seruis laboraturis ad prælibandum ista ingemiscens, dixit ad Dominum: Heu me, mi Domine, quam mane insurgunt homines ad infestandũ te cibo. Ad quod Dominus blande quasi subridens dixit: Noli ingemiscere charissima, quia hi quibus modo pulsatur, non sunt de numero illorum qui contra me crapula sæuiunt, quia per hanc prælibationem ipsi vocantur & incitantur ad laborem. Vnde & ego delector in eorũ cibo, quemadmodũ quis delectatur in refectione sui iumenti, quod pabulo pascit administrandum sibi.

Sabbatho ante Dominicam in quinquagesima, quibus Dominum placemus pro alijs, tempore, quo magis offenditur.

CAPVT. XV.

SAbbato præcedente Dominicam Esto mihi: dum se ex omnibus exterioribus abstractã, interioribus recollegisset, susceptа est in sinum diuinæ benignitatis·

vbi in tãta spiritus tranquillitate fruebatur influxionibus diuinarum delectationũ, quod videbatur sibi cum Domino quasi disponere omnia regna cœli & terræ. Cumque sic totam diem illam gaudio spirituali duxisset solennem, accidit ad vesperum, vt ex quodam euentu in tantũ turbata grauaretur, quod ex hoc impedimẽtum incurreret præcedentium fruitionum. Pro quo remouendo, dum multũ laborasset, & luce clarius cognosceret illud grauamen nullius esse valoris, nec tamen omnino mentem suam ab illo excutere posset, ac per hoc quodammodo serenitate prioris tráquillitatis priuaretur. Tandem ante Matutinas, cum pene totam noctẽ in tali labore duxisset insomnem, exorabat Dominum vt tale impedimentum á corde suo dignaretur remouere: quatenus ad laudem & gloriam nominis sui in priorum delectationum fruitionibus mereretur gaudere. Cui respondit Dominus: Si desideras placere mihi, oportet te grauamen habere, & sic directe respicio in cor tuum, & in clangore delectabili suauisonantium desideriorum tuorum me continue demulces; & arridet mihi grata amœnitas variarum affectationum tuarum quibus erga me afficeris, & aspirat mihi secura confidentia, qua in omnibus moribus cordis tui ad me anhelas, & dulciter afficit me effluxus pietatis cordis tui, qua vniuersis hominibus bonum exoptas æternę salutis. Et insuper patet mihi thesaurarium nobilissimum cordis tui, vnde sufficienter distribuere potero vniuersis de tua bona volũtate, qua omnibus indigentibus benefacis. Tunc desiderauit aliqua sibi donari á Domino, quibus per tres dies illos continuos, quibus mundani insolentius delinquũt, acceptius Deo obsequiũ posset exhibere.

hibere. Cui respondit Dñs: In nullo poteris mihi grãtius obsequi, quã in eo, quòd patienter in memoriã meæ pasionis sufferas quæcunq; tibi eueniunt grauamina, siue interiora siue exteriora, & cogas te ad faciẽda quæ tibi magis sunt contraria. Et hoc saluberrime in custodia sensuũ exterioũ & refrenatione ipsorum perficere poteris. Nã quicunque se in memoria meæ pasionis in his studuerit exercere, absq; dubio largã remunerationem á pietate mea se speret acceptũrũ. Hinc ista dixit. Vellẽ Doctor amantissime, etiã nunc edoceri á tua benignitate, quibus orationibus specialiter his tribus diebus te á mundanis ad iracundiã prouocatum, blandius possem placãdo delinire. Respndit Dñs: Non mediocriter acceptarem, si quisquã legendo iij. Pater noster, vel Laudate Dominũ omnes gẽtes, ad primũ offerat Deo Patri omne exercitiũ sanctissimi cordis mei (quo vnquam lassatus sum in terris pro salute generis humani in laude, gratiarum actione, querimonia, actione, desiderio & amore) in emendationem omnium terrenarum & carnalium delectationum ac peruersarum voluntatũ, quibus nunc aliquod cor implicatur humanum. Ad secundum offerat Deo Patri omne exercitium innocentissimi oris mei in abstinentia & temperantia, tã ciborum quam verborum, in prædicatione & oratione cõtinua (quibus pro salute humana insudaui) in emendatiõnẽ omniũ peccatorum in vniuersa Ecclesia commissorum in gula & ebrietate, ac nociuorum inutiliũque verborũ multiplicatione. Ad tertiũ vero Patri meo cœlesti offerat omne exercitiũ sanctissimi corporis mei, cũ omnibus motibus singulorũ mẽbrorum, ac totam seriẽ meæ perfectissimæ conuersationis, cũ omni amaritudi-

nẽ meæ innocentiſsimæ paſsionis & mortis (quam pertuli pro redemptione generis humani in emendationẽ omnium peccatorum, quæ tempore iſto quocunque motu vel modo ſingulorum membrorum mundus cõtra propriam ſalutem ſæuiendo cõmittit. Circa tertiam vero apparuit ei Dominus Ieſus in tali diſpoſitione, quo ad colũnam eſt flagellatus, ſtans inter duos lictores vinctus: quorum vnus videbatur eum cædere ſpinis: alter vero flagello nodoſo. Vterque vero cædebat eum in facie. Vnde faciei eius tam miſerabilis videbatur aſpectus, quod corde liquefacto omnia interiora viſcera conſpicientis eum commouebantur ad compaſsionem intantũ, quod per diem illum quotiẽs illi in memoriã venit forma illa, lachrymas cõtinere non potuit. Quia nũquam æſtimauerat in corde ſuo, quod homo tã miſerabilis aſpectus viſſus eſſet in terris, ſicut illa hora Dominus Ieſus ei apparuit. Nã pars illa faciei, quæ ſpinis cædi videbatur, intantũ apparuit dilacerata, quod etiã pupilla oculi interius erat vulnerata, inſuper & liuida ex tumore flagelli nodoſi. Videbatur etiã ex amaritudine paſsionis ſubtrahere facie, quã dũ vni ſubtraheret alter acrius inſurgebat in illũ. Tunc conuerſus ad illã, dixit: Nonne legiſti ſcriptũ de me: Vidimus eũ tanquã leprosum, &c. Ad quod illa: Eia Domine, vnde nunc leniri poſſet tã acerbus dolor tenerrimæ faciei tuæ? Cui Dominus: Siquis pertractans paſsionem meã, deuoto corde per amorem compungeretur, & in tali charitate oraret pro peccatoribus, illius cor eſſet mihi emplaſtrum ſuauiſsimum. Per duos etiam cædẽtes intellexit, notari laicos, qui aperte delinquentes velut ſpinis Dominum cædunt: & aliquos religioſos, qui quanto magis contra religio-

religionem delinquunt, eo quaſi nodoſioribus flagellis Dominum cædunt. Sed vterque in faciem, quia quantum in ſe eſt, regnantis in cœlo intuitum non verentur dehoneſtare. Hinc etiam intellexit, quod ideo ex Euangelio paſsio Domini recitatur, vt á ſpecialibus Dei amicis ipſa paſsio tunc deuotius recolatur, tam in honorem Domini, quam etiam in emendationem pro Eccleſia. Sed ſpecialiter Domini flagellatio bis memoratur, quæ ipſo die huic fuit tam miſerabiliter oſtenſa. In epiſtola etiam charitas commendatur, vt in charitate tam Dei, quam proximi magis exerceamur, Deo ſcilicet, toto corde compatiẽtes pro indebita contumelia: proximiſque cõpatiamur pro eo, quod tam diſtrictũ iudicem contra ſe prouocant. Vnde pro vtriſque emendandis ſit in nobis precipua memoria Dominicæ paſsionis. Pro qua Domino deuotas dicamus gratiarũ actiones Et oremus vt parcat ipſius miſeratus, pro quibus eſt paſſus. ¶ Ad Miſsã vero, dum per Introitũ inuocaret Dominum, Dominus hoc ipſum ſibi vſurpãs) eo quod quaſi propter inſtãtis tẽporis exarcebationem hoc ſibi magis cõgruere videretur) dixit ad eam: Sis mihi tu dilecta in protectricem, proponendo quod ſi tu præualeres libẽter me prẽmunire velles ab iniurijs, quibus ſpecialiter iſto tẽpore infeſtor: quia nũcã cẽteris fugatus pauſare deſiderans, ad te confugi. Tunc illa circunplectẽs eũ totis viribus, nitebatur ipſum ad intima ſua perducere. Et ecce ſubito intantũ corporalibus abſtrahitur ſenſibus ac Deo vnitur interius, quod in ſtando & ſedendo Conuentui negligeret ſe conformare. Vnde cõmonita á quadam, intellexit ſe moribus ab alijs diſcrepare. Ideoque precabatur Dominum quatenus ſic corpus

suoiuamine regerè posset, ne aliqua singularitate nota retur, Cui Dominus respondit: Dimitte me cum illam affectionem tuam quæ dicitur amor, vt vicem tui suppleat penes me, & tu regimini corporis intende. Ad quod illa: O amantissime Deus, si aliqua affectionum mearum potest supplere vicem meam, magis exopto vt rationi regimen corporis committatur, vt ego tibi liberius vacem. Quod ex tunc dono singulare á Deo obtinuit, vt nunquam tantum absorberetur in Deum interius, quin semper recto moderamine ritum Conuentus sequeretur exterius.

Dominica in Quinquagesima de amore Dei: & passione Christi.

CAPVT. XVI.

IN noctæ Dominicæ (Esto mihi) apparuit Dominus Iesus sedens in throno gloriæ suæ. Et sanctus Ioānes Euangelista sedebat secus pedes Domini scribens. Tunc ista interrogauit eum, quid scriberet: Cui respondit Dominus. Ego singula obsequia hesterno die á congregatione ista mihi impensa, & adhuc per duos dies subsequentes impendenda, in hac facio cartha diligenter annotari, vt cum ego (cui pater omne iudiciū dedit) vnicuique post mortem suam fideliter reddidero mensuram bonam pro singulis laboribus operum suorum bonorum, & insuper addidero mensuram confertam ex fructu meæ saluberrimæ passionis & mortis (Vnde omne humanum meritum mirifice nobilitatur) ducam eos cum hac cartha ad patrem, vt & ipse ex omnipotentia

tētia paternæ benignitatis suæ superadat eis mensuram cogitatam & superefluentem pro officijs istis mihi in hac persecutione (quā nunc á mūdanis infestor) benigne impensis, qui cum ego sim fidelissimus omnium, multo minus possum omittere, quin recompensem bona: quam Rex Dauid, qui, quanuis omni tempore vitę suæ non pretermisit benefacientibus sibi congruis beneficijs respondere: tamen cum appropinquasset dies mortis eius, & commisisset regnum in manu filij sui Salomonis, dixit ei: Filijs Berzellai Gulaaditis facias gratiam, eruntque comedentes in mensa tua, quia occurrerunt mihi cum fugerem â facie fratris tui Absalonis. Quia sicut á quolibet magis acceptatur beneficium exhibitum in aduersitate, quam in prosperitate: sic & ego magis accepto fidelitatem illam, quæ mihi exhibetur tempore isto, quo mundus plus peccando me infestat. Beatus itaque Ioannes sedens & scribens, videbatur quādoq; calamū intingere in atramēto, quod manu tenebat, & ex eo literas nigras cōscribere. Quandoque vero intingens calamū in vulnus amatoriū lateris Iesu, quod coram se apertum patebat, & exinde roseas literas faciebat, distinguens eadem rubea scripta partim nigro colore, partim vero aureo. Intellixitque ista per ea quæ nigro colore erant scripta, designari opera illa quę ex vsu faciunt quique religiosi, vt est ieiunium, quod ab omnibus religiosis communiter in hac secunda feria inchoatur, & similia. Per illa vero quæ roseo colore erant conscripta, designari opera illa, quæ fiunt in memoriam passionis Iesu Christi pro emendatione Ecclesiæ affectu speciali. Per hoc vero, quod affectu eadē rosea scripta partim erant nigro colore, partim aureo di-

Universidad de Deusto
Biblioteca

distincta,intellexit quod illa quæ in memoriam passio nis Dominicæ fiunt tali intentione, quod ille qui ea fa cit,desiderauit per ea gratiã Dei obtinere, vel similia, quæ propriæ cedunt saluti,ab alijs describuntur colo re nigro. Illa quoque quæ fiunt ita pure ad laudem Dei in vnione passionis Christi,& salutem vniuersitatis, & omnino abrenunciat quis omni merito,præmio & gra tiæ,vt saltem possit Deo laudem & amoris exhibitionẽ offerre,describuntur aureo colore, quia quanuis prædicta opera copiosam apud Deum obtineant remunera tionẽ:illa tamen quæ pure fiunt pro amore laudis Dei multo maioris sunt meriti ac dignitatis & insuper conferunt homini in infinitum maius augmentum salutis æternæ. Recognouit quoque post binas distinctintiones vbique locum vacantẽ. Et cum perquireret â Domino,quid per hoc notaretur,respondit: Cũ moris sit apud vos mihi tempore isto deuotis semper desiderijs & orationibus in memoriã meæ passionis adesse, singu las cogitationes,& verba quibus mihi deseruitis, diligẽ ter feci conscribi. Locus vero vacans, designat quod opera bona quæ facitis: facere in memoriam passionis meæ,non habetis in vsu. Tũc illa: Et quomodo,inquit amantissime Deus hoc possemus tibi laudabiliter perfi cere? Respondit Dominus: Vt omnia quæ facitis in ieiu nijs,vigilijs,cæterisque regularibus disciplinis, facere tis in vnione meæ passionis. Et quandocũque ab aliqua re abstineretis in visu,auditu,verbo,aut similibus,sem per illud offerretis mihi in vnione illius amoris, quo go omnes sensus meos continui in passione mea, licet enim vel vnico intuitu potuissem,terruisse omnes mihi aduersantes,vel vnicoverbo cõuicisse falsi omnes mihi

contra-

contra dicentes: ego tamen tanquã ouis quæ portatur ad victimã,inclinato humiliter capite,oculisque depressis in terram,corã iudice non aperui os meum ad respõdendum vel vnicum excusationis verbum contra tot falsas querimonias mihi obiectas. Tũc ista: Eia doce me doctor optime vnum saltem factum,quod specialiter in memoriam passionis tuæ possimus perficere? Respondit Dominus: Hoc ergo accipe, vt orantes expansis manibus formam meæ passionis Deo Patri prætendatis, pro emendatione vniuersalis Ecclesiæ,in vnione illius amoris quo ego in cruce manus expandi. Et illa. Si quis hoc facere vellet,oporteret eum angulos quærere, eo quod iste modus non habetur in vsu. Ad quod Dominus: Hoc ipsum studium quærendi angulos mihi cõ placeret,& opus illud exornaret,velut gemmæ monile perornant. Et adiecit Dominus: Si quis hoc in vsum duceret,quod palã expansis manibus orans nullius in hoc contradictionem:ille tantum mihi honoris exhiberet, quantum ille Regi defert honoris,qui ipsum solenniter intrhonizat. Deinde ad quælibet serpta intentionum siue orationum per Conuentum Deo exhibitarum videbatur adnotata etiã illa persona quæ facientes admonitionibus suis siue exemplis instigauerat. Per quod clare patebat supereffluẽs bonitas diuinę liberalitatis: quę etiã gaudens de salute nostra exoptat dupliciter remunerare,si quid sibi paruitas conditionis humanæ simpliciter conatur offerre. Hinc ista dixit: O Domine cur ad ista describenda non potius Beatum Benedictũ (cuius ordinis est cœnobium nostrum) elegisti aut quẽcũque alium,quam beatũ Ioannẽ? Respondit Dominus: Quoniãipse electus discipulus meus maxime cõscripsit

 de dile-

de dilectione Dei & proximi. Ergo ipsum in hoc ministerium deputaui, vt scriberet præmia quæ sunt á me reseruata charitatis operibus. ¶ Post feriam quartam, dum in persona Ecclesiæ quasi cum ea & pro ea veniret ad Dominum, præbens se ad emendationem quadrageſimalis pœnitentiæ, tanta serenitatis blanditate ab ipso inter iucundos amplexus susceptа est, quod indubie per propriam experientiam didicit Christum sponsum vere nimio affectu duci erga sponsam suam, scilicet, Ecclesiam, in cuius persona ipsa tunc eum adire videbatur.

Dominica prima quadrageſimæ, de tentationibus.

CAPVT. XVII.

DOminica Inuocauit dum seminus paratam sentiret ad sumendum corpus Dominicum, exorabat Dominum deuoto corde, vt ieiunium suum sanctissimum (quo quadraginta diebus & totidem noctibus se pro salute nostra macerauit in terris) sibi conferre dignaretur in suppletionem illius defectus, quo ipsa corporali infirmitate detenta, quadrageſimale ieiunium soluere cogeretur. Ad cuius petitionem Filius Dei alacri vultu festibus consurgens & coram Deo Patre reuerenter genuaflectens, ait. Secundum quod ego vnicus tuus tibi coæternus & consubstantialis, ex inscrutabili sapientia mea perspicacius cognosco defectum humanæ fragilitatis, quam vel ista quisquam hominum cognoscere possit: ideo ipsius multiplici fragilitati multipliciter compassus, vniuersalem ipsius desiderans sup-

rans supplere defectum, offero tibi pater sancte abstinentiam dignissimam sanctissimi oris mei in veram emēdationem & suppletionem omnium, quæ vnquam per inutilem sermocinationē deliquit aut omisit. Offero tibi etiam pater iuste, abstinentiam sanctissimarum aurium mearum, pro omnibus delictis aurium ipsius. Abstinentiam quoque oculorum meorum offero tibi pro cunctis maculis, quæ aliquo illicito visu contraxit. Nec non abstinentiam manuun pedumque meorum, pro omnibus delictis operum gressumque suorum. Postremo maiestati tuæ pater amantissime offero deificatum cor meum, pro vniuersis delictis quæ vnquam cogitatione, desiderio, siue voluntate commisit. Tunc anima stans coram Deo Patre videbatur indumentis candidis rubisque vestita diuersisque ornamentis, velut inclyta proles mirabiliter decorata. Per candidam vestē figurabatur innocentia quæ per abstinentiam Christi animæ donatur. Per rubea vero labor abstinentiæ. Per ornamenta quoque multiplices exercitationes singulorum membrorum Domini, quibus nobis salutem mercatus est sempiternam. Hinc Deus Pater assumens animam sic & ornamentis filij sui dilecti satis placite perornatam, statuit eam inter se & vnigenitum suum quasi ad mensam quandam delitiosam; circunfulsitque ea ex vna parte splendor diuinæ omnipotentiæ Dei patris, vt eam ad tātæ dignitatis excellentiam sublimaret. Ex altera vero parte lux inscrutabilis sapientiæ Filij Dei, quæ tam precipua ornamenta perfectissimorum operum virtutumque suarum animæ noui adaptare. In medio quoque diuersorum splendorum, quibus á dextris & á sinistris anima videbatur ornata, apparebat

quasi

quasi tenuis quædam rima ipsos splendores abinuicem secernẽs, per quam ipsius animæ interpatebat propriæ vilitatis enormitas. Vnde humiliata ex rubore gratæ verecundiæ Deo magis placens, animum Regis in sui cõ cupiscentiam efficacius inflamauit. ¶ Tunc filius Dei apposuit coram ea in specie trium ferculorum, tres victorias suas, quæ ipso die in Euangelio recitabantur, de quibus tanquam quoddam saluberrimum antidotum sumeret contra tria illa vitia, quibus omne genus humanum magis delinquit, scilicet, delectatione, consensu, & concupiscentia. Et primo, vt de illa gloriosa victoria, qua suggerenti diabolo cibi delectationem & dicenti: Dic vt lapides isti panes fiant, sapienter rebellauit, dicens (non in solo pane viuit homo) sumeret emendationem omnium, quibus vnquam male delectando deliquit, & vires de cætero resistendi cuilibet delectationi. Nam cum quis impugnatur aliqua delectatiõe, quanto magis sequitur impetum delectationis, tanto inualidiore fficitur ad resistendum. Vnde quilibet potest eandem victoriam Filij Dei offerre Deo Patri in emendationem omnium quibus vnquam in aliqua creatura sensualiter vel carnaliter delectãdo peccauit, orans vt donentur sibi vires de cætero illis restendi. De secunda vero victoria Domini datum est animæ vt sumeret indulgentiam omnium, quæ vnquam per consensum contraxit, & vires de cætero resistendi, quam victoriam etiã quilibet offerre potest Deo Patri pro emendatione omnium cogitationum, verborum, & operum, quibus conscientiam læsit & impetrare vires de cætero resistẽdi. De tertia vero victoria Domini dabatur animæ, vt sumeret veram emendotionem omnium quæ contraxit ex

xit ex cõcupiscentia eorum, quæ nõ habens affectasset habere, & vires omni concupiscentiæ resistẽdi. Quod etiã quilibet potest similiter â Deo impetrare. Sub Missa intendens epistolæ, vt ex virtutibus, quæ in ea recitantur, aliquas vtiliores colligeret ad imitandum aliosque docendum, dum nullo super hoc spirituali intellectu donaretur, dixit ad Dominum: Doce me amator benignissime, quibus ex his prẽcipue virtutibus tibi possim placite deseruire, quia (heu) nequeo singulis quoti die proficere. Respondit Dominus: Perpende, quod in medio cæterarum virtutum inseritur in Spiritu sancto. Et quia Spiritus sanctus est bona voluntas, studeas super omnia, vt habeas bonam voluntatem & sic omniũ virtutum specialem poteris habere decorem & profectum: quia sola voluntas plus lucratur, quam vnquam aliquis posset operibus perficere aut obtinere absque illa. Qui enim habet integram voluntatem, quod libentissime super omnem creaturam me vellet laudare, amare, mihi gratias agere, condolere & in omni virtute se perfectissimo modo exercere si posset: ille indubitanter â diuina liberalitate mea remunerabitur quandoque copiosius, quam vnquam vllus hominum opere potuisset obtinuisse. Hinc Spiritus sanctus paracletus procedens in medium, & stans coram anima splendore suo diuino medietatem animæ (per quam ipsi propriæ vilitatis enormitas patebat, vt præscriptum est) mirabiliter perlustrando irradiabat: sicque ex virtute diuinæ claritatis, anima illa omni sua vilitate totaliter exuta ipsi viuo fonti luminis sempiterni fœliciter est inmersa.

Idem tradit Ber. lib. de vita solitaria.

Opera

Universidad de Deusto
Biblioteca

Opera misericordiæ quomodo spiritualiter adimpleantur.

CAPVT. XVIII.

SEcunda feria post Dominicam Inuocauit, dum legeretur in Euãgelio (Venite benedicti Patris mei. Esuriui enim &c.) ista dixit ad Dominum: Eia mi Domine, cum nobis nõ congruat corporaliter esurientes cibare, sitientes potare, & cætera opera misericordiæ perficere, eo quod (te ordinãte) sub regulari professione cõuersantes, nihil nobis proprij liceat possidere: doce me quo studio possimus & nos illam dulcissimam benedictionis tuæ vocem consequi, quam pro operibus misericordiæ hoc loco Euãgelij promisisti. Respondit Dominus. Cũ ego vera salus & vita animæ sine intermissione, in quolibet homine esuriam & sitiam sui ipsius salutem, si quis omni die studeret aliqua ædificatoria verba sacræ scripturę recitare, ille certe meã esuriem suauissima refectione releuaret. Si vero lectioni ipsi hanc etiam intentionem adiungeret, quod scilicet ex ea compunctionis vel deuotionis gratiam obtinere desideraret: tunc etiam sitim meam dulcissimo poculo refocillaret. Si quis etiam saltẽ vna hora quotidie mihi vacare studeret, tota mẽtis intentione: ille valde gratũ hospitiũ mihi exhiberet: Et qui singulis diebus in aliqua virtute exercitari studeret ab illo me decenter coopertum acceptarem. Similiter qui alicui vitio vel tentationi viriliter resistendo, deuinceret eam, ab illo me infirmum diligenti cura visitatum reputarem. Qui autem pro peccatoribus & animabus purgandis deuote orauerit, hoc tam dignanter acceptabo, ac si ad me incarceratũ crebrius veniendo, blandis

blandis consolationibus suis desolationem meã sublenasset. Adiecitque Dominus. Si quis in prædictis se quotidie pro amore meo exercitauerit, & specialiter tẽpore quadragesimali: hunc indubitanter cum tota diuina suauitate mea regali gloria nec non amicabili fidelitate dignanter remunerabo: sicut hoc incomprehensibilẽ omnipotentiam & inscrutabilem sapientiam dulcissimam que beneuolentiam meam vnquam liberalius decet adimplere,

Dominica secunda quadrag. Oblatio meritorum Christi pro peccatis Ecclesiæ.

CAPVT. XIX.

DOminica Reminiscere dum ista quasi introducta thalamum sponsi potioribus bonis illius nobilioris modo frueretur, & vehementer delectaretur in superabundãtibus delitijs diuinæ dulcedinis, & pietatis (de quibus tamen nihil ad humanam exprimere potuit capacitatem) exorabat Dominum vt aliqua sibi donare dignaretur, in quibus homines per septimanam illam possent vtiliter exerceri. Cui respõdit Dominus. Affer mihi duos hœdos optimos, id est, corpus & animam totius generis humani, in quibus verbis intellexit, quod Dñs exigeret ab ea emẽdationem p vniuersitate totius Ecclesię. Tũc Spiritu sancto instigãte legit quinq; Pater noster in honorẽ quinq; vulnerũ Domini pro emẽdatione omnium peccatorum quinque sensuum â toto genere humano commissorum, & iij. Pater noster, in emendationẽ omniũ peccatorũ tribus viribus animæ id est, rationali, irascibili, & cõcupiscibili per totius vniuersitatis

sitatis homines commissorum & bonorum omissorum, offerens ea Domino in vnione illius perfectissimæ intentionis, qua eadem oratio in corde ipsius dulcissimo sanctificata ad nostram salutem est edita in emendationem omnium commissorum & insuppletionem negligentiarum, quæ vnquam ex humana fragilitate, ignorantia, seu malitia sunt contracta contra suam insuperabilem omnipotentiam, inscrutabilem sapientiam, ac supereffluentiam gratuitæ bonitatis. Hæc cum offerret, benignus Dominus quasi in eorum complacentia, vltra quam dici possit, placatus, extendens manum suam â vertice capitis vsque ad planctam pedis, signum Crucis ducens, eam satis affectuose benedixit. Sicque inter suaues amplexus amicabiliter ad Deum Patrem gratiosius benedicendam deduxit. Qui eam benigne respiciens, & dignantissime suscipiens, ineffabiliter benedixit, donans illi benedictionem totius generis humani, tali modo, quod eam solam, tot benedictionibus superadditis, beatificauit, quot vniuersitati totius mundi deberentur, si quilibet se simili modo diuinæ gratiæ adaptasset Vnde quilibet per hanc septimanam studeat per quinque Pater noster satisfacere Domino pro delictis totius humani corporis: & per tria Pater noster commissa animarum totius Ecclesiæ sanctæ Dei, vt & ipse tam saluberrimæ benedictionis effectum meretur obtinere per Iesum Christum Filium Dei: qui se caput & sponsum Ecclesiæ dignatur exhibere.

Domini-

Dominica tertia quadragesimæ.

CAPVT. XX.

DOminica Oculi, vt huius virginis deuotio concordaret cum officijs Ecclesiæ, more sibi solito desiderauit edoceri â Domino, in quo per illam deberet hebdomadam specialius exerceri. Cui repondit Dominus: Quoniam nunc in officijs Ecclesiæ recitatur, quod Ioseph pro xxx. denarijs est venditus, tali exemplo prouocata legendo xxxiij. Pater noster, eme á me conuersationem meam sanctissimam, qua triginta tribus annis operatus sum salutē in medio terræ. Et hunc fructum cōmunica toti Ecclesiæ in veram salutem ad laudem meam æternam. Quod cum feciſſet, recognouit in spiritu totam Ecclesiam velut sponsam ornatam & compositam, ex fructu perfectissimæ conuersationis Christi mirifice decoratam.

Dominica quarta. De exercitio ad quinque vulnera, ad pascendum totam Ecclesiam.

CAPVT. XXI.

DOminica Lætare, dum iterum peteret instrui â Domino, in quo sibi laudabilius in illa hebdomada posset exercitari: respondit Dominus: Introduc mihi illos, quos ante septē dies conuersationis meę decore præparasti, quia comesturi sunt mecum. Ad quod illa: Et quomodo hoc perficere potero? Ego certe licet indigna, si possē tibi Domino meo introducere omnes homi-

nes, cum quibus dignaris delitias tuas habere, ob hoc á die isto vsque in diem iudicij libentissime vellem nudis pedibus circuire totum mundum & quemlibet eorum (in quibus tu dulcor animæ meæ habitando dignareris delectari) vlnis meis gestando tibi præsentare: vt vel sic desiderio infinito dulcedinis tui diuini amoris aliqua liter satisfacere possem. Insuper (si possibile esset) cor meum in tot partes diuidere vellem quot homines viuunt, vt ex eo cuilibet eorũ partiri possem bonã volũtatem ad obsequendum tibi secundum tui diuini cordis summũ oblectamentum. Ad quod Dñs: Talis voluntas tua beneplacens & perfecta per omnia sufficit. Et statim cognouit vniuersam Ecclesiã miro modo decoratã ante cõspectum Dñi præsentatã. Et ait Dominus: Huic multitudini tu hodie ministrabis. At illa mox diuinitus inspirata, procidit ad pedes Dñi, & vulnus sinistri pedis Domini deosculabatur in emendationem omnium peccatorum ab vniuersali Ecclesia vnquam cogitationibus, desiderijs seu voluntatibus peruersis commissorũ, orans Dominũ vt dignissimã emẽdationẽ (qua ipse totius mũdi peccata purgauit) ipsi donaret, in emẽdationẽ verã. Et ecce statim dabatur animę effectus orationis suæ in similitudine panis vnius, quẽ ipsa statim cũ gratitudine porrexit Dño. Dñs autem ipsam benigne suscipiens, & subleuatis oculis Deo Patri gratias deotas agẽs, benedixit; ac deinde reddidit illi ad distribuẽdum toti Ecclesiæ. Hinc illa vulnus dextri pedis Domini deosculans, in suppletionem omniũ quæ tota Ecclesia omisit in exercitatione vtiliũ cogitationũ, desiderio rum bonorũ ac sanctarũ voluntatum, orabat Dominũ, vt dignissimã suppletionẽ illam, qua ipse vniuersum debitum

bitum humani generis persoluit, toti donaret Ecclesiæ in negligentiæ suæ supplementũ. Hinc vulnus sinistrę manus cum deuotissima intentione exosculans, in emẽdationem omnium peccatorum, tam verbis quam factis totius mundi commissorum, deprecabatur Dominum, vt illam dignissimam emendationem (qua omniũ nostrorum tam verborum quam operum delicta expiauit) Ecclesiæ largiretur in verã emendam. Deinde etiam vulnus Dñi dextræ manus exosculans pro suppletione negligentiarũ totius Ecclesiæ, quæ ex omissione vtiliuũ verborum operumque bonorũ contraxit, rogauit Dominũ, vt suam dignissimam perfectionem largiri dignaretur, in totius Ecclesię supplementũ. Cũ vero ad singula hæc vulnera accepisset singulos panes, eosque Domino porrexisset, eosdem Dñs illi reddidit benedictos ad distribuendum Ecclesiæ. Postremo accessit ad vulnus amatorium lateris Iesu Christi, illudque ex intimo corde deosculans exorabat Dominũ, vt ex abundãtia diuinæ pietatis suæ post dignam peccatorum emendationem, & sufficientem negligentiarum suppletionem, etiam nunc merita sanctissimæ conuersationis suæ (quibus in seipso dignissimè resplendet in cõspectu Dei Patris) ad cumulum beatitudinis æternæ dignaretur superaddere Ecclesiæ sponsæ suæ sanctæ. Quod cum se ex benignissima liberalitate Dei gauderet obtinuisse, quasi pro quinto pane distribuit gaudens, sicut solent nobilibus iam diuersis ferculis abũde satiatis aromatha vel poma alia, aut palatum delectãtia pro solo appetitu postremo superaddi. Et dixit ad Dominũ: Eia mi Domine, quid pro piscibus, qui etiam hodie recitantur in Euangelio, dignaris mihi ad ministrandum Ecclesiæ

ponſæ tuæ donare? Reſpondit Dominus: Sanctiſsimam exercitationem omnium membrorum immaculati corporis mei do tibi, adminiſtrandum eis pro omni negligentia, qua neglexerunt totis mihi viribus & ſenſibus corporis ſui famulari. Et exercitationē nobiliſsimæ animæ meę, pro omni negligentia, qua me ex omnibus virtutibus & affectionibus ſine animę intermiſsione laudare & gratias mihi agere pro ſingulis beneficijs, neglexerunt. Per hoc quod ſupra dictū eſt, Dominū panes accipientem gratias agere Deo Patri, intellexit quod quā docūq; aliquis ad laudē Dei perficit aliquod opus bonum, quantūuis paruum, vel legit ſaltē vnum Pater noſter, vel Aue Maria, vel aliā quamcunq; orationem vel pſal. ex parte ſiue pro ſalute totius Eccleſiæ. Filius Dei mox illud tanquam fructum ſuæ perfectiſsimę humanitatis gratiſsimē acceptans, pro ipſo gratias agens Deo Patri, benedicit, & ex illa benedictione multiplicatum diſtribuit vniuerſæ Eccleſiæ ad profectum ſalutis æternę. ¶ Quilibet etiam per hanc ſeptimanā legere poteſt quinque Pater noſter, in honorē ſuauiſſluorum vulnerum Domini, & quolibet deuotius oſculando orare, vt præſcriptum eſt pro emendatione peccatorum totius Eccleſiæ & negligentiarum eius ſuppletione, & confidere quōd ſimilem per Dei miſericordiam fructum obtinebit.

Dominica in Paſsione:

CAPVT. XXII.

DOminica vero Iudica, dum in honorem Dominicæ paſsionis, quæ ſpecialius ipſo die recoli incipitur: ſe

tur ſe totam cum anima & corpore Domino exhibuiſſet ad tolerandum & perficiendum tam corpore quam ſpiritu, quicquid ſuæ diuinæ complaceret voluntati, pius Dominus talem ipſius voluntatem ineffabili gratitudine videbatur acceptare. Ipſa vero diuinitus inſpirata ex intimo cordis affectu ſalutare cœpit ſigillatim ſingula membra Domini, pro ſalute noſtra diuerſis pœnis in paſsione cruciata. Vnde quandocunque aliquod membrum ſalutabat, ſtatim ex illo membro Domini ſplēdor quidā diuinus procedens, animā ipſius irradiabat. Et in illo ſplendore dabatur ei illa innocentia, quam per paſsionem eiuſdem membri Dominus acquiſierat Eccleſiæ. Cumque ex ſingulis membris Domini amata fuiſſet mirabiliter irradiata, & innocentia Chriſti digniſsime decorata, dixit ad Dominum. ¶ Eia nunc Domine, doce me, qualiter cum hac innocētia mihi á gratuita pietate tua collata, poſsim tibi laudabiliter paſsionem tuam venerandam percolere. Reſpondit Dominus: Vt, ſcilicet, frequentius mente reuoluas cum gratitudine, & compaſsione anxietatem illam, qua ego creator tuus & Dominus in agonia conſtitutus prolixius oraui, & præ nimia vehementia anxietatis deſiderij & amoris ſanguineo ſudore faciem terræ irrigaui, & omnia opera tua omniaque circa te agenda mihi commēdes in vnione ſubiectionis illius, qua ego eadem oratione dixi ad Patrem: Pater, non mea ſed tua voluntas fiat. Et ſic omnia proſpera & aduerſa ſuſcipias in illo amore, quo ego tibi omnia illa mitto ad ſalutem. Proſpera ergo ſuſcipias cum gratitudine in vnione illius amoris, quo ego amator tuus fragilitati tuæ condeſcendens, ea tibi procuro, vt per ea diſcas æternam proſ-

nam prosperitatem cogitando sperare. Aduersi vero susci pias in vnione illius amoris, quo ex affectu paternę fidelitatis ea tibi immitto ad præparandum tibi pro his æternum bonum. Hinc ista proposuit per hebdomadam illam legere orationē quandā, per quā singula mē bra salutaret, scilicet: Saluete delicata membra, &c. Quod Domino multum sensit cōplacere. Vnde & nos idem facere non pigeat, vt consimilem beatitudinem consequi mereamur. ¶ Deinde cum sub Missa dum legeretur in Euangelio (demonium habes) ista medullitus super contumelia Domini sui commota, nec sustinens vt dilectus animæ suæ, tam in debitē sibi obiecta verba aduerteret, ex intimo cordis affectu his verbis viceuersa ipsi blandiebatur dicens: Aue viuificans gemma diuinæ nobilitatis. Aue immarcesibilis flos humanæ dignitatis Iesu amantissime: tu mea summa & vnica salus. Cui benignus amator amore solito vicem dignantissimam recompensans, se ad ipsam blande inclinans, auri animæ eius hæc verba suauissimo susurio instillauit, dicens: Ego creator, redemptor, & amator tuus, per angustias mortis, acquisiui te. Hinc Dominus ait: Quicūque contra blasphemias & contumelias mihi in terris illatas, me salutauerit illo affectu, quo tu me modo salutasti: huic ego mei in iudicio illo districto (quo in morte iudicandus accusationibus dæmonum prægrauabitur) eadem blanditate exhibebo, qua me modo exhibui tibi, & eisdem verbis ipsum consolabor, dicens: Ego creator, redemptor & amator tuus, &c. Ergo totis affectibus cordis & animæ studeamus Domino blandiri, quotiescunque recitatur aliqua contumelia sibi á quoquam illata. Et si non possumus simili affectu: saltem

saltem offeramus ipsi voluntatem & desiderium habendi omnem affectum, desiderium, & amorem totius creaturæ ad Deum, & confidamus de largiflua pietate ipsius, quod non spernat munuscula pauperum suorū: sed potius illa secundum diuitias misericordiæ & dulcedinis suæ acceptet, simul & remuneret longe supra cōdignum.

Dominica in Rāmis, de mysterio huius diei.

CAPVT. XXIII.

PAlmarum die sancto, dum in diuinæ fruitionis iucunditate suauius delectaretur, dixit ad Dominum: Doce me amātissime, qualiter hodie tibi Domino Deo amatori meo, causa salutis meæ ad passionem venienti, possim digne ac laudabiliter obuiare: Respondit Dominus: Exhibe mihi iumentum, cui insideam, turbam gaudendo obuiantem, turbam laudando sequentem, & turbam ministrando consequentem. Verbi gratia: Primo exhibebis mihi iumentum in contritione cordis confitendo, quod sæpius neglexisti; sequi rationem, & velut iumentum non intendisti singulis quæ pietas mea sine intermissione circa te ad salutem tuam operabatur. Qua quidem negligentia perdidisti serenam tranquillitatem meā, vt quandoque cum in te cuperem spiritualiter iucundari, existente iustitia, oporteret me per interiora siue per exteriora grauamina te purgare. Et ego sic quodammodo in te pati compellebar. Quia incontinens amor diuinæ pietatis meæ cogit me in omni aduersitate medullitus tibi compati. Tale iumen

tum cum te mihi exhibueris, ſatis commodam mihi præbes ſeſsionem. Secundo exhibebis mihi turbam cum gaudio obuiantem, ſuſcipiendo me ex affectu totius vniuerſitatis (in vnione amoris illius, quo ego Creator omnium & Dominus pro ſalute totius mundi hodie Ieroſolimam aduenì) inſuppletionem pro omnibus qui vnquam neglexerunt mihi pro hoc condigna laude, gratiarum actione, amore & obſequio reſpõdere. Tertio exhibe mihi turbam laudãdo conſequentem, confitendo quod nunquam debito modo exempla perfectiſsimæ conuerſationis meæ ſtuduiſti imitari: & offerendo mihi tam feruentis affectus voluntatem, quod ſi poſſes omnes homines promouere ad imitãdum exempla perfectiſsimæ conuerſationis & paſsionis meæ perfectiſsimo modo, hoc ad laudem meam libentiſsime totis viribus elaborares. Orabisque, vt tibi detur ſpecialiter per veram humilitatem, patientiam, & charitatem (quibus virtutibus tempore paſsionis meæ clarius illuxi) quãtum homini vlli poſsibile eſt, ardenti me deſiderio imitari: Quarto exhibe mihi turbã miniſtrãdo ſequentẽ, confitendo quod nunquam debita fidelitate pro defenſione veritatis & iuſtitię mihi aſtitiſti: proponendo & deſiderando, vt de cętero in omnibus quę mihi placuerint, ſtudeas cauſas iuſtitię & veritatis tam verbis quã factis promouere: & eãdem etiam voluntatem deſideres omnibus horis ad laudem meam obtinere. Et adiecit Dominus: Si quis mihi ex parte vniuerſitatis his quatuor modis ſe exhibuerit, ad ipſum certe tam dignanter veniam quod ex hoc fructum percipiet ſalutis æternę. Hinc cõmunicatura, cum ex intimo affectu offerret Domino cor ſuum,

cor ſuum, videbatur ipſum cor eius velut in latitudine charitatis expandi, tanquam ſi tota ciuitas Ieruſalem patefieret ad ſuſcipiendum Dominum. Quod ingrediens Dominus in ſimilitudine iuuenis valde ſpecioſi, viſus eſt facere flagellũ quoddam de tribus funiculis. Per quod flagellum figurabatur opus noſtrę redemptionis. Per primum funiculum ſtudioſum exercitium ſui innocentiſsimi corporis. Per ſecũdũ, deuota intentio ſuæ ſanctiſſimæ animę. Per tertium autem, virtuoſa nobilitas ſuę excellentiſsimæ diuinitatis: quæ tria ſemper in quolibet opere Ieſu Chriſti cooperabantur. Hoc autẽ flagello Dominus omnia interiora eius leuiſsime contingens, omnem puluerem humanæ fragilitatis & negligentiæ ab ea penitus expulit. Quo facto depoſuit idẽ flagellũ in medio cordis eius. Et ecce tres funiculi illi videbãtur quaſi thronum quietiſsimum Domino exhibere. Super quem dum conſediſſet, produxit quilibet funiculus florẽ quendam vernantiſsimum: quorum vnus, ſcilicet, virtuoſa nobilitas diuinitatis, velut á tergo Domini cõ ſurgens, & deſuper caput eius reflexus, videbatur gratiſſimæ vmbram ſuauem Domino exhibere. Alij vero duo flores á dextris & á ſiniſtris præbebant aſpectui Domini vernantis amœnitatis fragrantiam glorioſam. ¶Cum vero ad Tertiam in hymno cantaretur (O Crux aue ſpes vnica) iſta obtulit Dño deuotionem omniũ, qui in illo verſu ipſo die per vij. horas canonicas eũ ſalutare ſtuderent. Tũc Dominus accipiens florẽ egredientẽ de funiculo deuotæ intentionis ſanctiſsimæ animæ ſuæ, ipſum omnibus præbebat, quorũ ſibi deuotionẽ hæc ſponſa eius Gertrudis obtulerat. Ex cuius applicatu ſingulæ ſumebant quendã ſpiritualẽ ſplendorem

simul & recreationem. Tunc ista dixit ad Dominum: Domine mi, si per hanc deuotionem tantum hæ sorores nostræ consequuntur profectum, quid eis daturus es quando post processionem cum maiori affectu & deuotione se totas tibi impendent, feruentiori te desiderio salutantes? Respondit Dominus: Singulorum florum istorum ipsis exhibebo amœnitatem, quia triplicis deuotionis modos mihi tunc præsentaturę sunt. Quędam enim deuotionē habere desiderantes, sed ea carentes: præsentabunt mihi studiū laboris & exercitationis exterioris. Et has ex flore, qui progreditur de studioso exercitio inocētissimi corporis mei, recreabo. Quę dā vero dulcedine deuotionis abundantes, pręsentabūt mihi affectum desideriorum suorum. Et illas reficiā de flore egrediente de intentione deuota animæ meæ sanctissimæ. Quædam etiam (ē quarum voluntas in omnibus meæ diuinæ vnita est voluntati, per quod vnus spiritus mecum sunt effectæ) offerēt mihi se ipsas totas ad omne beneplacitū meū: & istis florem nobilissimę diuinitatis meę aspirabo ad salutē. Post processionem vero, dum Cōuentus faceret inclinationem ad (Gloria laus) & prosterneretur, cū dicebatur (Fulgentibus Palmis) ad talia singula verba pręstēdebat ipsis Dominus florē studiosi exercitij corporis sui ad recreandū, confortandum, & conseruadum eas in seruitio suo. Per hoc insinuans, quod tales labores nobilitaret cum sanctissimis laboribus suis. ¶ Post hæc dum ista rogaretur á quadam, vt se recrearet cibo, quia valde debilis erat ipsa abhorrens comedere antequam audiret passionem Domini more sibi solito requisiuit á Domino, quid factura esset. Cui Dominus respondit. Reficere dilecta in vnione

vnione amoris illius, quo ego amator tuus in Cruce vinum myrrhatum felle mixtum cum gustassem, noluibibere. Ad quod cum illa gratiarum actione voluntatē suam deflexisset, prębuit illi Dominus cor suum dicēs. Ecce in vasculo memoriæ verbi illius, scilicet (cum gustasset noluit bibere) pręsento tibi desideriū illud, quod me traxit, ne ego illud biberem, sed tibi bibendum reseruarem. Tu ergo, bibe securē, quod ego medicus probatissimus pregustaui, & per hoc tibi salubrimē potum temperaui: Mihi quidem ad hoc oblatum erat vinum myrrhatum cum felle mixtum, quo citius morerer. Sed desideriū multa patiendi pro homine retraxit me ne biberē. Tu vero ē diuerso in eodē amore sume omnia necessaria & cōmoda, vt per ea inseruitio meo diutius viua conserueris: Per poculum denique mihi oblatum, tria considera. Erat itaque vinum myrrharum cū felle mixtū. Ad cuius similitudinem & tu in quolibet cōmodo triplici studeintentioni. Primo, vt omnia cū gaudio spiritus ad laudem meam facias: quod notatur per vnum: Secundo vt intentione quæque cōmod admittas, quo diutius pro amore meo possis pati: & hoc ad significationē myrrhæ, quæ conseruat á putredine & corruptione. Tertio, vt pro amore meo libēter vellis quoisque mihi placeat, frustrari gaudio iucundissimæ pręsentię meę, quæ habetur in cœlis, & esse in hac valle miserię: quę per fel significatur. Quotiescūq; aliquod cōmodum tali intentione admiseris, hoc ego acceptabo taliter: sicut amicus ab amico suo acceptaret, si ipse sibi fel oblatum, penitus ebiberet & pro eis sibi nectar suauissimum propinaret. Cum vero ista comedendo, ad singulas offas hunc versiculum ruminārēt dicens (Virtus tui

tus tui diuini amoris incorporaret me totam tibi amantissime Iesu. Et similiter ad singulos haustus diceret hunc versiculum. Effectum charitatis, qui tam vehementer in intimis tuis prævaluit amantissime Iesu, trãsfunde & conserua in intimis meis ad laudem tuam ęternam: quæsiuit â Domino qualiter similem deuotionem â quibuslibet acceptaret? Respondit Dominus: Quoties tali deuotione comeditur á quoquam vna bucella, ego me fatebor cum illo comedisse. Ideoque secundum diuinam omnipotentiam meam affectũ amoris illius tempore congruo satis dignanter illi manifestabo. ¶ Deinde, cum in passione legeretur (Emisit spiritum) ista ex nimio affectu prostrato corpore in terrã, dixit: Ecce Domine mi, in honorẽ preciosæ mortis tuæ toto prostrato corpore, peto per amorem illum, qui te viuificatorem omnium creaturarum more coëgit, vt mortifices in anima mea omnia quæ tibi in ea displicẽt. Cui respondit Dñs: Expira modo omnia vitia & defectus, quos in te mori desideras, & intrahe tibi ex spiritu meo omne quod ex virtutibus & perfectione mea habere optas, sciasque indubitanter, quod omniũ quæ modo expiraueris, plenam indulgentiam, & omium quæ ex spiritu meo tibi intraxeris, effectum salutarem obtinebis. Et quotiescunque de cętero pro deuincendis defectibus iam expiratis, siue pro obtinendis virtutibus iam á me tibi inspiratis, laborare studueris: duplicem semper fructum. s. meæ passionis & tuæ victoriæ reportabis. Hinc post prandium: dum nimium lassata membra repausatura lectulo se reposuisset, non tam vt dormiret quam vt se â tumultibus crebrius se visitãtiũ abstraheret, ait ad Dominũ. Ece Domine in memoriam

moriam saluberrimæ prædicationis, qua tu hodie laborasti in templo tota die, auerto me ab omni creatura, & tibi soli amatori meo intendens, desidero vt tu loquaris animæ meæ. Cui Dominus. Sicut diuinitas requieuit in humanitate mea: sic delectatio diuinitatis meæ pausat in lassitudine. Et cũ ista aduerteret, quod homines parcerent, ne eã inquietarent, putãtes eam dormire, requisiuit á Domino vtrum eis docere deberet quod non dormiret, ne impedirentur facere quicquid vellent. Respondit Dominus. Non. Sed permitte eos charitatis exercitationibus promereri remunerationẽ charitatis, quam ego tantopere delector persoluere. Et adiecit Dominus Ecce modo proposui tibi duo themata, in quibus per meditationem te exercendo perpende, quod nihil vtilius possit homo in hac vita perficere, quam quod in talibus laboribus lassetur, in quibus diuinitas delectetur pausare, & sic se extendat erga proximum in operibus charitatis. ¶ Vespere autem facto in memoriam Domini, qui ipso die de sero dicitur iuisse ad Martham & Mariam in Bethaniam, ista desiderio hospitandi Dominum vehementer succensa, iuit ad quandam imaginem Crucifixi, & intimo affectu vulnus sanctissimi lateris deosculans intraxit sibi omne desideriũ amantissimi cordis Filij Dei, orans cum affectu, vt ad hospitiolum indignissimi cordis sui dignaretur declinare. Cui benignus Dominus (qui semper præstò omnibus inuocantibus eum est) desideratã prẹsentiam suam exhibens, serena blanditate ait, Ecce adsum: Quid mihi datura es? Et illa: Optime veniat vnica salus mea, & totum, imo solum verum bonum meum. Et adiecit: Heu Domine mi, ego indigna nihil quod tuam diuinam possit con-

sit condecere magnificentiam, præparaui: sed totam substantiam meam offero pietati tuæ, desiderans & orans, vt tuipse tibimet digneris in me præparare, quic quid tuam diuinam in me summe delectare possit, benignitatem. Cui Dominus: Si vis, inquit, mihi hanc in te præstare libertatem, da mihi clauem, quâ omnia libere possim accipere & reponere, quęcunque mihi tam ad commodum quam ad refectionem placēt. Ad quod illa: Et quæ est clauis? Respondit Dominus: Voluntas tua propria: Inquo verbo intellexit, quod si quis desiderat Dominū hospitio recipere, debet ipse clauē proprię voluntatis suæ resignare, se plene laudabilissimo beneplacito ipsius commendando & indubitanter de benignissima pietate sua confidendo, quod in omnibus suam operetur salutem. Tunc Dominus intrat & perficit in corde & anima eius omnem diuinæ delectationis suæ voluntatem. Ea propter diuinitus inspirata, legit ex parte omnium membrorum suorum, cccIxv. vicibus illud Euangelicum: Non mea sed tua voluntas fiat, amantissime Iesu. Quod Domino multum sensit cōplacere. Hinc requisiuit á Domino, qualiter acceptaret á quolibet homine, qui festum instās celebraret ea deuotione, qua'ipsa conscripserat celebrandum, sumens materiam de Hester, & sermonem sic incipientem: Egredimi filiæ Ierusalem, &c. Respondit Dominus: Ego celebrationem illam sic in corde meo diuino gratifico & accepto, quod si quis deuota intentione ipsum ita percolere studuerit huic ego in æterna vita (præter omnem remunerationem quam ipsi persoluam pro singulis operibus suis bonis) præparabo etiamcōuiuium nuptiarum secundum regalis munificentiæ meæ liberalitatem: qua tantum habebit

habebit dignitatis, gaudij, & delectationis, præ alijs: quantum sponsa in conuiuio nuptiarum suarum habet præ cæteris, quibus Rex ob honorem & amorem ipsius pro liberalitate sua largitur munera larga.

Feria quarta hebdomadæ sanctæ de trina genuflexione, & sancto Latrone.

CAPVT. XXIV.

FEria deinde quarta post Palmarum, dum incipere-tur Missa. In nomine, &c. ista ex intimo affectu cordis in honore nominis ipsius dignissimi genua flectebat in suppletionem omnium, quibus ipsa vnquam neglexerat Dominū debita reuerentia honorare. Quod cum sensisset Dominū benigne acceptare, flexit secundo genua in illo verbo (cœlestiū) pro suppletione omniū quæ sancti iá in cœlo Domino conregnantes vnquam neglexerunt dum viuerent in Dei laudem tunc omnes sancti orabant pro ea. Tertio in illo verbo (terrestriū) iterum flexit genua pro suppletione omnium quæ vniuersalis Ecclesia neglexit, & negligit in laude diuina. Tūc Filius Dei cū benigna hilaritate redidit illi fructū totius deuotionis, quæ sibi ab vniuersa Ecclesia offerebatur. Quarto illo verbo (& infernorū) similiter genua flexit pro suppletione omniū, quę neglexerūt, qui sunt dānati in inferno. Tūc Filius Dei exurgēs & stās coram Deo Patre, ait. Hoc meū est, quia cū pater omne iudiciū mihi dederit, ego eos iusto iudicio æquissimæ veritatis meæ damnatos, cruciatibus deputaui ęternis. Ideoq; & hāc suppletioné tātopere gratifico ab ista, quod illius re-

muneratio-

Universidad de Deusto
Biblioteca

munerationem humanus non capit intellectus, sed in futurum ipsi reseruatur, donec capax æternæ beatitudinis efficiatur. ¶ Dum vero in passione legeretur (Pater ignosce illis) ista ex intimo affectu orabat Dominũ vt illo amore, quo ipse in passione pro crucifixoribus suis orauit, dignaretur dimittere omnibus, qui vnquã in aliquo contra ipsam deliquissent. Ad quod omnes sancti cum magna admiratione surgentes orabant Dominũ, vt indulgeret ei quicquid ipsa deliquisset contra quemlibet eorum, festa ipsorum debita deuotione nõ celebrando, vel alio modo eos non satis digne veneran do. Filius etiam Dei procidens coram Deo Patre, obtulit pro ea fructum totius sanctissimæ conuersationis suæ in emendationem dignissimam omnium, quibus vnquam cogitationibus, verbis, & factis contra ipsum deliquisset. ¶ Cum autem legeretur (Hodie mecum eris in paradiso) intellexit per spiritum, quod nemo consequitur dignum fructum pœnitentiæ in vltimo suo fine, nisi ad hoc habilitetur ex gratia & Deo cooperante: Latro ille qui tan salubrem adeptus est fructum pœnitentiæ, vt ipso die gauderet cum Domino in paradisi amœnitate, ad illam fuit habilitatus, per hoc, quod gratia diuina præuentus in Cruce fecit, socium de conuicijs Domino maiestatis irrogatis arguendo, seque culpabilem & iuste damnatum confitendo.

In die Cœnæ. De modo obtinendi veniam ex merito Christi pro Ecclesia. Et de amore Christi in sacramento.

CAPVT. XXV.

IN festo autem cœnæ Dominicæ, dum ad Matutinas cantarentur Lamentationes Ieremiæ, ista corã Deo Patre

Patre stans cõquerebatur ipsi in amaritudine cordis ex parte totius vniuersitatis omnia peccata, ex humana fragilitate contra suam diuinam omnipotentiam vnquam commissa. Ad secundam vero lamentationem astitit Filio Dei similiter querimoniã mouens de omnibus peccatis contra inscrutabilem sapientiam Dei ex humana ignorantia cõmissis. Ad tertiam autẽ conquerebatur Spiritui sancto omnia peccata quæ vnquam contra benignitatẽ ipsius malitiose sunt cõmissa. Hinc dũ ad versum illũ Iesu Christe, &c. puellę cãtarent Kyrie eleison, per primum accessit ad cor Iesu dulcissimum illudque deuote exosculans, ex parte totius Ecclesię, petijt remissionem omniũ peccatorum, quæ vnquam cogitationibus, desiderijs & affectionibus, ac voluntatibus peruersis sunt contracta. Per Christe eleison deosculans os Domini benedictum, petijt remissionem omniũ peccatorum, quæ vnquam ore sunt commissa. Iterũ per Kyrieeleison venerandas manus Domini deosculans, petijt indulgentiam omnium peccatorum á quoquam in Ecclesia per opera commissorum. Deinde per illa quinq; Kyrie eleison, quæ populus canebat ad hymnum, Rex Christe, per singulos versus ipsa quinque vulnera Domini rosea deosculabatur pro indalgentia omnium peccatorum quinque sensibus hominum commissorum. Quod dum faceret, protinus de ipsis quinque vulneribus copioso impetu emanare cœperunt quinque riuuli salutaris gratiæ. Cum vero ad laudes cantaretur Antiphona: Oblatus est, ait Dominus: Si credis me in cruce Deo Patri oblatũ, eo quod ipse volui tali modo sibi offerri: crede etiam indubitanter, quod adhuc quotidie desidero eodem amore pro quolibet peccatore Deo Patri offerri, quo me in cruce pro salute totius mundi obtu

li. Vnde quicunque (quamlibet graui pondere peccatorum se senserit depressum) respirare poterit in spem veniæ, offerendo Deo Patri meam innocentissimam passionem & mortem. Et credat, se per hoc salubrimum fructum indulgentiæ obtinere, quia nullum tam efficax remediū contra peccata poterit in terris haberi, quā deuota memoria meæ passionis, cum vera pœnitētia & fide viua. Et cum in Euangelio (Ante diem festum) legeretur (cœpit lauare pedes discipulorum) dixit ad Dominum: Eiā Domine, cum ego indigna sim vt abluar â te, vtinam saltēm ab aliquo beatissimorū apostolorum tuorum (quos tu Dominus vniuersitatis abluere digna tus es) merear ab omni macula peccatorū lauari, vt hodie digne accederem ad tui sacratissimi corporis & sanguinis mysteriū? Respondit Dominus. Ego certe hodie tuas & etiā omnium illorum maculas ablui & extersi, qui secundum doctrinam tuam affectiones suas petierunt mundari â me. Tunc illa. Heu Domine mi, licet ego alios hoc docuerim, & idem etiam facere proposuerim: tamen alijs intendens, in his negligens fui. Respondit Dominus. Ego bonam voluntatem tuam pro opere susceepi, quia gratuita bonitas mea hoc exigit, quod quicunque integra voluntate proponit aliquod bonū opus perficere, aut intendere alicui deuotioni, si ex humana fragilitate vel necessitate hoc nō potest, ego pro facto voluntatē illius respiciā simul & remunerabo copiose. Cū autē esset cōmunicatura dixit ad Dñm: Ecce Dñe, offerō tibi vota omniū personarū, quę se indignis orationibus meis cōmiserūt. Cui Dñs: Tot facibus amoris cor meū diuinū succendisti, per quot mihi personas astas. Tūc illa: Eia, inquit, doceme Dñe, quomodo tibi pro personis

personis totius Ecclesiæ digne astabo, & tot facibus amoris desiderium cor tuum accendam, quot homines sunt in Ecclesia vniuersū: Respondit Dominus: Hoc si desideras perficere his quatuor modis potest, vt, scilicet, primo laudes me pro creatione eorum omnium quos ad imaginem & similitudinem meam creaui. Secundo, vt gratias agas mihi pro omnibus beneficijs eis vnquam impensis siue impendendis. Tertio, vt doleas pœnitendo pro omnibus modis quibus vnquam gratijs meis obicem posuerunt. Quarto, vt ores pro omnibus quo singuli iuxta meam diuinam ordinationem in omni beneficio perficiantur ad laudem & gloriam meam Item alia vice dum in festo cœnæ Domini se totam recollegisset intra se ad intendendum & vacandum Deo, exhibuit se illi Dominus sub ea forma & modo quo ipse moriturus eodem die se habuit interris. Videbatur enim totam diem illam velut in summa mortis angustia ducere grauissimam: quoniam ipse qui est æterna Dei Patris sapientia, omnia quæ ventura erant super eum & vniuersa quæ passurus erat, tanquam præsentia iam præsciuit. Vnde cum esset delicatæ Virginis delicatissimus filius, pauēs & tremēs per singulas horas tā varios prętēdebat horrores mortis: ac per singula momēta ipsam mortis retractaret amaritudinem. Quod cum ista in spiritu sentiret, ad tantam compassionem prouocabatur, quod si mille cordium vires habuisset, omnes ipso die ex compassione tam amabilis & prædulcis amatoris sui consumere potuisset. Persensit itaque pulsus quosdam vehementissimos cordis sui ex desiderio, & amore simulque anxietate mortis alternatis vicibus cor illud suauifluum, & omni beatitudine plenum laceſ-

 centes, ex

centes, ex quorum impetu prævalenti ista pene tę-
ta defecit in ſeipſa. Et ait Dominus ad eam. per
hanc compaſsionem (qua mihi per diem illum com-
paſſa es) do tibi fructum meæ venerandæ paſsionis, &
preciosæ mortis, in augmẽtum tuę beatitudinis ſempi-
ternæ. Et hunc honorem cordi tuo ſic mihi compaſſo
ſuperaddo, quod vbicunque adoratur lignum crucis
quod mihi ad ſupplicium ſeruiuit, ſimul cum illo anima
tua ſuſcipiet fructum intimæ compaſsionis quam mihi
per diem iſtum exhibuit. Hoc etiam ſuperaddo, quod
pro quacunque cauſa oraueris, non contra beneplaci-
tum meum cauſa illa ſtabit, ſed bono fine terminabi-
tur. Adiecitque Dominus: Quandocunque pro aliqua
cauſa orare volueris, cor meum (quod tibi inſignũ mu-
tuæ familiaritatis ſępius donaui) applica mihi in vnio-
ne amoris illius, quod illud humanũ ſuſcepi pro ſalute
humana, & illud tibi ſæpius dedi in ſpecialis amicitiæ
prerogatiuã, vt inde benefaciam illis pro quibus oras, ſi
cut diuiti præſentatur arca, vnde ſumat quo benefa-
ciat ſuis amicis. Sub Miſſa antequã Cõuẽtus eſſet com
municaturus, tẽpore ſecreti apparuit ei Dominus Ieſus
nõ ſedens, ſed iacens velut in extremo ſpiramine omni-
bus viribus adeo penitus deſtitutus, quod intuẽtis ſe vi-
cera omnia cõmota ſunt pene vſque ad defectũ ſpiritus.
Et dũ ſic velut in vltima miſeria iacẽret vſque ad horã
qua congregatio erat cõmunicatura, vidit quadã mira-
bili viſione, quod ſacerdos ipſum leuaret, qui multo ma
ior erat ſe menſura corporis, & portabat eum, á quo nõ
ſolum portabatur ipſe, verũ etiam á quo omnia portan
tur verbo virtutis ſuę. Vnde & iſta hęc videns dulciſsi-
mo quodam ſuauis cõpaſsionis affectu, intellexit quod
illa inua-

illa inualetudo præoſtenſa in filio Dei omnipotentis, ex
primebat illam ſuper ſuauiſsimi amoris prędalentiſsimã
virtutem, qua noſter Beniamin amabilis adoleſcentu-
lus in exceſſu mentis factus dulcis Ieſus in delitijs expe
ctationũ illarum, tam dilectis ſibi animabus deſidera-
bat vniri per communionem ſacram. ¶ Item intelle-
xit alia vice, quod quotiens homo cum deſiderio & de
uotione inſpexerit hoſtiam, in qua latet corpus Chriſti
ſacramentaliter, toties meritum ſuum auget in cœlo,
quia æternaliter in futura viſione Dei, tot ſibi ſpecia-
les delectationes alludent, quoties in terris cum deuo-
tione & deſiderio inſpexit corpus Chriſti, vel etiã vel-
let videre ſi poſſet, cum rationabiliter impeditur.

*In die S. Paraſceues. De purioribus animæ raptibus, de lachrymis & memoria paſsionis Chriſti, & quomo-
do in eius vnione orare, eique vicem redde
re debemus.*

CAPVT. XXVI.

LIcet ex præſcriptis ſatis euidenter appareat, hanc
Chriſti ſponſam tam feſtiuis quam ferialibus diebus
tota cordis deuotione Domino intendiſſe: hoc tamẽ ſin
gulariter adijciendum puto, quod dulciſsimæ paſsionis
Chriſti memoriam viſceribus animæ ſuæ adeo profun
de geſtare ſolebat infixam tamque ardenti deuotione
ruminare, vt ipſa paſsio eſſet ei quaſi mel in ore, melos
in aure, iubilus in corde. Qua propter inſtante ſacratiſ-
ſimo die paraſceues, cum ad completorium audi-
ret ſonitum tabulæ, totis viribus cordis medullitus cõ-

mota tanquam si vnici fidelissimi & charissimi amici sui agonem sibi præsentiret intimari, ad cuius exitum anhelans festinaret, sic toto conatu ad intima sua se retrahebat ad recolendam diuinam passionem eius, vt per amatoriam compassionem dilecto pro se passo, amoris fidelissimi qualemcunque redderet vicem. Ideirco tota illa die & etiam sacratissimo Sabbato sequente habebat animam suam conglutinatam animæ dilecti sui, intantum quod sibi difficilimum videbatur ad aliqua per exteriores sensus declinare, excepto quod ad illa opera duntaxat quæ ductu charitatis ad laudem Dei proximo potuit impendere, si sine omni hæsitatione vbicunque occasio dabatur, libere exhibebat, manifeste per hoc insinuans, se veraciter in hospitio intimorum suorum illum tenere amplexatum, de quo. Ioanes: Deus charitas est. Si diligimus inuicem, Deus in nobis manet, & charitas eius in nobis perfecta est. Vnde per maximam partem huius diei sacratissimę & etiam Sabbati sequentis quasi sine humano sensu transegit, insuper sæpius vsque adeo in Deum rapta manssit, quod nullis imaginationibus ad humanum intellectum exprimere potuit, quod sibi insinuatum fuit ex mutua familiaritate dilecti sui fortissima inhæsione sibi duleiter conglutinati, & propter amatoriam compassionem tã inseparabiliter cũ ea liquefacti. Et hoc quidem non imperfectionis sed summæ perfectionis esse testatur Bernardus super illud in Canticis murenulas aureas faciemus tibi, sic dicens: Cum diuinitus & veluti in velocitate coruſca luminis aliquid raptim interluxerit menti spiritu excedenti, siue ad temperantiam nimij splendoris, siue ad doctrinæ vsum continuo (nescio vnde)

vnde) assunt imaginatoriæ quædam rerum inferiorum similitudines infusæ diuinitus sensibus conuenienter acommodatæ, & quibus quodammodo adumbratus purissimus ille ac splendidissimus veritatis radius & ipsi animæ tolerabilior fiat, & quibus communicare illum voluerit capacior. Aestimo tamen ipsas similitudines formari in nobis sanctorum suggestionibus Angelorũ, quibus id ministerij est. Vnde sentiamus Dei esse quod omnino purum est absque omni phantasia corporearum imaginum & elegantem quamlibet similitudinem, qua id digne vestitum apparuit, ministerio deputemus angelico. Hæc Bernardus: Nec est iudicandum inferioris illud esse dignitatis, quod Deus per seipsum dignatur influere in animã, & inter ipsam & se solum quasi sub sigillo amicitioris familiaritatis conseruare secretum suum purum absque omni phãtasia corporearũ imaginum. Nam & propter hanc causam plura in hoc libro sunt silentio tecta, quæ magnifica relatione forent digna. ¶ Veruntamen ne prorsus hoc celeberrimum festum sine aliqua deuotionis danda occasione præterire videamur, adiungam aliquas scintillulas, quę de camino illo in memoriam passionis Christi fortiter succenso exilierunt. Die enim quodam Parasceues, cum circa primam gratias deuotas Deo persolueret, pro eo quod iudicandus gentili homini astare voluit, vidit ipsum filium Dei serenum in lætitia perfecta Deo Patri assidentem in throno Inperiali, & pro quibuslibet opprobrijs & blasphemijs pro redemptione nostra perpessis, á Patre mira blanditatis suauitate demulceri, singulosque sanctorum flexis genibus cum permaxima gratitudine reuerentiam ipsi filio Dei exhibere pro

eo quod ipsos iudicio suæ doloroſæ mortis ab æterna dānatione dignatus ſit liberare. Cū vero in paſsione legeretur (Sitio) apparuit Dominus quaſi aureum calicem porrigere ad capiendas lachrymas ex compaſsione mortis ſuæ effuſas. Iſta vero cum ſentiret cor ſuū velut liquefactum ad effundendas lachrymas, & tamē eas cō tineret, tum propter diſcretionē, tum etiam propter ſecretam deuotionē, requiſiuit a Domino, quomodo hoc acceptaret? Tunc videbatur riuulus puriſsimus de corde ipſius animæ Dominicū os influere; & interim recepit reſponſum Domini in hæc verba: Sic mihi intrabó lachrymas deuotionis, quæ tam pura intentione propter me retinentur. Hinc circa Tertiam, cum ex memoria illius quod Dominus hora illa ſpinis coronatus, ad columnā dirē flagellatus, ſuis feſiſsimis cruentatiſque humeris crucē dignatus eſt baiulare, vehemētius fuiſſet ſuccenſa, dixit ad Dominū: Ecce amator mi dulciſsime ad reſpondendum amori tuo pro tam indebita amaritudine tuæ innocentiſsimæ paſsionis, exhibeo tibi cor meum, deſiderans omnem amaritudinem & dolorem dulciſsimi cordis & immaculati corporis tui perferre ab hora iſta vſque in horam extremi exitus mei, orans vt quandocunque ex humana fragilitate horum recordatio á mea labitur memoria, facias me corporalem dolorem cordis ſentire, qui digne reſpondeat amaritudini tuæ paſsionis? Reſpondit Dominus: Talis voluntas & fidelitas cordis tui ſatis ſufficienter reſpondet mihi. Sed vt plenam in corde tuo poſsim habere delectationē, da mihi libertatem faciendi & continendi in eo quæcunque volo, non diſponens vtrum dulcedinem ſiue amaritudinem tibi infundam. ¶ Dum vero in paſsione legere tur, quod

tur, quod Ioſeph tulit corpus Ieſu, dixit ad Dominum: Ioſeph illi beato datū eſt ſanctiſsimū corpus tuum Domine, quid autē mihi, licet indignæ dabitur? Cui mox præbuit Dominus cor ſuū dulciſsimū in ſpecie cuiuſdā aurei thuribuli, de quo tot virgulæ fumi ex aromathibus ſuauiter redolentibus, aſcendebant ad patrem, pro quot generibus hominū Dominus mortem ſuſtinuit. Et ſecundum ritum Eccleſiæ poſt paſsionē fierent orationes pro ſingulis ordinibus Eccleſiæ cum genuflexionibus dicente ſacerdote: Oremus dilectiſsimi, &c. videbātur ſingulæ orationes totius Eccleſię permiſceri & ſimul aſcendere cū fumo illo fragrantiſsimo, qui aſcendebat de thuribulo cordis diuini, ex cuius vnione ſingulę orationes Eccleſiæ aſſumebāt ſplendorē quendā mirificū ac ſuauiſsimū ſpiramētum. Vnde & quilibet ſtudeat ipſo die in vnione paſsionis Chriſti pro Eccleſia deuotius exorare, quo paſsio ipſa efficacius cōſueuit orationibus noſtris apud Deum Patrē ſuffragari. ¶ Item alia vice dum in die ſancto paraſceues circa memoriam Dominicæ paſsionis ſuauius afficeretur, vicemque amoris dilecto ex intimo cordis affectu repēdere deſideraret, dixit ad Dominum. Eia doce me ò vnica ſpes & ſalus animę meæ quomodo tibi pro tua amariſsima mihiq; ſaluberrima paſsione ſaltē aliquā poſsim reddere vicē? Ad quod Dns: Si quis alienū ſenſum ſequitur & nō ſuū, ille mihi captiuitatē qua hora matutinali captus ligatus, multiſque iniurijs affectus ſum p ſalute humana, repēdit. Qui vero humiliter culpabilē ſe reddit, iudiciū qua hora prima multis falſis que teſtibus accuſatus & morti adiudicatus ſum, mihi recompenſat. Qui autem ſenſus continet á delectabilibus, flagella quæ ſuſtinui hora tertia mihi rependit. Et qui ſe ſubdit diſcolis prælatis,

ſpineam coronam mihi alleuiat. Qui vero læſus primus ad pacem humiliatur, crucis mihi baiulationem reſtituit. Si quis etiam ſupra poſſe ſe extendit ad charitatis erga proximum extenſionem, qua hora ſexta in cruce acriter diſtentus ſum, mihi rependit. Qui etiam non fugit grauamen contumeliæ vel tribulationis, vt proximum retrahat â culpa, mortem meam mihi rependit, quam pertuli hora nona pro ſalute humana. Qui autē conuiciatus humiliter reſpondet, me quaſi de cruce deponit. Qui vero proximum ſibi præfert, reputans ipſum maiori honore, vel cō modo, aut alio bono ſe dignio rem: ille ſepulturam mihi rependit. ¶ Alio quoque die Paraſceues, dum communicatura oraret Dominum vt ſe digne præpararet, tale accepit reſponſum: Ego cum tam magno deſiderio feſtino ad te, cum iam in ſinum meum congregauerim vniuerſa quæ hodie per totam Eccleſiam in memoriam meæ paſsionis, per cogitationes, verba & opera ſunt perfecta: vt omnia ſimul tibi in ſacramento corporis mei infundam ad æternam ſalutem tuam. Ad quod illa: Gratias ago tibi benedicte Domine mi, ſed vellem tamē donum illud ſic mihi dari, vt ego vltra poſſem illud dare pluribus quibuſcunque mihi placeret. Tunc Dominus tanquam ſubridens, dixi: Et quid tu mihi dilecta, cum vis tale donum â me tibi tam liberaliter donari? Heu Domine mi (inquit iſta) nihil habeo quod poſsit tuam dignitatem condecere: ſed tandem illam voluntatem habeo, quod ſi ego haberem omnia quæ tu habes, omnibus vellem abdicare & tam liberaliter omnia tibi dare, quod tu ea poſſes dare cuicunque velles. Ad quod Dominus benigne reſpondit. Si tu hoc inuenis in corde tuo, quod ſic velles mihi facere:

cere: certiſsime ſcire debes, quod ſimiliter tibi volo facere, & tantum ſupra hoc quantum pietas mea & amor meus præponderat tuo. Et iſta. Et quali dignitati obuiabo tibi, cum tam largifluus dignaris venire ad me? Reſpondit Dominus. Nihil aliud requiro â te, quam quod euacuata venias ad recipiendū. Quia omne quod mihi placuerit in te, hoc per donum meum totum accipies. Hinc intellexit, quod euacuatio illa ſit humilitas, qua ſe reputaret omnino nihil habēre de meritis: nec etiam aliquid poſſe, niſi ex gratuito dono Dei. Et vt omne quod facere poteſt, pro nihilo æſtimaret.

In feſto Paſchæ. De liberatione animarum â pœnis, de bona voluntate: de laude Dei per Alleluia.

CAPVT. XXVII.

IN nocte beatiſsima glorioſiſsimę Reſurrectionis Domini dum ante Matutinas deuotius orationi incumberet: apparuit ei Dominus Ieſus, florens & amœnus in gloria diuinę maieſtatis & decore perpetuæ immortalitatis. Ad cuius pedes iſta procidēs eum humiliter ac deuotiſsime adorauit dicēs. Cū tu Sponſe floride decus angelorum & gloria, me omnium creaturarum extremā tibi eligere dignatus ſis in ſponſam & ego ſolius tui laudem & gloriam ex intimis cordis & animæ medullis deſiderem & ſitiam, & tuos amicos meos propinquiſsimos reputem: ergo peto Ieſu amantiſsime, vt hac hora ob reuerentiam iucundiſsimę Reſurrectionis tuæ abſoluere digneris animas omnium ſpiritualium tuorum. ad quod citius obtinendum in vnione innocentiſsimæ

paſsionis

passionis tuæ offero tibi simul omnem tollerantiam cordis & corporis mei, quam pertuli continuis infirmitatibus meis. Tunc Dominus cum mira blanditate ostẽdit illi, multitudinem animarum á pœnis absolutam dicens: Ecce pro dote sponsali has omnes assigno tuæ dilectioni, quia æternaliter apparebit in cœlis, quod tuis sint precibus liberatæ: & hoc coram omnibus sanctis meis cedet tibi iugiter in honorem. Tunc illa: Et quantus est earũ numerus? Respõdit Dominus. Numerum earum solius diuinitatis meæ scientia complectitur, ac videtur sibi. Tunc placatus Dominus. Hinc post morá dum grauem sentiret laterum dolorem, & coram quadam imagine crucis genua flecteret, Dominus tunc laboris & doloris eius meritum contulit prædictis animabus in augmentum gaudiorum suorum, dicens. Hoc munus deuotionis mihi ex tanto affectu á sponsa mea oblatũ, exhibeo vobis in cumulũ gaudiorũ, vosque ipsam honore condigno propterea rehonorare studete, precum ipsi xenia remittentes. ¶ Post hoc iterum, feruore amoris inplente, istase exhibuit Domino dicens: Ecce amator vnice, ego indignissima tibi regi regum Domino cũm affectu alto, præbens tibi totam substantiam corporis & animæ, adseruiendum tibi quoad vixero pro gloria tuæ colendæ resurrectionis. Respondit Dominus: Et ego hoc munere tuæ bonæ volũtatis vtar quasi pro regio sceptro diuinæ magnificentiæ meæ, & de eo in conspectu sanctæ Trinitatis omniumque sanctorum in perpetuum gloriabor tanquã á dilecta mea mihi donato. Ad quod illa. Licet Domine mi, te donante hanc voluntatem tibi vouerim: vereor tamen quod ex humana instabilitate eandem cito tradam obliuioni. Cui

ni. Cui Dominus: Et quid hoc refert, cum ego semel mihi oblatum sceptrum nunquam de manu mea dimittam: sed repręsentationem & memoriam tuæ dilectionis erga me iugiter reseruabo? Et quotiescunque tu mihi hanc intentionem renouaueris, toties idem sceptrũ amœnissimis floribus in manu mea efflorebit, ac gemmis exornabitur precios sis. ¶ Dum vero deuotione hac & intentione omnes vires & sensus, tam interiores quam exteriores, extenderet, & se ad cantandum Matutinas in gloriam Dominicæ resurrectionis præpararet, & in choaretur inuitatorium (Alleluia) dixit ad Dominũ. Doce me instinctor benignissime, quali deuotione te laudare possim per (Alleluia) quod toties in festo isto repetitur? Respondit Dominus. Conueniẽtissime poteris me per (Alleluia) collaudare in vnione laudis super cœlestium ciuium, qui per idem iugiter collaudant in cœlis. Et adiecit Dominus. Nota ergo quod in illa dictione (Alleluia) omnes vocales inueniuntur preter solã vocalem. ô: quę doloré significat & pró illa duplicatur prima vocalis, scilicet, á. Vnde per. a. lauda me in vnione illius excellentissimæ laudis, qua omnes sancti cõiubilãtes extollũt per suauissimã delectationẽ diuini influxus mei in meam deificam humanitatem, iam immortalitatis gloria sublimatam pro multifaria amaritudine passionis & mortis, quã sustinui ppter humanã salutem. Per. e. lauda amœnissimã delectationem qua occulti humanitatis meæ delectantur in floridis pascuis totius summæ & indiuiduæ Trinitatis per. v. quoque lauda suauissimam delectationem illam, qua demulcentur aures meæ deificatæ humanitatis in suauissonis blãdicitijs semper venerãdę Trinitatis omniũq; angelorum

angelorum & sanctorum laudibus indefessis. Per ,i, est extolle delitiosissimam fragrãtiam auræ gratioris, qua per suauissimum sanctæ Trinitatis spiramentum nares iam immortalis sanctæ humanitatis meæ gratissimè recreantur. Per, a, deinde, quæ pro, o, adiungitur, collauda magnificũ, incomprehensibilem, & inæstimabilem totius diuinitatis influxum in meam Deificam humanitatem, quæ iam immortalis & impassibilis effecta pro sensu actus corporei mortalis (quo caret) duplici fruitur diuinæ influxionis delectamento. Post hæc, dum procederet in cantando matutinas, ex singulis Psalmis responsorijs, & lectionibus suauissimos & conuenientissimos spiritualium delitiarum percepit intellectus aptissimè congruentes solennitati iucundissimæ Resurrectionis, simulq; mutuæ dilectioni ac fruitioni spiritualis vnionis Dei cum anima: qui multum delectare possent animum deuoti lectoris: quos tamen omnes, sicut & alia plura, causa breuitatis omitto, ne forte prolixitas fastidium generet, & ea diuinæ gratitudini committo, à quo processerunt hæc, & vniuersa beneficia electæ suæ largiter impensa.

Quam exactè discreta sint omnia merita nostra coram Deo, & quomodo ornentur per merita Christi.

CAPVT. XXVIII.

FEria secunda Paschæ, dum communicatura oraret Dominum, vt per illud dignissimum Sacramentum supplere dignaretur omne quod ipsa vnquam neglexerat in ordine religionis, suscipiens eam Filius Dei, præsentauit

sentauit Deo Patri indutam tunica religionis: quæ tunica videbatur ex tot partibus distinctim composita, quot annos vixerat in religione: ita quod inferior pars tunicæ reputabatur pro primo anno, secunda pro secũdo anno, & sic deinceps vsque ad annum in quo tunc erat. Videbaturque tunica illa ita expansa & extensa, quod nullius omnino plicæ vmbra quicquam in ea cõtegere porerat, sed in quolibet anno distinctim appare bant annotati omnes dies & horæ & insuper singulæ cogitationes, verba, & opera, tam bona quam mala, quæ in illo anno peregerat de die in diem, de hora in horam, de cogitatione in cogitationem de verbo ad verbum, de opere ad opus: & quid singulis verbis & factis suis intenderat, vtrum, scilicet, Dei laudem, & animæ suæ profectum, aut humanum fauorem vel alicuius dãnandum: quid etiam in quolibet commodo vel abstinentia vel quocunque opere ex pura obedientia quidve ex propria deliberatione perfecerat. Vbi autem in aliquo opere sibi blandita fuerat, quasi ex obedientia illud fecisset, quod magis ex propria deliberatione sibi à magistratu obtinuerat permitti, aut per aliquam calidam occasionem extorserat sibi mandari: talia nimirum opera obedientiæ apparebant in tunica illa, velut quædam gemmulæ luto fragili infixę, quę nutantes & quasi casuræ vix poterant hærere. Orante autem pro ea Filio Dei & suam innocentissimam ac perfectissimam conuersationem Deo Patri offerente videbatur tunica illa veluti quadã aurea lamina splẽdidissima & perspicacissima obtecta: per quã tum omia prædicta cogitationũ, verborum & operum, nec non intentionum, necessitatum vel simulationum (quę vel scienter vel negligenter, si on-

ter sponte vel coacte quolibet tẽpore vel hora peregerat) merita adeo clare permicabãt & distincte: quemadmodum per purum cryſtallum quilibet color ſuppoſitus poteſt diſcerni. Nec aliquis ſaltem minimus puluis aut punctus latere poterat, qui in luce cognitionis infallibilis veritatis, tam Deo quam etiam omnibus cœlicolis, euidentiſsime non appareret. Vnde diuinitus intellexit, quod cuiuslibet hominis ſtatus ſimiliter patet Deo & omnibus ſanctis per æterna ſecula. Quod autem Dominus dixit per Prophetam: In quacunque hora conuerſus fuerit peccator, &c. ſic intenlligendũ eſt, quod non recordabitur Dominus vltra peccatorum condigna penitentia deletorum ad iudicandum. Veruntamen iugiter apparebunt in nobis ſingulæ notæ peccatorum noſtrorum ad laudem & gloriam dulciſsimæ miſericordiæ eius, qua tã benigne pœnitẽtibus peccata dimiſit & inſuper tam multiſmodis beneficijs ſuæ diuinæ pietatis nos circunuenit, ac ſi nunquam contra ipſum in aliquo deliquiſſemus. Singula etiam opera noſtra bona, cogitationes, verba, & voluntates, quas vnquam pro amore & laude Dei perfecimus, ſimiliter in ſempiternum efflorebunt ad laudem ipſius (cuius dono & cooperatione omnia perfecimus) & ad cumulum gaudiorũ noſtrorum ſicque ſemper proinuicem laudabimus & amabimus Deũ, qui in Trinitate perfecta viuens & regnans operatur omnia in omnibus nobis.

Feria tertia Paſchæ De renouatione matrimonij ſpiritualis.

CAPVT. XXIX.

FEria tertia Paſchæ, dum communicatura, deſideraret á Domino, vt per idem ſacramentum viuificum renouare

renouare dignaretur in anima eius matrimonium ſpirituale, quo ipſi in ſpiritu erat deſponſata per fidem & religionem, necnõ per virginalis pudicitiæ integritatem: Dominus blanda ſerenitate reſpondit. Hoc, inquiens, dubitanter faciam: Sicque dignantiſsime inclinatus ad eam blandiſsimo affectu eam ad ſe ſtringens oſculum prædulce animæ eius infixit: per oſculum renouans in ea interiorem ſpiritus exercitationem per amplexum autem imprimere videbatur pectori eius monile quoddam ſplendiſsimum gemmis pretioſis miraque vermiculatione exornatum. Per quod reformauit in ea, quicquid neglexerat in exercitijs ſpiritualibus quibus potuiſſet proficere

Quod ſolius Domini virtute poſſumus fructum facere,

CAPVT. XXX.

FEria deinde quarta deſiderauit á Domino, vt dignis eam virtutum fructibus per effectum corporis ſui faceret fœcundari. Reſpondit Dominus. Certe faciam te in me metipſo fructificare, & per te plurimos mihi attraham: At illa: Domine quomodo poteris tibi aliquos per me indignam attrahere, cum ego iam ex magna parte perdiderim gratiam loquendi & alios inſtruendi, qua aliquando abundaui? Reſpondit Dominus: Si gratiã haberes loquẽdi, eſtimares fortaſſe quòd ex tua eloquentia hoc prævaleres, ut homines ad me traheres: ergo hoc tibi ex parte ſubtraxi, vt non ex te ſed ex gratia mea ſpeciali cognoſcas te hoc prævalere,

sic omnes qui cum deuotione & affectu propter me deuouerint se tibi eo reuera atraham mihi, faciamq; eos de die in diem proficere ad meliora.

Feria quinta Paschæ: Quam vtile sit omnia opera nostra Deo commendare.

CAPVT. XXXI.

FEria quinta Paschæ, dum de beata Maria Magdalena legeretur Euangelium, inclinauit se & prospexit in monumentum & vidit duos Angelos, &c. dixit ad Dominum: Vbi est Domine monumentum: in quod ego prospiciens inuenire possim consolationem spiritus mei? Tunc Dominus vulnus lateris sui ipsi ostendit. Ad quod dum se acclinaret deuote, quasi vice duorum angelorum, intellexit hæc duo sibi dici. Quorum primum erat: Tu nunquam poteris à mea societate disiungi. Secundum verò fuit istud: Omnia opera tua mihi perfectissimo modo placent. Ad quòd illa stupefacta, cùm hæsitans perquireret, quomodo hoc esse posset, cùm ipsa in omnibus sic imperfecta existeret, quod nulli homini in terra opera eius omnia placere possent propter occultum defectum quem in eis quandoque deprehenderet: quomodo tunc lucidissimæ cognitioni diuinæ possent placere, quæ ibi mille defectus recognoscit, vbi humana cæcitas vix vnum deprehendit? Dominus respondit: Sicut tu tenens rem aliquam in manu tua, quam leuiter posses, & benè scires sic emendare, quod omnibus placita fieret, si bonam ad hoc voluntatem haberes, nequaquam negligeres

gligeres: sic ego ex eo quod habes de more opera tua mihi sæpius commendare, ea quasi in manu mea teneo, & cùm ex mea omnipotentia præualeam, & ex inseruta bili sapientia optimè sciam: certè ex benignitate delector, omnia opera tua sic emendare, vt tam mihi quàm omnibus celestibus possint perfectissimè complacere.

In octauo die Paschæ: Quomodo ad susceptionem Spiritus sancti nos præparemus.

CAPVT. XXXII.

OCtauo die Dominicæ Resurrectionis, dum in Euãgelio legeretur, quòd Dominus discipulis suis per insufflationem dedit Spiritum sanctum: ista deuota intentione Dominum orabat, vt etiam sibi suauiffluũ spiritum largiri dignaretur. Cui respondit Dominus: Si desideras spiritum sanctum accipere, oportet te ad modum discipulorum meorum prius latus & manus meas contrectare. In quibus verbis intellexit, quòd quicũq; Spiritum sanctum desiderat suscipere, debet cõtrectare manus Domini, id est, cum gratitudine perpẽdere amorem cordis diuini, quo nos ab æterno prædistinauit in filios & hæredes regni sui, & quomodo tam infinitis bonis continuè nos indignos præuenit, & ingratos subsequitur gratis. Manus etiam Domini debet contrectare, hoc est, cùm gratitudine recolere singula opera redẽptionis, quibus Dominus xxxiij. annis pro amore nostro laborauit, & specialiter in sua passione & morte. Cumque ex horum memoria & gratitudine incaluerit, offerat Deo cor suum in vnione illius amoris, quo

ipse dixit: Sicut misit me viuens Pater, & ego mitto vos, &c. ad omne beneplacitum diuinæ voluntatis: ita quôd homo innullo quicquã velit vel desideret quam summum beneplacitum Dei: & insuper se ad omnia facienda & sufferẽda præbeat quæcunq; Dominus sibi iniungit. Quod cûm quis fecerit, indubitanter Spiritum sanctum paracletum suscipit eo affectu, quo discipuli hoc die susceperunt cum per insufflationem Filij Dei. Hinc insufflauit Dominus, & dedit etiam huic Spiritum sanctum, dicens: Accipe Spiritum sanctum.

In die Sancti Marci: De affectu Litaniæ & inuocatione Sanctorum.

CAPVT. XXXIII.

IN die Sancti Marci Euangelistæ, dum conuentus processionem faceret cum Litania, apparuit huic Dominus Iesus in throno maiestatis suæ, exornatus tot monilibus preciosis in modum speculorum lucidorum, quot sancti sibi iam conregnant in cœlis. Cumque in Litania fieret inuocatio sanctorum, quam cito nomẽ alicuius sancti inuocabatur, statim ille sanctus cum ingenti lætitia reuerenter exurgens, flexis deuotè coram Domino genibus, extensisque manibus videbatur contingere monile illud in veste Domini: per quod ipsemet figurabatur. Quod cum faceret, apparebant sub manibus eius scripta nomina omnium qui ipsius sancti auxilium inuocabãt. Et quæ cum intentione, & deuotione hoc faciebant, earum nomina velut

velut aureis literis videbantur ascripta. Quæ autem tantum ex vsu hoc faciebant, earum nomina nigris literis apparebant assignata. Sed quæ cum tædio & diua gatione cordis hoc faciebant, illarum nomina ita tenebrosa apparebant, quôd vix poterant discerni. Vnde per hoc, quod nomina personarum auxilium sanctorum inuocantium apparuerunt in veste Domini, intellexit, norari, quôd quandocunque á nobis inuocati sancti orant pro nobis, illa oratio statim quasi memoriale misericordiæ nobis impetratæ relucet in Deo, ipsum continuê admones & instigans, vt nobis miserea tur. Quandocunque etiam aliquis sanctorum speciali affectu & deuotione inuocabatur ab aliquo, statim ille sanctus recipit in se splendorem monilis in veste Domini ipsum figurantis, cum ascriptione personarum ipsum speciali deuotione venerantium in memoriam sempiternam, qua semper prouocetur ad obtinendum se inuocantibus vtriusque vitæ salutem.

In die S Ioannis ante Portam Latinam: De dulci memoria S. Ioannis & Gertrudis.

CAPVT. XXXIIII.

IN festo S. Ioannis ante Portã Latinam apparuit B. Ioannes huic Virgini, & mira blãditate cõsolabatur eam, dicens: Ne graueris electa sponsa Domini mei, pro defectu virium corporalium: quia modicum & quasi momentaneum est omne, quod in præsenti seculo tolleratur, respectu æternarũ delitiarum illarum, quibus nos iã beatificati fruimur in cœlis, quas & tu post modi

cum temporis nobiscum posidebis,quasi vna ex nobis: cum,scilicet,ingressa fueris thalamum sponsi tam amati,tanto tempore expectati, tot desideriorum suspirijs aduocati,& tandem pro votis adepti. Et subiunxit: Recordare,inquam, quod ego dilectus ille discipulus(quẽ diligebat Iesus)multo plus defeceram viribus & sensibus corporalibus,quam tu,cum essem adhuc viuens in terris:& tamen vix aliquis fidelium inuenitur, qui in memoria mei speciali deuotione non afficiatur. Vnde & memoria tui similiter post mortem tuam in multorum cordibus resplorebit,ac plurimorum mentes atrahet ad delectandum in Deo. Tunc ipsa conquerebatur sancto Ioanni,quod timeret se ex hoc aliquod impedimentum incurrere,quod quandoque aliqua, quanuis modica,ex obliuione omittere confiteri,eo quod interdum copiam cõfessoris non haberet,& ex debilitate ea retinere nequiret. Super quo beatus Ioannes blandè eam consolabatur,dicens:Noli timere filia,quia quandocumque tu integram voluntatem tuam disponis ad confitendum singula peccata tua:& requirens confessorem,nõ potest habere ipsius facultatem:omnia quę tunc ex obliuione omittis confiteri, coram pio Domino in anima tua affulgebunt in specie gemmarum preciosarum. Hinc dum sub Missa retractaret cũ gratitudine scripta illa, quæ speciali beneficio familiaritatis â Domino acceptat, & ad sequentiam illam(Verbũ Dei Deo natum)ea ipsa deponeret, vt liberius intenderet verbis illis quæ ad honorem beati Ioannis decantabãtur,affuit illi iam dictus beatus Euangelista,& quasi assidens ad dexteram eius prohibebat,ne assumpta exercitia deponeret: & obtinuit ei mirabili modo, quod intendens

tendens scriptis istis nullum impedimentum sentiret, quin in singulis versibus sequentiæ specialem percipe ret intellectum. Cum vero cantaretur(Audit in gyro sedis)dixit beato Ioanni: O quali iucunditate tũc fruebaris,cum taliter esses sublimatus. Ad quod ille: Verũ dicis. Sed hoc scias,quod non minori delectatione iucundor ex illis,quæ tu modò retractas,congratulans benignæ dignationi amantissimi Domini mei. Sicque cũ ea quasi idem sentiens,amicabiliter assidebat,donec cantaretur versus(Iste custos virginis)Sub quo videbatur subleuari vsque ad thronum gloriæ Dei: vbi admirabili præfulgens decore,ab omnibus cœlicolis inæstimabili extollebatur affectu. Vnde incredibilibus delitijs perfruebatur ex prædulcibus verbis,quæ sequebantur,scilicet)Cæli cui palatium.

In Ascensione Domini: De salutatione omnium vulnerum Iesu,& quam meritorium sit infirmis seruire.

CAPVT. XXXV.

ANte festum celeberrimæ Ascensionis Domini,dũ in salutationem celeberrimorum vulnerum totius corporis Domini Iesu legeret quinque milibus quandrigentis LXVI. vicibus hunc versiculum(Gloria tibi suabissima,dulcissima,benignissima,nobilissima,Imperialis,excelentissima,fulgida,semperque trãquilla Trinitas pro roseis vulneribus mei vnicè electi amatoris) apparuit ei vice quadam Dominus Iesus præ vultibus Angelorum formaspecioſus, super quodlibet vulnus suum habens flores aureo splendore coruscantes, vultoEe 4 sereno,

sereno, blandissimoque affatu ipsam resalutans, & dicens inter alia: Ecce in hac prærutilanti forma & gloria (qua me modô tibi exhibeo) etiam in hora mortis tuæ tibi totus florens & amœnus apparebo: & tali decore, quali nunc vulnera mea ex salutatione orationum tuarum sunt adornata, ego omnes maculas peccatorum & negligentiarum tuarum contegens, adornabo, & etiam omnium, qui simili studio & deuotione singula vulnera mea salutant cum eadem vel simili oratione. ¶Dominica verô proxima ante Ascensionem, dum ad Matutinas festinanter consurgens, legeret Matutinas, vt postea longiorem moram orandi haberet, & Domino (quem ipsa per quatuor dies præcedentes Ascensionem in corde suo affectuosius desiderabat hospitari) liberius & suauius posset blandiri, & iam vsque ad quintam lectionem Matutinas complesset: videns aliam infirmam non habentem quæ coram ea legeret Matutinas: ipsa, vt plena erat visceribus charitatis, misericordia mota super illam, dixit ad Dominum Cûm tibi Domino meo pateat, quam supra vires meas laborauerim sola legendo has Matutinas: tamen quia te Dominum charitatis per hos dies desidero hospitari, & (Heu) per hebdomadam parum me præparaui orationum studio, & exercitio virtutum ad præbendam tibi dignam mansionem: modô ad laudem tuam æternam & in suppletionem omnium, quę tibi amicabilissimo hospiti meo debebam pręparasse, in charitate quæ tu ipse es, legam iterum Matutinas. Cûque sic reinciperet, Dominus verificans illud (Infirmus fui, & visitastis me) & illud (Quod vni exminimis meis feciſtis, mihi feciſtis) exhibuit se illi in tãtæ benignitatis

nitatis ac blanditatis serenitate, quod hoc nullis verbis explicari seu etiam humanis sensibus potest comprehendi. Vt tamen pauca de multis vtrunque tangam: videbatur sibi quod Dominus Iesus in gloria sublimi ineffabilia & inæstimabilia dona gratiarum, gaudiorũ & præmiorum æternorum distribueret omnibus cœlestibus, terrestribus, & animabus purgandis. Interlucebat etiam ei ex singulis verbis psalmorum, lectionum, ac Responsorium inexplicabilis suauitas diuinæ cognitionis, ac influebat animam eius medullitus efficax delectatio intellectuum spiritualium: de quibus tum præ multiplicitate vix pauca retinuit ad enarrãdũ alijs: licet ad delectãdum in prægustatis abundaret in intimis. Cûm enim in psalmo: Ad te Domine clamabo, in illo versu: saluum fac populum tuum Domine, & benedic hæreditati tuæ, desideraret vt Dominus largam benedictionis gratiam porrigeret super vniuersam Ecclesiam, Dominus respondit. Quid vis dilecta mea, vt faciam. Ergo quæcunque desideras, ex virtute diuinitatis meæ tu cuilibet distribue largê. His & similibus cûm per totas Matutinas frueretur diuinæ blanditatis delectationibus, tandem finitis Matutinis, cûm se pausaturam in lectum recollegisset, blandissima serenitate ait ad eam Dominus: Qui lassatur ex operibus charitatis, iustissimê requiescet in tranquillo thalamo charitatis. Et his dictis supra pectus suum quasi super quendam quietissimum thalamum reclinauit. ¶ Hinc sub Missa, qua erat communicatura, exposuit Deo omnem defectum animæ suæ: sicut amicus amico suo, quem sciret sibi prouisurũ vt omnibus bonis abundaret: orãs vt in die delitiosissimę Ascẽsionis suę si

Universidad de Deusto
Biblioteca

bi apud Deum Patrem omnium negligentiarum ac defectum suorum obtineret emẽdationem. Ad quod Dominus hoc perbenignum illi dedit responsum: Tu es illa amabilis Hester, quæ incredibili pulchritudine oculis meis es gratiosa, pete ergo quod vis, & dabitur tibi. Cumque illa cœpisset orare pro sibi commissis, & etiam pro omnibus qui aliqua sibi impenderẽt beneficia, Dominus consolatus est eam. Tunc illa recognouit, se præcedenti die contraxisse aliquã maculam ex hoc, quod humano affectu acceptauerat quoddam beneficium à quadam persona sibi impensum. Et dixit ad Dominum: Eia cur permittis Domine, vt aliquis respiciat me aut reuereatur vt sanctam, cũm tu Dominus omnium in terris voluisti esse nouissimus virorum, & tibi sit summé laudabile quòd electi tui despecti & velipẽ si habeantur in hoc mundo, quia eo magis coæquantur tibi in gloria, quo contemptibiliores æstimantur in terra? Respondit Dominus: Verbum meum est per Prophetam: Iubilate Deo omnis terra. Et infra: Date gloriam laudi eius. Permitto ergo, vt nonnulli in spiritu sublimius de te sentientes tibi dulciter afficiantur, teque benignius respiciant, vt illos per hoc sanctificem & gratiæ meæ coaptem, necnon mihi magis gratos efficiam. Ad quod illa: Domine, quid de me fiet, si illos per hoc sanctificas, per quod ego defectum contraho? Respondit Dominus: Ego aureum ornatum tuum, id est, gratiam, quam in te posui, delector fusco nitentique colore vermiculare. Vnde per hoc verbum (fusco) intellexit signari, quod cum homo aliqua sibi impensa beneficia recolit, se humano affectu acceptasse, & inde dolens humiliatur, per talem humilitatem tanto magis placet Deo: si-

Deo: sicut niger color euidentius aurum distinguit. Per hoc autem quod Dominus ait (ac nitenti colore) recognouit, quod gratitudo illa qua quis acceptat beneficia tam à Deo quàm ab hominibus propter Deum sibi impensa, magis habilitat animam ad quælibet dona Dei suscipienda & conseruanda.

¶ Feria secunda ante Ascensionẽ, dum ea, qua dictũ est, deuotione intenderet exponere Domino defectum omnium peccatorum mundi, & ante Matutinas iterũ in charitate prædictam accedens infirmam, supra vires suas eidem ministraret, obtulit etiam hoc Domino in laudem æternam pro emendatione omnium peccatorum quæ in vniuerso mundo contra ipsius diuinam fiunt voluntatem. Quod cum faceret, videbatur sibi quod infinitam quandam multitudinem diuersi sexus velut fune quodam aureo (per quem figurabatur charitas) circuncingeret, ac perduceret ad Dominum. Vnde misericors & pius Dominus mira blanditate serenatus, hoc ab ea multum acceptabat: ad similitudinem, sicut rex aliquis acceptaret à dilecto principe suo, si omnes aduersarios suos captiuos adduceret ad pacem faciẽdam, ac pro placito suo deinceps eidem famulandum. Feria quoq; tertia, dũ sub missa simili modo, exponeret Domino defectum & imperfectionẽ omniũ iustorũ, orans, vt eos dignaretur sibi placitissimo modo perficere in omni sanctitate, Dominus extensa manu sua signo victoriosæ crucis omnes pariter consignans, benedixit. Ex cuius salutifera benedictione ros quidam suauissimus respergebatur in corde omnium iustorum vnde omnes reflorere videbantur: quemadmodum rosæ & flores vigent ad solis splendorem. ¶ Feria deinde quarta,

quarta, cum iterum eodem modo ad eleuationem hostiæ Dominum exoraret pro animabus omnium fidelium defunctorum, vt earum miserias etiam per gaudiū suę iucūdę Ascēsionis dignaretur releuare: visus est Dominus demittere quasi virgam quādam auream in medium purgatorij, & extrahebantur aliquæ animæ de locis pœnarum ad amœna prata quietis. Hinc cum vice omnium membrorum suorū salutando Dominum legeret ccxxv. vicibus hunc versiculum (Aue Iesu spō se floride in iubilo, quo ascendisti saluto & collaudo te) videbatur quod quilibet versiculus præsentaretur Domino in specie cuiusdā suauiter sonātis instrumenti musici, quod delectabat Dñm & collaudabat ac ludebat coram eo: Quod & Dñs ostendit multum benigne acceptare. Recognouit etiā illos versiculos, quos cum deuota legerat intentione, suauisonos Domino reddere concentus. Illos vero quos legerat incurate, mœstiores & submisiores voces personabant.

¶Die autem solenni præiucundæ Ascensionis, dū mane tota intentione sua in hoc laboraret, vt, scilicet, Domino in hora Ascensionis suæ, videlicet in meridie, suauissimo modo blandiretur, Dominus subintulit. Quicquid blanditatis mihi volueris in hora præcelsæ Ascensionis meæ mihi iam exhibe, quia iucundissima gaudia Ascensionis meæ mihi per hoc renouātur. Tūc illa: Eia doce me amator meus vnice qualiter tibi laudabilem peragere possim processionem ob reuerentiam celeberrimæ processionis illius, qua tu ad Patrem iturus discipulos tuos eduxisti foras in Bethaniam? Respōdit Dominus: Cūm Bethania interprætetur domus obedientiæ, ille per omnia placitissimam mihi ac laudabilissimam

sima celebrata processione (quæ me ducit ad intima sua) qui offert mihi integram voluntatem suam, reuoluēsq; eā diligentius, in quibus magis propria quam meam diuinā perfecit voluntatē, dolet & digne pœnitet, proponens deinceps in omnibus meā requirere, desiderare, ac perficere voluntatem. Cumque deferretur ei communicāturæ corpus Dominicum, ait ad eam Dominus. Ecce ad tē nunc sponsam meam venio, non quasi tibi valediturus: imo etiam te iam mecum assumptunus, ac Deo Patri meo præsentaturus: In quibus verbis intellexit, quōd Dominus per sacramentū corporis & sanguinis sui veniens ad animam, desiderium & bonam voluntatem eius sibi intrahi animāque in se Deo Patri repræsentat, eumque pro illo placans, obtinet, beneficia gratiarum.

¶Tunc obtulit Domino suas & etiam quarundam aliarum personarum oratiunculas quas persoluerant filio Dei, quasi pro diuersis ornamentis super vulnera & membra sua sanctissima, quibus præfulgeret in gloriam suæ præcellentissimæ Ascensionis. Tunc apparuit Dominus Iesus, velut his omnibus decentissime peroratus, astans conspectui Dei Patris: Dominus autem Pater cœlestis videbatur cum omnipotenti virtute diuinitatis suæ intrahere sibi omnem ornatum illum vnigeniti sui ex bona voluntate electorum sibi oblatum, ac de ipso, remittere quendam splendorem mirificum ad sedes gloriæ his, quæ easdem orationes persoluerant, ab æterno præparatas, ex quo (cum post hoc exilium peruenirent ad regnum) magnifice glorificarē tur. ¶In hora vero nona cum intenderet Domino, tanquam ea hora cum gloria cœlos ascensuro apparuit iterum Dominus Iesus præ natis hominum forma speciosus,

ciosus, amictus tunica viridi & palio roseo. Et notabatur per tunicam viridem omnium virtutum viror quarum summa perfectio in sanctissima humanitate Christi floruit. Per pallium verò roseum figurabatur amor ille fortissimus, qui Dominum instigauerat, vt tam immania pro nobis pateretur, quasi nullum habuisset ius ad regnum, quam quod per patientiam passionis obtinuisset. His indumentis insignitus rex gloriæ Dominus virtutum concomitante se infinita multitudine angelorum, processit per chorum & quamlibet personam de congregatione, quæ ipso die communionem acceperat, dextro brachio suo sancto blande circumplectens, dixit: Ecce ego vobiscum sum vsque ad consummationem seculi. ¶ Quibusdam vero personis videbatur etiã annulum porrigere aureum gẽma preciosissima insignitum, dicens: Non relinquam vos orphanos, veniam ad vos. Quod ista videns & admirans, dixit ad Dominum. Et quid amantissime Deus istę præ cæteris meruerunt, quas insignum specialis amicitiæ annulis subarrasti; Respondit Dominus. Istæ, inter prandendum memoriam deuotam habuerunt illius dignationis, qua ego ascensurus cum discipulis edebam & bibebam, cũ memoria illius versiculi (Virtus tui diuini amoris me totam tibi benignissime Iesu in corporet) Cũm verò cantaretur Antiphona (Eleuatis manibus) virtute sua diuina sublebatus Dominus, concomitante se multitudine angelorum reuerenter sibi ministrantium, quasi in aëre desursum signo crucis communem Conuentum benedixit, dicens. Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis. Quo intellexit, quôd per illam benedictionem Dominus tam efficacitet cordibus omnium speciali deuo-

li deuotione diem Ascensionis celebrantium pacem suam diuinam infudisset, quod nunquam deinceps deberent perturbationibus adeo distrahi, quin semper vestigium pacis illius in cordibus eorum latere deberet: quemadmodum scintilla ignis sub cinere latet.

In S. die Pentecostes præparatio ad susceptionem Spiritus sancti.

CAPVT. XXXVI.

IN vigilia sacrosancta, dum sub officio diuino deotius oraret se præparari ad aduentum Spiritus sancti, audiuit in spiritu Dominum suauissima blanditate sibi dicentem. Accipietis virtutem superuenietis. Spititus sancti in vos. Ex quibus verbis Domini dum miram sentiret suauitatẽ cœpit, quoque suam deiectione retractare indignitatem. Vnde videbatur sibi quôd recordatione indignitatis suæ faceret quasi fundum quendam in corde suo, tanto profundiorem quanto se reputabat viliorem. Hinc de corde melifluo Dei distillabat vena quędam purissima in similitudine faui mellis, quę paulatim fundum cordis eius instillans vsque ad summum replebat. Per quod persensit designari suauitatem spiritus paracleti, qui per cor Filij Dei suauiter influit corda electorum. Tunc Filius Dei manu sua deificata repletionem fundi illius benedixit ad similitudinem fontis baptismi: vt quandocunque anima illum intraret, ab omni macula purificata sibi redderetur accepta: hac salubri benedictionis gratia, dum se gauderet donatam dixit ad Dominum. Ecce Domine mi ego indigna pec

catrix

catrix fateor cum dolore, heu, ex humana fragilitate me contra tuam diuinam omnipotentiam multipliciter deliquisse, ac contra tuam diuinam sapientiam per ignorantiam diuersimode peccasse, necnō tuam inæstimabilem benignitatem me multis modis malitiosè irritasse. Ergo Pater misericordiarum miserere mei, & da mihi de tua omnipotentia vires resistendi omnibus quæ tibi sunt contraria: & de tua inscrutabili sapientia da mihi cautè præuenire omnia, quæ oculos tuæ puritatis in me offendere possent. Atque ex superabundātia pietatis tuæ concede mihi tam stabili fidelitate tibi adhærere, vt nunquam vel in minimō à tua voluntate discordem. Et cùm hæc verba diceret, videbatur per eadem fundo illi velut regeneranda immersa. Indeque post moram rediens, apparuit ab omni macula peccati super niuem candidata. Sicque conspectui diuinæ maiestatis assistens, commendabat se omnium sanctorum patrocinijs: sicut baptizati solent commendari patrinis, desiderans & exorans omnes pro se orare. Tunc sancti cum gaudio surgentes obtulerunt Dño merita sua in suppletionem omnium negligentiarum eius ac indigentiarum. Ex quibus cùm mirabiliter fuisset decorata, Dominus blandè assumens eam, statuit ita directè coram se, quòd diuinus afflatus ipsius animam suauiter aspirabat, ac vniuersa efficaciter intrahebat sibi flatū, id est, voluntatem animæ. Et ait Dominus ad eam: Hæ sunt delitiæ meæ, in quibus esse delector cùm filijs hominū. Per flatū enim animæ notabatur voluntas eius bona. Per afflatum verò Dñi dignatio diuinæ pietatis qua dignatur bonā voluntatem animæ acceptare. Sicq; anima inter amplexus Domini suauiter repausans, velut in

lut in quadam expectatione debebat ad susceptionem Spiritus sancti decentius præparari. ¶ Cùm verò per orationes speciales obtinere studeret à Domino vij. dona Spiritus sancti; & oraret primo pro dono timoris, quo retraheretur ab omnibus malis, apparuit illico Dominus quasi in medio cordis sui statuere arborem quādam elegantis staturæ, quæ dilatans ramos suos totum habitaculum cordis ipsius contegere videbatur. Habebatque quosdā aculeos deflexos, de quibus flores pulcherrimi procedebant sursum erecti. Vnde per arborē illam intellexit, significari timorem Domini sanctum, qui quasi quibusdā aculeis compūgit animam, & retrahit ab omnibus malis. Per flores verò voluntatem illam, qua homo desiderat per timorem Domini contra omne peccatum præmuniri. Cùmque homo sic per timorem Domini aliquod bonum opus perficit siue mala dimittit, tunc arbor illa fructus pulcherrimos producit. Similiter cùm pro singulis donis Dominum deuotiùs exoraret, apparuerunt singula dona in specie venustarum arborum florentia singulos fructus secundùm suas virtutes producere. De arboribus enim scientiæ & pietatis videbatur velut ros quidam distillare. Quo intellexit, quod hi qui student in virtutibus scientiæ & pietatis, quasi rore quodā suauissimo respersi florent: & vigēt. De arboribus cōsilij & fortitudinis vili sunt funiculi quidam aurei dependere. Quo figurabatur, quòd per spiritum consilij & fortitudinis anima trahitur ad spiritualia capienda. De arboribus quoque sapientiæ & intellectus riuuli quidam nectaris fluebant, signantes quòd per spiritum sapientiæ & intellectus animam efficaciter influit & suauiter satiat diuinæ fruitionis dul

cedo. In nocte verô sancta, dum ad Matutinas tantam sentiret debilitatẽ, quôd illis diutius interesse non posset, dixit ad Dominum: Et quid tu Domine mi, poteris ex eo habere glorię & laudis, quôd ego indigna diuinis officijs tã parua interfum mora? Respondit Dominus: Ecce vt per exteriorum similitudinem ducaris ad intellectum spiritualem, perpende quid sponsus cõsequatur ex hoc, quod sponsæ suæ blanditur pro delectamento cordis sui. Sed sponsus nunquam tantũ affectũ habere potuit in sponsæ suę blanditijs, quantum ego habeo in quantauis breui hora: qua electi mei pura mihi prębenti corda ad delectandũ in eis. Cũm verô accederet ad cõmunionẽ, videbatur Dñs veluti de omnibus mẽbris suis sanctissimis suauissimo spiramine animã eius refocillare, vnde mirabilẽ & in effabilẽ quãdã sensit delectationẽ, quã recognouit se per hoc meruisse, quod studiose orauerat pro donis Spiritus sancti. Hinc cõmunicata obtulit Deo Patri totã sanctissimam Iesu Christi conuersationẽ pro suppletione, quôd ab hora qua in baptismo renata Spiritũ sanctũ susceperit nunquam digniss imo hospiti illi cõdignã in corde & anima sua exhibuerat mansionẽ. Ad quam oblationẽ suauissimus spiritus prouocatus quasi aquilæ celerrimo quodam impetu aduolauit in specie columbæ super viuificum sacramentum: & requirens cor Iesu dulcissimum illud que ingressus se mãsione ipsius pectoris sanctissimi optimè contentum demonstrauit. Cũm verô ad tertiam cantaretur Hymnus (Veni creator Spiritus) apparuit ei Dominus Iesus tanquam ambabus manibus aperiens versus eam, cor suum omni dulcedine plenum. Tunc ipsa flexis genibus cecidit in suam faciem, ita quod caput in medio cordis Domini

mini reclinabat, Dominus verô caput eius susc ipiens, sibique applicans, per hoc voluntatem ipsius (animæ dicitur) sibi vniuit & in seipso sanctificabit. Hinc per secũdũ versum (Qui paracletus diceris) ipsa edocta à Dño manus animæ, id est, opera cordi diuino immittens, obtinuit diuinæ consolationi subsidium in omnibus operibus suis, ita vt ipsa vniuersa essent Domino perfectissimo modo deinceps placitura. Posthæc ad tertium versum (Tu septiformis gratia) ipsa pedes animæ, id est desideria sua similiter cordi imponens, promeruit omnium defideriorum suorum sanctificationem. Deinde per quartum versum (Accende lumem sensibus) sensus suos Dño commendã, hoc accepit in promissis, quôd sensus sui sic deberent illuminari, quod etiam alij per eam essent illuminandi in cognitione & succendendi in amore Dei. Ad quartum autem versum (Hostem repellas) Dominus acclinans se blandissimè ad animam, osculum persuaue ipsi indulsit: Per quod quasi quodam firmissimo scuto omnes insidias inimici ab ea potẽter propulsauit.

¶ Celebri festo Pẽtecostes instante, dum Dominica prędecedente communicatura oraret ad susceptionẽ Spiritus sancti, specialiter his quatuor virtutibus, scilicet, cordis puritate, humilitate, tranquillitate, & concordia se dignè à Domino prępararí in illo verbo, quo pro cordis orabat puritate, cognouit protinus cor suum niueo candore dealbatum. Cumque precaretur pro virtute humilitatis, videbatur Dominus quasi fundum quendam præparare in anima eius ad dona sua susc ipienda. Dum verò oraret sibi donari trãquillitatẽ, visus est Dominus cor eius velut circulo aureo ambire contra infestat onẽ

ſtationem inimicorum. Tunc iſta dixit ad Dominum. Heu Domine mi, timeo certè, me hoc tranquillitatis munimentum citius dirupturam, eo quòd cum aliqua video tibi contraria, nequaquam diſſimulare ſcio, quin cum vehementia contradicam. Ad quòd Dominus. Per talem commotionem nequaquam diſtrahitur tranquillitatis bonum, ſed potius velut cancellis quibuſdam varijs mirabiliter perornatur, per quos inextinguibilis ardor Spiritus ſancti efficacius animam aſpirando ſuauius refrigerat. Hinc dum oraret pro concordia charitatis, Dominus virtute illa velut quodam operitorio cætera dona Spiritus ſancti conſeruanda in anima eius contegens, firmiter communiuit. Cûmque ipſa iterum timeret ſe hoc opertorium concordiæ amiſſuram per duriores contradictiones aliquarum contra religionem ſentientium, Dominus: Reſpondit. Virtus concordiæ non diſtrahitur, quando homo reſiſtit iniuſtitiæ. Imo ego meipſum impono ſciſſuris cordis zelo mei diſtracti, atque tutius in eo obfirmo & conſeruo in habitationem & operationes ſpiritus mei diuini. Intellexit q; quod quicunque deuote oraret prædictis virtutibus ad ſuſceptionem Spiritus ſancti ſe á Domino prę parari, & in ipſis proficere ſtuderet, ſimilem certe conſequeretur effectum.

Feria 2. & 3 Pentecoſtes: De ſuppletione ſpiritualis habitus, & exercitio ad Agnus Dei

CAPVT. XXXVII.

FEria ſecunda. Dum ad eleuationem hoſtiæ offerret eandem pro ſuppletione omnium quæ vnquam in habitu

habitu ſpirituali non ſequendo aut etiam extinguendo tractum ſpiritus neglexit, videbatur eadem hoſtia ſalutaris, ramos pulcherrimos ex omni parte ſui producere quos Spiritus ſanctus colligens cum ipſis ſepire videbatur thronum ſemper venerandæ Trinitatis. Vnde per hoc, quòd hoſtia ramos emittebat, intellexit ſignari, quòd omnis negligentia ipſius per dignitatem Sacramẽti pleniſsimè foret ſuppleta. Ecce facta ex vox de throno, dicens: Confidenter accedat ad thalamum vnionis, quæ ſponſum paſcere facit per hos flores amœnitatis. In quibus verbis intellexit, quòd Dominus per oblationem illius Sacramenti dignabatur eam ſuſcipere, vt perfectam in habitu ſpirituali. ¶Hinc dum more ſibi ſolito ad primum Agnus Dei oraret pro tota Eccleſia, vt Dominus eam in omnibus paternè gubernaret: & ad ſecundum Agnus Dei peteret pro animabus omnium fidelium defunctorum, vt Dominus eas miſericorditer à pœnis releuaret: ac per tertium Agnus Dei deſideraret, vt Dñs gloriã omniũ ſanctorum & electorum addaugêret: Dominus in verbo illo (dona nobis pacem) blandè illi acclinatus, illud conceſsit. ¶Deinde cûm procederet ad communionem, omnes ſancti cum gaudio ipſi arridebant: quorum omniũ merita de fulgore diuinæ claritatis irradiata mirificè refulſerunt (quemadmodũ clypei aurei á ſolari radio illuſtrati refulgent, & ex illo ſplendore ſingulorũ ſanctorũ merita amœnam reſplendentiam reddebant in animam eius. Cumque ſic aſsiſteret Domino velut in quadam expectatione, & necdum amitteretur familiari eius frui vnione, tandem cûm percepiſſet viuificum Sacrametũ. anima ipſius plena fruitione (quantum poſsibile eſt in vita) ſuo

vita) suo amatori est vnita. Sicque rami prædicti, quibus Spiritus Sanctus circumsepserat thronum beatissimæ Trinitatis, repente cœperunt reuirere ac florere: sicut herba marcida refloreret ad inundationem pluuiæ salutaris. Et ex hoc sancta semperque tranquilla Trinitas ineffabili modo delectata in omnibus sanctis nouæ iucunditatis gaudia conferebat.

¶ Feria deinde tertia, dum hostiam Dominici corporis Domino offerret prosuppletione, quod speciali gratia vnionis ac familiaritatis (qua eam Dominus præ multis alijs suauius in spiritu sibi attraxerat) nunquam debita gratitudine vsa fuisset, nec se ad vacandum & intendendum illi, sicut dignum fuisset, ab omnibus exterioribus exoccupasset: & hoc faceret ea fidelitate, vt ipsa desideraret in se semper pœnam negligentiarum suarum perferre, quo tantummodò suppleret Domino quicquid sibi subtraxisset condecentis gloriæ & honoris, per negligentias suas: benignus Dominus (qui bonam voluntatem acceptat) videbatur per hostiam illam perfectissimo modo implere omne desiderium ipsius. Hinc benignissimus spiritus recolligens in se omnem perfectionem illam, sepisum cum illa, demisit ad animam, seque per eadem hostiam dum communicaret, animæ illi beatæ veluti quodam tenacissimo glutino felicissima vnione inseparabiliter conglutinauit.

In festo

In festo glorioſæ Trinitatis: De modo ſantiſsimam Trinitatem per cor Iſu deuotè laudandi, Et de humani affectus impedimento.

CAPVT. XXXVIII.

CElebri festo fulgidæ semperque trãquillæ Trinitatis, dum ob reuerentiam ipsius legisset hunc versiculum (Gloria tibi imperialis, excellentissima, gloriosissima, nobilissima, dulcissima, benignissima, semperque, tranquilla, & ineffabilis Trinitas, æqualis vna Deitas, & ante omnia secula, & nunc & in perpetuum) & hoc offerret Domino, apparuit Filius Dei in humanitate (in qua minor est Patre) stans in conspectu Trinitatis venerandæ in florentissimæ iuuentutis grata vernantia, super quolibet mẽbro habẽs florẽ tantæ venustatis ac splendoris, quôd nulli visibili materiei poterat comparari. Per quod notabatur, quôd cûm humana paruitas nostra nequaquam supereſſentialem laudem excellentissimæ Trinitatis possit vel attingere, Christus Iesus in humanitate sua exiguum nostrum suscipit studium: & hoc in se nobilitando dignum efficit holocaustum summæ & indiuiduæ Trinitati. Cũ verò inchoarentur vesperę, Filius Dei corsuũ benignissimum & dignissimũ offerẽs in specie cuiusdã cithiræ, conspectui glorioſæ Trinitatis præsentabat. Per quod omnis deuotio & omnia verba quæ cantabantur per totum festum illud, suauiter coram Deo resonabant. Illorum autem cantus, qui sine speciali deuotione duntaxat ex vsu vel humana delectatione psallebant, tãquam spissę chordę grauisono sub murmura-

bant. Sed qui cum deuotione venerandam Trinitatem laudare intendebant, hi per cor Iesu Christi sanctissimum velut in acutis altisona modulatione ac suauissimo clangore personabant melos. Hinc dum cantaretur Antiph. (Osculetur me) facta est vox de throno, dicens: Accedat filius meus dilectus, in quo mihi per omnia optimè complacui. Post hæc filius Dei blandissimè ad matrem suam Virginem (in cuius honore eadem cantabatur Antiph.) dixit: Accede & tu mater mea dulcissima, & hâc dignitatè Filius Dei cõtulit matri suæ pro eo, quod ex ipsa sumpserat humanæ naturæ formam, cuius membra sanctissima nostrarum deuotionum & orationum licet exiguarum oblatione apparebant decorata. Intellexit etiam, quod quoties in festo illo nominabatur persona Filij, toties Deus Pater ineffabili & inæstimabili modo ipsi Filio suo amantissimo blãdiebatur. Et ex illa blanditate humanitas Iesu Christi miro modo clarificabatur, & ex illa clarificatione humanitatis Christi omnes sancti percipiebant nouam cognitionem incomprehensibilis Trinitatis. ¶ In matutinis vero dum ad laudes cantaretur Antiph. (Te iure laudant) & ista ex totis viribus per eandem Antiph. collaudaret semper venerandam Trinitatem, ea intentione, vt si possibile esset, quod in agone suo tanta deuotione ipsum Antiphona decantare posset, videbatur tota fulgida semperque tranquilla Trinitas benignissima dignatione ad cor Iesu dignissimũ (quod in modum citharæ in conspectu Sanctissimæ Trinitatis mirabiliter tangebatur ac dulciter resonabat) inclinari: & in eo nectere tres chordas, quæ sine intermissione secundum insuperabilem Dei Patris omnipotentiam ac

tiam ac Filij Dei sapientiam, necnon Spiritus sancti beneuolentiam omnem ipsius defectum ad plenum beatissimæ Trinitati persoluere deberent. ¶ Cumque totas Matutinas deuota intentione persoluisset, secum pertractare cœpit, ne forte per aliquam negligentiam aut culpam demeruisset, quôd tam excellentes non suscepisset illuminationes intellectus, quales solita erat susceipere, ex illis quibus simili deuotione intedere consueuit. Vnde diuinitus edocta est his verbis: Quãuis iustitia librante interna suauitate spiritualis intellectus caueris pro eo quod propriæ voluntati consentiens in modulatione sonori cantus es humanè delectata: tamen scias tibi meritum futuræ retributionis addauctum ex eo, quod in seruitio meo laborem commodo prætulisti. Eas autem, quas ante & post hæc in hoc præclaro sibiq́ue specialiter gratissimo festo á diuina largitate accepit gratias & reuelationes spirituales (Cûm desint verba, quibus ad humanum intellectum possint proferri) ideo pro eis sicut & pro cæteris soli Deo notis sit datori omnis laus & gratiarum actio illa, quæ specialiter in ecclesiarum officijs isto die Deo replicatur.

In festo S. Ioannis Baptistæ. De eius gloria pro sua bona voluntate: Et de eius intercessione.

CAPVT. XXXIX.

DIe Sancti Ioannis Baptistæ, dum ista deuotiùs quo potuit, intenderet matutinali officio, apparuit eidẽ Beatus Ioannes, astans in conspectu throni gloriæ Regis cæ-

gis cælorum miro modo amabilis in flore vernátiſsimæ iuuentutis glorioſæ præfulgens ſpecialium priuilegiorum dignitate, videlicet, quôd dignus fuit eſſe Baptiſta Chriſti, & præcurſor atque demonſtrator, &c. Cumque ipſum conſiderando recoleret, quôd valdê diſsimili forma pictura eum oſtenderet, quia ſenex & deſpicabilis vbique pingeretur: Beatus Ioannes eam docuit, quôd hoc ipſum culmen gloriæ ſuæ non deſinit augmentare. Nam Deo diſponente idcirco eum pictura prouectæ ætatis oſtendit, quia conſtantem animum habebat pro diuino amore vſque in ſenectam & ſenium ac conſumptionem omnium viriũ ſenſuumque ſuorum fideliter in omnibus contra omnẽ iniuſtitiam decertare, & in omni vita ſua ad ſummam perfectionem tendere. Vnde quia in tali voluntate ſimul & opere vitam ſuam finiuit, talibus præmijs remuneratur. Cũ vero iſta perquireret, ſi etiam meritũ ipſius ex eo addauctum eſſet, quôd iuſtos & honeſtos parentes habuit, ille reſpondit: Quod iuſtos parentes habui, & ideo magis nutritus ſum ad iuſtitiam, hoc me ſublimat ad ſimilitudinem throni qui columnis artificioſe compoſitis ſublimatur. Quod autem honeſti erant ſecundum ſeculum aut pulchri vel diuites, aut nobiles, inde non plus exaltor, niſi quantum ego ea vilipendendo me ad cœleſtia erexi. Ex hoc enim tanto maiorem gloriam conſequor, quanto miles cûm victoria rediens de prælio, tanto magis gaudet, quanto plures inimicorum laqueos ſe cognoſcit euaſiſſe. Ad miſsã vero, dum Conuentus communicaret, apparuit iterum beatus Ioãnes Baptiſta, roſeis veſtibus valde cõpoſitus: quę tot aureis agniculis erant exornatæ, quod perſonæ in tota

in tota Eccleſia in memoriam naturalis ſui corpus Dominicum ſuſceperunt. Videbatur etiam idem Baptiſta orare pro omnibus qui venerationi eius intererant, & hoc obtinere vt ſuo interuentu Deum conuerteret corda populorum.

De ſancto Leone Papa. Modus vincendi tentationes.

CAPVT. XI.

SAncti Leonis Papæ feſtum dum eueniſſet in Dominica, & iſta orationi deuotius inſiſtens, conſpiceret eundem venerabilem antiſtitem in valdê mirabili gloria: memor quôd idem legitur ſibi manum propriam abſcidiſſe pro diuincenda tentatione, collaudabat intentius Dominum pro conſtanti victoria, qua ipſum tam glorioſe fecit triumphare: orans, vt per ipſius merita donare dignaretur cuidam perſonæ, vt in omnibus tentationibus, Deo laudabiliter ſibique vtiliter poſſet triumphare. Tunc edocta eſt à Sancto Leone Papa, vt inſtrueret illam perſonam (pro qua orabat) quod quandocunque accedere debet ad aliquem locum vel opus, in quo ſuſcipiatur occaſio tentationis, ſemper dicat verſum (fiat Domine cor meum & corpus meum immaculatum) & poſt perfectum opus, collaudet Dominum pro his à quibus eum cuſtodiuit. Quia nullus homo adeo grauiter cadit, quin grauius & periculoſius cecidiſſet, ſi ipſum miſericordia Dei non cuſtodiſſet. Porrô quam cito ſenſerit ſe aliquam contraxiſſe culpam, pro illius emendatione offerre debet Deo Patri innocentiſsimam Ieſu Chriſti paſsionem & mortem.

SCHOL.

SCHOL. Fertur, sanctum Leonem Pontificem sanctissimum cum formosa mulier eius manum esset exosculata possum quid oblectationis humana: & ob eam causam in se ipsum vltorem ad excindendam dextram ferro armasse sinistram: sed oranti ipsi ad Deigenitricis imaginem, ab eadem fuisse restitutam manum sectam.

Sed hæc fabella indigna Christianis auribus irrepsit sine vlla maiorum autoritate. Ideo imago picta nostris diebus iussu Clementis Octaui, consultis viris doctis, abradi, iussa est, quod nulla sit reperta veritate subnixa, vel saltim veri similitudine colorata, sed leuissimè in vulgus sparsa. Non tamen ideo beata huius Virginis pietas damnanda, sed laudãda potius, quæ vel ex hoc animæ suæ lucrũ parere didicit.

¶Hinc dum ista accederet ad communionem adesse sibi intellexit sanctum Leonem deuote pro ea Domino supplicantem vt ipsa per susceptionẽ eiusdem Sacramenti mereatur suauitatem diuini influxus sentire. Et hoc propterea benignus perfecit Dominus, quia ista ex humilitate (qua specialius præpollebat) cum sciret, quia virtus nõ impugnata, in cœlis apparet minus gloriosa, semper timebat se carere præmio castitatis, cũ ex nimia puritate cordis nullis carnalibus tentationibus â Domino permitteretur impugnari. Quod ipsa tamen suæ ascribebat fragilitati, quia æstimabat Dominum ideirco eam à carnalibus tentationibus misericorditer custodire, quia presciret eam adeo fragilem & infidelem, vt si ab illis infestaretur, potius succumberet quam resisteret. Sicque talem defectum suũ quem causabatur, Dominus illi ex meritis huius sancti suppleblat. Insuper addidit ei Dominus omne meritum, quod illa persona, pro qua orauerat, adhuc esset adeptura

adeptura, si secundûm instructionem suam tentationes viriliter superaret. Vnde & per hoc intellexit, quod quandocunque aliquis regratiatur Deo pro victoria, siue pro alio beneficio cuiquam collato, vel instruit aliquem vnde proficiat, ille profecto meritum vtriusque lucratur.

In festo sanctorum Apostolorum Petri & Pauli: Quomodo oues Christi in anima nostra pascamus.

CAPVT. XLI.

PRincipum Apostolorum Petri & Pauli festo præclaro, dum ad Matutinas cantaretur secundum Respons. Si diligis me. Ista requisiuit à Domino quas oues ipsa pascere posset, per quod summam dilectionem in opere sibi demostrare valeret. Respondit Dominus: Pasce mihi quinque agnos tenerrimè mihi electos, scilicet, cor tuum pasce diuinis meditationibus: os tuum salutaribus locutionibus: oculos tuos sacris lectionibus: aures tuas vtilibus admonitionibus: manus tuas continuis exercitationibus. Nam quoties horum vnicuique studueris, hoc semper suscipiam pro summa exhibitione dilectionis. Per diuinas meditationes cordis intellexit notari omne quod cogitari potest ad laudem Dei & propriam proximique salutem. Similiter de salutaribus locutionibus sentiendum est. Per sacras vero lectiones, omne quod est salutiferum ad videndum, vt imago Christi crucifixi, infirmorũ indigentia, & exẽpla iustorum. Inter vtiles admonitiones intellexit salubrius pasci aures ad placitum Domini, quando patienter re-

rer recipiuntur correptiones. De continua vero exercitatione manuum, dum cogitaret quòd non posset simul fieri cum lectione, intellexit quòd Dominus quasi pro opere acceptat studium vel intentionem legendi vel etiam quòd liber manibus tenetur, & similia. ¶Post hæc dum sub Missa laudibus extolleret beatum Petrum pro specialibus suis priuilegijs, & inter cætera pro eo quòd audiuit á Domino. Quodcũque ligaueris, &c. apparuit idem Apostolus in Papali gloria sacerdotalibus indutus: & extensa super eam manu, benedictionem dedit ad perficiendum in anima ipsius omnem salutem. Cũ vero progrederetur ad susceptionem corporis Christi, & suá indignitatẽ recolens trepidaret, videbantur accedere prædicti principes, vnus á dextris & alius á sinistris, quasi eam cũ magna gloria adducentes. Et eũ peruenissẽt Filius Dei assurgens & vtrisque brachijs eam circumplectés, dixit. Ecce eisdẽ brachijs, quibus te suscipio, eisdem etiã te adduxi: sed malui hoc perficere per meos Apostolos, vt deuotio tua inde cumuletur. Tunc ista reddens se culpabilem quod elapsum à memoria beatum Paulum speciali deuotione non extulerat, orauit Dominum, vt ipse per semetipsum suam negligentiam dignaretur supplere. Post susceptionem autem Sacramenti, cum se in orationem dedisset: Tali est edocta similitudine. Quanuis regina satis ex hoc habeat honoris, quod regi est coniuncta: tamen multum gloriatur & delectatur in filia in festo nuptiarum ipsius: sic omnes sancti congratulantur animæ, quæ sacramentum alteris suscipit cum deuotione.

In festo

In festo S. Margaretæ: De ineffabili gloria sanctorum pro modico labore vitæ huius.

CAPVT. XLII.

VIrginis inclytæ beatissimæ Margaretæ festo, dum sub vesperis ista intenderet deuotioni: apparuit ei eadem Virgo gloriosa tota florens & virens vernantia immarcessibilis æternitatis, incomparabilibusque ornamentis glorię mirabiliter decorata, stans ante thronum diuinæ maiestatis. Et dum inciperetur Respons. (Virgo veneranda) videbatur Rex gloriæ Dominus Iesus ex integerrima puritate suæ innocentissimæ & virgineæ humanitatis emittere splendorem quendam clarissimum, & illo perlustrare virginali decus Beatæ Margaretæ, quasi ad renouãdum & dupplicandum in anima eius meritum castæ virginitatis: ad similitudinem, sicut pictor imaginem pulchre ornatam fernisio liniens, facit eam amplius nitere. In illo verbo (In magna stans constantia) Filius Dei in augmentum gloriæ cumulumque meritorum passionis sponsæ suæ iterum emisit splendorem quendam mirificum incomparabili gloria suæ innocentissimæ & amarissimæ passionis in animam eiusdem Virginis, ex quo ineffabiliter decorabatur. Deinde dum in hymno cantaretur (Sponsisque reddens præmia) Dominus quasi blandiendo alloquens sponsam suam beatam Margaretam dixit. Nunquid, ô filia, non satis sufficienter addauxi tibi præmia meritorum, quia modo admoneor de præmijs? Sicque amicabiliter illi blandiens, Dominus intraxit sibi

xit sibi deuotionem omnium per vniuersum mundum festum Beatæ Margaretæ colentium, & ex illa ipsam Beatam Margaretam glorioſam virginem & inæſtimabilibus præmijs meritorū honorificé ſublimauit. Hinc Beata Margareta conuerſa ad iſtā dixit. Gaude & lęta re ſpecialis electa Domini mei, quia certé poſt modicū tępus (quo in hoc ſeculo diuerſis infirmitatibus & aduerſitatibus grauaris) in æterna gloria perpetuo lætaberis, vbi pro ſingulis momentis grauaminum corporeorum remetientur millies mille anni cœleſtium conſolationū á ſponſo & amatore tuo, quia omnia quæ perfers in corde vel corpore ex ſpeciali tibi immittit amore: vnde inæffabili modo de die in diem, de hora in horā ſanctificeris & æternæ beatitudini magis habilitaris, perpende, quia die illo, quo ego hāc (in qua modo exulto) gloriā ſum adepta, nequaquā ita honorabar, vt nūc glorificor ab vniuerſis, ſed potius deſpiciebar & ab omnibus pené miſerabilis reputabar. Et ideo cōfide quia & tu indubitanter poſt huius vitę fœlicē terminū iucundis amplexibus ſponſi immortalis ſine fine perfrueris gloria delitioſitatum illarū ſuper cœleſtium, quę nec oculus vidit nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcēdere runt, quæ prępparata ſunt his, qui diligunt Deum.

De S. Maria Magdalena. De pœnitentia vera, vngento, bonaque voluntate.

CAPVT. XLIII.

A Matricis Chriſti Ieſu beatiſimæ Mariæ Magdalenę feſto ſub primis veſperis apparuit dilectrix Chriſti vene-

ſti veneranda tot aureis floribus inæſtimabiliter ſplendentibus, gemmiſque precioſis perornata, quot peccatorum maculis quondam fuit deturbata. Stanſque à dextris filij Dei ſplendore gloriæ ſuæ totam cœleſtem patriam videbatur mirifice perluſtrare. Dominus autē Ieſus ſuauiſsimis illi blandiebatur verbis. Vnde diuinitus edocta eſt iſta per flores aureos pietatē clementiæ figurari, qua Deus ipſi iam miſericorditer peccata dimiſit. Per gemmas autem dignam pœnitentiam, qua gratia Dei cooperante peccatorum ſuorum maculas abſterſit. Sub Matutinis vero, dum verbis & neumis quæ cantabantur ad honorem beatæ Marię Magdalenæ: deuotius intenderet ad laudem Dei, exorabat ipſam beatam, vt tam pro ſe quam etiam pro ſibi commiſsis intercederet. At illa progrediēs procidit ad pedes Domini, ſuauiter illos deoſculans, & poſtmodum eoſdem manibus ſuis eleuans omnibus per veram pœnitentiam ipſos adire cupientibus meritis ſuis coaptabat. ¶ Tunc iſta etiam deuote accedens, eoſdem pedes ſanctiſsimos blandiſsime deoſculatur dicens: Ecce nunc amantiſsime Domine mi, offero tibi grauamina famularum tuarum mihi commiſſarum, & cum illis abluo pedes tuos beatiſsimos, ad quod Dominus. Optime & decentiſsime ex parte illarum pedes meos lauaſti, & nunc dicito illis, pro quibus oras, vt & ipſi crinibus ſuis eos detergāt, oſculētur & vngētis deliniāt. In quibus verbis intellexit, tria, ad quę ſtudere debēt. Primo vt, ſcilicet, quaſi crinibus pedes Dominicos tergēdo diligenter conſiderent & numerent, ſi aliquid in grauaminibus ſuis inueniant, quod eſſet cōtra Deū, vel quod eos impediret à Deo: & in hoc intentionem dirigant

ad Deum tali modo, quod pro emendatione illorum libenter seipsos exponerent ad quæque aduersa toleranda. Secundo, vt velut pro osculis eorundem pedum sanctissimorum plene & secure confidant de fidelissima pietate Dei, quod ipsis omnia facilime dimittet de quibus pure pœnituerit. Tertio, vt quasi pro vnguẽtis integra voluntate proponant omnia Deo contraria pro posse suo libenter precauere. Et adiunxit Dominus: Si placet etiam illud mihi vnguentum adhibete, quod eadem deuota mulier alabastro legitur super caput meum effudisse (vnde domus impleta est ex odore vnguenti) scito te amando veritatem illud decentius habituram. Nam qui amans veritatem pro illa defendenda quandoque amicos amittit, vel alia grauamina incurrit, aut laboribus se sponte ingerit: ille reuera fracto alabastro vnguentum preciosum capiti meo superfundit, vnde & domus repletur odore bono: quia ipse efficitur causa exempli boni, dum qui alios corrigere studet ipse efficitur à vitijs emẽdatior, adhibendo sibi maiorẽ cautelam eorum quæ in alijs corripuit. Sicque fit odor bonus in omni loco, dum & se emendat, & alios suo exemplo ædificat. Si verò amans veritatem, pro illa defendenda in aliquibus delinquit, durioribus verbis zelo impellente aliquos corripiendo, aut alio quocunque modo, siue negligentius, siue districtius agendo: hunc ego certè apud Deum Patrem & omnes cæli ciues fideliter excusabo: quemadmodum Mariam excusaui, imo pro ipso vniuersa emendabo. ¶ Et ista: O Domine cùm Maria dicatur hoc preciosissimum vnguentum emisse, vnde possem ego tibi tam gratum obsequium exhibere quasi simile tibi comparassem? Respodit Dominus: Quicunque offert mihi bonam voluntatem suam in quacunque causa, quam deliberat pro amore meo perficere, quantuncunque etiam ipsum in hoc oporteret laborare, vt tantummodo laudem meam posset promouere: ille veraciter preciosissimum mihique acceptissimum vnguentum comparat, dum commodo suo honorem meum præponendo suo se voluntariè quibuslibet exponit incommodis: etiam si impeditus voluntatem bonam nunquam perducere posset ad effectum.

De S. Iacobo. De merito peregrinationis ad Compostellam Et quomodo honorantur sancti per sacram communionem;

CAPVT. XLVIII.

GLorioſi Apoſtoli Iacobi maioris feſto, apparuit huic idem Apoſtolus honorabiliter nimis exornatus meritis omnium peregrinorum corporis ipſius ſanctas reliquias venerantium. Vnde iſta multum admirãs requiſiuit à Domino, cur ipſum præcæteris Apoſtolis tali honore extuliſſet, vt, ſcilicet, de longinquis regionibus populus ad eius reliquias colendas concurrat deuotiori ſtudio, quàm ad tumbas principum Apoſtolorum Petri & Pauli, aut aliorum Apoſtolorum & ſanctorum? Reſpondit Dominus: Ego hũc dilectum mihi Apoſtolum hoc ſpeciali priuilegio inter cæteros ſublimaui, propter feruidum zelum quo incitabatur amore mei ad ſalutem animarum. Vnde quia æterna prædiſtinatione mea ordinante tam citò ſublatus eſt à corpore, quòd non præualuit tantam multitudinem populorum ad

rum ad fidem conuertere, ſicut ad laudem meam deſiderabat. Idcirco voluntas eius bona in conſpectu meo ſemper vigens & viuens, mihiq́ue per omnia placens hoc promeruit, vt quod morte præoccupante, in hac vita omiſit, hoc nunc poſt mortem ſuam vſque in finem mundi per hoc ſuppleatur, quod tam multi ſignorum miraculis ad tumbam eius crebreſcentibus, moti deuota peregrinatione ipſum viſitantes á peccatis abſoluuntur, & in fide catholica roborantur. ¶Vnde iſta etiam deſiderans per merita eiuſdem Apoſtoli á peccatis ſuis abſolui, propoſuit vice peregrinationis faciendæ in honorem ipſius eodem die Dominicum ſuſcipere ſacramentum. Quod cũ feciſſet, videbatur ſibi quaſi ad mẽſam quandam diuerſis epulis ſumptuoſe ditatam cum Domino maieſtatis reſidere. Et cum ipſa ſuſceptum corpus Chriſti obtuliſſet Domino in laudem æternam & in augmentnm beatitudinis & gloriæ Apoſtoli Iacobi, ſtatim adueniens idem Apoſtolus in ſpecie præclari principis, appoſuit ſe menſæ illi reuerenter coram Domino, gratias immenſas referens pro tam magnifica oblatione ſibi per viuificum ſacramentum Chriſti collata. Hinc orabat Dominum deuotê, vt omnem effectum ſalutis, quem ipſe pius Dominus per merita ſua vnquam in aliquo homine dignaretur operari: hunc totum in anima eius (quæ ob honorem ſui hoc prænobile obtulerat ſacramentum) glorioſê operaretur.

In feſto

In feſto Aſſumptionis glorioſæ Virginis: De modo eam fructuoſe ſalutandi & honorandi; Et quâm prompte iuuet ſe inuocantes, etiam ſacræ communioni eos præparans: Necnon de gloria eius ineffabili; Et de modo canendi, Te Deum.

CAPVT. XLIX

APpropinquante feſto dulciſſimæ Aſſumptionis intemeratæ Virginis, dum iſta iterum decumberet lecto, nec poſſet iuxta deſiderium ſuum ob honorem beatiſsimæ Virginis legere (Aue Maria) ſecundum numerum annorum eius, quibus vixerat in terris: cenabatur tamen eunden numerum complere deuotê per has tres diſtinctiones: Aue Maria: Gratia plena: Dominus tecum. Et cûm hæc cum diuerſis oratiombus ab alijs ſibi ad offerendum beatiſsimæ virgini commiſsis in ſimul deuotê offerret: apparuit eadem virgo gratioſa circumamicta pallio viridi, quod fulgebat vndiq́ue circumpoſitum aureis floribus in modum trifoliorum, & dixit: Ecce quot verba quælibet earum (ex quarum parte hæc mihi offers) orauit, tot mihi flores ad ornatum appoſuit: quorum quilibet magis aut minus vernat ſecundum quod quilibet orando intentionem ſuam magis aut minus purê adhibuit. Et ego reſplendentiam florum iſtorum reddo in animas ſingularum perſonarum, quæ mihi ea perſoluerunt, vt exinde filio meo totiq́ue cœleſti exercitui poſsint complacere. Videbatur quoque beata virgo inter prædicta trifolia intermixtas habere quaſdã roſas ſexfoliorum, valdê præfulgentes: quorum foliorum tria videbantur eſſe quaſi aurea diuerſis gemmis mirabiliter perſonata. Alia vero

rum ad fidem conuertere, sicut ad laudem meam desiderabat. Idcirco voluntas eius bona in conspectu meo semper vigens & viuens, mihiq́ue per omnia placens hoc promeruit, vt quod morte præoccupante, in hac vita omisit, hoc nunc post mortem suam vsque in finem mundi per hoc suppleatur, quod tam multi signorum miraculis ad tumbam eius crebrescentibus, moti deuota peregrinatione ipsum visitantes á peccatis absoluuntur, & in fide catholica roborantur. ¶Vnde ista etiam desiderans per merita eiusdem Apostoli á peccatis suis absolui, proposuit vice peregrinationis faciendæ in honorem ipsius eodem die Dominicum suscipere sacramentum. Quod cũ feciſſet, videbatur sibi quasi ad mẽsam quandam diuersis epulis sumptuose ditatam cum Domino maiestatis residere. Et cum ipsa susceptum corpus Christi obtuliſſet Domino in laudem æternam & in augmentnm beatitudinis & gloriæ Apostoli Iacobi, statim aduenies idem Apostolus in specie prælari principis, apposuit se mensæ illi reuerenter coram Domino, gratias immensas referens pro tam magnifica oblatione sibi per viuificum sacramentum Christi collata. Hinc orabat Dominum deuotê, vt omnem effectum salutis, quem ipse pius Dominus per merita sua vnquam in aliquo homine dignaretur operari: hunc totum in anima eius (quæ ob honorem sui hoc prænobile obtulerat sacramentum) glorioſê operaretur.

In festo

In festo Assumptionis glorioſæ Virginis: De modo eam fructuose salutandi & honorandi; Et quâm prompte iuuet se inuocantes, etiam sacræ communioni eos præparans: Necnon de gloria eius ineffabili; Et de modo canendi, Te Deum.

CAPVT. XLIX

APpropinquante festo dulciſsimæ Assumptionis intemeratæ Virginis, dum ista iterum decumberet lecto, nec posset iuxta desiderium suum ob honorem beatiſsimæ Virginis legere (Aue Maria) secundum numerum annorum eius, quibus vixerat in terris: conabatur tamen eunden numerum complere deuotê per has tres distinctiones: Aue Maria: Gratiâ plena: Dominus tecum. Et cûm hæc cum diuersis orationibus ab alijs sibi ad offerendum beatiſsimæ virgini commiſsis in simul deuotê offerret: apparuit eadem virgo gratioſa circumamicta pallio viridi, quod fulgebat vndiq́ue circumpositum aureis floribus in modum trifoliorum, & dixit: Ecce quot verba quælibet earum (ex quarum parte hæc mihi offers) orauit, tot mihi flores ad ornatum apposuit: quorum quilibet magis aut minus vernat secundum quod quilibet orando intentionem suam magis aut minus purê adhibuit. Et ego reſplendentiam florum istorum reddo in animas ſingularum personarum, quæ mihi ea persoluerunt, vt exinde filio meo totiq́ue cœlesti exercitui posſint complacere. Videbatur quoque beata virgo inter prædicta trifolia intermixtas habere quasdã rosas sexfoliorum, valdê præfulgentes: quorum foliorum tria videbantur esſe quasi aurea diuersis gemmis mirabiliter personata. Alia vero

tria folia his interpoſita videbantur aliorum quorum dam inæſtimabilium colorum varietate diſtincta. Vnde per tria aurea folia intellexit deſignari prædictas tres diſtinctiones, quibus ipſa in infirmitate ſua cum labore glorioſam Virginem ſalutauerat. Quibus Dominus ex benignitate ſua tres alios indicibiles colores addiderat aliorum trium foliorum. Vnum pro affectu, quẽ habuerat ad ſalutandum & laudandum dulciſſimam matrem ſuam. Secundum, pro diſcretione, qua (dum ſenſit ſe non prævalere) tantum tres legit diſtinctiones. Tertium, pro plena fiducia, qua confidebat tam Dominum quám benignam matrem eius acceptare idipſum quod prævalebat. ¶ Hinc ſub prima, (poſtquam cantanda erat Miſſa de vigilia Aſſumptionis) dum ex intimo cordis affectu deprecaretur ad Dominum, vt ſibi apud dulciſſimam matrem ſuam dignaretur gratiam & fauorem obtinere, cui ipſa ſibi videbatur, nunquam debitum obſequium exhibuiſſet: Dominus ſe cum ſumma blanditate in amplexus matris amiciſſimos declinans, exhibuit ipſi omnem filialem dilectionem, qua vnquam erga eam affectus fuerat, dicens: Recole Domina mater amátiſſima, quod peccatoribus ego propter te ſim propiciatus, & reſpice hãc electã meã eo affectu, ac ſi omnibus diebus vitæ ſuæ tibi placita, ſummaque deuotione ſeruiuiſſet. Ad quod Virginea mater ſe totam huic cum beatitudine ſua ob amorem filij videbatur impendere. ¶ Dehinc ſub Miſſa (Vultum tuum) dum legeretur collecta (Deus qui virginalem aulam) exhibuit ſe Dominus Ieſus Matri ſuæ beatiſſimæ in tanta tamque inæſtimabili blanditate ac amicabilitate, quaſi ea hora renouaret ei multipliciter omnia gaudia quæ ha-

quæ habuerat in eius ſanctiſſima conceptione, natiuitate, alijſque gaudijs ſuæ humanitatis. Et cùm iſta deuotius intenderet verbis illis, ſcilicet (vt ſua nos defenſione munitos iucundos faciat &c.) videbatur delicata mater benignè expandere pallium ſuum, quaſi ad ſuſcipiendum omnes ad ſe confugientes in ſpeciale patrocinium. Tunc aduenientes ſancti angeli, adducebant corã ea omnes perſonas, quæ ſe ſpeciali deuotione vel orationibus ad idem feſtum deuotè præparauerant in ſpecie iuuencularum ſpecioſarum: quæ reuerenter ſedentes ante eam ſicut filiæ coram matre, ſanctorum angelorum miniſterio vndique fulciebantur, & ab inſidijs malignorum ſpirituum defenſabãtur, & ad quæque bona promouebantur. Intellexitque talem protectionem angelorum obtentam per antedicta verba Collectæ, ſcilicet: vt ſua defenſione munitos: quia ad imperium eius multitudo angelorum vndique defendendo protegit omnes glorioſam Virginem inuocantes. ¶ Poſt hæc videbantur quaſi ſub pallium eius accurrere quædam diuerſi generis Beſtiolæ, per quas notabantur omnes peccatores ad ipſam ſpecialem deuotionem habentes. Quas omnes mater miſericordiæ benigné ſuſcipiens, & quaſi pallio ſuo protegens, delicata manu ſua ſingulas contrectando, & deliniendo, ipſis amicabiliter blandiebatur. Per hoc manifeſté inſinuans, quàm miſericorditer ſuſcipit omnes ſe inuocantes, & quám materna pietate defendit & protegit etiam adhuc peccatis deditos in ſe ſperantes, donec eos filio ſuo reconciliet veraciter pœnitentes. ¶ Ad eleuationem verô ſalutaris hoſtiæ videbatur Dominus Ieſus ſeipſum cum omni beatitudine diuinitatis ſuæ & humanitatis in ſpecie ſacramenta-

is hostiæ præbere omnibus quæ cum deuotione intererant Missæ ob honorem dulcissimæ matris suæ: desiderantes ipsi in festo Assumptionis suæ deuotê famulari, vt ex viuacitate diuinæ virtutis omnes dulciter allecti & suauiter recreati, confortarentur in sua bona voluntate: sicut aliquis recreatus confortatur ex cibo diuersis aromatum speciebus & cõdimento temperato. ¶Cùm autem post missam conuentus secundum statuta ordinis procederet ad capitulum, vidit Dominum Iesum cum infinita multitudine angelorum ad cõuentum venire, congregationem cum magno gaudio præstolando. Quod ipsa multum admirans, dixit ad Dominum. Vt quid amande mi Domine ad istud capitulũ cum tanta dignatione & multitudine angelorum aduenisti, ad quod nos tamen nullam specialem deuotionem habemus, qualem habuimus in vigilia tuæ sacratissimæ natiuitatis & incarnationis? Respondit Dominus: Ego idcirco aduenj, quemadmodum paterfamilias hospites ad conuiuium suum inuitatos benignê suscipit. Hodie verô ob reuerentiam dulcissimæ matris meæ ad prænunciationem solennitatis eius præcelsæ Assumptionis, speciali affectu suscipiam omnes idem festum deuotê percolere desiderantes. Et insuper ex authoritate diuinitatis mei absoluam omnes cum humilitate & deuotione ordinis sui negligentias profitentes. Et adiecit Dominus: Simili modo interfum capitulo vestro in omnibus festis, & insuper omnia, quę ibi agitis, accepto eo modo sicut præmonstraui tibi in vigilia natiuitatis meę. ¶Hinc dum speciali deuotione intenderet Nonæ, qua secundum statuta nostra inchoatur festum Assumptionis, diuinitus illustrata intellexit, quòd beatissima Virgo

ma virgo Maria precedenti die suæ fœlicissimæ assumptionis circa horam nonam ita penitûs absorta est in Deum quôd omni humanitate exuta, iam in præludio cælestium delitiarum solo spiritu Dei vegetabatur vsque ad horam illam iucundissimam, qua circa noctis horam tertiam aduenienti Domino in omni perfectione virtutum summê præparata exiuit obuiam cum ingenti lætitia, nulla omnino remordente conscientia: sicque in vlnas eius aduolans, vnus spiritus cum eo effecta, introiuit in potentias totius beatitudinis ipsius diuinitatis. ¶Sub vesperis verô cùm cantarentur psalmi, videbatur Dñs omnia in quibus ipse per psalmos extollebatur, intrahere cordi suo diuino, & de corde suo dirigere in beatam virginem tanquam impetus quosdam validissimê inundantes. Ex quibus virgo mater inclyta tot suscepit influxus, quot prædita erat dignitatibus meritorum. Et dum intonaretur Antiph. Tota pulchra es, ista irruens in amplexus Domini per cordis eius organum singula verba illa intonare nitebatur in memoriam suauissimarum blanditatum illarum, quibus per eadem vel similia verba blanditus esse creditur filius altissimi suæ beatissimæ matri. Et ecce ex tali deuotione, illius diuini cordis impetus efficacius superfluẽtes tam magnificê in animam virginis inundauerunt, quòd ex nimia impetuositate influxus videbantur resilire, quasi stellæ materiales mira claritate præfulgentes: quæ vndique reginam cæli circundantes, ineffabili decore perornando letificabãt. Quedam verô quasi prę multitudine in pauimentum cadere videbantur: quos omnes sancti recolligentes, & coram Domino cum gaudio pręsentantes, in admiratione illarum

inexplicabili modo delectabantur. Per quod figurabatur, quòd omnes sancti de superabundantia dignitatum & meritorū beatissimæ Virginis copiosè hauriunt gaudium, gloriam, & beatitudinem indeficientem. Sicque in tali exultationis iubilo adiungentes se omnes angeli deuotioni congregationis, consona voce insimul cum ea dulciter resonabant Responsorium: Quæ ista. Quo finito, Filius Dei altisonè inchoauit versum: Ista est speciosa. Cuius diuini cordis plectrū Spiritus sanctus mouere videbantur ad laudandū & glorificandū benedictā virginem matrem supra omnem creaturam. ¶ Sub hymno (Quem terra, pontus) Virgo beata quasi præ delitijs affluentibus reclinauit se supra pectus filij sui amantissimi, & quasi iniubilo cœlestium amœnitatum requieuit vsque ad versum (O gloriosa Domina) Tunc enim quasi á deuotione fidelium prouocata, erigens se, porrexit omnibus manum suæ benignæ defensionis, ac maternæ consolationis. Ad illū verò versum (Deo Patri) consurgens, videbatur tres genuflexiones cum maxima reuerentia, ob honorem & gloriam semper venerandæ Trinitatis. Sicque perstitit sub Magnificat orans pro Ecclesia. Ad Antiphonam autem (Virgo prudentissima) demisit lucem quandam cœlestem ad omnes se deuotè inuocantes. Alia vice eodem glorioſæ Assumptionis festo, dum valdè deficientibus viribus ista vix duci potuisset ad locum orationis vbi Matutinas audiret, & ibi fessa sederet: tandem visitauit eam oriens ex alto Dominus per viscera misericordiæ suæ. Et videbatur illi in sexto Respons. quasi adesset in spiritu iucundissimæ illi festiuitati, qua virginea Mater Dei debitū carnis exolues cœlestia regna petebat. De iam dicto ergo Respons. scilicet,

scilcet. Super salutē, vsq; post Te Deū laudamus (quo tempore ad seipsam redijt) nihil cantabatur, in quo specialem mirabilis delectationis intellectum non percipe ret. Vnde de pluribus pauca exponam, prout ad exteriorem intellectum possunt deflecti. Illud enim Responsorium (Super salutem) videbatur congregatus totus cætus tam angelorum quàm Apostolorum decantare, quasi congratulans Dominæ suæ pro suis singularibus priuilegijs dignitatum. Cumque interim virgo glorioſa inæstimabili suauitate attracta, quasi claustra carnis egrediens inter dulcissimos filij amplexus suscipe retur: ipse benignissimus Iesus Pater orphanorum Ecclesiæ sponsæ suæ dilectæ personam assumens, & eius indigentiam (quæ cordi suo tam profundè est infixa) suæ matri quasi commendare volens, in eius persona de prompsit vij. Respons. scilicet (Sancta Deo dilecta) Hinc cûm quasi pararet procedere, filius qui teneriori affectu erga matrē afficiebatur, etiam frequentiori laude ipsam extollere videbatur. Vnde & eam salutauit cum per viij. Resp. (Salue Maria) Cui succedens cætus sanctorum, subiunxit (Salue pia mater Christianorum) Deinde prosequens Iesus in persona sponsæ suæ Ecclesiæ, adiunxit clara voce (Virgo solamen desolatorum) ¶ Hinc cûm beata Virgo inæstimabili tripudio cœlestia intrare videretur ad cantica (Audite me diuini fructus) tota cælestis curia ad tantæ exultationis nouitatem ita commoueri videbatur, quod nullis hominum linguis possit explicari. Apparuit enim quasi intrare pratum supra omnem capacitatem amœnissimum, quod plenum esset omnigenis floribus. Vnde cûm cantaretur versus ille (Et frondete in gratiam) omnes flores in

susceptæ

suſceptionem reginæ ſingularis, ex ſingulis foliis ſpecialem emittebant ſplendoris amœnitatem, ac dulciſsimi ſaporis ſuauitatem, ac inſuper clariſsimi ſonoris iucunditatem: quaſi totius mundi ſonos muſicus inſimul dulciſsimum melos decantare niteretur. Hinc beata virgo, quaſi de incõparabili beatitudine ſua exultans & Deo congratulans pſalebat (Gaudens gaudebo in Domino) Deinde Deus Pater quaſi placatus in omnimoda perfectione tam elegantis virginis ex abundatia dulcedinis militanti Eccleſiæ benedixit, dicens (Non vocaberis vitra derelicta &c.) Poſt hæc in laudem Virginis Matris omnis chorus angelorum prorupit alte intonans (Sexaginta ſunt reginæ) Denotans quod ſupra ordines ipſorum Virgo Maria eſſet eleuata. Hinc chorus ſanctorũ, ſubiunxit (Et octoginta cũcubinæ) etiam ſupra ſe Virginem matrem priuilegiatam proclamans. Deinde vtrique chori, ſcilicet, angelorum & ſanctorum in perſona militantis Eccleſiæ decantabant, Et adoleſcentularum non erat numerus, per hoc etiam Matrem Dei, vt digniſsimum eſt, ſupra ſe extollentes, Hinc ſpiritus paracletus ſuauiſsima modulatione ſubiunxit, Vna eſt columba mea, quaſi diceret: Iſtam vnice mihi reperi ſimilimã in qua placite requieſcere potui. Tunc Filius Dei addidit, perfecta mea, quaſi diceret. Omne quod tam in diuinitate quam in humanitate in homine inuenire optarem, in iſta inueni perfectiſsime. Cui Dominus Pater annectebat. (Vna eſt matri ſuæ electa ge. ſuæ) quaſi præ nimietate affectus reticere volens, quôd ipſe in ea ſentiret, hoc ſolum quod matri ſuæ, ſcilicet, Eccleſiæ eſſet electa, expreſsit. ¶ Deinde in iubilo laudem reſonante tota cœleſtia curia cum reſponſorio (Salue nobilis) in thro-

in throno gloriæ á dextris filij cum decenti reuerentia collocatur. Et poſt omnes cœli ciues ante ſolium regni ipſius decenter coadunati, ex abundantia benigniſimi fauoris extollentes laudabilem conuerſationem vitæ eius, cum ineffabili iubilo decantabant reſponſorium (Beata es virgo Maria) cui verſum, ſcilicet (Aue Maria) tota Trinitas ſubiũxit, renouans in ea ſuauitatẽ angelicæ illius ſalutationis quæ totius ſalutis ſaluberrimũ extitit exordium. Cui ſanctorum chorus annectebat (Ecce exaltata es) commendans ei, vt pro Eccleſia militante intercederet. Poſt hæc Deus Pater ſpecialiori laude eam extollere delectatus, in cuius forma ſibi plene complacuit, ſonore decantabat Reſpon. (Aue ſpecioſa.) Cui filius ſubiunxit (Sunamitis ſecundum cor ſummi Regis) Et Spiritus ſanctus addit (Aue mater Maria) Cui filius iterum addidit (Spiritu ſancto teſte) Tunc omnis cœtus ſanctorum addidit (Tu olim Maſor. egip) Hinc angelorum chorus ſub intulit (Tu Domina Angelorum) Tunc omnes ſancti ſimul in perſona Eccleſiæ militantis genua coram beata virgine flectẽtes, canebãt. O ſancta, o celſa, &c. Poſt hæc xij. Reſponſ. Quæ eſt iſta. Tota Trinitas ex abyſſali ſuper effluentia fauorabilis iucunditatis erumpens, tanquam omnibus notificans merita beatę virginis. ¶ Poſtremò intellexit, quod ipſa beata virgo cum omni cœleſti curia & militia pro beatificatione ſua decãtaret. Te Deũ laudamus. In gloriam ſemper venerandæ Trinitatis. In primo ergo verſu extollebatur ſimul tota Trinitas ſancta. Per ſecundum verſum (Te æternum Patrem) ſpecialiter extollebatur Deus Pater. Per tertium. Tibi omnes angeli, filius Dei. Per quartum tibi cherubim,

Spiritus

Spiritus ſanctus. Et ſic per ſingulos verſus ſingulas per ſonas intellexit extolli. Exceptis illis, vij. verſibus Tu rex gloriæ Chriſte, & cætera. quæ ſpecialiter referebãtur ad Filiũ Dei, laudantes illum pro ſingulis affectionibus beatæ Virginis, quod eas cum ſuo adiutorio ſemper direxerat ad laudem diuinã, nec vnquã eas ad tranſitoria flecti permiſerat. Perſequẽtes autẽ verſiculos, ſcilicet. Æterna fac. iterum alternatim extollebantur ſingulæ perſonæ. Poſthoc cũ ad ſeipſam B. Gertrudis rediret ex hac iucundiſsima ſolẽnitate: cui tam mirabili delectatione per ſpiritum interfuerat, ſenſit etiam corpus ſuum intantum recreatum, quod omnes ſibi aſsiſtentes ad deducendum ſe tanta velocitate præceſsit, quod omnino nullum ſenſit defectum. Et hæc valitudo durauit vſque dum poſt miſſarum ſolennia corporali cibo eſt refecta. ¶ Poſt hęc reuolutis trium annorum curriculis dum iterum lecto decumberet ægrotans, & in ſanctavigilia Aſſumptionis glorioſæ Virginis Mariæ, primo diluculo mẽtem ſuam deuotioni adaptare ſtuderet, vidit in ſpiritu ipſam beatiſsimam Virginem quaſi in horto quodam amœniſsimo diuerſi coloris floribus odorifera que vernantia delitioſe conſito, tanquam in tranquilliſsimo quodam iubiloſuauiſsimæ contemplationis iam agonizare incipientem: quæ amabiliſsimi vultus ſui ſerenitate, ac geſtus amicabilitate omni ſe gratia plenam demoſtrabat. Apparebant quippe in ipſo horto roſæ pulcherrimæ, ſine ſpinis lilia candidiſsima & violæ fragrantiſsimæ, cæteriſque flores omnigeni ſine herbis. Qui etiam ſinguli (floresquod dictu eſt mirabile) quanto remotiores erant à beata Virgine, tanto maioris videbantur eſſe decoris, fragantiæ & vigoris. Ex quibus ſin-

bus ſingulis generoſa Virgo ſingulariter, quaſi flatum intrahendo omnem cuiuslibet floris virtutem inæſtimabili quadam cœleſti auiditate ſibi totaliter intrahebat, ac quodammodo ineffabili delectatione reſpirando eadem in cor deificum amantiſsimi filij ſui, quod verſus eam apparebat apertum, alacriter remittebat. Apparuit etiam innumerabilis multitudo angelorum, qua ab eo beatæ virgis circa flatum quem intrahebat vſque ad flores erant occupati, ad obſequendum tantæ Imperatrici Dominum collaudantes. Vidit etiam ibi beatum Ioannem Euangeliſtam quaſi ad caput Virginis matris orationi deuotius incumbentem, à quo etiam Mater Domini videbatur quaſi gaudium quoddam mirificum intrahere ſibi. Cũ vero in his omnibus: iſta plurimum delectaretur, mirari cœpit, quid per hæc ſignificaretur. Vnde edocta eſt à Domino, quod per hortum pręoſtenſum ſignaretur Virginis intactę corpus, per flores verò diuerſę virtutes quibus ipſa beatiſsima Virgo decẽter erat ornata. Per roſas autem quæ remotiores cæteris apparebant & venuſtiores, ac maiori reuerentia ſpiritum beatorum colebantur, opera charitatis tam Dei quam proximi: In quibus quanto ſe latius extendere ſtuduit, tãto dignioré fructum Deo attulit. Per lilia vero, quæ efficaciorem odoremreddũt & candorem gratiorem, notabatur puritas ſanctæ conuerſationis ipſius, quam electi ſunt imitati. Per hoc etiam, quod beata Virgo viſa eſt de corde beati Ioannis vaporem trahere, perpendit quod regalis virgo ſpecialem gloriam ex parte beati Ioannis attulerit pro ſingulis bonis, quibus ipſo prouidente liberius potuit vacare in omni vita ſua. Et cum iſta inquireret, quem

profectum

profectum beatus Ioannes ex talibus haberet, Dominus respondit? Quasi tot gradibus affectuum cor meum ipsi est dulcius aeclinatum, quot obsequijs matris meę virtutibus ipsius solicitudinē sensi affuisse. Per personā deinde beatę virginis quæ in ipso horto videbatur, intellexit significari pretiosam animam gloriosæ virginis quæ fructu singularum virtutum suarum mirifice delectata, eas cum maxima gratitudine quasi de corpore suo trahens, in se omnes refudit in Deum. ¶ Et sic per diem illum visa est in tali iubilo recumbere vsque ad Matutinas. Tunc ista iterū facta in excessu mentis sub primo Respon. vidit ipsam præ omni creatura beatissimam matrem supra pectus dilecti sui filij eadem tranquillissima pausatione reclinatam, cui filius versa vice de corde suo dulcissimo cum inęstimabili delectatione reinfudit omnem illum fructum virtutum, quem ipsa prius per gratitudinem in ipsum retulerat, tanto digniorem, quanto in corde suo diuino excellentius nobilitatum. Quæ circundabant eam tanquam flores rosarū lilia conuallium ineffabiliter gracioſa vernantia ipsam venustantes. Ipsum vero primum Respon. videbatur ipse Deus Pater omnipotens suauissima modulatione de promere, dicens, Vide speciosam &c. quasi per illa cœlicolis notificans qualem ipse eam cognouerit in terris, scilicet, columbam sine macula per innocentiam: ascendentem desuper riuos aquarum: per desiderium: cuius inæstimabilis odor sanctitatis erat nimis in vestimē tis, id est, in conseruatione eius: & sicut dies verni circam flores ros. & lilia conuallium, id est, diuersæ virtutes. Hinc persona Spiritus sancti annectens secundū Respon. in persona beatæ virginis sanctissimæ conuer

sationis

sationis ipsius dignitatem ellucidās suauiter decantabat Sicut cedrus &c. Tunc omnes sancti tantæ laudis instinctu commoti, quasi prę admiratione decātabāt tertium Respon. Quæ est ista, Per quorum omnium singula verba super ista infirma singularem percepit intellectum: sed propter defectum virium omnia retinere nequibat. Sicque omnes sancti reuerenda processione ante thronum virgineum matris gloriosæ solenniter conuenientes, dulcissimo concentu ipsam per quartū Respon. Gaude regina, extollebant in hoc ꝙ ipsa esset illa præpotens regina, per quā iam æternę lucis claritas refulgere eis quæ non solum terrarum, sed etiam cœlorum foret Domina digna mox futura: quæ vere omnium virginum pulcherrima in omni decore virtutum & perfectione gratiarum appareret, & quæ de plenitudine misericordiæ suæ omnium indigentis materna pietate subueniret, esset que eis perennis gloriæ augmentum, dum suis meritis omnium sanctorum gaudia cumularet. Tunc honorifice procedentes chori angelorum clara voce resonabant versum Fac nos lętari, &c. quasi per hæc verba prouocantes eam ad gloriam resolutionis. Post hæc omnes sancti resonabant, Gloria patri pro omni gratia beatę Virginis tam in corpore quam in anima collata. De hinc omnes Antipho. & psal. sequentes, cœlicæ laudem Dei & virginis matris concinentes, mirificum dabant intellectum. Sub quinto ergo Respons. Virgo generosa cum maxima gratitudine se erigens in iubilo laudis & gratiarum actionis dulciter hæc verba decātabat: Beatā me dicēt omnes generationes. Et sanctissima anima illa prę omni creatura inęstimabiliter beatissima â carne absoluta inter ample

xus ſponſi vlnis filij delicatiſsimè innixa ipſi fōti totius beatitudinis incomparabiliter fœliciſsima cōiunctione eſt immerſa, nunquam amplius emergenda. Tunc tota cœleſtis curia tam præcellentis Reginæ gratiſsima præſentia mirabiliter illuſtrata & iucundata intuens animam virgunculæ iucundis amplexibus regis, tam familiari auſu circundatam ſuper omnes choros angelorum & ſanctorum exaltari, & proximam ſemper venerandæ TRINITATI locari cum mirę iucunditatis tripudio cōgratulantes, in laudem ipſius prorūpunt cum. vj. Reſpon. (Super ſalutem) Et ſic viſio illa terminata eſt. Ecce quam euidenter Pater ex preſcriptis, quanta pietate benignus Deus per dona gratiarū, quæ largiter vni homini plurimorum intendat prodeſſe ſaluti: dum hac vice ibi viſionem terminauit, vbi ante tres annos eam inchohauerat: vt dum propria negligentia, nobis intercludit, ſpiritualem influxum gratiarum videntes amœnum hortum nobis pręparatum, in deſaltem aliquos flores deuotionum carpere non omittamus. ¶ Alia iterum vice in eodem feſto, dum deuota matutinis intereſſet, tres nocturnos diſtinguens in tres ſpeciales deuotiones, in primo nocturno per ſingula verba & notas admonebat glorioſam virginem ineffabiliū conſolationum illarum, quas creditur in expectatione beatiſsimi tranſitus ſui tam á filio quam etiam ab omnibus ſanctis percepiſſe. Vnde ad ſingula verba, quibus tam ab iſta quam ab aliquo fidelium in toto mundo conſolationum prędictarum admonebatur, circundari videbatur ipſa intemerata virgo floribus roſarum & lilijs conuallium. In ſecundo nocturno admonebat eam ſuauiſsimarum delitioſitatum illarum, quibus.

bus fruebatur in tranſitu de hoc mundo ad cœli palatium innixa delicate ſuper dilectum ſuum. De quibus ſingulis tot ornamentis decorabatur inclyta virgo, quot verbis earundem delitioſitarum apponebātur in vniuerſo mundo. In tertio quoque nocturno admonebat reginam cœli illius ineffabilis & omnem humanam capacitatem, longe tranſcendentis gloriæ quarecepta eſt in introitu regni & ſublimata ſupra omnem dignitatem cœli. Ad quæ ſingula verba adminiſtrabant ipſi innumerabiles ſplendores & dulciſsimi ſapores, quales per diuerſorum odorum fragrantiam attrahuntur. Sub miſſa verò, dum legendo tribus vicibus. Laudate Dominum omnes gentes, &c. ad primum, more ſibi ſolito oraret omnes ſanctos, vt merita dignitatum ſuarum pro ſe offerrēt Domino, quo per illa digne pręparata accederet ad ſuſceptionem viuifici ſacramenti. Et ad ſecundum Laudate, ſimiliter oraret beatā Virginem, & ad tertium Dominum Ieſum, beata Virgo ad inuocationem ſui exurgens, ſtetit in conſpectu fulgidæ ſempeque tranquillę Trinitatis, offerens pro ea merita placidiſsimarum dignitatum illarum, quibus ipſa in die Aſſumptionis ſuæ ſupra omnem humanam imo angelicam dignitatem pręparata, ipſi ſummè complacuit. Sicque cum maxima blanditate, quaſi cedens loco innuit animæ, dicens: Veni electa & ſta in loco meo cum omni perfectione virtutum, quibus ego aſpectum ſemper venerandæ Trinitatis in mei placentiam inclinaui, vt & tu ſimiliter, quantum eſt tibi poſsibile, complaceas ipſi beatiſsimæ Trinitati. Ad quod iſta ſtupefacta, cum maxima deiectione ſui reſpondit. Et quibus, inquit, ô regina gloriæ, hoc meritis potero? Quæ reſpon-

 dit: Cum

dit: Cûm tribus vtique ad hoc habilitaberis. Primo vt ores per illam innocentiſsimam puritatem, qua Filio Dei in vtero meo virginali placitam manſionem præparaui, emundari meis precibus ab omni macula. Secũdo orabis per profundiſsimam illam humilitatem, quã ſuper omnes choros angelorum & ſanctorum merui exaltari, vt ſuppleantur omnes negligentiæ tuæ. Tertio deprecare per amorem illum inæſtimabilem, qui me inſeparabiliter Deo conglutinauit, vt præſtetur tibi copia diuerſorum meritorum. Quod cûm iſta deuotê faceret, ſubito translata eſt in ſpiritu vſque ad celſitudinem gloriæ ſibi tam dignanter meritis cœlorum imperatricis conceſſę. Cumque ſic quaſi loco eius cum meritorum ipſius prærogatiua honorabiliter appareret Domino, complacuit ſibi in ea vltra quàm dici poteſt, Dominus maieſtatis. Omnes quoque angeli & ſancti aduenientes conabantur ipſi reuerentiam exhibere.

¶Hinc dum conuentus accederet ad communionem, aſtitit regina gloriæ à dextris cuiuslibet accedentis, cõtegens illam vna parte veſtimento ſuo floribus oratio num ſuarum adornato, dicens: Sub cultu memoriæ meę hanc reſpice, dulciſsime fili. Ad cuius petitionem Dñs miro modo placatus, porrexit ipſi hoſtiam ſalutarem. Cumque & iſta ſimiliter communicata offerret idem ſacramentum Domino in laudem æternam ad augmentum gaudij, glorię & beatitudinis ipſius beatiſsimę matris (quaſi pro recompenſa oblationis meritorum ſuorum, qua ſubleuauerat inopiam eius) Dominus Ieſus qua porrigens xenium quoddam matri ſuæ dulciſsimæ, ait: Ecce mater tibi tuum reſtituo duplicatum. Nec tamen huic aufero, cui tu amore nominis mei hoc

mei hoc impendere dignabaris. Poſt proceſsionem verô, dum conuentus rediens in chorum, cantaret Antiph. Aue Domina mundi Maria: videbatur iſti præmietate ſuauiſsimi concentus ſuper cœleſtium agminũ, quôd quaſi totum cœlum in nouę exultationis tripudio commoueretur. Et ſtatim apparuit glorioſa Virgo, ſtans coram altari à dextris filij ſui verſus conuentum in gloria præcellenti. In illo autem verbo, Aue cœlorum regina: omnes ſancti coram ea genua flectentes, ipſam vt Domini ſui matrem decentiſsimê venerabãtur. In illo quoque verbo: Aue virgo virginum: ipſa virgo veneranda manu ſua delicata prætendit quoddam candidiſsimum lilium ad omnes præſentes, alliciens eas quodammodo, & confortans ad imitandum ſuæ caſtiſsimæ virginitatis exemplum. Cumque cantaretur: Per te venit redemptio noſtra: tam medullitus cõmota ſunt omnia viſcera maternæ pietatis eius, quôd prę ſuperabundantibus delitijs delectationũ illarum, quas perſenſit in eodẽ verbo: vt reclinauit ſe delitioſiſsima blanditate ſuper pectus filij ſui. In illo deindeverbo (Pro nobis rogamus, rogita) conſtringens collum filij ſui dulciter diuerſis delectationibus ipſe Regi regum Domino blandiebatur nutibus, oſtendens illi ſorores quaslibet præſentes & pro ſingulis orans. Cumq; inchoaretur Anti. (Hodie beata Virgo) ipſa immẽſa circũdata gloria inter blãdos amplexus filij viſa eſt ad cœleſtia ſubleuari, concomitantibus ſe & complaudendo iubilantibus vniuerſis ordinibus cæli. Cumque ſic in gloria ſubleuaretur cœleſti, benedixit omni congregationi. Ex qua benedictione deſuper quamlibet perſonam videbatur forma crucis aureæ cum viridi zo-

na dependere. Per quod intellexit notari, quod quælibet posset effectum benedictionis illius fructuosius consequi cum virenti fide & fidutia bona ad misericordiæ matrem.

In festo S. Bernardi; Quomodo merita sanctorum fiant nostra, & de æquissima retributione Dei;

CAPVT. L.

BErnardi festum die præcedente, dum ista sub Missa retractaret merita eiusdem sanctissimi patris (adquē specialem habebat deuotionem, propter mellifluorū verborum ipsius prærogatiuam) apparuit idem deuotissimus Abbas ineffabili gloria, & (vt ita dicam) cœlesti decore venerabiliter adornatus, ita vt intuenti se in vno aspectu triplex color vestimentorum eius satis mirabiliter perspicuus repręsentaretur. Nā in simul micabant in eo liliosus candor purissimæ integritatis virginalis innocentiæ ipsius, cum violaceo nitore ipsius sanctissimæ religionis, perfectissimæque conuersationis. Necnon rosea rutilantia feruentissimi amoris. Qui tres elegantissimi colores adinuicem in anima tāti patris colludentes, omnibus sanctis amœnissimū quoddam præbebant delectamentum. Pectus quoque eius sanctissimum, collum & manus videbatur aureis quibusdam laminis gemmisque rosei coloris valdē rutilantibus intextis honorabiliter circumamicta. Vnde & per lāminas aureas notabatur pracipua elegantia doctrinæ eius salutaris, quā corde deuoto sedulo retractās per gut

turis

turis sacri ministerium, ore sacrato edidit, & manibus sanctis fideliter conscripsit, omnibus in eis proficere volentibus ad salutem. Per gemmas verō figurabantur illa dicta, quæ specialius redolent diuinum amorem eædem gemmæ videbātur quosdam radios præclarissimos extendere ad intima diuini cordis penetralia, & eius diuinitati ministrare specialia quædam delectamenta. Dominus autem de cordibus omnium, tam cœlestiū quā terrestrium, intrahens cordi suo omnem profectum & deuotionem, quæ aliquis eorum ex dictis & scriptis dicti patris vnquam hausit, ea omnia totaliter cum radijs prænominatis ex ornatibus sancti Bernardi cordi suo diuino immissis vice versa ipsi reinfudit. Quæ cor eius mirabiliter quasi plectrum quoddam mouētes, & cum suauissima delectatione penetrantes, dulcissimū quēdā virtutū suarū personabāt sonum, & specialiter innocētiæ & amoris sui. Gestabat insuper in capite suo coronā splendidissimam mirabili varietate radiantem, in qua relucebat omnis profectus, quem idem egregius pater desiderauerat ex scriptis & dictis suis ad laudem Dei cuilibet homini prouenire. Hinc cœpit sponsa ista legere ducentis vigintiquinque vicibus: Laudate Dominū omnes gentes, in honorem eiusdem sancti, gratias agens Deo pro omnibus virtutibus eius & gratijs ipsi collatis Tunc cœperunt protinus omnia illa quæ legebat, in vestimentis sanctissimi Patris ad modum scuteolorum refulgere. In quibus velut sculptæ videbantur singulę virtutes eius, quibus claruerat in terris, quæ etiam consimilis formæ resplendentiam reddebant in animam pro eo gratias Domino persoluentis. ¶ In die verō sancto ipsius, dum deuotē interesset Missæ in honorem

ipſius decantatæ, orans ſpecialius pro ſibi commiſsis, & etiam pro quibuſdam alijs ad beatum Bernardum ſpecialem deuotionem habentibus (licet ſe orationibus ſuis non commendaſſent) vidit iterum eundem Patrem venerandum in gloria cœleſti fulgentem. De cuius ſacri pectoris ornatu progrediens ſplendor quidam mirificus ad pectora omnium, qui per merita & interceſsiones eius feruenter amorem Dei obtinere deſiderabant, formabat coram pectore cuiuslibet ſpeciem monilis admirandi operis, in quo apparebat omnis exercitatio diuini amoris, qua beatus Bernardus vnquam laborauerat in terris, tanquam à qualibet earum ſimiliter eſſet peracta. Quod iſta multũ admirans, ait ad ſanctum: Quid pater inclyte, iſtę perſonę ex hoc habẽt ſalutis, quòd meritis tuis videntur decorari: cũm tamen ipſæ nequaquã ſimilia perfecerunt opera? Ad quod ille Quid inquit, minus habet pulchritudinis puella, quæ decoratur ornamentis alienis, quàm illa quæ ornatur proprijs: dummodo ſint eiuſdem ſpecioſitatis & decore operis? Sic etiam virtutes ſanctorum deuotione fidelium, quando pro his Deum laudant, á ſanctis obtentæ tanto ad eos diriguntur affectu, quod ipſi æternaliter de illis gaudebunt, & quodammodo gloriabuntur in fructu eorum. Videbantur quoque eadẽ monilia diuerſimoda claritate & varietate vermiculata, ſecundum cuiuſque deſiderium, deuotionẽ ac etiã cognitionem, qua quælibet magis aut minus laborabat amorem Dei obtinere. In monilibus etiam earum quæ hanc Dei ſponſam orare pro ſe humilibus rogauerant verbis, hæc ipſa rogatio pro augmẽto ornata vt apparebat euidentius. Et quanuis aliarum quarundam magis amorem

amorem Dei deſiderantium monilia plus reſplenderent illo tamen augmento carebant. Per quod notabatur, quòd homo nullum tã paruum opus facit bona intentione, ex quo ſpecialem non conſequatur profectum. Nec etiam quicquam negligit tam paruum, vnde non incurrat meriti detrimentum.

De S. Auguſtini pœnitentia & amoris feruore & gloria.

CAPVT. LI.

IN die prædicto, dum memor præclari antiſtitis Auguſtini (erga quem iſta ab ineunte ætate ſuaui ſemper ducebatur affectu) gratias deuotas ageret Deo pro vniuerſis beneficijs illi collatis: apparuit ei idem glorioſus Pontifex iuxta ſanctum Bernardum, compar nimirum ipſi in cœleſti gloria, cui non impar extiterat, tam in ſanctiſsimæ conuerſationis eminentia, quam etiam in ſaluberrimæ doctrinæ ſuæ ſui effluentia. Stabat itaque hic Deo dignus Epiſcopus coram throno diuinæ maieſtatis cœleſtis, pulchritudinis gloria ineffabiliter decoratus: emittens ſimiliter, vt beatus Bernardus, de cordis ſui intimis igniferos ſplendores ad penetralia cordis diuini. Per quod notabatur ignita eloquentia ſua, qua ipſe ſpecialiter corda hominum ad amorem Dei inflamabat. Spargebatque ab ore ſuo quaſi quoſdam ſolares radios per totam amplitudinem cœli diffuſos, ſignantes affluentiam ſacræ doctrinæ eius, quantã largé ſparſit in totã latitudinẽ Eccleſiæ. Apparebãtq; ſupra eoſdẽ radios arcua-

tiones quædam mirabilis claritatis, quasi cuiusdam nouæ lucis, quæ aspicientibus multum alliciens exhibebant delectamentum. In quorum omnium delectabili aspectu dum ista multum miraretur, edocta est á beato Bernardo, quòd radij eloquiorum beatissimi præsulis Augustini idcirco talis arcuati ædificij resplenderent delectamento, quoniam ipse doctor incomparabilis in omnibus scriptis & dictis suis catholicam fidem sumoperé intendebat extollere: vtpotéqui ad laudem Domini (qui ipsum post multos circuitus errorum de tenebris ignorantiæ ad lumen gratuitò reuocauit summum veritatis) omnibus hominibus viam erroribus & ignorantiæ deliderabat præcludere, & viam fidei salutaris ostendere. Tunc ista dixit ad beatum Bernardum: Nõne & tu similibus intẽdisti pater sancte in scriptis tuis? Respondit sanctus Bernardus: Ego in omnibus factis, dictis & scriptis meis solo impetu ferebar amoris Dei. Hic autẽ illustrissimus doctor impellebatur efficaci amore Dei, simulq; propriæ miseriæ exprimento in salutẽ proximorũ. Cumque Dominus omnem profectum fidei, & cõsolationis, eruditionis illuminationis, & amoris, de cordibus tã cœlestiũ quã terrestriũ ex dictis sancti Augustini natũ, cordi suo diuino intractũ, eiusque vnioni inæstimabiliter nobilitatum, cordi eiusdem reinfunderet: influxus ille suauifluus animam eius medullitus inundans, inundandoque penetrans, ac penetrando cor eius in modum liræ circumuoluens suauissimum coram Deo reddebat concentum. Et sicut in corde beati Bernardi Abbatis præcipua suauitate sonuerat innocentia virginalis cum suaui amore Dei: sic in corde sanctissimi præsulis Augustini suauiori modulamine resonabat

nabat pœnitentia amorosa, cum igniti amoris Dei feruore. In corde nanque vtriusque tantæ suauitatis modulatio resonabat, quòd difficile discerni potuit, vtra earum auditoris animum amplius oblectaret. Hinc beatus Bernardus ait ad eam: Hæ sunt, inquit, modulationes, de quibus scritura loquitur, dicens (Omnis illa Deo sacrata & dilecta ciuitas plena modulamine in lau. &c.) quia cor cuiuslibet sancti iuxta differentiam virtutum suarum suauisonas Domino iugiter concinit laudes.

De gloria maxima illorum, qui se totos expendunt in laudem Dei & salutem animarum, exemplo Augustini, Dominici, Francisci, &c.

CAPVT. LII.

IN festõ igitur eiusdem glorioßissimi Pontificis Augustini, dum ad vsperas cantaretur Respons. (Vulnerauerat charitas) apparuit idem præclarus antistes in magna gloria stans & quasi ambabus manibus cor suũ sanctissimum, quod sæpius amore Dei vulneratum erat, expandens illũd Domino ad laudem suam præsentabat in modum rosæ pulcherrimæ, quæ odoris sui mirã fragrantia omnes cœlestes incolas ineffabiliter delectando reficiebat. Ista verò deuotè salutãs ipsum Patrẽ reuerendum, exorabat pro omnibus sibi commissis, & etiam pro habentibus specialem deuotionem ad eundem sanctum. At ille precibus deuotissimis videbatur supplicare Domino, vt omnium corda, quæ per merita sua diuini amoris sui feruorem adipisci desiderarent, eodem modo quo cor eius efflorebat, in conspectu diuinę maiestatis

maiestatis perenniter vernando & florendo redolerent, ad laudem & gloriam fulgidæ semper quê colendæ Trinitatis. ¶Sub Matutinis verô, dum pro posse suo intenderet deuotioni, desiderabat scire quo præmio Deo dignus præsul Augustinus remuneratur pro eo, quod (vt ipse in libro confessionum testatur) etiam viuens in corpore non satiabatur dulcedine mirabili eõ siderare altitudinem consilij diuini super salutem generis humani. Et statim demõstratus est ei idem venerabilis Pater in gloria inexplicabili. Et secundum illud Isaiæ: Lætitia sempiterna super capita eorum: apparebat super caput eius globus quidã tã mirabilis, quã etiã totus in semetipso ineffabiliter delectabilis, qui celerrimo impetu sine vlla intermissione in seipso circumuoluebatur ex infinitis colorum distinctionibus, ministrans singulis momẽtis alternatim nouas spiritualium gaudiorum delectationes ipsi beatissimo præsuli, omnibusque sensibus ipsius specialem exhibens amœnitatem. Nam alliciebat aspectum eius mirabilis claritas innumerabilium stellarum delectabiliter rutilantium, quæ de circumuolutione globi illius sine intermissione spargebantur. Et per hoc remunerabantur omnes cogitationes eius, quibus delectatus fuerat in Deo in terris. Exhilarabatur quoque auditus eius ineffabiliter in prædicti globi circumuolutione. Per quod remunerabatur acutissimus intellectus eius, quã maximo studio direxerat ad diuina. Aspirabat etiam ipsum viuificans quædam fragrantia lenissimæ aurꝛ, remunerans eum pro auida delectatione, qua totus intentus Deo, omnem transitoriam contempserat delectationem. Reficiebantur insuper suauissimo quodam

sapore

sapore fauces eius, pro eo quod ipse in seipso delectationem exhibuerat Domino Deo, qui tantopere desiderat delectari in corde hominis: in quo secũdum verbum sapientis, deliti as suas statuit. Respergebatur postremô ex dicti globi crebra reuolutione imbre quodã gratissimo, totam substãtiam eius lenissima delectatione afficiente. Per quod remunerabãtur omnia exercitia corporis sui, quibus laborauerat totis viribus se in laude & amore Dei ac vtilitate Ecclesiæ fideliter exercitando per dicta scripta omniunque virtutum clara exempla. In istis enim tam mirabilibus huius pæclari patris delectationibus tota cœlestis curia tanta gaudiorum copia ditabatur, quod sola horum abundantia sufficere omnibus videretur. Et ait Dominus ad animam: Perpende nunc qualiter iste dilectus meus illustratur & perlustratur niuea puritate, grata humilitate, & feruenti claritate. Ad quod ista cum admiratione ait: O Domine qualiter hunc asseris illustrari niuea puritate, qui licet omni reuerentia dignus sit pro sua sanctissima conuersatione tanto tamen tempore aberrauit à fide quod haud dubium aliquas contraxit maculas? Respondit Dominus. Quod ipsum tanto tempore deuiare permisi, per hoc quodammodo splendet in eo mea diuina dispensatio, quã dilatatam conuersionem eius tam patienter & misericorditer expectaui: & benigna miseratio, qua eũ tã dignanter reuocaui: gratuitaq; pietas mea, qua ipsum tam excellenter gratificaui. Post hæc verba, dum ista ornatum tanti præsulis diligentius considueraret, apparuit in vestitu eius quasi crystallina puritas sub qua hæc tria, scilicet, puritas, humilitas, charitas, quasi diuersis coloribus mirabili delectamento

contecta.

contecta nitere videbantur: sicut aurum lucet crystallo. Tunc ista dixit ad Dominum: Nunquid Domine mi, amator tuus Bernardus beatissimus non tantum delectari studuit in te, sicut hic deuotissimus Augustinus cuius cum nuper gloriam conspicerem, non tamen agnoui similibus delectamentis iucundantem? Respondit Dñs: Electus meus Bernardus. pro singulis quæ promeruit superabūdantem remunerationem susceptit: sed paruitas capacitatis tuæ non sinit te vel etiam minimi sanctorum meorum gloriam ad plenum perspicere: quãto minus gloriam tantorum sanctorum? Attamen desiderio deuotionis tuæ aliquatenus satisfaciendo, diuersa tibi sanctorum quorumlibet merita ostẽdi, vt in illis delectando amplius in amore meo succendaris: & etiam, vt euidentius experiaris, quod in domo Patris mei mansiones multæ sunt, necnon vt intelligas, quid sit quod in laudem dicitur cuiuscunque sancti (Non est inuentus similis illi, qui conseruaret legem excelsi) Quia reuera nullus sanctorum alteri sic per omnia æquiparatur in gloria, qui non in aliquo merito ab eo discernatur. Cũm hoc ita sit (ait illa) Domine Deus veritatis, dignare etiam mihi indignæ aliqua de meritis mihi ab infantia dilectarum virginum, scilicet, delicatæ Agnetis & gloriosæ Katharinæ reuelare: quod dum obtinuisset, secundum quod in festis vtriusque conscriptum est, desiderauit etiam cognoscere aliqua de meritis sanctorum patrum, Dominici videlicet, & Francisci: qui duces extiterant duorum ordinum, quorum studijs Ecclesia Dei mirabiliter reformata est. Apparuerunt́que iam dicti venerabiles patres, in præfulgenti gloria, nonsimiles in meritis glorioso patri Benedicto amœnitate

nitate florentium rosarum ac rutilantis sceptri venustate decorati. Pro studijs tamen doctrinæ, qua prædicationibus insistebant ad laudem Dei pro lucro animarum, apparebat eis similitudo meritorum beatissimorum patrum Augustini & Bernardi: sicut in hac vita similitudinem virtutum illorum studuerãt exercere. In hoc tamen discernebantur, quod beati patris Fráciscí merita prę cipue ornata erant eximia humilitate. Glorioſi vero patris Dominici merita per maxime splẽ debãt feruẽtibus desiderijs sublimata. Sub Missa vero, dum tota qua potuit deuotione Deo intenderet, & his quę cãtabantur, & inciperetur sequentia: iterũ rapta in spiritu translata est ante thronum diuinæ maiestatis. Tunc omnes sancti in memoriam & ob reuerentiã spiritualium delitiarum illarum (quarum fruitione per noctem præcedentem in contemplatione gloriæ tanti põtificis Augustini cæterorúmque, de quibus præhabitũ est, lætata fuerat) dulciter decantabant huius virginis (quæ hæc vidit) animæ sex priores versus sequentiæ, scilicet, interni festi gaudia nostra sonat harmonia, & alios quinque subsequentes. Ex quibus singulis verbis anima miro intellectu & delectatione fruebatur. Finito autem sexto versu, omnes sancti conticuerunt, innuẽtes animę, vt ipsa vj. cõsequẽtes versus decantaret versa vice in laudẽ eorũ: sicut ipsi prę cedẽtes versus in honorẽ eius decãtassent. Tunc ipsa more sibi solito per organum dulcissimum cordis Iesu Christi suauiter intonãs resonabat in laudem totius cœlestis Ierusalem, dicens, (Beata illa patria) & cæteros v. versus sequentes. Ad quorum singula verba videbantur omnibus sanctis ineffabilia gaudia renouari. His finitis, Dominus Iesus spõ-

sus

sus delicatus dulciter illi blandiens suauisone resonabat hos duos versus, scilicet (Hoc in hac valle misera) &. Quo mundi post exilia, &c. Et inter hæc velut benignus magister imo tanquam pijssimus pater instruebat filiam suam, qualiter frequentius diuini intendendo in hoc seculo æterna promereri gaudia deberet. Hinc omnes angelorum chori, vota Ecclesiæ repræsentantes cõ cinebant. Harum laudum præconia, &c. Quorum laudibus adiungẽtes se omnes sancti in gloriam Dei laudes altisonas dabant tanto prẽsuli reliquos versus coniubilãdo adiungẽtes. Interea beatissimus pater Augustinus. ineffabilibus imo inæstimabilibus cœlestis gloriæ splẽdoribus, totum cœli ambitum mirabiliter irradiando nouis gaudiorum delitijs lætificabat. Precibus vero eiusdem ad vltimos duos versus, scilicet, Cuius sequi vestigia: Dominus quasi verbis illius effectũ præbiturus, eleuata manu sua largam benedictionem dedit super omnes sæpe dictum Pontificem deuotis laudibus extollentes.

In festo natiuitatis gloriosæ Virginis, Exercitia ad ipsam deuote; Et de potentissimo eius patrocinio super omnes ipsam inuocantes; Et quam gratum sit Deo; quod matrem suam honoramus,

CAPVT. LIII.

NAtiuitatis gloriosæ Virginis festo præclaro, dum ista persoluisset tot Aue Maria quot diebus ipsa prẽclara maris stella creuit in vtero matris, & hæc deote offerret eidem, requisiuit ab ea, quid erga benignitatem ipsius

tem ipsius merentur, qui simili deuotione ad honorem eius eundem numerum persoluerent cum salutatione angelica. Cui benignissima Virgo respõdit: Hoc, inquit, merentur, quod æternaliter in cælis, speciali iucunditate participabunt mecum fœlicius omnia gaudia quæ recepi, & adhuc sine intermissione renouata recipio, eo singulis virtutibus, ad quas beata & gloriosa Trinitas animam meam singulis diebus secundum optimum beneplacitum suum, decenter habilitauit. ¶ Hinc sub Antipho. Aue decus, videbatur cœlum aperiri, & per ministerium sanctorum Angelorum demitti thronus quidam valde sublimis in medium chori: super quem in summa gloria & honore residebat inclyta cœlorum Imperatrix: quæ mira blãditate & amicabilitate sui exhibebat se per festum illud vota congregationis dignanter suscepturam. Angeli vero sancti thronum illum reuerenter circundantes, sustentabant ac solenne obsequium cum gaudio exhibebãt Domini Dei sui dignissimę matri. Adiũgebat quoque se beatorum spirituum exercitus vtrisque psallentium choris, collaudans cum ipsis Reginã gloriæ per singula verba, quę cantabãtur. Videbatur etiam coram qualibet persona stare vnus Angelus, ferentes singuli ramos vernanti virore venustos in manibus suis: qui rami ad singulas delati, diuersorum colorum flores ac fructus producebant, secundum differentiam deuotionis vniuscuiusque. Finitis vero omnibus, quilibet Angelus ramum suum cum ingenti lætitia deferebat Virgini matri, circumponens cum reuerentia thron o, in quo residebat, ad augmentum singularis gloriæ & ornatus sui.

Tunc ista ait ad matrem Domini. Heu me mater pia, quod ego indigna non mereor his beatis psallentium choris interesse. Cui benigna veror espondit. Bona voluntas tua plene supplet vniuersa. Et illa deuota intentio, qua per organum suauisonum cordis dulcissimi filij mei more tibi solito his vesperis intendisti ad honorem meum longe precellit omne exercitium corporale. Ad quod comprobandum ego propria manu ramum tibi assignatum venustissimis floribus ac fructibus suauissimis bonæ voluntatis tuæ per amœnum, præsento conspectui semper venerandæ Trinitatis, in oblationem summæ delectationis. ¶ Sub matutinis autem recognouit in spiritu, qualiter aduenientes Angeli sancti deferebant cõgregatos flores & fructus diuersarum intentionum & deuotionum congregationis & illos decentissimè offerebant virgineæ matri. Qui secundum hoc quod labor cuiusque fuerat difficilior, apparebant pulchriores & amœniores: & secundum quod intentio & deuotio cuiusque erat purior, reddebantur suauiores. ¶ Hinc dum ista ad Gloria Patri quarti Resp. collaudaret in effabiliter digne extollendam Dei Patris omnipotentiam, ac admirãdam filij Dei sapientiam, Spiritusque sancti paracleti stupendam beneuolentiam, qua prævaluit, sciuit, & dignata est Trinitas semper veneranda in salutis nostræ subsidium tam plenam omni gratia Virginem formare, cui super abundantiam diuinæ suæ beatitudinis tam largè communicaret, exurgens mater gratiosa & reuerenter stans in conspectu beatissimæ Trinitatis, videbatur deuotè supplicare, quatenus huic de diuina omnipotẽtia, sapiẽtia, & beneuolẽtia tantũ largiretur gratiæ

tię quãtũ posibile foret in hac vita homini percipere: Ad cuius petitionem tota Trinitas veneranda dignanter inclinata, benedictione quadam super cœlesti videbatur animam istius copiose donare. Ex cuius affectu rore quodam suauissimo vndique respergebatur. ¶ Cũque cantaretur Antipho. Quam pulchra es: ista eandem in persona filij Dei ad laudem præcelsæ matris eius decantabat. Quod amantissimus Dei Vnigenitus secundum dulcedinem benignitatis suæ dignanter accipiens ac motu capitis quasi pro gratiarum actione eam honorans, ait illi: Honorem istum quem in persona mei exhibuisti meæ dulcissimæ genitrici secũdum regalem magnificentiam diuinæ liberalitatis meæ tibi restituam in tempore opportuno. Hinc sub Antipho. Adest nanque festiuitas: in illo verbo: Ipsa intercedat pro peccatis nostris: visa est mater Domini chartam, quandam, in qua eadem verba, scilicet, ipsa intercedat, erãt inscripta literis aureis & per ministerium Angelorum sibi delata repræsentare reuerenter conspectui filij sui. Ad quod blandè respondit: Ex omnipotentia mea mater reuerenda, tibi concessi potestatem propitiandi peccatis omnium, qui deuote inuocãt tuæ pietatis auxilium, qualicunque modo placet tibi. ¶ Sub missa vero dum in Sequentia Aue præclara: cãtaretur verbum illud. Ora Virgo nos: conuersa ad filium inclyta Virgo plicatis manibus, sereníque oculis, visa est pro se inuocantibus exorare. Ad cuius preces Dominus omnes signo salutiferę Crucis communiẽs, benedictione sua diuina ipsos præparauit ad digne suscipiendum & conseruandum viuificum corporis & sanguinis sui sacramentum. Ad illum vero versum: Audi nos:

nos: ipsa Virgo glorioſa apparuit aſsidere filio ſuo in throno ſublimi: quam ſic iſta allocuta eſt: Quare mater miſericordiæ non oras pro nobis? Ad quod beata Virgo: Ego loquor pro vobis corde ad cor dilecti mei. Hinc cum idem verſus repeteretur, extendens Virgo regalis manum ſuam delicatam ad Conuentum & quaſi deſiderijs ipſorum attracta ſurrexit, & vna cum cõgregatione coram filio ſupplicatura, ſtetit. Cuius filius imperialis verſa vice allurgens benigne ipſe in ſequenti verſu, Salua nos Ieſu, primo ſe flexit: verſus congregationem, dicens: Omnibus deſiderijs veſtris me acclinare ſum paratus. ¶ Hinc dum iſta in gloria ſolennitatis inſtantis delectaretur, ac meditando ſpaciaretur, nec inueniret quod multum cor eius afficeret, ait ad matrem Dei. Cum ſint infinita, quæ mentes delectent recolentium gloriam tuæ venerandæ Aſſumptionis: vellem etiam edoceri à pietate tua, quid in feſto tuæ Natiuitatis ſpecialius ab Angelis recolatur in cœlis: Vnde & noſtra deuotio promoueri poſſet in terris? Cui beata Virgo reſpondit. Angeli ſancti modo in cœleſti gloria cum inæſtimabili retractant lætitia gaudia illa ineffabilia, quæ habebant nouem menſibus illis, quibus ego creſcebam in vtero matris meæ, cum ipſi ſecundum vices ſuas in cremento meo deuotum obſequiũ exhiberent. Nam Angeli ſancti contemplando in ſpeculo ſanctæ Trinitatis, nobiliſsimi corporis mei: quod formabatur dignitatem ſingularem: & quã, per me Dominus diſponebat toti mũdo conferre ſalutem, toto niſu ad hoc obſequi gaudebant, aëremque & omnem creaturam vnde vegetabar, in vtero per diuinam gratiam nobilitabãt. Archãgeli

geli quoque in ſpeculo diuinitatis recognoſcentes ſublimitatem diuinæ cognitionis, familiaritatis ac vnionis, ad quam anima mea, exultantes miniſteria ſua indefeſſe adhibebant. Similiter & cæteri ordines in his, in quibus me dignitatibus ſuis cognoſcebãt ſimilimã futurã toto conamine miniſteriũ deuotiſsimũ exibẽtes, ad laudẽ & gloriam Creatoris cũ ingenti gaudio delectabantur me promouere. Vnde & nunc pro talibus obſequijs ſuis remunerantur & exultant in æternum in cœlis. Ad Completorium autem dum ſub Salue Regina querularetur Domino negligẽtiam ſuam in hoc, quod nunquam debita reuerentia Matri eius deſeruiſſet, deſiderans vt Dominus hoc ſuppleret eidem & per cor Ieſu Chriſti eandem Antiph. offerre ſtuderet matri ſuæ: emiſit Dominus protinus tot aureas fiſtulas de corde ſuo ad cor Virginis matris, quod obſequia iſta deſiderabat ſe matri eius exhibuiſſe. Per quas fiſtulas ſingulas reſonabat ei blanditias filialis affectus, quo ipſe Dominus Ieſus ſedulo afficitur erga ipſam dulciſsimam matrem ſuam: & per hoc perſoluebatur omnis negligentia iſtius.

SCOL. Nec mihi, nec ordini Benedictino, nec multorũ expectationi, & pietati, nec antiquitatis amatoribus ſatisfeciſſe videbor, niſi dixerim, duos Benedictinos monachos ætate atque ſanctitate pares circa annum Domini, 1096, *floruiſſe. Alter fuit quidam Petrus genere Hiſpanus, de quo Albertus Abbas Stadenſis in ſuo Chronico ait, ingreſſum fuiſſe Romani Imperij fines, ac vocem prædicationis in vniuerſo regno emiſiſſe, vt Summi Pontificis, & aliorum Principum animos, ad terræ ſanctæ recuperationem* In chronico ad annum 1096.

accenderet, quæ à Barbaris tenebatur. Hic ergò, vt armorum viribus, maiores orationis vires adderet, excogitauit eum morem, qui ad hæc vsque nostra tempora perdurat, salutandi Mariam Virginem cœli terræque Dominã per globulos, siue lapillos in manibus tenendos, sexaginta tres, quæsi salutationes angelicas, in memoriam tot annorum quot vixit in terris beata Virgo (q̃ es el Rosario que se acostumbra rezar en toda la Iglesia) Postea verò sanctissimus P. Dominicus Prædicatorum Institutor, excogitauit Rosarium hoc ter repetitum (quam vocant Coronã) ob triplicis generis mysteriorum, quod pie religioseque persoluentibus, magna ex ditissimo Ecclesiæ thesauro munera largiti sunt Summi Pontifices. Ita tradidunt multi autores, præcipue Paulus Emilius, & Autor Chronici Hierosolymitani, & Helmoldus presbyter: Trithemius, & doctissimus Genebrardus.

Alter fuit Hermanus Contractus in Sueuia natus, ex illustri Veringensium Comitum sanguine ab ipsa pueritia sic omnibus membris captus, vt nomen contracti acceperit. Is cum sancti Benedicti Cucullum sacrũ indu̇isset, virtutibus insignis à B. Virgine optionẽ accepit, vel sani & incolumis corporis, vel ingenij sapientia exculti. Cumque sapientiam elegisset, in infælice corporis structura, adeò fœliciss. mum ingenium sortitus fuit, vt Bertoldus eius contemporaneus dicat omnes illius temporis viros, sapientia & virtute præcelluisse. Inter plura ergò ab ipso docte pariterq; elegãter cõposita, duo extant cuiusq; Cantica in laudẽ Virginis ab eo cõsecrata. Alterũ est quod à prima Dñica Aduẽtus, vsq; ad Purificationẽ solet in Ecclesijs decãtari.

Alma Redemptoris mater, quæ per via cœli,
Porta manes, & stella maris, succurre cadenti

Surgere

Surgere qui curat populo: tu quæ genuisti
Natura mirante tuum sanctum genitorem
Virgo prius, ac posterius, Gabrielis ab ore
Sumens illud Aue: peccatorum miserere. Alleluia.

Alterũ est, quod à D. Bernardo, atq; D. Bonauentura, & alijs nunquã satis laudatũ pro meritis: nẽpe Salue Regina. Cuius autor Hermãnus cõtractus, nõ tantũ verborũ inuentor, sed etiã notarũ & ipsius modulationis dulcissimæ Antiphonæ (vt ait Frãciscus Costerus ê societatẽ Iesu in præfatione meditationũ illius cantici) vsq; adeò statim Ecclesiæ Proceribus arrisit: vt tũ priuatim, tũ publice in tẽplis decãtandũ Episcopi proposuerint. Accessit autem & D. Bernardi deuotio insignis, qui aliquot concionibus ad monachos habitis, illud exposuit, ac vehemẽter laudauit: quæ inter eius opera extant. Cũ autẽ illis diebus apud Spirãm ciuitatẽ diuersaretur S. Bernardus (dũ ageret de pacãdo & sedando schismate Petri Leonis aduersus Innocentium secundũ Põtificẽ verũ) Clerus ipse inuitauit sanctũ virũ ad templũ suũ cathedrale Virgini Mariæ dicatum ipsoq; ingrediente innumera populi multitudine constipato, Clerus illum benignissime magnoq; applausu, & honore susceptit cũque palam omnes haberent illum quasi insignẽ virginis Mariæ cultorẽ, & cãtici huius amatore, clara illum voce decantauit: ipsomet Diuo Bernardo ter positis genibus succinente ô clemens, ô pia, ô dulcis Virgo semper Maria. In cuius rei memoriam hæc ipsa verba, tribus æneis inciss. laminis, ijsdẽ locis humi positis, etiã nũ Spiræ visuntur. S. Bonauentura ducentis annis post primum huius cantici autorem, hoc ipsum Carmen pijs versibus, aut rithmis concelebrauit. Alij posteà per totam Ecclesiam prædicarunt, ac receperunt: & totis his quingentis annis

magno consensu in templis vsurpārūt. Quibus motus Gregorius Nonus, ex ordine Camaldulensi assumptus, authoritate Pontificia Canticum approbauit, ac per omnes orbis totius Ecclesias, certis horis, maxime post Completorium decantari præcepit. Veritatem hanc memoriæ tradidderūt Fr. Paulus de Rouado ordinis Prædicatorum in conuiuio animæ: & Fr. Iacobus Philippus Vergomensis ordinis Heremitarum sancti Augustini: lib. 12. supplet. Chronic. & Fr. Petrus Cratepolius Minorita: & P. Franciscus Costerus é Societate Iesu. Quibus denique accedit trium monachorum ordinis Sancti Benedicti testimonium: Abbatis nempe Vyspergentis: Trithemij, & Genebrardi in Chronicis, lib. 4.

¶Hanc quoque supplectionem nos à benignissimo Redemptore nostro obtinere possumus, hac vel simili oratione: O Iesu dulcissime, per amorem quo pro nobis ex purissima Virgine incarnari & nasci dignatus es, vt pauperum tuorum deffectus suppleres, obsecro te, vt per dulcissimum cor tuum Virgineæ matri tuę supplere digneris omnes deffectus, quos per negligentiam & ingratitudinem multipliciter admisi in seruitio & honore tam benignæ matris, cuius maternam clementiam in necessitatibus meis mihi semper fateor promptissimè adfuisse. Pro cuius condigna gratitudine offert, quæso, illi pijssime Iesu dulcissimum cor tuum superabundans omni beatitudine: exhibens eidem in eodem omnem affectum tuum diuinū, quo eā ab æterno præ omni creatura gratuito in matrē elegisti, pręseruasti, creasti, omnibusque virtutibus & gratijs incōparabiliter decorasti. Necnon omnem benignitatem, qua ei vn-

ei vnquā blanditus es in terris, cûm te infantem in sinu suo foueret, omnemque fidelitatē, quam deinceps ei per omne tempus quo cum hominibus conuersatus es: filiali affectu exhibuisti, (obediēs ei in omnibus, sicut filius matri, qui es gubernator cœli) & specialiter in hora mortis. Insuper affectum dignationis illius inæstimabilis, quo eam in die iucundissimæ Assumptionis suæ super omnes choros Angelorum exaltasti, ac cœli terræque Dominam Reginam constituisti. Sicque redde eam bone Iesu mihi placabilem matrem, ac in vita & morte mea piam aduocatam & patronam.

¶Cumque per verba illa: Eia ergo aduocata nostra: ista benignissimam matrem in sui auxilium inuocaret, videbatur ipsa mater inclyta velut funibus quibusdā validis tracta inclinari ad eam. Per quod intellexit, quôd quoties aliquis ipsam suam aduocatam cum deuotione nominando inuocat, per hoc nomen materna pietas eius in tantum cōmouetur, vt benigne precibus illius acclinetur. In illo verbo: Illos tuos misericordes oculos, beatissima Virgo oculos filij sui blandê precibus tangens, ipsum versus terram inclinauit ad nos, dicens: Isti sunt misericordissimi oculi mei, quos ad omnes me inuocantes salubriter possum inclinare: vnde & vberrimum fructum consequuntur salutis æternę. Hinc á Domino hanc percepit eruditionem, vt ad minus quotidiè matrem suam beatissimam per ista duo verba, scilicet: Eia ergo aduocata nostra. Et: Illos tuos misericordes oculos: inuocaret, certa quod per hoc in hora sua nouissima non mediocre solatium obtineret.

¶Tunc ista obtulit beatissimæ Virgini centū & quinquaginta Aue Mariā; in honorem eius lecta, orans, vt

in hora mortis, materna sibi pietate dignaretur adesse. Et ecce omnia verba, quæ legerat, videbátur in specie aureorum denariorum ante consistorium præsentari, & ab ipso matri suæ commédari. Quæ mater pia suscipiens, quasi dispensatrix fidelissima, sigillatim disponebat in profectum & solatium animæ eius, diligétissima cura prouidens, vt dum egrederetur de hoc seculo pro singulis sibi oblatis speciales consol tiones & tuta subsidia apud districtum Iudicem ipsi obtineret. Intellexitque quòd, dum aliquis finem vitæ suæ cuiusuis sanctorum specialibus orationibus commendat, statim orationes illæ deferuntur ante tribunal iudicis: & ille sanctus cui committuntur, constituitur á Deo ad uocatus super eas, vt ex ipsis bona prouideat sibi deotis tempore opportuno.

In die Exaltationis S. Crucis de honore debito S. Cruci, & de merito iciunij regularis.

CAPVT LIIII.

IN festo Exaltationis sanctæ Crucis, dum ligno Domini reuerentiá exhibendo se inclinaret, Dominus ait ad eam: Perpende, quia non diutius quâm à sexta hora vsque ad Vesperas perpendi in Cruce, quam propterea magno honore sublimaui: & inde æstima, quibus beneficijs corda illorum remunerare dispoſuerim, in qaibus per plures annos requiesco. Ad hæc dum ista diceret: Heu Domine, quôd tam paruas te delitias in corde meo permisi habere. Dominus respondit:

Quot

Quot delitiarum habui in ligno illo? Verûm gratuita pietas mea (qua illud præ cæteris elegi) inducit me ad illud honorandum. Vnde similiter quem ego elegi gratuita pietate remunerabo. ¶ Hinc dum interesset missæ, talibus verbis instructa est à Domino: Conside ra quale exemplum præbeam electis meis in tali Cruris honoratione. Nam præ cæteris creaturis, quæ mihi in humanitate mea deseruierunt ad cómoda corporalia (vt vasa, quibus in infantia mea sum balneatus & similia) multo maiorem honorem contuli Cruci meæ, spineæ coronæ, lanceæ & clauis: quæ mihi ad pœnam seruierunt. Et desidero, vt speciales mei in hoc me vellent imitari: vt, scilicet, causa honoris mei & suæ propriæ salutis vellent maiorem affectum dilectionis ostendere suis aduersarijs, quàm benefactoribus: quia incomparabiliter maiorem profectum ex hoc consequi possunt. Sed si ex humana fragilitate aduersitatibus læsi, statim post illatas iniurias neglexerint beneficijs respondere, ad hoc laudabile & acceptabile sacrificium mihi foret, si saltem post moram satagerent aduersitates beneficijs recompensare: sicut Crux passionis meæ quæ aliquanto tempore in terra iacuit, postea exaltata. Et adiecit Dñs: Et affecta etiam humanæ salutis specialiter Crucem diligo, quia per eam ex totis viribus meis desideratam humani generis redemptionem obtinui: sicut deuotiores homines quandoque maiori affectu respiciunt loca seu dies, in quibus maiora bona gratiæ spiritualis accipere meruerunt. ¶ Hinc cum magno desiderio solicitaretur, vt acquirere posset aliquas reliquias de ligno Domini adeo ipsi dilecto, vt eas in reuerentia habens

à Do-

á Domino ſuauiori affectu reſpiceretur, ait illi Dominus: Si vis habere reliquias, quæ cor meum efficaciſsimè trahere poterunt ad habentem eas: tunc perlege textum paſsionis meæ, & cõſidera ibi diligenter, quæ verba maiori affectu dixerim: & illa deſcribens loco reliquiarum conſerua, & ea ſæpius reuoluens, pro certo ſcito, quòd ex eis gratiam meam optimè præ cæteris reliquijs promereberis. Nam & hoc ſi per inſpirationem meam edocta non fuiſſes, ratio tibi perſuadere poſſet. Quia cùm amicus vult amicum præterire, amicitiæ commonere efficacius, dicit: Recordare affectus illius quem in corde tuo ſenſiſti, quando illud & illud verbum loquebaris, quàm ſi diceret: Recordare affectus illius, quem ſenſiſti, cùm in illo ſederes loco, vel cum illis veſtibus indutus eſſes. Vnde & credere potes, quòd digniſsimæ reliquiæ meæ, ſunt verba dulciſsimi affectus benigniſsimi cordis mei. ¶Et cùm inuocaret auxilium Domini ad inchoãdum ipſo die ieiunium regulare, quod per dimidium annum à religioſis obſeruatur: Dominus dignantiſsimè reſpondit: Quicunque religionis zelo inſtigante volũtariam pro amore meo ſe præbet ad obſeruantiam ieiunij regularis, & per hoc non ſuam, ſed meam deſiderat gloriam: hoc ego licet bonorum veſtrorum non egeam, tamen propria benignitate motus accepto. Si verò proceſſu temporis aliquando obſeruantiam ieiuniorum relaxare contigerit purè propter obedientiam & neceſſitatem cum contrarietate cordis, qua homo ſentit mẽtem ſuam in feruore bonæ voluntatis in tãtum ad me eleuatam, quòd cauſa amoris mei libentiſsimè abſtineret, & tamen benignè propter me ſubijcit ſe magiſtratus

tus ſui voluntati in vnione illius humilitatis, qua ego ad laudem patris, me hominibus ſubdidi interris: hoc ego mihi acceptum reputo. Cùm autem ex feruore ſpiritus contigerit ipſum rigore abſtinentiæ in tantum diſtendi, quod ad præceptum magiſtratus ſui, neſciens cedere contradixerit, & inde ad ſe rediens pœnituerit, proponens de cætero ſe emendare: hoc ego tam dignanter ignoſco illi, ſicut imperator exiſtens in bello, ignoſceret ſuo fideli Principi pro ſe ſtrenuè contra inimicos decertanti, ſi ipſum improuiſe parum perlaederet ſine damno. ¶Item in die Exaltationis Sanctæ Crucis, cùm ſub miſſa ad eleuationẽ calicis iterũ Domino offerret præteritam Congregationis moleſtiam, hoc accepit reſponſum: Ego bibam & indubitanter bibam calicem hunc, quem mihi feruor deuotionis & deſideriorum veſtrorum in tantum dulcorauit, quòd quoties mihi illum porrexit, nunquam deſiſtam bibere quouſque me feceritis ad omnia vota veſtra paratum. Et cùm illa diceret: Quomodo Domine Ieſu hũc tibi porrigere poterimus: tali modo inſtructa eſt, vt quilibet reuoluens miſeriam ſuam, Domino internam laudem offerat, & pœniteat, quòd feruenter Deum non deſiderauit vt decuit. Et proponat, quod ſi poſsibile foret, libẽter ſuſtineret ad laudẽ Dei in corde ſuo omnẽ cruciatũ, quem vnquã humanũ cor Deũ deſiderans ſentire potuit, etiã vſq; in diem mortis ſuæ: tunc eum porrigit Domino Deo ſuo calicem potationis ſuper dulcedinem nectaris & balſami ſibi gratiorem. Similiter facere poteſt quilibet cùm à communione: ſiue alio ſeruitio Dei eſt impeditus, cum his verbis: O viuifici fontis profluuium, ô aromaticè ſuper diuina-

rum

rum dulcedinum, ô delitiosissima ebrietas omnium beatitudinum: ecce tibi propino in tui ipsius plenitudine guttulam meæ miserabilis indigentiæ, quâ (licet longe minùs iusto) doleo & semper dolebo, quod animam meam ab infastibilibus epulis tuis ieiunam contineo, cum qua heu sponte & proprio vitio gratiæ tuæ viam præcludo. Et nūc formator & reformator meæ substantiæ, quia omnia impossibilia solus præuales, ad summam laudem tuam da cordi meo perfectè concordare cum illo, quod nunc dico: quia omnem cruciatum desideriorum, quem vnquam humanum cor ab initio mūdi vsque in finem est perpessum in amore tuo posset libētissimè continere vellem in me etiam vsque ad diem mortis meæ, vt eo dignius acceptaculum tibi in anima mea exhiberē, & insuper emēdarem tibi quod tam inæstimabiliter excellens dignitas gratiæ tuæ toties tam ingratis & indignis exhibetur.

In festo S. Michaelis; De fideli ministerio Angelorum circa nos; Et quid apud Deum præualeat amans anima;

CAPVT LV.

APpropinquante festo Archangeli Michaelis, die quadam communicatura recolēs dignātissimū ministerium spirituum beatorum sibi indignè â diuina liberalitate indultum, vicem ipsius recompensare desiderās, obtulit Domino idem viuificum corporis & sanguinis sui sacramentum, dicens: In honorem tātorum principum tuorum amantissime Domine, offero tibi hoc

hoc præmagnificum sacramentum, in laudem æternam, & in augmentum gaudij, gloriæ & beatitudinis ipsorum. Tunc Dominus oblatum sibi sacramentum mirabili & ineffabili modo diuinitati suæ intrahens & coniens, ex ipso beatis spiritibus Angelicis tam ineffabilia delectamenta ministrabant, quòd si antea nullam beatitudinem habuissent, satis copiosè viderentur ex his lętari, & gratioſè omnibus delitijs superàbundare. Tunc Angeli sancti per ordines suos cum maxima reuerentia, coram illa dicebant: Verè merito tali nos oblatione honorasti, quia speciali affectu circa te solliciti sumus. Angelicus itaque ordo dicebat: Nos in custodia tui cum ineffabili gaudio die noctuque peruigiles sumus atque soliciti, nec permittimus tibi quicquam deperire, quo possis sponso tuo decenter præparari. Tunc ista pro tali ministerio tam Domino quàm ipsis beatissimis spiritibus gratias deuotas persoluens, delectabatur etiam Angelum sanctum sibi à Domino in custodem deputatum inter alios agnoscere. Et ecce statim quasi princeps quidam illustrissimus mirabilibus ornamentis decoratus, quæ nullis visibilium similitudinibus poterant æquiparari, astans á tergo inter Deū & animam vno brachio Dominum, altera verò ipsam animam cum summa reuerentia & delicatissimo affectu constringens blandè, dixit: Ausu diu michi assuetæ familiaritatis (qua frequenter sponsum Deum animæ huic acclino, eamque ad ipsum subleuo in mentali iubilo) hic propiùs adesse præsumo. Tunc ista obtulit eidem speciales orationculas, quas in honorem ipsius persoluerat. Quas ille cum ingenti gaudio suscipiens, obtulit eas in specie venustissimarum rosarum

semper

semper venerandæ Trinitati. Hinc Archangeli blande salutantes animam dixerunt: Omnia arcana secretorum diuinorum, quæ secundum capacitatem intellectus tui in speculo diuinæ cognitionis discernimus tibi vtiliora, ò egregia Christi sponsa, familiarissima blãditate frequenter tibi patefacere studemus. Virtutes quoque dicebant: Nos ad omnia, quibus meditando scriptis & dictis Domini tui laudem & gloriam lucraris, tibi deuotè subseruimus, in singulis te fideliter semper promouentes & amplius incitantes. Dominationes etiam asserebant: Cùm honor regis iudicium diligat & præceps amor ratione non frenetur, quotiescũque Dominus Rex gloriæ in accubitu animæ tuæ delitiando commorari delectatur, & illa viceuersa motibus amoris fertur in illum: nos interim vice tui magnificentiæ eius reuerentiam pro te exhibemus: ne quicquam quod imperialem gloriam eius condecet, negligatur. Principatus verò aiebant: Nos omni conamine semper studemus te Regi regum Domino in omni regio cultu virtutum sibi decentissimam exhibere secundum omne cordis sui delectamentum. Potestates autẽ dicebant: Cùm dilectum tibi cuniunctum sciamus fœlici vnione, nos sine intermissione propulsare omnia impedimenta studemus, tam interiora quám exteriora, quæ inquietare possent vestra prę suauia susurria, e quibus etiam lætificatur tota cœlestis Curia, & Ecclesia. Quoniam plus apud Deum prævalet viuis & defunctis salutem impetrare vna amans anima, quám non amantium milia duodena. Tunc anima gratias deuotas persoluebat ipsis omnibus beatissimis spiritibus, & etiam Domino Deo pro his & pro pluribus alijs quæ possunt

possunt superaddi, nisi fragilitas humanæ capacitatis impediret. Vnde diuinę pietati omnia sint commissa, cuius solius cognitioni perlucide patent vniuersa.

In festo vndecim milium Virginum: Quo fructu sanctę gratiæ Deo agantur: Et de virtute Responsorij, Regnum mundi.

CAPVT LVI.

NOcte vndecim milium Virginum dum sæpius cãtaretur verbum illud: Ecce sponsus venit: tandem ista incitata per hoc, dixit ad Dominum: O desiderabilis Domine, cùm multotiens iam audierim: Ecce sponsus venit. dic qualiter venies, & quid allaturus es nobis? Ad quod Dominus: Ego iam operabor tecum & in te: Vbi est lampas tua? Quæ respondit: Ecce Domine mi cor meum tibi pro lampade præbeo. Et Dñs: Egoque illud diuini cordis mei oleo (id est gratia) ad implebo abundanter, Ad quod illa: Vnde tunc papyrus habebitur vt ardeat? Respõdit Dominus: Papyrus mihi placidè lucẽs erit deuota intẽtio tua, quã in opere tuo ad me directe prę mittis. ¶ Dum vero cantaretur Respon. Verus pudicitiæ: & ipsa in illo verbo: Spes & corona Virginum: regratiaretur Deo pro meritis Virginum & pro omnium gratia ipsis impensa, vidit omnes Virgines astantes ante thronum & pro singulis gratijs á Deo acceptis emittebant singulos radios splendoris ad sedentem in throno, velut pro gratiarum actione: quos singulos radios Dominus in se

suscipiens, emittebat animam ipsius quæ illi pro Virginibus gratias agebat. Vnde intellexit, quod quandocunque aliquis gratias agit Deo pro sancto aliquo, Dominus de merito sancti illius auget gratiam in anima eius, qui pro eo gratias persoluit. Dum vero cantaretur Respon. Regnum mundi, in illo verbo: quem vidi quem amaui: venit illi in memoriam, quædã persona, quam frequentius audiuit turbari pro desiderio vidẽ di Deum. Vnde dixit ad Dominum: Et quando benigne Deus sic dignaris animam illius consolari, quod hoc Responsorium cum gaudio possit decantare? Respondit Dominus: videre ac amare me ac credere in me, tale est bonum quod nullus potest talia sine fructu desiderare. Vnde cum quæuis anima hoc desiderat consequi, & prohibetur ex humana fragilitate: statim humanitas mea procedit ad diuinitatem, quasi hæreditario iure hoc bonum suscipiens, vsque dum homo ille carne soluta ipsemet valeat suscipere, & perfrui gaudio æternali. ¶ Alia quoque nocte, dum cantaretur Resp. (Regnum mundi) in verbo illo (propter amorem Domini mei) sensit & experta est, cor Christi ex deuotione hoc responsorium psallentiũ tã penetranti suauitate medullitus, commotum, quod coram Deo Patre & omnibus sanctis ipse filius Dei caro & frater noster Christus Iesus in hæc verba prorupit, Ego certe hodie me fateor propensum ad remunerandum fidele seruitium mihi ab ipsis pro posse impensum. In illo quoque verbo, Iesu, quod interpretatur salus, profitebatur Dominus se ad proficiendum in eis omnem salutem, quam vnquam desiderauerant ab infantia: licet ordinante & disponẽte sua paterna prouidẽtia differre-

ferretur vsq; ad tẽpus idoneũ & prædestinatũ. In illo etiã verbo Christi quod dicitur vnctus, protestabatur Dñs se ad recõpentandum ipsis omnem deuotionẽ ab ipsis desideratam, quã hactenus eis cõferre distulisset. In his vero duobus verbis. Quem vidi, quem amaui palã protestabatur corã Deo patre omnibusq; sanctis ipsas pro amore suo fidem catholicã iustis operibus cõprobasse. Et in his duobus. In quẽ credidi, quẽ dilexi, profitebatur eas spe firma, charitateq; pfecta sibi adhęsisse. Tũc ista. Heu mihi Domine quid tũc facies, illis, quę modo non sunt in choro? Respõdit Dominus. Omniũ quę vnquã in hoc responsorio delectatę sunt, deuotionẽ mihi modo attraxi. Et illa ait. Si cũ tam parua deuotione tã magnum possunt acquirere lucrum: quid tũc nocet illis qui se negligunt cum tam faciliter queant recuperare neglecta? Respondit Dominus. Cũ Imperator alicui principum suorum liberaliter multa largitur prædia & possessiones, & insuper preciosis eũ exornat vestimentis & ille regreditur ab Imperatore, ab omnibus cognoscitur ditatus largè & honoratus valde: Veruntamen si ipsa bona sibi collata excolere negligit, semetipsum exponit inopię damnumque incurrit. Attamen benignus rex non ideo vestes sibi aufert, quas regalis libera litas sua gratuitè contulerat ipsi. Similiter cum ego pro parua deuotione magnifica impendo beneficia, tenentur homines post modum in talibus studiosius se exercere. Et si hoc negligunt facere, fructum certe bonorum illorum amittunt. Sed tamen decor gratuitæ bonitatis meæ, qua ego eis benefeci gratis, perpetuo ad laudem & gloriã meam apparebit. Et illa, Et quomodo, inquit, se exerce-

Universidad de Deusto
Biblioteca

re debent in talibus, ad quorum notitiam hæc reuelatio & similes forsitan nunquam peruenient? Respondit Dominus. Hæc ipsa tamen quæ præcipiunt dona, tenentur studiosius per imitationem exercere: quia certe ad cuiuscunque notitiam aliquid talium peruenire permitto: ille proculdubio sciat se ad gratitudinem & studium imitationis per scientiam horum magis obligatum. Vnde etiam si ipse scienter per desidiã suam beneficia sibi impensa in communi siue in speciali neglexerit, cũ deuota gratitudine & studio imitationis augere, damnum se nouerit ex hoc incursurum. ¶ Alia quoque vice sub eodem Respon. Regnum mũdi, apparuit caterua dæmonum coram vtroque psallentium choro & quilibet dæmon videbatur diuersa mundi ornamenta & vanitatum varia machinamenta ostendere Congregationi. Cum verò conuentus ex corde cantaret: Regnum mũdi & omnem ornatum seculi contempsi, omnis illa caterua dæmonum confusa statim, quasi canes rabidi aqua calida perfusi, velocius aufugit. Per hoc intellexit, quod quandocunque aliquis deuoto corde profitetur se regna mundi contemnere, & omnia quæ sibi diabolus ad tentandum obijcit pro amore Iesu ex corde detestari, statim virtus diabolica intãtũ debilitatur & fugatur, quod de cętero ęgrè audet hominẽ in illa causa, in qua sibi semel viriliter restitit & resistendo superauit, impugnare.

SCOL. Quanuis Christi omnes fideles maximè tamẽ Virgines & Monachos (vt Antonius magnus tradidit) dæmones immani odio prosequi solẽt (infideles autem suorum errorũ cõpedibus captiuos tenent) Quocirca minus

nus mirandum (licet magis dolendum si monachi, & sanctimoniales interdum à recto virtutis tramite deflectant: quandoquidem & homines sunt, & nihil humani ab eis alienum & tamen singulari hostium furore atque calidi tate impetuntur. Hanc tamen cum viris Religiosis colluctationem (vt inquit Ioannes Cassianus) singulari etiam cum labore atque rubore credimus conficere. Habent namque etiam ipsi in suo conflictu quandam anxietatem, atq; tristitiam: & maxime cum fuerint validioribus æmulis (id est viris sanctis) perfectisque congressi. Alioquin iã nõ conflictus, neque colluctatio, sed simplex tãtum: &, vt ita dixerim, secura illis esset attributa hominum deceptio. Et quomodo staret illud Apostoli, quod dicit: Non est nobis colluctatio aduersus carnẽ & sanguinẽ, sed aduersus principatus, aduersus potestates, aduersus mundi rectores, tenebrarum harum. Laborant itaque planè & ipsi non minus impugnantes humanum genus, & desudant, vt præualeant de vno quoque illam, quam cupiunt obtinere victoriam: & retorquetur in eos illa confusio, quæ nos manebat, si ab illis fuissemus elisi: secundum illud: Caput circuitus eorum labor labiorum ipsorum operiet eos. Et iterum: Veniat illi laqueus quem ignorat, & captio quam obscondit, apprehendat ipsum & in laqueo cadat in ipso: scilicet, quem super hominum deceptione mollitur. Dolent igitur etiam ipsi non minus: & quemadmodum nos elidunt, ipsi quoque similiter eliduntur: nec victi sine confusione decedunt: His Ioannis Cassiani verbis planè constat, non esse incredibile diabolum à B. Gertrude (idem autem esto iudicium de reliquis sanctis: maxime autem de religiosis, quos peculiari odio prosequitur) de victum atque prostratum, ægre velle tentationibus iterum atque iterum cõ

Cassia. coll. 7. c. 21.

Ephes. 6.

Psalm 139.

Psal. 34.

gredi. Adeo est illius immanis arrogãtia, vt pudeat ipsum ab homine fragili superari. Quod verò si celsius & superatus, nunquam de cætero audeat hominẽ iustũ impugnare, non facile credam: militia est enim vitæ hominis super terrã, in qua didicit experientis longa hostis humani generis, quanta sit hominum fragilitas, quantis laqueis sint irretiti, quantam vim habeat occasio præceps, quantumque longè superarit ipse virtutibus, ingenio, & multis naturæ atque gratiæ dotibus, qui tamen leui superbiæ afflatus vento miserabiliter atque miserabiliter in precis ruit. His autem quæ diximus, dissimilia non sunt illa Beati Hylarij verba. In sanctificatis nobis maximè diaboli tenta menta grassatur, quia victoria est ei magis optata de sanctis. Post diaboli autem supam Angeli ministrabant Christo; ostendentes à nobis victo, calcatoque diaboli capite: & Angelorum ministerio, & virtutum in nos cœlestium officia non defutura.

B. Hylarius in Matth. can. 3.

In festo omnium Sanctorum; Quod religiosi boni inter martyres computantur, Quodque Sanctorum merita fiant nostra.

CAPVT LVII.

IN festo omnium Sanctorum, in spiritu recognouit ineffabilia mysteria de semper venerandæ Trinitatis gloria, & qualiter ipsa beata & gloriosa Trinitas in se ipsa sine principio & sine fine omni dulcedine & iucunditate & beatitudine super effluens, omnibus

nibus sanctis gaudium & gloriam & beatitudinem ad ministrat æternam. Sed humana fragilitate præpedita, nihil de his quæ tam lucidè in speculo diuinæ claritatis perspexerat, ad humanam intelligentiam potuit enodare, præter ista pauca quæ sub aliqua similitudine vix potuit abrupte præferre. Apparuit enim Dominus virtutum Rex gloriæ in similitudine cuiusdam patris familias præpotentis, qui faciens grande conuiuium cunctis principibus & optimatibus suis, conuocauit amicos & vicinos. Quia ipse fons vitæ & origo lucis perpetuæ atque omnis bonitatis author, satians satietas Angelorum (ob reuerentiam & deuotionem, qua ipso die ab Ecclesia recolebatur commune festum omnium Sanctorum) videbatur quosque fidelium adhuc in terris militantis Ecclesiæ degentes choris sanctorum iam in cœlis triumphantium interseruisse secũdum meritorum suorum dignitatem. Verbi gratia: Qui matrimonio legitimè vtentes in timore Dei bonis exercentur operibus, apparebant adiuncti sanctis Patriarchis. Qui verò secreta mystriorum Dei cognoscere merentur, Prophetis sanctis addicti videbantur. Qui autem prædicationi & doctrinæ sanctæ inseruiunt: beatis Apostolis videbantur coadunati: & sic de alijs. Cognouit etiam specialiter choro sanctorũ martyrum ordinem Religiosorum sub obedientia regulari Deo seruientium insertum, eo quòd sicut martyres sancti in eo membro, in quo passi sunt pro Domino, specialem decorem simul & potestatem receperũt inæstimabilis delectationis: ita & religiosi pro singulis delectamentis, à quibus in quacunque re se continent: vt in visu, gustu, auditu, ambulando, vel loquendo, &

do, & similibus: sanctorum martyrum meritis adæquati, consimilem cum ipsis percipient remunerationem in cœlis. Quoniam, licet, persecutor ipsorum non fundat sanguinem, tamen propriam abscindere volũtatem studeant per continuas abstinencias, immolantes quodammodo sacrificium confessionis quotidianum Domino Deo in odorem mirificę suauitatis.

SCOL. Religionis vitam & institutum esse genus martyrij tractat Hieronymus Plat. libro. 2. de bono statu religiosi: pro data sibi à Deo elegãtia, & singulari eruditione, quò lectorem mittimus.

¶Hinc communicatura, volens pro Ecclesia orare: & statim apparuerunt ei diuersi colores, scilicet, candor pudicitiæ virginalis, Hyacintinus color confessorum ac religiosorum, roseus flos martyrum, & cæteri colores quorumlibet sanctorum merita figurãtes. Inter quos dum & ipsa per se ipsam ad Dominum accedere nitens, consideraret se nullius coloris decore micantem, Spiritu Sancto (qui docet hominem scientiam) instigante, cœpit ex intimo cordis affectu gratias agere Deo pro omnibus, quos vnquam gratia sua in gradu virginalis dignitatis sublimauit: orans per amorem quo pro nobis virginis filius fieri dignatus est, vt omnes quos in Ecclesia elegisset ad illã dignitatẽ, mira puritate cordis & corporis ad sui ipsius laudem & gloriã dignaretur conseruare. Statimque vidit animam suam consimili virginum candore nitentem. Hinc gratias egit Domino pro sanctitate & perfectione omnium sanctorum confessorum & religiosorum: in quibus si bi Do-

bi Dominus ab initio seculi vnquam complacuit, orãs vt quemlibet adhuc militantem in Ecclesia sub religionis habitu Dominus conseruaret. Et statim addebatur animæ eius decus Hyacintini coloris. Similiter cum pro quolibet statu sanctorum Domino gratias referendo oraret pro augmento & profectu Ecclesiæ, anima eius per splendorem cuiuslibet coloris ipsum ordinem designantis, visa est decorari. Postremo vero cum gratias agendo affectuosius oraret, pro statu amãtium Deum, videbatur anima ipsius aureo amictu circundari. Et cum sic decore diuersorum meritorum Ecclesiæ mirabiliter exornata conspectui Domini astaret, ipse decore illius delectatus, ait omnibus sanctis: Ecce ista adest in vestitu deaurato circumamicta varietate. Sicque extenso brachio suscepit eam super pectus suum sustentandam, quasi præ affluentibus delitijs subsistere non valeret. Deinde cum instaret hora communicãdi, & ipsa magnum sentiret defectum virium, dixit ad Dominum: Et qualiter nunc, ô amantissime, tibi Domino Deo vero salutari meo in sacramẽto ad me venienti assurgere potero, cum nec vires mihi supperant, nec alicui me commiserim iuuandã? Respondit Dominus: Vt quid necesse habes adiutorium hominum, quæ innixa super me dilectum tuum sustẽtaris vlnis omnipotentiæ meæ diuinæ? Vnde tibi vires per te ipsam surgendi & subsistendi sufficiẽtes ministrabo. Sicque adiuuante eam gratia (quæ antea per longum tempus sine iuuamine aliorum surgere nõ potuit vel ire) per se in fortitudine spiritus corpori Domini assurrexit: cuius participatione satiata vnus, cum eo spiritus fœliciter est effecta.

In festo S. Elisabeth: quòd sanctis gratissimum sit, vt pro eis Deum laudemus.

CAPVT LVIII.

IN festo beatæ Elisabeth cum in sequentia cantaretur: Eia mater nos agnosce: ista deuotè salutando illam beatam orabat, vt sui indignæ memor esset. Cui illa dixit. Ego agnosco te speculo aternæ claritatis, in quo perlucidè splendet omnis intentio operum tuorum. Et cum ista diceret: Nonne dona pro detrimento laudis tuæ deputas, quod ego cantando in festo tuo so lūmodo intendo illi á quo tu cūcta (pro quibus laudaris) gratis accepisti, ad te quasi nullum habens respectum? Ad quod illa, Nequaquá air, sed infinitum gratius hoc accepto: imo tanto suauius per hoc demulces affectum meum quanto aliquem multo plus delectat musicum instrumētum, quam balatus ouium, aut mugitus boum.

De meritis & patrocinio Sanctæ Catherinæ.

CAPVT LIX.

DVm in die sancti Augustini, inter cętera Dominus exponens isti verbum illud: Non est inuentus similis illi, plurimorum Sanctorum ipsi merita demonstraret: desiderabat etiam agnoscere de gloria & meritis sibi à pueritia specialius dilectæ gloriosæ virginis Catherinæ. Cuius votis Dominus fauens ostendit illi

illi ipsam virginem beatam in solo sublimiter eleuato. Apparebant etiam infra eam quinquaginta illi oratores, quos ipsa spiritu diuinæ sapientiæ superatos direxit ad cœlum. Qui omnes aurea sceptra in manibus tenentes, capitella eorum super vestes eiusdem virginis declinando, ipsam cum eisdem in modum florum miro modo exornabant. In eisdem etiam floribus relucebat quasi mirifico opere intextum omne studium, cui ipsi rhetores pro acquirenda sapientia insudarant. Per quod notabatur, quòd illa studia idcirco egregiam virginem decorabant, quoniam ipsi oratores eam pro inani gloria penitus expendissent. Sed beata virgo summo studio conabatur ipsos cum omni sapientia sua conuertere ad gratiam fidei in laudem sui creatoris. Videbatur etiam Dominus frequentius præcelsę Virgini concedere coronā capiti eius & mira varietatis vernantia reflorere in omnes sibi deuotos mirificum dans resplendorem.

In Dedicatione templi: De virtute oblationis cordis & tribulationis; Et de gaudio Domini super quolibet pœnitente.

CAPVT LX.

CVm in festo Dedicationis Ecclesiæ ad Matutinas legeretur: Regina Saba venit ad Regem Salomonem: Et infra: Cum gemmis virtutum, ista compuncta dixit ad Dominum: Heu mihi benignissime Deus, & qualiter ego tantilla perueniam adte, quæ nec vestigium cuiuslibet virtutis recognosco in me? Ad quod Domi-

Dominus: Scis ne tamen hoc, quòd aliquando detrahentium diuersitate moleſtaris? Et illa: Scio Domine, quia heu exigentibus culpis, proximis ſæpè fui cauſa ſcandali. Cui Dominus: Ergo ſingula detrahentium verba ſume tibi loco virtutum, quibus exornata peruenias ad me: & ego compaſsiua pietate mea compulſus, benignè ſuſcipiam te. Et quanto plus conuerſatio tua ſine culpa reprobatur, eo amplius cor meum amatoria ſuauitate tibi condeſcēdit: quia per hoc efficieris mihi ſimilima, qui in operibus meis ſemper habui peruerſores. Hinc ſub Reſponſ. Benedic. introduxit eam Dominus in locum, vltra quam dici poſſet, admirabilem, ſcilicet, cor Ieſu Chriſti, quod diſpoſitum erat ad modum domus, in qua erat feſtum dedicationis celebratura, quam cùm ingreſſa ſibi videretur deficere præ inæſtimabili affluentia delectationum, dixit ad Dominum: Domine mi, ſi ſpiritum introduxiſſes in aliquem locum, in quo ſtetiſſent pedes tui, optime ſufficeret mihi: ſed quid attentabo tibi reſpondere pro tam ſtupenda dignatione, quam modò mihi exhibes? Ad quod Dominus reſpondit: Ex quo tu ſtudes mihi cor tuum ſæpius præbere, congruum iudico, vt & ego pro omni delectamēto cor meum tibi exhibeam, qui ſum Deus tibi in omnibus, omnia, virtus, vita, ſcientia, victus, veſtis, &c. Tunc illa: Quod vnquam in aliquo tibi cor meum conſentire potuit, hoc idem Domine mi, donum tuum erat. In his delectamentis dum illa per cognitionem ſpatiaretur: apparuit illud diuinum gazophylacium circa ſe ex quadratis gemmis diuerſi coloris ædificatum, quæ gemmæ videbantur a reis colligamentis, velut pro cæmento, compactæ. Et dum

dum diligentius reſpiceret, vidit in ſingulis mirabilem quandam alludentem rutilantiam: Per quod intellexit, quomodo in futuro in quolibet electo ſpecialis gratiæ dignitas omnibus beatificatis iucundum præbebit oblectamentum. Nam per dictam diſpoſitionē prædictarum gemmarum intellexit, quòd electi tenētur ſe inuicem ſupportare: ſicut lapis lapidem ſupportat in muro. Per hoc autem, quòd colligamentum gēmarum ex auro fuit, intellexit quòd prædicta ſupportatio fidelium ad inuicem fieri debet exchaſitate, & pura intentione propter Deum. ¶ Alia vice, dum in vigilia Dedicationis in ſimilitudine Heſter Reginę in indumentis regalibus ſpecialium ſtudiorum Domino cooperante decenter exornata ipſi Regi, regum Domino aſtaret pro populo ſuo, id eſt, Eccleſia ſupplicatura, ſuſcepta eſt ab ipſo vero Aſſuero in tantæ blanditatis exhibitione, quòd admiſſa ſibi videbatur intra ſacrarium dulciſsimi cordis ſui. Audiuitq; Dominum blandè ſibi dicentem: Ecce exhibeo tibi abundantiam dulcedinis cordis mei diuini, ex qua liberaliter partiri poteris vniuerſis quantumcunque volueris. Tunc iſta tanquam manu hauriens de corde Domini, aſperſit in multitudinem aduerſariorum, qui tunc minis ſuis conturbauerunt villam. Quo facto cognouit, quôd quemcunque illorum aliqua guttula illius attigiſſet aſperſionis (quam ex corde Dominico hauſit) hunc in ipſo operabitur effectum, quo veraciter compungetur per veram pœnitentiam ad ſalutem. ¶ Hinc affectuoſius orans pro quadam perſona, videbatur mē ſuram bonam de corde Domini hauſtam cordi illius infundere. Quæ ſtatim poſt receptionem eiuſdem in amari-

amaritudinem est conuersa. Super quo dum ista miraretur, taliter à Domino est instructa: Cùm quis amico suo nummos tribuit, ille qui accipit eos, libertatem habet cõparandi pro eis quicquid voluerit. Et cùm pro simili precio comparari possint poma dulcia & acida, quidam tamen libentius emunt acida, eo quòd videntur esse durabiliora. Similiter cùm ego precibus electorum meorum deflexus alicui gratiam infundo, ipsa operatur in eo, secundum quod magis cuiuslibet congruit vtilitati. Verbi gratia: Quibusdam magis congruit in præsenti diuersis grauaminibus potius quàm dulcedine consolationis exerceri. Ideoque cùm ipsis gratiam infundo, conuertitur in amaritudinem præsentiũ grauaminum & tribulationum, per quas magis magisque gratiæ meæ coaptantur, secũdum optimum beneplacitum cordis mei diuini. Quod quanuis ipsos lateat in præsenti, tanto tamen dulcius experiẽtur in futuro, quanto hic fidelius laborauerũt aduersitates quasque pro amore nominis mei sufferendo patienter.

¶ Sub Matutinis verò dum Deo sibique intenderet, & cantaretur Responso. Vidi ciuitatem: commonefecit eam Dominus cuiusdam verbi, quod ipsa sæpius hominibus solebat proponere ad animandum eos, vt habeant fiduciam ad Deum, & dixit: Vt cognoscas & magis certificeris, modo ostendam tibi, quanta dignatione accepto, quòd anima fidelis post transgressionẽ resipiscens, & ad me rediens, compungitur pro transgressione cum proposito de cætero pro posse suo me auxiliante, peccata cauendi. Videbatur etiam huic, quod post illa verba: Et audiui vocem magnam de throno dicentem: filius Dei interponeret singula verba illa,

quæ cor compunctum in cogitatione pertractat, hoc vel simili modo dicens: Eia, heu me miserum, qualiter consumpsi tempus istud Domino Deo amatori meo non intendendo, & similia. Et hæc filius Dei in persona humanitatis velut in grauibus concinuit: Ecce tabernaculum Dei cum hominibus: quasi in admirationem prouocaret omnem cœlestem militiã spirituum beatorum. Per quod dabatur intelligi, quòd ille, qui sic cõpunctus integra volũtate proponit de cætero emendationem malorum ac studium bonorum operum, veraciter efficitur tabernaculum Dei, in quo tanquam in domo propria habitare dignatur Dominus maiestatis, sponsus animæ amantis, qui est benedictus in secula. Hic Deus pater venerabili manu sua dãs benedictionem, subiũxit: Ecce noua facio omnia: Per hoc insinuãs, quòd per talem compũctionem & diuinã benedictionem, ac filij Dei sanctissimam conuersationem supplentur & renouãtur in anima fideli quæque neglecta. Et inde fit gaudium in cælo super vno peccatore pœnitentiam agente, quàm super nonaginta nouem iustis, qui non indigent pœnitentia. Quia infinita bonitas Dei tales dignaretur in anima veraciter pœnitente delitias per semetipsam operari.

In Dedicatione Capellæ: De præsentia & gratia Dei in loco sacro.

CAPVT LXI.

COnsecrata Capella, dum ad Matutinas cantaretur Respon. Vidi ciuitatem: apparuit Dominus in forma

forma pontificali ſuper Cathedram ad parietem verſus ad altare, quaſi ſibi locum illum elegiſſet ad inhabitandum. Quod cùm iſta videret, conſiderans quòd remotus eſſet à loco illo, quem ipſa elegerat ad orandum, magno deſiderio videbatur eum ſibi propius attrahere. Ad quod Dominus: Cùm ego, inquit, cœlum & terram impleam, cur non & domum iſtam? An ignoras, quòd multo attentius obſeruatur locus, quem ſagitta penetrat, quàm locus in quo tenditur arcus: Sic ſcias me non tam efficaci affectu agere vbi corporeus appareo, quàm vbi eſt theſaurus meus, & oculus diuinitatis meæ delectatur. Ac ſubintulit: Qui quærit ſalubriter gratiam meam, in beneficijs euidentius inueniet me, & qui quærit fideliter amorem meum, in intimis ſuauius me ſentiet. Per hęc verba intellexit, quod magna diſtantia eſt inter eos, qui ſalutem non tantum corporis, ſed etiam animæ ſuæ quærunt ſecundum diſpoſitionem propriæ voluntatis: & illos & qui ſe fiducialiter diuini amoris prouidentiæ committunt. ¶Item dum in Miſſa cantaretur: Domus mea domus orationis: Dominus dextra manu ſua videbatur tangere præcordia ſua, & quaſi ex integro cordis affectu prorumpere in hæc verba: Hoc integro affectu dico, (In ea omnis qui petit recipit, &c.) Et extẽdens brachiũ, quaſi de ſurſum porrecta manu in medium templi ſic perſtitit tanquam continuè eam ibidem contenturus ad beneficia largienda. Item dum infra hebdomadam ſuper Benedictus cantaretur Antipho. (Fundamenta templi eius) apparuerunt in ſummitate murorum angelici ſpiritus quidam, qui deputati erant pro cuſtodia templi, ad depellendas inſidias inimicorum, dulce red-

debant

debant melos in laudem diuinitatis. Videbantur etiã ſingulis vicibus à ſummis ad ima deſcendere, in ſignum quòd aſsiduè benigno affectu in loco eodem ciues ſuos viſitarent, & ab omni malo cuſtodirent. ¶Feſto verò Dedicationis eiuſdem, dum iſta lecto decumbens, ſub Matutinis intendere ſtuderet eiſdem quæ ante aliquot annos acceperat à Domino ſpeciali dono, videlicet, vt Angeli pro ea perſoluerent Deo laudes & gratiarum actionem quaſcunque ipſa minus præualeret ſoluere, impediente humana fragilitate, & ex talibus miram in ſpiritu ſentiret delectationem: de quibus multa poſſent dici, quæ cauſa breuitatis omiſi: tandem vidit fluuium quendam eximiæ puritatis criſpantibus aquis profluere per totam latitudinem cœli. Et ſicut Sol refulgens: ita claritas Dei amœnum cõtuentibus ſplendorem reddidit in aqua, ita vt quælibet criſpa fluuij delectabiliter coruſcaret quaſi mille ſoles fulgerent in cœlo. Per flumen illud intellexit notari gratiam deuotionis, qua ipſa tunc fruebatur Domino largiente. Per criſpas verò, omnes illas cogitationes, quas cum ſtudio & labore direxerat ad Deum: & verſus perſonas quaſdam, quæ vice illa promouerant eam ad hoc, vt liberius Deo vacare poſſet, & etiam ad omnes qui ſe orationibus eius cõmendauerant. Per quas fiſtulas diuinam conſolationem erant percepturæ. Tunc anima dixit ad Dominum: Et quid ipſis prodeſſe poteſt hoc, quòd ego iſta video, & intelligo, cum ipſi ea non ſentiant? Ad quod Dominus: An non prodeſt (inquit) patri familias quòd implet cellaria ſua plauſtris vini, cuius ſuaui-

 tatem

tatem tamen singulis horis non degustat. Attamen quotiescunque sibi placuerit, potest quantitatem vini pro libito suo emittere & vsque ad satietatem bibere? Similiter cùm ego ad preces electorum meorum alijs gratiam infundo, quamuis statim non sentiant saporem deuotionis, tamen ex hoc tempore congruenti dignationem meam suauius experientur.

De Missa quam S. Gertrudis in Dominica ante Natiuitatem Christi aliquando inexistí sibi visa est audire in cœlis.

CAPVT LXII.

IN Dñica Gaudete in Dño, &c. dum hęc virgo esset communicatura, & sub prima Missa, quæ erat Rorate: mœsta querularetur Dño, quod audire nō posset Missam: pauperis suæ misertus omniporens Dns, blande ipsam consolatus, videbatur dicere. Vis ne dilecta, Missam? Quæ statim rapta in spiritu, respondit: Etiã ô dulcor animæ meæ, hoc toto cordis affectu supplex oro. Et qualẽ Missam, ait Dñs, delectat te audire? Respondit: Quamcunque tu deliberas. Tunc videbatur sibi audire introitum Dominicæ tunc instantis, Gaudete in Dño semper, &c. Sedebatq; Dominus in throno regiæ maiestatis suæ, & anima procidens ad pedes eius dulciter deosculabatur eos. Hinc clara voce subiũxit: Kyrie eleison. Et ecce duo præclari principes de choro Thronorum aduenerũt, assumẽtes animam, & deducentes ipsam ante conspectum Dei Patris: quæ protinus corruẽs in faciem suam, adorabat prostrata. ¶ Cui Deus Pater per primũ Kyrie eleison, plenam remissionem omnium peccatorum, quæ ex humana fragilitate

fragilitate cõtraxerat, benignè donauit. Post hoc præ dicti principes leuabãt animã super genua. Sicque per secundum, Kyrie eleyson, indulgentiam omnium peccatorum, quæ ex humana commiserat ignorantia, percipere meruit. Hinc iterum eleuata à prædictis principibus, & stans inclinata quasi deoscularetur vestigia Domini, percepit remissionem omnium peccatorum, quæ commiserat malitiosè. Deinde aduenerunt duo inclyti duces de ordine Cherubim, qui circundantes animam, conducebant eam ad filium Dei, qui blandè susciens eam, inter suaues amplexus diuino cordi suo eam applicuit. Et hoc fiebat per quendam mirabilem influxum Dei in animam & refluxum animæ in Deum: ita, quod per singulas notas descendentes, cor diuinum cum ineffabili delectatione flueret in animam, & per notas ascendentes anima cum omni delectamento reflueret in Deum. Ad secundum, Christe eleison, anima intraxit sibi omnem delectationem, quã vnquã alus similis expertus est. Ad tertium autem Christe eleison, Filius Dei expandens manus suas fructum sanctissimæ conuersationis suæ animæ illius operibus covniuit. Postremo duo præcelsi primates de choro Seraphim procedentes, animam illam tollentes eam Spiritui Sancto præsentabant reuerenter: qui tres animæ vires pertransiens per primum Kyrie eleison, rationalem vim animæ splendore suæ diuinitatis perlustrauit, ad cognoscendam suam in omnibus laudabilissimam voluntatem. Per secundum vero, Kyrie eleison, irascibilem confortauit ad resistendum omnibus inimici machinamentis, & ad vincendum omne malum. Per vltimum

mum etiam, Kyrie eleison, concupiscibilem vim animę inflamauit, vt ardenter toto corde, tota anima totisque viribus Deum amaret. Per hoc vero quod spiritus Seraphici, qui sunt inter ordines sumi, perducebant animam ad Spiritus sancti præsentiam: qui est tertia persona in Trinitate sancta, & quod throni præsentabant eam Deo Patri, innuebatur, quod Patris & Filij & Spiritus Sancti vna est diuinitas, æqualis gloria, coę terna maiestas, qui in Trinitate perfecta viuit ac regnat per omnia secula seculorum. ¶Hinc visum est illi audire: Gloria in excelsis Deo. In illo verbo: gloria: immensam & incomprehensibilem Dei Patris omnipotentiã extollens. Illud autẽ verbũ: in excelsis: sibimet ipsi intrahens suã inscrutabilẽ collaudabat sapientiã. In illo vero verbo: Deo, Spiritus Sãcti inæstimabilẽ & indicibilem reuerebatur pietatis dulcedinẽ, tota cœlestis curia prosequens dulcisona voce decantabat: Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Sicq; Filius Dei iterũ in solio suo resedit. Anima verô ad pedes eius procidens sedebat in consideratione & abiectione propriæ vilitatis. Ad quam Dominus dignãtissime se inclinãs manu venerabili eam ad se alliciebat. Quæ protinus assurgens & coram Domino stans, diuini illius splẽdoris claritate mirabiliter ab ipso tota illustrata est. Et ecce duo præclari proceres de ordine Thronorum aduenientes, attulerunt thronum quendam miro modo decoratum, quem deponentes coram Domino detinebant ipsum reuerenter. Dehinc duo inclyti duces de throno Seraphim animam assumentes super ipsum thronum deposuerunt à dextris & á sinistris eam amicabiliter sustentantes. Duo quoque glorioſi

glorioſi primates de ordine Cherubin ferentes duo præclara luminaria, stabant coram anima. Sicque illa coram dilecto suo residens videbatur ipsi in regali purpura simili decore refulgere. Finito quoque Gloria in excelsis Deo. Tunc exurgens floridus ille iuuenis & delicatus, qui super pectus Domini se recubuisse testatur Ioannes, videlicet Euangelista, flauis vestibus indutus, quæ aureis aquilis vndique erant intextę: & stans inter sponsum & sponsam, hoc est inter Deum & animã illã, clara voce concinebat: Epistolã, dicens. Hæc est sponsa: Dehinc totus cœtus Sanctorum omnium concludens canebat: Ipsi gloria in secula: Post hæc omnes simul cantabant Graduale: Specie tua & pulchritudine tua: adiungentes versum illum Audi filia & vide, Cumque post hoc inchoassent Alleluia. Paulus Doctor egregius indice manus dextræ ostendens illam animam subiunxit, Æmulor enim vos. Sicque totus exercitus consonans subsecutus est cætera, adiungens Sequentiam, Exultent filiæ Sion, in honorem animæ illius, in quibus omnibus ipsa mirabiles & inenarrabiles delectationes intellectus percepit. Deinde alter Euangelista accedens inchoabat Euangelium, Exultauit Dominus Iesus in spiritu & dixit, In quibus verbis ipsa charitas Christus stimulis amoris prouocatus, surrexit & eleuatis manibus sequentia Euangelij verba suauissima voce decantauit, dicens: Confiteor tibi Pater cœli & terræ: commonefaciens cœlestem patrem cum quanto feruore cordis & gratiarum actione eadem verba dixerat in terris. Finito Euangelio Dominus innuit animæ vt in persona Ecclesiæ fidem catholicam publicè profitẽdo decãtarer:

Credo in vnum Deum. Quod cum feciſſet, chorus ſanctorum ſubſequens decantabat Offertorium: Domine Deus, in ſimplicitate: adiungens: Sanctificauit Moſes. Quod dum cantaret, cor Domini Ieſu vnice dignisſimum de pectore ſuo viſum eſt prominere in ſimilitudine aurei altaris ignifero ſplendore mirificè rutilantis. Tũc aduolantes omnes Angeli, qui in miniſterium hominum erant deputati, ſuper altare illud Dominici cordis, obtulerunt cum ingenti gaudio omnia bona opera & orationes à ſibi commiſsis peracta. Deinde omnes ſancti ſuccedentes, ſingulatim ſua merita offerebant ſuper idem altare Domino ſuo in laudẽ æternam, & ad ſalutem animæ ibi prẽſentis. Poſtremo omnium aduenit princeps quidam magnificus; videlicet Angelus huic Virgini in cuſtodem deputatus à Domino, ferens aureum calicem, quem ſimiliter immolauit. In quo erant omnes tribulationes, aduerſitates, & grauamina: quæ iſta beata tam in corde quam in corpore pertulerat ab infantia ſua vſque modo. Quem calicem Dominus ſtatim ſigno ſanctæ Crucis benedixit more ſacerdotis hoſtiam conſecrantis, quo peracto, impoſuit ſuauiſona voce dicens: Surſum corda: Vnde omnes ſancti prouocati, accedentes corda ſua ſimilitudine aureatarum fiſtularum erigentes, applicuerunt ea ad altare aureum cordis diuini, ad hoc, vt de ſuperfluentia calicis illius, quem Dominus tanto ſtudio benedicens ſacrauerat, aliqua ſtillicidia meerentur accipere in augmentum meriti gaudij & gloriæ ſuæ. Cumque in præfatione decantaſſet: Per Ieſum Chriſtum: ad horam conticuit & totus cœleſtis exercitus quaſi cum ineffabili gaudio profitentur ipſum ſolũ eſſe Dominum

minum Deum creatorem & redemptorem, ac omniũ bonorum ſuorum liberaliſsimum largitorem, cui ſoli digne debetur omnis honor & gloria, laus & iubilatio poteſtas & imperiũ, omniſque creaturæ obſequiu. Cum vero decãtaret, Per quem maieſtatem tuam laudãt Angeli, omnes ſpiritus angelici cẽ inenarrabili tripudio, plaudentes manibus, tanquam cœleſtem curiã prouocarent ad laudandum Dominum. In illo autem verbo, adorant dominationes, idem chorus, ſuper genua ſua procidens, adorabat Dominum, confitendo ipſum ſolũ eſſe cui rite genu flectatur omne, cœleſtiũ, terreſtrium, & infernorum. Et cum adiungeret, Tremunt poteſtates, totus ordo poteſtatũ continue ſe proſternebant in faciem ſuam, ad conteſtandum ipſum ſolum eſſe ab omni creatura venerandum dicens: etiam, Cœli cœlorũq; virtutes, ac beata Seraphim, ipſi cũ cæteris Angelorũ ordinibus inęſtimabilis ſonoritatis ſuauitate cõcinentes Dominum collaudabant. Hinc tota ſanctorum militia inſimul ſuaui concentu iubilans, reſonabat dicens, Cum quibus & noſtras voces, vt admitti iubeas deprecamur, Deinde cælicæ amœnitatis roſa præfulgida, ſuper omnes creaturas benedicta, Virgo Maria progrediens ſuauiſsima voce intonuit Sanctus, ſanctus, ſanctus, extollendo incomprehẽſibilem omnipotentiam & inſcrutabilem ſapientiam & dulciſsimam beneuolẽtiam ſummæ & indiuiduæ Trinitatis ſimulque ad cõgratulandum ſibi omnem cœleſtẽ exercitum, prouocans pro eo quod ipſa Virgo Maria expreſsiſsima poſt Deũ patrem, ſapientiſsima Dei imago, potẽtiſsima poſt filium, ac benignisſima effecta eſt poſt ſpiritũ ſanctũ paracletũ. Hinc omnes ſancti ſubſequeba-

quebãtur, dicẽtes: Dñe Deus ſabaoth. Quo finito Dñ Ieſus verus ſacerdos & pontifex ſummus, de ſolio ſuo imperiali exurgẽs videbãtur cor ſuũ beatiſsimũ, quod in ſimilitudine aurei altaris cõparuit, proprijs manibus eleuãdo Deo Patri præſentare, ſeque metipſum tã inef fabili & inæſtimabili modo pro Eccleſia ſua immola re, quod nullius creaturę dignitas ad hoc cõprehendẽ dũ valet ſaltẽ aliquatenus aſpirare. In ipſa vero eadem hora, qua filius Dei diuinũ cor ſuũ obtulit Deo Patri, pulſabatur cãpana ad eleuationẽ hoſtiæ in Eccleſia. Sicque factũ eſt, vt vno eodẽque momento Dñs hoc perficeret in cœlis, quod per ſacerdotis miniſteriũ age bat Eccleſia ſua in terris: ipſa penitus ignoráte, quæ nã eſſet hora aut quid cantaretur in Miſſa, Cũque anima in admiratione tã incõprehẽſibilis operationis diuinę multũ delectaretur, innuit ei Dñs, vt legeret Pater noſter, in vnionẽ illa qua eadẽ oratio in dulciſsimo cor de ſuo multo tẽpore fuit dulcorata & ad ſalutem om niũ fidelium ex maximo affectu prolata. Quod cũ illa legens compleſſet Dñs hoc ab ea gratiſsime ſuſcipiẽs, omnibus Angelis & ſanctis per talẽ eius affectum do nauit, quod perficere poſſent ad ſalutem totius Eccle ſiæ & etiã fidelium defunctorũ. ¶ Hinc iterum innuit Dñs animæ, vt oraret pro Eccleſia. Cũque deuotiſsi me oraret pro omnibus generaliter & pro ſingulis ſpe cialiter, Dñs illam orationẽ in vnione omnium oratio nũ & operũ ſanctiſsimæ humanitatis ſuæ vniuerſali Eccleſiæ communicauit dicens: Oratio iſta mihi mo do per te oblata pro Eccleſia erit ipſi incõparabiliter ſalus ſalutis ſuper abundãs pro ſui ſublimitate: ſicut di citur: canticum canticorũ. Tunc illa: Eia mi Dñe, quę

iam debet eſſe Communio? Cui Dñs blandè reſpon dit: Hoc nõ ſolũ aure percipies cordis, ſed etiam in om nibus medullis animæ ſuauiter perſenties. Et aduocãs eã ad ſe, ineffabili vnione ipſam etiam ſpiritualiter ſanctiſsimi corporis & ſanguinis ſui perceptione ſibi coniuit. Cumque cõmunicata eſſet, tunc cantor cœ leſtis penetratiua ſonoritate inchoauit: Ecce quod cõ cupiui, iam video: quod ſperaui, iam teneo: illi ſum iun ctus in ſpiritu, quam in terra poſitus tota ſynceritate dilexi: in illo verbo (In terra poſitus) palam proteſtãs quod omnes labores, tribulationes, & aduerſitates, quas pertulit in terris, pro ſalute huius animæ perfe cit. O inæſtimabilis diuinæ dignationis ſuauitas, quæ auidè deſiderat delectari in anima humana, cui tamen iuſtiſsimè pro vna gutta ſui prutioſiſsimi ſanguinis iu re obligatur totus mundus. ¶ Poſt hæc iterũ Dñs ceci nit: Gaudete iuſti: quod totus exercitus cœli ſubſequẽs compleuit. Tunc omnes chori Angelorum ſanctorũ pro: Ite Miſſa eſt: in laudem & gloriam præfulgidæ ſemperque tranquillæ Trinitatis, altiſona voce reſo nabant, Te decet laus & honor Domine: Tunc filius Dei extenſa manu ſua regali, benedixit animã, dicens: Benedico te filia luminis ſempiterni tali effectu, quòd cuicunque tu deinceps bonum exoptaueris ſpeciali af fectu, ille fœlicior iudicabitur ſicut plus Iacob olim præ cæteris fratribus ſuis adeptus eſt proſperitatis ex benedictione Iſaac patris ſui. Sicque ad ſe reuerſa, dile ctum ſuum indicibili, & indiſſolubili vnione intimis ſuis perſenſit aſtrictum.

LIBRI QVARTI FINIS.

INSI-

Universidad de Deusto
Biblioteca

INSINVATIONVM DIVINAE PIETATIS LIber Quintus, in quo enarratur Sanctę Gertrudis pretiosa mors, & gloria reuelata: Nec non aliarum Sanctimonialium eiusdem monasterij,

ARGVMENTVM IN LIbrum quintum.

VOniã ad Sanctæ Gertrudis gloriam & illud facit, quod in eius monasterio, ante atque post illius fælicissimum obitum monasticæ disciplinæ sæueritas viguit, charitas viguit, & sanctitas illuxit: idcirco placuit in hoc libro quinto post enarratam huius Virginis mortẽ, etiam annectere aliarum sanctimonialium vitam, gesta, & reuelationes, quibus declaratum fuit in fine vitæ, quã sancte dum viuerent, monasticam disciplinam obseruassent. Adeo enim feruens fuit dum ipsa viueret, vt post eius obitum non tepuerit obseruantia. Ex ijs autem mortis generibus, quæ in hoc libro habentur, disci potest, quomodo ad salutiferam se quisque debeat præparare mortem, hilari ac resignato animo suscipiendam, Dei sanctorumque auxiliũ implorare. Quomodo item æquissima diuinæ iustitiæ censura vnicuique post mortem reddit iuxta opera sua: tametsi in charitate decentibus eius prouideat misericordia, vt per orationes, perque alia pietatis opera viuentium, subueniatur.

Horum autem nonnulla, quæ defunctis magis prosint, in hoc libro traddũtur exercitia: quibus ea potissimẽ præ alijs valent, quæ ex inexhausto meritorum Christi thesauro accepta, pro animabus eidem offeruntur. Et in hoc ipso quoq; Dei misericordia bonitatisq; dulcedo nimia mirum in modum commendatur, quæ miseris desolatisq; peccatoribus omnibus remediũ tradidit, quo ex delictis delictorũque pœnis, si voluerit, tam se quàm alios liberent. Magna verò pars reuelationũ, quæ in hoc libro quinto traddũtur factæ sunt aliæ cuidam Sanctimoniali eiusdem monasterij, quæ etiam vocabatur Gertrudis.

DE GENERE INFIRMITATIS ET mortis Sanctæ Gertrudis: ac de reuelatione gloriæ illius.

CAPVT I.

DEO dilecta & Spiritu Sancto plena, syncerę quę charitatis brachijs amplectenda, venerabilis memoriæ domina Gertrudis, benignissima & omni laude & honore digna Abbatissa XL. annis & XI. diebus officium Abbatissæ sapienter, suauiter, & prudenter, cum mirabili discretione Deo laudabiliter, ac hominibus vtiliter rexit, in feruentissima charitate & deuotione quantum ad Deum, in maxima pietate ac solicitudine quantum ad proximum, in profunda humilitate & afflictione, quantum ad seipsam. Fuit nanque studiosissima in visitandis infirmis ipsis

necessaria procurando, proprijsque manibus eos iuuando, tam ad recreationem, quam ad pausationem, & alia quæcunque necessaria, á quibus eam affectus non repelleret subditorum violenter. Nec solum in his, sed etiam in alijs, sicut in emundando claustrum, & componendo incomposita, quandoque prima, imo frequẽtius sola laborabat: quousque subditos induxit, vel magis allexit suo exemplo, siue blandis verbis ad se iuuándum. His alijsque diuersis imo vniuersis virtutibus cùm floreret per totam vitam suam: vt rosa, tam Deo quàm hominibus mirabiliter amabilis & gratiosa, tandem exacto anno XL. & die XI. heu heu infirmitatem incurrit, quæ dicitur apoplexia minor. Quod iaculum de manu omnipotentis emissum ad detrahendum sibi & à campo corporalis miseriæ educendum prænobilem illam animam, tot virtutum fructibus saginatam quam medulitus intima subditorum pertransierit, omnes scire possunt qui eam nouerant. Quia non credimus, quòd per latitudinẽ totius mundi potuerit homo inueniri, eorum qui suo tempore vixerunt qui ditiori benedictione à Deo sit præuentus, tam in naturalibus quám gratuitis, & etiam in fortuitis (quoad spectat ad Deum) vt ista. Nam cùm longe supra centenarium excreuerit numerus personarum, quas ipsius materna cura susceepit & educauit in religione, à nulla inter omnes vnquam audiuimus sibi videri, quòd posset inueniri ad quem maiorem affectum haberet, & qui in aliquo posset isti præferri. A deo enim gratiosa fuit, vt, quod dictu mirabile est, cum infantes infra septem ætatis annos quandoque susciperentur in monasteriũ, cum adhuc naturalem intelligentiam non haberent, ad intel-

Genus infirmitatis & mortis S Gertrudis.

Ita D. Benedictus tradit in regula sua cap. 59.

ad intelligenda ea quæ Dei sunt: statim tamen, vt ipsam primo pueriliter cognoscere potuerunt esse matrem suam spiritualem, tanto affectu ad ipsius piam benignitatem sunt accensi, quòd quasi absurdum videbatur eis vnquam fateri se patrem, vel matrem, vel aliquem parentum suorum diligere supra illam. Hæc & similia & specialiter quid extranei de ista senserint, videntes eam, & audientes verba ipsius diuina sapientia plena, longissimum esset enarrare. Idcirco omnia simul cum laude & gratiarum actione refundamus in diuinæ bonitatis abissum: ex cuius pro fluuio omne manat bonum.

¶ Cùm ergo ille solaris radius ad occasum tenderet mortis per infirmitatem corporis, filiæ metuentes, ne forte subtractis fulgoribus tam lucidorum exemplorum & tam piæ matris ducatu sublato, contingat eas quandoque in via religionis aberrare, toto cordis affectu ad patrem misericordiarum confugerunt, quibus poterant precibus pro sanitate ipsius exorantes. Et quia ipse est summé bonus (á quo quicunque bonus est, suæ bonitatis accepit meritum) non despexit preces pauperum suorum, & quas non decebat exaudire contra diuinam ordinationem, sic exaudiuit, vt earum saluti expediebat. Ita enim eas consolatus est, vt inciperent matris beatitudini congaudere. Vnde & orationibus illius pro ea sepius per aliam Gertrudem in spiritu dedit responsa cõsolatoria, vt ex sequentibus clarè patebit. ¶ Quadã enim vice, dum ista orãs pro ea, statum ipsius cognoscere desideraret: respondit Dominus: Cum inæstimabili gaudio expectaui tempus hoc, vt electam meam duce

Mortua S. Gertrude superstes fuit in monasterio alia monialis, etiam nomine Gertrudis: & ipsa etiam sancta quæ multa reuelatione cognouit.

ducerem in solitudinem, vt ibi loquerer ad cor eius, quia ipsa secundum acceptissimum beneplacitum meum respondit mihi ad omnia, & secundum dulcissimum delectamentum meum mihi in omnibus obsequitur: id est: Solitudo est infirmitas, vbi Dominus loquitur ad cor dilectæ suæ, & non ad aurem: quia talia sunt eloquia eius, quod humano modo non possunt intellegi: sicut illa quæ ad cor dicuntur magis sentiuntur quàm audiuntur. Vnde verba Domini ad electam sunt tribulationes & grauamina cordis. scilicet, cùm infirmus cogitat se esse inutilem, & tẽpus inutiliter perdere, & alios propter se laborare, & etiam tempus consumere, quia fortè ex eorum labore vtilitas sanitatis nunquam sequetur. Ad quod ipsa secundum optimum placitum Dei respondet, cùm patientiam conseruans in corde, desiderat omnem voluntatem Dei in se perfici. Quia tale responsum in cœlo humano modo non auditur: sed quasi per dulcissimum organum diuinum, scilicet, cor Iesu Christi resonat cum summa delectatione totius Trinitatis, & totius curiæ cœlestis. Quia nullum cor humanum mortale posset interim quod sentit grauamina, ex animo dicere, se velle ea libenter pati iuxta voluntatem Dei: si hoc ab illo perfectissimo corde Iesu Christi in illud non profluxisset: Et adiecit Dominus: Secundum dulcissimum delectamentum meum obsequitur mihi electa mea, quia non contemnit grauamina infirmitatis: sicut Vasthi Regina contempsit imperium Regis Asueri, quando iussit eam intrare posito super caput eius diademate, vt ostenderet principibus suis pulchritudinem eius: Sic ego, quãdo delector huius electæ meæ pulchritudinem ostendere

dere in præsentia semper venerandæ Trinitatis: totiusque Curiæ cœlestis: tunc magis grauo eam infirmitate simul & tædio, & ad hoc ipsa seruit mihi secũdum cordis mei dulcissimum oblectamentum, quando cum patientia tunc magis accipit releuamina, & commoda corporis sui cum discretione. Et hoc est ei pro ornamẽto gloriæ, quod talia quãdoque facit cum grauamine. Attamen in hoc debet seipsam consolari, recolendo quòd per benignissimam pietatem meam diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum. ¶ Hinc alia vice, dum iterum oraret pro ea, Dominus respondit: Ego quandoque delector, vt electa mea paret mihi xenia: & tunc do illi margaritas & flores de auro, ist est: Margaritæ sunt sensus eius, & flores de auro sunt ocium temporis, cum quibus decentissima & acceptissima præparat mihi ornamenta, quando vacans ocio & viribus aliqualiter resumptis, officio suo intendit quantum potest: solicita, quomodo sic disponat singulas causas, quæ religionem possunt augere & conseruare, vt post mortem suam statuta & exempla ipsius sint quasi columna firmissima ad sustentandum religionem in laudem æternam. Sed cùm in his laborat, si sentit suæ infirmitati nocere, statim desistat & cum fiducia commendet mihi, vt ego perficiam illud. Quia hæc est fidelitas, quæ commouet cor meum diuinum, quod cùm sentit se melius habere, tentat quid præualeat ad officium suum pertinens: & statim cùm sentit se peius habere, iterum desistat, & mihi benè credat. Alia vice, cùm iam dicta dulcis memoriæ D. Gertrudis Abbatissa specialius pro eo grauaretur, quòd manibus suis nullum opus facere posset, vnde timebat

mebat tempus inutiliter consumere, & solita humilitate ab ista (cuius responsum alijs præferebat) quæreret subleuamen, ipsi commisit, vt pro hoc Domino funderet preces. Quod cùm ista deuotè faceret, tale à Domino accepit responsum: Benignus Rex nũquam ægrè ferret ab electa sua, si ornamenta sua negligeret producere illa hora, qua ipse sibi blandiendo delectaretur manus eius contrectare: sed magis acceptum esset, quod in omnibus semper parata esset voluntati suæ deseruire: ita & dulcedo benignissimi cordis mei maximè acceptat, quòd ista electa mea patienter tolerat se per infirmitatem impediri. Quam statim dum sentit sibi relaxari, redeat ad voluntatem promouendi religionem quantum potest, absque nocumento suæ infirmitatis. Item dum propter infirmitatem (qua nullam videbatur vtilitatem posse facere in officio) Abbatiam desideraret resignare, & super hoc etiam ab ista diuinam perquireret voluntatem, his verbis à Domino est instructa: Ego per infirmitatem istam sanctifico electam meam mihimetipsi ad inhabitandum: sicut per sanctificationem Pontificis sanctificatur Ecclesia. Item sicut Ecclesia seris obfirmatur, ne intrent indigni: sic istam etiam per infirmitatem obsero, vt sensus eius exteriora tam diuersa non possint capere: in quibus quandoque non est magna vtilitas, & tamen cor inquietant, & quandoque mihi minus intendere sinunt. Vnde ego (qui loquor in libro sapientiæ, dicẽs: Delitiæ meæ sunt esse cum filijs hominum) istam talem mihi effeci, vt propter grauamina infirmitatum iustè debeo habitare in ea, secundum illud: Iuxta est Dominus his qui tribulati sunt corde. Insuper addidi eam

eã taliter in bonis intentionibus & bona volũtate exornare, vt in ea manens tanquã rex in quietissimo cubili suo ad tẽpus delitias in ea secundũ optimum placitum meum possim habere in terris, antequã ipsam ad æternas perducam delitias in cœlis. Sensus verò exteriores ex parte reliqui ei saniores ad hoc, vt per ipsam dem responsa & voluntatem meam, notificem filijs sibi subditæ congregationis: sicut olim arcam testamenti dederam filijs Israel in oraculum, vt me in ipsa reuererentur. Ipsa verò secundum arcam illam contineat in se manna, id est, dulcedinem consolationis in affectu, vt etiam in verbis pro posse suo ad omnes sibi subditos. Habeat etiam tabulas testamenti, id est, præcipiat facienda & dimittenda secundum meum beneplacitum, prout ipsa discernere potest. Habeat quoq; virgam Aaron, id est, corruptionem improborum, iniungendas pœnitentias, discernendo cum alacritate spiritus, recolẽs quòd ego per me metipsum omnia incorrecta possem corrigere per inspiratiõnẽ aut tribulationem: sed per ea quæ facio ipsa mediante, meritum ipsius augeo. Si qui verò non corriguntur quos corripit, hoc sibi nihil oberit, cùm tantummodò curam diligentem adhibuerit. Quia homo potest rigare & plãtare, sed ego solus possum incrementum dare. ¶ Item cùm timeret negligẽter agere in hoc, quòd omitteret sanctam communionem & orationem, cæteraſque spirituales exercitationes: & è diuerso timeret indigne cõmunicare, cum propter infirmitatem nullis exercitijs ad sanctam communionem se posset præparare, talibus meruit per istam verbis instrui simul & cõsolari: Quando purè propter me dimittet communionem

vel ſimilia aliqua,quæ libenter faceret, ſed ſentit ſibi nocere,tũc liberaliſsima pietas mea pro parte propria,quam negligit,,vult illi dare partem ſuam: Sicut meum eſt propriũ, quicquid in tota Eccleſia fit boni. ¶Cùm etiam (ſicut bonarum mentium eſt ibi culpã timere, vbi culpa nõ eſt) vice quadã grauata eſſet, quod conſiderabat ſibi ſeruientes quaſi tempus conſumere,cũ nullus fructus ſanitatis ſuę inde ſequeretur: fidelis Deus (qui nullum permittit tentari ſupra id quod poteſt) ſuper hoc per iſtam conſolabatur eã his verbis: Ob amorem & honorẽ meũ ſeruietur ei cũ reuerentia & benignitate, diligentia & hilaritate: quia ego Deus habitans in ea,conſtitui eam caput congregationis. Vnde ſinguli tenentur ei ſubuenire,ſicut mẽbra capiti ſuo. Et iſta ſuſcipiat in honorem mei gaudens,quôd ego per ipſam quaſi per fideliorem amicũ augeo merita electorum meorum: dum ſingula beneficia non ſolũ perfecta,ſed etiã per affectus ſeu verba illi impenſa remunerabo tanquam mihimetipſi impenſa. ¶Item in die ſancti Lebuini dum tota congregatio cõmunem orationẽ pro ea faceret, vt per merita eiuſdem ſancti ſanaretur: idem beatus martyr ab iſta inſtãtius exoratus,tale ipſi videbatur dare reſpõſum. Cum rex delectatur blandiri electæ ſuæ in thalamo: putas ne tunc militem decere, regem interpellare, vt eam emitteret ad hoc, vt familia eius præſentia conſolaretur? Sic non decet, vt aliquis poſtulet ſanitatem illius, cuius infirmitas per patientiã & bonã voluntatẽ cũ Deo vnita eſt ipſi regi Cœlorum, quaſi amatorium blandimentum. Vnde ſciendum, quod illi, quorum infirmitas Deo laudabilior eſt, quam ſanitas, dum inuocant

cant ſanctorum ſuffragia, hoc accipere merẽtur, quôd gratia Dei ipſos ſuauius inſtituens, reddit patientiores & inde vberiorem fructum ac Deo laudabiliorem referunt ex infirmitate.

SCOL. Mirabitur fortaſſe quiſpiam, cur tantis ægritudinibus, ingoribus, triſtitia & aſſiduis infirmitatibus voluerit Dominus, hanc ſibi amãtiſsimã ſponſam, diu atque ſæpe vexari, quod & alijs ſanctis multum valetudinarijs accidiſſe (nõ caſu, ſed conſilio diuino) memoriæ proditum accepimus. Et quidem rei huius multæ reddi potuiſſent cauſæ, niſi breuitati conſulerẽ: illa verò potior eſt nempe, vt tum patientiæ, tum veræ humilitatis materies & exercitium Sanctis non deſit. Dum enim proprium infirmitatem, quaſi ob oculos obiectam, plane vident: altas humilitatis radices agunt: dum verò laborum atque dolorum ictibus agitantur, ad Deum vehementius conuerſi proclamant, & patientiæ coronam exornant, in perenni quiete capitibus geſtandam. Caro humana (Gregorius magnus inquit) ex quo maledictionis pro meruit ſententiam, portare non deſtitit peccati continuam pœnam. Et quia nos eius inceſſanter infirmitas debilitat, iræ Dei faciem nobis indeſitienter repræſentat. Portamus namque corpus mortale doloribus obnoxium indigentijs impeditum: quod nimiram tentationes ſolicitant, ſolicitudines anguſtant, anguſtiæ conterunt, contritiones affligunt. Quod & etiam ſi aliquando videatur eſſe validum, ipſa ſua valetudine magis inuenitur infirmum. Quid enim infirmius, quã aſſiduè fame tabeſcere, difficultate ſomni tangi, frigore diſſolui, æſtate torreri? quæ autem ſanitas eſſe poterit, vbi tot malorum multitudo concurrit? His Sancti Gregorij ver-

Greg. in 3. p. pœniten. verſu. 3.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rij verbis sunt illa similia Sancti Augustini confessionũ suarum initio: Laudare te Domine vult homo, aliqua portio creaturæ tuæ: homo circumferens mortalitatem suam: circunferens testimonium peccati sui, & testimonium quod superbis resistis. Quibus verbis vir sanctus declarauit, corporis animique molestias, quibus perpetuo infestantur homines, voces esse, quæ superbiam detestentur: cum hæc omnia mala, primo ex peccato, velut è fonte, atque ex antiqua superbia dimanauerint: illiusque supplicia sint. Sed hæc ipsa supplicia (tanta est Dei nostri potentia, bonitas, pietas, & sapientia) in hominis ipsius medicamentum aptata sunt, & conuersa. Vt enim Sanctus Augustinus in Genesim miratur, quod Eua cum primum formata est, fuit appellata Virago in statu innocentiæ: cumque post admissum crimen, damnata fuit ad mortem, tunc vitæ nomen accepit, & Mater omnium viuentium est appellata. Videbatur enim rectius hoc illi nomẽ imponendum in prima sui conditione, quando immortalitatis & iustitiæ dotes acceperat, quam cum mortis sententia in illam prolata est. Quomodo enim cum sententia mortis, vitæ nomen consentit? Ipse Diuus Augustinus rei huius rationem eam esse tradit, quod merito vitæ nomen prima illa fœmina accepit: cum sublatis donis gratiæ atque naturæ, quæ illi superbiendi occasio extiterant: cuius loco intrarunt animi atque corporis ægritudines & molestiæ, quæ illi præberent assiduam humilitatis & patientiæ jegetem: vt hac miseriarum assidua cogitatione, atque cognitione admonita, & expergefacta, vitam reciperet, quam abusu donorum cælestium amiserat. Sunt itaque molestiæ, infirmitates, & ægritudines, velut quidam monitores animæ nostræ,

nostræ, qui ad humilitatem & patientiam adhortantur: quas ideo sapienter Dominus iustis & sanctis esse voluit quotidianas, vt nullam meriti occasionem, aut præmij iacturam eis elabi patiatur. Sitque veritatis huius argumentum D. Paulus (aliorum plurium instar) cui magnitudo reuelationum, donorumque cælestium copia elationis, atque proinde mortis esset occasio, nisi stimulus ille carnis, & quotidianæ fragilitatis experimẽta, & mala, huic tãto malo, velut antidotum obstitissent: quia hæc illum ad sui cognitionem & humilitatem inducebant apertè. Hæc est itaque ratio cur prima fœmina vitæ nomen accepit, cum multa cõtra superbiam, qua perierat, salutis & vitæ, quã desiderabat, remedia & medicamenta percepit. Cur enim non recte vita est appellãdum, quod (recte si vti vellimus) salutis & vitæ materiam præbet: quandoquidem & ars medicinæ, atque salutaris herba, hoc idipsum dicitur sana? quæ fuit potissima ratio, cum Dominus B. Gertrudẽ, atque multos alios viros sanctissimos crebris infirmitatibus voluit exerceri, quod singulare amoris diuini argumentum extat.

Nec à diuina pietate atque misericordia est alienum, si electos suos molestijs exerceat, & torqueat, quasi ad peccatorum venialium (quæ penè sunt innumera in vita) plenã in hac vita satisfactionem. Sicut est assidue ociosus sermo, (inquit Gregorius) immoderatus risus, vel peccatum curæ rei familiaris (quæ vix sine culpa, vel ab ipsis agitur qui culpam qualiter declinare debeant sciunt) aut in non grauibus rebus error ignorantiæ. Quæ cuncta etiã post mortem grauant, si adhuc in hac vita positis, minime fuerint relaxata. Illum autem locum Pauli: si quis super ædificauerit, super hoc fundamentum, &c. si cuius opus arserit, detri- 1. Ratio. 4. Dialo. c. 39 1. Corin. 3.

mentum patietur, ipse autem saluus erit, sic tamen quasi per ignem, exponit sanctus Doctor de igne tribulationis nobis in hac vita adhibito. Itaque molestiæ vitæ, infirmitates, & reliqua mala vices Purgatorij Electorum exercẽt.

Tertia ratio Chrisost. hom. 6.

Quim & illa D. Chrysostomi ratio mihi semper visa est elegantissima, vt præsenti (inquit) tribulatione compulsi, futurorum desiderium capiamus. Si enim cum sint tot tristitiæ & pericula, & timores, & curæ nos vndique circumeuntes, tam libenter præsenti immoramur vitæ: si nihil horum esset, & absque tristitia & erumnis omnibus tota foret vita nostra, quando vnquam futura desiderare-mus? sic & Iudæis Deus fecit: Volẽs enim & illos in reditus cupiditatum inducere, & vt Aegyptũ odissent, persuadere: permisit eos lateritio opere & luto laborare, vt laborum & crumnæ illius magnitudine cruciati, ad Deũ clamarent. Si enim egressi, quamuis hæc accidissent, Aegypti iterum meminerunt, & pristinæ seruitutis, & ad grauem tyrannidem redire festinabant, nisi tales fuissent experti Barbaros, quando vnquam alienam dimittere terram voluissent? Ne igitur & nos terræ affixi, & præsentibus inhiantes torpeamus, & futurorum obliuiscamur, vitam nobis fecit Deus laboriosam.

4 Ratio. Bern. li. de diligendo.

His verbis D. Chrysostomi accedat ratio D. Bernardi, quæ literis aureis esset coram omnium oculis exaranda, & conseruanda inmemoria. Alto quidem, ait, & salubri consilio, Conditor noster voluit homines exerceri tribulationibus, vt cum defecerit homo, & subuenerit Deus; dum homo liberatur à Deo, Deus ab homine, vt dignũ est honoretur. Hoc enim dicit: Inuoca me in die tribulationis, & eruam te, & honorificabis me. Fit itaque hoc tali modo, vt homo animalis, & carnalis, qui præter se neminem diligere

diligere nouerat, etiam Deum, vel propter se amare incipiat, quod in ipso nimirum (vt sæpe experius est) omnia possit, quæ posse tamen prosit, & sine ipso possit nihil. Amat ergo iam Deum: sed propter se interim adhuc, non propter ipsum. Est tamen quædam prudentia scire, quid ex te, quid ex Dei adiutorio possis, & ipsi seruare te in sensum, qui te tibi seruat illæsum. At, si frequens ingruerit tribulatio, ob quam & frequens ad Deum conuersio fiat; & à Deo æquè frequens liberatio consequatur: nonne & si fuerit ferreum pectus, vel cor lapideum toties liberati, emolliri necesse est ad gratiam liberantis: quatenus Deum homo diligat, non propter se tantum, sed & propter ipsum? Ex occasione quippe frequentium necessitatum, crebris necesse est imprecationibus Deum ab homine frequentari, frequentando gustari, gustando probari quam suauis est Dominus. Ita fit, vt ad diligendum pure Deum, plus iam ipsius gustata illiciat suauitas, quam vrgeat nostra necessitas.

De mira huius sanctæ Matris patientia, charitate, deuotione & compassione: Et quomodo Dominus agonizantem visitauit,

CAPVT II.

TEstimonia ista vere fidelissima fateri coguntur omnes, qui in infirmitate illa gratiam Dei cognoscentes, vitæ ipsius considerauerunt qualitatem. Nam cum per XXII. hebdomadas loquelam amisisset, intantum,

tantum, quod nullo verbo nec etiam nutibus indigen tias suas indicare prǫualeret, exceptis illis duabus solis dictionibus. Spiritus meus. Per quas cum astantes non intelligerent, quid intenderet & aliter facerent, quam ipsa vellet, & illa beata mater diutius laborasset replicando. Spiritus meus. & nihil proficeret: tandem sicut agnus mansuetus obmutescens & columbino intuitu respiciens, ad ea quæ contra voluntatem suam fiebant, quandoque benignissime risit, nec vnquam considerari potuit ad impatiẽtiam esse lapsa. ¶ Ex radice etiam charitatis Dei & proximi (quæ visceribus eius tã profunde erat infixa per omne tempus vitę suæ) hoc etiã in ista infirmitate in ea claruit, quod nunquam ita male vasuit, quin alacrior fieret quasi nihil pateretur, cũ aliquem sermonem, vel etiam verbum de Deo audiret. ¶ Quod magnam insuper deuotionem habuerat, claruit per lachrymas, quas vbertim fundebat, cum esset communicatura: & per pia exercitia, quibus se exercuit audiendo Missam: ad quam semper duci volebat, licet quasi prẽmortuo vno crure, & altero, cui innitebatur, tan intolerabiliter dolẽte quod sine magno cruciatu vel leuissime tangi non poterat. Super quem tamen calcauit, nunquam gestu dolentis ostendens, ne prohiberetur amplius ad Missam ire. ¶ Circa horas canonicas mirabiliter studiosa fuit & deuota, in tantum, quod cum ex infirmitate dormitaret, quandoque buccellam habẽs in ore vel cyphum ad os, vt biberet, semper tamen in mora horarum vim sibi inferens miraculose vigilauit. Vltimum etiam, spiritus meus, quod audiuimus ab ea fuit pro persolutorio completorio. Post quod cœpit agonizare. ¶ In charitate etiam Christi se esse

esse perfectam tam profusa benignitate ostẽdit, quod cũ (vt prædixi) nihil loqui posset, nisi (spiritus meus) cum illo verbo vniuersis satisfecit plenissime, intrãtes ianuam suscipiẽdo, & amicabiliter vnam manum, quã vix mouere poterat, blandè extendendo, prǫsentibus blandiendo, & ad omnia interrogata rǫspõdendo, mẽtum ipsarum siue manus suauiter contrectando: adeo, vt etiam maiores personæ faterentur se nunquam posse attædiari de eius commansione: sed magis delectari cum ea quam cum aliquo alio esse, qui valde delectantem sermonem vel donum profectuum eis conferret. Vale dicebat in eodem versu (scilicet, Spiritus meus) abeuntibus tam benigne infirmam eleuans manum ad eas benedicẽdum, quod vere multum delectabile fuit ad intuendum. ¶ Cum aliquam ex filiabus suis intellexit decubuisse, quæ prius dicebatur valere, quanuis vnum vestigium calcare non posset, vel aliquod verbum (Spiritus meus) nutibus tamen quibus poterat, tam vehemens desiderium suum ostendit ad visitandum infirmum quôd prǫsentes non poterant dissimulare, quin ipsam illuc deferrent quô cum peruenisset, gestu & nutibus tam fidelem illis ostendebat compassionis affectum quod duriora corda ad fletum commouebat. Et cum ad explananda singula virtutum ac pietatis ipsius insignia nullus sufficiat stylus, largitori omnium bonorum pro vniuersis sacrificium laudis medullitus immolemus. ¶ Dum sicut ex prǫcedentibus colligi potest, miraculose tam expedite proferret hoc verbum (Spiritus meus) illudque continue iteraret, & omnino nullum aliud ad intellectũ proferret: ista suauius erga eam affecta retpisiuit à Domino, quid hoc signi-

ficaret: vnde & his verbis à Dño est instructa. Quia ego Deus inhabitans in ea spiritum eius mihi sic intraxi & vniui, quod in omni creatura me solũ vult: ideo loquendo, respondendo, & necessaria poscẽdo, mei (in quo vult spiritus ipsius) mentionem facit. Vnde æternalẽ gloriã habebit in cœlis. ¶ Similia plura de fœlicitate beatissimæ Matris nostrę huic ipsius filiæ reuelata à Domino possent scribi testimonia: quæ tamẽ causa breuitatis prætereo: cũ omnia simul in hoc concordẽt, & ad hoc vnũ tendant, quod ea, quę etiam corporalibus oculis in ea videbãtur, apertissime, sacra Scriptũra mõstrante, testabantur, quòd vere Deus habitabat in ea & cum ea: & omnia quæ per eam fiebant, suo dulcissimo spiritu iuxta optimum beneplacitum suum dirigebat. Post amissionem autẽ loquelę vno fere mẽse exacto mane quodam ita male valuit, quo! putabatur agonizare, & cum conuocato conuentu citius ungeretur, apparuit Dñs formam & decorem sponsi indutus, quasi ad amplexandum extendẽs brachia & blandiendo ipsam respiciens. Per quod datum est huic intelligere, quòd tanta amoris dulcedine, Dominus afficeretur erga dilectam suam, quod quasi præ desiderio recipiendi illam ad se in tali pręparatione, scilicet, extensis manibus in amplexus eius, quodammodo cum vehementi desiderio expectaret resolutionem eius, cum tamen post hoc plus quam quatuor menses superuixerit. Cumq; ista perquireret, qualiter ipsa venerabilis Mater nostra & Domina, de qua est sermo, meritis virginum beatarum, quæ iam canonizatæ essent, & sanguinẽ profide fudissent, posset ęquiparari, Dñs respondit: In primo anno Abbatiæ suæ sic volun-

luntatem suã vniuit mihi, & me cooperante in omnibus operibus probata est, quod meritis maxime coronatarum potuit coæquari. Sed nunc quantum superaddidit numerum annorum cum profectu virtutum, tãtum etiam ego addidi super gloriam meritorum. Vnde perpendat quilibet, quam præmutilanti gloria hæc electa Dei mater nostra benignissima sit coronata. ¶ Adueniente itaque die qui ab ipsa electa Dei tot iucundis desiderijs fuerat præoptatus, tanąque deuotis orationibus pręmunitus, quando agonizare cœpit, videbatur Dominus per se totus festiuus occurrere comitatus dextra leuaque beatissima matre sua, dilectoque discipulo Ioanne Euangelista. Post quos sequebatur innumerabilis multitudo vtriusque sexus totius cœlestis Curiæ, & specialiter virginum candidatarum exercitus: qui videbatur per diem illum, quo agonizauit, domum illam implere, admiscentes se inter congregationẽ nostrã, quę etiam per diẽ illum mansit ibidẽ, desolationem suã fletibus ac suspirijs deplangens, ac matris tam dilectæ transitum deuotis precibus Deo commendans: Dominus vero Iesus cum peruenisset ad lectulum dilectę suæ, tam dulci aspectu ipsi blandiri videbatur, quod exinde mortis amaritudo dignè potuit leniri. Et cum coram infirma in passione legeretur: Et inclinato capite emisit spiritum, Dominus Iesus super agonizantem inclinatus, ambabus manibus cor proprium aperiens, super eam expandit. Et cum tota congregatio esset in oratione, ista iterum dulciori affectu ducta, dixit ad Dñm: Eia, benignissime Iesu, propter indeficientem pietatem tuam, qua nobis tam amabilem matrẽ dedisti, cum eam nunc recipere disponas, quæ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

quæsumus, vt fletibus nostris ac suspirijs flexus in quantum possibilitas permittit, assimiles eam nunc matri tuę, exhibẽdo ipsi aliquid affectus illius, quę matri tuæ beatissimę exhibuisti de corpore exeũti. Ad quod Dominus pia miseratione commotus, videbatur matri suæ dicere: Dic mihi Domina mater, quid tibi suauius fuit in terris inter illa quæ tibi exhibui à corpore exeunti, quia ista rogat me, vt matri suæ similiter faciam. Tunc benignissima, misericordissima Virgo benigne respondit: In hoc fili mi magis delectabar, quôd tam securum refugium in vlnas tuas habui. Ad hoc Dominus respondit: hoc mater mea pro eo accepisti, quod toties dolorosis suspirijs passionem meam in terris recoluisti. Et subiunxit Dominus. Hoc meritum ista electa mea per hoc suppleat, quod per diem istum laboret toties cum grauamine trahendo flatum, quoties tu in terris traxisti suspiria pro recordatione meæ passionis. Vnde sic per diem illum agonizauit. Per moram autem diei illius ministrabatur ei de corde Domini, velut coram se aperto diuinæ pietatis quædam fruitio, tanquam exhorto delectantium florum, seu ex apotheca odoriferarum specierum. Singulis etiam momẽtis apparuerunt cœlestes spiritus de cœlo descendentes in terram, & respicientes ipsam decantabant pro eius inuitatione cũ dulcissima melodia hoc carmen: Veni, veni, veni, quia te expectant cœli delitiæ, Alleluia, Alleluia.

De

De pretiosa morte & gloria sanctæ Matris de gratia tunc viuentibus data, & intercessione eius pro conuentu suo.

CAPVT III.

DElitiosissima itaque hora instante, qua ille cœlestis sponsus altissimi Patris imperialis filius, dilectam suam post longa desideria egredientem de carcere mundi ad pausandum secum in thalamum amoris suscipere disponebat, appropinquans illi auditus est ab ista hæc verba mellifluæ blanditatis dicere ad eam. Ecce nunc tandem te Domino, Deo Patri meo cœlesti præsentabo: quasi diceret. Cum omnipotentia mea vsque ad hanc horam te ad amplius promerendum hic continuerit, tamen te desideratum thesaurum meum à carne soluẽdo mihi præsentabo. Quo dicto fœlix illa anima centupliciterque beata, carnis ergastulo derelicto & cum iubilo inęstimabilis suauitatis eleuata in illud vnice præexcellentissimum sacrarium, scilicet, cor Iesu suauissimum sibi tam fideliter largiter ac iucunde patefactum, sicut isti præcedenti die est demõstratũ, est recepta. Ibi quid senserit, quid viderit, quid audierit, quid ve beatitudinis affectu intraxerit, ex superabundantia diuinę pietatis, hęc anima quę speciali priuilegio tanto talique meruit vehiculo duci, quis mortalium æstimare potest? Quam mellifluus etiam floridi & delicati sponsi eã indulcissimis intimis suis deducẽtis blanditatibus, quamque læto tripudio, concomitantium Angelorum & Sanctorum multiplicatisque gaudijs suscipientium eam & in simul vniuersorum

vniuersorum festiuis laudibus glorificatio huius fœliciſsimæ animæ ſit peracta, cum nihil inde balbutire queat humana fragilitas, decet proinde, nos communiter cum cœli ciuibus, qui his gaudijs fœliciter interesse meruerunt, carmen iubilationis, cum gratiarum actione Deo authori omnium decantare. ¶ Dum igitur præfulgidus ille ſol, qui tam latè ſparſerat radios ſuos, à terra noſtra ſubductus eſſet & illa exigua guttula abyſſum ſuũ, vnde profluxerat, fœliciter repetiſſet, filiæ in tenebris deſſolationis derelictæ, per viam ſpei ad maternæ beatitudinis gloriam oculos fidei velut per tenuiſsimas rimas luſtrandam leuantes vberrimas lachrymas fundebant ex corde pro ablatione talis tamque benignæ matris, cui nec ſimilem viderant nec ſubſequentem ſperabant. Attamen intermixtis cęleſtibus gaudijs de maternæ gloriæ congratulatione altis vocibus laudes dederunt in cœlum, deſolationẽque ſuam pijſsimæ matris affectibus commendauerũt cum Reſponſorio (Surge Virgo & noſtras) iſta Virgine ſancta inchoante, quæ & eiſdem gaudijs familiarius meruit intereſſe. Sicque Corpus illud virgineum Chriſti Ieſu venerabile templum manibus virgineis in capellam eſt delatum, & ante altare ſtratum. Cumque tota congregatio ſe ſimul circa corpus proſtrauiſſet ad orandum, apparuit anima ipſius cum incredibili gloria & honore, ſtans in præſentia venerandæ Trinitatis, orans pro omnibus ſibi quondam cõmiſsis. ¶ Cũ verò cantaretur ea miſſa, & iſta deſſolationem ſuam coram Domino mœrens retractaret in oratione ſua, Dominus blandè ipſam conſolans, hoc dedit reſponſum: Nunquid non ego ſufficiens ſum in ea ſupplere, quic-

quicquid vobis abſtuli? Alicui probo domino in mundo creditur, ſi accepit bona militum ſuorum defuncto rum, quòd filiós ipſorũ nõ ſinet deperire: ergo magis credite mihi (qui ſum ipſa bonitas) quòd ſi in toto corde ad me cõuertimini: ego ipſe volo vobis eſſe totum quod quilibet veſtrum ſe doletin ea perdidiſſe. Illa igitur hora, qua, vt dictum eſt, Dominus ſuſcepit in ſe animam illam beatam, tam mellea pietate affectum eſt cor Ieſu ſuper vniuerſum mundum, quòd iſta Virgo (cui donatum eſt intelligere ſpiritualia) certo certius cognouit, quòd in latitudine totius orbis terrarum nulla petitio iuſta illa hora eſſet petita, quę non eſſet etiã obtenta à Domino. ¶ Sequenti deinde die, quo corpus fuit ſepeliendum ſub prima Miſſa, Dei famula tempore Offertorij obtulit pro anima eius, cor amantiſsimũ Ieſu Chriſti, ſicut illud in vnione humanitatis poſſedit repletum & perfectum in ommnibus bonis, quæ vnquam de illo corde in aliquod cor humanum profluxerunt. Quod cum faceret, apparuit Dominus recipiens hoc in ſimilitudine vaſculi ad formam cordis humani, quod impletum erat diuerſis delectabilibus xenijs pretioſis. Et cùm impoſuiſſet hoc in ſinum ſuũ, vocauit animam benignæ matris noſtræ ad ſe cum his verbis: Veni dilecta ad me, & diſpone bona tua, quæ à filiabus tuis tibi ſunt tranſmiſſa. Ad quod illa videbatur verſus faciem dilecti ſui, extenſa manu in ſinum Domini diligenter conſiderare, quid intus lateret. Et cùm inueniret in corde Ieſu digniſsimo perfectionem omnium virtutum omniumque bonorum, dixit: Eia amantiſsime Domine mi hoc conueniret Prioriſſæ, & hoc illi, & hoc iſti ſecundum quod in terris nouerat cuiuſli-

Mirabile dictu Sed illud potuit facere Dñs & voluit, quia ſic placitum illi fuit.

cuiuslibet necessitatem, quam tunc suppleri desiderabat ex abūdātia virtutum diuini cordis. Ad quòd Dominus eam amanter respiciens, benignè allocutus est, dicens: Accede ad me proprius electa mea. Respice nunc, sicut ego respicio. Per quod dabatur intelligi, quia hoc quod antea voluit amicis suis bona virtutum partiri, sicut in terris cognouit ipsas indigere, hoc erat humani affectus: sed per illum amplexum sic eam sibi vniuit Deus, quòd tunc aliter vellè non potuit, nisi sicut Deus, qui licet supra humanum sensum hominem diligat, dispensatiuè tamen permittit eis aliquos defectus inhærere. ¶ Hinc circa horam eleuationis Hostię sacrosanctæ, ista Virgo cum eadem hostia obtulit in meritum prædilectæ matris suæ defunctæ affectum filialis dilectionis illius, quem Cor Iesu Christi habuit erga dulcissimam matrem suam semper Virginem Mariam. Quod cùm fieret, filius Dei blandissimè dixit ad animam illam: Accede Virgo, quia volo tibi exhibere filialem affectum mei dulcissimi cordis. Tunc beata Virgo Mater Maria suscipiens animā illā inter amplexus suos, dúxit ad Dominum. Ad quam Dominus Iesus inclinatus, dedit illi aliqualiter prægustare suum filialem affectum. Quod cùm sæpius fieret ad plures Missas, tandem cùm benè. xx. missæ vel plures cantarentur, desiderabat aliquid maioris virtutis offerre in augmentum meritorum matris suæ tam prædilectæ. Vnde & obtulit illi filialem affectum, quem Christus Iesus habuit ad Deum Patrem in diuinitate, & ad Mariam matrem in humanitate, Hoc cùm faceret, filius Dei assurgens stabat ante patrem, & vocabat ad se animam defunctæ, dicens: Veni huc, quia nunc aliquid

maioris

maioris virtutis tibi est missum. Et cum illa iterum ducente matre Domini in sublime eleuaretur, ista quæ hoc vidit, dixit ad eam: Nunc te ô Domina Mater amplius videre non possum nec aliquid de meritis tuis vltra intelligere. Et illa: Benè tamen, inquit, me potes interrogare de his vnde cupis edoceri. Tunc ista bona Mater, cur non obtines nobis precibus apud Deum, quòd lachrymis obtinere possimus, quia nimis nocemus capitibus nostris tam vbertim eas pro amissione tui fundentes, cùm semper molestum fuerit tibi, quando nos ipsas indiscretè grauaremus? Cui illa respondit: Dominus meus tenerè me diligens, hoc dat mihi in gloriam & profectum, in quo cæteri paruum habent profectum. Nam pro discretione qua nimis solicitè studui vobis præesse, hoc mihi nunc donauit, quòd omnes lachrymas vestras quasi in aureo calice Domino meo offero. Vnde ipsius super effluentia pro singulis lachrymis reinfundit mihi riuulum suæ melleæ diuinitatis. Vnde ego dulciter decanto dilecto meo cantica gratiarum actionis pro filiabus meis & alijs à quibus sunt fusæ. Et cùm ista perquireret, vtrum hoc fieret solummodo de illis lachrymis, quæ funderentur ob honorem Dei, quia ex decessu illius timeretur religionis defectus, illa respondit: Ad omnes lachrymas, quæ etiam solo affectu pietatis funduntur, fit istud: sed ad istas quæ fluunt pro honore Dei, vt dixisti, pro illis ipse Christus dat mecum gratiarum actiones. Et hoc tanto iucundius mihi cedit, quanto creator distat à creatura. ¶ Hinc proprio nomine istam vocans, dicebat: De te filia mea specialè remunerationē accepi á Deo,

pro eo quòd fideliter & affectuosè promoui te ad laudem Dei in ista causa, quam nosti. ¶ Ad benedictionẽ verò finientem vnam Missam videbatur ipsa benedicta mater nostra ante thronum semper venerandæ Trinitatis stare & petere, dicens: O dator munerum, dono tuę pietatis concede hanc gratiam defunctis ossibus meis, vt quoties filię meę ad sepulchrum meum venientes suas mihi desolationes seu deffectus conqueruntur, aliqualiter matrem suam me esse, per experiẽtiam consolationis recognoscant. Quibus verbis benignissimus Deus piè annuens, ex diuina omnipotentia, sapientia, & benignitate cuilibet personæ dedit benedictionem sigillatim. Cùm verò in sepulchrum posita esset illa beata & verè benedicta Mater ad confirmandam hãc benedictionem singulis vicibus, cùm terra iaceretur super venerabile corpus, Dominus extensa manu videbatur facere signum Crucis super corpus. Vltimo autem, cùm tota terra congesta esset, Mater Domini, Virgo Maria delicata manu sua etiam signum Crucis fecit super sepulchrum, quasi ad imprimendum sigillum in testimonium, quòd Dominus tale donum præstiterit defunctæ. ¶ Post sepulturam, verò dum inchoaretur responsorium, Regnum mundi; tanta gloria & exultatio apparuit in cœlo, quod inter hæc apparuit chorea virginum speciosissimarum, quas præcedebat illa, cuius exequiæ agebãtur, delicatissimo gestu prę ferens, in manu sua cãdens quoddam lilium cum vernantia florum diuersorum: altera verò manu proximè post se ducens illas virgines, quæ de numero Congregationis sibi commissæ fuerant iam glorificatæ. Post quas etiam sequebantur

bantur cæteræ virgines cœli. Et cùm taliter in gloria & exultatione ineffabili peruenissent ante thronum Dei, in illo verbo, scilicet, quem vidi, videbatur Deus Pater huic, quæ præcedebat, noua dona præstare. In illo quoque verbo, quem amaui, similia ipsi præbere videbatur Filius Dei. Et in illo verbo, in quem credidi, Spiritus Sanctus idem præstitit. Post hæc dum cantaretur Respons. Libera me Domine: videbatur alia chorea in cœlo, in qua lætabantur illæ animæ, quæ isto die per missas & orationes pro ista factas & etiã per merita ipsius, cœlestia petierunt. Inter quas specialius cognoscebatur anima cuiusdam conuersi ad claustrum, qui aliquantulum negligens in spiritualibus iudicabatur fuisse, & meritis istius, scilicet, gloriosæ Matris nostræ, fuerat multum consolatus. ¶ In tricesimo autem die apparuit iterum huic Virgini inclyta & beata Mater, tam mirabili varietate adornata, quòd quasi parum reputari poterat, quicquid antea monstratum fuerat. In qua splenduit omne meritum, quôd à pietate Dei acceperat pro eo, quôd ex graui mole sui corporis grauamen habuerat in hac vita. Apparuit etiam aureus liber mirificè ornatus ante thronum, in qua scripta videbatur omnis doctrina, quã monstrauerat subditis suis in terris: & quę in eo adhuc scriberetur ad meritum ipsius, quã docũque aliquis profecerit ex verbis ipsius siue exemplis. Et cùm ista, quæ hæc vidit, requireret; quid specialis meriti haberet de dextra illa, in qua magis passa fuerit, respondit: Dilectum meum cum ea suauiter amplector. Et hoc est cordi meo inæstimabilis iucunditas, quòd ipse amantissimus Iesus dignatur eam habere quasi

re quasi protorque. Apparuit enim tota pars dextra miro decore quasi gemmis ornata. Per dextrum enim ornatum notabatur meritum, quod acceperat pro infirmitate. Per sinistrum verò decorem, notabatur meritum quod acceperat pro eo quod voluntas ipsius cõcordabat cum diuiuina voluntate. Vnde de vna parte in aliam transmittebantur radij ludentes in simul sicut cùm sol ludit in aqua. Tuncq; amanter respiciẽs animam dixit Dñs. Verè bene fuit expensum, quòd eũ tanta gratitudine est repẽsum: Hinc illa procidens ante thronum gloriæ gratias egit Deo pro fidelitate subditarũ suarũ, in hæc verba: Laus æterna, immensa, & incõmutabilis, sic tibi dulcissime Deus meus pro omnibus beneficijs tuis: & benedictum sit tẽpus illud, in quo me præparasti ad suscipiendũ hunc tã saluberrimũ ac tã suauissimũ fructum. Et subiunxit: Eia Deus vitę meę, tu responde eis pro me. Ad quod Dominus: Ego, inquit, firmabo oculos misericordiæ meæ super eas. Et sic videbatur Dominus sanctissima manu sua facere duas cruces, cum quibus vnicuique de congregatione gratiam boni exempli dabat, foris in operatione, & intentionem diuini amoris intus in corde.

De alijs sanctimonialibus quæ post obitum nonnullæ dum adhuc viueret S. Gertrudis, nonnullæ autem post eius obitum sanctitate floruerunt, quod reuelationibus diuinis compertum fuit.

CAPVT IIII.

DVodecimo igitur die post obitum beatæ memoriæ Dominæ Gertrudis benignissimæ Abbatissæ

tissæ obijt etiam alia persona de relictis filiabus eius: cuius transitus addidit congregationi dolorem super dolorem, quia extitit tam Deo quàm hominibus multum amabilis, tum propter gloriam innocentissimę puritatis & magnæ deuotionis, tum propter morum mirabilem suauitatem, & ad omnes miræ dulcedinis sodalitatem. Post cuius mortem ista etiam nomine Gertrudis eiusdem monasterij Religiosa, cum mœrore dixit ad Dominum: Eia amantissime Domine, quare tam subito eam à nobis assumpsisti? Ad quod Dominus: Dum celebrarentur exequiæ dilectæ mihi Gertrudis Abbatissę, ego delectatus intentissima deuotione congregationis, quasi descendi, vt pascerer inter lilia. Et cùm viderem illud lilium oculis meis valdè placitũ, misi in illud manum. Et cùm illud tenerem iam per xj. dies inter digitos meos ad fragendum, ex ipsa ægritudine creuit & conualuit in admirabilem odorem simul & decorem. Vnde hunc eam mihi assumpsi, & delector in ea. Et cùm ad eleuationem Hostiæ ista offerret pro ea cum sororia fidelitate omnem fidelitatem cordis Iesu Christi, vidit ipsam altiori gradu eleuari tanquam in sublimiorem dignitatem statueretur, & fulgentioribus vestimentis indueretur, & glorioſioribus ministris honoraretur. Et hoc ipsum videbatur, quoties eandem oblationem fecit pro ea. ¶ Hinc cùm requireret à Domino, vnde hoc fuisset, quòd eadem Virgo (dum in extremis laboraret) tam formam quàm sonum pauentis prætulisset, tale accepit responsum: Mea nimia fidelitas hoc ipsi intulit. Nam cùm ante aliquot dies in eadem infirmitate per preces tuas obtinere desideraſſet, vt ipsam

sam post mortem absque impedimento ad me susciperem, & à te promissum meum suscipiens, fideliter hoc crederet: ego considerans confidentiam ipsius, delectatus sum ipsi magis benefacere. Et cùm iuuenilis ætas raro sit plenè purgata, etiam à leuioribus negligentijs, vt est delectari in non valdè necessarijs & similibus: & ista à talibus purganda esset per dolorem infirmitatis, cùm eam iam ad gloriam reuocarem, non sum passus talem dolorem tam patienter perlatum nõ plenè ipsi in æternam cedere gloriam. Vnde permisi eam tunc aspectu dæmonis terreri, vt hoc esset sibi pro omni purgamento, & alia omnia, quibus purgata fuerat, in meritum sibi cederent æternæ gloriæ. Tunc ista: Vbi interim tu spes afflictorum eras? Respondit Dominus: Ad sinistram ipsius absconderam me, sed statim, vt purgata fuit, præsentaui me illi, & assumpsi eam mecum ad requiem & gloriam sempiternam.

SCOL. Ecce quàm nimis formidanda mortis hora, quando & leuia iuuentutis peccata venialia, Deus in memoriam reuocat: & sanctimonialem Virginem sanctissimam, post tot annos, post tot vigilias, ieiunia, & preces, pauidam terrore concutit, & nimia formidine, atque aspectu dæmonis. Et quidem tantæ rei magnitudo, quanta est æterna salus debet, hoc efficere in omnibus hominibus debet, vt nunquam sibi satis cauisse existiment: & peccatorum odium, nempe tam turpis rei, si verum est odium, hoc quoque requirit: vt ea etiam condonata, nos tamen vltro vindicemus: & quasi hostes, qui tantopere nocuerunt, pœnis voluntarijs puniamus. Est enim in hoc genere valde consideran-

derandum quod Gregorius ait. Nullum peccatum Dominus inultum relaxat: aut enim nos flendo insequimur: ut ipse indicando reseruat. Atque idem alibi, hoc etiam illo Sacræ Scripturæ testimonio confirmat, vbi B. Iob Domino loquitur: sciens, inquit, quod non parceres delinquenti. Delinquenti Dominus non parcit, quia delictum sine vltione non deserit. Aut enim ipsi hoc homo in se pœnitens punit. Nequaquam igitur peccato parcitur, quia nullatenus sine vindicta laxatur. Ex quibus planè patet quantis pœnitentiæ fructibus, & virtutum meritis illam mortis horrendam sententiam oporteat præcauere. Greg. 4. Mor. c. 7. Greg. 9. Mor. c. 17.

De obitu alterius sanctimonialis eiusdem monasterij, Et quomodo purgata est à nonnullis negligentijs: & postea in cœlum recepta.

CAPVT V.

POst hanc migrauit quædam puella, quæ ab infantia Matris Saluatoris nostri specialiter fuerat deuota. Hæc igitur cum stadio laboris consummato ad brauium æternæ remunerationis vocaretur, omnibus Ecclesiasticis sacramentis deuotissimè præparata agonizans, manibus iam penè præmortuis, ipsa accepit imaginem crucifixi, & tam mellifluis verbis sacrosancta vulnera salutauit, gratias egit, & adorauit, ac dulcissima singulis impressit oscula. quod mirificè circumstantes ad compunctionem prouocaret. Et postquam diuersis oratiunculis ad eius vulnera peccatorum in-

dulgentiam deffectuum suppletionem, & exitus sui tuitionem, à Domino beatissimaque Virgine Maria atque á sanctis Angelis omnibusque sanctis postulasset, tandem quasi fessa per breuissimam horam repausans fideliter obdormiuit in Domino. Et cum congregatio se pro remedio animæ eius dedisset in orationem, apparuit huic Dominus Iesus tenens animam defunctæ inter brachia sua sic alloquebatur. Agnoscis ne me filia mea? Et cum ista, quæ hæc vidit, exoraret Dñm, vt speciali remuneratione retribueret illi humilitatem illam, qua libẽter sibi & etiam alijs quas credidit Deo magis placere, seruierat: vt ipsorum gratiam participaret: Dominus præbuit ipsi defunctæ cor suum deificatum cum his verbis: Bibe nunc pleno poculo ex me, quod in terris sitisti. ¶ Sequẽti autem die sub Missa apparuit defunctæ anima, quasi recũbẽs in sinu Dñi. Et Regina cœli, mater Dñi, etiã videbatur adesse & præbere illi gaudia & merita sua. Et specialiter dum Conuẽtus legeret pro ea psalterium distinctum cum Aue Maria ad singula verba, videbatur mater Dñi ipsi animæ xenia porrigere, quæ ipsa velut in meritum susceperit. Cum eadem verba recitarentur à Conuentu, tũc ista discere cupiens, requisiuit a Domino quid anima illius defunctæ ex humana fragilitate contraxisset, quod ipsa maxime in ea purgandum iudicasset, antequã egrederetur de corpore. Cui respondit Dominus. Hoc, quod aliquantulum complacebat sibi in suo singulari sensu. Quod etiam purgaui in illa per hoc, quod obijt priusquam conuentus communem orationẽ pro ea persoluisset. Nam hoc ipsa valde anxie tulit, timens sibi multum obesse quod suffragia orationum conuentus

Vide S. Greg. 3. dialog c. 46. 47. vbi dolentem animam consolatione plenã tradit.

uentus sibi videbat deesse. Et per hoc purgabatur ab hoc defectu. Et cum ista diceret, Domine non potuit hoc purgari per cordis contritionem, cum peteret à te in exitu suo indulgentiam omnium peccatorum? Respondit Dominus. Ideo per talem generalem contritionem non potuit purgari, quia aliquantulum in suo sensu permansit, non plene consentiens illis quæ eam docebãt. Et sic oportebat eam cum grauamine purgari. Et subiunxit Dominus. Adhuc pro vna causa purgari debuit, scilicet, quod quandoque neglexit gratiam confessionis. Sed hoc pietas mea relaxauit propter præsentiam amicorum meorum atque suorum curam eius gerentium, & cum solo grauamine, quo in die exitus sui coacta confitebatur, dimisi ipsi totam culpam, quam in hoc habuit.

SCOL. Quantam vim habeat fraterna charitas, & in monasterijs fratrum oratio pro ijs, qui iam iam morti appropinquant, cum experientia quotidiana doceat, tum præterea liquido patet ex hoc facto; & ex illo, quod Gregorius narrat (instar aliorum omnium) de puero Theodoro, qui in eius monasterio Romæ susceperit habitum, adeóque perdite vixit, vt non solum bona facere, sed etiam audire non posset. Tempore pestis, inquit, in inguine percussus perductus est ad mortẽ. Cumq; extremũ spiritũ ageret, cõuenerunt fratres, vt egressum illius orando protegerent. Iã corpus eius ab extrema parte erat præmortuũ: in solo tantum pectore vitalis adhuc calor anhelabat. Cuncti autem fratres tanto pro eo cœperunt enixius orare quanto eum iam videbant sub celeritate discedere. Tunc repente cœpit eisdem fratribus assistentibus clamare, & cum magnis vo-

Greg. 4. dial. ca. 7. & in homil.

nis vocibus orationes eorum interrumpere, dicens. Recedite, recedite: ecce draconi ad deuorandum datus sum: qui propter vestram præsentiam deuorare me non potest. Caput meum iam suo ore absorbuit: date locum, vt me amplius nõ cruciet, sed faciat quod facturus est. Tunc fratres cœperunt ei dicere. Quid est quod loqueris frater? Signum tibi sanctæ Crucis imprime. Respondit ille, volo me signare, sed non possum quia fœtnis huius draconis premor. Cumque hoc fratres audissent, prostrati in terram, cum lachrymis cœperunt pro ereptione illius vehementer orare. Et ecce subito cœpit eger clamare dicens. Gratias Deo: ecce draco, qui me ad deuorandum acceperat, fugit: orationibus vestris expulsus, stare non potuit. Pro peccatis meis modo intercedite, quia conuerti paratus sum, & secularem vitam funditus relinquere. Homo ergo qui iam ab extrema corporis parte, fuerat præmortuus, reseruatus ad vitam, toto corde ad Deum conuersus est. Et post quam mutatus mente, diu est flagellis astrictus, tunc eius anima carne soluta est.

¶Sub Missa vero dum cantaretur in Offertorio Hostias ac preces, Dominus videbatur eleuare dexteram suam, & exinde mira facta est claritas, quasi totũ cœlum illuminaretur, & specialiter illa anima (quæ apparuit sedere in sinu Domini) mirifice illustrabatur, & accedentes omnes sancti secundum dignitatem chororum obtulerunt merita sua in sinum Christi Iesu, in suppletionem meritorum animæ illius. Et hoc intellexit ideo fieri, quia anima illa viuens ad huc in corpore hoc solebat orare, vt fieret pro animabus defunctorum. Cum igitur omnes sancti sese illi valde amica

amicabiliter exhiberent, specialiter tamen virgines quasi collegæ suæ suauissima exhibitione ipsi blandiebantur. Ad eleuationem autem hostiæ, videbatur filius Dei præbere illi corpus suum in specie agniculi immaculati: quem cum ipsa supplex adoraret, videbatur: quasi nouum recipere gaudium in cognitione diuinitatis. Tunc ista admonuit eam, vt oraret pro sibi commissis. Quæ respondit: Ego oro pro eis, sed nihil possum velle quam quod video velle amantissimum Dominum meum. Tunc ista: Non prodest tunc illis, quod sperant in tuam orationem? Respondit. Prodest plurimum quia Dominus videns earum desiderium dat nobis orare pro illis. Et ista. Potest ne aliquid specialius orari pro specialibus amicis tuis, quæ te non rogauerunt? Et illa. Dominus noster ex naturali pietate sua eis magis benefacit propter nos. Tunc ista. Ora tamen nunc specialius pro sacerdote illo, qui iam pro te communicat. Et illa. Ipse duplicatum lucrum mihi reportabit. Quia sicut Dominus ab eo suscipit & in me refundit salutem; sic hoc idem à me refundetur in ipsum etiam meo addancto: sicut aurum distinctis coloribus magis gratum apparet. Tunc ista. Verbis tuis mihi videris affirmare, quod fructuosius sit celebrare Missam pro defunctis, quam aliam. Ad quod illa, Propter charitatem, inquit (qua animas cum illa iuuat) est fructuosius, quam si aliam Missam solummodo propter debitum sacerdotij celebraret. Si vero ex commotione cordis fertur in Deum, & sic celebrat, hoc est fructuosissimũ. Et ista. Vnde hęc omnia, nosti cũ nimis simplicẽ sensum habueris in corpore? Illa respondit. Inde habeo de quo Augustinus dicit. Deum semel inspe-

inſpexiſſe, eſt omnia didiciſſe. ¶Item alia vice videns eam in magna gloria veſtibus rubeis decoratam, perquiſiuit à Domino vnde hoc illi eſſet. Reſpondit Dominus. Ego ſicut per te ſibi promiſeram, veſtiui eam paſſione mea, pro eo quod cum magnum deffectum cordis pateretur, non tamen ſubtraxit ſeá communibus laboribus ordinis. Et quando in talibus vltra vires laborabat, non faciebat inde magnam querimoniam cum impatientia. Et adiunxit Dns. Pro eo etiam quod in infirmitate ſua aliquos ſuſtinuit deffectus, dedi ſpeciale illi delectationem glorię. Pro eo autem quod grauiorem pœnam pertulit in vno brachio, cum tantæ beatitudinis gloria me amplexatur, quod centies maiora ſe pertuliſſe optaret. ¶Videbantur præterea quædam animæ quaſi flectentes genu ſedere ante eam, quæ erãt liberatæ per orationes, quæ pro ea erãt facturæ, ſupra id quod indigebat. Et iſta perquiret ab ea, ſi congregatio aliquod auxilium haberet ex eo, quod ex ipſis iam plures in cœlum eſſent receptæ: illa reſpondit. Magnum vobis inde ſuffragium eſt, quia Dominus propter vnamquamque noſtrum beneficia ſua erga vos multiplicat.

De obitu, patientia, deuotione, ac præparatione ad mortem alterius ſancti monialis eiuſdem monaſterij.

CAPVT VI.

DVm fœlicis memoriæ Domina M. cantrix noſtra deuotiſsima ægrotaret ad mortem bonis operibus

imo Deo plena, ferê ante menſem obitus ſui ſolito moræ ſuæ deuotionis & bonæ voluntatis iam lecto decumbens, memoria mortis, quam ipſa compoſuerat, celebrare ſtuduit. Cumque in die Dominico, quo per ſacratiſsimi corporis & ſanguinis Chriſti ſuſceptionem extremam horam expirationis ſuæ diuinæ miſericordiæ committeret, iſta pro ea oraret cognouit in ſpiritu, quod Dominus animam ipſius totam ſua diuina virtute ſibi intraxit & poſt moram eam corpuſculo reinſpirauit, ad tempus iterum ibi moraturam. Tunc iſta ait ad Dominum. Ad quid Domine adhuc eam in terris morari vis? Ad hoc (inquit Dominus) vt perficiam in ea opus, quod diuina diſpenſatione mea in diebus iſtis operandum præordinaui. Et ad hoc ipſa triplex mihi miniſterium exhibebit, ſcilicet, quietem humilitatis, menſam patientiæ, ac luſum virtutum. Id eſt: In omnibus quæ videt vel audit ab aliquo, ſemper ſe humiliando reputat indignam ac omnibus viliorem. Per quod exhibet mihi ſatis delitioſam quietẽ in corde & anima ſua. Secũdo in omnibus infirmitatibus, & tribulationibus ſuis gaudens, patientiã amplexatur & libẽter pro amore meo omnia grauamina ſua ſuffert: Tertio per diuerſarũ virtutũ exercitationẽ. Alia vice cõmunicatura cũ iſta interrogaret Dñm, quid operatur cũ ea: intellexit quòd quanuis diuerſis grauaminibus & continuis doloribus vexaretur: tamen de pietate Domini cõfidens, omnia ſibi ex diuina miſericordia prouenire credebat ad ſalutẽ: ſemper gratias Deo agẽs, eiuſque paternæ prouidentiæ omnia ſua fiduciaſiter committens. Cumque iam ad extrema acceleraret & ſingulis diebus circa veſperũ intolerabili cruciaretur

cordis

cordis dolore quadam vice circunſtantes ſorores dolo ri eius amariſsimo compatientes, benigne cõſolabatur dicens: Eia nolite flere neque contriſtari propter me chariſsimæ, quia ego tantum veſtræ deſolationi condo leo, quod ſi eſſet voluntas noſtri dulciſsimi amatoris: ego ſemper viuere vellem in his pœnis, vt poſſem veſtra in omnibus eſſe conſolatrix. Et cum vice quadam inſtantius compelleretur precibus quarundam, vt ſumeret medicinam ad ſedãdum dolorem, vt ſperabant, & ipſa (licet inuita) tamen benigne conſentiret: & ſtatim poſt ſumptã medicinã grauiorẽ dolorẽ incurreret & iſta ſequẽti die exoraret Dñm, quatenus ipſi infirmæ talẽ benignitatẽ recõpenſaret: reſpõdit Dñs. Ego ex dolore illo, quem dilecta mea contraxit, dum propter preces aliorum benigne ſumpſit medicinam) confeci ſaluberrimum rẽmedium. ¶ In penultima vero Dominica, ſcilicet. Si iniquitates, cum vltimo ante obitum ſuũ communicaret: iſta pro ea orãs inſpirata eſt à Domino, vt ipſam electam ſuam commoneret, vt ad ſuſcipiendum ſacrę vnctionis Sacramentum ſe prępararet. Nam poſt ſuſceptionem illius ſalutiferi Sacramẽti ipſe cuſtos diligentiſsimus amicorum ſuorum in ſinu ſuo eam ab omni macula cuſtodire vellet immunem, ſicut pictor ſummo ſtudio conſeruat imaginem nouiter depictam, ne aliquo puluere obfuſcetur. Hæc cum iſta ipſi infirmæ diceret, ipſa: vt erat in omnibus ſemper prælatis ſuis ſubiecta, humiliter hoc commiſit eorum beneplacito & diuinæ prouidentiæ, quæ nunquam in ſe ſperantes derelinquit. Prælati vero cum ipſam in tanta reuerentia haberent, quôd non dubitarent ipſam optime præſcire tempus, quod Domino placeret, vt vnctionis Sacramentum ſuſciperet, viderentque quod hoc ſerioſe non expoſceret, ipſa die ſacrã Vnctionem diſtulerũt. Dominus autem verificans illud Euangelicum: Cœlum & terra tranſibunt, verba autem mea non tranſibunt: verbum quod fecerat ad electam ſuam, tali teſtimonio comprobauit. Nam ante Matutinas ſecundæ feriæ ipſa beata M. tam repentinis cœpit doloribus vexari, quod certiſsime putabatur agonizare. Tunc confeſtim conuocati ſunt ſacerdotes, & ipſa Vnctionis percepit Sacramentum. Sicq; contigit, vt quanuis non ipſo die: tamen ante ortum ſequentis diei inũgeretur. Cumque iſta pro ea oraret, intellexit quod dum oculi infirmæ per ſacerdotem inungerentur, amantiſsimus Dominus cum quodam diuiniſplendoris radio ad ipſam dignantiſsimè conuertens, donauit illi cum ipſo ſplẽdore lumen animæ. Et hoc meruit, pro eo quôd ſe erga omnes homines ſemper piam & beneuolam charitatiuo exhibuit affectu. Similiter cùm inungerentur cætera membra, ad ſingula Dominus donabat illi ſanctiſsimorum membrorum ſuorum perfectiſsimam operationem. Ad vnctionem verò oris, ipſe ardentiſsimus animæ zelator ſe dignantiſsimè ad porrigendum ori ſponſæ ſuæ oſculũm vincẽs mellis poculum coaptauit, cum quo & omnem fructum ſanctiſsimi oris ſui contulit ipſi.

Gertrudis

SCOL. Quoniam huic Sacræ Virgini ad modum familiare eſt, à Chriſto Domino eius caſtiſsimo ſponſo, inter ſpirituales amplexus, & colloquia diuina ſæpius oſculari: ſemel de hoc lectorem admonitum eſſe volumus: & cautum ad omnem huius libri, & aſſiduam lectionem. Nam

(vt

Universidad de Deusto
Biblioteca

(vt Apostolus ait) animalis homo non percipit quæ Dei sunt: qui præter corpus neque aliud sapit, neq; aliud curat: idcirco statim, & semel profanum vulgus carnale, crassũ animale, arcemus ab hoc sermone, atque lectione huius libri, nisi vellit eam priorem exuere mentem: & parentes imperio Christi, non mittimus margaritas ante porcos, neque damus sancta canibus, quibus contingit non pro feritate, sed pro consuetudine latrare: ne deliramenta fœtida & lasciuos veneris aut cupidinis sermones legere, audire ve sibi existimẽt. Alloquimur hominem spiritualem, qui non spiritum huius mundi, sed qui ex Deo sit acceperit: cuius ductu spiritualia verba huius libri, & reuelationes spiritualibus Scripturæ Sacræ, atque Sanctorum verbis conformia

Matth.

Origenès in Cãticorũ

possit comparare. Aiunt, inquit Origenes, obseruari apud Hebræos, quod nisi quis ad ætatem perfectam maturamque peruenerit, librum Canticorum, ne in manibus quidem tenere permittitur. Cum itaque idem sensus, eadem verba, iidem castissimi amores inter Christum, & animam iusti, maxime verò huius immaculatæ virginis Gertrudis, videãtur: eos procul ab huius lectione abhorremus, quibus ait Paulus nolite pueri effici sensibus.

Igitur cum ex omnium SS. Patrum vnanimi sententia, & interpretatione, atque Ecclesiæ traditione compertum sit, Canticum canticorum Salomonis esse carmen epithalamium & nuptiale: quo præcipuè Incarnatio verbi diuini sit ænigmatica, mixtisque allegorijs adumbrata: & rerum varietate nimis eleganter depicta in modum dramatis (como en vna ensalada de poesia diuina) omnium ordinum personas habet, & graues casus, & fœlices successus: & quotidianam vitam belle exprimit, iterum prospera & tristia quæ coniugibus accidere solent, quãtum per epitha-

epithalamij decorem licet (si externum tãtum literæ corticẽ, & amore Grãmaticum spectes) at spiritualis historia, & verissima quæ hoc sacro volumine, ad ps similitudinibus cõtecta est, & sensus allegoricus, qui & ipse literalis est, & à Spiritu Sãcto de nuptijs Christi & Ecclesiæ reliquisq; mysterijs Euãgelicis est institutus: non autẽ de his tantũ, sed etiã de nuptijs, & amore diuino inter Christũ, & electorũ suorũ animas: ita, vt tropologicè etiã describat charitatẽ Dei, qua prædestinatos & iustos suos prosequitur, quos amoris vinculis associat sibi, gaudijs reficit spiritualibus, ceu vera & sanctissima sui mystici corporis mẽbra; ita, vt illa Cantica possint etiam vnicuique animæ iustæ maximè autem perfectis adaptari, vt Sanctus Gregorius, inquit. Non igitur erit ineptum, neque audax nimiũ, aut inuerecundum in hac Sacra Virgine, neque quod aures castissimas, & pias offendat, si dicat se à Christo spõso toties osculari & suauiari: quãdoquidẽ & quæuis anima sancta charitatis & amoris diuini succẽsa, primis illis statim verbis: ab Spiritu Sãcto introducitur sic exorsa: osculetur me, osculo oris sui? Vbi non irridenda est (inquit Gregorius) sacra descriptio, sed considerãda misericordia Dei: in hoc etiam amplior, quia dum membra corporis nominat (oscula, vbera, genæ, femora) sic ad amorem nos vocat. Notemus quidem quàm mirabiliter, quàm misericorditer nobiscum operatur: qui, vt nos ad amplexus sacri amoris accendat, vsque ad turpis amoris nostri vbera se inclinat. Sed vnde se loquendo humiliat, inde nos intellectu exaltat: quia ex sermonibus huius amoris discimus, qua virtute in diuinitatis amore ferueamus. Debemus in verbis exterioribus corporis, quidquid interius est quærere: & loquentes de his, extra corpus fieri. Debemus ad nuptias spõsi & sponsæ

Prolog.

Greg. in prologo Cantici Cantic.

sponsæ cum intellectu charitatis, id est, cum veste nuptiali venire: ne si ista careamus, ab hoc conuiuio, in exteriores tenebras, id est, in cæcitatem ignorantiæ repellamur. Quibus

Bern. serm. 7 in Cantica.

D. Gregorij verbis, sunt similia, quæ tradit Bernardus. Non sunt inuenta, inquit, æque dulcia nomina quibus Verbi animæque dulces adinuicem exprimerentur affectus, quemadmodum sponsus & sponsa: quippe quibus omnia communia sunt, nihil proprium, nihil à se diuisum habentibus. Vna vtriusque hæreditas, vna domus, vna mensa, vnus thorus, vna etiam caro. Si ergò amare specialiter principaliterque conuenit sponsis, non immerito sponsæ nomine censetur anima, quæ amat. Amat autem quæ osculum petit. Non petit libertatem, non mercedem, non hæreditatem, non denique vel doctrinam, sed osculum. More planè castissimæ sponsæ, ac sacrum spirantis amorem nec omnino volentis flamam dissimulare quam patitur. Itaque iuxta horum, & aliorum sanctorum sensum, hæc sanctæ Gertrudis oscula nihil sunt aliud, quàm animæ spirantis Christum suauiter, & Christi redamantis Virginem castissimam aperta signa: & (vt B. Rupertus Abbas, accommodans illa verba osculetur me osculo oris sui, beatæ Dei genitrici tanquam animarum Sanctarum exemplari ait) esse dictum animæ, vel cordis iubilantis, in ipso experimento suauitatis inenarrabilis.

Rupert. Abb. in c. 1. Canti.

Vult enim animarum sponsus Christus, dulcedinem & suauitatē rerum cœlestiū eas experiri, quarū cognitione, contemplatione, atque experimento, voluptates humanas, & terrena cuncta fastidiant, & spernant. Nam amor amori quid præstat humanæ voluptati, diuina quid interest? Christum sine modo amare, is modus est.

Humanarum

Humanarum rerum amor, si modum teneat, friget, & alget: si modum excedat extrema dementia est, & ratio nem obruit. Christi voluptatibus absorta mens, sibi maxime constat, maxime sobria est, atque diuina cuadit: terrenis autem, ebria delitijs, omnino diffluit, furit, brutescit. Humanæ voluptates, exquisito sensu prædictis, putent suoque fœtore offendunt, & dolorem assiduum habent comitem: diuinas citra dolorem animæ sanctæ satis excipiunt, quæ suauissime olent, oblectant, & beatitudinem ipsam pene referre videntur. Nam quanto animus corpore & animi obiectum corporis obiecto perfectius est, tanto animæ delitiæ atque diuina oscula & Christi contactus humanas delitias superant: & ita superant, vt animum ipsum, extra corpus raptum in Deum transferant. Contra vero corporales delitiæ, quæ animum occuparunt, intra corpus ipsum immersum absorbent: & in belluinam pene naturam, quæ tota corporea est, degenerare cogunt. Denique (quod Gregorius inquit) in his appetitus placet, experientia displicet. In illis (nempe diuinis) appetitus placet: experientia magis placet. Illud namque miserrimum est in voluptatibus humanis, quæ quo maiores atque longiores sunt, tanto magis animi lumen extinguunt. At, solæ delitiæ, oscula, & Christi oblectamenta, omnis doloris & sunt expertia, & eorum sensus, quo maior est, tanto nostrum magis delectat, & perficit animum. Cum igitur assiduo B. Gertrudis in Christum amore, colloquio, & contemplatione, incredibilem & assiduam experta fuerit delectationem: idcirco toties dicitur in his libris, eam ab ipso exosculari, & suauiari, quo significat, quàm dulcis est Deus animæ.

Bern. initio de diligendo Deum.

¶Dum verò in Litania legeretur: Omnes sancti Seraphim & Cherubim orate pro ea, vidit quòd ipsa Angelorum agmina cum maximo tripudio velut ab inuicem sedentes, locum inter se congruentissimum ipsi electæ Dei præbuerunt: dignam censentes, quæ in terris angelicâ duxerat vitam, per virgineę conuersationis sanctimoniâ. Cumq; singuli Sanctorũ in Litania nominarentur, quilibet eorũ cũ ingenti gaudio merita sua in specie pretiosorũ xeniorũ in sinum Dñi offerebant: vt ea in augmentũ gaudij & gloriæ suæ dilectæ donaret. ¶ Peracta verò vnctione, Dñs eam in amplexus amantissimè suscipiens, sic per biduũ sustentabat, vt vulnus dulciflui cordis sui ori infirmæ pateret, à quo omnẽ flatum, quẽ spirabat, trahere, & iterum in idem cor dulcissimum emittere videbatur. ¶ Appropinquante autem iucundissimo tempore beatissimi transitus ipsius (quo post diuersarum infirmitatum laborem somnum perpetuæ quietis imperturbabilem Dñs electæ suæ donare proposuit) feria quarta, in vigilia, scilicet sanctæ Elisabeth, ante nonam cœpit eui dẽter agonizare. Cũque conuentus summa cũ deuotione conuenisset, & prædictæ sibi in Christo consororis suæ exitum præstolando, cum orationibus consuetis, præmuniret, hæc ardentiori ducta desiderio vidit animam ipsius in specie cuiusdam puellæ valdè delicatæ coram Domino stantem, & omnem flatum, quem spirabat, per vulnus sanctissimi lateris cordi ipsius mellifluo immittere. Et hoc intellexit ex eo esse, quòd ipsa beata infirma, Deo donante, deuotam intentionem feruensque desideriũ, tunc specialius habebat pro omnibus, tã viuis, quã defunctis, quibus omnibus Dominus

nus suę beneficia gratię largè diffudit. ¶ Cùm verò legeretur Antiphona: Salue Regina: in illo verbo, Eia ergo aduocata nostra, electa Dei infirma Matrem Virginem blandè alloquens, commendauit ipsi consorores suas, quas in proximo erat relictura: orans, vt eas causa sui in maiorem susciperet affectum. Et sicut ipsa, quoad vixit, quantum poterat, se omnibus præbuerat beneuolam & paratam aduocatam: ita ipsa mater misericordiæ nunc post obitum eius dignaretur secũ apud suum filium esse interuentrix & aduocata cõgregationis nostræ. Ad quod intemerata Virgo se paratissimã exhibuit, extentisque manibus suis delicatis ad manus infirmæ curam congregationis sibi commissæ, quasi de manu eius suscepit. Hinc cùm legeretur oratiuncula, Aue Iesu Christe, in illo verbo, via dulcis, videbatur Dominus Iesus sponsus animæ sponsæ suæ viam delinire, vt eo suauius & delicatius eam attraheret sibi. Sicque tota die illa in agone iacens, nihil aliud dicebat, quàm, Iesu bone, Iesu bone: apertissimè demonstrans, quis medullitus sibi infixus erat in corde, cuius nomen inter tam acerbos mortis dolores continuè tam dulciter ruminabat in ore. Cumque singulæ se orationibus ipsius deuotè committerent, & quaslibet necessitates commendarent, cùm amplius loqui non posset, saltem submissè dicebat: Libenter. Vel: Eia. Per quod expressè declarabat, quo affectu quæq; sibi commissa Domino commendaret. Intellexit etiam nostra Gertrudis de omnibus membris infirmæ (in quibus cruciabatur) exire quasi quendam vaporem eximium, qui animam eiusdem contingens, miro modo ab omnibus maculis purificabat, sanctificabat, & æter

Non S. Gertrudis de qua est hic totus liber, sed quædã alia sancti monialis eiusdem monaste. ij & nominis.

næ beatitudini cooptabat. Hæc omnia cùm ista Gertrudis in spiritu cognouisset, proposuit in corde suo ea celare, ne ipsa proderetur esse illa cui hoc foret reuelatum. Quod quàm contrarium fuerit diuinę voluntati, cuius gloria est reuelare sermonem, quique dixit: Quod in aure auditis, prædicate super tecta, luce clarius patet per consequentia. Nam cùm sub Vesperis beatę Elizabeth iterum Domina M. tam euidenter expirare videretur, quòd Conuentus repentè de choro vocatus circa infirmam orationes solitas replicaret, ipsa omni conatu virium & sensuũ suorum interiorum, ne vnicum quidem verbum percipere potuit de his, quæ tunc circa infirmam agebantur: donec culpam suam agnoscceret, & pœnitendo diluens voueret Domino, quod ad sui solius gloriam libenter & ad consolationem proximorum patefacere vellet, quæcunque dignaretur sibi reuelare. ¶Hinc post Completorium, cûm iam dicta infirma iam tertiò agonizare videretur: ista iterum rapta in spiritu, vidit animam infirmæ, vt suprà, in specie teneræ multum & amabilis puellæ: sed quasi nouis ex diuturnis passionibus decoratæ in impetu circa collum Iesu Christi sponsi delicati irruentem, ac blandis ipsum amplexibus constringentem, ex singulis vulneribus Domini ad modum apis diuersos flores auidè sugentis, speciales sibi intrahere delectationes. Cùm autem inter cætera legeretur Respons. (Aue sponsa Virginum Regina, rosa sine spina) procedens Virgo gloriosa animam infirmæ magis coaptauit & habilitauit ad perfruendum & delectandum in delitijs diuinitatis. Tunc Dominus Iesus ex meritis matris suę ex dignitate illa, qua ipsa sola meruit di-

ruit dici & esse mater & Virgo, quasi quodam monile mirabiliter radiantibus gemmis compactum sumẽs, pectori infirmæ imposuit: hoc eam speciali priuilegio condonans.

De eiusdem Dominæ M. beata morte, & copiosa remuneratione: Deque Sanctorum meritis & intercessionibus.

CAPVT VII.

IN nocte itaque beatæ Elisabeth, dum matutinæ iam essent inceptæ, cœpit electa Dei iterum taliter immutari, vt putaretur iam vltimum spiritum exhalare. Vnde omissis Matutinis conuentus celeriter circa ipsam more solito conuenit. Tunc in splendore diuinæ virtutis suæ coruscans, Dominus sponsi formam indutus gloria & honore coronatus, ineffabiliter fulgurantis diuinitatis decore perornatus apparuit huic, & animam infirmæ suauissima blanditate alloquens, ait: Modô dilecta mea exaltabo te apud proximos tuos, hoc est, in præsentia prædilectæ mihi cõgregationis. Sicq; incõprehensibili & inæstimabili modo salutauit animam illam beatissimã per singula vulnera sanctissimi corporis sui: ita, quôd vnumquodque vulnus quatuor mirabiles & omni delectatione plenos emittebat modos, scilicet, suauissimi soni, efficacissimi vaporis, vberrimi roris, & amœnissimi splendoris. Per quos, vt transiret, electam suam salutando, Dominus vocauit. Per sonum itaque suauisonum (qui omnem excellebat modum organicum) notabantur

omnia verba, quæ ipsa electa Dei in omni vita sua ad Deum dulciter vel propter Deum vtiliter ad salutem proximorum locuta fuerat. Quæ omni centuplicato fructu in corde diuino dulcorata per emissiones singulorum vulnerum Domini recompensabantur ipsi. Per vaporem vero mirificum signabantur omnia desideria, quæ habuerat ad laudem Dei, post Deum vel propter Deum ad salutem aliorum. Quæ similiter incomprehensibili multiplicato effectu per singula vulnera Iesu dulciflua ipsi remetiebantur. Per rorem autem largifluum exprimebatur omnis affectus, quem vnquam habuit ad Deum, vel ad aliquam creaturam propter Deum: Qui etiam ineffabiliter sua uiflua delectatione per vulnera Dominica afficiebat animam eius. Per splendorem autem clarissimum signabantur diuersę passiones, quas ab in infantia vsque ad præsens corpore & spritu pertulerat: quæ supra omnem capacitatem humanam, in vnione passionis Christi nobilitatæ, animam ipsius sanctificabant, & diuinæ charitati configurabant. In tali delectatione cœlestium delitiarum anima illa repausans, nequaquã vice illa expirauit: sed adhuc ad eminentiora bona sibi â dilectore suo præparanda aspirauit. Dominus autem rore largifluo suæ diuinæ benedictionis omnes præsentes copiose respersit. Tunc ista: Domine, quid tua largiflua benedictio & copiosa gratiarum infusio prodesse potest illis, qui per internum saporem hoc non sentiunt? Respondit Dominus: Cûm alicui conceditur pomerium fructiferum â Domino suo, non statim sciré potest saporem singulorum fructuum: sed expectare oportet, quousque fructus matureſcant. Similiter

militer cûm alicui dona gratiarum infundo, non statim percipit etiam interioris delectationis saporem, donec per exteriorum virtutum exercitationem, testa terrenæ delectationis penitus confracta, degustare mereatur nucleum internæ suauitatis. Tunc accepta saluberrima benedictione conuentus iterum chorum intrans, matutinas compleuit. ¶ Dum verò cantaretur xij. Responſ. O lampas: apparuit anima infirmæ in conspectu summæ Trinitatis stans, deuotéque pro Ecclesia supplicans. Quam Deus Pater per eadem verba dulciter salutabat, dicens: Aue electa mea, quæ per exempla sanctæ conuersitionis verè dici poteris lampas Ecclesiæ riuos fundens olei, id est, orationum in latitudinem mundi. Tunc Filius Dei subiunxit, dicens: Gaude sponsa mea, quæ iuste diceris medicina gratiæ, quia diuersis hominibus gratia restituetur tuis precibus. Hinc Spiritus Sãctus. Aue immaculata mea, quæ meritò nutrimentum fidei vocaberis: quia in cordibus qui piè credunt diuinæ operationi meæ, fidei virtus nutrietur & stabilietur. Deinde Deus Pater donauit illi de omnipotentia sua, vt multis plenè confidẽtibus tutelam præstaret securitatis. Spiritus quoque paracletus contulit illi, vt ex feruore suæ diuinæ charitatis tepidis calorem feruidum ministraret. Deinde Filius Dei concesit ei, vt in vnione sanctissimæ passionis & mortis suæ in peccato languidis conferret medelam. Tunc multitudo Angelorum & Sanctorum ipsam coram Domino honorificè eleuantes, clara voce in simul resonabant: Tu Dei factura, oliua fructifera, cuius lucet puritas, & resplendẽt opera. In illo verbo, Cuius lucet puritas, collaudabant suauissimam quiètẽ,

qua Dominus in ipsius anima dignanter quieuit, & in illo verbo. Et resplendēt opera, omnium operum eius laudabilem & puram intentionem. ¶ Sub præfatione verò summę Missę iterato, velut nouę glorię indutus, decore spōsus Iesus suauissima quadā blanditate vultū spōsæ suæ versus faciē suam tā directè cōuertit, quod flatū infirmæ recto tramite afflatu suo intrahere videbatur, oculosque suos deificos ipsius apponēs oculis ipsos mirificè perlustrauit: sicque eam fœliciter sanctificādo futuræ beatitudinis gloriæ coaptauit. ¶ Hinc instante hora desiderantissima, qua sæpè dicta Christi Iesu spōsa electa secundū optimū placitū dilecti sui, perfectè cōposita, ingressura erat thalamum sponsi: tunc delitijs affluens, ipse Dominus maiestatis lumine diuinitatis suæ totam eā circumfulgens, suauissimè dixit. Venite benedicti patris mei percipite regnū, quod vobis partū &c. commonefaciēs eam doni illius prædignissimi, quo ante aliquot annos in eiusdem verbis cor suum donauerat sibi in pignus amoris & omnium delectationum & consolationum, quæ ab illo die continuè ministrauit sibi. Hinc blandissimè salutans ipsum, ait. Et vbi est xenium meum? Ad quod illa cor suum in cor dilecti sui obtulit, & immersit. Dominus quoque cor suum sanctissimum corde illius applicans, totam eam suæ diuinitatis virtute absortam gloriæ suæ fœliciter sociauit. ¶ Dum autem commendatio more solito fieret pro defuncta: apparuit Dominus in maiestate gloriæ suæ sedens, & animam defunctæ in sinu suo pausantem blandè demulcens. Cumque legeretur: Subuenite Sancti Dei, occurrite Angeli suscipiētes animam eius: Angeli videntes eam tanta dignatione à

ne á Domino suo susceptam, & tam magnificè honoratam, flectētes genua corā Dño gratias referebant. Similiter singuli Sāctorū sigillatim faciebant in Litania ad inuocationem nominis sui. ¶ Tunc ista commouit eam in spiritu, vt oraret pro defectibus specialium amicorum suorum. Cui illa: Ecce iam in luce veritatis tam perspicuè cognosco, quòd omnis affectus meus, quem ego ad aliquem habere potui in terris, vix est quasi vna gutta ad pelagus totius maris respectu dulcissimi affectus illius, quo cor diuinum afficitur erga illos, & quàm perutili dispensatione Dominus permittit aliquos homini inhærere defectus, vt humilietur, & frequenter exerceatur: sicque de die in diem proficiat ad salutem, quod nec vno cogitatu velle possum quicquàm aliud, quàm quod omnipotēs sapientia Dñi mei circa singulos iuxtà optimam eorū salatè ordinauit. Vnde me totā pro tā ordinatissima diuinæ pietatis dispositione in laudes & gratiarum actiones extendēdo oro, vt ita impleatur. ¶ Sequenti verò die sub prima Missa, scilicet: Requiē æternam, videbatur electa Dei, de corde Dei quasi aureas fistulas producere ad omnes, qui specialem ad eum habebant deuotionem. Per quas sibi de corde Dei attraherent quodcunque desiderarent. Habebat enim quælibet fistula ducillum aureum, quem cum his & similibus verbis extrahere deberent ad obtinendum quælibet desiderata, videlicet, Per amorem, quo electæ tuę M. vel vnquam alicui electorū tuorū benefecisti, vel fecisses si habilitatē in hominibus inuenisses, & adhuc facturus es in cœlis siue in terris, exaudi me benignissime Iesu per merita & orationes ipsius omniumque electorum tuorum.

tuorum. Confidantque quòd per talia verba diuinam clementiam inclinabunt ad quæque desiderata. Ad eleuationem verò Hostiæ videbatur, quòd anima illa beata simul cum hostia desiderabat se ipsam offerre Deo Patri in laudem æternam, pro salute vniuersitatis. Vnde Vnigenitus Dei, qui nihil negare nouit desiderijs electorum, ipsam totam sibi extraxit, & Patri obtulit. ¶ Alia vice dum anima eius iterum appareret huic virgini in gloria, requisiuit ab ea, quid ex hoc consecuta esset, quòd speciales sui persoluissent pro ea Domino toties Antiph. (Ex quo omnia, per quẽ omnia: In quo omnia, ipsi gloria in secula) quot dies vixit in terris, & tot Missas de sancta Trinitate feciſſent decantari, quot annorum erat in laudem & gloriam & gratiarum actionem pro omnibus beneficijs sibi impensis. Cui illa respondit: Per Antiph. Ex quo omnia, ornauit me Dominus meus tot floribus valdè venustis, quot Antiph. Persoluerunt. Per quos intraho mihi viuum saporẽ de mellifluo corde ipsius. Pro missis autem hoc mihi donauit, quod in omni laude, qua ipsum collaudo, quidam aromaticus sapor mirabiliter reficit & delectabiliter afficit omnes sensus animæ meæ. ¶ Alia etiam vice, dum ista deuotius osculando quinque vulnera Domini, legisset quinque Pater noster, offerens illa Domino in suppletionem omnium, quæ ipsa neglexisset eidem Dominæ M. tam infirmanti quam etiam defunctæ ex debitis orationibus persoluere, impedietẽ cõtinua (qua tunc laborabat) infirmitate: apparuerunt quinque flores vernantissimi quasi eisdem vulneribus Domini germinantes, de quibus ex virtute eorundem suauifluorum vulnerum Christi liquor

quor quidam balsami miræ puritatis & admirandæ virtutis prorumpere videbatur. Tunc ista blandè salutans animam beatæ M. ait. O electa Domini mei hos flores desuper effluentia diuinæ pietatis efflorentes acceptet, quæso, tua benignitas pro omnibus debitis meis, quæ nondum persoluere possum, & ex ipsis te in augmentum omnium meritorum tuorum perorna & pro me indigna sponsum tuum exora. Cui illa respondit. Ego magis delector flores istos respicere dulci fluis vulneribus Domini mei tam honorificè adaptatos, quia quandocunque ipsos cum desiderio contingendo expressero, protinus ex efficacia suauifluorum vulnerum ipsius liquorem saluberrimum largiter stillabunt in absolutionem hominum peccatorum & cõsolationem iustorum.

De animabus M. & E. monialium eiusdem monasterij: quàm exactè purgabantur prænegligentijs, & præmiabantur pro meritis.

CAPVT VIII.

DVæ puellæ genere nobiles, sed mente multo nobiliores: carne germanæ, sed spiritu & virtutibus magis propinquæ, post peractam innocenter puerilem ætatem in sanctæ religionis virtutibus florentes in nouitio feruore de hoc seculo ad cœlestem thalamum immortalis spõsi sunt vocatæ. Quarum cum prima in die gloriosæ Assumptionis Mariæ, die, scilicet, desponsationis suę obijsset, altera eam XXX. die notabiliter

biliter est secuta tam fœlici agone, quod de vtriusque verbis & factis feruens desiderium & mirom deuotionem ac optimam voluntatem redolentibus præmagnifica possent enarrari. Prima igitur die assumptionis fœliciter defuncta huic Gertrudi pro ea oranti apparuit, quasi in magna luce & ornatu vario ante thronũ gloriæ Imperatoris Christi Iesu, cui tamen astitit tanquam sponsa verecunda, nitens subducere faciem, & nequaquam ausa oculos aperire vel leuare ad gloriam tantæ maiestatis. Quod cum ista videret, ducta zelo pietatis, dixit ad Dominum. Eia benignissime Deus, quare hanc filiã tuam dimittis astare tibi quasi alienã? Ad quod Dominus blãdissima serenitate deflexus, videbatur extendere dextram suam velut in eius amplexus. Anima vero illa velut cum quadam delicata reuerentia videbatur se amplexibus Dñi subtrahere, quod ista multum admirans, dixit ad animam. Qua de causa videris tam amabilis sponsi amplexibus suauibus te subducere? Ad quod illa. Quia me non dum plene purgatam aliquæ maculę indecentem faciunt. Tunc ista. Et hoc quomodo esse potest, cum tamen videaris iam tanquam glorificata præsentiæ Domini astare? Respondit anima. Licet omnis creatura præsens sit Deo, secundum tamen hoc anima quælibet apparet ipsi specialiter, appropinquare, secundũ quod proficit in charitate. Illam tamen beatitudinem, qua beata anima iucundatur ex fruitione & visione diuinitatis cum plena remuneratione, nulla anima meretur accipere vsque plene purgata ab omni macula, intrare mereatur in gaudium Domini sui. ¶ Hinc post mensem dum germana istius fœlicis memoriæ E. agonizaret, & ista diu

tius

tius pro ea orasset, post moram decessionis illius vidit animam eius in loco quodam lucido in specie cuiusdam virgunculæ, quæ rubeis vestibus decenter composita sponso esset præsentanda. Apparuitque ibi dem iuxta eam Dominus in specie iuuenis floridi ex singulis quinque vulneribus suis animæ singulos quinque sensus noua suauitatis dulcedine recreando, & miræ blanditatis delectamentis ipsam consolando. Tunc ista, cui hoc reuelabatur, dixit ad Dominum. Cum tu Deus totius consolationis tam blanda serenitate huic adsis, quid sibi vult, quod tamen mœstiori vultu internum grauamen prætendit? Ad quod Dominus. Quia rependi ipsi dumtaxat illud desiderium & deuotionem, quam ad passionem meam in extremis suis habuit. Sed post hæc cum purgata fuerit à negligentijs præteritæ vitæ, in præsentia iucundissimæ diuinitatis meæ eam perfectè consolabor. Tunc ista, Et quomodo, inquit, omnes negligentiæ præteritæ conuersationis ipsius non sunt sufficienter emendatę, per deuotionem, quam manifestauit se in extremis habere, cum scriptura dicat, homines iudicari secundum quòd in fine vitæ suæ inuenitur? Respondit Dominus. Cum homo viribus deficiens, ad extrema perducitur, tunc vsque ad finem conuersatio ipsius peruenit: quia nihil tunc amplius prævalet viribus, sed tantum voluntate. Et cui ego ex tunc gratuita pietate do bonam voluntatem & deuotum desiderium, ille habet profectum. Sed hoc semper tam plenum effectum nõ habet ad diluendas omnes culpas præteritarum negligentiarum: sicut si homo adhuc sanus & viribus

præua-

Et ita traditur sæpe Christum dixisse.

Not. quãtum oporteat dũ viuimus in colũmes bonis operibus incumbere.

præualens vitam ſuam, integra voluntate emendaret. Tunc iſta. Nunquid Domine mi, pijſsima miſeratio tua non præualeret hanc animam (cui ab infantia dederas ad omnem hominem pium cor & benignam voluntatem) etiam nunc abſoluere ab omni impedimento negligentiarũm? Ad quod Dominus. Pietatem cordis ipſius & benignam voluntatem ego ſuperabundanter remunerabo. Sed oportet, dictante iuſtitia mea, vt omnis macula negligẽtiarum abſtergatur. Ad hæc dicta, cum illa benigno vultu annueret, Dominus videbatur ſe quaſi in cœlum recipere: & iſta in loco eodem permanſit ſola: & velut totis viribus ſe ſurſum trahens, nitebatur ad ſuperiora. Per hoc quod ſola remanſit, videbatur purgari quod puellari leuitate aliquando libentius manſit inter homines. Per hoc vero, quod cum labore ſurſum nitebatur, purgabatur quod ex grauamine corporis aliquando pigritiæ conſenſit. ¶ Altera autem vice, dum ſub miſſa orans pro ea ad eleuationem hoſtiæ diceret, Domine ſancte Pater, hanc hoſtiam offero tibi pro ea ex parte omnium cœleſtium terreſtrium & infernorum, apparuit iterũ iam dicta anima aliquantulum in aërem ſubleuata, & quaſi innumerabiles perſonæ coram ipſa flexis genibus formulam hoſtiæ vtriuſque manibus ſubleuantes. Vnde & animę illi mira promotio & inęſtimabile delectamẽtum adminiſtrabatur. Tunc dixit anima. Modo in veritate experior verũ eſſe, quod ſcriptura dicit. Quia nullum bonum eſt in homine tam paruũ, quod non remuneretur. Nec aliqua culpa, quæ non expurgetur, ſiue ante mortẽ ſiue poſt eam. Nam pro eo quod libenter ſacram communionem accepi, nunc magnam

magnam medelam obtineo de Sacramento altaris pro me oblato. Et pro eo, quod tam benignam voluntatem habui ad omnes homines, nunc multo citius iuuat me oratio pro me fuſa. Inſuper pro ſingulis æternam remunerationem expecto in cœlis. Sicque quaſi in aëre ſurſum ferri videbatur, ſubleuata precibus Eccleſiæ. Et cum ad terminum ſibi ſtatutum peruenire, ſciebat ſibi Dominum cum corona regni in multitudine miſerationum ſuarum obuiaturum, & eam in gaudium æternum perducturum.

De alia Sanctimoniali eiuſdem monaſterij, & eius anima per infirmitatem purgata.

CAPVT IX.

BEatæ memoriæ Domina S. ſenior cum eſſet inuncta & iſta pro ea v. Pater noſter perſolueret, & vltimo ad vulnus lateris Chriſti Ieſu oraret, vt eam in benedicta aqua inde profluente ab omni macula emundaret, & per pretioſum ſanguinem ſuum diuerſis virtutibus decoraret, illa in ſpecie cuiuſdam teneræ puellæ aureola decorata, quam Dominus ſiniſtro brachio circũplectẽs, hoc quod ſibi iſta orauerat, in anima ipſius benigne perfecit. Intellexit tamẽ iſta, quod adhuc per moram eſſet permanſura, quouſque vnam culpam ægrotando emẽdaret, quam contraxerat delinquẽdo contra obedientiam, cuidã perſonæ ægrotanti plus iuſto communicans. Quod & factum eſt. Nam v. mẽſes ſuperuixit, tali quandoque laborans infirmitate, quod

omnibus patuit pro qua culpa purgaretur. Isto tamen die cœlestem prætendebat alacritatem adeô, quod palam innotuit, Dominum ipsam sua gratia visitasse. Post quinque igitur menses, die præcedente obitum ipsius infirmæ, apparuit Dominus sedens: ipsa autem infirma apparuit ad sinistram Domini, quasi in loco decumbens nubecula quadam inuoluta. Tunc quæ hoc vidit, dixit ad Dominum. Nequaquam Domine, tam gloriosæ sessioni conuenit hæc tali adhuc nubecula inuoluta. Ad quod Dominus. Per moram hîc eam relinquo, donec plene purgata mihi possit decenter adesse. Et sic infirma per diem illum & noctem agonizauit. Sequenti vero mane vidit Dominum sereno vultu se ad infirmam benigne acclinantem, & infirmam velut obuiam Domino se erigentem. Tunc ista dixit. Num Domine mi modo venis ad animam desolatam, vt pater misericors? At ille blando motu capitis annuens suscitantem certificauit. Et post paulum cum defuncta esset, conspexit animam eius sub eadem puellari forma; qua antea eam viderat niueis roseisque indumentis decoratam, ad paratam sibi sessionem lætanter euolare. In cuius susceptionem cum Dominus sinistrum brachium extenderet, illa requieuit vsque dum in commendatione legeretur verbum illud (Tibi supplicatio commendet Ecclesiæ.) In quo verbo videbatur ex pectore illo, in quo sunt omnes thesauri beatitudinum absconditi, suaue refrigerium abundanter haurire quo dulciter refocillata, erigens se videbatur expirare.

(.?.)

De

De sororis M. beato transitu, reuelationum approbatione.

CAPVT X.

CVm fœlicis memoriæ soror M. extremis appropinquaret, & ista cum cæteris oraret, inter alia dixit ad Dominum: Quare amâtissime Deus, non exaudis nos orantes pro ea? Respondit Dominus. Spiritus eius sic ab humanis est separatus, quôd humano more non poterit consolari à vobis. At illa dixit ad Dominum: Quo hoc iudicio? Respondit Dominus. Secretum meum nunc habeo in ea, sicut olim habui cum ea. Tunc ista. Quali fine deficiet? Respõdit Dominus. Diuina virtute mea absorbebo eã: sicut feruidus sol stillã rotis exsiccat. Et cûm ista perquireret, cur eam in exterioribus sensibus errare permitteret, respondit Dominus: Vt cognoscatis me plus in intimis quã in superficie operari. ¶ Post hæc orauit ista Dominum, vt saltem post mortẽ B.M. ipsam signorũ gratia extolleret ad suã gloriã in testimonium diuinarum reuelationũ suarũ, & condignam represionem incredulorum. Tunc Dominus tenens librum duobus digitis, dixit: Num sine armis victoriam non seruabo? Et adiecit: Quando opus erat, subdidi mihi gentes & regna signis & prodigijs. Ad præsens verô qui per propriam experientiam alicuius influxionis similia gestauerunt, illis facilè est consultum fidem adhibere. Sed & non hos tantummodò suffero peruersores, qui istis scriptis contradicunt. Quibus tamen sicut & cæteris, præualebo. Inter hæc persensit ista miram quandã diuinæ gra

titudinis dulcedinem, quã Dominus acceptat á fidelibus, qui credunt diuinæ gratiæ largam superfluentiam, non secundum merita hominum, sed secundum diuini cordis affluentiam, electis imparriri. ¶ Cumque eadem beatæ memoriæ soror M. inungeretur, ista desiderio pio ducta, vidit Dominum Iesum manu sua tangentem præcordia eius, & dicentem: Cùm beata anima illa carne soluta origini suæ immergetur, tumentes fluctus melleæ beatitudinis meæ, super omnes pio affectu hîc præsentes copiosè diffundam. Hinc cùm prædicta M. agonizaret, & ista cum alijs per longum tempus orationi intenderet: tandem intellexit Dominum triplici beneficio dotare, ditare, & donare omnes astantes. Quorum primum fuit, quòd omnium iusta desideria perficeret. Secundum, quòd in emendationẽ defectuum suorum laborantibus in defessus adiutor esset. Quæ duo intellexit meritis beatæ M. deinceps in loco isto facillius impetrari. Tertium autem beneficium erat, quòd extenta manu largam dedit benedictionem. Quæ cùm ista nimia gratitudine recoleret, post moram apparuit Dominus virtutum, rex gloriæ præ filijs hominũ, imò præ vultibus angelorũ, forma speciosus, ad caput infirmæ residere, & flatum ex ore ipsius infirmę tanquam. Iridem aurei splendoris tendentẽ ad cor diuinum ex parte sinistri lateris recipere. Et cùm diutius in delectamẽto huius visionis perstitisset, & interim legerentur psalmi: Deus Deus meus respice in me; in fine illius psalmi: Ad te Domine leuaui animam meam: Dominus mira blanditate illi apparuit. Post hæc dum legerentur suffragia sub Antiph. Vt tẽ simus intuentes:

appa-

apparuit virgo mater inclyta purpureis vestimẽtis decenter amicta, super sponsam filij blandé inclinata, delicatis manibus caput infirmæ tenens, quô directiori linea halitus ipsius ad cor diuinum procedere posset. Vnde intellexit ista, quòd inter hæc perfecta fuisset illa fœlix vnio, qua si tibũda illa anima introducta est ad plena cellaria, imo ipsi abysso veræ beatitudinis fœliciter immersa nunquam amplius emergenda.

De alia Sanctimoniali eiusdem monasterij, cuius merita post obitum alijs profuere:

CAPVT. XI.

DVm piæ memoriæ M. B. agonizaret, ista omnes affectiones suas intra se recolligens, per Dei gratiam inuestigare nitebatur, quæ circa agonizantem agerentur. Sed per longam horam nihil aliud à Deo percipere potuit, nisi quod aliquantulum impedimenti habuit pro eo, quòd quandoque in exterioribus delectabatur: quod lectus ipsius fuit depositus depicto panno, & imaginibus deauratis, & similia. Cũ verò defuncta fuisset, & ipso die missa celebraretur pro ea, & ista ad eleuationem hostiæ offerret pro remedio animæ ipsius eandem hostiam, quanuis animam defunctæ non videret: tamen intellexit eam adesse. Hinc perquirendo dixit ad Dominũ: O Domine vbi est illa? Quirespondit Ipsa venit ad me alba & candida. Vnde intel-

de intellexit, quòd suffragia illa quæ in charitate Dei ante exitum fuerant exhibita, intantum profuerunt, quòd sine impedimento euolauit. Videlicet per hoc quòd quædam personæ delicta ipsius super se acceperunt, ex charitate emendanda, & suffragia sua illi per gratiam Dei in meritum donauerunt. Cum autem sepellienda esset sub missa, cum iterum pro ea oraret, vidit ipsam ad sinistram Domini, quasi ad tabulam inconuiuio sedentem, & omnia quæ pro ea in oratione, deuotione, & similibus offerebantur, in similitudine diuersorum ferculorum ipsi præsentari. Ad eleuationem verò hostiæ, cùm Dominus oblatam pro ea hostiam sibi præberet, in specie cuiusdã vasis ad potandum, illa cùm quasi parũ gustasset, statim diuina dulcedine medullitus penetrata, in tantam pietatem est commutata, quod plicatas eleuãs manus oraret pro omnibus, qui sibi in hac vita cogitatione, verbo, siue facto, sunt aduersati. Quia iam gaudebat de merito proinde obtento. Et cum ista admirando perquireret, cur non etiam pro amicis suis oraret, respõdit: Ego tãto efficacius, quãto affectuosius ex corde ad cor dilecti oro pro amicis meis. ¶ Alia die cùm ista Gertrudis recoleret, quòd omni merito suo, quod lucrari posset, per Dei misericordiam in exercitatione bonorum operum, omnino abdicasset in meritum defunctæ, mœrebunda dixit ad Dominum: Spero Domine, quòd amans misericordia tua frequentius respiciet me nudã & egenã. Ad quod Dominus: Quid illi, qui sic ex charitate nudatus est, facere possum, quàm vt proprio vellere illũ tegens cum ipsum instantius operiã, vt eo celerius recuperet erogata per

gata per charitatem? Tunc ista: Quantumcumque, inquit, mecum opereris: tamen oportet me nudam ad te peruenire, quia tam adipiscendis, quàm adeptis abrenunciaui. Ad quod Dominus: Cum mater vestitas filias secus pedes suos sinit sedere, nudum puerulum in gremio proprijs vestibus fouens circumplectitur vlnis. Et adiunxit: Et quid tu tunc minus habes sedens ad abyssum maris, quam alij qui sedent ad exitus riuulorum? Nam ad exitus riuulorum sedent proprijs operibus aliqualiter inhærentes: sed qui ex charitate & humilitate omnia sibi annihilat, habet Deum, qui totius beatitudinis est abyssus.

De *animabus G. & B. deque purgatione pro neglecta confessione, & terrena delectatione per æquissimam Dei iustitiam*

CAPVT XII.

QVia, teste scriptura, per quæ quis peccat, per hæc & punietur. Et é contrario, in quo quis benefacit & patitur, in eo & remunerabitur: Subiungamus ista ad profectum legentium. Nam apud nos erant duæ personæ simul ægrotantes tempore vno: quarum vna euidenter apparuit esse ptisica. Vnde & teneriori cura (vt dignum videbatur) á sibi seruientibus respiciebatur. Altera cum genus morbi eius ignoraretur, & ideo non tam indigens videretur, non ea blanditate curabatur. Sed quia hominũ iudicia sæpè fallũtur, illa quæ credebatur euasura, plus quàm per mensem obijt antequam altera. Cum ergo hæc per multam pa-

tam patientiam & deuotionem sanctificata, magis quã purgata, ad extrema peruenisset: benigna pietas amatoris nostri in sponsa sibi tam dilecta non ferens etiam minutissimum puluerẽ alicuius maculæ, hoc in ea purgauit, quod quandoque studium non habuit ad confessionem faciendam. Et cum eam conscientia de peccato aliquo non remorderet, saltẽ de venialibus pulueribus, sine quibus humana vita non ducitur, per verba sacerdotis absolui neglexit. simulans se quandoque dormire, cùm sacerdos adesset, eiq; loqueretur. Cùm itaque iam hora adesset, qua thalamum cœlestis sponsi cum lætitia & exultatione esset intratura: hanc ipsi maculam prius fidelis amator abstersit. Nam anxiẽ rogauit, vt sibi confessor adduceretur. Et tunc statim loquellam amisit. Vnde & timor eam inuasit, quasi pro neglecta confessione oporteret eam post mortem purgari: & sic per eundem timorem est purgata.

SCOL. Vt sunt occulta diuina iudicia, & varij rerum euentus hominum, in hora mortis: sic diuersa ratione atque modo, interdum Deus electos suos à metu liberat in illa hora, interdum metu atque formidine percellit. Quã de re extat mirabilis D. Gregorij sententia, sæpius ab ipso ad animarum solatium, repetita. Nonnunquam Deus omnipotens, inquit, trepidantium mentes, quibusdam priusquam reuelationibus roborat: vt in morte minime pertimescant. Sed plerumque de culpis minimis ipse solus pauor, egredientes animas iustorum purgat: sicut narrari de quodam sancto viro mecum frequenter audisti. Qui ad mortem veniens, vehementer timuit: sed postmortem discipulis in stola candida apparuit: & quàm præclare sit susceptus

4 Dialogo. c. 46. & 47. Et super ca. 3. Iob. & alibi sæpe.

indicauit.

His itaque Gregorij verbis affine est quod huic sanctimoniali nunc accidisse legimus: quam in exitu animæ de corpore sic exhorruisse mortis proximam diuini fuit argumentum amoris: quam non igne Purgatorij post mortem, sed metus & pauoris ante mortem purgari a peccatis voluit.

¶ Tunc què tota pulchra (cui nulla adhęsit macula) cœlestis sponsi amica è carcere carnis educta, cum inæstimabili gloria peruenit ad æthereum thalamum, de quibus plura Dominus dignatus est reuelare. E quibus vnum hoc ad ædificationem legentium hic expono, scilicet, quod cũ ante thronũ regis gloriæ adducta fuisset, hoc speciali priuilegio eam donauit: quod ad singula, quibus eam remunerauit, suauissimè quidem eam delinuit, ad suscipiendum eam, sicut dulcissima mater vnico paruulo suo ægroto blandiri solet, ad sumendam medicinam, de qua plenam sanitatem esset recuperaturus. Et hoc propterea, quòd quãdoq; mœrore afficiebatur, quando audiuit socium suam in ęgritudine delicatè tractari, cum ipsum seriosiùs alloquerentur. ¶ Post mensem autem cùm migrasset & altera: apparuit quoque ipsi sequenti die obitus sui mirabiliter peroranta, vt decebat, quia per omnem vitã suam innocentissimæ simplicitatis fuerat, & ad hoc etiam valdè deuota & in rigore ordinis studiosa. Illa tamen macula adhuc in ea purganda intelligebatur, quòd, scilicet, in infirmitate (sicut præactum est) habuit aliqua, quibus non indiguit, in quibus delectabatur, videlicet xenia & consolationes amicorum. Hæc itaque macula tali modo purgari monstrabatur, scilicet

quasi staret in ianua contra solium regis gloriæ, quia apparuit incõparabiliter forma speciosus, atq; ae supra omnẽ humanum intellectum dulcissimus & amabilis: qui tantum blandiebatur prædictæ animæ, quòd ex desiderio veniẽdi ad illum posset quasi defficere, sed nullo modo potuit propius accedere: tanquam in ostio illo vestis quibusdam clauis fixæ hærerent, à quibus se nullatenus potuit eruere. Et hoc fuit illa delectatio, cui inhæserat in infirmitate. Cũque ista hæc vidẽs ex corde compassa oraret pro ea, ab hoc impedimẽto diuina clementia est relaxata. Tunc ista perquirẽs à Domino, dixit: Cũ anima ista inter nos habeat amicos tibi valdè familiares, miror quomodo tantũmodo ad preces meas, hoc impedimentũ illi dimiseris, cũ tamen non diffidã, quin etiã ipsi deuotas preces pro ea fuderint, & etiam cõfisi de tua pietate sperent se exauditos. Ad quod Dominus: Ego verissimè audiui preces familiariũ meorũ pro anima illa, & benignus exaudiui, & animæ illi magis benefeci, quã ipsi credere possunt etiã si vidissent oculis suis me hanc animã ad suas preces de purgatorio ad cœlum transtulisse, sed tamen hoc impedimentum, quod per tuas preces volui relaxare, ipsis non manifestaui. Vnde & non oraverunt eo modo pro illa, quo & tu orasti. Tunc illa: Et quali modo hoc perfectè impletum est, quòd asseruisti te velle per omnia animæ isti benefacere, sicut, illi quæ ante ipsam obijt: cùm tamen illa diutius in habitu religionis seruierit, & insuper aliquibus virtutibus superabundauerit præ ista: & ad hoc etiam illa cum maiori gloria sine impedimento tibi sit præsentata? Ad quod Dominus: Iustitia mea in eo semper in-

per incommutabilis permanet, quod vnusquisque propriam mercedem accipiet, secundum suum laborem. Nec vllo modo fieri potest vt ille, qui minus meruerit, plus accipiat, quã ille qui magis meruerit: perpẽdo enim si est melior intẽtio, difficilior pugna, feruẽtior charitas, & similia opera ipsa nobilitauerit: sed pietas mea superauget etiã quandoq; propter fideliũ preces, & alias circunstantias meritorias: & secundum hoc tam benefeci isti sicut illi, quia superaddidi vtrisque secundum suum meritum. ¶ Et quoniam valde præcauendum impedimentum sit inhæsio terreni delectamenti, post hæc iterum visa est hæc beata anima nondum plenè liberata á suo impedimento. Apparuit enim stare ante throhum Domini, & simili desiderio (sicut ante desiderauerat peruenire, cùm in porta teneri videretur) etiam nunc desiderauit ruere in amplexus & sociari osculis sponsi præ filijs hominum forma speciosi, in quem desiderant angeli prospicere: sed simili impedimento tenebatur, quasi se flectere non posset. Cumque ab hoc iterum post mortem esset liberata, tandem apparuit non plenam adepta gloriam: sed Dominus videbatur manibus suis tenere coronam miro modo ornatam, quã dum ipsi imponeret, cum ea plenum gaudium erat accepturа. Hæc dum ista vidit, requisiuit à Domino, dicens: Num Domine potest hoc esse in regno tuo, quod anima tali expectatione crucietur? Respondit Dominus: Non cruciatur, sed cum gaudio expectat consumationem: sicut puella, quæ videt in manibus matris ornamenta, quibus sequenti die festo est ornanda, cum gaudio expectat diem illum. ¶ Post hæc

anima.

anima supradicta respiciés ad illam personam, quæ pro ea preces fuderat, amicabiliter ipsi grates retulit. Ad quod illa: Quanuis semper fueris familiarior, tamen in infirmitate tua videbaris mihi non gratanter susci-pere, si quando te admonebam. Et anima: Ex hoc nũc mihi magis profuit oratio tua, quia purius in charita-te propter Deum fundebatur.

De sororis G. feruenti desiderio, deuota præparatione, morte, & gloria.

CAPVT XIII.

ALia quædam puella migrauit post hæc, quæ ab in fantia per totam adolescentiam vsque ad horam exitus sui veraciter se florentem mundum mentis des-pectu calcasse, magnificorum operum indicijs testa-batur. Cuius vocationis die instante, cum agoniza-re inciperet, omnibus præsentibus amicabilissimè vale dicens, promisit se oraturam pro eis, cum ad supereffluentem abyssum omnium bonorum Deum peruenirem. Et cùm vrgente mortis instantia maxi-mè grauaretur, ex intimo cordis affectu dixit ad Do-minum: Domine quies conscius secretorum meorum, tu nosti, quanto desiderio semper optauerim vsque in senectam & senium omnes vires meas in tuo famula-tu fideliter consumere. Sed nunc ex quo video esse tuam voluntatem, vt veniam ad te, omne desiderium illud est mihi conuersum in sitim videndi in te, intãtũ, quòd ipsa mortis amaritudo in suauitatem est mihi cõ uersa. Attamen si tibi placeret, in isto grauamine ia-cere, pa-

cere, parata sum vsque ad diem iudicij: etiam si hodie esset primus dies seculi. Sed quia scio te hodie me vel le introducere ad requiem, rogo te pro pietate tua, vt hoc differas ad laudem tuam, quousq; pœna mea persoluat pœnas omnium animarum in Purgatorio, quas specialius velles liberari. Et in his Domine mi tu scis quòd omninò meritum meum vilipendo, & tuam duntaxat gloriam quæro. ¶ Post hæc & simi-lia, quæ lõgum esset enarrare, oculos extendit contra imaginem crucifixi, cum his verbis: In ardore amoris illius, quo Patri spiritum tuum cum clamore valido commendasti, commendo tibi oculos, manus, aures, os, cor, totumque corpus: Deinde rogabat sibi legi passionem Dominicam, & ipsa suis manibus ostendit incipiendum esse ibi. Subleuatis oculis Iesus in cœ-lum, dicens quòd mora non sufficeret ad perficien-dum, si inciperetur (ante diem festum) Quod & apertissimè probatum est. Nam cùm deuotissimè au-diuisset passionem vsque ad illum locum, Et inclina-to capite tradidit spiritum, postulauit Crucem si-bi porrigi, super cuius singula quinque vulnera de-cumbens, tam dulcissimis ac diuina sapientia plenis verbis, eam salutauit, gratias egit, & animam suam commendauit, quod mirabile & nimis delectabi-le fuit ad audiendum. Et inde quasi fessa super cusi-num cecidit, & parua mora interiecta in Domino fœ-liciter obdormiuit. Quo facto visa est à Dño inter suauissimos amplexus recepta ab ipso recipere vnũ spe cialẽ ornatũ mirabilẽ pro eo, quod viriliter certando mũdũ tã fideliter calcauerit pro Christo. Auditi etiã sunt chori Angelorũ cũ glorioso tripudio deducendo eam

eam decantare (Quæ est ista, quæ ascendit de deserto delitijs affluēs innixa super dilectum suum?) Cum vero ante thronum gloriæ peruenisset, Iesus sponsus virginum statuens eam ante se, imposuit capiti eius coronam regni: & sic eam in solio gloriæ collocauit. Sequenti vero die, cum esse sepelienda, ista iterum orans pro ea, vidit eam in tanto gaudio & gloria, quod incredibile est humanæ infirmitati. Et dum interrogaret eam pro singulis virtutibus, quas in ea in terris cognouerat, quid accepisset remunerationis: semper obtinuit meritis suis apud Deum, vt ista quæ ab ea quæsiuit, sapere in spiritu aliquid de beatitudine suę remunerationis. Et post hęc anima defunctæ adiecit. Quid vis amplius scire de mea remuneratione? Tunc ista dixit ad animam. Cum familiares tui atque mei interrogant me, quid de tuis meritis intellexerim, quid respondebo, cum nullis verbis valeam exponere hoc, quod ego sensi? Ad quod anima. Si multiplicium florum miro odore recreata esses, quid dicere posses post omnes, nisi quod tibi bene vel optime placuisset odor singulorum? Similiter nunc cum magis solito in spiritu perceperis intellectum meæ remunerationis, nihil aliud dicere poteris, quàm quod vere bene vel optime longé supra condignum pro singulis cogitationibus verbis & factis remunerauit me dulcissimus & fidelissimus amator meus Iesus.

Te

De aliquibus Religiosis monasterij S. Gertrudis inseruientibus, qui orationibus illius adiuti sunt.

CAPVT XIIII.

DVm frater Seg. agonizaret, & ista alijs occupata, pro eo neglexisset orare, donec defunctus nuncia retur: tunc cum mœrore recoluit, quod optime meruerit suffragia cõgregationis, quia in officio suo præ alijs conuersis semper pro posse suo congregationi exhibuit beneuolum & fidelem. Vnde Dominum enixius orare cœpit, vt pro pietate sua secundum multitudinem misericordiæ suæ animæ ipsius rependeret fidelitatem illam, quam sæpius Conuentui exhibuerat. Ad quod á benignitate Dei accepit responsum. Ego iam fidelitatem illam propter preces congregationis remuneraui in tribus. Ex naturali enim beneuolentia sæpe bene erat cordi ipsius pro eo quod alicui benefecerat. Et nunc singulæ illæ delectationes, quę vicissim cor ipsius post beneficiū dulcorabát, collectæ simul lętificant eā, quia iam omnes sentit in anima sua. Adhuc etiam habet lætitiam singulorum cordium, quæ ipse vnquam lætificauit aliquibus beneficijs, vt pauperem denario, puerum xenio, infirmum pomo, vel alia refectione. Super hoc addidi illi gaudium de securitate, qua scit quod hęc prescripta erant mihi accepta. Insuper si quid sibi prodesse debet in plenum remedium, hoc in breui supplebitur.

De

De pœna Fr. Hermanni à qua creptus est precibus conuentus, maximè vero sanctæ Gertrudis.

CAPVT XV.

ORans vice quadam pro anima fratris Hermanni conuersi nuper defuncti, cum perquireret à Domino vbi esset, Dominus respondit. Adest: Propter orationes enim quę modo pro eo deuotius funduntur aduocauimus eum, vt aliqualiter epuletur nobiscum. Hinc apparuit Dominus tanquam pater familias, sedens ad tabulam, super quam videbatur præsentari tum quod pro anima illa fiebat, in oblationibus, orationibus, desiderijs & similibus. Apparuit etiam anima iam dicta sedens in fine tabullæ mœrenti animo & vultu deiecto, velut nondum purgata nec digna quæ iucunda contemplatione amabilis vultus Dei consolari mereretur. Videbatur tamen ex eo aliquantulum serenari quòd de oblationibus supradictis aliquid quasi vapor de calidis ferculis exiens ad ipsam reflecteba tur, vnde mirificè recreabatur. Recognouit quoq; ista in hoc magnũ esse deffectũ, quod anima illa suscipiebat effectũ illarũ oblationũ, tanquã immediatè à tabula & non tali modo, sicut eas Dñs in se receptas plenè beatificatis animabus ex seipso cum pleno gaudio administrat. Dñs tamen propria benignitate & affectu intercessorum allectus, semper de suo aliqua addidit, quorum virtute anima illa maximè lætificabatur. Similiter & beata Virgo, assidens filio suo in gloria Imperiali etiam de suo videbatur apponere super tabulã illam, vt inde anima illa magis consolaretur pro eo, quod

quòd ipse adhuc viuens in terris speciali deuotione ei coluerat. Similiter etiam quilibet sanctorum (cui aliquid specialis venerationis exhibuerat in terris) de suo apposuit, secũdũ quòd ipsa anima promeruerat adhuc viuẽs, laboribus siue deuotionibus, maioribus, aut minoribus. Vnde ex his omnibus, sed & maxime ex affectu supplicantium de hora in horam semper amplius serenata magis magisque cœpit conuertere & leuare oculos ad iucundissimum lumen beatificantis diuinitatis, quod irreuerberato intuitu inspexisse, est omnium grauaminum etiam memoriam veraciter deposuisse, & abundantiam bonorum æternæ beatitudinis immarcescibiliter induisse. ¶ Ista vero quæ pro ipsa orabat, cum videret eam in tali statu quiescere, requisiuit ab ea dicens. Pro qua culpa nunc maximè grauaris? Et anima. Propter propriam voluntatem & proprium consilium. Nam cum benefeci, delectabar magis propriã volũtatem perficere, quã alterius consiliũ. Vnde & pro eo nunc tantũ grauamen conscientię perfero, quod si in vnum redigerentur omnium mortalium cordium grauamina, simile mihi non videretur illi quod ego sentio, Tunc ista. Quali remedio posset tibi subueniri? Et anima. Si quis cogitaret me pro his grauatã & caueret sibi à similibus multum mihi grauamen alleuiaret. Tunc ista. Per quid maximè interim consolaris. Anima per fidelitatem, cui magis studui in terris. Oratio enim, quam fideles mei pro me faciũt de hora in horam proficiendo releuat grauamina mea, sicut qui optimo nuncio consolatur. Et singulæ notæ, quæ pro me in Missa vel vigilijs cantantur, sunt mihi velut quædam suauissima refectio. Tunc illa.

Vide Aug. li. vlt. & c. vltim. de Ciuit.

Quid prodest tibi, quod desiderauimus tibi à Deo dari, quicquid boni ipse in nobis perfecit. Anima. Multum valde prodest. Quia vbi proprium mihi deest ex vestris suppletur meritis. Et ista. Cum rogaueris te citiùs adiuuare per debitas orationes, impediret ne te, si aliquis male valens, expectaret quousque melius haberet? Anima. Quicquid per diforetionem protrahitur, inde spirat tam miræ suauitatis fragrantia, dum tantummodo accidia siue negligentia non inuidant. Tunc ista. Obest tibi aliquid quod cũ ægrotares ad mortem, nos magis desiderauimus & orauimus vt conualescceres ad vitã, quã vt prępareris ad mortem secundum animam? Ad quod anima. Nihil omnino obfuit mihi, sed in hoc profuit quòd immensa benignitas Dei (cuius miserationes sunt super omnia opera eius) quanto magis vidit vos ex humana fragilitate in charitate tamen affici erga me: tanto magis misericordia motus benefacit mihi. Et illa. Obsunt tibi lachrimæ fusæ pro te ex humano affectu? Respondit. Aliter non obsunt, quàm amico, qui amicabili compassione afficeretur erga amicos suos, quos videret dolentes super se. Cum vero plenam beatitudinem sortitus fuero, inde delectabor. Et hoc tõtum exinde mereor, quia intentio fidelitatis illius, qua vestrum promerui affectum, plena tendebat in Deum ¶ Ista vero post hoc iterum orans pro illa, cum Dominicam orationem legeret, & diceret verba hæc (Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris) considerauit animam iam dictam, anxium prętendere gestum. Quod valde mirabatur. Et cum perquireret, cur hoc fieret, tale accepit res-

Pit responsum. Ego cum essem in seculo, multum deliqui in eo, quòd illis, qui contra me fecerunt, non facile remisi: sed lõgiore tępore me ipsis ex hibui seriorsum: & ideo pro emendatione sufferо, quòd audito hoc verbo meo quasi intolerabilis vererecundiæ anxietate perturbor. Ista vero requirente quamdiu hoc perferret? Respondit: cum culpa mea fuerit purgata propter affectum, quo tam deuotè pro me oratis, diuina pietas pręstabit, quòd deinceps in illo verbo maiorem gratitudinem habebo pro eo quòd Dei misericordia mihi culpam illam remisit. ¶ Cum vero Sacramentum corporis Christi in Missa offerretur pro anima, apparuit ipsa anima modo clarificata simul & iucundata. Tunc ista dixit ad Dominum. Vicit ne anima ista Domine nunc omnia quæ tenebatur pati? Respondit Dominus plus vicit quàm tu vel aliquis hominum æstimare posset. Sed tamen adhuc ne quaquam tam plene purgata est, quod digna sit mea iucunda presentia consolari. Tamen de hora in horam ad singulas preces pro ea fusas magis magisque consolatur & alleuiatur. Et adiecit Dominus. Orationes vestræ tam velociter non possunt illi scurrere, sicut facerent, si culpam illam nõ haberet, quod in seculo tam durum & in exorabilem se exhibuit ad flectendam voluntatem suam secundum voluntatem illorum, qui eum pro qualicunque causa rogabant.

De obitu F. Ioannis procuratoris, & quàm grata fuerunt Deo, quæcumque beneficia illi conuentui monialium exhibita.

CAPVT XVI.

QVanuis iustum sit, vt animæ decedentes à corpore, primò purgentur à maculis contractis, quas hic neglexerunt, emendare, pro bene actis postea remunerentur misericors tamen Dei elementia sicut sæpius, ita & tunc reuelauit cum defunctus esset frater Ioan. procurator Curiæ, qui grauibus & diuturnis laboribus præfuerat congregationi. Apparuerunt omnia opera laborum suorum in similitudine cuiusdam ascensus, super quem anima ipsius egressa de corpore & adhuc pro aliquibus negligentijs purganda quasi de vno gradu ascendens ad alium cum magis magisque eleuaretur, pœna temperãtior illi videbatur. Sed cum multis curis difficile sit negligentiam vitare: quam iustitia Dei, quanuis modicam non sinit remanere impunitam, inter ascensum illum dum aliquos gradus conscenderet, quasi obstupescens contremuit tanquam gradus sub ipso nutans ruinam minaretur. Vnde ista intellexit quod hæc erant opera illa, in quibus aliquam fraudem commiserat, & hæc culpa purgabatur per iam dictum stuporem. Cum vero aliquis de congregatione aliquo verbo vel cogitatu oraret pro anima illa, statim videbatur ipsi quasi manus porrigi desursum in adiutorium, vnde anima illa multum iuuabatur. Intellexitque post hæc quòd Dominus hoc speciale priuilegium ex pietate sua isti contulit cõgregationi,

gationi, vt qui sibi in vna sua aliquod beneficium laboribus suis impendissent, statim decedentes à corpore, inter ipsas etiam purgationes culparum pro beneficijs congregationi impensis merentur consolari. Et hoc donum ipsa congregatio retinebit, quandiu à suo statu non peioratur.

Quomodo anima fratris The. orationibus Conuentus illius ad quinque vulnera Christi oblatis liberatus fuit.

CAPVT XVII.

FRatris The. conuersi nostri obitus, qui etiam multis fidelibus laboribus præfuerat monasterio pluribus annis: dum huic decumbenti nunciaretur, etiam ipsa statim conuersa ad Dominum, deuotè orauit, pro eo. Viditque in spiritu animam eius valdè sordidam & nigram, quæ in seipsa per remorsum conscientiæ inexplicabili cruciatu videbatur miserabiliter torqueri. Tunc ista miserijs eius medulitus compassa, legens quinque Pater noster in honorem quinque vulnerũ Domini blandissimo affectu, eadẽ deosculabatur pro remedio animæ ipsius. Et dum post quintum Pater noster deuotissima intentione deoscularetur vulnus sanctissimi lateris Christi, mox videbatur de ipso sanguis & aqua quodam vapore resilire. Intellexitque quòd anima illius pro qua orabat, viuifico vapore illo tacta salubriter interius conualuit, sed adhuc quasi quorundam vulnerum exteriorum nimio cruciabatur dolore. Ex virtute verò sanguinis & aquæ transla-

lata est in hortum quendam virentium olerum, per quæ omnia opera eius notabantur, quæ perfecerat in hoc seculo: quibus oleribus Dominus per orationes istius, & etiam totius congregationis talem videbatur cõtulisse virtutem, quod cum quolibet olere opus bonum signãte quasi quadam herba medicinali, aliquod vulnus confricaret, ipsum sanabat: sicque singula vulnera animæ eius intellexit per temporum interualla esse curanda, & quanto efficacius subsidium orationum congregationis sibi succurreret, eo citius ab omni cruciatu pœnarum deberet liberari. Intellexit etiã quôd quando aliquis olus operis alicuius, in quo fraudulenter egerat, vulneribus appesuit, nullum exinde sentiebat medicamenti releuamen sed potius augebat eius cruciatum. Hinc dum post sepulturam eius more solito cantarentur: Media vita: Et ad illa verba, scilicet, Sancte Deus, sancte Fortis, sancte & Immortalis, Conuentus venias faceret super terram, visa est etiam anima illa cum maxima gratitudine leuatis ad cœlum oculis & manibus simul cum congregatione genua flectendo laudes Domino personare pro eo, quôd ad talem locum ipsum perduxisset, in quo ex laboribus suis per merita earum, quibus prouiderat, saluberrimum animæ suæ consecuturus esset effectum: confitens se recognoscere, quoniã vbicunque locorum in toto mundo fuisset, semper secundum conditionem suam victum necessarium laboribus manuum suarum acquisisse, ipsum oportuisset: ex quibus tamen nunquam talem fructum salutis obtinuisset in anima, qualem nunc per merita ipsius Conuentus ex laboribus suis fuit adeptus.

Vis magna orationũ Conuentus apparet in hoc facto, & apertius in lib. 4. Dial. S. Greg. c. 37.

De pœnis fratris F. qui tamen liberatus fuit precibus S. Gertrudis.

CAPVT XVIII.

Hæc S. Gert. est de qua agitur in his libris: scilicet Mãsfeldensis.

CVm oraret pro anima fratris F. conuersi nostri nuper defuncti, vidit animam eius in specie bufonis teterrimi in seipso horribiliter ardentis pœnis pro delictis suis cruciari. Videbatur enim, quôd quasi sub vno brachio aliquid haberet reconditum, vnde ineffabiliter torquebatur. Insuper videbatur pœnam eius multum aggrauari ex eo quôd quasi mole grauissima deprimebatur ad terram adeo, vt nullatenus se posset erigere. Vnde intellexit, quôd ideo in specie teterrimi bufonis appareret, quia in habitu religionis intelligentiam suam neglexerat dirigere ad diuina. Addebatque ac diuersis in seipso torquebatur cruciatibus pro varijs, quas commiserat, culpis. Cruciatum verò, quem sub vno brachio sustinebat, quasi in occulto, intellexit eum commeruisse, pro eo quôd sine licentia prælati sui nimis in acquirenda substantia temporali laborabat, & quandoque etiam conquisita occultabat. Sed & depressionem ad terram, quæ eum maximè grauabat, pro eo tolerabat, quôd prælato suo rebellis fuerat. Hinc alia vice legens Psalmos & vigilias debitas, interrogabat Dominum quid remedij anima eiusdem ex hoc consequeretur: respondit Dominus: Quanuis animabus multum prosit quicquid fit pro remedio earum in vigilijs cæterisque orationibus: tamen multo plus valet eis, cùm ex affectu oratur pro eis. Ad similitudinem sicut aliquis

habens lutosas manus, si frequentius super eas aquam funderet, tandem mundarentur, cùm lutum liquefieret, & cùm aqua defluueret. Si verò violenter eas lauaret, etiam modica aqua contentus, citius mundarẽtur: Sic sciendum est, quod supra multas lectas vigilias & alias orationes maiorem habet effectum, vnum verbũ ex affectu ardenti oratũ & multò maiorem obtinet relaxationem animabus, quàm si multum pro eis esset lectum tepido corde.

Quantum faueriut orationes S. Gertrudis cuidam suo propinquo in pœnis constituto: ac de suffragijs Ecclesiæ.

CAPVT XIX.

DVm obitus cuiusdam propinqui ista audiente, nũciaretur cuidam personæ, quæ in tantum inde turbabatur, quòd ista flexit ad compassionem, ita, quòd pro anima defuncti intentius se exhiberet ad orandum: edocta est à Domino, quod hoc dispensatione diuina factum esset, vt se præsente prædictæ personæ obitus nunciaretur. Ad hoc cùm ista diceret: Domine, sine ista cõpassione benè potuisses mihi dedisse gratiam orandi pro anima ista. Dominus respondit: Speciali delectamento mihi in hoc opere complaceo, cùm homo naturalem commotionem cum bona voluntate ad me dirigit: & sic bonum opus perficit. Post hæc dum diutius pro iam dicta anima oraret, apparuit eadẽ in specie bufonis nigra sicut carbo & ex immensitate pœnarum tanquam in se ipsam retorta.

Ista

Ista verò dum negotijs amoris istans dulcissimo amatori suo blandiretur, inter cætera dixit ad eum: Eia Domine mi, velles ne causa mei animæ illi misereri? Cui Dominus tanquam blandiendo dixit: Non solùm animæ illi, sed etiam alijs animabus volo amore tui misereri. Et adiecit Dominus: Quomodo vis, vt impendam illi misericordiam, an vis, vt omnem culpam dimittens ab omni tormento eam liberem? Ad quod ista: Forte non expediret hoc iustitiæ tuæ. Et Dominus: Benè expediret, si tamen cum vera fiducia hoc à me peteres: Quia ego Deus futurorum prescius in agone suo aliquibus intentionibus ipsum ad hoc coaptaui. Tunc ista: Eia salus animæ meæ, perfice hoc secundum tuam misericordiam: quia ex dono tuo verè confido de tua pietate. Quod cùm diceret, confestim anima defuncti exurgens, stetit in forma humani corporis, & deposita omni nigredine, prætendit albedinem cutis squalidæ cum ingenti lætitia & gratiarum actione, tanquam de omnibus pœnis liberata. ¶ Intellexit tamen ista, quòd squalida cutis illa adhuc esset purganda vsq; ad albedinem niuei coloris, antequam digna esset frui præsentia deitatis. Et illa purgatio hac similitudine fiebat in anima, tanquã si tõsionibus ferreis purgaretur à rubigine. Insuper propter consuetudinem peccandi, quia per tan longum tẽpus in peccatis permanserat, anima ipsius tam difficulter suscepit candorem sicut humanum cor difficulter posse tolerare, quod corpus per circulum anni permaneret distensum in sole ad dealbandum. Ista quoque dũ mirare tur quomodo inter tales molestias anima illa ita læta esse posset: sic instructa est, quòd anima, quæ tà mag

nis & diuersis peccatis decedit, communibus suffragijs Ecclesiæ non ita facile iuuari potest, quæ singulis momentis descendunt super purgandos, velut ros saluberrimus & vnguentum suauitatis, seu potius dulcissimæ refectionis. Tunc ista gratias agens, requisiuit à Domino, dicens: Notifica mihi amantissime Domine, quibus laboribus siue orationibus homo hoc à tua misericordia posset obtinere, vt anima cuiuslibet defuncti liberetur ab hoc terribili pondere, nunc quasi benè valere ex suffragijs Ecclesiæ, quibus sine intermissione lętificatur? Ad quod Dñs: Nullos labores facere seu orationes dicere potes, quibus alicui animæ tale ac tantū adiuuamen proueniat, quā per talem amoris affectum, qualem tu sensisti in hac hora. Et sicut hoc nullus homo per se potest habere, nisi ego dederim: sic etiam tale auxilium nulli animæ præstari potest post mortem, nisi quæ specialis gratia hoc promeruerit in hac vita. Scias tamen hoc ipsum intolerabile grauamen processu temporis reuelari quibuslibet orationibus siue laboribus amicorum fideli intentione peractis: & ita citius vel tardius liberantur, secundum quod conatus fidelium pro eis affectuosiori instat deuotione: & etiam secundum quod in hac vita promeruerunt.

vide S. Amb. li. 2. Epist. 8. & Bedam. li. 5. hist. Angli. c. 13. & Caiet. to. 1. opuscu. tract. 16. q. 5. & 6.

Aug li de cura pro mortuis agenda. Et in Enchirid c. 109. Ita exposuit Caiet. in opuscul. to. 1. tract. 16. q. 5.

SCOL. Verba hæc sunt verissima, & à Diuo Augustino mutuata: sed non à viris doctis vno modo intellecta & exposita. Quidam enim arbitrantur omnes animas in Purgatorio existentes, iuuari posse communibus Ecclesiæ suffragijs: tamen de facto non iuuari particularibus orationibus singulariter, & suffragijs quæ fiunt

fiunt pro illis, nisi tantum illæ quæ peculiariter meruerunt, vt sibi talia prodesse sent. Tunc insuper addunt, & exponunt illas peculiariter meruisse hoc; quæ dum agerent in terris, habuerunt specialem deuotionem ad claues Ecclesiæ, & solicitæ fuerunt pro animabus aliorum: ita, vt in Purgatorio videatur Deus par pari referre illis: vt sic se habeant fideles cum illis tunc, quo modo ipsæ cum alijs se gesserant dum viuerent. Verum neque ea est mens neque verba Augustini: non enim dixit suffragia iuuare illos defunctos, qui meruerunt, vt illis prodessent: Sed qui meruerunt, vt sibi prodesse possent. Quales sunt omnes in Purgatorio existentes, nulla earum excepta: itaq; solum voluit excludere animas Damnatorum, quarum nulla meruit, vt suffragia hæc sibi prodesse possent. Itaque generalia Ecclesiæ suffragia, omnibus animabus Purgatorij prossunt de facto: particularia tamen, non omnibus, sed illi solum animæ prosunt pro qua fiunt, ex intentione suffragrantis.

Existimant autem nonnulli, suffragia, quæ fiunt pro aliquo vno, non tantùm ei prodesse, sed etiam omnibus alijs: nec minus alijs quam illi. Sicut lucerna accensa pro Domino, æqualiter illuminat seruos existentes in eodem loco. Non est autem apta & commoda hæc similitudo, sed rectius comparantur pecuniæ, quæ si pro vno tantum debitore persoluitur, aliorum debita non exoluit. Præter hæc igitur peculiaria, sunt alia Ecclesiæ communia suffragia, pro omnibus defunctis: vt quibus desunt parentes & amici peculiariter qui eos adiuuēt, ne maneant auxilio destituti, iuuātur à communi matre omnium Ecclesia. Idem verò quod Augustinus, docuit etiam Gregorius Magnus.

Hos citat. S. Tho. 4. d. 45. q. 1. ar. 4.

4. Dialog. ca. 39. & 57.

Anima

¶ Anima igitur sæpius dicta cùm sentiret remedium ab oratione, expandens manus suas ad Deum orauit, vt susciperet illud in affectu amoris illius, quòd ipse per se descendendo de cœlis subijt mortem, & ex eodem illis restitueret, qui pro se orabant, cùm optimè indigerent. Tunc Dominus in signum exauditionis videbatur quasi de manibus animæ accipere drachmam vnam, & eam reponere ad rependendum operibus in remunerationem.

In fine illius cap.

SCOL. *Quamuis plura sint genera suffragiorum, quibus fideles Christi auxiliari possunt animabus in Purgatorio existentibus: nempe ieiunia, peregrinationes, eleemosynæ, atque ijs similia: tamen de sola oratione fit hic mentio: quia non vno tantum modo iuuat oratio, sed duobus. Altero, quia est opus pœnale atque laboriosum, & hoc modo dicitur satisfactoria. Altero, quia est impetratoria: (hoc enim est peculiare orationi) orationes namque Sanctorum, tum nobis, tum animabus in Purgatorio prosunt: quæ licèt non sint:*

Aug. ser. 32. de verbis Apostolis.

satisfactoriæ, impetratoriæ sunt. Quocirca Diuus Augustinus dixit, orationibus Ecclesiæ & sacrificio salutari, & eleemosynis non est dubium animas iuuari.

Chry. ho. 41. in 1. ad Cor.

Et Chrysostomus: Iuuetur mortuus, non lachrymis, sed precibus, supplicationibus, & eleemosynis. Et venerabilis, inquit Beda, fuisse hoc Angeli cuiusdam testimonium. Multos preces viuentium, & eleemosynæ, & ieiunia, & maxime celebratio missarum, vt ante diem iudicij liberentur, iuuant. Denique finiam cum D. Gregorio

Beda lib. 5. hist. c. 15.

Greg. 4. Dial. cap. 57.

Magno, qui cũ dixisset: Sacræ victimæ illis mortuis prosunt,

sunt, qui hîc viuendo obtinuerunt, vt eos etiam post mortem bona adiuuent, quæ hîc pro ipsis ab alijs fiunt. Inter hæc autem pensandum est, quod tutior sit via, vt bonum, quod quisque post mortem suam sperat agi per alios, agat ipse dum viuit per se. Beatius quippe est liberum exire, quàm post vincula libertatem quærere. Debemus itaque præsens seculum, vel quia iam conspicimus defluxisse, tota mente contemnere: quotidiana Deo lachrymarum sacrificia, quotidianis carnis eius, & sanguinis hostias immolare. Hæc namque singulariter victima ab æterno interitu animam saluat, quæ illam nobis mortem Vnigeniti per mysterium reparat: qui licet resurgens à mortuis iam non moritur: tamen in seipso immortaliter, atque incorruptibiliter viuens, pro nobis iterum in hoc mysterio sacræ oblationis immolatur. Sed necesse est, vt cum hæc agimus, nos metipsos Deo in cordis contritione mactemus: quia, qui passionis Dominicæ mysteria celebramus, debemus imitari quod agimus. Tunc ergò verè pro nobis hostia erit Deo, cum nos ipsos hostiam fecerimus: post hæc (inquam) Sanctus Doctor sic dialogorum sermonem mirabili periodo concluſit. Igitur dum per indulti temporis spatium, licet dum iudex sustinet, dum conuersionem nostram, is qui culpas examinat, expectat: conflemus in lachrymis duritiam mentis: formemus in proximis gratiam benignitatis. Et audenter dico, quia salutari hostia post mortem non in digebimus, si ante mortem Deo ipsi hostia fuerimus.

De obla

De oblatione hostiæ salutaris & vigiliarum, quæ proparentibus fieri solent in ordine Sancti Benedicti: & de magno Psalterio pro defunctis:

CAPVT XX.

DOminica, qua agitur communis memoria pro animabus parentum congregationis, dum post sumptam sanctam communionem, hostiam illam offerret Domino, in remediam prædictarum animarum, & statim magnam multitudinem videret, de quibusdam infimis tenebris ascendere, sicut scintillæ sparguntur ab igne, quasdam in similitudine stellarum, quasdam vero alterius speciei: illa perquirens, si numerosa illa multitudo esset ex parentibus nostris, tale à Domino accepit responsum: Ego propinquissimus vester sum pater & frater, & sponsus, ergo affinissimi vobis sunt mei speciales, quos nolo expertes esse à comuni memoria parentum vestrorum. Vnde cum his sunt intermixti. Et ideo ista disposuit semper orare potius pro specialibus Domini. Item alio anno, cùm Vigiliæ pulsarentur, vidit agnum quendam niuei candoris (sicut agnus Paschalis solet depingi) quasi ex vulnerato corde suo emittentem roseos riuos sanguinis in aureum calicem, & dicentem: Ego ipse sum propitiaturus omnibus illis animabus, quibus hodie in loco isto paratur conuiuium. ¶ Cum conuentus legeret magnum Psalterium pro animabus (quod dicitur, animabus multum proficuum) & ista, vice quadam communicatura, deuotius oraret pro animabus, interrogauit Dominum.

minum. Vnde hoc esset, quod ipse Psalterium illud tantoperè acceptaret, quod etiam animabus tantùm proficeret: cum (vt sibi videretur) ex multiplicitate tã Psalmorum quà orationum magis gigneretur tędium quàm deuotio. Dominus respondit: Nimius amor quem habeo ad redemptionem earum, instigat me. Vnde ad similitudinem, si rex aliquis qui detineret quosdam amiscissimorum suorum in captiuitate, quos libenter dimitteret absolutos, nisi eum iudicium iustitiæ prohiberet: tandem nimio zelo redemptionis eorum impellente, dum non haberent vnde se redimerent, rex utique à quocunque militum suorum acceptaret, si vel saltem pro argento & auro, vel aliud quid pro liberatione eorum illi ponderaret ad mensuram debiti eorum, vt vel sic occasionem dimittendi eos haberet: sic & ego accepto quod mihi pro animabus eorũ (quos pretioso sanguine & morte mea redemi) offertur: vt habeam occasionem eas à pœnis absoluendi, & ad gaudia ipsis ab æterno præparata, perducendi. ¶ Tunc illa: Quàm acceptus est tibi labor earum, quæ tibi hoc persoluunt Psalterium? Respondit Dominus: Acceptus certè, quoties aliali jua liberatur anima per orationes earum. Et hoc ipsis indubitanter restituam in tempore opportuno, secundùm omnipotentiam meæ liberalissimæ pietatis. Hinc illa: Et quot animas, inquit, dignatur tua clementia cuiuslibet orationibus donare absolutas? Respondit Dominus: Secundùm quod cuiuslibet affectus meretur. Et subiunxit Dominus: Amor ingentiæ benignitatis meæ instigat me quòd ad vniuscuiusque sororis, huius vestri monasterij preces aliquibus animabus existen-

existentibus in Purgatorio faueam. ¶ Alia vice dum iterum oraret pro animabus, vidit animam cuiusdam militis (qui, vt æstimo, ante xiiij. annos vel amplius obierat) in specie in manis bestiæ, quæ videbatur tot habere cornua grandia, quot aliæ bestiæ crines solent habere. Et videbatur hæc bestia desuper os inferni vno tantum stipite sub latere sinistro (cui tota incumbebat) sustentata. Contra quam omnis pœna & miseria inferni euaporans, intollerabili & ineffabili eam cruciatu torquebat. Nec omnino aliquod remedium ex aliquibus suffragijs Ecclesiæ recipiebat. Ista verò in consideratione bestiæ illius admirans, intellexit diuinitùs inspirata, quòd vir ille viuens ad huc in corpore, maximè deliquisset in superbia & eleuatione. Et ideo peccata eius in modum cornium creuissent super eum, & in tantum induruissent, quòd quandiu in pelle sua bestiali anima eius maneret, nullum omnino remedium percipere posset. Per stipitem verò, cui soli incumbens sustentabatur, ne incideret in infernum, intellexit, quod quandoque voluntatem bonam habuerat ad huc viuens, per quam cooperante sibi misericordia Dei detentus esset: ne tartarus eum penitus absorbuisset. Tunc ista, Deo donãte, misericordia motasuper eum, legit magnum Psalterium, & ipsum obtulit diuino cordi pro remedio animæ ipsius. Et ecce statim videbatur dissolui bestialis illa pellis, & anima illius in specie pueruli valdé adhuc maculosi exiuit. Hinc iterum ista orante pro ea trãslata est in domum quandam, vbi plures animæ videbantur congregatæ. Et cognouit quòd in illo loco suffragia Ecclesiæ sibi possent subuenire, quarum solatio ab hora mortis suæ

vsque

vsq; in illã horã, qua ad preces huius electæ Dei à bestiali pelle liberata, & in hũc locũ est translata, caruerat. Animæ verò ibidé cõmorantes, multum benignè suscipiétes animã illam, quasi locũ sibi inter se prępararare videbãtur. Quod ista considerans, ex intimo cordis affectu Dñm exorabat, vt animabus illis talẽ benignitatem animæ illi exhibitam recompensare dignaretur. Cuius precibus Dominus acclinatus mox transtulit eas ad refrigeria diuersis delitijs valdé amœna. ¶ Hinc ista iterum requisiuit à Domino, dicẽs: Quem fructum consequitur congregatio nostra, Domine, de magno Psalterio quod legit? Respondit Dominus. Illum, de quo dicitur. Oratio tua in sinum tuum conuertetur. Insuper ex abundantia benignissimæ pietatis meæ hunc fructum ipsis superaddam, propter charitatem, qua fidelibus meis subueniunt ad laudem meam, quod vbi post hoc idem Psalterium persoluetur, ex hoc quælibet earum gratiosè participabit. ¶ Hinc vice alia dixit ad Dominum. O Pater misericordiarum, si quis amore tuo instigatus hoc Psalterium ad laudem tuam persoluere desideraret, pro remedio tuorum fidelium defunctorum, nec posset tot Missas & eleemosynas obtinere, quod ad idem pertinet Psalterium, quid tibi posset obsequij facere, quod simili modo acceptares? Respondit Dominus. Vt secundum numerum missarum ipse suscipiat corporis mei Sacramẽtum pro remedio animarum. Et pro qualibet eleemosyna iterum legat, Pater noster, cum collecta. Deus cui proprium est, pro conuersione omnium peccatorum & vnum opus charitatis faciat etiam pro singulis eleemosynis.

Quid sit Psalterium magnum, de quo sæpius fit mentio in hoc libro.

DE hoc magno Psalterio, quid sit, aut quomodo legatur, fortasse dubitabit lector, quandoquidē minus hic quā vt satisfieri possit vnicuiq;, expressum est. Videtur igitur quantum ex libris exercitijsq; huius virginis accurate perspectis extrahi potuit, hic qui sequitur, tenēdus modus. Primo videlicet sumpta venia flexis genibus dicēs. In vnione illius super cœlestis laudis, qua super gloriosa Trinitas sola suijpsius perfecta laus est, quæ deinde manat in benedictā humanitatem tuā, dulcissime Domine Iesu Christe, atq; in gloriosam matrē, omnesque Angelos, & Sanctos tuos: & iterum refluit ab eis in abyssum diuinitatis tuæ, vnde fluxerat, offero tibi hoc Psalteriū ad laudem & gloriam tuā. Atque ex affectu totius vniuersitatis adoro, saluto, & benedico te, gratias agens pro amore, quo propter nos incarnari, nasci, ac triginta tribus annis fame, siti, laboribus & doloribus affici, ac teipsum nobis in sacramento relinquere dignatus es: obsecrans te, vt hoc Psalterium, quod pro anima illa vel illis, aut pro viuis seu defunctis, pro quibus orari vis offero, vnire & permiscere digneris merito sanctissimæ vitæ & cōuersationis tuæ. Et ex eiusdem abundātia supplere & perfecte restaurare quicquid neglexerūt aut omiserunt in tui laude, gratiarū actione, dilectione, orationibus, virtutibus cæterisque bonis operibus & obsequijs tibi debitis, quæ per gratiā tuā facere potuissent & nō fecerūt, seu impure & imperfecte fecerūt. ¶ Secūdo sumpta venia flexis genibus, dic. Adoro, saluto, & benedico te dulcissime Dñe Iesu Christe, gratias agēs pro amore quo tu creator vniuersorū ad redimēdū nos, ab hominibus dignatus es capi, ligari, trahi, cōculcari, verberari, conspui, flagellari, spinis coronari, condēnari, Crucē baiulare, nudari, crucifigi, & acerbissima morte occidi, lāceaque cōfigi. Atq; in eiusdē amoris vnione offero tibi has indignas orationes meas, obsecrans te, vt per meritum tuæ sanctissimæ passionis & amoris delere & perfecte abstergere digneris quicquid animæ, pro quibus oro, vnquā contra volūtatem tuā peccauerūt, cogitationibus, locutionibus, & operibus malis. Et, vt offeras Deo Patri omnem vulnerati corporis & dolorosæ animæ tuæ pœnā & dolorē, merita & exercitia, pro omni pœna, cui apud iustitiā tuā detinentur obligatæ. ¶ Tertio, stando dic deuote: Adoro, saluto, & benedico te dulcissime Domine Iesu Christe, gratias agens pro amore & fiducia, quibus nostrā carnē deuicta morte resurgens glorificasti, in cœlūque ascendens ad dexterā Patris collocasti, obsecrans te, vt animas, pro quibus oro, tuæ gloriæ & victoriæ participes efficere digneris. ¶ Quarto, sumpta venia, dic: Saluator mundi salua nos omnes, sancta Dei genitrix Virgo semper Maria ora pro nobis, precibus quoque Sanctorū Apostolorū martyrū, & Confessorū atque sanctarum Virginum suppliciter petimus, vt à malis omnibus eruamur, bonisque omnibus nunc & semper perfrui mereamur. Adoro, saluto, & benedico te dulcissime Domine Iesu Christe, gratias agens pro omnibus beneficijs quæ gloriosæ Matri omnibusque electis tuis vnquam impendisti, in vnione illius gratitudinis, qua omnes sancti gratulantur se per Incarnationem, Passionem, & Resurrectionem tuam beatificatos: obsecrans te, vt ex eiusdem gloriosæ Virginis & Sanctorum meritis & precibus supplere digneris istis animabus, quicquid eis deest ex proprijs. ¶ Quinto legas deuote C. L. Psalmos, vt habentur in ordine Psalterij, subnectendo post quemlibet

Psalterij versum hanc oratiunculam, Aue Iesu Christe splendor Patris, princeps pacis, ianua cœli, panis viuus, virginis partus, vas deitatis. Et in fine cuiuslibet Psalmi flexis genibus: Requiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis. Præterea deuote dices aut dici facies C. L. aut saltem L. vel ad minus XXX. Missas, seu loco earum toties communicabis. Item C. L. eleemosynas facies, seu loco cuiuslibet Pater noster, & Deus cui proprium &c. suscipe deprecationem nostram, & quos delict. &c. dices pro conuersione omnium peccatorum. Et C. L. opera charitatis superaddes. Opus charitatis est, quicquid ex charitate Dei impenditur proximo, vt puta illi benefacere, consulere aut verbum bonum dare: aut laborare, vel orare pro alijs. Hæc de magno Psalterio, cuius virtus in præcedentibus commendatur, dicta sint.

De septem Missis S. Gregorij Papæ.

De Missæ autē valore videdus ipse in 4. Dial. c. vlt.

Cæterum his non incongrue adijciendas putamus septē Missas beato Gregorio Papæ diuinitus, vt maiorum nostrorum habet traditio, reuelatas, eo quôd ad liberandū animas à pœnis suis miræ sint virtutis & efficaciæ, vt pote quæ meritis Christi potissimum sunt subnixæ. Debes autem sub qualibet harum missarum, si facultas adsit, in honorem passionis Christi septem luminaria accendere, & septem diebus quolibet die quinque Pater noster, & Aue Maria legere, & septem eleemosynas dare, & vnam etiam vigiliam defunctorum legere, quolibet horum dierum pro septem donis Spiritus Sancti. Prima itaque Missa est, Domine ne longe: cum passione integra

integra, vt in die Palmarum; sub cuius memoria rogādus est Dominus per captiuitatem suam, qua sponte se tradidit in manus peccatorum, vt liberaret animā à captiuitate pœnarum, quam sua propria meruit voluntate. Secunda Missa, Nos autem gloriari, cum passione Domini, vt feria tertia post Palmarum, sub qua rogandus est Dominus per iniustam sui condemnationem ad mortem, vt animā liberet à iusto iudicio suo. ¶ Tertia Missa In nomine Domini cum Passione, sicut in feria quarta post Palmarum, sub qua rogandus est Dominus per innocētem sui affixionem, pendentiamq; dolorosissimam in Cruce, vt liberet animā à debitis pœnis, ¶ Quarta Missa erit etiā (Nos autē gloriari) vt supra cū Passione: Egressus Iesus, vt in die Parasceues, sub qua rogandus est Dominus per suam acerbissimā mortē, & trāsfixionē cordis, vt sanet animam à pœnis & vulneribus peccatorū. ¶ Quinta Missa Requiē æternam, sub qua rogandus est Dominus per sanctam sepulturam suā, qua ipse cœli terræque Dominator dignabatur in terra recōdi, vt animam eruat à fouea peccatorū. ¶ Sexta Missa Resurrexi, vt per gloriam iucundæ resurrectionis suæ animam ab omnibus peccatorum maculis mū dare, & suæ gloriæ participem facere dignetur. ¶ Septima Missa est, Gaudeamus, vt in die Assumptionis B. Mariæ, qua Dominus Iesus & mater sua rogandi sunt per gaudium, quod in die Assumptionis suæ suscepit ipsa mater misericordiæ, vt detur animæ precibus & meritis ipsius gloriosæ Virginis, ab omni impedimento absolui, & cœlesti sponso fœliciter sociari. ¶ Hæc si pro alijs feceris, in hora mortis oratio tua in sinum tuum multiplicato fructu reuertetur. Si autem hæc ipse pro te feceris dum viuis, hoc vtique longe melius est, quam post mortem ea ab

alijs exspectare, & fidelis Dominus, qui occasionem benefaciendi quæsierit, custodiet reddetque ea tibi in tempore suo per discera misericordiæ suæ, in quibus visitauit nos oriens ex alto.

Quid lucretur qui sua merita alteri communicat.

CAPVT. XXI.

PRo anima cuiusdam defuncti cum offerret Deo omne opus bonum, quod ipse pius Dominus vnquam dignatus est in eo & per eam operari, vidit illud ante thronum diuinæ maiestatis præsentari, in similitudine diuersorũ pulcherrimorũ xeniorum. Et Dominus illud valde benigne attraxit, quasi gauderet se aliquid habere vnde indigentibus benefacere posset, qui propijs factis non meruerant beneficia sua, hinc vidit benignissimũ Dominum cuilibet operi sibi ab ipsa oblato aliquid addere ex liberalissima pietate sua: & sic illi remittere, vt pro bona voluntate nunc duplicatum reciperet, & conseruaret in æternam remunerationem. Per quod intellexit, quod homo non perdit, sed multum lucratur in charitate alios adiuuando.

¶Die quodam dum celebraretur Missa pro anima cuiusdam pauperculæ ipso die sepeliendæ: ista misericordia mota, legit pro animæ ipsius remedio, quinque Pater noster in honorem quinque vulnerum Domini. Tunc inspirata diuinitus, obtulit etiam in charitate Domino omnia, quæ diuina pietas in ea & per eam vnquam dignata est operari, ad augmentum beatitudinis eiusdem fœminæ. Quod cum fecisset, statim vidit animam

animam eius in locum suum sibi in cœlis à Domino præparatum honorabiliter sublimari. Tunc ista requisiuit à Domino, vnde anima illa hoc promeruisset, quod ad preces suas, & oblationem factam pro ea tantum beneficium consecuta esset? Respondit Dominus. Cùm tribus hoc promeruit. Primo, quia videlicet semper bonam habuit voluntatem & desiderium in religione seruiendi mihi, si facultatem habuisset. Secundo, quia religiosos & quosque bonos homines dilexit. Tertio etiam, quia libenter ipsis ob honorem mei seruiuit & benefecit. Et subiunxit Dominus. Quantum à quoquam hominum hæc tria prædicta acceperim, in animæ illius sublimatione perpende. ¶Cum quædam obijsset, quæ per omnem vitam suam pro remedio animarum plures facere solebat orationes: sed humana fragilitate in perfectione obedientiæ aliquantulum negligens exiuerat, præferens quandoque rigorem ieiunij, vigiliarum, & similia virtuti obedientiæ, visa est quasi diuersis monilibus ornata: sed sub illo ornatu graui pondere lapidum impedita duci ad Dominum à pluribus. Cumque ista videns hoc miraretur, edocta est quod personæ ducentes erant animæ ipsius orationibus liberatæ: ornatus verò verba orationum; sed lapides culpa in obedientiæ. ¶Post hoc Dominus ostendit vitam animarum ad cœlum in similitudine valde stricti asseris parum procliuius, qui difficillime poterat ascendi, & oportebat, vt ascendentes se iuuarent ambabus manibus alterem hinc inde caute tenentes. Per quod notabatur, quòd per opera bona animas oportere iuuare. Qui etiam Angelos promotores merentur habere, multum proficiunt. Nam videbantur ex vtra-

que parte terribiles griphones, scilicet dæmones, circumuolare ad impediendum animas, sed ostendebatur solatium religiosorum sub obedientia viuentium, quasi idem asser haberet ex vtraq; parte perticas, per quas tenere se poterant ne caderent. In illa verò parte, vbi Prælati negligunt subditos per obedientiam regere, videbantur perticæ deficere, & anxiê casus timebatur. Illæ autem animæ, quæ se voluntarias ad obediẽtiam exhibuerant, manibus proprijs imperticis se tenentes, secure trãsibant, Angelis adiuuantibus & omnia impedimenta remouentibus ab ipsis. ¶Alia quædam dum defuncta esset, apparuit quasi ex auribus ipsi creuisset aliqua durities ad modum cartilaginis, quam cum magna difficultate vngulis radi oportebat, vsque dum annihilaretur. Et hoc pro eo, quôd audierat murmurationes & detractiones. In ore etiam videbatur habere hoc impedimentum, quasi corio sibi esset os obtectum interius, ne saperet sibi suauitas diuina. Et hoc pro eo, quoniam aliquando detraxerat: Vnde edocta est á Domino, quôd si ista, quæ simpliciter hoc fecerat, & frequentius pœnituerat, talia meruit: hi qui contumaciter similia faciunt, simul cùm corio habent laneeolas à lingua ad palatum; & de palato ad linguam pungentes, quæ pœnaliter lacerando, quasi detestabilem sãniem effluere faciunt. Vnde abominabiles sint omnibus cœli ciuibus. Tunc ista dixit gemens ad Dominum: Heu Domine, cùm quondam ostendere solebas merita animarum: nunc magis ostendis purgationes culparum: Ad quod Dominus: Homines tunc magis inuitabantur donis gratiarum; sed nunc pœnis vix terrentur à peccatis.

¶His

¶His adiungere libet aliqua, quibus benignissima Dei pietas hanc virginem Gertrudem ad exitum suũ dignata est præparare.

De mortis desiderio, quod Dominus in S. Gertrude succendit.

CAPVT XXII.

IN festo beati Martini, sub Responsorio, Beatus Martinus obitum suum: ista inardescens dicebat ad Dominum: O Domine, quando mecum similiter facies? Respondit Dominus: Nimis cito volo te de hac vita sumere: Ex quibus verbis ista nimio desiderio succensa, optabat dissolui, & esse cum Christo: cùm tamen antea nulla sibi de hoc cura fuisset. Hinc feria quarta post diem Paschæ, dum sumptam communionem adhuc in ore teneret, diuino affatu taliter est salutata: Veni electa mea, & ponam in te thronum meum. In quibus verbis sensit illam horam aduenisse, de qua in præcedenti beati Martini festo dictum audierat hoc verbum, scilicet, Nimis cito volo te de hac vita sumere. Tunc adiecit Dominus; Quantumlibet temporis hodiernæ diei superuixeris, hoc non tibi stu debis viuere, sed laudem meam secundum desiderium tuum in omnibus lucraberis. Quôd igitur obitus eius ad tempus postea sit dilatatus, ideo factum est, quia Dominus noluit eam transire absque merito desiderij & præparationis illius, ad quam eam per prædicta verba incitarat. Nã quando, teste S. Gregorio, dilatata desideria crescũt, crescit etiã per cõsequẽs cumulus

lus meritorum. ¶ Alia vice, dum die quadam Domini ca iterum recoleret desiderium absolutionis à carne, Dominus subintulit. Elige quod vis, an iam exire de corpore, an infirmitate diutius exornari, quanuis in lõga infirmitate sciam te puluerem negligentiarum abhorrescere. Tunc illa subijciens se tantæ dignationi Dei, sic ait. Fiat Domine mi volũtas tua: Et Dominus: Iuste, inquit, mea esset ista electio. Ergo si tu propter amorem meum consentis peregrinari in corpusculo, ego maneus in te, in sinu meo te confouebo: donec tãdem post obitum tuum ad amœna perducam viriditatis æternæ. Hinc per tempus desiderium eius est temperatum. Et post hæc ad tempus quoties ad sẽ redijt, hunc versiculum audiuit sibi interius replicari: Colũba mea in foraminibus petræ. ¶ Post hæc cũm crescẽte iterum desiderio expeteret accelerationem resolutionis suæ. Dominus respondit: Quæ vnquam sponsa tanto desiderio accelerauit venire ad locum illum, in quo sciret sponsum oportere desistere ab augmentatione ornatus sui, & in quo ipsa deinceps non permitteretur aliqua sponso xenia præparare? Post mortem enim, nec animæ meritum crescit, nec vltra poterit aliquã pro Domino sustinere. Ergò æquo animo suffert dilationem mortis, & postremo quietis.

¶ Itaque communicatura vice quadam, dum nimio defectu virium laboraret, requisiuit à Domino, si per instantem debilitatem, debitum carnis esset solutura? Vnde & tale accepit responsum: Cũm puella viderit nuncios sponsi sæpius aduenire & negotiari de his, quæ spectant ad nuptias perficiẽdas: dignum est etiã, vt ipsamet se præparet in his, quæ ipsam ad sponsalia

Ee decent. Simili modo conueni:, vt tu cũm sentias ęgritudinem, nihil eorum negligas, quibus velles ante obitũ præparari. Tunc ista: Et quomodo scire potero desiderabilem illã horam aduentus tui, qua educes me de carcere carnis huius? Et Dns: Ego duos Angelos ex principibus cœlestis Curiæ per aureas tubas faciam ad vtramque aurem tuam suauiter decantare. Ecce sponsus venit, exite obuiam ei. Et illa: Quid erit Domine vehiculũ meum, cũ per regnũ illud iter faciam tibi dulcissimo vnico meo præsentanda? Respondit Dns. Præualens tractus diuini desiderij ex intimo amore meo ad te directus te in meum regnũ ducet. Tunc addidit illa: Quid tũc Dñe mi habebo pro sella? Et Dns: Plena fiducia, qua de liberalissima pietate mea omne bonum speras, in hoc conductu sellam tibi præbebit. Et illa: Quo freno tunc regar? Respondit Dns: Feruẽtissimus dulor, quo cordis præcordijs anhelas in amplexus meos, fiet tibi pro freno. Tunc illa: Cũm ignorem quid plus pertineat ad equitatum, nunc etiam vlterius nescio perquirere, cum quibus in illa exoptabili via sim profectura. Ad quod Dominus: Quantumcũque nunc explorares, tamen in infinitum plus te inuenisse gaudebis: & in hoc sunt deliciæ meæ, quòd nunquam humani sensus tantum poterunt inuestigare, quantam ego meis electis soleo præparare.

De aurea sagitta amoris.

CAPVT XXIII.

DVm quidam frater in capella prædicans, inter cętera dixit: Amor est aurea sagitta, quasi quid sagit-

tue

gittauerit homo, hoc sibi quodammodo vendicareti ergo stultus est, qui amorem suum terrenis occupat, cœlestia negligendo. Ad hæc verba ista inardescens dixit ad Dominum: O vtinam ego haberem hanc sagittam, quia absque dilatione te vnicum dilectum animæ meæ transfigere vellem, vt te semper retinerem. Quod cùm diceret, vidit Dominum versus eam tenẽtem auream sagittam, & sic respondentem: Tu proponis me vulnerare, si auream sagittam haberes: ergo cùm ego hanc habeam, volo te transfigere in tãtum, quôd nunquam amplius ad priorem redibis sanitatẽ. Iam dicta ergo sagitta videbatur tripliciter reflexa, scilicet, in prima parte, in media & prope finem. Per quod dabatur intelligi triplex vis amoris, quam in anima efficit, eam vulnerando. Prima enim reflexio cùm pertransierit animam, eo modo ipsam vulnerat, vt more languentis omnia transitoria penitus sibi reddat insipida in tantum, vt de cætero in nullo talium valeat delectari aut consolari. Secunda autem pertransiens facit animam (more febricitantis, qui ex acerbitate doloris, cum maxima impatientia expetit medicinam) supra modum desiderio adhærendi Deo: cùm omnino sibi impossibile videatur citra ipsum aliquo modo posse respirare. Tertia deinde pertransiens animam ad inæstimabilia perducit, quasi à corpore separando, nectareis torrentibus diuinitatis facit iucundẽ delectari. ¶ Post prædictam reuelationem, ista importunè desiderabat carnis debitum in antedicto loco, scilicet in capella, persoluere. Et cùm hoc quandoque orationibus suis annecteret, quadam die á Domino tale accepit responsum: Ego te in exitu animæ tuæ faciam

eiam sub vmbra paternitatis meæ confoueri: sicut mater dilectum vteri sui in sinu veste sua contectum facit pausare, dum per horrida maria transnauigat. Et post debitum mortis in amœnis pratis cœlestium viriditatum mecum faciam delectari: sicut mater vult paruulum in portu, quem tamen noluit à molestia periculorum esse immunem in mari. Hinc ista gratias agens Deo, & à desiderio illo puerili desistens, totam se prouidentiæ diuinæ commisit. ¶ In oratione sua vice quadam pro hora exitus animæ suæ Dei misericordiam implorabat. Vnde tale accepit responsum: Quomodo deceret me, vt benè cepta tecum non optimo fine complerem? Et illa: Si tunc Domine transitum meum perfecisses, quando ex tuis responsis existimabam me morituram: tunc credo quod gratia tua me paratiorẽ inueniisset, sed ex dilatione timeo quôd propter teporem desidiæ meæ magis negligens deprehendar. Ad quod Dominus: Omnia, inquit, suum tempus habent in prouidentia sapientiæ meæ. Vnde si quid quolibet tẽpore feceris, pietas mea tibi reseruat.

Exercitium mortis annue seruandum, & deuotæ præparationes ad eam, Et de pietate Mariæ.

CAPVT XXIIII.

INstructionem quandam valdè vtilem conscripserat, qualiter videlicet quilibet homo saltem semel in anno memoriam mortis suæ deuotè peragat, & incertam illam horam, qua potest, deuotione præueniat: ita, vt

ãta, vt videlicet primum diem aſsignet extremæ ſuæ infirmitati. Secundum confeſsioni. Tertium vnctioni. Quartum communioni, & Quintum morti. Cùm verò hoc, vt alios docuerat, etiam ipſa recolere proponeret, & die Dominico præcedente hos dies per ſanctam communionem auxilium diuinum in ſuum adiutorium inuocaret, legeretq; deuotè Pſalmum, Quẽ admodum, cum Hymno, Ieſu noſtra Redemptio, in vnione illa, qua amás anima vnus ſpiritus fit cũ Deo, Ait illi Dñs: Commenda mihi omnia opera manuum tuarum. Item applica oculos tuos oculis meis, ſingulaque membra tua, vt de cætero nunquam niſi ad laudem & gloriam meam, & propter amorem meum commoueantur. Quod cùm faceret, videbatur velut quædam zona aurea prodire de corde Dei, qui circumcingens animam eius, ipſam indiſſolubili vinculo amoris Domino aſtrinxit. Hinc circa horam communionis, dum recoleret quòd præcedenti die libenter confeſſa fuiſſet, ſi facultatem habuiſſet, ac deſideraret á Domino ab omnibus peccatis & negligentijs abſolui, viſus eſt Dominus animam illam beatam in ſe concludere, virtute ſuæ incomprehenſibilis diuinitatis: ſicut gẽma includitur auro. ¶ Sequenti verò die, ſcilicet, feria ſecunda, dum bis legeret prædictum Pſalmum, Quemadmodũ, cum Hymno Ieſu noſtra Redẽtio, in memoriam vnionis illius, qua diuinitas cauſa humanæ ſalutis adiuncta eſt humanitati, videbatur ad includendũ in ſe animam duplicari. Die quoque tertio dũ eundem Pſalmum legeret ter videbatur triplicari. Feria denique quarta, dum extremæ infirmitatis ſuæ memoriam celebraret, cũ deuotione & orationibus ad hoc

hoc aſsignatis: apparuit anima eius crucifixo adiũcta. Per quod dabatur intelligi, quod paſsio Ieſu Chriſti, in cuius vnione ipſam infirmitatem ſuam obtulit Domino, animam ipſius ſanctæ Trinitati decenter placitam faciebat: Feria quoque quinta, dum ſub forma confeſsionis peccata ſua inamaritudine cordis reuolueret coram Domino: ſingula quæ rememorabatur ex pietate Domini ea remittentis apparuerunt velut gemmę ſplendentes eam mirificè decorantes. Feria deinde ſexta, dum vnctionẽ recoleret, videbatur ſibi Dominus dignãtiſsimè adeſſe, & quaſi de intimis cordis ſui producere liquorem, quo oculos, aures, & os, cæteraque membra eius emendando deliniret. Quod cùm Dñs perfeciſſet, ait ad illam: Ornatum hunc mihi commenda, vt more matris fideliſsimæ ipſum tibi conſeruem vſque ad tempus idoneum, quo ipſum amplius nullis peccatis aut negligentijs poteris obfuſcare. Cumque hoc deuotè faceret, viſus eſt Dominus ornatum illum ab anima recipere, & in corde ſuo quaſi in ſerinio tutiſsimo reponere ſeruandum. Sabbatho autem dum ſe ad communionem pro modulo ſuo præparaſſet, ſub Miſſa dum hoſtia ſacroſancta eleuaretur, apparuerũt ante thronũ diuinæ maieſtatis quatuor glorioſi principes angelici: quorum duo Dominum Ieſum dextra leuaque circumplectentes deducebant: alij verò duo animam deducentes obuiam Domino præſentabant. Quam Dominus blãde ſuſcipiens pectori ſuo ipſam acclinauit, & viuifico ſacramento altaris eam ſibi fœliciter ſociauit & vniuit. ¶ Dominico itaque die, dum recoleret diem extremæ ſuæ expirationis, cum orationibus ad hoc aſsignatis, deuotione qua potuit, affuit ei iterum

iterum Dominus dignantissima blanditate & singula membra eius, quæ ipsa sibi offerebat mundo morituraq; sibique soli deinceps in laudem æternam & amoris exhibitionem victura, venerabili manu sua benedicendo efficaciter consignauit. Vnde per hoc, quod Crux apparuit aurea, figurabatur, quod omnia opera ipsius de cætero ex virtute diuinæ vnionis deberent nobilitari. Per Crucem vero notabatur, quod omnes maculæ, quas postea contractura esset ex humana fragilitate, per virtutem passionis Christi sine mora deberent aboleri. ¶ Ad eleuationem hostiæ, dum offerret Domino cor suum mundo moriturum, & oraret vt Dominus dignaretur animam eius per suam innocentissimam humanitatem reddere puram & ab omni peccato immaculatam, & per excellentissimam diuinitatem suam omnigena virtute ditatam & ornatam, nec non per virtutem amoris illius, qui summam diuinitatem coniunxit cum immaculata humanitate, dignaretur eam omnibus donis suis conuenientissime adaptare: videbatur Dominus cor suum deificum velut vtrisque manibus expansum cordi ipsius similiter versus se expanso cum inæstimabili amore explicare & vnire. Tunc quasi de medio vtriusque cordium fœlicitер conglutinatorum effloruit quædam arbor miræ venustatis: quæ videbatur tanquam ex vna aureo & altera argenteo stipite in modum vitis mirabiliter circumuolui & in altum sua proceritate protendi, habens folia clare splendentia velut perlustrata solari radio, fulgidæ semperque tranquillæ Trinitati. Per aureum enim stipitem figurabatur diuinitas: & per argenteam anima istius sibi inuoluta. Cūque oraret pro

sibi

sibi commissis, videbatur arbor iam dicta producere fructum pomorum pulcherrimorum. Quæ poma declinata demittebantur ad quēlibet eorum, pro quibus orabat, vt ea per desiderium, & deuotionem decerperent sibi ad veram salutem. Post hoc dum multum debilitata se ad pausandum lecto reclinaret dicēs: Domine quicquid deinceps admitto commoditatum, hoc effero tibi ad laudem æternam. Respōdit Dominus. Et in quibuscunque deinceps delinquens ex humana fragilitate, sint per virtutem meæ diuinitatis emendata. ¶ Hinc illa requisiuit à Domino, vtrùm eam per infirmitatem, qua tunc laborabat, educere dignaretur de hoc exilio? Cui respondit Dominus. Ego per hanc infirmitatem deducam te quasi in locum mihi propiorem. Sicut sponsus habens sponsam prædilectam in remotioribus partibus commorantem, cuius amore æstuat, euocat quidem & proprio ducatu numerosque principum ac militum suorum circumuallatu, qui omnes muneribus diuersorum xeniorum eam honorent, sumptibusque ei famulentur, deducit eam honorabiliter ad castrum prope palariū sum situm. Quo cū peruenerit exhibet se ipsi coram omnibus principibus, & optimatibus suis in serenissima blāditate, donās annullum fidei in signum fœderis matrimonialis. Quia ergo ego Dñs Deus amator tuus fortis zelotes tecū suum & xenia, quibus in hoc itinere honoraris, sunt diuersa in cōmoda, & grauamina infirmitatis tuæ, quę sine intermissione suauiter resonant mihi & demulcent aures benignitatis meæ ad tibi cōpatiendum, & inclināt affectū diuini cordis mei ad tibi benefaciendū & magis magisque mihi attrahendū, ac vniendū. Cum vero ad

Sſ locum

locum tibi ab æterno prædestinatum perueneris, hoc est ad tãtum deffectum viriũ, quod morti approximare videberis: tunc ego coram omnibus sanctis osculũ tibi præbebo & annullum fidei sponsalis, id est, sacramentũ extremæ vnctionis. Et quanto vnctionem sacri olei acceleraueris, eo amplius adaugebis beatitudinem tuã: sicque in tali statu tam prope mihi cõmoraberis, quod quam primum ad deducendum te in regnum meum æternum me præparare voluero, statim propter vicinitatem commansionis, hoc per intellectũ sentiens. Vnde exultabũt omnia tua intima simul in occursum meũ se pręparantia. Sicque ego deducam te per torrentem mortis temporalis, & intraham, penitusque immergam & absorbebo te pelago meæ excellentissimæ diuinitatis: quo vnus spiritus mecũ effecta, mihi conregnabis in secula seculorum. ¶ Post hæc adiecit Dñs. Si quis desiderat in extremis suis simili aduentus mei consolatione lætificari, studeat quotidie vestimentis exquisitissimis, id est, operibus meæ perfectissimæ conuersationis, per imitationem amiciri: studeat corpus suum subiugare & frenum iumenti, id est. propriam voluntatem suam, manui meæ cõsignet: plene confidẽdo de mea pietate quod in omnibus ei fideliter assistam, in quibuslibet bonis eius spiritum paterne promouendo. Omniaque incommoda & aduersa sua offerat mihi in laudem æternam. Tunc ego de singulis quæ suffert, ipsum tanquã gẽmis præciosis & ornamentis varijs decorabo. Si quando vero ex humana fragilitate contigerit ipsum retrahere mihi frenum prius consignatum propriam in aliquo perficiendo voluntatem: hoc statim per pœnitẽtiam diluat ac iterato

iterato mihi resignet suam voluntatem: & suscipiet eum dextra misericordiæ meę, deducetque eum, cum inæstimabili gloria, & honore ad regnum claritatis æternæ. ¶ Dominica proxima post hoc dum celebraret festum illud iucundissimum, quo de hoc egressa exilio conspectui beatissimæ Trinitatis primo deberet assisti, & tanquam in excessu mentis oculos internæ contemplationis perlustraret omnia merita & gaudia singulorum ordinum Angelorum & Sanctorum: & insuper in affluentibus bonis, quibus tam fœliciter dotati sunt miro modo delectaretur: ex intimo cordis affectu cœpit gratias agere pro eis. Similiter collaudabat Dominum pro omni dignitate, gratia, & gloria beatissimæ Virgini matri impensa. Deprecabaturque ipsam Matrem Virginem Mariam, vt ob amorem filij sui dignaretur in supplementum indigentiarum oferre pro ea Domino illas virtutes, per quas se maxime cognosceret ipsi Domino virtutum complacere. Tũc cœlorum Regina precibus deuote suæ prouocata, ob tulit filio suo virgineam suam castitatem, & suam placitissimam humilitatem. Et suam immarcescibilem charitatem. Quibus virtutum ornamentis cum Dominus animam induisset, omnes Sancti in tam præcellentibus vestimentis virtutum illarum delectati, exurgentes orabant humiliter ex charitate, vt etiam omnia dona gratiarum dignaretur animæ illi infundere. Tunc Dominus ad preces electorum suorum impositi pectori eius monile quoddam decentissimum innumerabilibus gemmis mirifice exornatum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

De consolatione Domini & Sanctorum: Et de sacra communione.

CAPVT XXV.

RECollecta intra se vice quadam, & retractans horam mortis suæ, dixit ad Dominum. O quanto honore & consolatione sunt fœlices illi, qui in hac vita promeruerunt in fine vitæ suæ à sanctis tuis consolari & præmuniri. Qua consolatione oportet me indignam carere, cum nulli sanctorum tuorum condignum exhibuerim obsequium: nec etiam, vt verum fatear, alicuius sancti sciam desiderare solatium, nisi duntaxat tuum solum, qui omnium Sanctorum es sanctificator. Respondit Dominus. Nequaquam propterea priuaberis honore illo ac solatio Sanctorum meorum, quod me solum, vt dignum est, præfers omnibus illis. Vnde tempore exitus tui cum cæteri homines magis solent anxiari aderunt tibi Sanctorum meorum solatia. Cum vero appropinquauerit hora illa præiucunda, qua alijs suffragari solent solatia Sanctorum: tunc nimirum egomet totus floridus & amœnus omnibus delitijs plenus cum omni delectamento diuinitatis & humanitatis meæ me tibi exhibebo.

¶ Cùm igitur, vt supradictum est, ab ipso Domino diuersimode instigata esset ad desiderandam carnis absolutionem, atque post hoc per tempus epatis vitio ægrotare cœpisset, & à medicis, qui eam considerauerant, intellexisset, quod impossibile videretur ipsam de cætero pristinam recipere sanitatem: cum mira spiritus exultatione gratias proinde Deo referens, hæc verba interserebat. Quãuis, Domine mi, præ omnibus delitijs hoc mihi exoptabile sit & iucundũ, vt é carcere carnis educta tibi adiungar: tamen si tibi hoc placeret, eligerẽ vsque in diem iudicij hîc permanere, & in extrema miseria degere. Ad quod Dominus: Talis voluntas apud meam diuinam benignitatem obtinuit effectum. In illa die, cum videlicet tetotam intraxero mihi, stillabunt montes, id est sancti, hãc dulcedinem: quod tunc ad cumulum beatitudinis tuę per totum mundum melliflui fient cœli. Hoc diuinæ dignationis benignissimum responsum ista cum maxima gratitudine suscipiens, ad suauiorem cumulandum gratitudinem simul recolligere cœpit, quæ alijs vicibus etiã sibi Dñs tã per ipsam, quã etiam per interpositas personas huiusmodi fecerat promissiones, & pro singulis deuotas Deo persoluebat gratiarumactiones. Acceperat enim in promissis à diuinæ pietatis supereffluẽtia: quod re vera amor diuinus omnes vires eius cõsumere deberet. Itẽ, quòd Spiritu Sancto operante ex cõsilio semper venerandæ S. Trinitatis, vt omnia sua quæ tã per totã infirmitatẽ, quã etiã in morte circa ipsam agerẽtur, fœliciter perficeret virtute & operatione sua diuina. Itẽ, quod amor ei seruire deberet, & omnes qui ei affectu vel factis, aliquod in charitate ministerium exhiberent in sua infirmitate à diuina liberalitate: hoc recepturi erant in remunerationem quod ipsis etiam amor Dei opem ferret in extrema sua infirmitate. Item, quòd si quis deuotè pro ea Dñm laudans & gratias agens oraret pro quacunq; re, primo per amorem illum, quo eam Dñs ab ęterno ad specialẽ gratiam elegit: secundo, quo eam suauiter attraxit: tertio, quo eam sibi familiariter vniuit: quarto quo

iucundè frueretur ea: & quinto, quo fœliciter eam cõ summare dignaretur: illius preces indubitanter vellet adimplere, si salubria sibi essent quæ peteret. Item, quod promisit ei Dñs per veritatem passionis suæ sub sigillo mortis suæ pretiosæ, quod si quis in charitate cum bona voluntate in hora mortis præmuniret aut subsequeretur eam in omnibus, quibus ipse exitum suũ proprium desideraret communiri: & hoc tali intentione, quod adiungeret ei omnes, pro quibus Dominus vellet orari: & ante inceptionem orationis offerret Domino studium suum in vnione illius amoris, quo ipse de cœlo descendit ad terras, & omne opus humanæ Redemptionis perfecit: post finem vero orationis offerret Domino studium suum in vnione amoris, quo Dominus mortem pertulit & eam cum omni fructu sanctissimæ humanitatis in die Ascensionis suæ Deo Patri præsentauit: ille in morte sua propria inuenire deberet fructum, quem ista virgo, ex aliorum auxilio & oratione percepit.

De modo quo sese gessit S. Gertrudis, atque orationibus quas recitabat in postrema sua infirmitate ante obitum suum.

CAPVT XXVI.

HInc vice quadam apparuit ei Dominus Iesus præ filijs hominum inæstimabiliter forma speciosus, mira blanditate suscipiens eam prope cor suum dulcissimum & omni beatitudine plenum. Videbatur enim quasi pro puluinari sternere ipsi omnem dolorem totius cor

tius corporis sui sanctissimi, quem in Cruce pertulerat pro salute mundi, vt illius fructum saluberrimum anima sibi intraheret ad salutem ęternam. Suppositi etiá capiti eius velut pro cussino omnem dolorem cordis sui dulcissimi, quem in Cruce persenserat ex eo quod præsciebat amarissimam, turpissimam, & innocentissimam passionem & mortem suam in tam multis fore infructuosam. His quasi pro linteaminibus candidissimis, suppositi desolationem illam, qua ipse amicus fidelissimus ab omnibus amicis derelictus, velut fur aut latro crudeliter comprehensus & immisericorditer vinctus, ad mortem est propulsus, & insuper ab inimicis contumelioſe derisus, subsannatus & iniurijs afflictus. Deinde contexit eam Dominus omni fructu suæ pretiosissimæ mortis, vnde sanctificaretur secundum omne beneplacitum diuinæ pietatis. ¶ Cumque sic versus amantissimum cor Dei, quasi in sinistro brachio ipsius suauissime repausaret, aspiciẽs vidit idem cor deificum (in quo reconditum latet omne bonum) sibi in similitudine horti vel paradisi, omni amœnitate & delectatione spirituali plenissime patefactũ, auridere, in quo vernabant omnes anhelitus Christi sanctissimæ humanitatis, quasi pro viridissimo gramine: ac redolebant omnes cogitationes eius cordis sanctissimi in specie rosarum liliorum ac violarum, cæterorumque diuersorum florum amœnissimorum: nec non procera venustate præpollebant singulæ virtutes Domini Iesu in specie vitis vberrimæ, tanquam vineæ Engaddi, cuius botri suauissimi: quę nimirum arbores virtutum diuinarum, ac vites verborum dulcissimorum, ramos & palmites suos circa animam vndique dilatantes ipsam

sam mira & ineffabili delectatione releuabant Dominus etiam de singulis fructibus arborum diuersarum, scilicet virtutum suarum, videbatur animam eius blãde reficere, & debotrorum dulcedine suauiter potare. Egrediebantur insuper quasi per medium cordis diuini tanquam tres riuuli purissimi, qui in se inuicem influentes miraculose cõuoluebant. Et ait Dominus ad eam: Ex his riuulis in hora mortis tuæ tam efficaciter potaberis, & anima tua ex hoc tam salubriter conualescet ad summam perfectionem, quod vltra in carne permanere non poteris: sed interim horum aspectibus delectare ad meriti tui profectum æternũ. ¶ Cũque deuote exoraret Deum Patrem, vt eam respicere dignaretur per innocentissimam Iesu Christi humanitatem puram & immaculatam ab omni peccato, ac per excellentissimam ipsius diuinitatem, ditatã & ornatam omnigena virtute, qua eadem gloriosa diuinitas floruit per sanctissimam humanitatem, precum suarum satis affectuosum promeruit consequi effectum. De hinc cum oraret, dicens Da mihi amantissime Pater, amatoriam benedictionem tuæ diuinæ pietatis, & cætera, extendens Dominus omnipotentem manum suam, eam signo sanctæ Crucis desuper consignauit: per quæ significabatur inæstimabilis fructus saluberrimę passionis Iesu Christi, qui eã diuersimode lætificabat. ¶ Pausans igitur inter tales tãtasq; delitias, nõ sicut æger decũbens lecto, sed sicut sponsa delicata in thalamo, imo sicut Deum sitiens anima, quæ post Liæ fœcunditatẽ basia Rachelis suauia inter diu optatos amplexus auidissime haurit, sic afflãte lenicri austro diuinæ propitiationis, recogitabat non in amari-

in amaritudine animæ, sed quasi gaudens de bonis Domini sui sterilitatem præteritorum conatuum suorum ex abundãtia saluberrimorum pascuorum. Vnde collegit deuotiores oratiunculas, & etiam deuotissimas composuit, & illas replicans cum his persoluere seu redimere nitebatur, primo debita sua, quibus negligentius se instituisse iudicabat, videlicet, horas canonicas, horas B. Virginis, & vigilias defunctorum, cæteraque similia. His quoque superaddidit redimere singulas virtutes, in quibus sibi videbatur minus iusto exercitata fuisse, scilicet, amorem Dei & proximi, humilitatem, obedientiam, castitatem, socialitatem, gratitudinem, congratulationem, compassionem, & similia. His etiam adiecit redimere spiritualia exercitia, quibus se negligentius inuigilasse reputabat, scilicet, laudes Dei, gratiarum actiones, emendationes, & orationes, non solum pro se, sed etiam pro tota Ecclesia. Hæc singula studebat redimere deuotissimis oratiunculis. Nec sufficit sibi quolibet vna tantum emendatoria suppletione respondere, sed potius pro singulis, vt prædictum est, vice omnium membrorum suorum. ccxxv. oratiunculas persoluit, Pater noster, & Aue Maria, propter dignitatem interserens, & quilibet, vt prædictum est, orationes tam melleas interponens, quod humanum cor trahere possent ad deuotionem. Et quanuis omnino certa esset ex constantia confidentiæ, tamen indignitatis suæ nunquam obliuiscens, ad ea, quæ certissime credebat, se accepturam à liberalissima supereffluentia pietatis Dei, quibus poterat oratiunculis pro modulo suo se capaciorem exhibere satagebat. ¶ Inter hæc etiam regulam sym

intentissime relegens, singula verba tam deuotissimis supplicationibus ac pōderosis suspirijs remetiebatur, quod non solum (vt prædictum est) neglecta, imo coo perante pietate Dei etiam perfecta nobilissimo ornatu decorare valebant. ¶ His per Dei gratiam intẽsissime perfectis, omnes vires & sensus corporis & animæ ad altiora distendebat: inter alia deuotissime ruminando millenis vicibus eructabat tales versiculos, qui feruentiorem æstum desideriorum suorum ad Deum exprimerẽt: & per cõsequens efficaciori attractu ipsum (cuius amore languebat) sibi medullitus intractum copularent. Et in his intentionem suam extendebat quantum altissime præualuit, in vnione amoris mutui affectus & gratitudinis semper venerandæ Trinitatis, & ex parte affectus totius creaturæ: vt deinceps eo veraciori confidentia ruminare posset versiculum illum, qui solitus erat hærere memoriæ ipsius, scilicet, Desiderate millies: Hunc enim cum alijs, scilicet: Veni festinans, propera: Sitiuit anima mea: Tuus prequa lens amor, &c. distinxit cum versiculo: O amantissime Pater, sanctissimam cõuersationẽ (quem etiam miro & incredibili effectu sibi diuinitus infusum susceperat, & etiam eundem ab omnibus legentibus acceptari â Domino recognouit) per totam infirmitatem illã tam indesinenter & assiduẽ replicabat, quòd nõ sinebat se impedire, quantunuis magno laboraret defectu virium, quin singulis diebus vice omnium membrorum suorum ista suppleret: excepto, si maiori affectu ad altiora duceretur. Sæpius etiam ex abundantia suauitatis, qua spiritus crebro pascebatur, pluribus se affectuosius visitãtibus tam dulcifluas eructabat oratiuncu-

tiunculas & instructiones, ex quibus tantam consolationem spiritus se recipere testabantur, quòd libentissimẽ ipsi infirmanti ministrassent, qua talis consolationis & instructionis subsidio, quod per verba eius recipiebant, perfrui mererentur. Vnde & quædam personæ sæpius orationes speciales tam magno desiderio persoluebant pro ea, vt eam Dominus sanitati restitueret, vel saltem sic infirmam in hac vita ad ipsarum consolationem sustentaret, quòd nõ est dubium, quin eam Dominus, qui nunquam spernit vota humilium, propter ipsarum preces, diutius in hoc corpore sustentauit, ipsius nimirum prouidens meritis, aliarum charitati congaudens.

¶ *Prædicti versus sunt hi, scilicet: Desiderate millies mi Iesu, quando venies, me lætum quando facies, de te me quando saties. Veni, veni, Rex optime, Pater immensæ gloriæ: effulge clarẽ lætius, iam expectatus sæpius. Tua te cogat pietas, vt mala nostra superes parcendo, & voti cõpotes nos tuo vultu saties. Sitiuit anima mea, &c. vt in Psalm. XLI. Hos distingue cum versiculo: O amantissime Pater, qui habetur libro secundo, cap. xxiij. supra.*

¶ Dum igitur specialibus orationibus, sicut supra scriptum est, redemisset neglecta, quæ se contraxisse doluit in diuersis obsequijs beatissimæ Virgini debitis, & illo die quædam filio Dei offerret, orans, vt ipse eadem matri suæ beatissimę pro se dignaretur præsentare, in suppletionem omnium suarum negligentiarũ in seruitio Virginis glorioſæ: exurgens Rex gloriæ cor suum deificum obtulit prædignissimæ genitrici suæ, dicẽs: Ecce mater amantissima exhibeo tibi cor meũ, & in ipso tibi prẽsento omnem affectũ, quo te ab ęterno præ-

no præ omni creatura gratuito prædestinauí, creauí, sanctificauí, mihique in matrem speciali affectu adaptauí: omnemque benignitatis dulcedinem, qua tibi vt quam blanditus sum in terris, cùm me infantem in sinu tuo confoueres, & aleres, omnemque fidelitatem, quam deinceps tibi per totum tempus, quo cum hominibus conuersatus sum, filiali affectu tibi exhibui, in omnibus subiectus tibi sicut filius matri, qui eram gubernator cœli, & specialiter in hora mortis, custodem tibi ac filium loco mei fideliter prouidi. Et insuper affectum dignationis illius inestimabilis, quo te in die iucundissimæ Assumptionis super omnes choros Angelorum & Sanctorum exaltaui, cœli terræque Dominam & Reginam constituendo. Quę omnia modò ob amorem huius dilectricis meæ tibi exhibeo in suppletionem negligentiarum, quas vnquam in tuo materna seruitio contraxit, vt procedas, obuiam ipsi sponsæ meæ in hora mortis suæ. susciptens eam materna pietate. Quod gratiosa mater blandissima alacritate acceptans, & se ad omnia paratissimam declarans, dixit: Præsta mihi etiam nunc, fili amantissime, vt in eadem susceptione, dum secundum tuum beneplacitum huic obuiauero, singula ipsa fœliciter suscipiat in affluentia plenarum delitiarum. ¶ Ista verò beata ad tantam dignationem diuinæ pietatis commota, dixit ad Dominum: Heu me benignissime Deus, quod neglexi suppletionem illam licet exiguam, quam persolui pro negligentijs contractis in horis meis canonicis, cæterisque seruitij tui debitis, simili deuotione tibi commendare, cùm tua pietàs tantoperè dignata sit exiguitatem tantilli studiosi mei nobilitare. Ad quod Dominus.

nus. Ego susceptí omnia illa in vnione amoris illius, quo eadem in corde meo diuino nobilitata æternaliter & dulcificata tibi infudi: & sic perfectissimo modo sanctificata obtulit ea Deo Patri meo pro vniuersis negligentijs tuis in placitissimam emendationem & acceptabilissimum holocaustum. Vnde & ipse inestimabili modo placatus, suum paternum, imò diuinum ad te inclinauit affectum.

Quomodo officia agonizantium hæc sponsa sibi ipsi persoluit: Et de præostensione eius exitus.

CAPVT XXVII.

COnsueuit ista virgo ferijs sextis circa nonam abstrahere se ab omnibus exterioribus tãquam pausatura, ne ab aliquo impediretur, & intendere soli Deo intima deuotione sibiquèmetipsi quasi agonizanti persoluere omnia, quæ fieri solent circa agonizantes, etiam supra quàm optari posset tam in orationibus deuotis, quàm in meditationibus salubribus. Cumque hoc ad tempus summa cum deuotione peregisset, & iterum die quodam simili modo in sexta feria se recollegisset, ac in pacata mentis tranquillitate suauiter quiesceret, benignus Dominus, qui magnis beneficijs maxima superadderesolet, eidem quasi raptæ in spiritu in hac similitudine præostendit, quàm fœlici migratione eam de hoc mũdo dignaretur euocare. Videbatur enim sibi, quòd in sinu Domini brachio sinistro eius sustentata versus cor ipsius deificũ repau-

repausaret, agonizans in specie puellæ valdé delicatæ & mirabiliter perernatæ. Tunc aduolabat cum ingenti gaudio multitudo Angelorum & Sanctorum: quorum singuli ferebant thuribula in manibus suis, in quibus collectas offerebant, orationes & deuotiones totius Ecclesiæ, vt adolerent ea ibi in laudē regis & sponsi gloriæ, ac in profectum huius beatę animæ. Dum verò ipsa faceret inuocationem beatæ Virginis per Antiphon. Salue Maria, aduocauit Dominus Matrem suam beatissimam, vt se ad consolationem eius adaptaret. Tunc Virginum Regina, nouo splēdore præfulgida delicatis manibus caput infirmæ mira blanditate sustentabat. Huic etiam affuit Angelus sanctus custos ipsius infirmæ in specie cuiusdam illustrissimi principis sibi commissæ congaudens fœlicitati. Deinde cùm infirma inuocaret Sanctum Michaelem Archangelum, repræsentans se & ipse princeps magnificus cum Angelorum maxima multitudine, opposuit se ex aduerso ad expugnandas insidias dæmonum, tam inualidorum, quôd cùm erigere capita, aut se quoquam conarentur aduersus animam commouere, statim à gloria tantæ maiestatis deuicti & confusi velut amentes decidebant: ex quo & illa non modicum consolationem recipiebat. Hinc videbatur quasi de ore ipsius infirmæ in specie columbæ ardentis progredi deuotio cordis intus latentis, quæ vsque ad thronum glorię diuinæ maiestatis protendebatur, quoniam ex virtute deuotionis per labia ascendentis perterriti dæmones, adeò confundebantur, quod certatim per fugam elabi & latere quærebant. ¶ Et cùm infir-

infirma singules Sanctorum ordines, sicut fieri solet super agonizantes, in suum auxilium inuocaret, quilibet Sanctorum chorus sese in triumphum eius pręparabat. Nam Patriarchæ accedentes afferebant in manibus in similitudine ramorum virentium fructus omnium bonorum operum suorum, & ipsos circa mansionem infirmæ componebant. Prophetæ sancti in similitudine speculorum aureorum ferentes merita cognitionum diuinarum, ex quorum aspectu anima eius ineffabiles sibi delectationes intrahebat. Dehinc procedens electus ille discipulus Ioannes Euāgelista & Apostolus blanda amicabilitate duos aureos annullos annullari ipsius imposuit, quem omnes Apostoli sequentes, singuli eorum singulis annullis aureis, per quos specialis fidelitas, qua Domino adhæserant in terris, significabatur, reliquos digitos ipsius perornabāt. Post hos martyres sancti bracteolis aureis, in quibus elucebant omnia, quæ ipsi vnquam pro amore Dei pertulerant in terris, ipsam mirificè decorabant. Confessores quoque sancti flores aureos & iucundos ipsi offerebant. Per quos significabatur voluntas eorum optima, & ad seruiendum Deo iugiter proposse suo parata. In quibus etiam relucebant mira claritate omnia, in quibus vnquam Deo placuerunt. Virgines etiam beatę obtulerūt ei rosas, per quas significabatur specialis suauitas, qua incorruptio facit ipsas proximas esse Deo, & arctiori vinculo intimæ vilionis constringit. Nā Dñs Iesus Rex & spōsus integerrimæ virginitatis, videbatur in vestibus suis similibus floribus perornatus, cum se ipsis Domino Deo amatori suo ob priuilegium

gium specialis innocentiæ familiarius applicarent. Vnde per illam coniunctionem videbatur quælibet sibi intrahere specialem dulcorem diuini saporis. Et hinc etiam ista cum singularum virginum floribus videretur perornata, fœliciter & iucundè experiebatur quid fauor & benignitas tantarum sponsarum, ob fauorem sponsi exhibitus, beatitudinis posit conferre. Viduæ verò & cæteri sancti in specie olfactoriolorum aureorum, omnium bonorum operum suorum fructum obtulerunt. Innocentes vero sancti, quanuis minus videbantur habere de proprijs: tamen ob reuerentiam Domini sui, cuius se pretioso sanguine redemptos & gratuita pietate regnum æternum gaudent adeptos, etiam non neglexerunt: sed splendore quodam clarissimo suæ purissimæ innocentiæ in vnione predignissimæ innocentiæ Iesu Christi nobilitati, animam ipsius irradiantes, miro modo decorabant. Hinc filius altissimi Rex gloriæ cum inæstimabili blanditate, intraxit sibi totam animam illam beatissimam in virtute sua diuina: quemadmodum meridiani splendoris feruor intrahit stillam exiguam roris, cum effectu omnium virtutum & bonorum operum sibi à sanctis omnibus in specie prædictorum xeniorum oblatorum. Et sic eam totam circundans & penetrans, sibi consimilem efficiebat: sicut ferrum inflammatur ab igne. Vbi cum sponso suo Christo fruitur æternis gaudijs in secula seculorum,

Amen.

De

De commendatione & authoritate huius libri.

CAPVT XXVIII.

CVm liber iste conscriptus esset, apparuit Dominus Iesus, habens ipsum impressum pectori suo, dicens: Hunc librum meum ad hoc intimis pectoris mei impresi, in eo conscripta dulcedine diuinitatis meæ pertranseam medullitus, qui ad laudem meam cum humili deuotione legerit, in ipso fructum ex hoc consequatur. Tunc orauit Dominum, vt eundem librum ab omni conseruare dignaretur errore, ad sui ipsius laudem & gloriam. Qui extensa venerabili manu sua super illum signo sanctæ Crucis eum communiuit, dicens. In libro isto cõscripta, cœlesti benedictione mea modo sanctificaui, cum humili deuotione in ipso legere volentibus in veram salutem. Et afficit me suauis redolentia bonæ voluntatis ipsum scribentis. Nec non alludit mihi forma meæ gratuitæ pietatis, quæ patet in eiusdem libri scriptis. Ego enim ipsum sæpe dictum librum meum sanctissima conuersatione mea operiã, roseisq; monilibus quinque vulnerum meorum adornabo, ac septem donis Spiritus Sancti, tanquam septem sigillis diuina pietate mea consignabo: vt non sit, qui ipsum de manu mea posit eruere.

¶ Hinc alia vice, dum compilatrix huius libri communicatura, eundem occultè in manica sub pallio suo deferret, ad offerendum illum Domino in laudem æternam, hoc nullo penitus hominum sciente, & more solito flexis genibus in obuiationem Dominici corporis profunde inclinaret se: visus est ab alia persona

Dominus cum ingenti gaudio, ipsam sua genua flectẽtem blande circumpleti dicens. Ego dulcedine diuini amoris mei fœcundabo verba libri huius, mihi modo oblati. Et quicunque humiliato corde ad me veniens amore amoris mei in eo legere voluerit, huic ego ex afflatu diuinitatis meæ, effectum animæ suæ salutarem, ipsi efficaciter inspirabo.

Oblatio huius libri ad laudem Dei.

CAPVT XXIX.

ET fluxum hunc nectarem tuæ gratuitæ pietatis, quem ex intimis tui amorosi cordis produxit efficax dulcor tuæ inuestigabilis diuinitatis, ad influendum, irrigandum, fœcundandum, & beatificandum, tibique intrahendum ac indissolubiliter conglutinandum cor & animam electæ tuæ Christe Iesu fontale lumen sempiternorum luminum, offero tibi ex affectu totius vniuersitatis in vnione illius excellentissimæ charitatis, qua tu altissimi Patris Vnigenitus omnem influxum diuinitatis, qui tuam deificam humanitatem descendit cum plena gratitudine offerens, refudisti in abyssum originis tuæ: orans cum desiderio & affectu omnium creaturarum, vt ipsum tibi intrahas, per affectum spiritus tui in laudem æternam, immensam & incommutabilem: quam inscrutabilis sapientia tua altissimè cognescit super excellentem Dei Patris omnipotentiam condecere, ac inæstimabiliter suauifluam Spiritus paracleti beneuolentiam

oblectare, & in plenè sufficientiam gratiarum actionem totius fœlicitatis, quam per eundem operatus es, operaris, & in æternum operari dignaberis in corde & anima ipsum recipientis, & etiam omnium, qui vsque in finem seculi, secundum verbum veritatis tuæ, aliquam ex eo susceperuri sunt illuminationem, consolationem, vel eruditionem: & indignam emendationem omnium, in quibus paruitas meæ intelligentiæ, negligentius studium ac imperitius ingenium meum omisit, dona tua mihi ad dispensandum commissa, satis dignè & vtiliter explanando elucidare, omniumque quæ ex humana fragilitate seu diabolico instinctu pietatem tuam in ipso clare lucentem, suauiter redolentem, ac dulciter sapientem vilipendẽdo conculcaturi sunt, quod opto misericordia tua protegente, vt absit, ac in efficacem impetrationem omnis gratiæ, quæ per affectum & gratitudinem diuini cordis tui poterit obtineri omnibus, qui cum humili deuotione amore amoris tui, cum affectuosa gratitudine ipsum dignabuntur legere, & quæque eius vtilia documenta pro tui, â quo fluxerunt, reuerentia studebunt imitari. Postremò in gratiarum actionem pro eo, quod me extremæ vilitatis ac omnium, imò (vt veriùs dicam) vniuersæ creaturæ tuæ exterminium, incomprehensibilis bonitas tua Deus cordis mei eligere dignata est, in prænobilis dispensationis eius ministerium: cùm in nullo paruitas mea tibi respondere possit: offero tibi cor tuum dulcissimum ac vnicè dignissimum in ea dignitate, qua plenum est diuina gratitudine,

ac omnimodæ beatitudinis perfectione superexcellens in perpetuum.

Conclusio huius libri.

CAPVT XXX.

AD laudem & gloriam Dei, amatoris humanæ salutis, conscriptus est liber iste: sed breuitatis gratia punctis multis, imò penè innumeris, omissis, consummatus est tam euidenti, & (vt ita dicam) tam miraculoso adiutorio diuinæ misericordiæ, quôd, vel ex hoc solo conijci potuit, quam vberem animarum fructum ipse præuentor & subsecutor optimorum datorum ex eo requirat: nequaquam tamen exhausto riuulo diuinarum influxionum in hanc electam suam directo, sed partito in nos munere, quod nobis congruebat, electam suam, quasi per ascensorios gradus imaginationum ad secretiores, puriores, & excellentiores sapientiæ haustus perduxit: qui nequaquam corporeum imaginationum adumbrationibus ad intellectum inexpertorum possent verbis explicari. Quæ omnia incontinentissima Dei pietas cum vniuersis hîc scriptis ad salutem legentium tam copiosè faciat exuberare, vt adepto centuplicato fructu in libro vitæ scribi digni inueniantur. Et interim simpliciores huius libelli lectores (qui per seipsos nesciunt natare in fluuio diuinæ pietatis) saltem hoc vehiculo iter arripiant, & quasi manuductione beneficiorum proximi sui

mi sui delectati, vacando lectionibus, meditationibus, & contemplationibus, & ipsi tandem gustare mereantur, quàm dulcis est Dominus, & quàm reuera beatus est, qui sperans in eo, totum cogitatum suum iactat in ipsum, quòd benignitate sua nobis præstare dignetur, qui in Trinitate perfecta viuit & regnat Deus, per infinita sæcula sæculorum.

Amen.

FINIS LIBRI QVINTI.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Antiphona.

REgnum mundi, & omnem ornatum seculi contempsi, propter amorem Domini mei Iesu Christi: Quem vidi, quem amaui, in quem credidi, & speraui.
Versus. Eructauit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea Regi. Quem vidi, &c.
Versus. Elegit eam Deus, & prælegit eam.
Resp. In tabernaculo suo habitare eam facit.

Oremus.

DEus qui Ecclesiam tuam, per beatam Gertrudem virginem, sacris illuminare dignatus es consilijs, & exemplis: concede propitius eius intercessione, vt quæ pro nostris purgandis excessibus clementer ei reuelasti, deuotis mentibus exequamur. Per Christum Dominum.

SANCTAE GERTRVDIS INSINVATIONVM DIVINÆ PIETATIS EXERCITIA NONNVLLA.

Nunc de nouo per P. M. F. Ioannem Castañiza, Ordinis Sancti Benedicti scholijs adaucta, per eumque in lucem edita.



CVM PRIVILEGIO.

MATRITI.

Ex officina Licentiati Varez à Castro.

Anno. M. D. XC. IX.

Universidad de Deusto
Biblioteca

EXERCITIVM PRO RE-cuperanda innocentia baptiſmali.

Vt in fine vitæ tuæ immaculatam baptiſmalis innocentiæ tunicam, & fidei Chriſtianæ ſigillum integrum & illæſum domino valeas præſentare, ſtude certo tempore, præſertim in Paſcha & Pentecoſte, memoriam baptiſmi celebrare. Itaque deſidera renaſci in Deo per nouæ vitæ ſanctitatem, & reſtitui in nouam infantiam, & dic:

DEVS miſereatur mei, & benedicat mihi: illuminet vultū ſuum ſuper me, & miſereatur mei. Benedicat eum in omni ſinceritate & veritate cor meum. *Pſal. 66.*

A facie domini moueatur terra cordis mei, in ſpiritu oris eius recreetur & renouetur ſpiritus meus, vt in terram rectam deducat me ſpiritus eius bonus. *Pſal. 142.*

Deinde legas ſymbolum fidei, ſcilicet: Credo in Deum, orans dominum, vt faciat te perfectè abrenunciare ſatanæ, & conſeruet te in fide recta, viua, & integra, vſque in finem vitæ tuæ.

Oratio.

DOmine Deus, pius & verus, creator & redemptor meus, qui me ſignaſti ſancto lumine vultus tui, qui me redemiſti charo precio ſanguinis vnigeniti tui, & regeneraſti me in ſpem vitæ per baptiſmum in virtute ſpiritus tui: fac me vero perfecto & integro corde, efficaciter abrenũciare ſatanæ & omnibus pompis & operibus eius, & in te Deum creatorem meum per Ieſum Chriſtum filium tuum (qui eſt via, veritas, & vita) in ſpiritus ſancti efficacia, fide recta ac feruida, viuis

operibus redimita, fideliter credere, tibi adhęrere, & vsque in finem tecum immobiliter perseuerare, Amen.

Prosignaculo fidei tuæ dic:

TRinitas sancta, pater & filius, & spiritus sanctus, tua diuina omnipotentia regat & confirmet, tua diuina sapientia instruat & illuminet, tua diuina bonitas adiuuet & perficiat fidem meam: vt eam immaculatam & integram reconsignem ante faciem tuã in mortis hora, cum omnium virtutũ multo fœnore & vsura.

Pro exorcizatione ora dominum, vt in virtute nominis sui faciat te prudenter vincere & intelligere omnes versutias satanæ, ne vnquam prævalendo de te, gaudeat inimicus: sed in omni tentatione recedat superatus, & in prima cõgressione confusus. Oratio.

DOmine Iesu Christe pontifex magne, qui in tua preciosa morte viuificasti me, exuffla à me in virtute spiritus tui, omnes insidias inimici eficacia tuę præsentiæ. Disrumpe in me omnes laqueos satanæ. Et respectu misericordiæ tuæ omnen ęcitatem cordis longè fac á me. Perfecta charitas tua Christe faciat me in omni tentatione viriliter triumphare. Sãcta humilitas tua doceat me omnes laqueos inimici prudenter deuitare. Luminosa veritas tua deducat me, & faciat me corde perfecto syncerè ambulare coram te. Et benedictio indulgentissimæ misericordiæ tuæ preueniat, subsequatur, & custodiat me vsque in finem vitæ meæ, Amen.

His verbis signabis te signo sanctæ crucis in fronte & in pectore.

IN

IN nomine patris, & filij, & spiritus Sãcti. A te ô crucifixe amor meus Iesu dulcissime, accipiam signum sanctę crucis tuæ, tã in frõte, quàm in corde, vt in æternum viuam sub tua protectione. Da mihi viuam fidem cœlestium præceptorum, vt dilatato corde curram viã mandatorum tuorũ. Per te talis sim in moribus, vt efficiar merear templum Dei, & habitaculũ spiritus sancti, Amen. Psal. 118.

Hîc expostula, vt ipse summus sacerdos dominus Iesus imponat tibi manum, vt in æternum habites in adiutorio altissimi, & in protectione Dei cœli commoreris.

SVb vmbra manus tuæ amãtissime Iesu protege me, dextera tua suscipiat me. Aperi mihi ianuam pietatis tuę, vt imbuta signo sapientiæ, careã in veritate omni terrena cupiditate, & ad suauem odorem præceptorum tuorum læta tibi in ecclesia tua sancta deseruiam, & de die in diem, de virtute in virtutẽ proficiã, Amen.

Vt dominus det tibi Angelum ducem itineris tui.

EÍa Iesu princeps pacis, magni cõsilij Angele, tu ipse semper sis mihi à dextris dux & custos meę peregrinationis, ne cõmouear, & errẽ abs te; & mittere dignare Angelum tuũ sanctũ de cœlis, qui sub tua pia cura solicitus sit de me, & in tuo beneplacito dirigat me, atq; in via tua perfectam ad te ipsum reducat me, Amen.

Ad salutandum & suscipiendum Angelum.

SAlue Angele Dei sante, custos animæ & corporis mei, per dulcissimum cor Iesu Christi filij Dei, pro amore eius qui te creauit & me, pro amore eius qui me tibi commendauit in baptismate, in curam tuæ

fidelissimæ paternitatis susçipe me: vt adiuta â te, immaculato calle transeam huius vitæ torrentem, quousque tecum lęta perueniam ad videndam illam mellifluam (quam tu vides) faciem, & illam iucundissimam imperialis diuinitatis speciẽ, quę exuperat omnis suauitatis dulcedinem.

Hîc orabis, vt os tuum repleatur sale sapientiæ, vt possis gustum fidei in spiritu sancto sapere.

Accipiam â te Iesu dulcissime salem sapiẽtiæ & spiritum intelligentiæ propiciatus in vitam æternam, Amen. *Oratio.*

FAc me tui spiritus deguſtare suauitatem, fac me tuã esurire volũtatem, fac me tuum scire beneplacitũ, vt tibi meum semper sit acceptum seruitium, Amen.

Signans itaque aures tuas & nares signo sanctæ crucis orabis dominum, vt ipse adaperiat aures cordis tui in lege sua, & repleat odore notitiæ suæ omnia tua interiora.

EÎa Iesu pastor mi præcordialissime, fac me indignã ouiculam, tuam dulcissimam vocẽ semper sequi & agnoscere, & in viuę fidei suauissimo odore currere ad pascuã vitæ æternæ, quò possim in æternum vacare & videre, quoniam tu verè suauis es mi domine.

Accipiens in dexteram tuam vexillum crucis salutiferæ, vt hostem possis vincere, dicas:

POne Iesu amantissime signum sanctæ crucis tuę in manum dexteram meam: vt hoc signo contra omne insidias inimici armata manu semper incedam, tuo auxilio circumuallata, Amen.

Conclusio.

Conclusio.

Benedicat me Dei patris omnipotentia. Benedicat me filij sapiẽtia. Benedicat me Spiritus sancti benignissima charitas, & custodiat me in vitam æternã, Amẽ.

Deinde orabis virgineam Matrem, vt ipsa tibi obtineat perfectam vitæ innouationem, & ipsa venerabilis rosa fiat sic in hac gratia mater & commater tua, vt tu sis ei in moribus vera filia, & ipsa gemma pudicitiæ animam tuam inuolutam pallio suæ mũditiæ intuitione sua dulcissima, filio suo regi domino seruet absque macula: & faciat nomen tuũ anumerari in Israel sorte electissima, vt pars tua sit cum ijs qui ambulant in cordis innocentia, prouidentes dominum semper in omni via sua.

SAlue Maria, Regina clementiæ, oliua misericordiæ, per quam nobis venit vitę medicina, clementiæ regina, virgo mater diuini germinis: per quam nobis venit genu superni luminis, germen odoris Israel. Eia sicut per filium tuum facta es omnium vera mater, quorum ipse vnicus tuus non est dedignatus fieri frater: sic nunc pro eius amore me indignam in curam tuæ maternitatis susçipe, tu fidem meã adiuua, conserua & instrue, & sic nunc fias meæ innouationis & fidei cõmater, vt in æternum sis mea singularis & præcordialissima mater, piẽ semper pro me curando in hac vita, & in tuam plenam maternitatem susçipiendo id mortis hora, Amen.

Pro impositione nominis.

NOmẽ meũ Iesu dulcissime, mellifluo nomini tuo sub cribe in libro vitę. Dic animę meæ: Mea es tu, *Psal. 54. Esai. 62.*

Psal. 141. ego salus tua recognoui te: iam non vocaberis vltrâ derelicta, sed vocaberis volũtas mea in ea, vt portio mea sit tecum in perpetuum in terra viuentium.

Pro immersione fontis: In nomine patris & filij & Spiritus sancti.

Eîa Iesu fons vitæ, ex te ipso fac me bibere poculũ aquę viuæ, vt gustato te, in æternũ nihil sitiã prę ter te. Immerge me totam in profundum tuę misericordię. Baptiza me in immaculatione pretiosæ mortis tuę. Renoua me in sanguine tuo, quo redemiste me. In aqua sanctissimi lateris tui ablue omnem maculam, qua vnquam maculaui baptismalem innocentiam. Reple me spiritu tuo, & totam posside in puritate corporis & animæ, Amen.

Pro chrismate ora dominum, vt vnctio sui spiritus doceat te de omnibus.

PAter sancte, qui per filium tuum dominũ nostrum Iesum Christum me regenerasti ex aqua & spiritu sancto: Da mihi hodie plenam omnium peccatorũ meorum remissionem, & dignare me linire chrismate spiritus tui in vitam æternam, Amen. Pax tua mecũ in æternum, Amen.

Hîc facias signum sanctæ crucis in pectore & in humeris, dicens.

FAc me amore amoris tui: præceptorum tuorum iugũ suaue & onus leue semper in humeris meis portare, & sacramẽtum fidei sacræ tanquã fasciculũ myrrhæ in pectore me in perpetuum gestare, vt tu pro me crucifixus maneas, cordi meo semper infixus, Amen.

Pro

Pro candida veste dicas.

Eîa Iesu sol iustitię, fac me te induere, vt secundum te possim viuere; fac me te duce vestem baptismalis innocentię, candidã, sanctam & immaculatam serua re. & illę sam ante tribunal tuum prę sentare, vt habeã eam in vitam ęternam, Amen.

Ad accipiendum lumen orabis pro illuminatione interiori.

Eîa Iesu lumen inextinguiblie, charitatis tuę lampadem ardentem in me inextinguibiliter accende, & doce me baptismum meum irreprehensibiliter custodire: vt cum vocata ad tuas venero nuptias, parata ingredi merear ęternę vitę delitias, visura te verum lumen, & tuę diuinitatis mellifluam faciem, Amen.

Pro susceptione communionis viuifici corporis & sanguinis agni immaculati Iesu Christi.

COrpus tuum venerabile, & sanguis tuus preciosus, domine mi Iesu Christe, corpus & animam meam custodiat in vitam ęternam, Amen. Pax tua mecum. In te ò Iesu pax vera in ęternum habeam pacem super pacem, vt per te ad illam perueniam pacem, quę exuperat omnem sensum, vbi te in te læta videam in ęternum, Amen.

In illa communione desidera, vt tota vita tua abscondatur cum Christo in Deo, & in mortis hora plene inueniaris consummata.

OAnimæ meę hospes dulcissime, Iesu mi prę cordialissime, tua suauis incorporatio sit mihi hodie omnium peccatorum meorum remissio, & omnium negligentiarum mearum suppletio, atque totius deper-

ditæ vitę meæ recuperatio. Sit mihi æterna ſaluatio, animę & corporis reparatio, amoris inflammatio, virtutis inſtauratio, & vitæ meæ in te ſempiterna concluſio. Sit mihi ſpiritus libertas, vitæ ſanitas, morum honeſtas. Sit mihi ſcutum patiętiæ, humilitatis inſigne, baculus confidentię, ſolamen triſtitię, iuuamen perſeuerantiæ. Sit mihi armatura fidei, robur ſpei, charitatis perfectio, mãdatorum tuorum adimpletio, ſpiritus innouatio, in veritate ſanctificatio, & totius religionis cõſummatio. Sit mihi origo virtutum, finis vitiorum, totius boni incrementum, & tui amoris perenne teſtamẽtum, vt in hac peregrinatione ſolo corpore conſtituta, cogitatione auida, ibi mea ſemper verſetur memoria, vbi tu es pars mea optima, vt in termino vitę meę, abiecto corporis huius amariſsimo cortice, perueniam ad illam dulciſsimam nucem, vbi in glorificatæ humanitatis tuę nouo ſydere, videam tuę pręſtantiſsimę diuinitatis pręclariſsimã lucem, vbi tuę melliflue faciei pulcherrima roſa me reficiat ſpecie ſua imperioſa, vbi exuta huius vitę moleſtijs, in ętern ũ lętabunda epuler, & exultem in tuæ charitatis diuitijs, ſicut ſponſa gaudet ſui regis in delitijs, Amen.

Pro confirmatione.

Epheſ. 6. O Rex victorioſiſsime, Ieſu ſacerdos ãltiſsime, tu cõfirma me tua omnipotenti virtute, gladio ſpiritus accingens me potentiſsime, vt mille fraudes ſatanę ſemper vincens vincam in te.

Concluſio.

Pſal. 50. DOmine Deus, qui ita meus es conditor, vt etiam ſis reformator: eia ſpiritũ tuũ ſanctũ innoua hodie in viſceribus meis, & adſcribe me populo adoptionis, tanquam

tanq nam ſobolem nouæ prolis: vt cum filijs promiſſionis me gaudeam accepiſſe per gratiam, quod non habeo per naturam. Fac me fide grandem, ſpe gaudentẽ, in tribulacione patientem, in tua laude delectantẽ, ſpiritu feruentem, tibi domino Deo verò regi meo fideliter ſeruientem, & vſque in finem vitę meæ tecum vigilanter perſeuerantem: vt hoc quod nunc credo in ſpe, tunc oculis meis læta videam in re, videam te ſicuti es, videam te facie ad faciem. Ibi me Ieſu chare de te ipſo facies, ibi infruitione tui melliflui vultus ſit mihi perpetua requies. Amen, Amen, Amen.

Rom. 12 *1. Ioan. 3.* *1. Cor. 13.*

DEVS fidelis, Amen verum, qui nõ deficit, faciat me feruenter ſitire Amen charum, quo ipſe afficit, ſuauiter guſtare Amen dulce, quo ipſe reficit, fœliciter conſummari illo Amen ſalutari, quo ipſe perficit, vt in perpetuum efficaciter merear experiri Amen æternum, & præſuaue, quo me credo viſuram per hoc exilium ipſum verum Amen Ieſum Dei filium, qui ſolus amanti ſufficit, & vnâ cum patre & ſancto Spiritu omnia bona tribuit, nec deſpicit quod cõdidit. Amen, Amen, Amẽ.

Cum hac oratione committe Domino fidem tuam & innocentiam baptiſmalem.

IEſu mi dulciſsime, tu ſerua mihi in conclaui benignitatis cordis tui immaculationem baptiſmalis innocentiæ, & chirographum fidei meæ, vt ſub tua fideli cuſtodia, ea tibi illæſa repreſentem in mortis hora. Eia & ſigillum cordis tui cordi meo imprime, vt ſecundum te poſsim viuere & poſt hoc exilium læta ſine impedimento ad te peruenire, Amen.

Universidad de Deusto
Biblioteca

EXERCITIVM CONVERSIONIS spiritualis.

Quoties renouato bono proposito memoriam primæ conuersionis tuæ, qua mundo abrenunciasti, celebrare, & cor tuum cum omnibus viribus suis ad Deum cõuertere volueris: vtere hoc exercitio, orans Deũ, vt te sibi in amoris omniumq; virtutum ædificet monasterium.

EÎa Iesu cordis mei dilectissime, cùm constet nullum spiritualem fructum posse coalescere, nisi tui spiritus perfundatur rore, nisi tui amoris foueatur vigore: vtinã igitur ita miserearis mei, vt inter amoris tui brachia me recipias, mé que totam tuo spiritu calefacias. En corpus & animam meam: hæc tibi trado, vt possideas. Dilecte mi, dilecte mi, infunde mihi tuam benedictionem. Aperi mihi & introduc me in suauitatis tuæ plenitudinẽ. Ex corde enim & ex animo desidero te. Oro que te, vt tu solus possideas me. Eîa, ego tua & tu meus, fac vt nouo semper feruore spiritus in amore tuo viuido crescam, tuaque gratia, quomodo lilia conuallium iuxta fluenta aquarum, efflorem.

Hîc ora Virginem Matrem, vt ipsa roget pro te.

EÎa candidum lilium, post Deum spes mea maxima, ô Maria dulcissima? loquere pro me bona coram tuo dilecto filio, fac verbũ pro me efficaciter. Age causam meã fideliter. Vota mea impetra misericorditer, quoniam tibi confido post Christum spes vnica. Te beniguam mihi matrem commonstra. Fac vt in claustrũ amoris, vt in scholam spiritus sancti suscipiar à domino, quia tu præ omnibus præuales id obtinere â tuo dilecto

dilecto filio. Fidelis mater, prouide tuæ filiæ, vt ãmoris semper viuentis efficiar fructus, & in omni sanctitate crescam, perseuerantque rigata cœlitùs.

Hîc inuoca gratiam Spiritus sancti, vt faciat te proficere in religione.

VEni Sancte spiritus, veni ô amor Deus, reple cor meum heu omni bono vacuum. Accende me ad amandum te. Illumina me ad cognoscendum te. Attrahe me ad delectandum in te. Affice me ad perfruendum te.

Hîc exi de mundo, & de omni quod non est dulcis Iesus âmor tuus.

QVis dabit mihi amantissime Iesu pennas sicut colũbę, & volabo in desiderio, cupiens requiescere in te?

Hic abscondere in Christo Iesu.

EÎa, eîa Iesu clare, per amorẽ, in quo Deus homo factus, venisti quod perierat quærere & saluum facere, in me nunc ô mi dilecte ingredere, & introduc me visissim in te. In petra firmissima paternę defensionis tuæ abscõde me. In cauerna benignissimi cordis tui recõde me ab omni quod tu non es, ô omnium charorũ charissime: & da mihi sortem in populo Israel, vt pars mea tecum sit inter filias Ierusalem, Amen.

Hîc prosternere ad pedes Iesu.

BEnedic mihi Iesu amantissime, benedic mihi, & miserere mei secundum pietatem benignissimi cordis tui. Eîa vt anima mea nihil scire eligat prẹter te, & sub disciplina gratiæ tuæ, vnctione magistra in schola amoris tui proficiam benè, vehementer valdè.

Ad

Ad induendum habitum spiritualem.

Eîa pater sancte, in amore quo lumine vultus tui signasti me, da mihi in omni sanctitate & virtute proficere in te. Christe Iesu, in amore quo sanguine proprio redemisti me, innocentissimæ vitę tuæ puritate indue me. Omnipotens sancte Paracletè, in amore, quo nomine spiritnali tibi assignastime, da mihi toto corde amare te, tota anima tibi adhærere, omnes vires meas in tuo amore & seruitio expendere, secundū cor tuum viuere, & in mortis hora te præparante sine macula tuas nuptias introire.

Ora Virginem Matrem, vt ipsa sit ductrix tua in religione aut alio statu tuo.

O Maria mater dei & mea præcordialis, tu induē me vellere agni Iesu substantialis, vt per te me suscipiat, nutriat, possideat, regat & perficiat amor principalis, Amen.

Hîc offer votum castitatis sponso tuo cœlesti.

Eîa Iesu dulcissime, te solum præelegi animæ meæ fidū amatorem, vitę meę comitem meliorē. Propter te animi patior languorē. Tibi cordis mei offero amorem, te eligens in socium & ductorem. Corpus meū & animam tibe offero ad seruiēdum, quia ego, ego tua propria sum, & tu propriè meus: Eîa me tibi conglutina ô amor verus: Tibi castitatem meam offero, quia tu es totus dulcis & amœnus, sponsus delitijs plenus: Tibi voueo obedientiam, quia tua paterna charitas me allicit, tua pietas y dulcedo me attrahit. Tibi me obligo ad obseruandum tuam voluntatem, quia tibi adhærere super omnia amabile, te diligere dulce nimis & optabile. Ego tibi me offero ô cordis mei vnice

vnice, vt posthac tibi soli viuam, quia nihil inueni dulcius, nil iudicaui vtilius, quàm tibi dilecte mi vnire intimiûs. Eia forma cor meum secundum cor tuum, vt totus conuersari merear iuxta tuum beneplacitum. *Resp.* Regnum mundi & omnem ornatum seculi cōtempsi, propter amorem domini mei Iesu Christi. Quem vidi, quem amaui, in quem credidi, quem dilexi: *Versus.* Eructauit cor meum verbum bonum, dico ego opera mea regi. Quem vi. *Respon.* Verus pudicitiæ author & custos, qui ex virgine natus cūctos excitasti ad sanctū amorem castitatis. Christe forma, spes & corona virginum, beatissime virginis matris Mariæ me intercessione mē te & corpore castam conserua. *Versus.* Fons vitæ, & origo lucis perpetuæ, atque omnis bonitatis author beatissime.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus: respice propitius ad preces nostras, & da nobis famulis tuis, qui in tui nominis honore in vnius charitatis singularitatē conuenimus, fidem rectam, spem inconcussam, humilitatē veram, deuotionem sanctam, charitatem perfectam, boni operis sedulitatem & cōstantiam, atque perseuerantiam. Et per merita & intercessiones omnium sanctorum cōcede nobis, vt sit in cordibus nostris simplex affectus, patientia fortis, religio munda & immaculata, obedientia placita, pax perpetua, mens pura, conscientia sancta, compunctio spiritualis, virtus animæ, vita immaculata, consumatio irreprehensibilis, vt viriliter currentes, tuum mereamur regnun fœliciter introire, Amen.

EXER-

Universidad de Deusto
Biblioteca

EXERCITIVM SPIRITVALIS desponsationis & consecrationis.

Hoc modo celebrabis spirituale matrimonium, connubium amoris, desponsationem & copulationē animæ tuæ castæ, cum Iesu sponso cœlesti, inseparabili dilectionis vinculo.

Vox Christi ad animam.

RESPICE in me quis sim colūba mea, Ego sum Iesus amicus tuus dulcis. Aperi mihi penetralia tui cordis. Ego quippe sum de terra angelorum, forma speciosus. Ego ipse sum splendor diuini solis. Ego fulgidissima dies vernalis, quæ sola semper claresçit, & occumbere nescit. Supersentialis gloriæ meæ maiestas cœlum implet & terram, cuius latitudinem sola metitur æternitas. Ego solus in capite meo gloriosæ deitatis meæ imperiale diadema porto. Ego tertum de sanguine meo, quem pro te fudi roseum circunfero. Non altior est sole neque inferior, qui mihi sit similis. Ad manum meam liliosi egrediuntur virginum chori. Et ego eas præcedo in choro vitæ æternæ, in delitijs meæ diuinitatis. Ego reficio eas amœna fruitione vernantis iucunditatis. Nihilominus oculos meos ad vallem nō dedignor inclinare, ex qua violas queam sine macula cōgregare. Quæcunque igitur voluerit me dilegere, hanc volo mihi desponsare, ipsâmque diligere, & vehementer amare. Ego virginum canticum eam docebo, quod canat tā dulciter è gutture meo, quo mihi cogatur viri suauissimo amoris vinculo. Quod ego sum ex natura, hoc ipsa fiet ex gratia. Amplectar eam amoris brachijs, astringēs deitatis meæ precordijs, vt ex virtute mei

mei ardētis amoris, liquefiat, velut cera a facie ignis. Dilecta columba mea, si mea esse velis: necesse est vt me dulciter, sapienter & fortiter diligas, vt hæc in te suauiter experiri valeas. *Psal. 67.*

Amor excitat animam.

EIā expergiscere ô anima, quandiu dormitabis? Audi verbū quod tibi nuntio. Supra cœlū est rex qui tui tenetur desiderio. Ex corde integro amat te, & supra modū amat. Ipse te tā amat dulciter, ipse tā diligit fideliter, vt propter te dimiserit regnū suum humiliter. Quærēdo te, patiebatur, vt furē apprehēdisse. Ipse te tā amat cordialiter, tam diligit vehemēter, tam æmulatur dulciter, tam zelatur efficaciter: vt floridū corpus suū pro te in mortem traderet hilariter. Hic est qui suo te sanguine lauit, qui sua te morte liberauit. Quāmdiu te expectabit vt redames eum? Ipse nimis precioſē emitte tuûm que amorem. Ipse dilexit te supra suū honorē Ipse amauit te plusquam suum corpus nouile, cui nunquā pepercit pro te. Ille itaque dulcis amor, suauis charitas, fidelis amator, mutuum amorem exigit â te. Hoc si velocius velis acceptare, paratus est se tibi despōsare. Et ideò festina, quid eligas, illi renunciare, *Apoc. 1.*

Vox animæ se Deo offerentis.

EGO sum orphana absq; matre, inops & pauper sum ego. Præ Iesu consolationem nullam habeo. Ipse solus sitim animæ meæ potest satiare. Ipse est præelectus amicus cordis mei & vnicus. Ipse est rex regum & dominus dominātiū. Si ipse summus Imperator mihi miseræ, mihi viliſsimæ, ostendere voluerit suam clementiam: si ipse se mecum facere vult secundum suā misericordiam, secundū suam infinitā pietatem, *Psal. 85.* *Apoc. 19.*

tem,hoc sola bonitas suæ prævalet,& hoc ex bona vo luntate sua pendet. Ego sum eius propria. Corpus & animam meã habet in manu sua. Ipse de me faciat quic- 1.Reg. 13. quid suę pietati placuerit. O quis mihi tribuat, vt efficiar homo secundum cor eius, vt in me habeat desiderium suum iuxta optimum suum beneplacitum! hoc solum me lętificare posset & consolari. Eia Iesu vnice dilecte cordis mei, dulcis amator, dilecte, dilecte, dilecte supra omne quod vnquam dilectũ est, post te ò viuens florida dies vernalis, suspirat & lãguet amorosum desiderium mei cordis. O vtinã mihi cõtingat, vt tibi efficiar vnita viciniùs, quò tũc â te vero sole germinarẽt spiritualis profectus mei flores & fructus. Expectãs expectaui te. Veni igitur ad me sicut turtur ad suã cõsortẽ. Vulnerasti penetralia cordis mei specie tua, & pulchritudine tua. Dilecte mi, dilecte mi, si tibi vnita nõ fuero, in æternũ lęta esse non potero. Eia tuum & meũ desiderium amice amice amice, adimple per effectum.

Vox Christi.

IN spiritu sancto meo despõsabo te, inseparabili vnione mea astringam te. Tu eris hospes mea, & ego tecludam in mea viuida dilectione. Vestiã te nobili purpura mei precioſi sanguinis. Coronabo te auro electo mææ amaræ mortis. Per me ipsum implebo tuum desiderium. Sicque tẽ lætificabo in perpetuum.

Sequitur consecratio, qua anima Christi fidelis sese totam cõsecrat, offert, despondẽtque vni viro, virginem castam exhibere Christo, sub virginitatis aut castitatis obseruantia fideliter adhæsura eidem sponso suo cœlesti, puro corde, casto corpore, & amore vnitiuo, qui nullius creatæ rei inquinetur

tur dilectione. Et primò ad cõmendationem sponsi decanta.

QVis sicut tu domine mi Iesu Christe, dulcis amor meus, excelsus & immensus, & humilia respicis? Quis similis tui in fortibus domine, qui infirma mũdi eligis? Quis talis qualis tu, qui fundasti cœlum & terram, cui throni & dominationes seruiunt, & delitias tuas vis esse cum filijs hominum? Quantus es tu rex regum & dominus dominantiũ, qui imperas astris, & apponis erga hominem cor tuũ? Qualis es tu, in cuius dextera diuitiæ & gloria? tu delitijs plenus, & habes spõsam de terra? O amor quo inclinas in maiestatẽ? Eia ô amor, quô ducis fontem sapientiæ? Certè vsque ad abyssum miseriæ. O amor, tibi soli tibi soli, est hoc præcipuum abundans vinum, quo vincitur & ebriatur cor diuinũ. Psal. 112. Exod. 15. Pro. 8. Apo. 19. Iob. 7.

Probatio amoris.

HIc est Deus noster, qui dilexit nos a more inuincibili, charitate inæstimabili, dilectione inseparabili, qui ad hoc assumpsit sibi substantiam corporis de terra nostra, vnde fieret ipse spõsus, & vnde esset illi spõsa, qui dilexit nos ex se toto, quẽ amare, est illi nupsisse.

Venite, venite, venite.

VEnio, venio, ad te Iesu amantissime, quem amaui, quem quæsiui, quem optaui: propter tuam dulcedinem, pietatẽ & charitatem, toto corde, tota anima, tota virtute amando, sequor te vocantem me: ne cõfundas me, sed fac mecum iuxta mansuetudinem tuam, & secundum multitudinem misericordiæ tuæ.

Per istam lætaniam inuoca omnium sanctorum auxilium.

OFons sempiternorum luminum sancta trinitas Deus, tua diuina omnipotentia confirma me, tua

diuina ſapientia rege me, tua diuina bonitate ſecundū cor tuum effice me. Pater de cœlis rex regum, eia filio tuo regi nuptias facere digneris in me. Ieſu Chriſte fili Dei viui, eîa tibi nubat amor meus, quia tu es ipſe rex meus & Deus meus. Spiritus ſancte paraclete, eîa illo amoris glutino quo vnis patrem & filium, cor meum cum Ieſu couni in perpetuum. Sancta Maria mater regis, agni, ſponſi virginum, eîa introduc me mundo corde & corpore ad filij tui IESV cōtubernium. Omnes ſancti angeli & archangeli, eîa obtinete mihi puritate angelica introire thalamum IESV ſponſi mei. Omnes ſancti patriarche & prophetæ, eîa obtinete mihi charitatem tantam ac talem, ſponſus meus Ieſus â me exigit qualem. Omnes ſancti apoſtoli, eîa orate me experiri oſculū oris melliflui illius, quod vos attrectaſtis
1. *Ioan. 1.* viui verbi Dei, Omnes ſancti martyres, eîa obtinete mihi tantam vim deſiderij, vt cū palma martyrij merear exire obuiam ei, qui fert ſertum roſæ & lilij. Omnes ſancti confeſſores, eîa obtinete mihi in omni perfectione & ſanctitate imitari ſponſi mei Ieſu mores. Omnes ſanctæ virgines, orate pro me, eia vt caſto amore merear vt turtur nidificare in Ieſu ſponſi mei amoris vulnere. Omnes ſancti, eîa obtinete mihi tam dignè præparatam introire nuptias agni: ſicut vnuſquiſque veſtrum introiuit ad videndum faciem Dei. Propitius eſto, & ſecundum cor tuum effice me domine. Propitius eſto, & ab omni quod me á te impedit, libera me domine. Per incarnationem tuam, fac me toto corde dulciter, ſapienter, & fortiter te diligere. Per paſsionem & mortem tuam, fac me mori mihi, & tibi ſoli viuere. Per glorioſam reſurrectionem

ctionem & admirabilem aſcenſionem tuam, fac me de die in diem, de virtute in virtutem proficere. In hora mortis per omnia viſcera miſericordiæ tuæ ſuccurre mihi, & lętifica me in gaudio cum vultu tuo domine. In die iudicij ab auditione mali nō timeat anima mea, *Pſal. 20.* ſed fac me audire gloriam tuæ vocis: Venite benedicti *Pſal. 111.* patris mei. Per genitricem tuam, fac me vt veram ſpōſam experiri tui caſti amoris connubium. Peccatores, *Matth. 25.* te rogamus audinos. Vt propoſitum caſtitatis quod tibi offero, integrum & illibatum vt pupillā oculi in me me tibimet ipſi conſeruare digneris, te ro. Vt facias me experiri in amore ſpōſali & amplexu nuptiali, quantus ſis & qualis Te ro. Vt arram tui ſpiritus cum dotali tio integerrimi amoris mihi concedas Te ro. Vt cū veſte nuptiali, accenſa lampade, inter prudentes virgines in *Ibidem.* mortis hora, vt ſponſa ſponſo me tibi facias obuiare, Te ro. Vt in oſculo tui melliflui oris vt tuam propriā me introducas in thalamum tui feſtiui amoris. Te. rog. Vt omnes nos in loco iſto tibi ſeruientes, facias te toto corde diligere, tibi inſeparabiliter adhærere, & in perpetua ſynceritate mētis & corporis tibi placere. Te. ro. Vt facias nos illud petere, quod te delectat exaudire, Te rogamus. Ieſu fili Dei viui, exaudi nos in efficacia amoris tui diuini. Agne Dei qui tollis peccata mundi, dele omnia peccata mea ſecundum multitudinem miſericordię tuæ. Agne Dei qui tollis peccata mun- *Luc. 2.* di, omnia neglecta mea ſupple tua inextinguibili charitate. Agne Dei qui tollis peccata mundi, in mortis ho *Geneſ. 32.* ra ſic in pace dimitte me, vt facie ad faciem videam te Kyrie eleiſon, Chriſte eleiſon, Kyrie eleiſon. *Oratio.*

Eia Iesu sponse floride, sicut mors transponit animam â corpore, sic amor tuus cor meum trãsponat in te, vt glutino inseparabili adhæream in te. *Vers.* Suscipe me Iesu mi in abyssum misericordiæ tuæ & ab omni macula laua me in profundo tuę clementiæ, Suscipe me Iesu mi in amplexum tuæ cooperationis, vt tibi copulari merear fœdere perfectę vnionis. Suscipe me Iesu mi in præsuaue connubium tui amoris, ibi fac me experiri osculum tui melliflui oris.

Oratio pro perfecta castitate animæ & corporis.

DEus castorum corporum & incorruptarum animarum benignus inhabitator, Deus qui humanã substantiam in primis hominibus diabolica fraude vitiatam ita in verbo tuo (per quod omnia facta sunt) reparas, vt eam non solum ad primę originis innocentiã reuoces, sed etiam ad experientiam quorundam bonorum quæ in nouo sæculo sunt habenda perducas, & obstrictos adhuc conditione mortalium, tam ad similitudinem prouehas angelorum: respice super me indignã famulam tuam, quæ in manu tua continentię meæ propositum colloco, tibi deuotionem meam offero, á quo & idem votum sumpsi quod offero. Quando enim animus mortali carne circundatus, legem naturæ, libertatem licẽtiæ, vim consuetudinis, & stimulos ætatis vinceret; nisi tu per liberum arbitrium hunc amorem castitatis accenderes, tu hanc cupiditatem in nostris cordibus aleres, fortitudinemque ministrares? Effusa namque in omnes gentes gratia tua, ex omni natione quę est sub cœlo, in stellarum innumerabilem numerũ, noui testamenti hæredibus adoptatis: inter cæteras virtutes,

tes, quas filijs tuis (nõ ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, sed de spiritu tuo genitis) indidisti: etiam hoc donum in quasdam mentes de largitatis tuæ fonte defluxit, vt cum honorem nuptiarum nulla interdicta minuissent, ac super sanctum coniugium initialis benedictio permaneret: existerent tamen sublimiores animæ, quæ in viri ac mulieris copula fastidirent connubium, concupiscerent sacramentum, nec imitarentur quod nuptijs agitur, sed diligerẽt quod prænotatur. Agnouit authorem suum beata virginitas, & æmula integritatis Angelicę, illius thalamo, illius cubiculo se deuouit: qui sic perpetuæ virginitatis est filius, quemadmodum perpetuę virginitatis est sponsus. Imploranti ergo mihi auxilium tuum domine, & confirmari bene dictionis tuæ sacrameuto cupienti, da protectionis munimen & regimen, ne hostis antiquus (qui excellentiora studia subtilioribus infestat insidijs) ad obscurandã perfectæ cõtinentiæ palmam, per aliquam mentis serpat incuriam, & rapiat de proposito castitatis, quod etiam decet moribus viduarum inesse. Sit in me Domine per donum spiritus tui prudens modestia, sapiẽs benignitas, grauis lenitas, casta libertas. In charitate ferueam, nihil extra te diligã, laudabiliter viuã, laudari nõ appetã. Te in sanctitate corporis, te in animę puritate glorificẽ, amore te diligam, amore tibi seruiam. Tu sis mihi honor, tu gaudium, tu voluptas, tu in mœrore solatium, tu in ambiguitate consilium. Tu in iniuria defensio, in tribulatione patientia, in paupertate abundantia, in ieiunio cibus, in vigilantia somnus, in infirmitate medicina. In te habeam omnia, quẽ amare appeto super omnia, & quod professa sum, custodiam. Tibe

Ioan. 1.

scrutatori pectorum non corpore placitura, sed mente, transeam in numerum sapientium puellarum, vt cœlestem sponsum accensa lampade, cum oleo præparationis expectem, nec turbata improuiso regis aduentu, sed secura cum lumine, præcedentium virginũ choro lætanter ocurram, & non excludar cum stultis, sed regalem aulam cum sapientibus virginibus licenter introeam, & in agni tui comitatu perpetuò probabilis mansura in castitate permaneam. Per eundem bona.

Matth.25

Ad accipiendum spiritualiter velum dicas.

Respon. Induit me dominus vestimento salutis, & indumento lætitiæ circundedit me. Et tamquam sponsam decorauit me corona. *Versus.* Induit me dominus cyclade auro texta, & immensis monilibus ornauit me. Et tanquam sponsam. *Oratio.*

Esai.61.

Caut.1.

Eîa ô mi dilecte, ex milibus electe, fac me subumbra charitatis tuæ quiescere, circuntegens me tuæ immaculationis vellere: ibi accipiam de manu tua velum munditiæ, quod te rectore, te duce, illibatum perferam ante tribunal tuæ gloriæ cum centuplicato fructu castitatis innocentissimæ.

Ad impositionem coronæ. Antiph. Posuit signum in facie mea, vt nullum præter ipsum amatorem admittam. *Respon.* Amo Christum, in cuius thalamun introiui, cuius mater virgo est, & cuius pater fœminam nescit, cuius mihi organum modulatis vocibus cantat, quẽ cùm amauero, casta sum, cũ tetigero mũda sum, cũ accepero virgo sum. *Versus.* Mel & lac eius ex ore suscepi, & sanguis eius ornauit gennas meas. Quem cum amauero, &c. *Oratio.*

Eîa

Eîa ô mi frater & sponse Iesu, rex magne Deus & agne, pone, pone signum tale in faciem animæ meæ, quòd sub sole nihil eligam, nihil cupiam, nihil diligam præter te: & tu ipse ô omnium charorum charissime, sacramentalis matrimonij fœdere sic mihi copulari dignare, vt efficiar tibi vera sponsa & vxor per amorem inseparabilem qui est morte fortior.

Ad anulum. Anti. Anulo suo subarrauit me omnibus hominibus longè nobilior & genere & dignitate. *Resp.* Iam corpus eius corpori meo sociatum est, & sanguis eius ornauit gẽnas meas, cuius mater virgo est, cuius pater fœminam nescit. *Versus,* Ipsi sum desponsata, cui angeli seruiunt, cuius pulchritudinem sol & luna mirantur. *Oratio.*

Eîa IESV mi virginalis pudicitiç fructus & flos, optima pars hæreditatis meç & regalis dos, qui me subarrasti anulo fidei, signaculo spiritus tui, fac me aptam tibi meo viuo lilio, amœnissimo flori: fac me tã indissolubiliter coniungi tuo recẽtissimo amori, vt præui dilectionis tecum essendi, sitiam mori: & fœdus quod tu inijsti mecum, ã me transferat cor meum, vt iã non vltra sit mecũ, sed amore indiuiduo cohabitet tecum, *Respon,* Regnum mundi. *vt supra.* Oratio.

Psal.15.

DA quęsumus omnipotens Deus, vt ego indigna famula tua, quæ pro spe retributionis ęternę tibi domino desidero consecrari, plena fide, animoque constanti in sancto proposito permaneam. Tu me omnipotens pater sanctificare & benedicere, & in perpetuum consecrare digneris. Tribue mihi humilitatẽ, castitatem, obedientiã, charitatẽ, & omniũ bonorum,

operum quãtitatẽ. Da mihi Domine pro operibus gloriam, pro pudore reuerentiam, pro pudicitia sanctitatẽ, vt cum sanctis angelis tuis in ęternum laudare valeam tuam glorioſiſsimam dignitatem, Amen.

Pro benedictione epiſcopali poſtula te benedici â tota Trinitate imperiali.

BEnedicat & cooperetur mihi Dei patris dulcis paternitas, maieſtatiſque diuinitas. Benedicat & copulet me Dei Ieſu Chriſti dulcis affinitas, & humanæ propinquitatis conſanguinitas. Benedicat & fœcundet me Spiritus ſancti dulcis benignitas, & eius ignita charitas. Benedicat, confirmet, & corroboret me tota imperialis trinitas. Benedicat & couniat me Dei Ieſu Chriſti glorioſa humanitas, qui me ſibi de mundo dignatus eſt eligere, morte ſua demonſtrans ſe multum me diligere, mequẽ fecit ſuo amori nubere, vt per eius ſalutarẽ, viuam & dulciſsimam benedictionem, apprehendam omnium virtutnm perfectionem, integram & immaculatam caſtitatem (quam profeſſa ſum) cuſtodiam, propoſitum teneam, humilitatem exhibeam, caſtitatem diligam, patientiam conſeruem, & in omni ſanctitate vſque in finem perſeuerem, & poſt hanc vitam mercar accipere caſtitatis coronam in ſtola candida inter lilioſa agnina ſequens te agnum ſine macula, filium Mariæ virginis quocunque tu virginum flos ieris, Amen. *Apoc. 14.*

Fiat. Vt pius dominus loco abbatiſſæ reconſignet te lilioſæ matri ſuæ virgini Mariæ cuſtodiendam, & de manu eius recipiendam.

O Dilecte votorum meorum, ô IESV chariſsime omnium *Prou. 1.*

omnium chariſsimorm, reconſigna & recomenda me nunc matrituæ, virgineæ imperiali roſæ, quæ pro tuo amore ſit in perpetuum dux & cuſtos virginitatis meæ. Conſigna me illis manibus delicatis, quæ nutrierunt & educauerunt te filium Dei patris, vt ipſæ defendant, & adiuuent propoſitum meæ caſtitatis, ducentes me ſine macula per viam virginalis munditiæ ſeu caſtimonialis continentiæ. Eſa, eia, dicito de me illi roſæ virgineæ: Suſcipe hanc in curam tuæ maternitatis, ego eam tibi commendo in tota virtute meæ diuinæ charitatis. Vide mater quomodo mihi eam immaculatam repræſentes, & ſecundum cor meum educatam reconſignes, Amen.

Per hymnum. Te Deũ laudamus, *dic laudes ſemper venerandæ Trinitati, cum oratione.*

TIbi trinitas ſanta (de qua ſplendet Deitas viua, amor & ſophia, emanat virtus natiua, ſapientia coeſſentiua, ſuauitas effluxiua, charitas ignitiua, ſanctitas extentiua, bonitas omnium impletiua) tibi laus, honor & gloria, tibi gratiarum actio, poteſtas & claritas votiua, pro eo quòd tu cedrus alta Libani, extenta ſuper Cherubim diuinitatis maieſtate regali, in hac miſeriæ valle abyſſali delectaris coniungi calamo hyſſopi, amplexu nuptiali, amore ſponſali. Et tu ô amor Deus, ſanctæ trinitatis nexus & amicitia, recubãs pauſaris & delitiaris inter filios hominum, in ſancta pudicitia, quæ in virtute tua amoroſa in ſanctis delitijs tuis flagrat, vt collecta inter ſpinas roſa. O amor, amor, quo iturin hęc amœna? quo peruenirur ad hęc ſpiritus pinguia? Vbi vbi vitæ via, duc's ad prata Deũ roſá *Eccl. 24.*

tia, sitibūda corda reficiētia? O amor, tu solus noscis ea vitæ & veritatis itinera. In te peragūtur sanctæ trinitatis chara fœdera. Per te administrātur spiritus charismata meliora. De te redūdat fructuū vitæ semina vberiora. Ex te emanāt delitiarū Dei mella dulciora. A te effluunt benedictionū domini sabaoth stillicidia pinguiora, spiritus pignora chara, in finibus nostris heu heu nimis rara. O amor, amor, in pulchra dilectione mihi ad te viam para in casta charitate: in perpetuum se quar te quocunque ieris, amore nuptialis fœderis, vbi tu regnans & imperans diuinitatis maiestate plenissima, in viui amoris tui copulatione dulcissima, & igneę diuinitatis tuæ viua amicitia, ducis tecum in cœlesti chorea beatissima, virginum millena millia præclarissima, quas tecum vna ornat vestis niuea, iubilantes perennis connubij dulcia cantica. Eîa ò amor, in hac miseria sic custodi me tuæ charitatis sub vmbra, vt post hoc exilium, sanctuarium tuum te duce intrās sine macula: inter illa virginea agmina, vna me reficiat diuinæ amicitię venula, vnáque satiet fruitio melliflua. Amen amen dicant omnia,

EXERCITIVM PROFESSIONIS animæ erga Deum.

Professionem seu votum noui feruoris innouatione spiritualiter celebrabis, his ignitissimis desiderijs & orationibus, te totum offerens holocaustum & hostiam Deo in odorem suauitatis.

PETO misericordiam tuan multam nimis, pater omnipotēs, misericors, clemens, pius, benignus, & præ

præstabilis super malitia, vt me aridum ramusculum) quę tempus putationis meę, quo complantasti me huic religioni sanctissmę, heu heu non obseruaui, sed totū tempus vitæ meę in sterilitate multa transegi) per tui ipsius ingenitam bonitatem, per amorem prędilectę matris tuæ glorioſissimę patronæ nostrę, virginis Mariæ, & per intercessionem beatissimi Benedicti, venerabilis legislatoris nostri, visu tuæ misericordiæ & charitatis hodie digneris respicere: vt in te tota conuale scens reuiream, & in veritate sanctificata refloream: vera sanctæ religionis cultrix, vera spiritualis vitæ obseruatrix fiam, tibique amatori meo totius virtutis & sanctitatis fructus feram, vt in tempore vindemiæ, hoc est, in obitus mei die, in omni religionis perfectione, plenè matura & consummata inueniar coram te, Amen.

Pro benedictione.

TVa diuina omnipotentiā, sapiētia, & bonitas Deus meus, dulcis amor meus, benedicat mihi, & faciat me voluntate promptissima venire post te, veraciter abnegare memetipsam, & corde intentissimo, spiritu & anima, modo perfectissimo sequi te, Amen.

Hîc inuoca gratiam Spiritus sancti.

ODulcedo & dilectio mea Deus meus: misericordia mea. Eîa spiritum tuum sanctum iam de excelsis emitte, & cor nouum & spiritum nouum crea in me. Vnctio tua doceat me de omnibus, quia te elegi prę mil libus, & te super amorem omnem & super amorem animæ meę diligo chariùs. Pingueſcat virtus animæ meæ illo quam tu concupiscis charitatis decore & pulchri- *Psal. 58.*

pulchritudiue,quia te desidero vehemẽter. Eîa fac me coram te apparere decenter,Amen.

Venite. Et ecce venio ad te quem amaui,in quem credidi,quem dilexi. *Oratio.*

Apoc. 14. TV exhilaratio spiritus mei, tu laus cordis & oris mei Iesu mi:sequar te quocumque ieris. Cum cor meum tibi vẽdicaueris,& proprium possederis,in ęternum mihi auferri non poteris. *Antiph.* Venite. Et ecce venio,&c. *Oratio.*

DIlecte mi,charitatis amplexu inseparabili ad cor meum stringo te Iesu mi. Ecce iam apprehensum toto cordis mei amore teneo te:etiamsi milies benedixeris mihi,nunquam vltrà dimittam te. *Venite filiæ.* Et ecce venio ad te, *vt supra.* Oratio.

TOta efficacia & virtus diuinitatis tuæ laudet te pro me,tota amicitia & affectus humanitatis tuę satisfaciat tibi pro me,tota magnificentia & maiestas imperialis trinitatis glorificet, magnificet,& honorificet te ipsum,in te ipso pro me,illa laude altissima qua tu ipse solus tibi sufficis, & omnium creaturarum defectum
Psal. 33. tibimetipsi supplens in te perficis, Amen.

Ant. Audite me,timorem domini docebo vos. *Oratio.*

EÎa Iesu pastor bone,fac me audire & agnoscere vocem tuam ab omni quod me;impedit à te,In brachio tuo leua me. Fac me ouem tuam spiritu tuo fętam in sinu tuo quiescere. Ibi doce me quomodo timeam te. Ibi ostende mihi qualiter diligam te. Ibi instrue me quemadmodum sequar te, Amen. *Antiph.* Accedite
Ibidem. ad eum & illuminamini, & facies vestræ non confundentur. *Oratio.*

Ecce

ECce accedo ad te ò ignis cõsumens Deus meus. Eîa in ignea vi amoris tui me puluiseculum vorans, penitus consume & absorbe in te. Ecce accedo ad te ô dulce lumen meum. Eîa illumina faciem tuam super me vt fiant tenebræ meæ sicut meridies coram te. Ecce accedo ad te ô beatissima vnio. Eia me tecum vnum effice in viui amoris glutino. *Psal.* Domini est terra. *Anti.* Hæc est generatio quærentium dominum,quærentium faciem Dei Iacob. *Oratio.*

FAc me dulcis Iesu adscribi & annumerari in generatione scientiũ te Deus Israel, in generatione quærentium faciem tuam Deus Iacob,in generatione diligentium te Deus sabaoth. Eîa vt innocens manibus & mundo corde accipiam benedictionem, & misericordiam à te Deo salutari meo. *Psal.* Miserere mei Deus. Psal. 50.
Anti. Cor mundum crea in me Deus,spiritum rectum innoua in visceribus meis. *Oratio.*

IN abyssum charitatis me immissã merge sãtis. Eîa ô amor da gratis,lauacro gratiæ ab omni macula mundans me,in te ô vita mea vera innoua me. *Psalm.* Qui habitat in ad. *Anti.* Qui habitat in adiutorio altissimi,in protectione Dei cæli commorabitur. *Orat.* Psal. 90.

SVsceptor animę meæ & refugium meum in die malorum,scapulis tuæ defensionis in omni tentatione obumbra me,scuto veritatis tuæ circunda me. Tu ipse sis mecum in omni tribulatione mea:spes mea,ab omni periculo corporis & animæ semper defende & protege me. Eîa & post hoc exilium ostẽde mihi te ipsum dulce salutare meum,Amen. *Letania.*

KYrie eleison,Christe eleison,Kyrie eleison. Sancta trinitas vnus Deus,da vt cor meum te timeat,te diligat,

ligat,te sequatur, quia tu es verus amor meus. Sancta Maria paradisus sanctitatis,lilium puritatis, tu sis dux & custos meę castitatis,quia in te est omnis gratia vitę & veritatis. Omnes sancti angeli & archangeli,obtinete mihi corpore & anima gratum seruitiū impēdere illi regi,cui seruire est regnare,cui vos ministrādo assistitis sine omni tędio, cū ineffabili iubilo. Sācte Ioanes Baptista,obtine mihi illo vero illustrari lumine: cui tu veni sti testimonium perhibere. O mi pater Abrahā, illam mihi obtine fidem & obedientiam: quæ te perduxit ad Dei viuentis amicitiam. O Dei chare Moses,obtine mihi illum spiritum mansuetudinis, pacis, & charitatis: quæ te dignum fecit facie ad faciem colloqui cum domino maiestatis. O Dauid rex & propheta venerabilis,obtine mihi integritatem fidelitatis, prōptitudinis,& humilitatis,quæ te fecit hominem secundum cor Dei,vt verè placitus & charus esses Deo regi, Omnes sancti Patriarchæ & prophetæ, obtinete mihi spiritū capacitatis& intelligētię. S. Petre princeps apostolorū, authoritate tua me solue à vinculis omnium meorum peccatorum. Sancte Paule vas electionis, obtine mihi donū verę dilectionis. O mi chare Ioannes discipule, quem diligebat Iesus,obtine mihi illam pietatem, immaculationem, & sanctitatem spiritus: quam in me concupiscit flos & filius lilij illius, cuius tu eras custos delicatus. Omnes sancti apostoli, Iesu Christi sponsi mei fratres & amici,obtinete mihi,vt ipsi vniar charitate inseparabili. Sancte Stephane protomartyr electe; obtine mihi pro amore Christi sitire martyrium, vt & ipse fiat mihi in auxilium, qui tibi suum impendit in morte solatium, Sancte Laurenti miles

inuicte,

inuicte,obtine mihi amorem mortę fortiorem,quo superasti incendium & tortorem. Sancte Georgi flos martyrum,obtine mihi in Dei seruitio inuictum spiritum. Omnes sancti martyres,obtinete mihi dulcem patientiam,vt pro amore Iesu parata sim exponere corpus & animam. Sancte Gregori pastor apostolice,obtine mihi in sanctæ religionis proposito vsque in finem vitę meæ perseueranter vigilare. Sancte Augustine speculum ecclesię,obtine mihi vt tota viuam Deo & ecclesię. O totius religionis fundamentum prœnobile pater mi Benedicte Deo dilecte,obtine mihi in rigore spiritualis vitæ tātam animi constantiam: vt tecū brauium vitę ęternæ accipiam. Omnes sancti confessores,obtinete mihi indui confessione & pulchritudine,vt omnis vita mea & actio confiteatur domino mīserationes eius in omni opere. Sancta Katharina, vulnerata charitate diuina, obtine mihi omnia terrena despicere,& Iesum solum concupiscere. Sācta Agnes delicata agni pedissequa, obtine mihi charitate ignea sponsum meum Iesum diligere,cuius tu te gloriaris cōstrictam amore, subarratam fide,& eius thalamum introisse, Sancta Maria Magdalena feruentissima Iesu Christi amatrix, obtine mihi vt fiam sanctę religionis diligentissima obseruatrix. Omnes sanctæ virgines & viduæ, obtinete mihi sic in omni spiritualis vitæ sanctitate proficere: vt ad fructum cētesimum possim peruenire. Omnes sancti & electi Dei, obtinete mihi talem & tantam sanctæ religionis obseruantiam, per quam vobiscum perueniam ad illam vitæ æternæ patriā,quę nescit nisi gaudia,vbi Deus est omnia. Propitius esto peccatis & negligētijs meis domine,& omnes

Math. 13.

ruinas

ruinas deperditæ cõuersationis meæ tua perfectissima
Psal. 54. conuersatione supplere dignare. A pusillanimitate spiritus & tempestate, ab omni cordis peruersitate & carnalitate, ab omni mentis cęcitate & sterilitate, & ab omni morum negligentia & prauitate, libera me domine. Per omnia viscera paternę misericordiæ tuæ, da mihi intellectum, & instrue me in proposito huius religionis (quam nunc profiteor coram te) quia fateor me nihil esse, nec scire, nec posse, absque te. Per genitricem tuam, deduc me in semita immaculata, vt tibi placita fiã corpore & anima. Ego indigna & prodiga filia tua
Psal. 68. (quæ heu exigentibus peccatis meis amisi nomen filię) de paterna pietate tua confisa, rogo te secundum mul-
Lætania. titudinem miserationum tuarum respice in me, & omnes impietatis meas delens, exaudime. Vt in sancta religione mihi spiritum inuictum, cor afflictum, animum promptum, & corpus aptum donare digneris, te ro. audinos. Vt gratiam, saporem & amorem spiritualis vitæ mihi infundere digneris, te ro. Vt me sæculo perfectè abrenunciare, & tibi tota deuotione facias adhærere, te ro. Vt me huius sanctæ religionis fidelem executricẽ facias, & in hoc proposito perseuerare concedas, te ro. Vt omnibus nobis in loco isto tibi seruientibus, vnitatẽ spiritus in vinculo charitatis & pacis donare digneris, & post hanc vitam ad promissum gloriæ tuæ prę miũ nos perducere digneris, te ro. Vt ex tota authoritate diuinitatis tuæ me ab omnibus peccatis absoluere, & in sancto proposito confirmare, & ex toto affectu humanitatis tuæ te mihi placabilem exhibere, & in ijs omnibus plenè exaudire digneris, te roga, & cæte. Iesu fili Dei viui, tibi soli nota est tota causa desiderij mei, fac me

me secundum cor tuum fieri, Te roga. Agne Dei in via hac quà ambulo, tene manum dexteram meam ne deficiam, Agne Dei, hîc quod in tuo cœpi nomine, fac me te cooperante fideliter adimplere, Agne Dei, ne impediant me peccata mea, sed in his omnibus promoueat me miseratio tua. Christe audi me & in hora mortis lætifica me in salutari tuo. Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. *Oratio.*

VIrtutum omnium Deus artificiosissime plantator & custos, fac me indignam velut aliquod minimũ de vero semine tuo granum, in sanctæ religionis proposito conualescere, & ad millesimum fructum perfectioris vitę accrescere, & vsque in finem vitæ meæ fideliter & indefessè in tuo sancto seruitio perseuerare.

Inuoca diuinam sapientiam vt auxilietur tibi, cũ Resp.

Emmitte domine sapiẽtiam de sede magnitudinis tuæ, *Sapien. 6*
vt mecum sit & mecum laboret. Vt sciam quid acceptum sit coram te omni tempore. *Versus.* Da mihi domi *Ibidem.*
ne sedium tuarum assistricem sapientiam. Vt sci.

Hîc dabis domino chirographum tuæ professionis, dicens.

IEsu mi dilectissime, opto amoris regulam tecum assumere, quò vitam meam in te renouare valeam & transigere. Eîa pone vitam meã sub sancti spiritus tui custodia, vt omni tempore ad mandata tua inueniar promptissima. Mores meos tibi assimila: in tui amore & pace me consolida. Sensus meos conclude luce tuæ charitatis, vt solus tu doceas, ducas & instruas me in penetralibus cordis. Absorbe spiritum meum tuo spiritu tàm validè, tâmque profundè, vt vere tota sepeliar in

te, & in tui vnione deficiam à me, sepulturamq̃ meã præter amorẽ tuum nemo alius sciat in te. Hic amor suo mẽ claudat sigillo, & cõsignet tibi nexu indiuiduo, Amen.

Hic conuertaris ad Dominũ, perspiciens quæ sit prima quã tibi amor eius iniungit obedientia.

Cant. 8. DIlectus meus clamat ad mẽ, pone me sicut signaculum super cor tuum, & super brachium tuum: quia fortis est vt mors dilectio.

Para te tota promptitudine ad ingrediendum cũ domino viam pulchræ dilectionis, cum *Respon.* Diligam

Psal. 17. te domine virtus mea. Dominus firmamentum & refu-

Ibidem. gium meum & liberator meus. *Versus.* Laudans inuocabo dominum, & ab inimicis meis saluus ero. Dominus firmamentum.

Ad suscipiendum iugum sanctæ regulæ.

SVscipe me pater sancte in tuam clementissimã pãternitatem, vt in stadio huius sancti propositi (quo pro tuo amore currere inchoaui) te metipsum accipiã in brauium & æternam hæreditatem. Suscipe me Ie-

Math. 20. su amantissime in tuam benignissimam fraternitatem: vt tu portes mecum totum pondus diei & æstus, & te habeam in totius laboris mei solatium, & iteneris mei comitem, ductorem & sociũ. Suscipe me Spiritus sancte amor Deus, in tuam pijssimam misericordiã & charitatem: vt te habeam in totius vitæ meæ magistrum & præceptorẽ, & cordis mei dulcissimum amatorem, Amen.

Hic prosternere coram domino.

Psal. 50. Kyrie eleison. &c. *Psal.* Miserere mei Deus. *dicas.*

Ad pedes tuos venio pater amãtissime. Ecce peccata mea

mea diuiserunt inter te & me. Eia secundũ multitudinẽ misericordiæ tuæ mei miserere, & rumpe maceriã anti quæ conuersationis meę, quæ impedit me â te: & tam violenter trahe me ad te, vt inextinguibilis dilectionis tuæ dulcedine sapienter amando sequar te. Amen. Esai. 59.

Oratio.

EIa pie Iesu, quia velle adiacet mihi, perficere autem non inuenio: ex fragilitate conditionis humanæ, tua gratia cooperante sic animam meam ad te per Legem immaculatam tui amoris conuerte; vt viam mandatorum tuorum infatigabiliter currens, & tibi inseparabiliter adhærens, tu mecum sis domine mi, adiuuans me semper & confortans in opere quod suscepi amore amoris tui. Rom. 7.

Pro impositione sancti habitus dicas hanc orationem.

O Amor veni nobilis, quo ego calamus ignobilis, ex tuo florido aspectu lilio similis, præstantissimæ diuinitatis tuę dextra plantata, in sanctę humilitatis valle profundissima, in transitu aquę superfluentis charitatis tuę, in transitu aquę magnę indulgentię tuę & pietatis: vt ego aridum fœnum plantationis tuę (quę in me sum tota nihilum & inane) ex spiritus tui pinguedine reuirescam plenè, & refloream in te, ô meum dulcissimum manè, & hîc in te exuam veterem hominem cum actibus suis, vt possim indui nouo homine qui secundum Deum creatus est in iustitia & sanctitate veritatis. Amen. Col. 3. Eph. 4.

Respon. Regnum mundi. *vt supra.*

QVid mihi iam vltrà cum mundo ô Iesu chare mi? Ecce nec in cœlis quicquam præter te volui, te solũ amo, te desidero, te diligo, te cupio, te sitio, te amo.

In te tota deficio dilecte mi, dilecte mi. Eia trâsfer me in flammam tui viui incendij, & fac me nũc tam integrè adhærere super te, vt in mortis hora relicto corpore, in æternum mihi bene sit in te: quia anima mea amat te, cor meum desiderat te, virtus mea diligit te, & omnis vita mea a me transiens iam abijt post te, O Ie su omnium charorum charissime, tibi dicit cor meũ, tu es charissimum charum meum, totum verum & securum gaudium meum, optima pars mea, quẽ solum amat & diligit anima mea.

Accedens ad communionem, proijce te totaliter in Deum, vt ei soli viuas.

QVid sum ego Deus meus, vita animæ meæ? Heu heu quâm longè â te. Ecce ego quasi puluis exiguus, quem proijcit ventus â facie terræ. Eia eia, in virtute charitatis tuę dignare aphricum omnipotentis amoris tui tam validè producere, & in turbine spiritus tui tanto impetu me in te proijcere, atque in sinũ tuæ piæ curæ me excipere: vt incipiam veraciter â me metipsa deficere, & in te ò dulcis amor meus mente excedere. Ibi ibi da mihi me metipsam in te amittere, me metipsam in te tam integraliter relinquere, vt nullum mihi de me in me remaneat vestigium, sicut puluueris granum eiectum nullum ibi ostendit suę eiectionis defectum. Eia eia, transfer me sic totaliter in tui amoris affectum: vt in te annihiletur omne meum imperfectum, & extra te non habeam vltrâ spiritum: eia da mihi sic me perdere in te, vt in ęternum nusquam inueniam me nisi in te, Amen.

Hîc desideria in Domino consummari.

Psal. 1.

Quid

QVid sum ego Deus meus, amor cordis mei, heu heu quâm dissimilis tibi. Ecce ego quasi minima gutula bonitatis tuæ, & tu totius dulcedinis plenum mare, Eîa ò amor amor, aperi aperi super me tantillum viscera tuæ pietatis. Stilla super me omnes cataractas tuę benignissimæ paternitatis, Rumpe super me omnes fontes magnæ abyssus tuę infinitæ misericordię. Absorbeat me profundum tuæ charitatis. Demergar in abyssum maris tuæ indulgentissimæ pietatis. Peream in tui viui amoris diluuio, sicut perit stilla maris in suæ plenitudinis profundo, Moriar moriar in tuę immensæ miserationis profluuio, sicut moritur scintilla ignis in fluminis impetu validissimo. Inuoluat me tuæ dilectionis stillicidium. Vitam mihi auferat tui amoris poculum. Occultum consilium tui sapientissimi amoris operetur & perficiat in me gloriosam mortem vitalis amoris. Ibi ibi amittam vitam meam in te, vbi tu viuis ęternaliter, ò amor meus Deus vitæ meæ, Amen.

Hîc desidera sepeliri in Deo viuo.

QVid ego sum Deus meus dulcedo mea sancta? Heu heu omnium creaturarum tuarum facta sum peripsema: sed tu mea fiducia magna, quia in te est mihi reposita totius de perditionis meę supplementum & abundantia. Eîa ò amor amor amor, congrega nũc super me aceruum tuæ immensæ bonitatis & indulgentiæ. Opprime me sarcina tuæ infinitę pietatis & clementiæ. Fac me expirare in tui spiritus dulci spiramento, obdormire in tui amoris velamento. In degustatione tuę suauitatis viuens tradam spiritum, vt in te ò dulcis amœnitas mea, à me metipsa transiens suaui-

C 3 ter

ter vadam, in amplexus tuos cadam, & in melliflui amoris tui oſculo veraciter ſepeliar. Inuoluc me ſyndone charæ redemptionis. Condito me aromate tuæ precioſæ mortis. Repone me in marmoream tumbam tui tranſlanceati cordis, abſcondens me ſub lapide dulciſſimi reſpectus tuæ mellifluæ faciei, vt in æternum ſit tibi cura mei. Ibi ibi dilecte mi ſepeliar in tuæ paternæ dilectionis prædulci vmbra. Requieſcam, requieſcam, requieſcam, in tuæ precioſę & viuę amicitiæ ſempiterna memoria. Eîa eia in te ò fortis amor exareſcat caro mea. In te ò vitalis amor expiret vita mea. In te ò dulcis amor incineretur tota ſubſtantia mea. Et in mellifluo lumine vultus tui requieſcat in æternum anima mea. Amen.

Deinde dicas Canticum Magnificat *pro gratiarum actione cum benedictione.*

TIbi Deus vitę meę, viuificatori animę meę, tibi dulciſſimo amatori meo, patri ſponſo & prouiſori meo, præſento totalem theſaurum amoris mei, in cremium ſpiritus ardoris tui, in candentem caminum viui amoris tui. Propter te propter te, ò omnium charorum chariſsime, in hac hora aggrediens vias duras, ſciens quia melior eſt miſericordia tua ſuper vitas. Eîa ô mi dilecte, tua diuina virtute, me præſumentem de tua pietate, tui ſpiritus armatura præcinge ad bellum, vt omnes inſidias inimicorum meorū ponas mihi dorſum, & omne quod tibi ſoli totaliter non viuit in me, tu ipſe ſupplanta ſublime tua inextinguibili charitate, vt tui viui amoris dulci iuuamine, tuæ dilectionis vitali ſuauitate attracta & refecta, diligam te: diligam te (ò dulcis virtus mea) iugum amoris tui ſuaue & onus leue,

Pſal. 62.

leue, hilariter portans te duce, vt omnis labor ſeruitij (quod tibi dilecte mi impendo) videantur dies pauci præ amoris tui magnitudine. Dulcis temperies ſpiritus tui abbreuiet & alleuiet mihi totum pondus & æſtum diei, & tu ipſe omnem operationem & exercitium vitæ meæ intricare dignare cooperationi vitæ viuæ dilectionis tuæ, vt in æternum te magnificet anima mea, tibi infatigabiliter ſeruiat omnis vita mea, & exultet ſpiritus meus in te Deo ſalutari meo, omniſque mea cogitatio & actio tibi ſit laus & gratiarum actio, Amen. *Luc. 2.*

Finitis omnibus commenda te domino cum Cant. Nunc dimittis.

EÍa nūc ò amor rex meus & Deus meus, nūc ò Ieſu mi chare meus, in benigniſsimā curam tui diuini cordis ſuſcipe me. Ibi ibi, vt tota viuam tibi, amore tuo conglutina me. Eîa nunc in magnum mare abyſſalis miſericordiæ tuæ dimitte me. Ibi ibi viſceribus ſupereffluentis pietatis tuę committe me. Eîa nunc voranti flammę viui amoris tui immitte me. Ibi ibi vſque ad incendium incinerationis animę & ſpiritus mei in te trāſmitte me. Eîa & in hora exitus mei prouidentię tuę paternę charitatis commtite me. Ibi ibi ò dulce ſalūtare meum, viſu mellifluę preſentię tuę conſolare me. Ibi guſtu charę acquiſitionis, quo redemiſti me, recrea me. Ibi viua voce tuę pulchrę dilectionis ad te metipſum voca me. Ibi in amplexum indulgentiſsimę placabilitatis tuę ſuſcipe me. Ibi in dulci ſpiramento ſuauiſſui ſpiritus tui tibi metipſi attrahe, intrahe & imbibe me. Ibi in oſculo perfectę vnionis perpetuę fruitioni tuę immerge me, & da mihi tunc vt videam te, vt

habeam te, & ęternaliter fœliciſsime fruar te, quia anima mea concupiuit te, ò Ieſu omnium charorũ chariſsime, Amen.

EXERCITIVM DIVINI AMORIS.

Quoties vacare vis amori, abſtrahe cor tuũ à cunctis inordinatis affectibus, impedimentis & phantaſmatibus, eligens ad hoc diem & tempus opportunum, ſaltem tribus horis in die: ſcilicet manè, meridie, & veſpere: in ſupplementum quôd dominum Deum tuum nunquam dilexiſti toto corde, tota anima, totaque virtute. Et tunc toto affectu, tota deuotione, & intentione coniungaris Deo in oratione, quaſi ipſum ſponſum Ieſum videres præſentem (qui vtique præſens eſt in anima tua.) Et primo manè quaſi occurens Deo tuo, dicas hanc orationẽ, cum his tribus verſibus.

Deus Deus meus ad te de luce. Sitiuit in te anima mea. In terra deſerta.

Eîa ò amor Deus. Tu ſolus es totus & verus amor meus. Tu es chariſsimum ſalutare meum. Tota ſpes & gaudium meum. Summum & optimum bonum meum. Tibi Deo meo, chariſsimo amori meo, mane aſtabo & videbo quia tu es ipſa perennis ſuauitas & dulcedo. Tu es ſitis cordis mei. Tu es tota ſufficiẽtia ſpiritus mei. Quo te plus guſto, plus eſurio. Quo plus bibo, plus ſitio. O amor Dei, tua viſio eſt illi dies pręclariſsima: illa dies vna quę in atrijs Dñi melior eſt ſuper millia, cui ſoli ſuſpirat mea vnica quã tibi redemi

Pſal. 85.

ſti anima. Eîa quando me ſatiabis tuę melliflue faciei dulcedine? Cõcupiſcit & deficit anima mea ſuper tuę ſuauitatis pinguedine. Ecce elegi & præelegi abiecta eſſe in domo Dei mei, vt poſsim aſpirare ad refectionem tuæ dulciſsimæ faciei. O amor, te videre, eſt in Deum mente excedere. Tibi adhærere, eſt Deo coniungi nuptiali fœdere. O animæ meæ lumen ſereniſſimum, & manè præclariſsimum, eia iam in me dieſce, & ſic mihi illuceſce, vt in tuo lumine videam lumẽ, & per te nox mea conuertatur in diem. O meum chariſsimum manè, omne quod tu nõ es, amore amoris tui quaſi nihilũ reputẽ & inane. Eîa viſita me iam manè diluculo, vt in te tota immuter ſubitò. O amor nõ lucifer, ſed deifer, iã nunc venias mihi largiter, vt per te liqueſcã dulciter: ã me anihilata in te fluã integraliter, vt amodò nũquã in me recolligi valeã tẽporaliter, ſed tibi cõglutinata manẽã æternaliter. O amor tu es illa forma ſingularis, ille decor principalis, quæ in hoc ſæculo nõ videtur niſi Seraphim ſub alis: O quãdo me reficiet pulchritudo tãta & talis? O imperialis ſtella matutina, præfulgens claritate diuina. O quãdo tua me illuſtrabit preſẽtia? O amabiliſsima ſpecies de te me quãdo ſaties? Vtinã tuę venuſtatis tenues radios hîc percipiã parũper, vt liceat mihi tuam dulcedinem ſaltem prælibare pauliſper, & te partem meã optimam præguſtare ſuauiter. Eîa conuertere nũc aliquantulum, vt in te flos florũ meũ figam intuitum. Tu es præclarum ſanctę trinitatis ſpeculum, quod ibi facie ad faciem, hîc autẽ in ęnigmate ſolum, licet intueri per mundi cordis oculum. Eîa reſperge me tua puritate, & mundabor. Tange tua mundicia cordis mei intima, & ſuper niuẽ dealbabor.

Pſal. 70.

Pſal. 83.

Pſal. 55.

Iob. 5.

Apoc. 22.

1. Cor. 13.

Psal. 50. babor. præualeat quæso tuæ charitatis magnitudo, & inuoluat me meritorum tuorum copiosa sanctitudo, ne impediat me a te meæ venustatis dissimilitudo. Respice in me & vide, & fac me agnoscere te & scire.

1. Ioan. 4. Tu prior dilexisti me. Tu elegisti me cum non elegerim te. Tu omni sitienti te occurris sponte: candor

Sap. 7. lucis æternæ in tua nitet fronte. Eîa ostende mihi faciem tuam, & fac me contemplari speciem tuam.

Cant. 2. En facies tua suauis & decora, quam irradiat pulcherrima diuinitatis aurora. In genis tuis mirabiliter rubet ô & alpha. In oculis tuis inextinguibiliter ardet præclara æternitas. Ibi salutare Dei mihi rutilat vt lampas. Ibi luminosæ veritati iucundè alludit speciosa charitas. Odor vitæ mihi spirat ex te. Mel & lac

Cant. 7. stillat mihi tuo ex ore. Quam pulchra es ô Deus charitas, & quàm amœna, quã admirabilis, & quã spectabilis charissima in delitijs? Tu regina diuino in solio residens prima, imperialis trinitatis plena diuitijs. Tu sẽper vxor & sponsa summi Dei gaudes contubernio, dilectione inseparabili coniuncta Dei filio. O amor, in occasu vitæ meæ tu mihi valdê manê oriri dignare, & cum me videris ab hoc incolatu deperire, fac me vitam æternam in te haurire: & da mihi hoc exilium sic finire, vt tecum agni nuptias absque impedimento possim introire, & te duce verum sponsum & ami-

Apoc. 3. cum inuenire, eique inter brachia tua tam charè copu-

Psal. 83. lari, vt in æternum vltrà nunquam valeam à complexu eius separari. O amor, o clauis Dauid, tu mihi tunc resera & aperi sancta sanctorũ, vt te intromittente sine mora læta videã in Siõ Deũ deorũ, cuius mellifluũ vultũ anima mea nunc desiderat, & concupiscit multum.

In

In meridie ad sponsum amore tui flagrantem accede, vt ipse sol iustitiæ tepiditatem tuam accendat suæ dilectionis feruore, vt carbo amoris diuini ardeat inextinguibiliter in ara cordis tui, dicens hanc orationem cum his versibus:

Diligam te domine, Deus meus adiu. Protector meus & cornu salu, Psal. 17.

Oratio.

Eîa o amor amoris mei primitiuus flos, tu mea charissima sponsalis arra & nuptialis dos. Ecce propter te fastidiui seculum, & vt lutum pedum reputaui omne mũdi gaudium, vt ad tuum possim aspirare connubium. Eîa admitte me ad tuæ charitatis secretum. En cor meum iam ardet tui amoris ad osculum. Aperi mihi tuæ pulchræ dilectionis familiare cubiculum. En anima mea sitit tuæ intimæ vnionis ad amplexum. Eîa nunc para tuæ vberis misericordiæ conuiuium, inuitans me ad mensam tuarum dulcedinum. Appone mihi tuæ sempiternæ propiciationis prædulce fercu lum, quod solum potest meum confirmare spiritum. Eîa nunc epulemur pariter, ô charissimũ & summum bonum meum. Tu in te ipso omnibus bonis abundas & superabundas inæstimabiliter, & te ipsum creaturæ tuæ communicas. mirabiliter. Eîa te ipso me refice largiter. Quomodo enim viuet scintilla nisi in suo igne? Aut quomodo esse potest gutta nisi in suo fonte? Eîa me totam, spiritum simul & animam voret iam & inuoluat tua chara ignitas, secundum quod prævalet in exiguo puluere tua omnipotens liberalitas. O amor ô dulcissimus meridianus feruor, tua plena pace sancta otia me delectant super omnia. Tua votiua sabbata sunt strata Dei præsentia, & serenissimæ

faciei

faciei ſponſę redundant gratia. Eîa ô mi dilecte ſuper omnem creaturam electe,& prę electe, declara mihi nunc in te,& oſtende vbi paſcas, vbi cubes in meridie. En æſtuat & ardet ſpiritus meus ſuper tuæ feriationis dulcedine. O amor,hîc tuę charitatis melliflua ſub vmbra,tota ſpes mea pauſat & fiducia. In tuę pacis gremio,Iſrael habitat confidenter. Huius votiui ſabbati ſolennia, anima mea concupiſcit vehementer. O amor, tui fruitio, eſt verbi & animę dignantiſsima copulatio,quam efficit perfecta Dei vnio. Te vti,eſt Deo intricari. Te frui, eſt cum Deo vnum effici. Tu es illa pax quę exuperat omnem ſenſum, & illic iter quo peruenitur ad thalamum. O ſi & mihi miſerę vel ad momentum contingat pauſare tuo chariſsimo dilectionis ſub amictu, vt confirmetur cor meum vel vno vi-
ui verbi tui cōſolatorio dicto, vt audiat anima mea ex ore tuo hoc bonum & ſuaue verbum: Salus tua ego ſum,ecce iam patet tibi cordis mei cubiculum! Vt quid enim ô amor prę ſtabilis, tam fœdam, tam turpem adamaſti, niſi vt pulchram faceres in te? Tua pia charitas attrahit & allicit me, ô virginis Mariæ flos delicate. Ab expectatione mea ne confundas me, ſed da mihi animæ meę requiē inuenire in te. Nil inueni deſiderabilius,nil iudicaui amabilius, nil optaui charius,quā ſtringi,ô amor,tuis amplexibus, requieſcere Ieſu mei ſub alis, & habitare diuinæ charitatis in tabernaculis. O amor,ô ſpecioſa meridies,mori vellē millies, vt in te mihi eſſet requies. Vtinam tantam ac talem tuę pulchrę dilectionis faciem, ô chariſsime, ad me inclines. O ſi detur mihi venire tibi nimis prope,vt inueniam iam me non iuxta,ſed intra te: vt de te

Cant.c.1.

Hier.23.

Philip.4.

Pſal.34.

Pſal.118.

ſole iuſtitię,in me puluere & cinere,oriantur omnium virtutum flores,& te marito,mi domine,talis fœcunditas accędat animæ meæ,vt naſcatur in me totius perfectionis inclyta proles, quatenus erepta de valle huius miſeriæ,coram tua deſiderabili facie,in perpetuum poſsim gloriari,quòd tu ſpeculum ſine macula, mihi tali ac tantæ peccatrici,in veritate non ſis dedignatus copulari. Eîa ô charitas,in mortis hora,tua me reficiāt verba ſuper vinum meliora. & conſolentur me labia tua ſuper mel & fauum dulciora: & tu ipſe ſis mihi via, ne tunc errem per deuia,ſed per te adiuta,ô regina abſque impedimento perueniam ad diuini deſerti ſpecioſa & pinguia,vbi in æternū lætabundę perfrui merear ſponſi mei Dei & agni melliflua præſentia. Amen dicant omnia.

Pſal.7.

Pſal.18.

In veſſere tota liqueſcens & deficiens ſuper expectatione fruitionis ſempiternæ viſionis melliſluæ faciei Dei & agni,irruas in amplexus ſponſi Ieſu amatoris tui. Vt apis negocioſa,oſculo tota adhærens amatorio cordi eius, expoſtula ab eo tam efficax oſculum, vnde moriens tibi ipſi nunc & in morte tua tranſeas in Deum, vnuſque ſpiritus fias cum eo,clamans in ſiti.

Quemadmodum deſiderat ceruus: Sitiuit: fuerunt. Eîa ô amor dulcis oſculo, tu es fons ille quem ſitio. Ecce ad te cor meū æſtuat, vtinam, vtinā ô plenū mare me ſtillam modicū in te abſorbeas. Tu es animæ meę viuus & dulciſsimus introitus, vt à me in te mihi fiat exitus. Eîa aperiatur mihi chariſsimi cordis tui ſalutaris introitus. Ecce cor meum iam non habeo mecum; ſed tu ô chariſsime,theſaurus meus,tuo in conclaui ſer-

Pſal. 41.

uas

uas illud tecum. Tu es vnica tota & chariſsima cordis mei ſubſtantiola. Tibi ſoli mea feruenter adhæſit anima. O qualis tua ſocietas! Vere vere tua familiaritas, longè melior eſt ſuper vitas. Odor tuus, ſicut diuinę pacis & propiciationis intima balſama. Tu es diuinę conſolationis ſuperabundans & diues nimis apotheca. Vtinam ò regina charitas in tua me introducas cellaria, vt deguſtem ſuauiter tua meliora quę ibi latent vina. En omnia vaſa tua Deo pleniſsima, & Spiritu ſancto redundantia. O ſi mihi contingat hîc quod cupio, & detur mihi vt veniat mea chara optio, & in veritate tui ſit ad me conuerſio, & reficias me in tuę propiciationis pręſuaui oſculo? Vtinam ô chariſsimum charum meum in intimis meis apprehendam te & deoſculer, vt tibi vnita veraciter, tibi adhæream inſeparabiliter. O amor, tu es pręſuaue ſanctę trinitatis oſculum, quod tam potenter vnit patrem & filium. Tu es hoc ſalutare oſculum, quod imperialis diuinitas noſtrę humanitati impreſsit per filium. O oſculum dulciſsimum, ne me puluerem exiguum, tuum prętereat vinculum: non parcat mihi tuus contactus pariter & complexus quouſque cum Deo fiam vnus ſpiritus, Fac me veraciter experiri quantæ delitię ſint te Deum viuum, dulciſsimum amorem meum, in te ipſo complecti, tibique vniri. O amor Deus, tu es mea chariſsima poſſeſsio, ſine qua in cœlo & in terra nihil aliud ſpero, nec volo, nec cupio. Tu es mea vera hęreditas, & tota expectatio, ad quam tendit finis meus & intentio. Eîa ò amor, tua in me conſummata dilectio, ſit finis meus & conſummatio. Pactum nuptialis fœderis, quod cor meum nunc tecum iniit, demouſtra

Cantic. 1.

monſtra mihi cum adueſperaſcit. In vultu mei chariſsimi Dei, tu lumen veſpertini ſideris. In mortis meę tempore, tu mihi dignanter appare, ô meum charum & prędarum veſpere, vt in te habeam huius incolatus mei optatum veſpere, in tuo pleno omni dulcedine ſuauiter obdormiens & requieſcens pectore. O amor Deus, mea reſolutio, fiat mihi animę meę in te inuolutio: vt te circumamicta, in decore tuo regali, digna appaream coram ſponſo immortali, in veſtitu nuptiali, cū dote ſponſali, Eîa ò amor, hora meę conſummationis ſignetur ſigillo tuę charę dilectionis, impreſſa charactere tuæ ętęrnæ propitiationis, vt vbertas tuę diſtillantis benedictionis perducat me abſque impedimento, ad ingreſſum meæ æternę in te receptionis, ſempiternæ fruitionis, & perpetuæ poſſeſsionis O amor, ò meum chariſsimum veſpere, in hora mortis iucundè te videam & lætanter. Illa ſancta flamma, quæ in diuinitatis vi ignea in te ardet iugiter, omnē maculam ab anima mea expurget veraciter. O meū prædulce veſpere, cum mihi aduenerit vitæ huius veſpere, fac me in te dulciter ſopiri, & illam beatiſsimā (quæ in te charis tuis parata eſt) requiem experiri. Tuæ pulchræ dilectionis reſpectus placidus nimis & gratus, dignanter ordinet & diſponat nuptiarum mearum apparatus. Tuæ bonitatis diuitijs, cooperi & contege penuriam & inopiam vitæ meæ degeneris. Tuę charitatis in delitijs, anima mea habitet confidenter nimis. O amor, tu ipſe mihi tunc ſis veſpere tale, vt per te anima mea cū lætitia & exultatione dicat corpori meo dulce vale, & ſpiritus meus rediēs ad dominum qui dedit illum, ſub vmbra tua ſuauiter requieſcat in pace.

Tunc

Tunc mihi dicas manifestè, voce propria citharizans dulcissimè, Ecce aduenit sponsus, iam egredere, eique iungere propiùs, vt lætificet te gloria sui vultus. O quã fœlix, quàm beatus, cuius in te finem habet incolatus: heu mihi, heu mihi, quandiu erit mihi prolongatus? O quale erit illud tunc, cũ mihi aduenerit hoc præsuaue & amœnum nũc, cum manifestabitur mihi, & apparebit Dei mei, regis mei, & sponsi mei gloria cum interminabili fruitione & sempiterna lætitia, quando in veritate contemplabor & videbo illam desiderabilem, illam optabilem, illam amabilem Iesu mei faciem, cuius tam diu anima mea sitiuit & concupiuit speciẽ? Certè tunc satiabor & adimplebor de torrente illius voluptatis, quæ mihi nunc tandiu clausa latet in apothecis diuinitatis. Tunc videbo & contemplabor Deum meum
Psal. 72. charissimum amorem meum, in quem nunc deficit spiritus meus & cor meum. O quando, quando ostendes
Psal. 41. mihi teipsum, vt videam & hauriam cum iucunditate te Deum fontẽ viuum? Tũc potabor & inebriabor ab
Ibidem. vbertate dulcedinis fontis viui, qui distillat ex delitijs illius, quem anima mea desiderat melliffluæ faciei. O dulcis facies, de te me quando saties? Tunc introibo in locum tabernaculi admirabilis, vsque ad aspectũ Dei, cuius ad ingressum cor meũ fit gemens pro mora incolatus mei. O quãdo adimplebis me lætitia cũ facie tua
Psal. 15. melliflua? Tũc contemplabor & de osculabor verum animæ meæ sponsum Iesum meum, cui iam in siti adhæsit, & post quem simulabit totum cor meũ. O quis me liberauit peregrinationis huius ab exilio? O quis me eripiet sęculi huius à laqueo? O quando relinquam corpus hoc miserum, vt sine medio videam te ô amor Deus

Deus sidus siderum? In te ô amor chare, eripiar mor- Psal. 17.
tis huius à tentatione: in te Deo amatore meo murum corporis transgrediens, cum securitate & exultatione, vbi in veritate sine ænigmate facie ad faciem vi- 1. Cor. 13.
deam te. Eîa tu fons sempiternorum luminum, repete me in tuum (à quo profluxi) abyssale profluuium, vbi cognoscam sicut cognita sum, amẽ sicut amata sum: vt sicuti es, videam te Deum meum, visione, fruitione Ibidem.
& possessione tua beatificata in perpetuum, Amen.

1. Ioan. 3.

Ipso etiam die amoris, septies effres domino animam tuam ad refrigerandum in te amorem diuini cordis sui. Et primô ad Matutinas ora dominum, vt ipse summus magister, vnctione spiritus sui doceat te artem amoris, assumens te in propriam discipulam, vt eo Doctore exerceatis infatigabiliter in virtute charitatis. Et dic:

Domine Iesu Christe, ad te confugi: doceme facere vo- Psal. 144.
luntatem tuam, quia Deus meus es tu. *Oratio.*

O Amor magister, domine mi cœlis sublimior, & abysso profundior, cuius admirabilis sapientia solo visu beatificat omnia, desuper Cherubim charitate plenissima, in valle plorationis respiciens humilia & colligens paruulos ad tuã dogmata salutaria: Eîa ne me peripsema tua præteriat disciplina, sed reficiat me quæso tua vitalis doctrina. Vtinam, & millies vtinam, me adoptes in filiam, vt habeas & possideas me tanquam propriam. Eîa ô amor, iam in me incipias exercere magisterium, à me metipsa segregans me in tuæ viuæ charitatis & dilectionis ministerium, totum (ô amor) meum possidens, sanctificans & adimplens spiritum, Amen.

Ad Primam ora Dominum, vt introducat te in ſcholam amoris, vbi addiſcas Ieſum cognoſcere & amare. Et hoc cum oratione & verſu:

Pſal. 118. Ancilla tua ego ſum amātiſsime Ieſu, da mihi intellectum, vt diſcam mandata tua.

O Amor Deus, quam benè, quàm diligenter tu tuos in charitatis gremio foues & nutris pullos. Vtinā, & millies vtinam, iam mihi caſtæ dilectionis aperias ſcholam, vt inibi tuam chariſsimam experiar diſciplinam, & per te ſortiar non ſolum bonam, ſed & inveritate ſanctam & perfectam animam. Eîa ò amor, in tuę charitatis medullā meos intinge ſenſus, vt per te fiam puer ingenioſus, & tu ipſe in veritate ſis pater, doctor & magiſter meus, & ſub tua paterna benedictione, ab omni peccati ſcoria meus integrè depuretur & decoquatur ſpiritus: vt ad capienda tua ignita eloquia, totus reddatur cōueniēs & aptus, & me totā (ò amor) tuus ſanctus, rectus & principalis inhabitet ſpiritus, Amen.

Ad Tertiam ora dominum, vt viuis literis ſpiritus ſui inſcribat cordi tuo legem ignitam ſui diuini amoris, vt inſeparabiliter ei adhæreas omnibus horis. Et hoc cū oratione & verſu:

Vtinam amantiſsime Ieſu dirigantur omnes cogitatio
Ibidem. nes, verba & opera mea, ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas in omni tempore.

O Amor Deus, quàm præſtò es te quærentibus? quàm dulcis, quàm amabilis te inuenientibus? O ſi mihi nūc tuum expandas admirabile alphabetum, vt cor meum vnum ſtudium ſubeat tecum. Dicito mihi nunc in viua experientia, quid vel quale ſit tuæ pulchræ dilectionis glorioſum & principale Alpha: ne me

me celes adimpletionis generationum imperialis ſapiē tiæ tuæ fructuoſum Betha. Digito ſpiritus tui diligenter & ſigillatim mihi oſtende ſingulas charitatis tuæ literas, vt vſque ad medullam præguſtationis tuarum dulcedinum, in veritate mundo cordis oculo ſcruter & perluſtrem, addiſcam, ſciam, & integrè (quantum fas eſt in hac vita) recognoſcam eas. Duce me per tui ſpiritus cooperationem Tau ſummæ perfectionis, & perduc me ad O plenę conſummationis. Fac me in hac vita tàm perfectè addiſcere tuam plenam charitate & dilectione ſcripturam, vt in me non vnum Iota vacet à tuæ charitatis adimpletione, vnde moram patiar, cum me (ò amor Deus, dulcis amor meus) ad te euocaueris, te metipſum in teipſo perpetuò cōtemplaturam, Amen.

Ad Sextam ora dominum, vt in arte amoris ſui in tantūm proficias, vt amor eius quaſi proprium inſtrumentū habeat te ad omnem voluntatem ſuam, & tota fias ſecundum cor Dei. Et dicas orationem & verſum:

Benedictionem tuam dulciſsimā da mihi Ieſu mi cha- Pſal. 83.
re verus legiſlator, vt eam de virtute in virtutem, & videam te Deum deorum in Sion.

O Amor Deus, omnis qui te nō diligit, elinguis eſt & infans. Et hic ſolus proficit, qui tibi totus adhęret, te ſolum indeſinenter amans. Eîa ne in tuæ charitatis ſchola ſemper ſic relinquar ego ſola, tanquam tener pullus tuæ educationis adhuc in ouo: ſed in te & per te, imò tecū, eam & proficiam de die in diē, de virtute in virtutem, quotidie tibi dilecte mi fructū ferens Ibidem.
in tuæ dilectionis limite nouo. Neque mihi ſufficit ſcire te tātum lyllabicè: deſidero, cupio, & millies exopto,

nosse etiam te theoricè, amare te validè, non solùm dulciter, sed & sapienter te diligere, & inseparabiliter adhærere, vt incipiam iam non amplius in me, sed in te tibi soli viuere. Nunc ò amor, fac me te recognoscere in veritate, & in anima mea tibi sedem colloca in omni sanctitate, Amen.

Ad Nonam ora Dominum, vt ipse rex regum faciat te suscipere militiam amoris, & doceat te tollere super te iugum suaue, & onus leue, vt sequaris dominum tuum cum cruce tua, Deo tuo adhærens amore indiuiduo, & hoc cum oratione & versu:

Psal. 90. Tu es domine spes mea, susceptor meus & refugium meum: tu mecum es in omni tribulatione mea.

O Amor Deus, omnis qui fortis & velox in tuæ dilectionis reperitur opere, hic verè coram tua regali facie stabit omni tempore. Eia ò reginarum regina charitas, fac me pro tua gloria tecum coniurare in noua
Pro. 31. tuæ dilectionis militia. Doce me manum mittere ad fortia, & in te, & per te velociter & indefessè aggredi & complere tuæ dilectionis fidelissima nimis negocia.
Psal. 44. Tu gladio spiritus tui femur meum accinge potentissime, & fac me mēte virum induere, vt in omni virtute viriliter agam & strenuè & in te benè solidata tecum inseparabiliter perseuerem inuincibili mente. Omnes meæ vires sic fiant appropriatæ tuæ charitati, & sensus mei in te fundati & firmati, vt in sexu fragili, virtute animi mentēque virili pertingam ad hoc genus amoris, quod perducit ad thalamum cubiculi interioris tuæ perfectę vnionis. Nunc ò amor, tene & habe me tibi in propriam, quia iam vltrà nisi in te nec spiritum habeò

nec

nec animam, Amen.

Ad Vesperas cum Iesu amatore tuo, in amatoris armatura omni tentationi obuiam procede secura, vt in eo (cuius misericordia te semper adiuuat & consolatur) carnem tuam: mundum, & diabolum possis superare, & de omni tentatione glorioſe triumphare. Et hoc postula cū oratione & versu:

Iesu mi dulcissime, non des in commotionem pedem meum, quia non dormis neque dormitas qui custodis animam meam. Psal. 120.

O Amor Deus. tu ipse es murus meus & antemurale. Qui in hoc mundo sustinent pressuras, ecce hi sciunt quale in tua pace stratum sit eis in defensionem ab ęstu & â pluuia vmbraculum. Eia nunc respice & Esai. 29.
vide meum prælium, & tu ipse informa pigitos meos Ibidem. 4
ad bellum. Si consistant aduersum me castra non ti- Psal. 143.
mebit cor meum, cùm tuipse, ò fidele meum propug- Psal. 26.
naculum & turris fortissima, mecum sis intus & extra. Vbi est aduersarius meus te adiuuante? Te pro me stante, huc accedat ad me. Tu solo visu aperis mihi & denudas cogitationes satanę, & exufflas eas verbo coram me. Si millies præcipitauerit me inimicus meus, super charissimam manum dexteram tuam cadens, hanc amplexabor & deosculabor totis præcordijs, & te propugnante, te defendente me, ab omni periculo illęsa stabo fortis. Tu in me conculca satanam sub pe- Psal. 90.
dibus, & omne genus defectuum meorum interfice & fuga penitùs. In conspectu tuo cadant mille â meo latere, & millena millia â dextris meis: ad me autem non accedat malum, cum tu ipse sis mecum meum sum- Psal. 44.
mum verum & charissimum bonum. Vtinam, & millies

lies vtinã, tandẽ ad me cõuertantur sagittæ tuæ acutæ, vt lanceam dilectionis tuæ gestans in visceribus, in medio tui (ò charitas) confidenter nimis habitem & in te. Nunc iam ô amor hic sub te sic cadam, vt in æternum manus tuas non euadam. Amen.

Ad Completorium exopta cum dilecto vino amoris inebriari, in Dei vnione mundo sopiri, in amplexu dilecti â te ipsa in Deum expirare, & in pectore Iesu iam penè tota exuta homine, suauiter obdormire: vt in amore quotidie tibi ipsi moriens, & soli Deo viuens, in mortis hora fiducialiter occurras morti, respiciẽs eã quasi finẽ tui exilij, ianuã regni, & portã cœli. Et hoc cũ oratione & versu:

Psal. 30. Psal. 126. Psal. 15.

Absconde me amantissime Iesu, in abscondito faciei tuæ ab omnibus insidiantibus mihi, & non confundatur anima mea, cum loquetur inimicis suis in porta, sed adimple eam lætitia cum facie tua, melliflua.

Ioan. 13. Ioan. 6.

O Amor Deus, tu es totius boni consummatio & finis: tu vsque in finem diligis quod eligis: quodcunque tibi in manus venerit, foras non eijcis, sed seruas tibi metipsi diligenter nimis. Eia me ipsam totam, & finem meæ consummationis tibi appropria iure perpetuæ possessionis. Iam vltrà non parcas mihi, sed vulnera cor meum vsque ad spiritus medullam, vt in me vitę scintillam penitus relinquas nullam. Imò totam tecum asporta vitam meam, tibi ipsi in te reseruans animam. Quis dabit mihi inte (ò charitas) consummari, tuàque morte â carcere corporis solui, & ab hoc incolatu liberari? Quàm bonum ò amor te videre, te habere, & in æternum possidere? In die meæ defunctionis tu ipse adsis mihi respectu magnæ consolationis, & benè dicas mihi tunc in pulchra aurora tuę manifestæ

manifestæ contẽplationis. Nunc ò amor, tibi hîc relinquo & commendo vitam meam simul & animam: sine me iam, sine, vt in pace in te requiescam & obdormiam, Amen. Psal. 4.

Per diem etiam illum quo vacaueris amori, pro accensione sensuum tuorum à vero sole (qui Deus est) ne vnquam extinguaris, sed de die in diem crescas in amore: ruminabis assiduè vnum de his versibus:

Matth. 13.

BEati oculi qui vident te ô amor Deus. O quando, quando illuc perueniam, vbi tu es Deus verum lumen, Deus & agnus? Scio quia tandem te videbo meis oculis, ò Iesu Deus salutaris meus. Beatæ aures quæ audiunt te, o amor Deus verbum vitæ. O quando, quando vox tua plena melliflua suauitate consolabitur me, vocans me ad te? Eîa ab auditione mala non timeam, sed cito audiam vocis tuæ gloriam, Amen. Beatæ nares quæ aspirant te, o amor Deus, dulcissimum vitæ aroma. O quando, quando aspirabit mihi tuæ melliflue diuinitatis flagrantia? Eîa veniam cito ad tuæ sempiternæ visionis pinguia & amœna pascua, Amẽ. Beatum os quod gustat, o amor Deus, tuæ consolationis verba super mel & fauum dulciora. O quando, quando replebitur anima mea tuæ diuinitatis exadipe, & inebriabitur tuæ voluptatis vbertate? Eia sic gustem hîc, quoniam tu suauis es domine mi, vt in ęternum fœliciter te o Deus vitæ meæ perfruar ibi, Amen. Beata anima quæ amplexu amoris inseparabilis adhæsit super te, & beatum cor quod sentit tui cordis osculum, o amor Deus, iniens tecum indissolubilis amicitiæ fœdus. O quando, quando tuis bracbijs beatis stringar, & te o Deus cordis mei, sine medio aspiciã? Psal. 71.

Psal. 18. Psal. 20. Psal. 35. Psal. 33.

Eia citò citò erepta ab hoc exilio faciem tuam mellifluam videam in iubilo, Amen.

Postremò pro confirmatione amoris, dimitte & resigna teipsam totam in potestatem amoris, Deo amatori tuo tota adhærens, vt habeat te pro instrumento, ad omne delectamentum sui diuini cordis, & te in se, & se in te sibimetipsi conseruet in vitâ æternâ, dicens hâc orationem.

Cant. 3. AMore te teneo amantissime Iesu, nec dimittam: quia nequaquam sufficit mihi benedictio tua, nisi te ipsum teneam & habeam optimam partem meam, totam spem & expectationem meam. Et ô amor vita viuificans, in viuo Dei verbo (quod tu ipse es) viuifica me, quicquid in Dei amore est distractum & extinctum, in me reparans per te. O amor Deus, qui creasti me, in amore tuo recrea me. O amor qui redemisti me, quicquid in amore tuo est neglectum in me, tibimetipsi supple & redime in me. O amor Deus, qui in sanguine Christi tui tibimetipsi acquisisti me, in veritate tua sanctifica me. O amor Deus, qui in filiam adoptasti me, secundum cor tuum nutri, nutri me. O amor, qui tibi & non alij elegisti me, fac me totam tibi adhærere.

Marc. 22. O amor Deus, qui gratis dilexisti me, da mihi toto corde, tota anima, tota virtute, diligere te. O amor Deus omnipotentissime, in amore tuo confirma me. O amor sapientissime, da mihi sapienter amare te. O amor dulcissime, da mihi suauiter gustare te. O amor charissime, da mihi tibi soli viuere. O amor fidelissime, in omni tribulatione mea consolare & adiuua me. O

Isai. 26. amor specialissime, omnia opera mea operare in me. O amor victoriosissime, da mihi vsque in finem perseuerare in te. O amor præcordialissime, qui nunquã dereliquisti

dereliquisti me, tibi commendo spiritum meum. In mortis hora ad teipsum suscipe me, ore proprio vocãs me ad te, dicens: Mecum eris hodie. Iam de exilio egredere ad solennem cras immarcescibilis æternitatis, ibi inuenies me Iesum verum hodie diuinæ claritatis, qui sum initium & finis totius creaturę; nec vltrà succedet tibi cras huius mutabilitatis, sed in me vero hodie, habebis sempiternum hodie, vt sicut ego viuo, & tu viuas in me Iesu Deo amatore tuo, fœliciss imê exultans sine fine. Amen dicant omnes vires, sensus & motus corporis & animæ meæ.

Luc. 23.

Apoc. 3.

Ioan. 14.

EXERCITIVM LAVDIS ET GRATIARVM actionis.

Statue tibi interdum vnum diem, in quo sine impedimento possis vacare laudi diuinæ, in supplementum totius laudis & gratiarum actionis, quam persoluere neglexisti Deo tuo, omnibus diebus vitæ tuæ, pro vniuersis beneficijs suis. Et erit hic dies laudis & gratiarum actionis, & dies iubileus, & celebrabis memoriam illius speciosæ laudis, in qua in æternum iubilabis domino, quãdo satiaberis Dei præsentia, & gloria domini implebitur anima tua. Ideôque his miscentur deuota quædam suspiria animæ quærentis videre faciem Dei.

Sunt autem inter has laudes quædam adeò diuinæ, vt potius videantur esse beatorum in patria, quàm viatorum in terra. Primò ergo in spiritu humilitatis, venias ante faciem Dei tui, vt ostendat tibi gratiã vultus sui, dicens.

Loquar

Genes. 18. LOquar ad Dominum meum, cum sim pulvis & cinis. O Deus meus excelsus & sublimis, humilia
Psal. 137. respiciens in imis, anima mea & spiritus meus deficit super infinitis beneficijs tuis. Aperi mihi benignissimi cordis tui thesaurū, vbi reposita est mihi summa desideriorum meorum. Aperi mihi melliflui vultus tui gra
Psal. 141. tiam, vt effundam in conspectu tuo meam animam. Aperi mihi in te pacis meę propitiationē dulcissimam, quæ mea exhilaret animā, & in laude tuâ meâ resoluat linguam. Eîa o amor, tu pro me ingredere ante conspectum magni Dei, & ibi pronuncia clamorem desiderij mei, quia post Deum iam exaruit omnis virtus mea in siti. Eîa trahe & attolle spiritum meum sursum ad te,
Psal. 72. & 118. quia in salutare Dei iam defecit caro mea & cor meū. Eîa præsenta me domino meo regi, quia iam liquefacta est anima mea prę amore & expectatione sponsi
Cant. 5. mei. O amor, nūc desiderium meū valdè velociter cōple: si moram feceris, iam morior deficiēs præ amore.

Hîc intra ad laudandum Dominum.

Esai. 52. ELeuare ò anima mea, eleuare, excutere de puluere, consurge, & intra ante conspectū domini Dei tui, vt confitearis ei omnes misericordias & miserationes
Iob. 9. eius, quas ostendit tibi. Et quid ego ad Dominum, vel quomodo ei respondere potero pro mille vnum? O
Esai. 38. amor, vim patior, tu respōde pro me, quia nescio quid dicam Deo vitæ meæ. Facta sum elinguis in admiratione gloriæ vultus eius, nec iam est mihi vltra vox neque sensus, quia in splendore maiestatis eius emarcuit cor meum & virtus. O amor, tu in Deo Iesu meo, verbo vitę responde pro me, & commoue mihi hoc deifi-

deificatum cor, in quo omnis tua virtus tàm euidenter elucet. O amor, & ego resumens vires per te dicam
Psal. 53. Deo salutis meæ. Tu es susceptor animæ meæ. Tu es
Psa. 72. vita spiritus mei. Tu es Deus cordis mei. O amor, tu circumuolue dulcissime gutturis Iesu sponsi mei præclarissimam lyram, vt ipse Deus vitæ meæ, pro me sibi personet laudationis vocem primam, & sic in delectatione suæ laudis inuoluat vitam meam simul & animam. Eîa o amor, nunc quod facis, fac citius. Iam enim
Ioan. 13. ferre non valeo forte quod mihi infixisti vulnus

Hîc excita animam tuam ad delectandum in Deo.

LEua nūc o anima mea oculos tuos, intuere & respice potentiam regis tui, gratiam Dei tui, charitatem salutaris tui, cui appropinquasti. Vaca iam, gusta,
Psal. 33. & vide, quam dulcis & quàm spectabilis sit spōsus, quē præ millibus elegisti. Vide quæ & quanta sit gloria, pro qua mundum cōtempsisti. Vide quale bonum, sit quod expectasti. Vide qualis sit patria, ad quam suspirasti. Vide quale sit brauium, pro quo laborasti. Vide quis, qualis & quantus sit Deus tuus, quem dilexisti, quem adorasti, quem semper optasti.

O Deus vitæ meæ, quas tibi laudes dignè referam
Psal. 115. nescio, vel quid retribuam tibi dilecte mi pro omnibus bonis quæ retribuisti mihi? Ergo te in me, & me in te, Iesu mi chare, in holocaustum laudis tibi offero: nihil amplius habeo, hoc ipsum quod in te sum & viuo, hoc totum tibi do. Tu es vita mea. Tu es sufficientia mea.
Actor. 3. Tu es gloria mea. Tu misericordiæ euidentia, quæ in mea resplēdet anima, Tibi laus sit & gratiarum actio summa. O quādo medullā animę meæ super altare tuū concremabo, & illo sancto igne (quod ibi ardet iugiter) cor

cor meum conflabo, meipſamque totam in hoſtiam laudis tibi immolabo? Eîa ò Deus dulcedo mea ſancta, tu cor meum in te dilata, & animam meam amplifica, vt omnia viſcera mea impleantur gloria tua. O quando dicetur animæ meæ: Conuertere in requiē tuā, quia dominus benefecit tibi? O quando audiam vocem illā iucundiſsimam, Veni intra thalamum ſpōſi tui? O quā do in te, Ieſu pax mea dulciſsima, requieſcam & obdormiam, vt gloriam tuam videam? Sed tu ò vita ſpiritus mei, potens es depoſitum meum ſeruare mihi, & rēducere animā meam ad te qui creaſti me. Oamor, amor, quando educes de carcere animam meam? O quando abſolues à compede corporis vnicam meam? O quando, quando introduces me in thalamum ſponſi mei, vt fruitione inſeparabili cōiungar ei? Eîa o amor, meas accelera nuptias, quia millies optarem mori, vt tales poſsim experiri delitias, non meum tamen commodum, ſed tuum quærens beneplacitum.

Pſal. 143.

Pſal. 4.

2. Tim. 1.

Pſal. 141.

Deinde quaſi deficiens præ admiratione gloriæ Dei tui, aſta vultui eius in quem deſiderant Angeli proſpicere, legaſque corde & ore Pſal.

Pſal. 102.

Benedic primum, ſalutando faciem gloriæ Dei tui cū his verbis.

Dan. 3.

BEnedictus es Adonai in firmamēto cœli. Benedicat te tota medulla & virtus ſpiritus mei. Benedicat te tota ſubſtantia animæ & corporis mei. Te glorificent omnia interiora mea. Tibi coniubilent omnia deſideria mea, quia tu ſolus laudabilis es & glorioſus in ſecula. Iam cor meum & virtus mea dereliquit me, & medulla ſpiritus mei abijt poſt te Deum amatorem meum, qui creaſti me ad te: & anima mea quam redemiſti,

Ibidem.

Pſal. 37.

miſti, gemens pro mora incolatus mei, mente ſequitur te in ſancta, vbi tu ipſe rex meus & Deus meus manes cum meæ carnis ſubſtantia. O quam beati qui habitant in domo tua, quām beatiſsimi qui aſtant coram melliflua facie tua? Verè verè pro tua immenſa gloria laudabunt te in ſecula. O quādo, quando introibit anima mea admirabilis tabernaculi tui locum, vt cum his beatiſsimis laudet te os meum: Sanctus, ſanctus, ſanctus, iucundiſsimè ante faciem tuam melliſluam proclamās in æternum? O quam glorioſus es tu Deus meus, quam amabilis, quam laudabilis ſuper ſanctum thronū tuæ diuinitatis. Quam delectabile oculis lumen tuum. Quā beatum videre te ſolem verum. Quām ſpecioſa, quām iucūda, quām decora laus tua, vbi tibi aſsiſtūt millium millia. Ibi extra me ſaliens in te Deum viuum, iā exultat cor meum & anima. O quanta & qualis gloria tua Deus meus, dulcedo mea ſancta, ante thronum ſanctū regni tui, vbi te laudant omnes angeli & ſancti tui. Ecce iam languet & deficit anima mea præ huius vitæ tædio, & toto corde diſſolui & recū eſſe cupio: vt & ego omnium creaturarum tuarum peripſema, inter illa beatiſsima agmina, quæ laudem tuam iubilant ſuper æthera, poſsim tibi offerre iubilationis holocauſta medullata. Ibi ſuper diuini cordis tui altare aureum concremabo tibi chariſsimum ſpiritus & animæ meæ incenſum, cum adipe ſuauiſsimæ vnctionis tuę magnæ & multæ dulcedinis, quibus tu ipſe pater mi & domine conſolatus es me in omnibus tribulationibus & anguſtijs meis.

Pſal. 83.

Ibidem.

Pſal. 41.

Eſai. 6. & Apoc. 4.

Dan. 7.

Philip. 1.

Pſal. 65.

Hic prorumpe in vocem laudis.

BEnedicant, glorificent, & magnificēt te pro me omnia mirabilia opera tua & vniuerſa liberaliſsima

dona

donā tua, quæ habeo ex te ô Deus vitæ meæ. Benedicant te multæ & magnæ miserationes tuæ & misericordię, & infinita beneficia, quibus tu, ô Deus cordis
Psal. 87. Psal. 53. mei, benefecisti animæ meę. Benedicant te omnia interiora mea, & tota substantia & virtus mea, quia tu es Deus salutis meæ, & susceptor animę meę.

Hîc iubilabis Domino ante thronum Dei & agni pro omnibus beneficijs suis.

IVbilent tibi desideria præcordiorum meorum & vota, & confiteantur tibi multarum gratiarum tuarum munera. Iubilēt tibi gemitus miseri incolatus mei & suspiria, & benedicat tibi illa, quę tu es ipse Deus meus, præstolatio, patientia & expectatio mea longa. Iubilet tibi spes & fiducia, quam habeo ad te, quia tandem de puluere ad te ô vita beatissima Deus meus, reduces me. Iubilet tibi sigillum fidei quo tibi assignasti me, quia credo quòd tandem, ô chare redemptor meus, in carne mea te videam. Iubilet tibi desiderium meum quod habeo post te, & sitis quam patior pro te, quia post hanc vitam ô vera patria Deus meus: tandem veniam ad te. Amor quoque diuinus, qui amorem meum præueniens obligat me, vt indesinenter amem te, iubilet tibi super omnia, quia tu Deus meus dulcis amor meus, es solus benedictus Deus in secula.

Hîc adorabis ante faciem domini Dei tui, orans deuoto corde & ora: vt Iesus suppleat pro te.

Ps. 65. 26 OQuando, quando Iesu amantissime introibo in domum tuam in holocaustis, vt ibi offeram tibi hostiam vociferationis, & reddam tibi vota mea quæ in
Psal. 41. tribulatione mea distinxerunt labia mea? O quando, quando

quāndo veniam & apparebo ante thronū sanctū tuū, vt videam mellifluum vultum tuum, cuius lumen diuinissimum satiat in se omnium sanctorum desideriū, & corda eorum simul & voces & labia in dulcem con- Pro. 32.
uertit iubilum? Eîa ô dilecte votorum meorum intelli- Psal. 5.
ge clamorem meum. Intende orationi meæ, & exaudi me, quia te, ô rex meus & Deus meus, te vocat, te vult, te requirit cordis mei suspirium, & animæ meæ Iob. 16.
desiderium. Post te stillat oculus meus, & ad te tendit intuitus meus. Tu ipse Deus meus, dulcedo & dilectio mea, spes mea á iuuentute mea: tu ipse es totum hoc Psal. 70.
quod volo, quod spero, quod cupio. Et nunc o mi dilecte, in illo præualente amore, in quo tu ad dexteram patris residens, in mea carne tibi metipsi in manibus & pedibus simul & in corde tuo dulcissimo inscriptam reseruas me, vt in æternum nō obliuiscaris animę meę Psal. 48.
quam redemisti tā carè, Deus meus misericordia mea, persolue iam pro me tibi metipsi pro omnibus bonis tuis, quæ fecisti, facis, & facturus es mihi, laudes æternas immensas & incommutabiles, quales tu potes, & in te ipso præuales, & scis congruere reuerentissimę gloriæ tuæ, & honori maiestatis tuæ, prorumpens pro me Iesu mi chare in vocem talis ac tantę gratiarum actionis, qualis te decet domine mi valde magne & mirabilis, laudans te in te, in me, & pro me in tota virtute tuæ diuinitatis, in toto affectu tuæ humanitatis, ex par Ioan. 14.
te & affectu totius vniuersitatis, donec me atomum vniuersæ creaturæ tuæ, per te, qui via es, conducas, & ad te, qui veritas es, perducas, & in te, qui vita es, introducas & abscondas, vt sit pars mea inęternum tua plena gratiarum prædulcis facies,

Hîc

Hîc quasi in admiratione gloriæ Dei delectata & refecta, saluta Deum amatorem tuum cum his verbis legẽs Psalmum cælicum.

Psal. 144. Exaltabo te Deus meus rex, &c.

REx meus & Deus meus, amor meus & gaudiũ, tibi iubilat anima mea & cor meũ. Te vitã animę meę Deũ meũ, Deũ viuũ & verum, fontẽ sempiternorũ luminũ (cuius mellifluę faciei lumẽ super me indignã est signatũ) te salutare, laudare, magnificare & benedicere desiderat cor meũ, & medullam viriũ & sensuũ meorum tibi offero in nouæ laudationis & intimæ gratiarum actionis holocaustum. Et quid retribuam tibi domine mi pro omnibus bonis tuis quæ retribuisti mihi? Ecce vt video, super gloriam tuam dilexisti me, nec tibi metipsi pepercisti propter me, & ad hoc creasti me ad te, & tibi redemisti & elegisti me, vt ad te metipsum perducas me, & dones beatè viuere in te, & in æternũ fœlicissimè perfrui te. Quid enim mihi nunc â te est in cœlo, aut quid vltrà de omnibus bonis tuis præter te vel volo vel cupio? Tu es domine mi spes mea, tu gloria, tu gaudium, tu beatitudo mea. Tu es situs spiritus mei. Tu vita animæ meæ. Tu iubilus cordis mei. Quò me super te Deus meus mea ducet admiratio? Tu es totius boni initium & consummatio, & sicut omniũ simul lætantium in te est habitatio. Tu es laus mei cordis & oris. Tu totus rutilas in vernanti amœnitate tui festiui amoris. Præstantissima diuinitas tua te magnificet & glorificet, quia tu es origo lucis perpetuæ & fons vitæ. Nec vlla creatura sufficit dignè laudare te. Tu solus tibi sufficis, qui in te nunquam deficis. Tua melliflua facies super mel & fauum animas sanctorum impinguat.

Psal. 4.

Psal. 115.

Psal. 72.

Psal. 86.

Hîc

Hîc benedicas domino Deo regi tuo magno, pro omnibus miserationibus suis.

BEnedicat te pro me, glorioſum & admirabile lumẽ tuum Deus meus, & laudet te præstantissimę maiestatis tuæ imperiale decus. Benedicat te immensæ gloriæ tuæ dignissimus apparatus, & laudet te infinitę potentiæ tuæ præclarissima virtus. Benedicat te æternę claritatis tuę principale iubar, & laudet te præfulgidi decoris tui rutilãs amœnitas. Benedicat te iustorum iudiciorum tuorum abyssus, & laudet te æternæ sapientiæ tuæ inscrutabilis circuitus. Benedicat te multarum miserationum tuarum infinitus numerus, & laudet te omnium misericordiarum tuarum immensum põdus.

Hîc offer domino hostiam iubilationis, dicens deotè:

IVbilẽt tibi omnia pietatis tuæ viscera, & infinitæ bonitatis superabundans copia. Iubilet tibi tua nimis magna & supereffluens (quam ad homines habes) charitas, & tui benignissimi amoris incontinentissima liberalitas. Iubilet tibi tuæ supereffluẽtis dulcedinis triumphalis fortitudo, & totius beatitudinis quę in te charis tuis manet plenitudo.

Hîc adora dominum Deum, vt introducat te in tabernaculum suum sanctum, & laudet se ipsum pro te, dicens hæc verba:

OVita beatissima Deus meus, ad quem solum respicit oculus meus. O quando, quando in splendoribus sanctorum me minimam scintillam tuus vitalis retrahet & intrahet radius, vt ante thronum tuum etiam in lingua mea resonet tuæ laudis iubilatio, vbi Deo patri & filio & Spiritui sancto, in vno gratiarum actio-

nis dulci modulo compar ab omnibus sit laudatio? O quando chorda desiderij mei annectetur illis seraphicis fidibus, qui tibi inceſſanter proclamant ineffabile Sanctus, vt cordis mei gaudium & iubilus cum his beatiſsimis coram te consonet in idipsum laudationis genus? O quando me ereptam de laqueo venantium, inuoluet tuę immaculationis vellus niueum, vt videam te speciosum forma præ vultibus angelorum, præeuntem choris virginum & sanctorum, & audiam ęterni connubij canticum nouũ, quod tu ò rex & spõsus eorum, eis tam dulciter citharizans præcinis canticum vbi super omnia cœli cymbala tuæ præclariſsimę vocis personat gloria, vbi sub tui ipsius laudatione condigna deficit omnis vox & lingua. O quanta & qualis est iubilatio, vbi vni & trino domino ab vna & trina deitatè consonat summa & æterna vox laudis & gratiarum actio: vbi decorem suum deponens subticet omnis cœli musica, & pennas suas submittit omnis turba seraphica. Eîa ò Deus cordis mei, & dilecte votorum meorum, ibiibi in illa sufficientia, quam habes ex tui ipsius pleniſsima abundantia, pro me indigna, hac hora, in iubilo diuini cordis tui, voci tuę annecte nouum laudis & gratiarum actionis circumflexum, & satisfaciat tibi pro me tuę iubilationis organum, pro omni bono quod mihi feciſti in creatione, in redemptione, in electione de mũdo. Eîa & in illo laudationis circumflexu, include amorem meum in te, tâm indiuiduo dilectionis nexu, vt medulla cordis mei indefeſsè iubilet tibi, in omni sustinentia miseri incolatus mei, semper laudem tuam sitiens, & ad te qui creaſti me redire cupiens, quoûsque deposita corporis mole,

mole, in sancto appaream coram te: vbi in aspectu diuiniſsimi vultus tui repleatur gaudio cor meum, & lingua mea iubilatione: vbi in perpetuum de tua exultem bonitate, & glorier de mellifluæ faciei tuæ sempiterna fruitione, Amen.

Hîc quasi penè liquefacta & exanimata super immensitate diuitiarum & delitiarum gloriæ Dei tui, super inæſtimabili pulchritudine laudis eius, super gloria aſsiſtentiũ ei, & super melliflua ſpecie ſplendidiſsimi & glorioſiſſimi vultus eius, omnes creaturas ad laudem Dei inuita cum hymno:

Benedicite omnia opera domini, *& oratione.*

COr meum & caro mea exultauerunt in te Deum viuum, & anima meá lætata est in te verum salutare meum. O quâm admirabile est templum tuum domine rex virtutum: quâm glorioſus locus habitationis tuę, vbi tu Deus altiſsimus super omnia prę sides in tua maiestate. Concupiſcit & deficit virtus animæ meę, super introitu gloriæ tuæ. Deus Deus meus, cordis mei amor & iubilus, refugium & virtus, gloria mea & laus mea Deus, ò quãdo laudabit te anima mea in eccle ſia sanctorum? O quando oculi mei videbunt te Deũ meum Deum deorum? Deus cordis mei, ò quando lætificabis me viſu tuæ mellifluæ faciei? O quando tribues mihi desiderium animæ meę, in manifeſtatione glorię tuę? Deus meus portio mea electiſsima, fortitudo & gloria mea. O quando introibo in potentias tuas, vt videam virtutem tuam & gloriam tuam? O quando indues me pallio laudis pro ſpiritu mœroris, vt ſimul cum angelis omnia membra mea tibi reddãt

hostiam vociferationis? Deus vitæ meę, ò quando introibo in tabernaculum gloriæ tuæ, vt & ego proclamem tibi Alleluiá splendidissimũ, & coram omnibus sanctis tuis confiteatur tibi anima mea & cor meũ, quia magnificasti misericordias tuas mecum? Deus meus præclara hæreditas mea, ô quando contrito laqueo mortis huius, sine medio videbit & laudabit te vnica mea? O quando inbabitabo in taberdaculo tuo in secula, vt laudem nomen tuum assiduè, & hymnum nouum dicam magnificentiæ tuæ super multitudine misericordiæ tuæ? Non est similis tui in dijs domine mi, & non est comparatio altitudinis diuitiarum admirabilis gloriæ tuæ, Quis inuestigabit abyssum sapiętiæ tuæ, & quis dinumerabit infinitos thesauros copiosissimæ misericordiæ tuæ? Verè non est tantus, non est talis, vt tu Deus meus rex immortalis. Quis explicabit gloriam tuæ maiestatis? Quis saturari poterit visu tuę claritatis? Quomodo sufficiet oculus visu, vel auris auditu, super admiratione gloriæ tui vultus? Deus Deus meus, tu solus admirabilis es & glorioſus. Tu solus magnus & laudabilis, solus dulcis & amabilis, solus pulcher & amœnus, solus speciosus & delitijs plenus, solus tantus & talis, cui in omni gloria cœli & terræ, non inuenitur æqualis. Lumen tuum admirabile, cordi meo super omnem gloriam est amabile, quod solũ meum potest lætificare spiritum, & vitæ huius tædium commutare in exultationem & gaudium. O quãdo animæ meæ lucernam inextinguibiliter illuminabis, & reaccendes in te, vt sicut cognita sum, cognoscam me in te? O quãm fœlix, quám beatus, quem iam in se abscõditũ seruat gloria tui vultus! O quãdo & me indignam

indignam ille dulcissimus absorbebit radius, vt tecum vnus amor fiã & spiritus? Omnia interiora mea dicũt tibi, Domine quis similis tui? Verè non habes comparẽ in gloria, quia tu solus Deus glorioſus & superexaltatus in secula. O quando de puluere eriges pauperem, vt assistam ante tuam regalem faciem, pro cinere dans mihi coronam perennis gaudij, vt in voce sempiterni iubili, anima mea laudem reddat tibi pro omnibus bonis quæ gratuitè tribusti mihi? Iam ad te æstuat anima mea & cor meum, Deus cordis mei & pars mea Deus in æternum. In te exultat spiritus meus, ò Deus salutaris meus. Si in potestate mea esset omnis creatura, omnes in tuæ laudis gloria adunarem, & omnia digitorum tuorum præclara opera. In tuæ laudis memoria, iam liquescit spiritus meus & anima. Si haberem omnium angelorum & hominũ vires, has in tua laude pro nihilo expenderem libens, vt daretur mihi copia videndi qualia sint ante thronum sanctum tuum laudis prędonia & votiua gaudia, vbi sabbatizas tu & arca sanctificationis tuę tecũ requie beatissima, vbi tibi millies millena millia astãt, die noctùque Santus, santus, sanctus, in cessanter proclamãtia. Ibi ibi in diuini cordis tui aureum thuribulum (quo ad laudẽ tuám iugiter concrematur æterni amoris thymiama suauissimum) iacto & ego granum cordis minutissimum, concupiscens & desiderans, vt & illud meum vile & indignum, per spiritus tui afflatum vehementer viuificatum, transeat in vnum tuæ laudis cremium, & illa longa quę de abysis terræ post te traho suspiria, pro diuturna expectatione mea, tibi sint laus perennis & gloria, Amen.

Tunc quasi spiritu & anima in laudem Dei gestiens, nec inueniens verba dignitati eius congrua, ora dominum Iesum amatorẽ tuũ, vt ipse semetipsum glorificet pro te, tali ac tãta laude sicut eũ decet, sicut ei placet, & sicut ipse laudari maximè delectatur, dicẽs deuoto corde & ore:

BEnedicat te Deus meus ô dulcedo mea, sancta diuinitatis tuæ gloria, qua implere & inhabitare digna tus es nouem mensibus casta Mariæ virginis viscera. Benedicat te diuinitatis tuæ virtus altissima, quæ se inclinauit ad virgineę vallis humilia. Benedicat te artificiosissima omnipotẽtia tua Deus altissime, qua indidisti virgineæ rosæ tantam virtutem, speciem & decorẽ, quam tu ipse potuisti concupiscere. Benedicat te tua admirabilis sapientia, cuius copiosa effecit gratia, vt omnis vita Mariæ & corpus simul & anima, fieret tuę dignitati congrua. Benedicãt te amor tuus fortis, sapiens & dulcissimus, qui effecit vt tu virginitatis flos & sponsus, fieres virginis filius. Benedicat te exinanitio tuæ maiestatis, quæ mihi acquisiuit thesauros æternæ hæreditatis. Benedicat te assumptio nostræ humanitatis, quæ me vocauit ad consortium tuæ diuinitatis. Benedicat te exilium, quod triginta tribus annis perpessus es pro me, vt animam meam (quæ perierat) reduceres ad fontem vitæ æternæ. Benedicant te omnes humanitatis tuæ labores, dolores, & sudores, quibus sanctificasti omnes meas angustias, pressuras, & languores. Benedicat te experientia meę miserię, vnde tu factus es mihi pater multę misericordiæ, & Deus infinitæ clemẽtiæ. Benedicat te dilectio tua copiosa, per quã tu ipse factus es animæ meæ redemptio preciosa. Benedicant te omnes & singulæ preciosissimi sanguinis tui guttæ

guttæ, quibus viuificasti animam meam, & tam carè redemisti me. Benedicat te amaritudo tuæ preciosæ mortis, quam tibi pro me intulit amor fortis, cuius iure non confundor mihi vsurpare de te, quicquid mihi in meritis deest ex me, & præsumere & scire, quod verè de me est tibi curę, cum tu sis meus, & ego tua sim, propriæ acquisitionis perpetuo iure. Benedicat te pro me tua triumphalis gloria, per quam tu in carne mea ad dexteram patris sedes Deus benedictus in secula. Benedicat tẽ tui ipsius claritas, honor & virtus, qua mirabiliter repletur & pascitur omnis cœlestis exercitus.

Hîc quisi tota adhærens Deo amatori tuo, ora dominum vt ipse cum prædilecta genitrice sua virgine Maria, & cum omni militia cœli sibi metipsi offerat hostiam iubilationis, in festiua hilaritate iucundissimi amoris sui, & ipse dulcissimus citharœda primus psallat in organo suæ diuinitatis, & in citharæ suæ humanitatis, dicens hæc verba corde & ore:

IVbilet tibi pro me Deus vitæ meæ, tuæ imperialis trinitatis diuinitas, essentialis vnitas, personalis proprietas, dulcis societas, mutua & intima familiaritas. Iubilet tibi tuæ incomprehensibilis dignitatis sublimitas, incommutabilis æternitas, incontaminabilis puritas, fontalis sanctitas, glorioſaque & perfecta fœlicitas. Iubilet tibi humanitatis tuæ caro mundissima, in qua tu emundasti me, factus es ex ossibus meis, & caro de carne mea. Iubilet tibi anima tua præclarissima, preciosissimum pignus, quo mea redempta est anima. Iubilet tibi tuum mellifluũ deificatum cor, quod in morte pro me rupit amor. Iubilet tibi tuum benignissimum & fidelissimum cor, in quo lancea mihi viam

fecit, vt intrans inibi repauſet meũ cor. Iubilet tibi hoc cor dulciſsimum, incolatus mei vnicũ refugiũ quod tã pié ſemper eſt de me ſollicitum, nec vnquam quieſcit in ſiti poſt me, donec me perpetuè recipiat ad ſe. Iubilet tibi pro me glorioſiſsimę Virginis matris Mariæ digniſsimum cor & anima, quam tibi in matrem elegiſti pro meæ ſalutis indigentia, vt mihi ſemper eius materna pateat clementia. Iubilet tibi tua fideliſsima (quæ tibi de me eſt) cura, in qua tu prouidiſti mihi tantam ac talem aduocatam & patronam, per quam tuam facilimè poſsim inuenire gratiam, & in qua fiducialiter credo mihi tuam æternam ſeruari miſericordiam. Iubilet tibi hoc admirabile tabernaculum gloriæ tuæ, quod ſolum tibi miniſtrauit dignè ſancta in habitatione, per quod tu tibi metipſi optimè potes ſupplere pro me modum laudis & gloriæ quæ tibi debetur ex me. Iubilent tibi pro me ſeptem ſpiritus glorioſi, qui tibi aſtant ante conſpectum tui throni. Iubilent tibi infinita caſtra ſanctorum angelorum, quos tu mittis in miniſterium propter acquiſitionis tuæ genus electum. Iubilent tibi viginti quatuor ſeniores cum omnibus patriarchis & prophetis, qui cum depoſitione coronarum ſuarum procidunt ante thronum tuum, in citharis tibi reddentes infinitas laudes & gratiarum actiones. Iubilent tibi ſancta quatuor pennata animalia, quorum omnia viſcera ſunt die noctuque laudem tuam eructantia. Iubilet tibi amiciſsimorum fratrum tuorum apoſtolica dignitas, quorum ſuffragijs ſanctã eccleſiam tuam mirabiliter ſuſtentas. Iubilet tibi victoriosa martyrum turba, quorum ſchola precioſiſsimo ſanguine tuo eſt purpurata. Iubilet tibi cõfeſſorũ agmẽ perfe-

perfectiſsimum, quorum ſpiritum tu tranſtuliſti in admirabile lumen tuum. Iubilet tibi omnis ſancta & immaculata virginitas, quam vnà tecum ornat vnius niueæ puritatis claritas. Iubilet tibi pro me hoc nouũ canticum quod reſonat in ore eorum, quando quocunque ieris ſequuntur te Ieſu bone rex & ſponſe virginum. Iubilet tibi pro me medulla diuinitatis tuæ & adeps dulcedinis, quo ſaturatur & impinguatur Ieruſalem cœleſtis, in diuini vultus tui ſplendore. Iubilet tibi omnis electorum tuorum exercitus, pars hæreditatis tuæ & peculiaris populus, quia ipſi tecum & tu cum eis in æternum es eorum Deus, Iubilent tibi omnia cœli ſidera, quæ tibi lucent cum lætitia, & ad imperium tuum vocata, tibi aſſunt ſemper parata. Iubilent tibi vniuerſa mirabilia opera tua, quæcunque cœli, terræ, abyſique complectitur circunferentia, & laudem dicant tibi illam perpetuam, quę à te exiens, in te refluit ſuam originem. Iubilet tibi cor meum & anima, cũ tota carnis & ſpiritus ſubſtantia, ex totius vniuerſitatis efficacia. Tibi ergo ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia, tibi ſoli honor & gloria in ſecula, Amen.

Tunc quaſi aliqualiter refecta laude Dei tui regis tui qui eſt in ſancto, iam dilatato corde aſſurge ad delitiandum in Deo amatore tuo, iactans in eum omnem amorem cordis tui, vt ipſe enutriat te hîc in benedictionibus ſuæ dulcedinis, & ibi perducat te ad benedictionem plenitudinis ſuæ perpetuæ fruitionis. Et hoc his verbis:

DEus Deus meus, quia tu es meus, nihil mihi deeſt. Et quia ego tua ſum, in te Deo ſalutari meo gloriabor in æternum. Tu in omni mea triſtitia, votiua mihi in te paras conuiuia. Et vbi eſt animæ meæ benè:

ne, nisi in te ô Deus vitæ meæ? Si sic dulcis est in hac miseria, tuæ laudis memoria, quid erit Deus meus, cùm in splendore diuinitatis tuæ apparuerit gloria tua? Si sic reficiunt tuæ prægustationis stillicidia, quid erit ô dulcedo sancta cùm dabitur mihi tui copia? Si consolatio tua replet hîc in bonis desiderium meum, quid erit cùm in te ô Deus salutis meæ, absorbueris spiritum meum? O quanta & qualia erunt intima tuę mellifluæ faciei pascua, cùm hîc heu rara hora & parua mora in loco pascuæ tuarum dulcedinum collocata, sic in te liquefacta mea transeat anima? O qualis erit refectio in tui diuini vultus præsentia, cum hîc super aquas tuæ internæ refectionis tàm iucundè, tàm suauiter nutriatur spiritus & animæ medulla? Deus Deus meus, cũ tu animam meam conuerteris ad te, non sinis me quicquam cogitare vel sentire præter te, & me metipsam aufers mihi in te, vt nulla possit mihi esse cura de me, quia à me in te abscondis me. Et quid tunc erit gaudij, quid exultationis, quid iubili, cùm aperueris mihi tuæ diuinitatis decorem, & anima mea videbit te facie ad faciem? Certè nunc nil vltra libebit, nisi vacare & videre gloriam tuam Deus, & circuire meæ reconciliationis altare, animæ meę medullam tibi immolare in iubilatione & laude. Tunc ô anima mea videbis & affluës, & mirabitur & dilatabitur cor tuum, quãdo conuersa fuerit ad te multitudo diuitiarum, delitiarum & apparatus gloriæ magni maris totius semper venerande Trinitatis: cum venerit tibi fortitudo gentium, quas rex regum & dominus dominãtium in manu forti redemit sibi de manu inimici: cum operiet te inundatio misericordiæ & charitatis diuinæ omnipotentiæ,

tentiæ, sapientie & bonitatis, cum sorte æternæ adoptionis. Tunc venient tibi calix visionis & inebriaberis, calix inebrians & pæclarus gloriæ diuini vultus, & torrente diuinę voluptatis potaberis, cùm ipse fons luminis reficiet te æternaliter suę plenitudinis in delitijs. Tunc videbis cœlos inhabitationis gloriæ Dei plenos, & illud virgineum luminare, quod post Deum totum illuminat cœlum mundissimi luminis sui claritate, & mirabilia opera digitorum Dei, & astra matutina quę semper tàm iucundè astant ante faciẽ Dei, ministrantes ei. O Deus cordis mei & portio mea electissime, heu heu quandiu, quandiu frustratur anima mea tui dulcissimi vultus prę̃sentia? Tibi soli est sufficiẽter agnita tota mei miseri incolatus (quã tu scis quã fragilis sit materia, quanta & qualis sit exilij in quo viuo miseria. Eìa ô dilecte votorum meorum, ad te sitiũt intima prę̃cordiorum meorum. Eîa citò fac me peruenire ad te Deum fontem viuum, vt in te vitam ę̃ternam hauriam in perpetuum. Eia citò illustra faciem tuam super me, vt lę̃tanter facie ad faciem videã te. Eìa citè citò ostende mihi teipsum, vt fœliciter gaudeam de te in ę̃ternum. Eia eia ô vita spiritus mei, tu clamorem desiderij mei transfer, & coniunge in vna voce psalterij festiui amoris tui, & sic appropria vitam meam, & amori tuo adglutina animam meam, vt omnis vita & actio mea tibi laudem cantet in psalterio decachordo, & tota intentio meat tibi vnita incipiat, per ambulet, & terminetur in te ô vera animæ meę vita. Eîa & eia ô cordis mei amor verus, tu tibi metipsi pro me hac hora persolue tâm solenne & tâm prę̃clarum laudis & gratiarum actionis decus, cui cõiubilet omnis

ordo

ordo cœlicus, pro illo permaximo & dulcissimo bono quod tu ipse mihi es Deus meus, & quod â me omnium creaturarum tuarum peripsemate dignaris agnosci, amari & laudari, quia tu Deus salutaris meus es tota causa salutis meæ, & vita animæ meæ. Eîa & in illo laudationis decore, exiguam spiritus mei medullã in te expendat anima mea, tuç laudis liquescens inamore, quousque spiritus meus fœliciter ad te redeat Deo. Eîa & in hac vita fac me sic delectari in tuæ laudis memoria: vt in hora meæ mortis te videndi, te laudandi, & tecum essendi sitis & amor fortis, in me superet vim mortis, & tu ipse in illa angustia mihi sis porta & patria, quousque me perducas ad intima cœlestis vitæ gaudia, vt in æternum in te exultet spiritus meus & anima, Amen.

Deinde quasi turtur solitaria præ auiditate videndi mellifluam faciem dilecti, deficiens præ tædio vitæ huius, submittens alas desideriorum tuorum cum sanctis animalibus ante thronum Dei: profitere coram domino Deo tuo, quòd cor tuum totum ibi sit vbi ipse est desiderabilis thesaurus tuus, & pete ab eo fœlicem exitum,

COr meum hæsit, vbi Iesus vita mea vult. Eîa Iesu dilecte præ omnibus dilectis, tu es animæ meæ vita fidelis. Tu es totus langor meæ animæ, te solum sitit cor meum intimè. Tua delitiosa beatitudo, tua mirabilis pulchritudo, tua honorabilis effigies, tua âmabilis species, infixit mihi vulnus persuaue, quo lucem huius mũdi videre sit mihi graue. Me tædet mei ipsius. Quandiu quandiu expectabo ô dilecte mi, tui fruitionem, & amabilis faciei tuæ contemplationem? Tu es animæ meæ sitis. Cœlũ, terra & omnia quæ in eis sunt,

sunt, sine te sunt mihi velut gelicidium hybernale, Tua amabilis facies est mihi sola consolatio & solatium vernale. Eîa amor amor, quando â te hoc munere donabor, vt corpus meum te perimẽte redeat in puluerem, & anima mea refluat in te Deum suam viuam originem? Purissimæ tuæ diuinæ effluxiones, quæ tám amabiliter deiformibus radijs suis ex supremo throno splendent, totum spiritum meum valde comprehendunt. Quid amplius expectabit foliculum arboris, in tâm valida tempestate seculi huius? Eîa amor amor, tene me potenti dextera tua, ne in ea submergatur anima mea. Dulcis sonitus aquæ viuæ scaturientis ex sui ipsius origine, cepit cor meum validé: ah, nulla vnquâm lyra tam dulciter sonuit. Vita ista mihi quasi somnium viluit. Quandiu, quandiu illusionem eius patiar? Eîa amor amor, ne vnquã soluas me â tuo vinculo, donec præsentes me cordis mei dilecto vnico, in sinu eius dulcissimo. Dulcis odor fructus vitalis, qui tu ipse es mi dilecte specialis, abduxit à me spiritum meum, vt mihi corpus putridum fœteat velut sterquilinium, vnde nunquam cessat meum ad te suspirium. Eîa amor amor, quando vis me soluere à corpore, vt cordis mei dilecto perfruar sine medio, & cum eo maneam sine termino? Vnicus tuæ diuinitatis radius, per humanitatem tuam mihi præstitus, lætificat spiritum meum mirabiliter, vt mille corpora si haberem, contemnerem velociter. Quæ tunc putas latent delitię in fruitione tuę claritatis perspicuæ? Mille mortes pro nihilo ducerem, si liceret contemplari veritatis tuæ dulcedinem. Eîa amor amor, fac tu mecum misericorditer, & tolle me velociter ad festiuitatem inclytã

in

in qua fidelis saluatoris spõsi mei comtempler gloriã. Plenitudo diuinitatis tuę sola potest satiare meam animam, quam ad te dignatus es creare. Vnica gutta dulcedinis tuæ imbibitę, rapit spiritum meum ita validè, vt pro omni vita mors mihi saperet intimè; quò faciem tuam contemplari possem continuè. Eîa amor amor, quando animam meam ita separabis â corpore, vt spiritus meus in te mihi charissimo habitet assiduè? Amabilis amplexus tuus sapit ita dulciter, vt si mille mihi essent corda, liquescerẽt velociter. Viuida deosculatio tua submergit in te meam vitam, & astringit tibi fortiter meam mentem. Quam libenter, quâm libenter flerem exanimis, vt perfectè penetrarem flumen tuæ diuinitatis. Eîa amor amor, ô vtinam in me perficias tuas festiuas nuptias, vt anima mea erepta ex valle miserię, velut gutta in suo mari absorbeatur in sua origine. Eîa Iesu dulcissime, cordis mei dilectissime, supra omne quod amari potest & electe vnice, sis tu ductor meus in hac miseria, vt in tua laude dies meos concludam, & in tua gratia & amicitia vitam meam benè finiam. Eîa Iesu dulcis amor, sis tu pauperi sponsę tuę refugium, quę sine te nihil habet proprium, nec vllum bonum. In mari magno huius seculi sis ei directio, & in horrida mortis tempestate consolatio. Prebe mihi manum tuæ pietatis, & sis ipse baculus meę fortitudinis, cui innitar ita firmiter ô dulcis liberator meæ animę, vt ad nihilum redigantur â facie tuę potentię, omnes inimicorum meorum fraudes & insolentię. Eîa Iesu mi fidelis amice, tuę largifluę misericordię abyssus sit mihi sinus tutissimus, per quem effugiam omnium inimicorũ meorũ horribiles insultus.

Et

Et tu ipse sis mihi tunc meum tutum asylum, cui gaudens insiliã ex captiuitate malorum omnium. Eîa Iesu dulcis spes mea, cor tuũ deificum, mei amore ruptum, quod omnibus peccatoribus sine intermissione est apertum, sit animæ meæ ex corpore suo primum refugium, vbi per infiniti amoris tui abyssum, in momento absorbeatur totum meum dilectum, vt cœlestẽ choream, tecũ ô dilecte cordis mei intrem non habens obstaculum. Eîa Iesu salus mea vnica, saluator meus & Deus meus, mitte mihi in extremis meis fidelem adiutricem Mariam matrem tuam amabilem, maris stellã inclytam, vt in conspectu rutilantis auroręę eius glorioſę faciei agnoscam tè solem iustitię, per tui luminis claritatẽ appropinquare animę meæ. Eîa dilecte prę omnibus dilectis, tu scis cordis mei desiderium: nam tu solus es animę meę suspirium. Eîa ergo veni citiùs, vt coram amabili vultu tuo dolores cordis mei obliuiscar penitùs. Eîa amor amor, horam exitus mei obserua, & tuo sigillo consigna, vt sub tua fida custodia, ex tua (cui soli innitor) bonitate nimia, nihil mihi nocere possit in anima. Ostende in exitu meo ita efficaciter tuam dulcem sapientiam, & conforta meam miseram animam, vt in ęternum in ea refulgeat miseratio nimia: quam tu rex inclytus, in vita pariter & morte mea, per te ipsum es operatus in ea. Consume tunc omnes vires meas in virtute tua, & submerge me in deitatis abyssum pro misericordia tua, vbi me satiet refocillet & impeleat Iesu dilecti cordis mei amabilis facies in gloria tua, Amen.

Hîc

Hîc iterum commenda Deo exitum tuum, & finem vitæ tuæ, vt ipse cooperator tuus sit in omnibus, & finem vitæ tuæ ordinet & disponat secundum suam misericordiam, dicens hanc orationem:

DEus meus & Dominus meus, dulcis creator & Redemptor meus, in quem solum sperauit cor meũ, in quem credidi, quem confessa sum ô vernans flos diuinitatis, resperge me rore tuæ floridissimæ humanitatis: vt in stillicidijs tuæ sanctę charitatis & dulcedinis lętetur anima mea, obliuiscens huius exilij mala, & germinãs incrementa omnium virtutum in te ô principalis gemma & flos virtutum, tecum incolatum huius miseriæ æquanimiter ferens, & in omnibus tribulationibus & angustijs patienter agens. Deus meus rex meus, qui es in sancto, in quo abscondita est vita mea cum Iesu meo, ecce castę delitiæ tuæ inundauerunt super me. Iam in te â me perij, & viuens interij. Et nũc quo ibo abs te? Et in cœlo & in terra iam non noui quicquam abs te. Deus meus laus Israel, qui habitas in sancto, in quo sum, moueor, & viuo: in te solo confido. In te dilatatum est cor meum, quia tu es totum & solum gaudiũ meum, & omne desiderium meum. Tuę lucis radius expergefecit dormientem spiritum meum. O quando absorbebitur anima mea in tuæ dulcissimæ sempiternæque fruitionis vitalem fluuium? O quando rapiet spiritum meum tui amoris diluuium, & reddet me tibi ad videndum vultum tuum mellifluum Deus vitę meæ, & author salutis meę, & susceptor animę meę, sine quo nihil sum, nec scio, nec possum, nec valeo, ad quẽ solum spero, ad quem venire desidero, cuius vita fluentem

tem delitiosissimam faciem videre, cui in æternum inseparabiliter adhęrere cupio, toto corde, tota anima, tota virtute. Eîa tu esse meum & vitam meam in tui solius consecra laudem & gloriam, vt in omnibus cogitationibus, verbis, operibus, & animi motibus semper laudet & glorificet te animę meę medulla, & tota corporis mei virtus & substantia, charitate & dilectione plenissima. Hoc ipsum quod anima mea in carcere corporis huius incola est, multum desiderans, æstuans & anhelans ad te Deum fontem viuum, & quod misera est in hoc incolatu, ignorans introitum meum & exitum: & hoc solum quod tu pater misericordiarum non despicis nec derelinquis opus manuum tuarum: hoc moueat super me tuæ miserationis abyssum, vt eisdem visceribus misericordię meum respicias incolatum, quibus mihi compassus es, cûm triginta tribus annis hoc idem exilium experiri dignatus es, & sicut mei misertus es, quando in acquisitione mei in cruce, cor tuum dulcissimum præ amore est ruptum. Eîa ô animę meæ vita beatissima, tu in omnibus tentationibus meis sis triumphus & victoria mea, in omnibus infirmitatibus patientia mea, in omni tribulatione consolatio mea: in omni cogitatu, verbo & opere, tota intentio, initium finis & consummatio mea: in omni vita mea, sanctificatio mea: in longanimitate expectationis meæ vsque ad finem boni certaminis perseuerantia mea. Eîa ô præclara hæreditas mea, & animæ meæ pars optima: ad quem solum tendit mea expectatio & spes mea, tu in exitus mei hora dispone & ordina omnia mea in tua pietate & clementia, vt tuæ precioſæ crucis vexillum, sit mihi tunc con-

tra omnes insidias satanæ præsidium firmissimum: & victoriosę passionis tuæ arma præclarissima, claui simul & lancea, sint mihi contra mille fraudes eius tela tutissima: vt triumphali & amorosa morte tua circũuallata, & acquisitione precioſi sanguinis tui signata, te duce & viatico, per angustum mortis foramen tranſeam ſecura. Et tunc ne derelinquas me salus mea, sed appareas mihi in tua charitate, pietate & misericordia, vt facie ad faciẽ videã te Deũ amatorẽ meum qui creasti me ad te. Ibi ô susceptor animæ meæ Iesu chare, in speculo manifestæ contemplationis tuæ ostende mihi diuinitatis tuæ gloriam, vt laude tua iucunda & splendida repleatur spiritus meus & anima, & in æternum gaudeat cor meum in te ô dulce salutare meum. Et vnica mea quam redemisti, exultet in bonis domus tuæ, impinguata fruitionis mellifluæ faciei tuæ medullato adipe, lætata & iucundata vehementer super infinitis insidijs, & laqueis diaboli carnis & mũdi & mortis angustijs, quæ euasit, & super te ô portio mea dulcissima & vita iucundissima quam possidebit, vbi tu in me, & ego in te, amore æterno tibi adherens indiuiduè, super omnibus bonis quæ fecisti mihi, laudem nomen tuum assiduè, quia tu es Deus vitæ meæ, redemptor & amator animæ meæ.

Hîc postula â domino benedictionem & confirmationem sui amoris, quousque peruenias ad eius visionem.

O Amor vniens Deus cordis mei, amor laus & iubilatio spiritus mei. Rex meus & Deus meus. Dilecte mi ex milibus elecꝛe. Sponse iucundissime animę meæ. Domine rex virtutum, quem solũ diligit, affectat & desiderat cor meũ. Eîa ô amor Deus, tu ipse interim sis

sis mihi dos benedictione diuinę dulcedinis plenus. Tibi vno spiritu, vno flatu, vna volũtate, vna charitate, meus adhęreat spiritus, quousque tecũ in æternum fiat vnus spiritus. Tu ipse amor igneus sis mihi benedictio efficax & viua, dulcis & incẽtiua, in hac peregrinatione mea, vt anima mea, & omnis virtus & substãtia mea, inextinguibiliter vt vera scintilla ardeat in tuæ charitatis flamma. Tu ipse ô amor viuens, mihi sis benedictio consummans & perficiens, & animam meam tibi metipsi dignam sponsam obuiam exhibens, vt omnis vita mea in tua charitate ordinata: & mors mea in te (ô vita mea beatissima) fidei, spei & charitatis viuacitate plenè consummata, & omnibus ecclesiasticis sacramentis dignè præparata: omnibus viribus meis in tuo seruitio adnihilatis, & visceribus medullisque omnibus in tuo amore arefactis: anima mea, relicta corporis sarcina, te ô dulcis amator meus, sequatur læta, secura & libera, vsque ad sanctæ trinitatis intima pinguia & speciosa, vbi omnia peccata mea in tua pietate remissa, & vniuersa delicta mea charitate tua inæstimabili cooperta, vita mea deperdita cum vniuersis ruinis suis per te (ô amor diues) cum Iesu mei conuersatione perfectissima instaurata: hîcque præ tædio huius vitæ anima mea languens & tabescens, ibi in te ô amor vitalis iuuenescens, & vt aquila renouata, exultet hilarescens, & lætabunda sũper facie tua melliflua, sicut qui inuenit, & iam tenens apprehendit vitę ęternæ infinita gaudia, quæ possidebit in te in æternũ o amor Deus, Amen.

Universidad de Deusto
Biblioteca

EXERCITIVM SVPPLETIONIS pro peccatis. Et præparatio ad mortem.

Nota, quôd in his exercitijs amans anima Deo vnicè dilecto suo dat varia nomina, eumque sæpius nũcupat amorem, sapientiam, veritatem, pacem &c. Hoc ausu intimæ familiaritatis facit. Aliud ergo nil cogitetur in his verbis, quàm Deus ipse, cui per has virtutes suauiter blanditur: & varijs eum appellat nominibus, vt amantium moris est. Ipse etiam verè est amor, misericordia, veritas, iustitia, pax, sapientia, perseuerantia. Et quicquid huiusmodi dignè Deo attribui potest, aliud in eo nõ est, quàm ipsa sua diuina simplex essentia. Cùm tibi placuerit celebrare diem suppletionis, ad singulas septem horas temetipsam totam intra te colligas, vt possis habere colloquium cum amore: destinando ipsum pro te ad patrem misericordiarum, quasi ad placandum eum: vt ex thesauro passionis filij sui dimittat tibi omne debitum tuum vsque ad nouissimum negligentiæ punctum, vt in fine tuo secura fias, quôd tibi omnia peccata tua sint plenè dimissa. Et primò ad Matutinas legas primum versum de hymno, Amorem sensus. *hoc addendo.*

Tua te cogat pietas, vt mala nostra superes, parcendo: & me indignam voti cõpotem, in hora mortis absque impedimento tuo dulcissimo vultu saties, vt mihi in te sit perpetua requies.

Et sic cum misericordia & amore patrem placabis his verbis, dicens corde & ore:

O Dulcis Dei misericordia, plena pietate & clementia, ecce ego misera in cordis mei dolore & angustia,

stia, ad tua pia confugio consilia, quia tu es tota spes mea & fiducia. Tu nunquã miserũ despexisti. Tu nullũ fœtidissimũ peccatorẽ repulisti. Tu nullũ ad te confugiẽtẽ abiecisti. Tu nũquã aliquẽ in angustijs positũ sine miseratione præteristi. Tu omni indigenti semper tã quam mater subueniſti. Tu omnibus te inuocãtibus secundũ nomẽ tuum piè astitisti. Eìa & me indignã á te ne proijcias propter peccata mea, ne me repellas propter inutilẽ conuersationem meam. Ne me despicias, ne de me dicas: Vt quid etiam terram occupat? Sed secundum quod habes in natura, piè piè me cura. Ecce in vltima constituta meritorum inopia, venio venio ad illa charitate plena (quæ apud te sunt) pauperum xenodochia, ne sub dio infœcũdæ vitæ meæ moriar frigore & pluuia: sperans vt de manu tua largiflua detur mihi eleemosyna, per quam reparetur vita mea deperdita. Ibique ex velleribus multæ miserationis tuæ, nuditatis meæ calefacias latera: vt ex tua charitate cooperiantur omnia mea peccata, & suppleãtur vniuersa neglecta. Eìa aperi mihi tua tuta habitacula: vt ibi saluer tua gratia. Per te mihi fiat in auxilium pia Dei charitas, in qua sola est tuta animæ & spiritus mei sanitas. Eìa ò amor amor, Iesum meum illum tuum regalem captiuum, diademate misericordiæ insignitum. quem hac hora in tanta comprehendisti violentia: vt vnà cum eo tibi propriè vendicares bona eius omnia, cum illa tua præda nobilissima, ditans cœlestia & terrestria, bonisque replens omnia, ex tui glorioſissimi captiui abundantia. Eìa illo charissimo spolio, illo tuo millies prædilecto captiuo, vitam meam deperditam mihi redime, & inutilem conuersationem meam

non iam in ſeptuplum, ſed in centuplum mihi reſtitue. Quia etſi ſola haberem omnium hominum & angelorum vitam, nequaquam poſſem eſſe tanti, quanti ille tuus præoptabilis captiuus valet pretij, quãtominus cûm ſim homo vilis, puluis & cinis? O ſi mihi daretur optio, vt cum Ieſu præcordialiſsimo & me tantillam captiuares, vinculares, & proprie hæreditares: vt de illius diuini captiui conſortio & colloquio, fierem de peccatrice, ſancta: de inutili, homo verè ſpiritualis: de inimica, Dei vera amica: de tepida, verè Deum ſitiens: de ſterili & infœcunda, germinans omnium virtutum perfectionem, & totius religionis ſanctitatem. Ibi Ieſu mi chare, ſinus tuæ miſericordiæ, ſit incluſio captiuitatis meæ. Ibi catena diui ni cordis tui, ſit vinculum mihi, vt in viui amoris violentia fiam tua perpetua captiua, indiuiduê conglutina tibi, tota viuens & adhærens tibi, vt in æternum nunquam à te valeam ſeparari, Amen.

Hora prima habeas colloquium cum amore & veritate, vt ipſis pro te loquentibus, in mortis hora venias ad iudiciũ ſecura, ipſum iudicem tuum Ieſum habens pium aduocatum & reſponſalem. Verſus.

Benigne multum domine. Tua te cogat pietas. *vt ſuprà.*

Et ſic incipias Deum placare.

O Chara veritas, o iuſta Dei æquitas, quomodo apparebo ante faciem tuam, portans iniquitatem meam, reatum deperditionis vitæ meę, pondus multæ nimis negligentię meæ? Chriſtianę fidei & ſpiritualis vitæ pecuniam, heu heu non dedi nummularijs charitatis ad menſam: vt tu cum vſuris incrementi totius perfectionis (prout velles) reciperes illam. Talentum temporis

temporis mihi creditum non ſolûm expendi in vacuum: ſed & amiſi, deprauaui & perdidi totum. Quò ibo, quô me vertam, & quò â facie tua fugiam? O veritas, tibi ſunt indiuidui collaterales, iuſtitia, & æquitas. Tu in numero, pondere, & menſura iudicas omnia. Quęcunque tu apprehendis, leuas in ſtatera iuſta nimis. Væ mihi, & millies væ, ſi tradar tibi non habens aduocatum reſpondentem pro me. O charitas, tu alleges pro me. Tu reſponde pro me. Tu impetra mihi veniam. Tu age meã cauſam, vt viuam ob tui gratiã. Scio quid faciam. Calicem ſalutaris accipiam. Calicem Ieſu ponam in veritatis ſtateram vacuam. Sic ſic omne quod mihi deeſt, ſuppleam. Sic omnia peccata mea cooperiam. Illo calice omnes ruinas meas adimplebo. Illo calice omne imperfectum meum ſupra condignum ſupplebo. Eîa ò amor, Ieſum meum illum tuum regalem vinctum ex commotione viſcerum tuę miſericordię medullitûs infirmatum (quem tu hac hora cum tanta violentia traxiſti ad iudicium, vt ei imponeres totius mundi peccatum, cúm non haberet maculam, niſi tantûm mei amoris cauſam, & meam quan de eo exigebas culpam) eia illum innocentiſsimũ illum chariſsimum, amore amoris mei condemnatum, & pro me morti adiudicatũ; accipiã hodie â te ò amor chariſſime, iudicij mei comitẽ. Da mihi talẽ obſidem, vt habeam illũ totius cauſę meę præſidẽ. O chara veritas: ſine Ieſu meo venire ad te, eſſet mihi intolerabile: ſed cũ Ieſu meo apparere coram te, iucundum nimis & amabile. O veritas, nunc pro tribunali ſedeas: nunc prætoriũ introeas, & de me quęcunque placuerit, proferas. Nõ timebo mala: ſcio ſcio, quòd nequaquã confundet

me facies tua, cùm sit mecũ magna spes & tota fiducia mea. Vellem scire quam de me nunc dictares sententiã, cùm Iesum meum mecum habeam, illum charissimũ, illum fidelissimum, qui meam sustinuit miseriam, vt apud te mihi magnam impetraret misericordiam. Iesu mi dulcissime, redemptionis meæ piguus amabile, tu mecum venias ad iudicium. Eîa stemus simul. Tu sis iudex & aduocatus meus. Enarra quid factus sis pro me, quàm benè cogitaueris de me, quam carè acquisieris me, vt iustificer ex te. Tu mihi vixisti, ne perirem ego. Tu peccata mea portasti. Tu mortuus es pro me, ne in æternũ morerer ego. Tu omnia tua mihi contulisti, vt per te dives meriti fierem ego. Eîa in mortis hora iudica me secundum illam innocentiam, secundum illam immaculationem, quam mihi contulisti in te, cum omne debitum meum soluisti per te, iudicatus & condemnatus propter me, vt quæ pauper & inops sum ex me, omnibus bonis abundarem per te.

Hora Tertia adeas precem & amorem, vt sensuum tuorum robur & medulla in æternum domino fiat consecrata, & per ea in mortis hora inueniaris Deo plenè reconciliata. Et dic:

Causa tibi satag. Tua te cogat pietas. *vt supra,*

O Pax Dei, quæ exuperas omnem sensum, suauis & amabilis, dulcis & præstabilis, vbicunque tu veneris, ibi est securitas imperturbabilis. Tu sola potes frenare iram principis. Tu clementia decoras thronum regis. Tu pietate & misericordia clarificas regnum gloriæ imperialis. Eîa age causam mei rei & pauperis. Eîa sub tuis me recipe alis, vt ibi protegar ab imminẽtibus malis, quæ timeo pro negligentijs meis multis & magnis.

magnis. Ecce iam creditor stat ad ostium, repetens â me vitæ meæ depositum. Exactor â me exigit temporis mei tributum, cum quo loqui non est mihi tutum, cùm non habeam vnde soluam debitum. O pax mea Iesu dulcissime, quousque siles, quousque dissimulas, quousque taces? Eîa vel nunc pro me loquere, verbum in charitate dicens. Ego redimam eum. Tu quippè es omnium miserorum refugium. Tu neminem præteris insalutatum. Tu nunquam aliquem ad te confugiẽtem dimisisti irreconciliatum. Eîa ne pertranseas sine charitate me miserum & desperatum. Redde mihi patrem placatum. Recipe me in tuæ charitatis gremium. Prębe mihi sanctæ spei haustum aquæ frigidæ, vt possim viuere. O charitas, tu refrigera linguam meam. Tu recrea inopia spiritus iam penè deficiẽtem animam meam. Eîa è amor amor, Iesum meum hac hora pro me flagellatum, spinis coronatum, pietate debriatum, Iesum verum regem meũ, sine quo nescio aliũ (quem tu fecisti opprobrium hominum, abiectum & despectum tanquam leprosum. vt Iudæa eum negaret esse suum, sed ego tui gratia haberem eum proprium) ò vtinam illum innocentissimum, illum charissimum (qui pro me quæ non rapuit tam plenè exoluit) Iesum meum mihi dones in animę meæ brachium vt accipiam eum super cor meum, amaritudine dolorum & passionum eius refocillans meũ spiritum. Eîa illa amarissima pacis meæ quã ei imposuisti disciplina, omnia mea persoluat neglecta & debita. O pax, tu sis mea chara in Iesu perpetua ligatura. Tu sis meæ fortitudinis charissima columna, vt tibi alligata indiuidua amicitia, cũ Iesu fiã vnũ cor & anima, in te ò pax dulcissima

exci-

excipiẽs charitatis flagella, intima amoris vulnera, per te manẽs Iesu meo perpetuò adglutinatâ. O pax, adhuc vnum mihi facito verbulum. Aperi mihi illud dignissimum (quod apud te est repositum) amoris alabastrum, quod suo viuo odore meum torpentem expergefaciat spiritum. Sensus meos lini & perunge illius glorioſiſsimi capitis, cruore, illorum venerabilium sen suum dolore, vt illo balsamitico sapore, tota immuter â spiritus mei ignauia & torpore, sicut mutatur sterilitas terræ veris tempore, suæ nouitatis in flore. Eîa Iesu mi dulciſsime, sanctiſsimorum sensuum, tuorum exercitium, sit totius culpæ meæ operimentum, & omnium negligentiarum mearum supplementum: vt quic quid mihi deest in me, totum habeam in te, qui te totũ impendisti pro me, Amen.

Hora Sexta habeas colloquium cum sapientia & amore, vt omnia tua innouentur, & in mortis hora, virtute precio sæ crucis Christi: ab omni tentatione & insidijs inimici defendaris, Legâsque vers:

Externi huc ad. Tua te cogat pietas.

O Admirabilis Dei sapientia, quam valida, quâm preclara est vox tua. Tu sine exceptione vocas ad te omnes qui concupiscunt te. Tu inhabitas humiles Tu diligis te diligentes. Tu iudicas causam pauperis. Tu piè omnium misereris. Tu nihil odisti eorum quæ fecisti. Tu peccata hominum dissimulas, & ad pœnitentiam eos misericorditer expectas. Eîa & mihi aperi venam vitæ, propinans mihi poculum indulgentię, vt sciam quid acceptum sit coram te omni tempore. O sapientia, tu sanctum signum æui in tua gestas dextera, tibi prosperè succedunt omnia. Tu vna & sola potes

tes omnia. Tu in te manens innouas omnia. Eîa tu in te innoua & sanctifica me, vt in animam meam possis transferre te. Tu constituis amicos Dei. Eîa tu mihi acquire amicitiam Dei. Fac me manê vigilare ad te, vt veraciter inueniam te. Tu præocupa me, vt veraciter cõcupiscam te. O quâm prudenter ordinando circuis, ô quâm prouidê cuncta dispõnis, cûm sub prætextu saluandi hominem, prudentiſsimo consilio aggrediens circumuenires regem gloriæ, specificans ei pacis cogitationem, charitatis adimpletionem, & tenens principalem maiestatem, dorso eius imposuisti amoris occasionem, vt portaret super lignum populi iniquitatem. Eîa & eia ô præclara Dei sapientia, cuius magnifica opera nulla potuit impedire diabolica malitia, cuius pia consilia non potuit immutare omnis humanæ prauitatis ignorantia: cuius misericordiæ multitudinem, cuius amoris magnitudinem, cuius bonitatis plenitudinem, nulla quiuit extinguere criminum magnitudo, quin tua imperialis prœualeret industria, ad disponendum omnia suauiter, attingens á fine vsque ad finem fortiter. O sapientia diuinæ maiestatis virtus præstantiſsima, vtinam in me indigna tuæ prœualeat efficacia. Vtinam in me tantilla spiritu oris tui exufles & adnihiles omnia impedimenta tuæ voluntatis & beneplaciti, vt per te vincam omnia tẽtamenta, per te superem omnia impedimenta, vt in amoris magnitudine mihi moriens viuam in te: atque te duce benê euadam huius vitæ naufragium, â te accipiens charitatis tegumentum, dilectionis operimentum, tecum condens viui amoris testamentum. O sapientia, qualem ludum tu perficis, quali loco Iesum meum circumuenis!

uenis! Tu denudas regem gloriæ, faciens eum ſpectaculum contumeliæ. Tu affigis ſtipiti pretium totius mũdi. Tu ſola ponderas & diſcernis quantum valeat hoc ſacramentum ad ſoluendum totius præuaricationis debitum. Tu vitam omnium exaltas in cruce à terra, vt in morte ſua ad ſe trahens viuificaret omnia. O amor ſapiens, quale tu conficis malagma, vt impleretur vniuerſalis ruina. O quale apponis emplaſtrum, vt medereris vulneri omnium. O amor, tuum conſilium eſt perditis in auxilium. Tu condemnas innoxium, vt ſaluifices reum miſerum. Tu effundis ſanguinem innocentem, vt placare poſsis iuſtitiam iraſcentem, & pauperi ac inopi acquiras patrem clementem. O ſapiens amor, tuum dictamen eſt miſerorum releuamen. Tu agis pacis cauſam. Tu exaudis interpellantẽ miſeri cordiam. Tu prudenti conſilio ſubuenis omnium anguſtiæ, per benigniſsimam voluntatem tuę clementiæ. Tu finem imponis vniuerſali miſerię, per glorioſum opus tuæ miſericordiæ. O amor, tua adinuẽtio eſt perditis ſalutis occaſio. Ecce ò ſapientia, iam tuum patet plenum pietate cellarium. Eîa reſpice me miſerum foris ſtantem ad tuę charitatis oſtium. Eîa imple meæ paupertatis palliolum, benedictione tuarũ dulcedinum. Ecce ante te eſt deſiderij mei vacua craterula. Eîa aperiatur tuę plenitudinis ſerula. Doce cor meum tua caſta conſilia, tua præcepta lucida, tua fidelia teſtimonia. Fac me memorem mandatorum tuorum ad faciendum ea. Eîa ne ſecundum peccata mea facias mihi, neque ſecundum iniquitates meas retribuas mihi Ieſu mi. Eîa ſicut in ſanguine tuo verè propiciatus es mihi, ſic per virtutem precioſæ crucis tuæ omnẽ deperditionem

tionem vitæ meę reſtitue mihi. Eîa ò amor ſapiens, tu tege & cooperi omne meum delictum. Tu pro me ſupple omne meum neglectum, per Ieſum meum tuo arbitrio ſponte derelictum.

Hora Nona habeas colloquium cũ amore & dilectione, vt pro malis tuis commutent tibi bona ſua, & in morte agni inuoluas mortem tuam, vt ſub tali tuitione tranſeas cum ſecuritate: Et dic verſ.

Diues pauper. Tua te cogat pietas.

O Pulchra Dei dilectio. O morte fortior charitatis ęmulatio. Tu es creaturæ reparatio, totius mundi ſalus & redemptio. O quàm dulcis tua confabulatio. O qualis tua collatio. Tuus conuictus non habet tædium. Tuum cõſortium eſt verum ſine fine gaudium. Eîa intra meum vile cubiculum & quieſce mecum. Fac me audire tuas ſpiritu ſancto plenas collationes, vt tecũ obliuiſcar omnes meas anguſtias & tribulationes. In via hac qua ambulo, tu ſis mecum, quia omnia bona veniunt mihi pariter tecum. O honorabilis dilectio, ecce ego miſer homuncio, circumagitatus negligentiæ meę vento validiſsimo, & conſcientię peccatorum meorum territa à tonitruo: ſub tuę pietatis tecta cõfugio, quia nullam ſpem niſi in te mihi ſupereſſe ſentio, nec extra te vſpiam requiem inuenio. Tu tanquam mater perditum foues in gremio. Tu prouido nimis & exquiſito conſilio vſque ad mortẽ illudis, nec parcis altiſsimi filio, vt ſubuenias deſperato miſero. O charitas, ò dilectio, tu pro peccatoribus in virginis filio talem feciſti rem, quòd in te omnibus deſperatis dediſti ſpem. Tu propria benignitate omnes cogis in te fiducialiter agere: vtque miſer nullus aduerſum te

habeat

habeat causari, tu causam omnium ponis in salutari. O charitas, tu mihi destitutæ, mihi derelictæ, in te para consilij locum, refugij nidum, quo reclinem tribulatum spiritum meum. Tu porta mecum causam incolatus mei. Tu erige pusillanimitatem spiritus mei. Tu consolare angustiam cordis mei, dicens mihi. Ego non obliuiscar tui. Eia in hoc sit saluum verbum tuū o charitas, & me ad tuas dignanter voca Calendas, quia anima mea vehementer tuas cōcupiscit nundinas, vt pro malis meis ad tua pia fora, mihi tua commutes bona. Tu Iesum meum, dulce salutare meum, tam fortiter cō fixum tenes in cruce: vt sub tua manu expirans deficeret præ amore. O charitas, quid facis, quem aggrederis? Tu non parcis nec quiescis, donec subuenias miseris. Tu nullum modum das amori. Tu fontem vitæ sic affligis in siti, vt non sufficiat semel mori, sed iam morieus sic exponat adhuc semetipsum amori, vt morte multa pro singulis cupiat & sitiat mori, perditos redimens pignore chariori. O amor, tua industria neruum cordis Iesu mei tàm strenuè tetigit, quod præ amore corruptum emarcuit. O amor, iam tibi sufficiat, iam modum facias, cùm Iesus meus in oculis tuis mortuus pendeat. Mortuus plané mortuus, vt ego vitam habeam abundantius. Mortuus, vt me pater in filium adoptaret charius. Mortuus, vt ego viuerem fœlicius. O mors charissima, tu mea sors fœliciſsima. Eia in te nidum sibi inueniat anima mea o mors. O mors parturiens vitę æternæ fructus: eia inuoluant me totam tui vitales fluctus. O mors vita perennis: eia sperem semper tuis sub pennis. O mors salutaris, eia anima mea demoretur in bonis tuis præclaris. O mors precio

sissima,

sissima tu es acquisitio mea charissima. Eia tu totā vitā meam in te absorbeas, mortemque meam tibi immergas. O mors efficacissima, eia sub tua cura mors mea tuta sit & secura. O mors vitalis, eia tuis liquescam sub alis. O mors vitæ stilla, eia in me in perpetuum ardeat tuę viuificationis prædulcis scintilla. O mors gloriosa. O mors fructuosa. O mors summa totius salutis meę, amabile fœdus acquisitionis meę, firmissimū pactum reconciliationis meæ. O mors triumphalis, dulcis & vitalis, in te elucet mihi charitas talis, cui in cœlo & in terra non est inuenta æqualis. O mors præcordialis, tu cordis mei fiducia spiritualis. O mors amantissima, in te mihi sunt reposita bona omnia. Eia de me sit tibi pia cura, vt moriens sub tua dulciter pausem vmbra. O mors misericordissima, tu es vita mea fœliciſsima. Tu es pars mea optima. Tu es redēptio mea copiosissima. Tu es hęreditas mea prę clarissima. Eia me tibi totam inuolue, in te totam meam vitam absconde, in te mortē meā reconde. O mors manās dulcedine, tu morti meæ prouide, tu me totam circunda mortis in angustia. Per te securum habeam transitum, ne latrunculi meum obsideant exitum. In tuę charissimę acquisitionis gremiū, meū recollige spiritum. In tuę plenissimę charitatis cubile animā meā susc ipe, in te vitam meā absorbe, in te totā me immerge. O mors chara, in te mihi tunc requiem para. Fac me in te fœliciter expirare, & suauiter obdormire. O mors prę cordialissima, tu me tunc tibi in perpetuum serua, in tua charitate paterna, in acquisitione & possessione sempiterna. O amor, illam saluberrimam mortem, illam charissimā sortem tu mihi acquisisti. Tu pro me tāta & talia

lia feciſti, quòd me tuæ ſeruituti in perpetuum obligaſti. Quid protantis & tãinfinitis bonis tibi retribuam? Quid laudis & gratiarum actionis tibi offeram, etiam ſi millies me impẽdero: quid ego vilis homuncio ad te ô mea copioſa redemptio? Ergo animam meam quam redemiſti, totam tibi offeram, amorem cordis mei deferam. Eîa tu vitam meam in te trãsferas. Tu meipſam totam tibi inferas, & me in te concludens tecum vnum efficias. O amor, tuæ diuinitatis ardor mihi reſerauit Ieſu mei prædulce cor. O cor manans dulcedine. O cor redundans pietate. O cor ſupereffluens charitate. O cor diſtillans ſuauitate. O cor plenum miſeratione. Eîa fac me mori præ tui amore & dilectione. O chariſsimũ cor, in te precor totum abſorbe meum cor. Cordis mei charior margarita, ad tuas vitales epulas me inuita. Tuę conſolationis vina mihi indignę propina, vt ſpiritus mei ruina impleatur charitate tua diuina, & de tuę charitatis abundantia ſuppleatur mentis meę egeſtas & inopia. O amor, vtinam hoc cor, hoc thymiama dulciſsimum, hoc incenſum ſuauiſsimum, hoc ſacrificium digniſsimum nunc offeras pro me ad aureum altare reconciliationis humanæ, in ſupplementum omnium meorum quos vixi dierum, in quibus tibi non detuli fructũ. O amor, in illius melliflui cordis profluuiũ immerge meum ſpiritum, in profundo diuinę miſericordię ſepeliens totum pondus iniquitatis meæ & negligentię. Redde mihi in Ieſu intellectum clariſsimũ, affectũmque puriſsimum, vt per te poſſideam ab omni carnalitate cor extraneum, alienum & liberum, vt id mortis hora, te duce, immaculatum Deo reconſignem ſpiritum. O prędilectum cor, ad te nunc clamat meum cor.

cor. Eſto mei memor: tuę charitatis dulcor reficiat quę ſo meum cor. Eîa moueatur ſuper me tuæ miſerationis medulla, quia heu mihi ſunt mala merita multa, merita bona nulla. Ieſu mi, tuæ precioſæ mortis meritum (quod ſolum efficax fuit ad ſoluendum vniuerſale debitum) condonet mihi in te quicquid male merui, & redonet mihi in te omnia bona in quibus deperij, cõuertens me tam efficaciter ad te: vt in diuini amoris violentia penitus à memetipſa immutata, illam in oculis tuis inueniam gratiam, illam conſequar miſericordiam, quam tu mihi meruiſti, cùm amore amoris mei in cruce moriens defeciſti. Et da mihi Ieſu chare te ſolum in omnibus & ſuper omnia amare, tibi feruenter adhærere, in te ſperare & ſuperſperare. Da mihi tuæ morti dignam de reliquo agere vicem, vt in mortis hora, abſque vlla mora, experiri merear redemptionis meæ fructum dulciſsimum, & mortis tuæ prædigniſsimum meritum, in tanta efficacia, quantam tu mihi cupiſti, cùm in ſiti ſalutis inter ſpiritũ emiſiſti, magnõque precio ſanguinis tui me redemiſti. O amor, in morte mea tu mihi dicas dulce vale, vt in te ſuauiter requieſcam in pace. Amen.

Ad Veſperas cum amore & pietate conuenias placaturæ Deum, vt in vitæ termino pro te reſſpondeat domino pro omni tuo debito & imperfecto. Et legas &c. Fœlix qui ſitit. Tua te cogat pie.

O Dulcis Dei pietas. O chara Dei liberalitas. Tu omnibus expandis gremium, tu es pauperum refugium. O pietas, quid conſulis, quò fugiam à facie frigoris, iã ferre nõ valens aſperitatẽ hyemis? Tepidum mei animi mei iam gelu cõſtrinxit omnia artua cordis mei. Eîa

tuis me obumbra scapulis, contegens confusionem meæ nuditatis: vt sub tuis calefiam plumis, & in æternum tuis sperem sub pennis. O pietas pietas, me angustiatam ne deseras. A singultu meo & clamore faciem tuam ne auertas. Tua te cogat charitas, vt me patienter audias. Eîa expande gremium vbi repausem, modicum, & effundam coram te meum spiritum, certa de tua bonitate, de tua naturali pietate, quod nullum spernas desolatum, nec despicias tribulatum. O quàm apti miseris tui mores. O quàm grati iam penè deficientibus vnguentorum tuorum odores. Tu erigis elisos, tu soluis compeditos. Tu in tribulatione nullum despicis, tu materne & misericorditer omnium necessitates respicis. Tu desperatis piè consulis. Tu omnium indigentiæ clementissimè subuenis. Eîa nunc mihi indigenti aurem para, vt pro anima mea habeam tecum colloquia rara, & â te recipiam consilia chara. Ecce commissa mea vehementer paueſco, omissa mea valde erubesco, deperditionem vitæ meæ nimis pertimesco. Futuram timeo discussionem illam, qua Christus homo nobilis mecū positurus est ratioue. Si á me exigere voluerit temporis mei depositum, & talenti intellectus, quod mihi contulerit lucrum: porsus nullum tuæ charitati dignū inuenio respōsum. Quid agã? Quò me vertam? Fodere non valeo, mendicare erubesco. O pietas pietas, aperi nunc os tuum, dulce consilium tuum refocillet obsecro spiritum meum. Eîa responde mihi, quid in his videtur tibi faciendum mihi, quia secundum nomen tuum tu verè pij cordis es, & optimè nosti quid in his expediat mihi. Eîa parce & subueni mihi, & in hac tribulatione aliena mihi esse noli.

noli. Moueat te paupertas spiritus mei & tacta cordis miseratione piè dic mihi: Vnum marsupium mihi sit & tibi. O pietas pietas, tu apud te habes repositas tantas & tales diuitias, quòd cœlum & terra non sufficiunt ad percipiendum eas. Tu compulisti Iesum meum pro anima mea suam dare animam, pro vita mea suam: vt omnia sua faceres mea, & sic ex tua abundantia cresceret pauperis substantia. Eîa animam meam famelicam ad tuam voca præbendam, vt ex tuis diuitijs vita viuã, & te educante, te enutriente me, sub disciplina domini non deficiam, donec te duce ad Deum meũ reuertar, & spiritũ meũ ei qui dedit reddã. O pietas, ô bonitas, ô dulcis Dei liberalitas, tu in tuo conclaui habes repositum quoddam admirabile xeniũ, quod stupet cœlũ, miratur terra, cui à seculo & in seculum simile reperitur nullũ. Tu pro me quotidie Deo patri ad altare tale offers sacrificium, tale holocaustomatis incensum, quod excedit omne meritum, & verè valet soluere omne meum debitum. Tu repræsentas patri filium verè sibi beneplacitum, vt eum mihi reddas placatum & verè reconciliatum. Eîa per hoc sacramentũ quod optimè potest supplere meum imperfectum, omnêmque meum reparare defectum, vitam meam innoua, & in centuplum mihi restitue omnia mea deperdita, vt inte mea exultet anima, per te vt aquilæ renouetur iuuentus mea, ad te conuertatur vita mea, tibi seruiat omnis virtus mea, te glorificet tota substantia mea. Iesu mi, tua pietate omnes iniquitates meas dele, tua charitate omnia peccata mea cooperi & tege, tua dilectione neglecta mea supple, tuo amore in illam libertatem spiritus restitue me, qua tu hæres innocẽtiæ moriẽs pro me,

dato precio proprij sanguinis, liberam feciſti me. Fac me tuæ voluntati cõformem, vt in te vitam meã trãsformem. Fac me totam talem, tu me velles esse qualẽ, vt post hanc vitam relicto corporis nubilo, faciẽ tuam melliſluam videam in iubilo.

Ad Completorium habeas colloquium cum amore & perſeuerantia, vt vili conuerſatione tua cum dignißima vita domini Ieſu cõmutatus, per ipſum inueniaris in mortis hora in omni ſanctitate & religionis perfectione plenè conſummatus. Et lege vers.

Grandis est. Tua te cogat pietas, &c. *dicens hæc verba corde & ore:*

O Perſeuerans charitas domini Ieſu, qui nos dilexit vſq; ad mortẽ, tu sola geſtas regni diadema. Tibi debetur victoriæ triumphus, gloriæ titulus. Tua prouida diligẽtia, tua diligẽs cuſtodia, defert régi regũ munera talia, cœlum ſtuperet qualia. O perſeuerãs charitas, verè vox tua dulcis & ſonora, facies tua ſuauis & decora. Tu de deſerto colligis tãta rara xenia, tãm multas virtutum ſpecies & aromata: quòd Deus cœli vultu hilari tuam reuereatur faciem, concupiſcens & laudans pulchritudinẽ tuam & ſpeciẽ. Tu præ omnibus Deos adiuuat vultu ſuo: nam in tui medio non commouetur, requieſcens vt ſponſus in thalamo. Eſa tu me adiuua manè diluculo, in te ô vera meridies animam meam ſeruans ab omni cæcitatis crepuſculo. O perſeuerans charitas, tu es omnium virtutum perfectio & ſpiritus ſanitas. Tu onera grauia facis leuia, bono vſu tuo omnium virtutum labores dulcificas & iucundas reddit tua aſſuetudo. O perfecta Dei charitas, in te omnis dulcedo & ſuauitas. Tu es vera pax & ſecuritas. In te impertur-

imperturbabilis pax & tranquillitas. Tu es omnium bonorum finis & conſummatio, mandatorũ Dei adimpletio. Tu ſabbatorum ſabbatum. In te ſapientia ſuum ſternit ocium, in te amor ſuum perficit negocium. O perſeuerans charitas, tu in Ieſu meo conſummaſti opus quod ei iniunxit pietas. Tu adimpleſti opus noſtræ redemptionis, vt reuocares perditos in ſortem adoptionis. Tu Ieſum meum in pace ſuauiter facis obdormire, in te à labore quieſcere, ſub vmbra tua pauſare, in feriando dulciter ſabbatizare, ſub tuo ſigillo clauſum & ſepultum ſomnum amoris capere. O charitas, tu ſub tua cuſtodia, ſub tua peruigili diligentia, ſeruas animæ meæ precium electum ſuper aurum & topaziũ prædilectum, quod ſolum poteſt reficere omnem meum defectum, & recuperare omne meum imperfectum. Eia vbi ſeruas in te repoſitum meum chariſsimum theſaurum, ibi colloca & repone etiam cor meum: vt per te ſpiritus meus totus maneat ibi, chariſſimum charum meum habitat vbi. O vita charitas, ô fortis perſeuerantia Domini Ieſu, ad te de profundo cordis aſcendit ſpiritus mei clamor. Eſa tu pro me legatione fungere, tu pro me bene loquere, vt Ieſus meus, rex meus & Deus meus (qui in te perfecit opus, quod pater vt faceret dedit ei in manus) etiam per te mihi vili vermiculo det cor purum, ſpiritum inuictum ſibi ſeruiendi diligenti & fideli ſtudio, mandata eius ſub amoris iugo perſeueranter portare humero voluntario, vt tu o amor efficax in vita pariter & poſt mortem meum verum precium fias centuplũ, & teipſum accipiã in brauiũ, cùm in te ſit totũ meũ & plenum gaudiũ. Fac me in amãti contritione

& humili pœnitentia ſemper vt catulum mea rodere pecata, & defectuũ meorum imperfecta opera, vt poſt hanc vitam, illã dulciſsimam accipiam micã, melliflue faciei Ieſu mei fruitionẽ dulciſsimam, vt per te ſatier in æterna lætitia, cũ apparuerit Ieſu mei gloria. O amor ſtabilis, fortis & inſuperabilis, tua me doceat ſolertia, in uincibili Ieſum diligere conſtantia: eîque inuicta ſeruire perſeuerantia, & te excitante, te commouente, ſemper ſim parata cũm venerit dominus meus in prima & ſecunda vigilia, vt non torpeam neque dormitẽ facto clamore hora media, ſed te promouente, te ducẽ te, dignẽ intrem cum agno ad nuptias. Eîa & tunc te procurante plena charitatis oleo, plena dilectionis incendio, plena operũ viuæ fidei lumine ſplendido, mea inueniatur lampas: vt per te poſsideam vitæ æternæ delitias. Ieſu mi dulciſsime, ſponſe prædilecte, in te nunc reſuſcita ſpiritum meum torpentem, in tua morte mihi reſtitue vitam tibi ſoli viuentem. Da mihi conuerſationem precio ſanguinis tui dignẽ reſpondentem. Da mihi ſpiritum te ſapientem, ſenſum te ſentientem, animã tuam voluntatem intelligentem, virtutem tuum bene placitum perficientẽ, ſtabilitatẽ tecum perſeuerantẽ. Eîa & in mortis hora aperi mihi ſine mora benigniſsimi cordis tui oſtium: vt per te abſque omni impedimẽto ingredi merear tui viui amoris thalamum, vbi fruar & habeam te, ò cordis mei verum gaudium, Amen.

Ipſo die quo celebras præ dictam ſuppletionem in meridie ora dominum vt introducat in te viridarium ſuũ diuini cordis, vt ibi laueris ſepties in Iordane meritorum vitæ paſſioniſque ſuæ: vt expurgata ab omni macula in die defunctionis tuæ, tota pulchra introducaris in thalamum ſui diuini amoris,

Eîa

Eîa Ieſu viuens meus ſalutaris de terra angelorum pulcher & præclarus, heu heu in tenebris cæcitatis verſatur anima mea creatura tibi dilecta. Eîa ſis tu ſalus & illuminatio mea recta. Dilecte mi, per puras clariſsimorum oculorum tuorum lachrymas, ablue omnes peccatorum oculorum meorum maculas: vt in vitæ meæ termino abſque impedimento, mundo cordis oculo faciem tuam dulciſsimam videam in ſanctæ trinitatis ſpeculo, quia tu ſolus es quem toto corde deſidero. Eîa ſubmerge me citius in abyſſum tuæ fruitionis. Eîa Ieſu amabilis ſpes mea, ſponſe fidelis & plenus miſericordia, quæ nunquam ſpernis miſerorum ſuſpiria, heu heu propriovicio obſurduit auris mea. Eîa ô pater miſericordiarum, in auditu auris tibi obediat vita mea. Dilecte mi, per dulcem tuarum benedictarũ aurium pietatem, ablue omnem peccantium aurium mearum iniquitatem, vt in mortis hora non timeam ab auditione mala, ſed in tua vocatione dulciſsima, auditui meo detur gaudium & lætitia, quia tu ſolus es expectatio mea. Eîa tolle me citiûs ad tua connubia. Eîa ô æterna dulcedo animæ, cordis mei dilecte vnice, cuius facies plena eſt omni amabilitate, & cor omni ſuauitate, heu heu cogitatio mea peregrinatur abs te. Eîa ò Deus cordis mei, tu diſperſionem mentis meæ re collige in te. Dilecte mi, per purã tuorum ſanctiſsimorum cogitatuum intentionem ardentémque transfixi cordis tui amorem, ablue omnem malarum cogitationum mearum, & criminoſi cordis mei reatum: vt paſſio tua amariſsima, meum ſit in morte vmbraculum, & cor tuũ ex amore ruptum meum perenne ſit habitaculũ, quia tu ſolus es mihi præ omni creatura dilectus.

Eîa

Eîa ne patiaris me diu elõgari á te dilecte cordis mei vnice. Eîa Ieſu cœleſtis patris vnigenite, pie & miſericors domine, qui filios tuos adoptatos nunquam relinquis deſolatos, heu heu multum deliqui in lingua mea. Eîa ò gloria mea, tu reple os meum laude tua. Dilecte mi, per viuidam dulcium verborum benedicti oris tui potentiam, abſterge omnem polluti oris offenſam: vt in tuæ mellifluæ pacis oſculo, læta tranſeam de hoc ſeculo, quia os tuum mellifluũ ſolum conſolari poteſt mei cordis intimum. Eîa ſpecioſe amor, infige cordi meo tuæ viuæ dilectionis telum, vt exanimis cadam in tuæ vitalis originis abyſſum. Eîa Ieſu operator ſapientiſsime, artifex præſtantiſsime, qui tam laudabiliter reparaſti opus manuum tuarũ quod ego deſtruxi, heu omnia opera mea, imperfecta ſunt, & non vt dex tua. Eîa ò refugium meum & virtus, ex cooperatione viui amoris tui ſanctificetur in te omnis operatio mea. Dilecte mi, per operum tuorum perfectionẽ, manuũm que tuarum crucifixionem, ablue omnem impiarum manuum mearum offenſionem, vt abſque impedimento, in mortis hora in prædulces amplexus tuos ruam ſine mora, quia tu es legitimus ſponſus meus electus ex millibus. Eîa in extrema hora, non ex meo merito, ſed ex tua bonitate ingenita, agnoſce me tuã propriam. Eîa Ieſu iuuenis amabilis, amicabilis & deſiderabilis, cuius facietas tã nobilis eſt & optabilis, heu heu declinaui á via recta, & non cuſtodiui mandata tua. Eîa ò chare, dux meus in tua voluntate dirige greſſus meos. Dilecte mi, per doloroſam tuorum benedictorum pedum fatigationem, diuinâmque perforationem, ablue omnem peccantium pedũ meorũ maculationem,

culationem, vt per te (ò fidele præſidium itineris mei) lętabunda ingrediar locum tabernaculi admirabilis vſque ad domum Dei, quia tu es vnicum meum, pro quo curro, brauium. Eia tribue mihi amorem impellentem, qui non ſinat me tępidè aut negligenter agere ſed infatigabiliter poſt te currere. Eia Ieſu Deus magne, dulcis atque benigne, qui dare neſcis niſi grandia. Eia Deus viuens, cuius igneus influxus retrahit in ſuũ ſinum, quicquid vnquam ex te profluxit, heu heu deperijt, exaruit & interijt omnis vita mea. Eia ò Deus vitæ meæ, in te reuireat, refloreat, & in fructus dignos conualeſcat vita mea. Dilecte mi per vitæ tuæ nobilem innocentiam puramque ſanctitatem, ablue omnem corruptæ vitæ meæ fœditatem, vt vita mea iam non ſit vltra mecum, ſed in tui amoris ignea vi tota aſportetur tecum, vt in mortis hora me in te fœliciter inueniam, ò vita mea vera, quia tu es meum ſummum ac prædilectum bonum, & vnicum animæ meæ refugium. Eia da mihi poſt te languere ex amore, mori ex deſiderio, te laudare cum iubilo, & æternaliter conflagrare tuæ charitatis incendio, Amen.

Veſpere quaſi ad carpendum flores, cum dilecto ora pro benedictione, & pro his virtutibus.

BEnedicat mihi obſecro hodie Ieſu chare, anima tua. Benedicat mihi imperialis diuinitas tua. Benedicat mihi fructuoſa humanitas tua, in tanta efficacia, vt tua regalis munificentia mihi relinquat tuæ benedictionis ſigna tam euidentia quatenus à me tota permutata in te amore inuincibili inſeparabiliter tibi ad-

Universidad de Deusto
Biblioteca

hæream. Fac me in tuo timore perfectam. Fac mẽ tibi placitã in ſpiritus humilitate, in fraterna charitate, in caſta ſimplicitate, in humili verecundia, in cordis mũditia, in ſenſuũ cuſtodia, in vitę ſanctimonia, in prõpta obedientia, in dulci patiẽtia, in ſpirituali diſciplina, in volũtaria paupertate, in ſancta lenitate, in morũ maturitate, in ſpiritus hilaritate, & in omni veritate, in bona cõſcientia, in fidei cõſtantia, in ſancta perſeuerãtia, in ſpei fortitudine, in charitatis plenitudine, & in tuæ dilectionis beata cõſummatione: vt cordis mei ſpinetũ conuertatur in omnium virtutum paradiſum, & totius perfectionis rubetum, tanquam ager omni pace, ſanctitate & pietate plenus, cui benedixit Dominus. Eia Ieſu prę cordialiſsime, tu ſemper ita ſis mecum: vt cor meum maneat tecũ, & amor tuus indiuiduè perſeueret mecum, & ſic à te meus benedicatur tranſitus: vt compede carnis abſolutus, meus in te continuò requieſcat ſpiritus, Amen.

FINIS.

Index eorum quæ in libris Sanctæ Gertrudis habentur.

PRologus, in quo redditur ratio huius poſtremæ editionis, ac de certitudine reuelationum huius ſanctę agitur, & de autoribus, á quibus hi omnes libri cõpoſiti ſunt.

Vitæ Sãctæ Gertrudis, in qua oſtenditur quinque fuiſſe huius nominis ſanctimoniales: Prima vocatur Niuigelenſis ex Francorum Regnum genere orta. Fol. 1.

Secunda æſtenenſis. 11.

Tertia Delfinenſis. 15.

Quarta Mãsfeldenſis, de qua in omnibus his agitur. 16.

Quinta fuit quædam monialis, quę poſt obitum Sãctæ Gertrudis in eius monaſterio reuelationibus atq; ſanctitate fuit mirabilis, vt cõſtat ex libro quinto Inſinuationũ diuinæ pietatis.

Liber Primus.

Cap. I. De vocatione Sanctæ Gertrudis ad religionem, dequè eius excellenti ingenio, ſtudio, facundia, & reliquis naturę & gratiæ dotibus. 1.

Cap. II. De gratia interna, qua ad Dei familiaritatem tracta eſt, atque de exuberãti eius pro animabus curandis eruditione. 1.

Cap. III. De teſtimonijs gratiarum illi collatarum, & de primo earum teſte videlicet Deõ. 4.

Cap. IIII. De ſecundo teſte, qui eſt multorum hominũ munitiatorum qui in ſeipſis eius experti ſun dona vniformis abteſtatio. 5.

Vbi agitur inſuper quæ, nã fuerit ſancte Methildis eiuſdem monaſterij cum Sancta Gertrude & religioſa & familiaris. 6. Inſuper exponitur quàm familiarè ſit in ſacris literis Sanctorum animas vocari Chriſti ſponſas, filias, atq;

Reginas, vt appareat gratiæ diuinæ præstantia & celsitudo: ad quam vnionẽ cum Deo nobilitetur anima cui gratia diuina confertur. 11.
Cap. V. Quod in omnibus solã Dei gloriã quærebat, seipsam pœnitus cõtẽnens. 13.
Cap. VI. Quod in ea velut in intellectuali cœlo Dñs virtutum habitauerit. 15.
Cap. VII. De constanti eius iustitia. 16.
Cap. VIII. De zelo, quem habuit pro salute animarũ. 17
Cap. IX. De materna cõpassione eius erga omnes. 19.
Cap. X. De admirabili eius puritate. ibid.
Cap. XI. De confidentiæ dono, quo tã inter læta quam tristia Deo fixe innitebatur. 20.
Cap. XII. De virtute humilitatis eiusq; alijs multis iuxta adiunctis. 22. Vbi agitur de familiaritate quam Deus habet cum anima sãcta, vbi exponitur locus prouerbiorum. 8. Delitiæ meæ esse cum filijs hominum. 24.
Insuper agitur paulopost de libertate cordis. 27.
Cap. XIII. De mira verborũ & orationum eius efficacia. 24.
Cap. XIIII. De quibusdã illius miraculis. 32.
Cap. XV. De singularibus excellentijs gratiarum huic Virgini à Deo concessis ad salutem proximorum. 35.
Cap. XVI. Quam obrem iuserit Dominus hunc librũ edi. 37.
Cap. XVII. De testimonijs, euidentioribus q̃ Dominus per istam omnia beneplacita sua operabatur absque vllo impedimento. 38.
Cap. XVIII. Quomodo mansuetudinem, patientiam, animique tranquillitatem seruauerit omniaque Dei opera ab eiusdem manu læta acceperit. 40.
Cap. XIX. De clariori illustratione, familiarique coniunctione animæ eius ad Deum. 42.

Liber

Liber secũdus.

Argumentum libri.

Cap. I. Gratiarum actio viscerosa pro prima gratia qua Dominus animã ad se traxit. 43.
Cap. II. Gratias agit sancta Gertrudis Deo, ob interiorem illuminationẽ illi collatam quando conuersa est ad Dominum. 45.
Cap. III. De amœna inhabitatione Dei in anima iusti: & quantam munditiem â nobis Deus expostulet. 46
Agitur etiam in hoc capite de timore filiali quo sancti homines consueuere animarum saluti consulere. 47.
Cap. IIII. De stigmatibus cordi eius inscriptis & exercitio ad quinque vulnera. 48.
Cap. V. Exercitium de vulnere amoris ac lauacro, vnguento & ligamine. 50.
Cap. VI. De puerulo Iesu cordi huius sponsæ intime vnito. 51.
Cap. VII. De impressione diuinitatis in animam velut sigilli in ceram. 52.
Cap. VIII. De timiori intractione animæ ipsius in Deum. 52.
Cap. IX. De inseparabili vnione animę ipsius cũ Deo. 54
Cap. X. Quomodo coacta est, & illuminata, vt ista scriberet. 55.
Cap. XI. De insidijs diaboli, & modo resistendi. 56.
Cap. XII. Quam benignè toleret Deus nostros defectus. 57.
Cap. XIII. De sedula affectionum nostrarum custodia. 57.
Cap. XIIII. Quantum placeãt exercitia claritatis, & attentio sub diuinis. 58.
Cap. XV. De inæstimabili pietate Virginis gloriosæ erga nos. 59.
Cap. XVI. Quibus Iesum & matrem eius vestire debemus virtutibus. 60.
Cap. XVII. Quam grata sint Deo opera charitatis & orationis pro salute proximorum, ibid.

Caput. XVIII. Quomodo Deus condescendat infirmitatibus nostris, & de humilitate. 61.
Cap. XIX. Solo diuinæ laudis desiderio donis Dei quomodo vtendum. 62.
Cap. XX. De specialibus priuilegijs sibi à Deo collatis, & de gratia seruantibus memoriam eius post mortem promissa. 63.
Cap. XXI. gratiarum actio pro confirmatione prædictorum priuilegiorum. 66
Cap. XXII. Gratiarum actio pro visione Dei transfiguratiua eiusque osculis & amplexibus. 66.
Cap. XXIII. Epilogo quodã recenset diuinæ bonitatis beneficia, & è regione suę ingratitudinis vitia, quæ deplorat. 68.
Cap. XXIIII. Cõmendatio conscriptorum. 73.

Liber tertius.

Argumentum libri tertij. 74.
Cap. I. De speciali cura qua Mater Domini hanc suscẽpit in filiam. ibid.
Cap. II. Quòd aduersitas sit annulus spiritualis despon sationis. 75.
Cap. III. Consolatio humana minuit diuinam. 76.
Cap. IIII. Quâm vilis & fœda omnis transitoria delectatio. ibid.
Cap. V. De eo quòd Dominus inclinauit se animę dilectæ. 177.
Vbi etiam agitur quantum sẽ acclinet Deus animabus nostris. 78.
Cap. VI. De cooperatione animæ ad effectum Missæ. ibid.
Cap. VII. Confidentia vulnerat cor Dei. 79.
Cap. VIII. Modus audiendi Missam spiritualiter. ibid. Insuper addũtur aliquade communicatione spirituali. 80.
Cap. IX. Cur Deus interdum gratię dona vel subtrahit, vel occultat: & de virtute orationis pro alijs factæ. ibid.
Cap. X. De perfecta suppletione laudis Dei & de miro sacræ cõmuniõis effectu. 83.
Cap. XI. De indulgẽtia peccatorũ & desiderio cõformãdi se volũtati diuinæ. 84
Caput. XII. Qualiter anima quatuor modis Deũ quærat, & in Deum transfiguretur. 85.
Cap. XIII. De emendatione Deo offerẽda pro graui negligentia. 86.
Cap. XIIII. Corporea imagine ostensum est illi quomodo recta confessio fieri debeat, & animæ mundities. ibid.
Cap. XV. De arbore diuini amoris, & de floribus, folijs & fructibus eius. 88.
Cap. XVI. De fructu afflictionis propter anathema iniustũ perpessæ, & de spirituali cõmunicatione. 89.
Cap. VXII. Quomodo Dominus spiritualiter communicat suos, & dat gratiam etiam absentibus. 91.
Cap. XVIII. De dignapræparatione ad sumendum corpus Christi. 93.
Cap. XIX. De oratione deuota ad matrem Domini, & promtissimo gloriosæ Virginis patrocinio. 99.
Cap. XX. De priuilegiali affectu ad Deum, cum salutatione imaginis B. Virg. Mariæ. 100.
Cap. XXI. Quòd infirmitas negligentias nostras supplet. 101.
Cap. XXII. De triplici benedictione sub Kyrie eleison petenda. ibid.
Cap. XXIII. De effectu intẽtionis in psallendo. 102.
Cap. XXIIII. Diuini cordis bonitas suppletnostros defectus, ibid.
Cap. XXV. De abundantia animæ ex corde Dei. 103.
Cap. XXVI. De sepultura Domini in anima. 104.
Cap. XXVII. Quã vtile sit Christum frequenter, pie & amanter salutare. ibid.
Cap. XXVIII. De vtilitate bonæ volũtatis, & oblatione cordis: & de nonnullis locis Sacrę Scripturæ quę meditatione intellexit. 105.
Cap. XXIX. De processione & placatione patris cum ima-

imagine Crucis.114.
Cap.XXX.De frequenti deſiderio bono, & moleſtia ſomniorum ex probatione dęmonis.115.
Cap.XXXI.Deus interdum non cõcedit quæ petimus in oratiõe,ſed meliora.116.
Caput. XXXII. Quomodo Deus ac ſancti nos præparant ad cõmunionem. ibi.
Cap. XXXIII. De vtilitate ſæpius cõmunicandi.117.
Cap. XXXIIII. Quomodo Dominus emendat negligentias animæ.ibid.
Cap.XXXV.De effectu reſpectus Domini,& ſpirituali communicatione.118.
Ibidem de duplici modo communicandi.119.
Cap. XL. Quomodo Filius Dei placat Deum Patrẽ. 120.
Cap.XLI.De reſpectu crucifixi.ibid.
Caput. XLII. De faſciculo myrrhæ.121.
Cap. XLIII. De imagine crucifixi.122.
Cap.XLIIII.Quomodo diuina ſuauitas trahit animam.123.
Cap.XLV. Quomodo Dñs acceptat reuerentiam imagini crucifixi exhibitã.124
Cap. XLVI. De ſeptẽ horis Paſsionis Dñi, cum laude B.Virginis.125
Cap.XLVII.Qualiter ab occupationibus reuertentes Dño blandiamur. 126. & ibid.qualiter iuſti egrẽ ferãt humanarũ rerum ſtrepitum.
Cap.XLVIII.De effectu tribulationis & orationis.127
Cap. L. De delectatione ſenſuũ Dñi in anima.129.
Cap.LI. De pulſibus cordis Domini Ieſu.130.
Cap.LIII.De perfecta reſignatione ſui in diuinam voluntatem.131.
Cap.LIIII.De ſenſuali delectatione in Deo.132.
Cap.LV.De languore amoris.133.
Cap. LVI. De eo quòd procodem ſibi fuerit viuere& mori.134.
Cap.LVIII.De vtilitate defectuum cognitorum.134
Cap. LIX. De obſequio per infirmam Dño impẽſo.135
Cap.LX. De renouationeſacramentorũ in anima.136.
Cap.LXI.de effectu charitatis fraternæ.137.
Cap.LXIII.De fidelitate in ſolo Deo quærenda & fructu patientiæ.137.
Cap.LXIIII.De fructu bonę voluntatis.138.
Cap. LXV. Quibus ſtudijs obtinere poſſumus merita aliorum.139.
Cap.LXVI. Oratio deuota qua ipſa Dñm laudauit & eã Dñs approbauit.140.
Cap.LXVII.Quomodo per eam fluẽta gratiarum Dñs multis infuderit. 141.
Cap.LXX.De merito patiẽtiæ. 144.
Cap.LXXII.De affectu petitionis pro alijs.146.
Cap. LXXIIII. Inſtructiones p diuerſis ſtatibus:quomodo quilibet in ſua vocatione Deo placere poteſt. 147.
Cap.LXXV. Quod Eccleſia figuratur per membra Chriſti & quomodo infirma membra debemus ſanare.155.
Cap.LXXVI.Sanctorũ cõmunio,& ſpiritualis participatio quid cõferat. 153.
Cap.LXXVII.De profectu tẽtationis,& conſuetudine frequẽter cõmunicãdi.154
Cap.LXXIX. De modo zelum exercendi & de oratione. 155.
Cap.LXXXIII.De vtilitate ſubiectiõis,& cur Deꝰ defectus permittit in nobis.157
Cap.LXXXVI.De oblatione grauaminum & afflictionum.158.
Cap.LXXXVIII. De impedimento proprij ſenſus; & de merito bonæ volũtatis. 159.
Cap.XC.Quomodo exteriora non debent præferri interioribus,ibid.

Liber quartus.

Argumentum libri quarti.
Cap.I.Qua deuotione ad feſta nos præparare debemus.ibi.
Cap.II. In vigilia Natiuitatis Dñi:Quomodo ad inſtans feſtum anima purgqtur, & auam

purgatur,& quàm gratanter acceptet Dñs ceremonias ordinis.162.
Cap.III.De melif lua Natiuitate Domini quomodo puerulũ Iesum intra nos susciperе,&fouore debemus.167.
Cap.IIII.In festo sancti Ioannis Euangelistę:de modocõtẽplandi,&præconio virginitatis eiusq. custodia170.
Cap.V.In festoCircuncisionis,de nomine Iesu,deq; renouatione propositi boni cum nouo anno.175.
Cap.VI.In festo Epiphanię oblationes quædam deuotæ Deo valde gratæ.177.
Cap.VII. De reuerẽtia faciei Dominicæ, de satisfactione plenariam indulgẽtiam concedente, & de sacra cõmnnione.179.
Cap.VIII.In festo S.Agnetis de virtute verborũ quę Sãcta Agnes protulit mortis suæ tempore.180.
Cap.IX.In festoPurificationis, quám promptè Iesus, & Mater sua exaudiant, preces nostras.181.
Cap.X. In festo S. Gregorij de gloria maxima eorum, qui aliosdocẽt viãvitę184.
Cap.XI. In festo S. Benedicti,quám beati sint qui regularem vitam benè seruant.185.
Cap.XII. De Annuntiatione Dominicade exercitijs pijs ad gloriosam Virginem. 186.
Cap.XIII. Dominica in septuages.de fructuosa abstinẽtia sacræ communionis: deq; meritoria refectione corporis Christi.189.
Cap.XIIII.De salute promissa sequentibus doctrinã huius libri : de arca Deo in corde facienda, deq. probatione instinctus boni. 190.
Cap.XV. Sabbato ante Dominicam in quinquagesima quibus Dominum placemus pro alijs tẽpore quo magis offenditur. 193.
Cap.XVI.Dominica in quinquagesima de amore Dei & Passionis Christi.198.
Cap.XVII.Dominicaprima quadrages. de tentationibus.197.
Cap.XVIII. Opera misericordiæ quomodò spiritualiter adimpleantur.199.
Cap.XVIIII.Dominica secũda quadrag. oblatio meritorũ Christi pro peccatis Ecclesiæ.200.
Cap. XX. Dominica 3. quadrages.201.
Cap. XXI. Dominica 4. de exercitio ad quinq. vulnera ad pascendum totam Ecclesiam.201.
Cap.XXII.Dominica in Passione.202.
Cap.XXIII.Dominica in ramis de mysterio huiusDominicæ.204.
Cap.XXIIII.Feria.4.Hebdomadæ sanctæ Detrina genuflexione & santo Lazaro.208.
Cap. XXV. In die cenæ de modo obtinendi veniã ex merito Christi pro Ecclesia, & de amore Christi in sacramento.208.
Cap.XXVI.In die sanctoParascenes,de purioribusanimæ raptibus &c.211.
Cap.XXVII.InfestoPaschę de liberatione animarũ a pœnis:de bona voluntate, de laude Dei per Alleluia. 214.
Cap.XXVIII.Quámexactè discreta sint merita nostra corã Deo, & quomodo ornentur per merita Christi 217.
Cap. XXVIIII. Feria tertia Paschæ,de renouatione matrimonij spiritualis.216.
Cap.XXX. Quòd solius Domini virtute possimus fructum facere.217.
Cap.XXXI.Feria 5.Paschæ quã vtile sit omnia opera nostraDeo cõmẽdare.217.
Cap. XXXII. In octauo die Paschæ, quomodò ad susceptionem Spiritus sancti nos præparemus.218.
Cap. XXXIII. In die sancti Marci de affectu litaniæ & iuuocatione sanctorũ. 218.
Cap.XXXIIII.In die S. Ioãnis ante portam Latinã de dulci memoria sancti Ioannis & Gertrudis.219.
Cap. XXXV. In ascensione Domini:de salutatione omnium vulnerum Iesu , & quã meritorium sit in firmis

uire.220.
Cap.XXXVI.In.5.die Penthecostes, præparatio ad susceptionẽ Spiritus Sãcti. 224.
Cap.XXXVII.Feria.3.&.4 Pẽtecostes de supplectione spiritualis habitꝰ & exercitio ad Agnus Dei.226.
Cap XXXVIII.In festo gloriosæ Trinitatis:De modo S.Trinitatem per cor Iesu deuotè laudandi,&c.228.
Cap.XXXIX. In fest.S.Ioãnis Bap.De eius gloria pro sua bona voluntate, & de eius successione.229.
Cap.XL.De S.Leone Papa. Modus vincẽdi tẽtationes. 230.
Cap.XLI.In festo SS.Apostolor.Petri & Pauli.Quomodo oẽes Christiani in anima nostra piscamus. 231.
Cap.XLII.In festo.S. Margaritæ:De incessabili gloria Sanctorũ, pro modico labore vitæ huius.232.
Cap.XLIII.De S.Magdalena:De pœnitẽtia vera:vnguẽto:bonaq; volũtate.232
Cap.XLVIII.De S.Iacobo: De merito peregrinationis ad Cõpostellam: & quomodo honorãtur S.per sanctã cõmunionem.234.
Cap.XLIX.In festo Assumtionis B.V. De modo eam fructuosè salutãdi & honorãdi:& quã prõptè immerse inuocantes, &c.235.
Cap.L.In festo.S. Bernardi: Quomodo merita Sanctorum fiant nostra, & de æquissima retributione Dei. 243.
Cap.LI.De S.Augustini pœnitentia,& amoris feruore & gloria.245.
Cap.LII.De gloria maxima illorũ,qui totos se & expẽdunt in laudem Dei & salutem animarum, exẽplo Augustini,Dominici, Frãcisci,&c.246.
Cap. LIII. In festo Natiuitatis glorioseꝙ Virginis exercitia ad ipsam deuotè, & de potissimo eius patrocinio super omnes ipsam inuocantes & quãm gratum sit Deo quòd matrem suã honoremus.248.

Cap

Cap.LIIII.In die Exaltationis S.Crucis de honore debito sanctęCruci & de merito ieiunij regularis. 253.
Cap.LV.In festo S.Michaelis de fideli ministerio Angelorum circa nos,& quid apud Deum prævaleat amans anima.255.
Cap.LVI.In festo Vndecim millium Virginum, quo fructu sanctæ Gratię Deo agãtur,& de virtute respõsorij. *Regnum mundi.*257.
Cap.LVII.In festo omniũ sãctorũ:Quod religiosi boni inter martyres cõputãtur quęq; Sãctorũ merita fiãt nostra.259.
Cap.LVIII.In festo S.Elisabeth.Quod sanctis grãtissimum sit vt per eisdẽ laudemus.261.
Cap.LIX.De meritis & patrocinio S.Catherinæ ibi.
Cap.LX. In Dedicatione tẽpli, de virtute oblationis cordis & tribulationis & de gaudio Domini super quolibet pœnitente. 262.
Cap.LXI.In Dedicatione capellæ,de præsentia & gratia Dei in loco sacro.264.
Cap. LXII. de Missa,quam S.Gertrudis in Dominica ante Natiuitatem Christi aliquando in extasi sibi visa est audire in cœlis. 265.

Liber quintus

Argumentum libri quinti.

Caput.I.De genere infirmitatis & mortis S.Gertrudis, ac de reuelatione gloriæ illius. 270. Ibi etiam agitur de tribulationibus iustorũ & earum causis. 274.
Cap.II.De mira huius sanctę matris patientia, charitate deuotione, & compassione: & quo modo Dominus agonizantem visitauit.275.
Cap. III. De pretiosa morte & glorioſa S. Matris de gratia tũc viuentibus data, & intercessione eius pro cõtentu suo.279.
Cap.IIII. De alijs sanctimonialibus,quæ post obitum nonnullæ dum adhuc viueret Sãcta Gertrudis: nõ

nullæ

nullæ autem post eius obitum sanctitate floruerunt, quod reuelationibus diuinis compertum fuit. 282.
Cap. V. De obitu alterius sanctimonialis eiusdem monasterij: & quomodo purgata est á nonnullis negligentijs. 282. ibidem de oratione Conuentus pro mortuis quam vtilis sit.
Cap. VI. De obitu, patientia, deuotione, ac præparatione ad mortem alterius sanctimonialis eiusdem monasterij. 286. Et ibidē de delitijs spiritualibus animarum Christo sponso dulcissimo.
Cap. VII. De eiusdem Domine M. beata morte & copiosa remuneratione: deque Sanctorum meritis & intercessionibus. 292.
Cap. VIII. De animabus M. & E. monialium eiusdem monasterij, quám exactè purgabantur pro negligētijs: & præmiabantur pro meritis. 285.
Cap. IX. De alia sanctimoniali eiusdem monasterij, & eius anima per infirmitatē purgata. 297.
Cap. X. De sororis M.B. transitu reuelationum approbatione. 298.
Cap. XI. de alia sanctimoniali eiusdem monasterij, cuius merita post obitū alijs profuere. 299.
Cap. XII. De animabus. G. & B. deq; purgatione per neglecta cōfessione & terrena delectatione per æquissimam Dei iustitiam. 300.
Cap. XIII. De sororis. G. feruenti desiderio, deuota præparatione, morte & gloria. 302.
Cap. XIIII. De aliquibus religiosis monasterio Sanctę Gertrudis inseruientibus; qui orationibus illius adiuti sunt 304.
Cap. XV. De pœna Fr. Hermani à qua ereptus est precibus Cōuentus: maximè verō S. Gertrudis ibid.
Cap. XVI. de obitu. F. Ioannis procuratoris, & quám grata fuerunt Deo quæcūque beneficia illi Conuenti monialium exhibita. 306.
Cap. XVII. Quomodo anima fratris. The. orationibus Conuentus illius ad quinque vulnera Christi oblatis, liberatus fuit. 307.
Cap. XVIII. De pœnis fratris F. qui tamen liberatus fuit precibus S. Gertrudis. 307.
Cap. XIX. quātum fauerint orationes S. Gertrudis cuidam suo propinquo in pœnis constituto. 307. Et ibidem etiam de suffragijs per animabus in purgatorio existentibus.
Cap. XX. De oblatione Hostiæ salutaris & vigiliarū, quæ per parentibus fieri solent in ordine S. Benedicti: & de magno Psalterio pro defunctis. 311.
Quid sit Psalterium magnū, de quo sæpius fit in hoc libro. 313.
De septem Missis S. Gregorij Papę, earumque valore & excellentia. 314.
Cap. XXI. Quid lucratur, qui sua merita alteri communicat. 315.
Cap. XXII. De mortis desiderio, quod Dominus in S. Gertrude succendit. 317.
Cap. XXIII. De aurea sagitta amoris. 318.
Cap. XXIIII. De exercitio mortis annuè seruando, & de deuotis præparationibus ad eam, & de pietate Mariæ. 319.
Cap. XXV. De consolatione Domini, & Sāctorū, & de sacra communione. 322.
Cap. XXVI. De modo, quo se se gessit S. Gertrudis, atque orationibus, quas recitabat in postrema sua infirmitate ante obitū suū. 325.
Cap. XXVII. De modo, quo officia agonizantium hæc spōsa sibi ipsi persoluit: & de præ ostensione eius exitus. 327.
Cap. XXVIII. De commendatione, & authoritate huius libri. 329.
Cap. XXIX. De oblatione libri ad laudem Dei, ibidem.
Cap. XXX. & vltimū de cōclusione huius libri. 330.

Finis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca